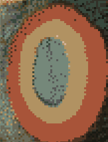
NICULAE FRÂNCULESCU

CU ORICE PREȚ

ROMAN

NICULAE FRÂNCULEȘCU

CU ORICE PREȚ

DE ACELAȘI AUTOR :

— **Mireasa din tablă** — Nuvele
Editura pentru literatură, 1969

— **Dudul rubiniu** — Roman
Editura Tineretului, 1969

— **Zestrea Rosanei** — Nuvele
Editura Cartea Românească, 1970

— **Colții șacalului** — Roman
Editura Albatros, 1975

— **Strada miorilor** — Nuvele
Editura Cartea Românească, 1978

— **La sud de Rio Bravo** — Roman
Editura Albatros, 1980

— **Văduvele negre** — Roman
Editura Cartea Românească, 1981

— **Gustul amar al iederei** — Roman
Editura Militară, 1982

— **Aligatorii de oțel** — Roman
Editura Cartea Românească, 1984

— **Valea vulturilor** — Roman
Editura Cartea Românească, 1987

NICULAE FRÂNCULESCU

CU ORICE PREŢ

roman

EDITURA MILITARĂ, BUCUREŞTI, 1988

Coperta : GH. BALTOC

Redactor : D. RĂDULESCU
Tehnoredactor : D. ANDREI

Bun de tipar : 20.08.1988. Apărut 1988.
Coli de tipar : 23,5. B 10688

Tiparul executat sub comanda nr. 80 304
la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

1

Era noapte și în depărtarea șoselei înfloreau și se ofileau mușcatele roșii ale exploziilor, descoperind în cabina autocamionului figura obosită a șoferului și siluetele ofițerilor.

Sublocotenentul Adrian Vienescu primise un concediu după doi ani de front. Se ducea la București, de unde urma să mai expedieze la unitatea sa de tancuri un impresionant număr de repere, piese strict trebuitoare Diviziei 1 aflate pe aliniamentul de luptă. Apoi avea de zăbovit acasă treizeci de zile.

Mai călătorea cu el locotenentul Harold Reder, dintr-o unitate vecină de tancuri ce făcea parte din Corpul 57 German.

Erau la drum de un timp bunișor. Depășiseră apa Moldovei și a Bistriței, lăsînd în urmă o linie de front nesigură, unde sovieticii trecuseră în apărare la 15 aprilie, stabilizîndu-și pozițiile la sud de Botoșani, Rădăuți și Suceava, sprijinindu-și flancul de vest pe Carpați, cel din centru pe un aliniament situat la sud de Iași, iar flancul de est pe Nistru.

Se zvonea că inamicul va declanșa o nouă ofensivă cu Frontul 2 Ucrainean, urmărind să-și dezvolte atacurile spre Cîmpia Română. Concentrarea masivă a forțelor și mijloa-

celor de luptă ale acestuia era un semn doveditor că lucrurile chiar așa se petreceau.

Zilnic, avioanele sovietice de recunoaștere survolau pozițiile inamice, care se ridicau cu febrilitate. Nu lipseau nici incursiunile bombardierelor de asalt care hărțuiau blindatele germane în retragere, și care se concentrau — din dispozițiile Comandamentului german — dincoace de Carpați, pentru a le feri de eventuale încercuiri de mari proporții.

Iulie era într-a doua lui treime, un iulie cald, iar Oppel-ul cu două diferențiale gonea moderat pe un drum pe care întîlnea rare mijloace de luptă germane trimise pe frontul din Moldova.

Cînd și cînd apăreau și dispăreau refugiați mînați de pe la casele lor de stihia războiului. Mai toți apucaseră drumurile Munteniei, unde sperau să se afle în siguranță.

Șoferul își aprinse o nouă „Plugar". În fața lui farurile licăreau des prin fanta de hîrtie neagră de camuflaj. Atenționa tot timpul pe cei de pe șosea că se grăbesc.

Sublocotenentul Vienescu știa aproape totul despre mersul frontului în răsărit de la un stat-majorist de la grupul de comandă, care îl ajutase să obțină învoirea mult rîvnită. La 20 iulie, cu trei zile în urmă, mari unități ale Frontului 1 Bielorus, în compunerea cărora intra și Armata 1 Poloneză, pătrunseseră pe teritoriul Poloniei. În același timp la Rastenburg avusese loc atentatul soldat cu rănirea Führer-ului...

Aici pe șosea, luna valsa de o parte și de alta a drumului, descoperind pomii încremeniți în liniștea nopții, spoindu-le coroanele cu un fosfor gălbui. Și locotenentul Harold Reder obținuse o nesperată învoire, un concediu tot pentru treizeci de zile.

Cei doi ofițeri se cunoșteau din copilărie. Harold locuise pe aceeași stradă cu Adrian, tot pe Pitar Moș, înainte de a se înrola în armata germană și a deveni un soldat credincios al celui de-al treilea Reich.

În cabina incomodă și plină de fum, Harold plutea între iluzie și realitate, pentru că în adîncurile amintirilor sale era angajat într-o luptă cu o unitate sovietică de tancuri. După o primă confruntare care durase cîteva ore,

germanii s-au retras din fața unei formații cu putere mare de izbire.

Era tot în vis, pentru că vis însemna acel cer sfîrtecat de exploziile proiectilelor avioanelor sovietice de asalt ce atacaseră tancurile germane împotmolite în clisa unui sol muiat de aversele care se țineau lanț. În acel vis-nevis care se lățea, întinzîndu-și pînzele în trecut, luptele continuau, rugurile carelor de luptă hrăneau un amurg populat de tenebre, peste care ploua cu găleata, fără să le poată stinge.

Cadrul era acum altul. Germanii apărau cu tancurile niște cazemate asaltate de sovietici. Aruncătoarele de flăcări sovietice se apropiau pînă la ambrazuri, trimițînd înăuntru jetul flăcărilor.

Timpul era ostil. Înfruntau cu stoicism o ploaie pisăloagă și un pămînt clisos. În pîlniile cîtorva explozii agonizau servanții tunurilor anticar neevacuați de sanitari. Unul murise îmbrățișînd țeava unei mitraliere răsucite de urgia unei lovituri.

Din cîteva fortificații dezrădăcinate din temeliile de beton, spre miezul nopții, încă se mai trăgea cu îndîrjire în asediatori.

Dimineață. Rușii atacară din nou și armele germane se reînsuflețiră. Lupta se încrîncenă tot mai mult. În adîncimile lipsite de apărare ale memoriei lui Harold se instală apoi un răgaz de luptă și, în acea pauză, văzu un german oarecare, un camarad de-al său, încolțit de sete, vîrînd casca de oțel într-o băltoacă în care putrezea un cadavru, de unde bău apă stătută. Și acest german, în civilie, fusese un distins profesor de filozofie, convins de Hitler să părăsească catedra și să se bată pentru o nefilozofie de tip nazist...

Întăriturile germane erau atacate acum de care de luptă. Asupra cazematelor se abătu grindina proiectilelor unui bombardament devastator. Realitatea nu mai putea fi remodelată ; se retraseră, părăsindu-și camarazii la greu, altfel riscau să piară cu toții.

Starea de vis ori de trezie i se voalase. Culorile confuze ale lumii fantastice a războiului se amestecau între ele. Pierduse atît el, cît și sublocotenentul Vienescu un prieten

comun, făcut în război, un bucureştean : pe locotenentul Pompei Leonescu. Explodase un proiectil de brand şi cîteva schije îi perforaseră abdomenul.

Prietenul său, Vienescu, coborîse din Skodă cînd Leonescu, cu ultimele sale puteri se ridicase în picioare. L-a dus urgent la infirmeria românilor, în plin atac al ruşilor.

Infirmierul nu i-a dat nici o speranţă. Se instalase cangrena. Nu se putea nici opera. I-a făcut totuşi morfină. Sublocotenentul Vienescu l-a vegheat toată noaptea. Leonescu, în delirul său, cînd viaţa încă îi mai pîlpîia ca o flăcăruie, i-a vorbit despre prietena lui, Viorela, o fată din Bucureşti care locuia prin Parcul Domenii. I-a încredinţat o scrisoare, după ce a sosit la el un notar. L-a rugat să i-o trimită, ori să i-o ducă, fiind de mare însemnătate pentru ea.

Adrian Vienescu, printr-o coincidenţă, se gîndea tot la evenimentele zilelor precedente. Mulţi dintre cei căzuţi în luptă şi neîngropaţi începuseră să duhnească. Au săpat mai multe gropi comune, pe locuri mai înalte, ferindu-le de apele rîului din apropiere. Au improvizat şi cruci, scrijelind numele eroilor. Totul fără pompă, doar scurta slujbă rutinieră a preotului în kaki.

Vocea mijlocitorului suna fad, ca de obicei, fiind tulburată de huruitul unor Messerschmitt-uri. Mitralierele avioanelor clămpăneau, încolţind inamicii surprinşi descoperiţi.

Slujba de cult abia se încheiase, cînd artileria antiaeriană sovietică cu tragere rapidă se porni să răpăie, asemeni unor ciocane pneumatice, obligîndu-i pe aviatorii germani să se retragă. Sosiseră şi cîteva MIG-uri cu stele roşii pe fuselaje, dar cerul era gol. Ceilalţi se topiseră în oceanul fără margini al înaltului, într-un amurg cu iz de cocleală, ce nu putea aduce nimic bun a doua zi...

În Oppel-ul de 5 tone, primul se trezi sublocotenentul. Afară se lumina indecis. Ziua ce venea, ofiţerul Vienescu ar fi dorit-o să facă parte dintr-un buchet de zile senine, liniştitoare. Oppel-ul rulase la începutul nopţii, apoi garase sub frunzişul protector al unui arbore vecin cu şoseaua...

Trecuseră de aliniamentul fortificat : Focșani, Nămoloasa, Galați, aliniament menit — în concepția strategilor militari — să țină pe loc armatele inamice, în cazul cînd ar fi străpuns liniile de rezistență din Moldova, dar acest lucru nu se punea în discuție, fiind numai o simplă supoziție teoretică...

Opriră într-o localitate. Sergentul Viorel Ganțu, șoferul mașinii, după ce alimentă rezervorul trase autocamionul în fața unui birt, pe ușa căruia ieșea, fără putință de confuzie, aburul de pîine atunci scoasă de la cuptor.

În local era pace, răcoare ; numai hîrtia neagră de la fereastră amintea de război. Se găseau la Rîmnicu-Sărat, pe prelungirea șoselei naționale, la o masă acoperită cu o mușama, pe care erau desenați porumbei grotești ce miroseau a cauciuc.

Mîncară cu poftă ciorbă de burtă și pîinea caldă, pufoasă, coaptă de birtaș din grîu nou, ce adunase în ea toată mierea soarelui Bărăganului, amintindu-le tuturor de zilele bune, de pace, cînd, copii fiind, duceau acasă azima caldă, fierbinte chiar, cumpărată de la brutării...

Fură încercați de un sentiment de nostalgie cînd auziră hîrîitul unei caterinci în pragul locantei. Flașneta rîșnea „Titanic vals". Un peruș bătrînicios și jerpelit cîriia nisipos pe un leagăn.

Un tînăr se ridică de la masa lui și primi, după mofturile de rigoare ale păsării, „planeta". În același acord sonor, caterinca, poticnindu-se la fiecare pas, ajunse și la masa militarilor.

Traseră și ei cîte un bilet, încercați de fireasca emoție a inspectării viitorului. Harold și Adrian făcură haz de conținutul răvașului : urmau să fie putrezi de bogați, trăiau optzeci de ani și se căsătoreau cu o femeie cu același nume de floare : Crina.

O patrulă militară, comandată de un ofițer, s-a oprit și la ei. Glasul locotenentului greu ca plumbul sparse tăcerea care se lăsase subit în local.

Vienescu avea actele în regulă, iar pe german nu l-au legitimat. Între timp, stăpînul caterincii ieși din locantă, bocănind în dușumea cu piciorul de lemn. Fusese și el ostaș, erou din războiul trecut, cînd germanii se găsiseră de cealaltă parte a tranșeelor...

Continuară masa la „Vadul cocorilor“, aşa suna numele birtului. Băură vinul zmeuriu, de Focşani, şi, cînd să pornească Oppel-ul, Ganţu constată că maşina avea pană pe faţă.

Şoferul s-a apucat de lucru, asudînd în vestonul de iarnă. A schimbat roata, lăsînd lîngă şanţul şoselei destule sudălmi la adresa picilor care jucau lapte-gros la tulpina unui salcîm. După Ganţu, aceştia înţepaseră cauciucul, voind poate să-i facă în ciudă ofiţerului german.

Demarară, alungînd un roi de porumbei care ciuguleau de pe miriştea vecină şi care îi însoţi o bucată de drum ca nişte buni amici.

Şoseaua se dezvăluia prietenoasă ca în oricare altă zi de pace. Fiecare pas al soarelui pe cer sporea canicula de afară. În dreapta lor, o pajişte sălbatică, pe care militarii s-ar fi tolănit şi ar fi dormit pînă cînd heruvimii ar fi trîmbiţat sfîrşitul războiului.

De cînd lupta pe front, sublocotenentul român nu se mai săturase de somn. Sute şi sute de kilometri străbătuse sub blindajul fierbinte al tancului, inhalînd fumul de la uleiul ars, gazele eşapamentului, mirosul prafului de puşcă. Toate acestea îi deveniseră obişnuite, inseparabile armei sale de tanchist.

Comanda o Skodă de tonaj mijlociu, înfruntînd cu ea nu o dată tancuri cu performanţe superioare. Pînă la primirea permisiei, scăpase cu viaţă din două blindate şi terminase onorabil destule lupte angajate cu inamicul.

Vienescu era fiul unor oameni modeşti, al dulgherului Tudor şi al Katarinei. Se făcuseră luntre şi punte şi-l ţinuseră în şcoală, în liceu, apoi la Facultatea de mecanică de la Politehnică. Ieşise inginer, se angajase, apoi fusese luat pe front.

Mijlociu de statură, blond, cu părul des, pieptănat peste cap, avea ochii de o culoare indefinită, mai apropiaţi de căprui, pătrunzători, adumbriţi de sprîncene stufoase, ce-i dădeau un aer de gravitate şi intoleranţă.

Făcuse doi ani şi ceva de front, deşi războiul din răsărit nu se împăcase cu credinţele sale pe care nu le destăinuise nimănui. După el, n-ar mai fi fost necesar să se treacă Nistrul. Era conştient că Naţiunile Unite deveneau tot mai puternice. Uriaşa capacitate industrială a Ameri-

cii, pusă în slujba luptei antihitleriste și antiimperialiste militare nipone, reduceau la minimum șansele într-o posibilă victorie a Axei. Vienescu era însă militar. Își iubea țara și, asemeni atîtor ofițeri și ostași, el lupta din ordin în acest război.

Războiul se mutase de la un timp pe teritoriul țării. Lucrurile se modificau acum întrucîtva. Nu putea prevedea cum vor evolua evenimentele. Jumătăți de adevăr ori simple zvonuri ajungeau și la ofițeri cu privire la tratativele duse de oamenii politici pentru scoaterea țării din război.

Divizia de tancuri în care comanda o subunitate dăduse lupte grele cu inamicul, împiedicîndu-l să străpungă aliniamentul.

În glasul aspru al conștiinței sale tremura de la un timp o lacrimă nevărsată.

Oppel-Blitz-ul se trase iar la marginea șoselei. Sergentul intră în porumbiște. Aceeași necesitate o încercară și ofițerii. Zăboviră puțin, avînd în dreapta lor, cît vedeau cu ochii, întinderea verde-maronie a lanurilor de porumb și floarea-soarelui.

Rămaseră acolo, odihnindu-se în șanțul șoselei. Sergentul scoase din raniță sticla cu vin de Focșani luată de la „Vadul cocorilor". Licoarea avea culoarea zmeurei, a unui fruct în pîrgă și gustul dulce-amărui ca de pelin..

Plecară. Soarele era tot sus pe cer, luneca pe drumul său implacabil spre apus. În zarea vecină șesului tremurau în arșiță marginile prăfoase ale unei localități, iar între cîmpie și ei, doi fluturi fastuoși colorați țeseau volute într-o alergătură nupțială, presărînd cu praguri drumul lor spre împreunare, tulburați de vijelia iscată de camion.

Drumul spre București continua fără grabă. Pe cer se buluceau nori groși tiviți cu argint. Pe parbriz apărură primele picături de ploaie. Ștergătoarele îndepărtară apoi de pe geam șerpișorii lichizi care se alegeau în timpul aversei ce se tot întețea.

Autocamionul își reduse iar viteza. Un tronson din șosea fusese bombardat și reparat prost. Rulară prudenți o

altă bucată de drum și continuară să meargă un timp cu viteză mult redusă, din cauza diferențialului care se părea că le va face necazuri.

Urmă o porțiune de șosea monotonă. Încetaseră să vorbească, fiecare lăsîndu-se purtat de amintiri. Harold Reder se afla iar pe rîul Moldovei, într-o luncă a afluentului Ruscăi. Peste drum de întăriturile germanilor apărea ici-colo, printre vegetație, satul Cristești...

Era spre înserare și ochiul violet al cerului era asaltat de stelele ce-și cucereau locul pe firmament. La capătul luncii, cît ținea rîul, pe linia frontului, se înșirau întăriturile germane ridicate în grabă : cazemate, sîrmă ghimpată, cupoane de șină in X, șanțuri anticar, cîmpuri de mine, toate menite să anihileze puterea de izbire în creștere a rușilor...

Răsuflarea asfințitului depărtat și purpuriu, în acele clipe, mirosea a moarte. Lunca era împestrițată de maci și flori mici de cîmp : un covor pașnic ce ospețea ziua albinele stuparilor.

În dimineața aceea fusese un schimb puternic și prelungit de arme automate. Căzuseră mulți militari din ambele tabere. Apoi focurile încetaseră. Un răgaz binevenit pentru adunarea, trierea și acordarea de ajutor celor răniți, îngroparea morților, unde plutonierii-majori erau des solicitați.

Tirul lunetiștilor din cele două armate dădea de lucru brancardierilor. Meseriași de elită, dotați cu arme precise, cocoțați prin fînare ori prin copacii înalți, scurtau de viață tot ce le ieșea în cătări. Primind o misiune de recunoaștere, Harold părăsi tancul pe jumătate îngropat în umărul luncii, ascuns iscusit de priviri.

Era însoțit de cîțiva ostași în misiunea de inspectare a teritoriului inamic. Porniră pe firul apei, folosind denivelările locului, tufărișurile și răchitele rămase în picioare după duelul de artilerie.

Harold împlinise de curînd 26 de ani ; era locotenent, avea experiență bogată de front. După ce-și terminase liceul, plecase din București în Germania să se înroleze în Wehrmacht, asemeni și altor sași din România. Herta și Eric, părinții lui Harold, îi dăduseră binecuvîntarea, fiind mîndri de opțiunea fiului. Fusese avansat locotenent și

-luptase în cîteva unități de tancuri. Lucrurile erau știute în unitatea germană de blindate ce staționa pe apa Moldovei...

În amintirile lui Harold de acum, el străbătuse cîmpul de mine în misiunea de recunoaștere orientîndu-se după o hartă micuță. Trecuseră apa destul de crescută printr-un vad, ieșiră dincolo, apoi tăiaseră o spărtură în peretele din sîrmă ghimpată.

Înaintară pe sub mal. Ajunseră la un gorun izolat în care se urcă un cercetaș. În tot acest timp căutau și notau pe hartă informațiile trebuitoare, mai ales cu privire la amplasarea și numărul tancurilor și al pieselor de artilerie...

A urmat apoi întoarcerea. Apucară prin același vad. Erau aproape de malul drept al rîului, cînd, la o sută și ceva de metri în aval, se întîlniră cu o patrulă inamică pornită și ea în cercetare ; trecea și ea apa Moldovei. Tocmai atunci, răcoarea locului îi smulse lui Walter, unul dintre cercetași, un strănut. Inamicul i-a reperat și, în avantaj pozițional de tir, declanșă focul. Brusc, locul se însufleți, cinci arme automate sovietice împrăștiară plumbi în direcția patrulei germane.

Au tras și ei, cu îndîrjire. Gloanțele trasoare se încrucișau în lunca pe cale să ia foc. Și în acel moment explodă o mină sub bocancul unui neofit.

În micul infern iscat pe moment, militarul sări pur și simplu în aer. Locul de pînă atunci ce ascundea faptele petrecute se lumină tot mai puternic, denunțînd protagoniștii angajați într-o dispută cu două posibile deznodăminturi : viața ori moartea.

De peste apa Moldovei — de la inamic — se iscă un foc îndrăcit de automate și branduri. O Katiușă bufni, incendiind o brazdă de cer. La rîndu-i, întregul aliniament german se trezise pentru o luptă care nu avea să se întețească ; furtuna iscată se limită la răfuiala dintre cele două patrule trimise să culeagă informații.

Hans Weber, un caporal din formația lui Harold, avea artera femurală ruptă de glonț. Cu el nu se mai putea face nimic.

Lui Walter Robb, un turingian, gîtul îi era străpuns în trei locuri : un tighel ca făcut de o mașină Singer cu pa-

sul mare, poate prea mare. Pe obraz i se întipărise groaza clipei cînd înțelesese că drumul său ireversibil avea o unică destinație : eternitatea. Caporalul își alesese din infinitatea de măști pe care moartea le vindea oricui, una de o grăitoare decepție.

Mai erau în viață Martin Klein și Harold, ce lichidaseră pe ultimii doi din patrula inamică. Ba nu. Sovieticilor le mai rămăsese unul în viață, care se tîrîse pînă la apă și lunecase în șuvoiul rece, lăsîndu-se dus de curent, ferit de gloanțele ce-l mai căutau.

Walter Robb se sfîrșea mai iute decît s-ar fi așteptat. Sîngele îi umezise maioul. Glasul îi scăzuse pînă aproape de anulare.

— Scapi cu viață, Walter, îl încurajă locotenentul, după ce trimise o ultimă rafală spre supraviețuitorul rus. Cred că a sosit momentul să părăsim locul.

— Ocupați-vă de Hans, el este rănit mai grav decît mine.

— Veți scăpa amîndoi. Mi-ar trebui însă un garou pentru el.

— Pentru mine e nevoie de un pumn de pămînt. Nu mai am nici o șansă. Cu ce am eu, nici unul n-a mai trăit.

— Știu un Feldwebel care a scăpat cu bine după ce șase plumbi i-au trecut prin gît.

— Astea sînt povești. Aveți grijă de Hans. Cu vina lui de la picior nu e bine deloc. Pe acolo îi iese tot sîngele.

— Hans, apasă cît poți pe rană, îi strigă Harold.

— Carnea e făcută terci, ripostă Hans cu voce slabă.

— Vă scot eu de aici. Haideți, focurile s-au mai rărit.

Harold îi tîrî pe amîndoi, luptîndu-se cu greutatea trupurilor, și-i adăposti sub o răchită. Cîteva secunde a stat să-și tragă răsuflarea, timp în care privi cu binoclul peste apa Moldovei. Supraviețuitorul din patrula rușilor fusese ridicat pe o foaie de cort de un sanitar.

Încercă un sentiment bizar. Îi părea bine pentru celălalt. Ar fi putut trage iar în el, dar nu o făcu. De unde știa că și rușii nu-l văzuseră pe el scoțîndu-i din zona de luptă pe Hans și pe Walter. Poate că și ei îi cruțaseră...

Se lumină aproape brusc, zorii revărsîndu-se reci, spoind cu o ceară rozalie apa Moldovei, spălînd cerul de

mizga cenușie, înfierecind țipetele flămînde ale gloanțelor? Ziua crescu apoi pe cer, luminînd copios cele două armate așezate față în față, ascunse în dosul cortinei vegetației de dincolo de Moldova, alergînd într-o goană fără capăt spre cîmpia valahă...

Oppel-ul frînă brusc, ferind o turmă de oi; imaginea de pe front făcu valuri, spărgîndu-se în mii de cioburi în lumina de afară. Sergentul Ganțu picotise și el; oboseala îl ajunsese și, cînd oile îi ieșiseră în față, frînase brusc, speriat ca de o dihanie.

Venind spre front, o coloană de tunuri tractate de mașini trecură pe lîngă ei, urmate de uriașe tancuri Tieger și Panther nou-nouțe, care produceau un seism artificial, derutant....

•

Ținta călătoriei lor se apropia; în ceața șesului, care fumega în culori albăstrii, se arătau tot mai deslușit mahalalele Bucureștilor.

Între ei și oraș, înclinat puțin spre chindie, soarele aprindea și stingea frunzișul stejarilor brumării. După-amiaza era molcomă, cu păsări negre, flămînde, ce răscoleau miriștea.

Ocoliră o parte din oraș, pentru a intra prin Mogoșoaia; pe drumul pe care veniseră, circulația era deviată din cauza bombardamentelor.

Se găseau pe Calea Griviței. Strada arăta sinistru, o groază de locuințe fuseseră distruse. În ziduri, goluri oarbe, locurile fostelor ferestre; deasupra pereților fără acoperiș, cerul se încenușa treptat. În rosturile cărămizilor crescuseră fire de iarbă.

Vienescu, Harold și Ganțu priveau contrariați. Despre ceea ce se petrecea acasă, unde-și părăsiseră familiile, la ei, pe front, ajungeau puține știri. Acum vedeau prima oară adevărata față a lucrurilor. Bombardamentele anglo-americane produceau orașului serioase avarii.

Capitala arăta ca fără apărare. Unde era artileria antiaeriană? Și aici, în cîmpia valahă, raidurile aliaților își atingeau scopurile ca orișiunde în Europa.

— Nu vi se pare că războiul se află aici, acasă, în drepturile lui, la fel ca pe front ? li se adresă Vienescu, privind o familie alcătuită din tată, mamă şi copil, care scormoneau în moloz. O pisică, singura care nu se arăta afectată, îşi freca blana de piciorul puştiului.

— Acum doi ani, Bucureştiul era plin de viaţă.

— E mai al dracu' decît pe front, dom' sublocotenent, opină Ganţu.

— Cum o arăta şi Pitar Moş ? tremură ţigara în mîna lui Adrian.

— Ai tăi parcă se refugiaseră la ţară ? îl încurajă Harold.

— Nu ştiu mai nimic despre ei. S-ar putea ca acasă să nu mai găsesc absolut pe nimeni. Katarinei îi era groază de avioane.

— Bătrînii mei sînt la Sibiu, se încurajă Harold. Oricum, pe Brigitte o găsesc sigur acasă. Aşa mi-a răspuns la ultima mea scrisoare. Că veni vorba, ai anunţat-o pe Athena că vii în acest concediu ?

— N-am apucat, Harold. Totul s-a hotărît în cîteva ore.

— Poate ai s-o găseşti măritată. Femeia e ca pisica. Nu poţi emite pretenţii uneia lăsată singură doi ani.

— Iar sîntem abătuţi din drum, schimbă vorba sublocotenentul. Au de furcă, nu glumă cu deblocarea străzilor.

2

Oppel-ul mai străbătu cîteva străzi pentru a ajunge într-un loc unde şoseaua era liberă. Circulaţia se făcea greu din cauza celor de la Apărarea Pasivă care înlăturau molozul de pe caldarîm.

Şi, fără ca nimeni să fi avut nevoie de ea, sună o prealarmă. Zona nu era deloc prielnică pentru a rămîne pe loc. O apucară pe Filantropia şi pătrunseră sub copacii unei străzi din Parcul Domeniii. Opriră sub un tei cu coroana bogată.

— Parcă era mai multă liniște pe front, sergent Gantu.

— Și acolo și aici e cam la fel, domnule sublocotenent.

— Oricum, pe front lupți cu arme, în general, egale. Aici n-ai nici o posibilitate de ripostă. Te uiți la cer și-ți aștepți bomba, mirii Harold.

— Ce-i cu tine, Harold ? Defetismul se pedepsește în Wehrmacht. N-ai teamă de autorități ? Asta este un semn că nu-ți mai pasă de ele.

— Acum sînt în România, lasă-mă să uit de Gestapo. Dar, altceva. Știe cineva de la voi cum va arăta țara voastră după ce rușii vă vor cuceri ?

— În primul rînd, nu vom fi cuceriți. În al doilea, Molotov a promis că nu se amestecă în ordinea politică și socială din țară... Harold, eu nu cunosc atîta politică cîtă cunoști tu, dar tata a fost muncitor, bunul la fel, și-și stimau amîndoi țara. Comuniștii își iubesc patria cu ardoare, nu ca burghezii din interes.

— Bine, hai să încheiem. Politica nu e atît de simplă ca s-o înțelegem noi, cei care n-avem destulă experiență.

— Dacă americanii bombardează aici mereu, mă întorc pe front, Harold.

Apăru un gardian de la Apărarea Pasivă care îi îndrumă pe toți trei spre un adăpost din apropiere. Era construit pe un teren viran ; un șanț acoperit, pavat cu scînduri, avînd tavanul din șine de cale ferată și dulapi groși peste ele ; un val de pămînt ascundea totul.

— Seamănă cu cele ale posturilor de comandă de pe front, Harold.

— Decît să stăm în aer liber, oricum aici este mai bine.

Curînd se obișnuiră cu întunericul și identificară un felinar cu o lumină albăstrie atîrnat de tavan. Se așezară, nimerind în stînga și în dreapta unei septuagenare care ținea într-o mînă icoana unui sfînt, iar în cealaltă bocceaua cu lucrușoarele ei.

Pe banca din față, un bărbat și o femeie în etate păstrau la picioare un sipet șinuit : era acolo desigur agoniseala lor : bani, acte, obiecte cu implicație afectivă.

Ajungeau în adăpost sunetul surd al avioanelor, al cursei bombelor pornite spre obiectivele lovite mortal, trosnetul înfundat al clădirilor lovite ce se prăbușeau. Și soarta lor putea fi decisă de vreo bombă. Viața sau moartea erau improbabile ca și starea vremii.

Frica se întinse ca o molimă : mereu, repetat, țiuitul bombelor căzînd pe sol; mereu crescător, strecurînd fiorii spaimei în sufletul oamenilor din adăpost. Cădeau proiectile peste Mogoșoaia, Chitila, Grivița. Foarte rare, poate cele rătăcite, năruiau cînd și cînd vilele din vecinătate. Cineva din adăpost ceru liniște. Țipătul unei femei sfîșia timpanele multora.

Și în acel mic haos, o muzicuță de gură delira un cîntec. Bătrîna dintre Adrian și Harold gemea : un geamăt presărat de sincope, urmăritor al șuierului bombelor. Nervii probabil că îi vibrau ca ramurile alunului izbit de vijelie.

Își înclește unghiile în tunica lui Harold. Locotenentul simți nevoia să-și schimbe locul. Teama molipsitoare se întinse ca o ciumă asupra celor din adăpost.

Avioanele se depărtară. Se sună încetarea alarmei și părăsiră locul incomod. Urcară în Oppel. Făcură apoi un mic ocol pentru a intra pe Calea Griviței, iar încercată de bombe. Arăta dezolant. Raidurile începute de americani la 4 aprilie lăsaseră urme dezastruoase în zonele : Gara de Nord, Basarab, Triaj, Depourile C.F.R., Atelierele C.F.R. Multe hale de lucru erau devastate. Muncitorii ceferiști lucrau în șoproane improvizate.

În locurile de muncă ale drumului de fier, rănite serios, se lucra zi și noapte la repararea materialului rulant; lipsa muncitorilor de la bancul de lucru echivala cu un act de sabotaj împotriva regimului antonescian.

Mașina rula împiedicată ici-colea de căruțe, de camioane cu cai ; multe cărau lucrurile sinistraților. Peluza din fața atelierelor C.F.R. fusese rîmată de explozii.

Acolo, la 4 aprilie, în jurul prînzului, se adăpostiseră muncitorii. Căzuseră însă peste ei bombe, omorînd o sume-

denie de oameni. După nenorocire, administrația nu șezuse cu mîinile în sîn : introdusese în grafic curse de serviciu, care la prealarmă transportau angajații, cu trenuri rapide, în afara orașului, în cîmp deschis, ferindu-i de bombardamente.

Împrejmuirea de la stradă a atelierelor, din țeavă fierbătoare, scoasă din burta locomotivelor cu aburi, era mai peste tot străpunsă de schije.

În timp ce Oppel-ul se tîra spre București, în acea dimineață promițătoare, Harold și Adrian crezuseră că vor uita de război. Suferiseră însă o amară decepție. Orașul părea acum și el un oarecare sector de front. Schele ce susțineau saci cu nisip înconjurau unele clădiri. Pe terasele înalte ale altora erau cocoțate mitraliere antiaeriene. Vitrinele din sticlă erau peste tot zebrate cu benzi albe de hîrtie.

În jurul orașului erau amplasate baterii de artilerie antiaeriană ; peste tot indicatoarele Apărării Pasive marcau gurile de intrare în adăposturi betonate ori în șanțuri acoperite cu pămînt, asemeni celui din care tocmai ieșiseră...

Știrile care circulau între front și cei din țară nu erau totdeauna concludente, cenzura militară avînd grijă să suprime tot ceea ce putea însemna nehotărîre de a continua războiul. Bucureștenii pîndeau la anumite ore vîrfurile înalte ale cîtorva construcții, de unde se declanșa tînguitul sfîșietor al sirenelor.

Lîngă Podul Basarab, un tramvai sărise de pe linie, iar de pe acoperișul acestuia atîrna un cal aruncat de suflul unei bombe. Hoitul se umflase înainte ca cei de la Ecarisaj să vină să-l ia.

Imobilele năruite răspîndeau miros de moloz și latrină. Văzură destule locuri virane, ascunse privirilor de panouri mari, transformate ocazional în afișiere.

Un imprimat înfățișa un muncitor cu șapcă. Îndemnul cu litere de o șchioapă atrăgea atenția : „Fii atent ce spui și față de cine spui ! Dușmanii trag peste tot cu urechea!".

Cinematografele Marna, Marconi, Volta–Buzești, Model erau în picioare. Scăpaseră de urgia distrugerilor și casele de perdiție de pe Grivița, Pasajul Nord, strada Cameliei. Pensionarele, fardate țipător, măsurau trotuarele, trăgîn-

du-şi clienţii de mînecă. Cîteva, zăbovind pe scăunele, îşi scriseseră cu cretă preţurile pe talpa pantofilor.

Cotiră pe Buzeşti. Destule mese întinse în faţa restaurantelor te ademeneau. La „Coşna-Cireşoaia", o femeiuşcă, într-un costum gorjan, cînta în faţa unui mic taraf. Opel-ul era garat peste drum.

„Măi fus, dragă fus, unde dracu te-ai ascuns ?
Fusu ici, fusu colea, fusu-n poală la mata.
Fusu face rotocoale, la Marin între pahare..."

Mirosul micilor perpeliţi pe grătar îi determină să treacă strada. Mîncară şi ei cîţiva mititei şi băură cîte o halbă de bere Azuga.

— Bine că viaţa îşi continuă cursul, Adrian, oftă Harold.

— Straşnică oltencuţă, domnilor ofiţeri. Aş răstigni-o cu ţîţele în sus ca pe-o mucenică.

— Poate numai însurîndu-te cu ea, Ganţule, interveni Vienescu.

— De un an n-am mai văzut coapse de femeie. În noaptea asta tocmesc o „păpuşă" şi închiriez o cameră la „Marna". O iau p-aia îndesată, numa' miez ; v-am arătat-o, avea preţul pe pingeaua pantofului.

La „Coşna" s-au despărţit de Harold Reder care telefonă Brigittei, prietena sa, şi-şi dădu întîlnire cu ea. Vienescu fu lăsat în faţa gardului metalic al locuinţei din strada Pitar Moş, iar Ganţu dispăru spre strada Cameliei, după cum spusese la despărţire.

Pitar Moş fusese pînă atunci ferită de bombe. Asta o văzuse din cabina în care călătorise. Poarta era închisă. Îşi închipui că ai săi erau duşi la Cîmpina, unde noul soţ al Katarinei avea o locuinţă.

Din spatele gardului, scheuna Karl. Cîinele trecu apoi în stradă, arătîndu-i o efuziune atît de mare, încît fu gata-gata să-l răstoarne. Cheia nu era la locul ei, motiv pentru care a fost nevoit să sară împrejmuirea. Treaba n-a fost deloc uşoară.

Uşa de la intrare era şi ea încuiată. N-o putea forţa şi nici sparge geamul. Zgomotul ar fi atras atenţia vreunui poliţist şi ar fi trebuit să dea explicaţii care nu foloseau la nimic.

Ocoli clădirea și ajunse în spate, unde era un balcon jos, în fața sufrageriei. Îl escaladă și — minune ! Printr-un oberlicht, izbuti să deschidă o fereastră prin care pătrunse în hol. Cheile de rezervă le găsi la locul lor.

Karl sări și el în balcon, apoi, ajuns în casă, se tăvăli pe covor, stîrnind norișori de praf. Abia acum înțelese rostul cartofilor dezgropați din grădină : bietul animal statornic și credincios devenise vegetarian !

Lumina funcționa. Camera sa era așa cum o lăsase la plecarea pe front. Pe noptieră, poza Athenei. În bucătărie găsi niște conserve. Adusese și el așa ceva în cufărașul cazon. Primusul coclise de nefolosință. Pe un raft prăfuit — niște magiun într-un borcan — făcut de Katarina și un sifon pe jumătate plin. În tigaie mai era și acum ulei rînced. Farfuriile murdare erau abandonate în chiuvetă în spălătorul uscat se încuibaseră gîndacii. Katarina părăsise probabil locuința în mare grabă, la vreo alarmă aeriană, crezînd că lăsase în urma ei prăpădul.

Cîțiva păianjeni se retrăseseră tactic de la lumină. Ceva de necrezut îi atrase atenția : într-un colț al tavanului, o familie de rîndunele își clădise cuib.

Pe pervazul ochiului de geam, una din păsări fremăta tremătoare. La marginea cuibului, alta aștepta parcă semnalul de zbor. Se retrase cu sentimentul că profanase un sanctuar.

Coborî în subsol, unde construise înainte de a pleca pe front o mică centrală termică. Dacă pistolul nu l-ar fi lăsat sus, ar fi tras în șobolanii care fojgăiră prin întunecimile locului. Despică o buturugă și aprinse focul de sub cazanul boilerului, apoi urcă mulțumit de el.

Nu-i mai venea să iasă de sub dușul călduț, binefăcător, care îi biciuia pielea și care încetă să curgă cînd abia îndepărtase săpunul de pe el ! Se făcea probabil vreo reparație la coloană. Se bărbieri, mai mult pe uscat, stropindu-și părul cu Birkenharwasser, apa lui de colonie din mesteacăn.

Mirosul plăcut îl încredință că totul se petrece aievea, că se află cu siguranță acasă. Se îmbrăcă în haine civile, gîndind să coboare, să dea un telefon Athenei ; o anunțase prin cîteva scrisori că urma să vină în permisie, dar nu primise răspuns.

Înainte de a pleca se mai privi în oglinda ovală. Îmbrăcase costumul gris, cămaşa bleu, pantofii maro. Fără chipiu, în haine civile, aproape că nu se mai recunoştea. Dobîndise parcă o altă personalitate, dar nu ştia deocamdată ce să facă cu ea. Obrazul îi era rumenit ; ochii săi căprui-deschis arătau obosiţi, părul ar mai fi trebuit puţin tăiat. Îşi potrivise perciunii şi, totodată, mustaţa mică tăiată à la Charles Farrel.

Civilul din oglindă se înstrăinase de ofiţerul Vienescu din Divizia 1 Care de luptă. Se simţea totuşi mai degajat, despovărat de epoleţi, tunică, chipiu, centură şi, mai ales, de cizmele prea strîmte...

Athenei nu-i plăcea rigiditatea comportamentului de ofiţer : obligativitatea salutului, sobrietatea mersului pe stradă, a atitudinii în public.

Ajunse în oraş. Îşi consultă ceasul : era opt şi jumătate. Afară, noaptea coborîse blîndă. Descoperi un telefon agăţat de un zid. Formă numărul Athenei. Nu-i răspunse nimeni. Avea la el şi scrisoarea lui Pompei Leonescu adresată prietenei sale Viorela, ce locuia undeva în zona Arcului de Triumf. Scrisoarea era deschisă, aşa i-o încredinţase Pompei. O curiozitate nelacoul ei îl îndemnă să despăturească cele cîteva file.

„Viorela, poate că nici epistola aceasta n-ai s-o citeşti, aşa cum ai procedat şi cu celelalte. N-am cum să te conving..."

Se opri şi vîrî foile la locul lor. Se simţi scuturat de un tremur ; pătrunsese în tainele sufletului cuiva care nu se mai găsea printre cei vii. Se împrietenise cu Pompei, care era şi el ofiţer de tancuri.

Pe Viorela, Adrian n-o cunoştea. Ştia de la Pompei că absolvise o facultate economică, avea serviciu şi locuia la familia Leonescu, cu mama ei, Ruxandra Marincea, fără să priceapă ce statut aveau acolo.

Avea numărul de telefon al Viorelei scris pe plic. Intrase în holul cinematografului „Aro". Mai înainte privise cîteva poze din filmul acelei săptămîni. Juca : „Ospăţul nebunilor", cu Clara Calamai, Valentin Cortese şi Amedeo Nazzari. Al doilea film era cu Max Linder : „Şapte ani de ghinion".

Telefonul se eliberase și sună la familia Leonescu. Nici aici nu ridică nimeni aparatul din furcă. Se decise iute. Trebuia să se descotorosească de comision.

Se urcă într-un tramvai 20. Bulevardul părea înfășurat într-un giulgiu de întuneric. Luna abia ieșise din ultimul pătrar ; jumătatea ei din stînga se micșora în fiecare seară. Citi cu greutate numărul casei. Ceva cu 23.

Se găsea în fața unei vile singuratice, care dormita în mijlocul unei grădini. Identifică o sonerie. Sună de cîteva ori. Nimic. Poarta era totuși deschisă.

Pătrunse în curte. Urcă cîteva trepte. O altă sonerie. O acționă. Și acum tot nimic. În stradă. Gîndi să revină altă dată.

Gîndurile îi alergară la Athena. Inima îl trădă. Pulsul ii crescu brusc la gîndul că o va revedea, poate chiar în seara asta. Athena terminase Dreptul și-și găsise o slujbă bună la un oficiu juridic al unei instituții.

Înainte de război proiectaseră să se căsătorească, dar, în lipsa lui de aproape doi ani de acasă, singura legătură dintre ei o constituiseră scrisorile. El îi trimitea una pe săptămînă. Ea îi răspundea la o lună o dată. Multe nu ajunseseră la nici unul dintre ei din cauza instabilității frontului. De șase luni nu mai știa nimic despre ea. Poate că trecutul însemna pentru ea o carte parcursă pînă la ultima filă.

După ce americanii cuceriseră Foggia, începuseră bombardarea masivă a orașelor României și multe întreprinderi din Capitală se refugiaseră în localități depărtate, fără însemnătate pe harta țării. Bănuise că și instituția Athenei era în dispersare, motiv pentru care nu-i mai scrisese.

În acești aproape doi ani, Adrian cunoscuse cîteva femei pe unde fusese încartiruit : Vera, Marusia, Lena, Iulia. Atît.Și totul pe fugă. Pe fiecare se străduise s-o cucerească atît cît îl lăsa timpul. Nimic însă prin presiuni ori violență. De fapt, Iulia, dacă se gîndea bine, ea îl cucerise pe el. Mai toate erau văduve, cu bărbații ori prietenii decedați. Vera dispăruse într-o dimineață din așternutul său, luîndu-i pistolul-mitralieră Bereta și un săculeț cu muniție și grenade ; trecuse la partizanii din pădurea vecină.

Vera era o femeie excepţională cu care se acomodase extraordinar ; îl şi îngrijise ca pe propriul ei bărbat, cu un altruism specific slav...

•

Se întoarse acasă. Pe drum, nici ţipenie de om. Bucureştenii furau cîteva ore de somn pînă la miezul nopţii, cînd anglo-americanii îşi făceau apariţia cu regularitate.

De fapt, înainte de a apuca drumul spre casă, se abătuse pe la Athena. Şedea într-o casă de pe strada Braziliei.

A sunat de cîteva ori, dar nu i-a răspuns nimeni. Să-i treacă timpul, s-a plimbat un timp pe străzile din zonă, sperînd că se va întoarce. În cartierul acela, dacă aveai puţină imaginaţie, puteai parcurge planiglobul, intrînd, ieşind şi iar intrînd, fără nici un paşaport, fără vize pe el, dintr-o ţară într-alta...

Se găsea pe şoseaua Ştefan cel Mare. De la cinematograful „Dacia", părăseau sala ultimii spectatori. S-a mai întors o dată. Athena tot nu era. Resemnat, revenise la „Roata Lumii". Proprietarul restaurantului „Răţoi" trăgea obloanele. La cafeneaua „Velodrom" mai era încă deschis. O „Salvare" ducea poate un agonic la Spitalul Prevederilor Sociale Floreasca. Calea Polonă se spoise cu funinginea nopţii. Cineva spăla un balcon şi apa plescăia pe trotuar.

Timpul trecea repede. Pînă la miezul nopţii mai era. Bătrîne cu nepoţei se îndreptau cu scaune şi boccele spre adăpostul Poştei. Pe Polonă, la începutul ei, doi tineri se sărutau sub un felinar orb. În fine, nedorită, sună prealarma.

Adrian îşi aminti de subsolurile solide ale Poştei de lîngă Velodrom. Coborî într-al doilea cat subpămîntean, adăpostindu-se sub o grindă uriaşă, ce se sprijinea pe un stîlp zdravăn. Din loc în loc, aplice cu lumini albăstrii.

Deosebi un ofiţer german cu o româncă. O fată blondă tunsă scurt, într-un sarafan negru ţesut cu flori şi o bluză albă transparentă, cu siguranţă o săsoaică...

Cerul se umplu de bombardiere B 24. Caruselul distrugerilor porni instantaneu. Un decor standard, același pentru europenii căzuți în stăpînirea germanilor.

Prin apropiere pică o bombă și subsolul se ondulă, săltînd pe undele seismice ale exploziei. Cînd pămîntul se domoli din mișcare, pătrunse în adăpost mirosul de cloroform, de camfor și creolină, toate de la farmacia de peste drum, pulverizată cu o bombă de 500 de kilograme.

Ca venit dintr-altă lume, se auzi tînguitul de încetare a alarmei. Vienescu părăsi locul. Ofițerul german, un maior din Wehrmacht, îl urmă. Aruncă mai întîi o remarcă zeflemitoare la adresa aviatorilor aliați, care irosiseră o bombă pe o farmacie inofensivă.

În buncher, germanul îl privise tot timpul de sus, fiind mîndru, pesemne, pentru frumusețea partenerei sale. Hainele maiorului păreau ca de paradă : era sigur un învîrtit ajuns în vreo îndeletnicire administrativă, vegetînd departe de cazemate, de tranșee, de noroaiele frontului.

Din conversația cu fata cu sarafan, îi aflase și numele : îl chema Paul. Un oarecare Paul. Poate era un german cumsecade, așa cum era Harold, trimis să supună lumea și să-i dea un chip nou, după viziunea Führer-ului. Poate că acest Paul era de cu totul altă părere, dar n-avea ce să facă ; era obligat să se supună, măcar în aparență.

Cîteva ferestre drapate cu negru îi defilară lui Adrian prin față asemeni unor sarcofage. Un calcan rămas în picioare după prăbușirea casei adăpostea în spatele lui o lună ftizică.

Dincolo de Dorobanți, spre Grădina Icoanei, la un imobil atins de o bombă, cei de la Apărarea Pasivă scormoneau sub dărîmături. Din caldarîmul străpuns apa țîșnea ca dintr-o fîntînă arteziană. Lua apoi calea rigolei, născînd un pîrîu noptatic ce n-avea să capete vreodată un nume cu care să iasă în lume, în timp ce vîntul călduț suspina prin frunzișul arborilor...

Trecuse deci de Romană : Bulevardul Dacia, Grădina Icoanei... Casa părintească ridicată de Tudor, tatăl său, somnola acoperită de misterul și aroma florilor văratice.

Se culcă, punîndu-și la îndemînă documentele militare, pistolul, hainele cazone, solda pe doi ani.

Adormi cu un gînd devenit obsesie : s-o caute a doua zi pe Athena, după ce va încărca piesele pentru tancuri și le va expedia rapid.

●

Dimineața s-a consumat repede. Sergentul Ganțu, așa cum le-a fost înțelegerea, a venit în Pitar Moș la șapte fix. La cinci după-amiază, ultima ladă a fost încărcată în autocamion. Sergentul voia să plece la adăpostul nopții.

În timpul mesei de seară, Ganțu îi povesti lui Adrian cum își petrecuse timpul în noaptea precedentă. Închiriase o cameră la hotelul „Marna" și o angajase pe Fifina, o fată nostimă, ca parteneră de dragoste. La propunerea ei, cumpărase două sticle de „Murfatlar Sauvignon", vinul ei preferat. Fata pretinsese un preț rezonabil, un fel de compensație pentru timpul cît a stat cu el în loc să-și profeseze meseria. Prima parte a nopții au dansat după muzica postului de radio „Monte Carlo". Au prins și cîteva tangouri de la un post românesc, cîntate de Gică Petrescu. La miezul nopții însă s-a dat alarma aeriană și au fugit amîndoi la adăpost ; la adăpostul de la „Palatul C.F.R.". Fifina a reîntîlnit aici un gradat german, o cunoștință recentă, care avea mare trecere la patroană. La încetarea alarmei s-a dus cu acesta la lupanar. Sergentul a așteptat-o cu vinul și postul de radio deschis pînă în zori, dar pe Fifina parcă o înghițise pămîntul.

S-a dus furios la casa din strada Cameliei. Germanul plecase de mult, dar fata ațipise îmbrăcată. Băuseră coniac franțuzesc Martell care o doborîse. L-a servit cu o cafea amară și o gustare. Mai mult, i-a restituit toți banii. El s-a opus, ea s-a ținut dîrză și, din această hîrjoană, s-au aruncat amîndoi în pat. La plecare, Fifina n-a pretins nici un leu de la Viorel, explicîndu-i că vrea să facă și ea un act de patriotism, ținînd seama că el pleacă pe front.

Sublocotenentul Vienescu se despărți de sergent. Transmise sănătate ostașilor și gradaților din plutonul său și din companie, asigurîndu-i că va sosi și el curînd la

unitate. L-a sfătuit pe Ganțu să-și țină gura și să nu relateze nimic din ce se petrece acasă, în București.

Se opri la un telefon și formă iar numărul Athenei. A răspuns Cleo, mama ei. A dat-o imediat la aparat. S-au înțeles să se vadă și s-au întîlnit în oraș.

Timpul a trecut repede și seara a invitat-o la „Ambasador", să cineze. Totul decurgea de parcă nu s-ar fi despărțit nici o zi. Athena adusese cu sine același zîmbet cald și tandru. Privirile ei negre, catifelate și binevoitoare îl deconcertau. Își scurtase puțin părul, iar tunsoarea o prindea de minune.

A invitat-o la dans. Destule priviri o urmăreau admirativ. În seara aceea Athena era de-a dreptul fermecătoare. Părul ei cînepiu, ochii mari, negri, gura roșie, cărnoasă, mersul ei lejer, vag ondulat, discreta tangare a șoldurilor, toate erau de bun-gust.

Se aflau la masă. Cînd ringul de dans era asaltat de amatorii de foxtrot, un ofițer german i-a cerut permisiunea s-o invite la dans. L-a refuzat. A îndrăznit și un civil român. A împărtășit și acesta soarta celuilalt. Atmosfera din jurul lor se încărca cu o doză considerabilă de jenă și ușoară ostilitate, motiv pentru care părăsiră localul.

Marele bulevard era însuflețit la ora aceea la fel ca în oricare zi de pace. Porniră spre Romană, lăsînd în urma lor un vag miros de Chanel 5. De la „Scala" și „Aro" ieșeau oamenii de la ultimul spectacol. Circulau turisme, biciclete, trăsuri, mașini de piață. Felinarele se aprindeau pe rînd, răzbătînd prin hîrtiile negre de camuflaj. Strada era animată deși ora înaintase mult.

Opriră o trăsură de piață și se înfundară în pernele catifelate ale canapelei. Surugiul, un muscal în deplinul înțeles al cuvîntului, primi comanda, o retransmise calului alb, apoi capul îi căzu pe piept și el continuă să moțăie.

— Eram încredințată că m-ai dat uitării, Adrian. Nu-mi puteam închipui că ești atît de statornic.

— Așa ceva ai înțeles tu din ultimele mele scrisori ?

— Eu mă călăuzesc după dictonul : „Vorbele sînt rostite pentru a ascunde adevăratele gînduri". Pentru ce te-ai deosebi tu de ceilalți ? !

Se auzea numai clămpănitul potcoavelor calului alb pe asfalt și comenzile rutiniere ale muscalului.

— Adrian, tu ai rămas un sentimental ; ți-ai făurit niște vise fără suport material. Dragul meu, ce a fost între noi s-a isprăvit. Pentru asta nu ți-am mai răspuns la epistolele tale.

Vorbele Athenei răneau ca niște junghere.

— Pentru ce nu mi-ai explicat toate astea într-o scrisoare ?

Pe obrazul ei înflori pentru puțin umbra unei căințe exagerate.

— Ți-ar fi daunat moralului.

— De ce nu mi-ai spus-o în restaurant ?

— Am vrut să petrecem seara în mod plăcut. Arătai fericit, iar eu mă simțeam la fel de bine. Afară de asta, am vrut să mă verific dacă te mai iubesc.

— Și ?

— Liniștindu-mi propria conștiință, constat că țin la tine ca la un camarad și nimic mai mult, hai să zic, ca la o rudă depărtată...

— Voiam ca în această permisie să ne căsătorim.

— Chiar dacă așa ar fi stat lucrurile, tot nu m-aș fi măritat cu tine. Nu mi-ar fi surîs să devin o tînără văduvă de război.

Ajunseră la Statuia Aviatorilor. Trăsura întoarse, dirijată de un sergent de circulație în alb, care purta pe cap o cască tot albă. Muscalul primi adresa unde trebuiau duși mușteriii.

O lungă perioadă de tăcere se instală în acel întuneric catifelat, asemeni moliciunii canapelei ce mirosea acum a Chanel 5. Trăsura înaintase mult în direcția casei lui Adrian.

— Am vorbit serios, trebuia să mă duci mai întîi pe mine.

— Ai rămas la fel ca înainte. Deformezi înadins realitățile.

— Nu exagerez nimic. Între noi nu mai poate fi ceea ce a fost.

— Nu înțelegi cîtă nevoie am de tine, Athena ?

— Iar noaptea asta îmi inspiră nefericire. Am oroare chiar să privesc cerul. Luna se apropie de faza ei de minimă luminozitate, iar eu, ca de fiecare dată, mă simt dominată de sentimentul unui inevitabil dezastru. Hai să ne întîlnim cînd strălucește cu jumătatea ei din dreapta, atunci, totdeauna viața îmi este prielnică. Mă pot chiar hazarda.

— Iar amesteci nefericita asta de lună în dragostea noastră ? !

— N-o pot lăsa deoparte. Am să-ți explic altădată și de ce.

Trecură de poarta lui Adrian. Karl i-a adulmecat și începu să latre. Calul încetini, întoarse trăsura în stradă, iar defilară prin fața lui Karl care scheună bucuros, lătrînd apoi ca un apucat...

Au ieșit în bulevard, ținînd dreapta drumului, depășiți de tramvaiele 15 și 20 ce se îndreptau spre Gară și Șosea. Intrară pe strada Dorobanților. Lăsară în dreapta o statuie, îndreptîndu-se spre „Roata Lumii".

La cinema „Volga", eroii westernurilor americane, desenați odinioară în mărime naturală pe frontonul pentru reclame, cedaseră locul lui Hans Moser și Theo Linden. Noaptea devenise vastă, cu un cer spuzit de aștri ce pulsau în tării.

— Adrian, îl apostrofă ea, ascult știrile la radio și mă înfricoșez. Mai avem vreo șansă să ieșim cu bine din război ?

— Ca ofițer, n-am voie să fiu defetist.

— Atunci spune-mi părerea ta ca om, ca prieten, ca fost iubit.

— Raportul de forțe înclină cu fiecare zi de partea celorlalți. Depinde acum ce fel de arme secrete au germanii să le arunce în luptă. Dacă americanii îi întrec și la capitolul acesta, sînt pierduți.

— Am ascultat recent Radio Londra. Se pare că sovieticii au ocupat Lublinul. În Italia, aliații înaintează încet, dar sigur, la fel ca pe tot frontul de vest. Începe să-mi fie frică, Adrian.

— Ne-am întîlnit ca să discutăm despre război ? !

— Este la ordinea zilei, nu poate fi ocolit.

Intrară pe strada Braziliei. Înaltul se schimbase. Dacă pînă atunci firmamentul era spuzit de aștrii începutului de noapte, acum se acoperise de nori. Într-un fel, cerul avantaja pe bucureșteni ; americanii nu prea veneau cînd nu aveau vizibilitate naturală, ei preferau cerul senin.

Trăsura opri și Adrian plăti muscalului plimbarea : o sumedenie de bani. Continuară să facă o parte din drum pe jos.

— Noaptea asta este prielnică îndrăgostiților, observă el.

— Pe timpurile astea nu mai are nimeni chef de dragoste.

Athena părea că nu este dispusă să abdice de la punctul ei de vedere ; se purta mai departe bizar. El înțelese că avea un prieten, dar îi trebuia o confirmare sigură. Era o femeie totală, nu se putea împărți între doi bărbați. Pentru el, Athena era o făptură dragă, intrată în viața lui, rătăcindu-se și căutînd-o cu disperare, o regăsise ; era înstrăinată mult, nu mai semăna cu cea de la început.

— Adrian, nu mi-a fost ușor să mă decid să sfîrșim prietenia. Am suferit chiar. N-are nici un rost să redeschid o rană care s-a vindecat. Mă săturasem să urmăresc unitatea ta cu gîndul, să tresar ori de cîte ori suna telefonul, temîndu-mă să nu fie Katarina care să-mi comunice groaznica știre.

— Dacă este să mori, poți muri în cel mai confortabil pat și pe timp de pace, sau în oricare împrejurare nefericită fără arme de foc. Hai să ne căsătorim, Athena, alungă-ți prăpăstiile astea din cap.

— Să se termine războiul. Acum sînt incapabilă să iau vreo hotărîre. Și în afară de toate, am un iubit.

— De doi ani visez la aceste zile pe care să le petrecem împreună. Hai să ne întoarcem la mine, se făcu Adrian că nu aude.

— Am împărtăși o fericire riscantă, o fericire nesigură.

Casa în care locuia Athena se înălța rece, mohorîtă. O clădire cu două nivele, pătrățoasă. În grădină, boscheți cu flori movulii și albe, unul cu trunchiul din crăci ase-

menea unor reptile lemnoase, contorsionate, stopate într-un plan alcătuit din frunze.

Piersicul era copt. Au zăbovit sub el. Athena a cules două fructe enorme. Mușcară din ele, regăsind aroma și parfumul lor inconfundabile.

Sub acel piersic, după ce Athena și-a luat bacalaureatul, i s-a dăruit într-o noapte de taină. Atunci fructele erau tot așa de bine pîrguite ; ei doi, seară de seară, au gustat la nesfîrșit din fructul dulce de început al dragostei.

Numai că în noaptea de față pomul asista la o despărțire. Athena părea că uitase complet trecutul. I-a dat mîna să i-o sărute, apoi a răsucit yala în broască. Stabiliseră totuși ca a doua zi să se caute reciproc.

Începu să plouă și el se grăbi spre stația cu mașini de piață din capătul străzii Roma. Nu se putea dezmetici. N-a găsit însă nici o mașină particulară și luă un autobuz, care avea traseul prin apropierea străzii Pitar Moș ; oprea la Muzeul Simu.

Pînă după miezul nopții, dormitorul lui Adrian a fost populat de fantoma Athenei. Cîțiva țînțari setoși de sînge îl mușcară de obraz, dar nici o clipă nu s-a gîndit să aprindă lumina să-i omoare. Își aminti de scrisoarea locotenentului Pompei Leonescu. Trebuia s-o găsească pe acea Viorela, să scape de comision, să-i spună că expeditorul este dus dintre cei vii, că-i revine o misiune ingrată s-o anunțe...

3

S-a ridicat din pat pentru a potrivi scala aparatului de radio pe lungimea postului de peste Canal : Armata 1 Americană lansase operația „Cobra", de străpungere a pozițiilor germane de la vest de Saint Lô. Corpul britanic continua ofensiva spre Florența. În Germania se decretase mobilizarea generală. Trupele Frontului Leningrad eliberaseră orașul Narva. În Pacific se duceau lupte grele în insula Guam din arhipelagul Mariane. O grupare a contraamiralului Hill debarcase în insula Tinian, insulă

de pe care, peste un an și ceva, avea să decoleze „Enola Gay“ și să lanseze prima bombă atomică din lume la Hiroshima...

Închise aparatul. Fronturile mergeau destul de prost pentru germani. Războiul început de Reich-ul german adusese numai asuprire, minciună, violență, nedreptate oriunde pătrunsese Wehrmacht-ul. Dar care alt război n-a adus așa ceva ?...

Sublocotenentul Vienescu în vis se găsea într-o sală de cinematograf. În vis fiind, voia să uite, atît cît putea uita, de eșecul suferit cu Athena. Rulau secvențele jurnalului de actualități. Undeva se dădea o luptă între tancuri. Era ceață, o ceață pe care o cunoscuse și el. Blindatele pătrunseseră într-un cîmp de mine. El, se făcea că nu mai era în sală, ci într-un tanc. Continua înaintarea, așa sunase ordinul : să urmărească și să distrugă inamicul în retragere.

Însoțitorii de tancuri se urcaseră pe carapacele de oțel. Pionierii, atît cît puteau cuprinde, degajau minele dintr-un culoar, pentru înaintare. Terenul era desfundat, șenilele se afundau adînc în clisă.

N-a trecut mult timp și tancul în care lupta Adrian fu incendiat și începu să fumege... Visul îi sări. Era de fapt la el în pat. Adormi din nou, dar reluă aceeași secvență. Era o noapte fără capăt și strigoii morților neîngropați fojgăiau în ceață, sub chipurile unor insecte ciudate. Fulgerele exploziilor artileriei pulsau ca niște lumini nepămîntene în tulbureala asemănătoare ceaiului cu lapte. Erau în defensivă, susțineau cu foc intens o cazemată germană.

Un infanterist inamic se tîra prin noroi cu un aruncător de flăcări, țintind să ajungă la ambrazura din care țîșneau rafalele unei mitraliere grele. Jetul a pătruns înăuntru. Răcnetele ieșite de acolo glăsuiau de drama celor care își încheiau viața, apoi o liniște sepulcrală se înstăpîni în redută.

•

Devreme de tot, sublocotenentul Vienescu s-a dus la depozit, interesîndu-se cum a ajuns transportul cu piese pentru tancuri la destinație. Totul decursese bine.

Avea la el un pachet de ţigări „Regale" fără filtru pe care le-a dat furierului de la centrală. Mai află că în fişia de luncă din dreapta rîului Moldova nu se petrecuse nimic deosebit. Se făceau, de ambele părţi, pregătiri pentru viitoarele încleştări.

Intră apoi la „Telefoane", într-o cabină, aşteptînd legătura cu provincia ; voia să se intereseze de părinţii săi refugiaţi la Cîmpina. Pierdu aproape două ore. Poşta din Cîmpina urma să mai trimită un aviz, pentru o viitoare şi posibilă convorbire.

Nu fuseseră găsiţi la domiciliu ; oraşul era bombardat, o parte din locuitori se refugiaseră şi nu exista o hartă a locurilor calamitate pentru a se cunoaşte ce imobile suferiseră.

— Faceţi un drum pînă acolo, concluzionă telefonista de la Bucureşti, ori interesaţi-vă de părinţi la biroul sinistraţilor de acolo. Poate s-au înregistrat să li se dea haine şi locuinţă.

— Chiar atît de tare a fost flagelată localitatea ?

— Nu cunosc nimic sigur. Am făcut numai o presupunere. Dar sîntem în război, domnule ofiţer, asta o cunoaşteţi mai bine decît mine...

A părăsit locul uşor descumpănit. Pe drum şi-a amintit de Athena. Telefonul fixat pe zidul unei frizerii era înecat de fise. A găsit un altul în holul cinematografului „Capitol". I-a răspuns mama ei, Cleo.

— Mi-a spus Athena de tot ce se petrece între voi.

S-a simţit năpădit de un val de jenă. Cleo îl aprecia. Cunoştea acest lucru. Şi nu o dată afirmase că dorea să-i vadă căsătoriţi. Numai că opţiunea îi aparţinea Athenei.

— Aş vrea să schimb cîteva cuvinte cu ea.

— Cu mare plăcere, Adrian. Numai că n-am cum să ţi-o dau la telefon. Nu este acasă.

— Revin mai tîrziu, dacă nu deranjez prea tare.

— Abia sîmbătă seara poţi vorbi cu ea. Este la Vălenii de Munte. Serviciul său este dus acolo, în dispersare. Războiul ăsta, fir-ar să fie, a împrăştiat atîtea familii. Am să-i spun că ai căutat-o.

Mulţumi şi puse receptorul în furcă. Îi încolţi însă un gînd. Nu-i strica deloc o plimbare pînă la Vălenii de

Munte. Va încerca să reia dialogul cu ea ; poate o găsea într-o altă dispoziţie sufletească.

Iar îi defilă prin faţa ochilor chipul lui Pompei pe salteaua de campanie, în acel spital improvizat în casa unui ţăran.

A sunat-o pe Viorela şi cineva de la capătul firului l-a interogat cu o voce ca atingerea unei petale de floare delicată.

— De unde ai dumneata numărul acesta ?!

— Îl am trecut pe o scrisoare adresată dumneavoastră de Pompei.

— Nu vreau să mai ştiu nimic despre el.

— Locotenentul Leonescu a murit la datorie, domnişoară, îi vorbi rece, protocolar.

A urmat o pauză. Apoi glasul ei păru să se mai îmbuneze.

— Cine eşti dumneata de fapt şi ce rol joci în chestiunea asta ?

— Rolul curierului personal al unui defunct. Am fost camarad de arme cu el. Trebuie să mă despovăraţi de acest comision delicat.

— Chiar dacă a murit, faptul nu schimbă deloc decizia mea.

— Cînd sufletul i-a părăsit trupul a rostit numele dumneavoastră, ridică Adrian uşor vocea, făcînd-o chiar solemnă, puţin intrigat de indiferenţa interlocutoarei.

— Domnule sublocotenent, eşti trecut prin război şi nu te prinde melodrama. Hai, ce Dumnezeu, să discutăm cu picioarele pe pămînt.

Adrian îşi pierdea treptat răbdarea. Nu înţelegea femeia deloc.

— Nu cunosc ce-a fost între dumneata şi el, dar atitudinea pe care o ai întrece orice limită : Leonescu a murit pentru ţară, să te apere, printre alţii, şi pe dumneata.

— Nu aveam nevoie să mă apere. De obicei mă apăr singură.

Cînd Viorela i-a trîntit telefonul în nas, i-a venit s-o înjure. S-a întors acasă, a mîncat ceva, şi-a pus porthartul pe şold, în el a vîrît scrisoarea, şi-a fixat pistolul ofiţeresc pe locul său şi a apucat uşor indignat drumul spre casa Viorelei.

A luat un tarmvai 3 făcînd un mic ocol și, ușor transpirat, intră pe o stradă ce dădea în Banu Manta, cînd după-amiaza intra în declin.

Încă pe lumină, vila cu fațada în calcio-vecchio arăta destul de bine. A sunat și a repetat semnalul. În fine, după un timp, s-a întredeschis o ușă de serviciu. Fu invitat să intre.

— Sînt sublocotenentul Adrian Vienescu. Vin cu scrisoarea aceea.

— Insistența dumitale să-mi aduci comisionul îmi pare nelalocolul ei. Puteați de fapt s-o puneți la poștă, s-o expediați în felul acesta...

A fost poftit într-un salonaș. Au luat loc pe două fotolii cu brațele din lemn lustruit. Trecuseră pînă acolo printr-un hol îngust, apoi printr-o sufragerie, unde era un recamier. În camera în care se aflau era și un studio acoperit cu o pocladă ardelenească. Jaluzelele erau trase și Viorela aprinse un lampadar cu un singur braț, avînd abajurul din carton cerat într-o culoare banan. Fata lipsi cîteva momente, timp în care el inspectă locul cu privirile. În spatele său se afla o bibliotecă, cu volumele unor scriitori de renume : Flaubert, Tolstoi, Stendhal, Fielding, Goethe, Balzac ; destui autori, majoritatea în franceză...

În fața lui, o vitrină cu cristale, pe polițele căreia adăstau sticle cu băuturi străine : whisky, Martini, Campari. Pe jos, un covor cu fondul tot banan, cu arabescuri, în care i se înfundaseră cizmele. Pe un perete, cel din spatele studioului, o pictură : o casă alburie, cu puțin grej în ea, pe un fond de vegetație tot alburie și un cer funinginos de iarnă. Tabloul era semnat de pictorul Murivale, un artist de real talent, pe care îl cunoscuse întîmplător. Mai era acolo o combină muzicală, cu aparat de radio, pick-up cu două difuzoare, o marcă răspîndită în Europa, germană sau olandeză.

Viorela se întoarse, aducînd pe o tavă două cești de cafea și două cupe mici, în care turnă un rest de coniac Napoleon scurs dintr-o sticlă pîntecoasă. Mai adusese două pahare cu apă minerală.

Îmbrăcase între timp o rochie de casă, de o croială impecabilă, cu păunițe miniaturale, închisă în față cu

nasturi ovali, sidefați. Exala discret un miros de apă de colonie din violete.

Discutară despre timpurile de pace, ocolind subiectul grav al războiului. Viorela răspundea monosilabic, era parcă mai atentă la sonerie ori la sunetul răsucirii yalei în broască, sau la telefon.

Îl servi și pe el cu un „Camel", dîndu-i să aprindă țigara de la o brichetă minusculă, tot „Camel". Aromele tutunului și parfumul ei plăcut cucereau treptat locul. Lumina lampadarului se contopea cu tenta de pe pachetul de țigări cu cămila bej.

Ofițerul o studia pe Viorela. Felul ei prompt și frontal de a se debarasa de orice conveniență îl frapase. Avea un chip chiar frumos, mai bine spus feminin, cu o bărbie energică însă, cu o privire ce se voia tot timpul preocupată și severă. Folosea o voce de tăria a doua spre a treia, deseori își pierdea vocea, trebuia să și-o regăsească, apoi glasul îi devenea catifelat, acordîndu-se perfect cu blîndețea privirii. Culoarea ochilor ei era derutantă din cauza luminii din cameră. Fuma imitînd pe Marlene Dietrich, pe care o văzuse cu siguranță în „Îngerul albastru", încercînd să iradieze în jur o feminitate imprevizibilă, un amestec de maliție spirituală cu gesturi luate dintr-un repertoriu care o prindeau. Sub cristalul măsuței joase, o poză de mărimea unei cărți poștale cu vreo cincizeci de clișee, cu niște rotunduri, fundamentau fatalitatea umană, punînd sub semnul incertitudinii opțiunea masculină, zădărnicia căutărilor erotice : „Tout est là"...

Văzîndu-i privirile ațintite la poză, ea simți nevoia să se dezvinovățească, deși el nu făcuse absolut nici un fel de remarcă.

— Este a lui Pompei, de fapt aceasta este camera lui. A mea este la demisol. I-a trimis enormitatea asta un prieten de la Paris. Întotdeauna mi s-a părut de prost-gust, dar face parte dintre obiectele sale, de care știe și doamna Leonescu.

Viorela avea nările ușor evazate, care tresăltau uneori cînd vorbea. Capotul de casă se dovedea uneori neîndestulător, descoperindu-i piciorul alb, plinuț la genunchi. Nasul ei, abia acum observă, revela două temperamente : unul extrem de feminin, altul, așa cum mai reflectase,

acel temperament de femeie hotărîtă, care știe precis ce vrea, urmărindu-și cu osirdie scopurile propuse.

Discutară destul, dar n-a putut să desprindă motivele pentru care era atît de pornită împotriva fostului locotenent. Parcursese o parte din scrisoare cît timp el și-a aruncat privirile pe cîteva reviste. Tot Viorela a fost aceea care a întrerupt tăcerea.

— Scrisoarea asta tardivă lămurește niște lucruri după ce hotărîrea luată de mine a devenit irevocabilă. Lui Pompei i-a plăcut totdeauna ficțiunea, avea și predilecție pentru vorbele mari și goale, deși era un bărbat cult, cu o educație aleasă. I-au plăcut trăirile dramatice și tocmai pentru asta sfîrșitul său a fost pe măsura vieții lui. Cu asta am spus tot.

— În cazul acesta știi mai bine ce trebuie să faci.

— S-a comportat, într-o anumită împrejurare, lamentabil, asemeni unui om de rînd, unui om mic, care a scăzut sub orice limită a demnității, pentru care m-am decis să mă lipsesc de sprijinul său.

— Și nu-și recuză atitudinea anterioară față de dumneata în scrisoarea adusă de mine ? Fiind singur cu el în fața morții, nu s-a căit ?

— Ați citit-o cumva ?

— Numai primele rînduri, după care am încercat senzația unui profanator și am renunțat. Te rog să mă crezi pe cuvînt.

— Cît mai zăbovești în București, domnule Vienescu ?

— Au trecut pînă acum patru zile. Mai am de stat pînă la o lună de zile, apoi mă întorc pe front.

— Să mă mai sunați. Aș vrea să mai stăm puțin de vorbă...

Cînd sublocotenentul Vienescu părăsi curtea, secera lunii ședea sprijinită de craca unui castan plin cu rod. Duse cu el în închipuire și nu știa de ce, chipul Viorelei, chipul unei femei tinere decepționate.

Era cuprins de o anumită stare contradictorie. Frontul îl oțelise în parte ; devenise un bărbat dur, pentru că altfel n-ar fi putut ocoli de atîtea ori moartea. Dar se întreba, pentru ce îl alesese Pompei pe el să-i ducă Viorelei comisionul ? Tot la fel de bine l-ar fi putut ruga pe

Harold, ori pe sergentul Ganțu, ori pe alții, pentru că plecaseră în permisie o jumătate de duzină ? !

Frumusețea neutră a Viorelei, frumusețea ei blîndă uneori, ce nu oferea, dar nici nu cerea de la nimeni nimic, mai mult, refuza totul, îl impresionase. Obrazul ei nu teribil de frumos îl fascinase, iar acum îl obseda, îl însoțea și era însoțit de el spre casa din Pitar Moș. Și încă un lucru îl deconcerta : după ce discutase timp de cîteva ore cu ea, bizarul comportament al Athenei nu-l mai necăjea.

Încercă să-i găsească circumstanțe atenuante, dar nu pentru a-i face din nou loc în sufletul său, ci mai mult pentru a o scoate de acolo. Și totuși așa era ? ! Putea fi sigur că dorea cu adevărat asta ? !...

●

A doua zi, după-amiază, a încercat să obțină știri de la Cîmpina. De fapt aflase un număr de telefon, rugînd-o pe centralistă ; urma să sune la o casă apropiată de cea a Katarinei, unde locuia cu noul său soț.

Adrian era de data asta îmbrăcat civil. Sună, insistă, și nimeri la niște bătrîni. Asta n-ar fi fost nimic, numai că insul era un ursuz, un bătrîn acrit de viață și n-a dat nici un amănunt despre casa cu numărul 51, în apropierea căreia căzuse o bombă : nu putea preciza dacă venise pe locuința Katarinei ori nu. Individul ședea la 36. Dacă ar fi scos numai capul pe fereastră ar fi putut constata. Individul, un dom' Negrescu, ori Drăcescu, era atît de refractar, încît respingea chiar aerul. S-a lăsat păgubaș, pentru a nu recurge la invective...

Îl persecuta un gînd : avea nevoia să se convingă de un anumit lucru, care aproape îl persecuta. Cleo i-a dat, la cererea lui insistentă, numărul de telefon al Athenei de la Vălenii de Munte.

N-a găsit-o pe ea și a conversat cu portarul unde se conexase firul direct al instituției în dispersare. Omul era binevoitor, atît de binevoitor, încît i-a furnizat tot felul de informații. Athena lucra la Oficiul juridic, locuia pe la mijlocul străzii Primulelor, iar timpul liber și-l petrecea cu inginerul Tomescu Silviu, un salariat important

din unitate. Portarul, un fel de știe-tot, pînă la indiscreție absolută, a mai lăsat să se înțeleagă și alte lucruri:

— No, dómnule dragă, ești tătîne-su domnișoarei Athena ? Înțeleg, este amu cu domnu injiner Tomescu. Se-ntoarnă abia la noapte de pe unde sîntără plecați. Să deie un telefon acasă ?

— O mai caut eu, încercă să încheie conversația.

— Căutați-o pe zi. O găsiți mai lesne. Cînd e pauză, mere cu injineru, care n-o pierde din ochi și ea pe el.

Sublocotenentul lăsase să-i cadă telefonul din mînă. Parcă îl izbise pala unui vînt aspru. Simți nevoia acută să meargă pe jos. O apucă pe Smîrdan, apoi intră la „Carul cu bere". Se așeză la o masă.

Bău acolo de două ori cîte o sută de coniac. De mîncare nu se atinse. Poate portarul fabula. Și ce-i venise să se intereseze de Athena, cînd ea îl prevenise că are pe cineva ? Pe fosta lui prietenă o închisese într-un mic sipet al inimii și o lăcătuise acolo.

Și uite, Athena rupsese lacătul, ieșise afară pentru a-l tulbura mai departe, pentru a-l face să sufere.

Dar suferea cu adevărat, ori era numai un acces de egoism, de bărbat care nu vrea să piardă de această manieră, rezervîndu-și dreptul să decidă momentul ruperii definitive a unei legături care durase cîțiva ani ?

Ieși în Piața Mare, trecu pe lîngă Spitalul Colței, pe lîngă Circul cu cupola din pînză, Creditul Minier, Dalles, „Scala", „Aro", Academia Comercială, intră pe Cometa, traversă Clopotarii, Șoseaua Bonaparte, intră pe Roma... Dar ce căuta pe Roma ? La cîteva sute de pași era Brazilia. Simțise nevoia să vorbească cu Cleo, să-i spună ce-a aflat.

Era într-un scaun în fața doamnei Cleo. Aceasta părea că nu știe nimic, ori aproape nimic. Acel Tomescu avea cu douăzeci de ani mai mult ca Athena. I-a promis că va avea o discuție foarte serioasă cu ea, cînd va veni...

Adrian plecă acasă mai ușurat. Parcă asta voise. Să afle și Cleo ceea ce știa el. Din nou se simți stăpîn pe el, pe voința sa, pe hotărîrea anterioară de a o da uitării.

Se afla în fața casei, dar ezită să deschidă poarta pentru a privi unduirile unui trup tînăr de fată. O pală

de căldură îi trecu prin corp. Dorința și nehotărîrea plutiră peste el.

Mica oază de seducție și pace, prezentă la cîțiva pași de el, cu genunchii rotunzi și rumeniți de soare, pasul egal, negrăbit, ușor furișat, mișcarea ritmică a spatelui ispitei vii, ochii neliniștiți care îl priviră cît ține o străfulgerare, toate la un loc îi accelerară inima.

Simți o fluturare nefirească în piept, ca și cum s-ar fi găsit în fața unei hotărîri capitale de care depinde viața ori moartea cuiva. Pînă să se dezmeticească, fata dispăru ca o părere...

Adrian ieși în bulevard și opri un Dodge negru, arhaic, asemeni unui dric, care cînd porni se scutură din toate încheieturile. Coborî în fața cinematografului „Marconi". Tocmai începea „Volpone" cu Harry Baur și „Contesa Walewska" cu Charles Boyer și Greta Garbo.

N-a intrat, pentru că venise cu alt gînd aici. Coti spre strada Cameliei. Cîteva fete sprijineau zidurile cafenelei. Una îl acostă cu acel aer de intimă profesionalitate. N-avea mai mult de douăzeci de ani.

— Îngerașule, ce eziți atît ? Dacă ai venit, relaxează-te.

Glasul se acorda cu obrazul. Era dogit, ca rostit dintr-un butoi. Era fardată caraghios. Pe gură avea un fel de seu. Pomeții obrajilor arătau ca frecați cu băcan : o paiață tînără.

— Nu pe dumneata te căutam.

— Eu ți-am îndestulat sergentelul, pe Viorel al dumitale. Sînt Fifina, domnule ofițer. Și în civil vă recunosc.

Ce palpitant ! Fifina avea fler de copoi. Oricum, nu-i trebuia.

— Du-te și bea ceva să-ți faci curaj. Eu te aștept, nu merg cu nimeni. Se vede că duci lipsă de os de femeie. Frontul vă ruinează bărbăția. Mai vă apucați să faceți și între voi prostii d-alea.

Cocota îl călca pe nervi. Îi stăruiau chipul și corpul acela tînăr pe retină și în suflet. Dar de unde s-o ia ? ! Pentru ce n-o urmărise pînă acasă, de ce n-a acostat-o ? Poate era fată cuminte. El dorea numai o aventură...

S-a întors și a intrat la „Marconi", pentru Greta Garbo și Charles Boyer. Minunata Garbo făcuse parte din copilăria sa. Fusese îndrăgostit de ea, ca și de Alice Faye ori Diana Durbin. Se ducea pe atunci la toate filmele lor.

Charles era și el minunat. Un Napoleon coleric, intempestiv, deloc manierat, care o asalta pur și simplu pe Maria Walewska, soția contelui ; contele, ce-i drept, mult mai în etate decît ea ; corsicanul a cucerit-o și Walewska i-a dăruit un copil, ducîndu-i-l apoi să-l vadă în surghiunul său pe insula Sfînta Elena. La Volpone n-a mai stat. Sala rămînea tot timpul plină ; se rula non-stop, plecau numai cei care se plictiseau.

A trecut din nou strada și a intrat la „Marna". A nimerit într-o pauză, la revistă. Îi revăzu pe Titi Mihăilescu și Marusica Maximilian. Titi Mihăilescu făcea pe sugarul. Se înghesuise într-un landou, și cineva îi dădea să mănînce din biberon, probabil o tărie. A rîs și el. Ceasurile erau douăzeci și două.

În jurul miezului nopții veneau americanii de la Foggia ori de aiurea să bombardeze. Pînă atunci, prezumtivele victime se veseleau, se iubeau, trăiau, sfidînd frica, angoasa morții.

În sală, viața se găsea în drepturile sale, faptul că se rîdea era, în realitate, un blam dat morții care venea pe sus, decolînd de pe aerodromurile din Italia.

●

Voia să se culce, dar luă cartea de pe noptieră : *Napoleon* de Emil Ludwig. Poate pentru asta a intrat să mai vadă o dată filmul. Și Ludwig detalia multe intimități despre Walewska, o înfățișa ca pe o femeie extraordinară care i-a dat noi energii împăratului : rodul iubirii lor a fost Alexandre Joseph Colonna, fostul ministru — de mai tîrziu — al Afacerilor Străine sub Napoleon al III-lea.

Citea pagină după pagină. Războiul greu dus de corsican în cîmpia rusă, înfrîngerea dezastruoasă, tactica lui Kutuzov, asprimea iernii din stepa rusească, noroaiele, pămîntul pîrjolit, înfrîngerea din care nu învățase mai nimic Hitler...

Orele se apropiau de temeiul nopții. A stins veioza și a deschis larg ferestrele. Dincolo de plasele din sîrmă cu

ochiuri mărunte ce țineau țînțarii departe de el, cerul se împodobise cu safirele nopții

•

Cu o zi înainte se întîlnise cu Viorela. Nu știa unde o mai cunoscuse. Era încredințat că o știa dinainte. Și la un moment dat avu revelația. Viorela semăna cu Maureen O'Sullivan, actrița de film.

Venise cu o rochie deschisă la culoare, cu flori mici brodate, o rochie croită pe corp. La ampla lumină a zilei era puțin diferită de femeia tînără care îl găzduise în vecinătatea lampadarului de culoarea bananei.

Era totuși șatenă, dar de un șaten deschis, la granița unde tipul femeii blonde se interferează cu al celei șatene. Ochii ei, cu irișii limpede desenați, băteau în verde. Părul, nisipiu, avea destule fire argintii în el. Purta pantofi albi, cu toc, o poșetă tot albă. Peste lujerul delicat al gîtului își petrecuse o eșarfă diafană, din voal, în culoarea jadului. Își arunca, cînd și cînd, cu gesturi calculate o șuviță de păr din dreptul ochiului.

Putea fi socotită, în după-amiaza aceea, fermecătoare, de la pantoful alb pînă la ultimul fir de păr nisipiu din cap.

Se părea că nu prea pune preț pe frumusețea sa, pe care o întreținea ca dintr-o obligație ; o corvoadă de care nici o femeie nu se satură niciodată...

— Despre Pompei nu mai am ce să discut, domnule Vionescu. Am socotit necesar să te văd, cum am convenit, să lămurim cîteva lucruri.

Viorela era mîngîiată de soare. În lumina astrului zilei, tenul ei era trandafiriu, gura cu buzele palide, nedate cu ruj, îi adăuga un aer distins. Corpul îl avea unduios, legănîndu-l atît cît să nu atragă atenția.

— Doream și eu să vă reîntîlnesc, dar nu în același cadru impropriu.

— Sună caraghios cum ne adresăm unul altuia. Să ne spunem mai bine pe nume. Asta nu va atrage din partea nici unuia dintre noi vreo obligație de vreo altă natură. Ai ceva împotrivă, Adrian ?

— Absolut nimic, Viorela.
— În ce direcție dorești să ne plimbăm ?
— Sînt în permisie și am timp destul la dispoziție. Decide tu.
— Hai spre Luna-Park. N-am mai fost de mult pe acolo.
— Dacă nu comit vreo indiscreție, pentru ce ai insistat să vin îmbrăcat civil ?
— Îți spun mai tîrziu. Vreau mai întîi să încheiem un pact amîndoi. M-am învoit să ne vedem, dar te rog să nu-ți faci nici un fel de iluzii.
— La ce fel de pact te referi ? !
— Să ne comportăm unul față de celălalt ca doi camarazi. Numai astfel am acceptat să te văd.
— Nu m-am gîndit nici un moment să-ți fac curte.
— Voi, bărbații, urmăriți unul și același scop. Fac alergie cînd văd cîte unul cum mă dezbracă din priviri.

Amurgul se tîra printre coroanele teilor întîlniți în drum. Au continuat să înainteze spre lacul Herăstrău, însoțiți de mirosul plăcut al grădinilor vecine ; pe măsură ce se însera, vilele arătau tot mai singuratice, despuiate treptat de personalitatea ce le-o conferă lumina zilei.

Unele case păreau părăsite ; stăpînii erau plecați pe la conace, ori în locuri ferite de stihia bombardamentelor. Lacul era secat, o apă firavă se tîra pe albia fostului rîu Colentina, pe a cărui matcă creștea o vegetație de baltă...

Au trecut pe insulă, peste un pod înalt de lemn. Au stat un timp destul de lung pe o bancă fără să schimbe un cuvînt, învăluiți de acel amurg ce cucerise deplin locurile, dînd pomilor din jur mărimi de fantasme.

Sălciile de pe mal păreau niște paznici giganți ai lacului ce dispăruse supt parcă de o gură secetoasă. Purpuriul ultimului soare se arătase după o curbură de jar ce tivea un nor jos. Întunericul populă treptat locurile cu fantome, ce se nășteau și piereau, risipindu-se într-un abur vioriu. Era atîta liniște și pace în jur, încît Adrian era încredințat că se găsește pe o altă planetă.

— Trebuie că s-a petrecut ceva grav între tine și Pompei dacă chiar după moarte îi mai păstrezi o amintire neplăcută.

Afirmația era fircasecă, in ce-l privea pe Adrian, afectarea din glasul Viorelei însă era puțin forțată, și lucrul se observa.

— Numai în ultimele sale clipe de viață, Pompei și-a regretat fapta. Dar asta nu-l poate scuza pentru răul ce mi l-a făcut.

— Încep să pricep izvorul supărării tale. Pompei, înainte de a muri, a chemat un notar să autentifice un anume act.

— Gestul său a venit foarte tîrziu.

Obrazul Viorelei era crispat, ochii îi deveniseră fieși, reci, tăioși.

— Adrian, nu știu de ce trebuie să redeschid o rană cicatrizată.

— Nu cumva păstrezi de la Pompei o amintire care te marchează pentru tot restul vieții, ceva ca o coadă pe care o cari după tine ?

— Înseamnă că tu cunoști anumite lucruri dacă te apropii cu atita abilitate de o taină pe care puțini oameni mi-o cunosc.

— Absolut deloc. Numai că fac tot felul de presupuneri, mai mult și mai puțin îndreptățite, ca să fie și adevărate.

— Am amintire de la Pompei un copil.

— Dar asta nu este deloc rău.

— Numai că acest lucru s-a produs împotriva voinței mele.

— Nu înțeleg absolut nimic. Cum împotriva voinței tale ? !

— N-aș fi vrut să mai dezgrop acest subiect neplăcut. Mama mea, Ruxandra, a fost și încă mai este femeie de serviciu la familia Leonescu. Am crescut în casa lor, iar pe Pompei nu l-am iubit cine știe ce. Aveam un prieten care m-a respectat. Într-o vacanță, cînd nu era nimeni acasă, Pompei m-a siluit. Apoi a uitat de mine. Am rămas însărcinată și n-a vrut să-și recunoască copilul. Asta este tot. Acum, în ceasul al doisprezecelea, mi-a trimis un act autentificat în care se erijează în tatăl lui Sorin...

Timpul avansase spre miezul nopții. Povestea Viorelei l-a impresionat. N-avea însă cum s-o ajute, nici nu știa ce sfat să-i dea.

— Dar părinții lui Pompei, Leoneștii, ce atitudine au adoptat ?

— Diferită. Roxana, mama lui Pompei, a încuviințat viitoarea noastră căsătorie, tatăl său, Alex, nici n-a vrut să audă de așa ceva.

— Și totuși locuiți la ei, în casa lor.

— Da, ni s-a dat o cameră la demisol, cu acces la un duș, tot la demisol, unde ajungem pe scara de serviciu. Pe tine te-am primit în dormitorul lui Pompei, fiind trimisul său special.

— Nu fi caustică, te rog.

— Hai să încheiem. A început să-mi fie frig.

S-au ridicat și, chiar în acel moment, mugetul prealarmei i-a țintuit pe loc. A sunat aproape imediat alarma aeriană.

Ajungeau la ei, tot mai limpezi, bubuiturile tunurilor antiaeriene. Pe cer se aprinseră parașutele de balizaj. Un contur al unui dreptunghi luminos, portocaliu, delimita aria distrugerilor. Urmară parașutele albe, care, în drumul lor nesigur, plutitor, scăldară în lumină țintele. Se auzi șuierul primelor bombe, apoi al celorlalte, un adevărat cobet însoțitor al acestora pînă la capătul cursei.

Insula părea și ea inclusă în perimetrul sortit pieirii. Ședeau unul lîngă celălalt și se priveau. Viorela era liniștită, cu obrazul relaxat, deși moartea se afla pretutindeni.

Adrian era puțin agitat, cunoscînd pericolul care îi păștea pe amîndoi. Cerul se aprinse spre Gară, Basarab, Banu-Manta. Copacii înfipți în malul înalt al lacului păreau că-și agățaseră coroanele de cerul înroșit. Bombele continuau să izbească imobilele, vegetația, caldarîmul străzilor.

Frunzișul unei sălcii foșni cosit parcă, iar o cracă retezată de o schijă se albi în locul ghilotinării. Adrian înțelese că Cea-cu-coasa era pe lîngă ei.

O bombă izbi solul la cîțiva zeci de pași. Explozia a fost asurzitoare. Adrian se aruncase la pămînt, trăgînd-o pe Viorela după el.

Cunoștea de pe front că bomba care cade pe aproape de tine o auzi fîlfîind. Era prezent mirosul de pucioasă, de colb, de fontă încinsă.

Rochia albă a Viorelei, șalul ei de jad și pantofii albi se mînjiseră de praf și de sînge. O schijă o crestase adînc la un braț și sîngera. Nu era timp de pierdut. I-a legat brațul cu o batistă mai sus de tăietură...

S-a dat încetarea alarmei. Adrian inspectă rana Viorelei, i-o dezinfectă cu colonie, apoi i-o pansă folosind și eșarfa ei.

Urcară tulburați malul. Întîmplarea însemna pentru ea o experiență unică. O conduse acasă, despărțindu-se la poartă. A întrebat-o dacă îi mai putea fi de folos. Oricum, la prima oară a dimineții Viorela trebuia să se arate la un dispensar, să-și facă o injecție pentru prevenirea tetanosului.

La lumina săracă a cerului, chipul ei era palid, răvășit. Și el avea hainele murdare. În acel moment, fiecare simțea nevoia să rămînă singur cu el însuși, cu neliniștile și speranțele sale.

În drum spre casă s-a gîndit numai la Athena. Paradoxal, ar fi vrut să fie lîngă ea, trecîndu-i cu vederea că acel portar insinuase anumite lucruri ; dădea totul pe fantezia sa deformantă.

Conciliant din cale-afară, o justifica iertîndu-i toana momentană, faptul că accepta în preajma ei un bărbat tomnatic-spre-iernatic, bărbat care o proteja cu siguranță pe meleagul unde se dispersase instituția. Ar fi dorit să se găsească lîngă ea, să-i simtă gura caldă cu acel parfum de fragi de pădure, așa cum și-o amintea dinaintea anilor de front...

Peste drum de casa lui, pe Pitar Moș se mistuia rapid, încolăcită de șerpii lacomi ai focului, o locuință cu două caturi ; o casă veche, cu planșee susținute de grinzi de lemn, cu un pod plin cu vechituri, mobile dezperecheate, cărți... Toată noaptea asistă la agonia imobilului, un rug ce devora totul de sus în jos și în preajma căruia foștii locatari umblau somnambulici.

Spre dimineață, incendiul ajunse la catul de jos. Ardea plafonul parterului. Adrian văzu tavanul făcînd boltă, pîriind tot mai înfricoșător, burta tavanului crescu, apoi ru-

pîndu-se în dreptul cîrligului de care era prinsă o lustră cu multe brațe se prăbuși într-un nor de jar, de cenușă și moloz...

4

A doua zi, cu primul tren, Adrian plecă la Cîmpina. Își îmbrăcase uniforma pentru a fi tratat cu deferență de autoritățile la care presupunea că se va duce.

Trenul fiind asaltat de refugiați ce căutau locuri ferite de stihia bombardierelor americane, rămase la o fereastră ; pe coridor putea fuma nestingherit.

Îi alerga prin cap ideea unei nenorociri ce se putuse petrece cu părinții săi. Își simțea inima apăsată de incertitudini. Orice era pozibil să se fi petrecut. Numai la fața locului va ști exact. Dar pentru asta trebuia să aibă răbdare, să-și zăvorască neliniștile și grelele presupuneri care îi încolțiseră în suflet...

Gara Cîmpina apăru cenușie, dar întreagă, picotind în zăduful prăfos al zilei. Cîteva cratere de bombe, astupate prost, erau dovada rănilor locului, și în ele se adunase apa de ploaie, ca în niște morminte proaspete ce se afundaseră după primele zile.

Era în fața imobilului unde se refugiase Katarina. Pe ulucă scria mare, cu păcură : 51. Scîndurile împrejmuirii erau străpunse de schijele unei bombe ce năruise o locuință din apropiere. Ferestrele, toate văzute din stradă, fuseseră făcute pulbere. Tencuiala fațadei nu arăta mai bine ; era parcă ciupită de vărsat negru.

În curte, luă cheia de la locul știut și intră în casă. Muște mari, verzui și păroase se retrăseseră la răcoarea pereților să-și depună mușița. Mirosea puternic a oțet și a castraveți acriți. Pe jos, dușumeaua era încă udă, cioburile borcanului erau împrăștiate peste tot. Pe masă găsi un bilet ; scrisul stîngaci al Katarinei.

„Sîntem la Perșoiu, la cumnatul Aristică. Katarina".

Aduse un geamgiu de înlocui geamurile sparte. Mătură toată casa, îndepărtînd cioburile, izgoni muștele,

şterse praful de pe lucrurile de lemn, închise uşa la loc, puse cheia sub piatră, mulţumit de el.

O vecină însoţită de omul ei îl pîndeau dincolo de gard.

— Sînt băiatul doamnei Katarina. Ştiu şi unde e refugiată.

Femeia îşi privi bărbatul, parcă comunicînd telepatic ; acesta încuviinţă din cap, înclinîndu-l şi ridicîndu-l ca un cal strîns în zăbală. Ea începu să vorbească deschizînd o gură aproape lipsită de dinţi :

— Am bănuit că sînteţi băiatul Katarinei, după cum aţi pus ordine în casă. Şi noi am văzut, dar ştiţi cum e, nu poţi intra ca străin în casa omului să îndrepţi lucrurile. Ce bună femeie a luat domnul Şoflete. La fel era coana Mieluţa şi coana Fraga, ambele duse la locul lor după voia Alui-de-Sus. N-avu Şoflete noroc de femei cumsecade. Poate Katarina s-o ducă mai mult, că parcă omul ăsta a fost legat de careva cu gura rea să-i moară femeia în plină putere...

— Cum e în război, domnule ofiţer ? se însufleţi bărbatul.

— Lupte şi iar lupte, iar la sfîrşit alte lupte. Ca pe front.

— Bomba care căzu pe casa lui Urdurică îi sperie pe ai dumitale care-şi luară picioarele la spinare şi p-aci le-a fost drumul.

— Merg şi eu la Perşoiu, să-i spun Katarinei ce-i pe aici.

— Acum să stea locului, să nu mai bată drumurile.

Vorbise femeia. Bărbatul dăduse iar din cap în semn că aşa e.

I-a părăsit grăbit, altfel nu mai termina cu cei doi vecini ai Katarinei. Aproape de gară i se ivi o ocazie, un autocamion, un Mercedes arhaic. Maşina avea drum spre Tîrgovişte. Fără multe parlamentări se urcă lîngă şofer, după care, cu greu, rabla se urni.

— Cu ce interese la Perşoiu, dom' sublocotenent ?

— Mama este refugiată acolo. Merg s-o văd.

— Păreţi crescut la oraş, dom' ofiţer. Spirea nu se fraiereşte. Ce caută mama dumitale la ţară ? E din Perşoiu ? E trăită acolo ?

— Are acolo o rudă, pe unul Aristică, unde s-a refugiat.

— Ei, așa mai merge, își aprinse Spirea o țigară din cele cîteva trase din pachetul oferit de Adrian.

Conducătorul mașinii ajunsese la vreo cincizeci de ani. Avea obrazul prelung, nebărbierit, mirosea a sudoare, a tutun și benzină. Hainele de pe el erau soioase de uleiurile de la gresaj.

— Nu mi-ai spus cît îmi iei de drum, domnule Spirea ?

— Aceleași parale ca și la tren.

— Zău dacă știu cît face trenul de-la Cîmpina la Perșoiu.

— Ne-nțelegem noi, dom' ofițer. Nu-s ahtiat după bani, că fierul ăsta, ori hîrtie de este, te bagă în ispite grele.

Fumul țigărilor din cabină era aspirat de curent cu puterea unor foale ce răsuflau nesătule după aer otrăvit. Discuția continua.

— Nea Spirea, din cîte înțeleg, ești stăpînul Mercedes-ului ?

— E proprietatea mea de la roți pînă la plafonul cabinei. Nu știu cu cine vorbesc. Eu într-un fel ori altul v-am zis numele.

— Adrian Vienescu, în civilie inginer mecanic, acum tanchist.

— Am mirosit eu că sînteți om subțire, și scoțînd o sticlă de o jumătate cu tărie din căptușeala hainei, înghiți o gură zdravănă.

— Dar nu prea este voie să tragi la măsea, la volan !

— Tescovina asta îmi limpezește creierul și-mi face mîna sigură. Am auzit că Ivanilor li se dă băutură înainte de atac.

— Lupt la tancuri, noi avem regim de șoferi. Căldura tunului și a motorului, fumul ce ajunge la noi, n-au nevoie de tării.

— Frumoasă armă ai ales, dom' inginer, mai trase o dușcă Spirea.

— Ia-o mai domol, nea Spirea ! Intrăm în Ploiești.

— Tescovina asta e de strugure. E sîngele limpezit al Domnului. Îmi pătrunde în ochi, dom' inginer ! Văd oa-

menii mai buni, mai de treabă. Eu sînt contra războiului. După mine aş topi toate armele...

— Bravo, nea Spirea! Eşti, deci, pacifist convins.

Îl studiase în acest timp. Spirea avea un nas neverosimil de lung şi roşu, cu bubiţe pe el. Umerii îi căzuseră, haina părea prea largă pentru corpul său. Obrazul îl avea acoperit de o barbă căruntă.

— Nu prea ai timp să-ţi îndepărtezi părul de pe faţă ? !

— Nevastă-mea mă place aşa. I-am trînţit trei copii, iar dacă pune altul ochii pe ea, i-o dau, însă cu plozi cu tot. Şi nu-i de colea ; băieţi-s mari, scoşi din necaz.

— Îţi dă mîna să glumeşti după ce-ai legat-o de mîini şi de picioare. Cui îi convine o asemenea afacere ?

Spirea zîmbea pe sub mustaţă. Trecuseră prin Ploieşti şi se apropiau de Dărmăneşti. Opriră. Zburau pe sus avioane şi după zgomot păreau să fie Hurricane ori Spitfire-uri engleze. Părăsiră Mercedes-ul, lăsîndu-l după alte cîteva maşini trase pe dreapta şoselei, şi se adăpostiseră într-un lan de floarea soarelui.

Un Hurricane coborî la aproape o sută de metri şi mitralie drumul, acoperind cu foc şi autocamionul lui Spirea. De sus veniră nişte beţişoare în culori indecise, răzleţindu-se pe sol.

Avionul luă înălţime şi dispăru. La cîteva sute de metri ardea o maşină. Mercedes-ului îi fusese perforate parbrizul, distribuitorul, radiatorul şi un cauciuc din faţă. Spirea înjură de mama focului pe făptaş şi se apucă să înlăture stricăciunile.

Cînd să demareze, un copil coborî dintr-o căruţă ridică ceva din şanţul drumului. Se auzi o detunătură şi băiatul ţipă ca din gură de şarpe, arătînd mîna sfărîmată. Găsise un toc rezervor cu exploziv în el, aruncat de sus, din Hurricane.

Căruţa alergă cu el la primul spital să-l ajute în măsura în care mai putea fi ajutat. Mercedes-ul era de acum la drum spre Tîrgovişte. Întîmplarea neplăcută cu copilul se departa în fumuriul şoselei.

— Dar ce avură cu „lebăda" mea, mîngîie Spirea Mercedes-ul, mi-au rănit-o blestemaţii peste tot, dar tot am pus-o pe picioare.

— Dă-mi şi mie o înghiţitură de tescovină, nea Spirea.

— Aşa te vreau, domnule sublocotenent. Acu' eşti bărbat sadea.

— E bună rău, vorba dumitale, o lăudă după ce sorbi îndelung.

— De nu mă trăgeai în şanţ, mă mierleau englezii, dom' ofiţer. Îmi luau ăştia viaţa, lucrul cel mai de preţ ce-l am pe pămînt...

Spirea rostea cuvîntul viaţă ca un îndrăgostit care pronunţă numele iubitei, ori ca un astmatic care are nevoie acută de aer să poată respira.

— Scot banul de piatră seacă ; pentru asta îmi scutur imaginaţia, cum să fac parale. În tinereţea mea am stat cîţiva ani în America. Am făcut acolo de toate. Am fost şi lustruitor de scuipători. Cu ce-am strîns, am venit aici. Mi-am făcut casă, m-am însurat, am avut o prăvălie, am dat pe datorie, mi-am pierdut capitalul şi... mi-a ieşit un neamţ în faţă cu Mercedes-ul ăsta. Îl avea plus de inventar. L-am luat pe bani grei, tot ce am mai putut stoarce din vînzarea prăvăliei. Acum este un hîrb, după anii cît l-am bingherit. Dar el ne îmbracă, el ne dă să păpăm, el îmi dă tescovina.

— Şi cum de n-ai făcut avere, nea Spirea ? !

— Bogăţia face casă bună cu zgîrcenia. Eu sînt mînă largă, dar pentru asta Dumnezeu îmi întoarce, mă răsplăteşte, şi-mi ţin copiii la învăţătură, nevasta acasă ; n-o bag la stăpîn, să mă tai. A mea e cucoană. N-are să rămînă nimic după mine, şi nu iau avere în mormînt.

— Nimeni nu duce cu el bogăţie, numai hainele şi pantofii din picioare.

— Că veni vorba, nu mă împac cu gîndul să putrezesc.

— Nu te-mpaci din considerente estetice ori religioase ? !

— Cum vine vorba asta estetice ?

— Adică te prefaci din nou în pămînt.

— Poate din cauza primei chestiuni. N-aş vrea ca oasele mele să se piardă. Cînd soseşte sorocul „Învierii“, sufletul meu să dea repede de ele, să redevin eu, cel de faţă, care se îndulceşte cu tescovină.

Figura prelungă a lui Spirea se înroşise. Vorbise mult şi la colţurile gurii i se adunase o spumă albă. Peroră un timp susţinînd că omul este nimic, că viaţa e totuşi aici, pe pămînt, dar că strîngea bani să-şi facă o groapă zidită cu cripte, pentru el şi ai săi.

— De unde eşti, nea Spirea ?

— Uite, din Tîrgovişte. Stau la doi paşi de Şcoala de cavalerie.

Adrian coborî la Perşoiu. Spirea nu i-a luat un ban. Insistenţele ofiţerului au fost zadarnice. Spirea avea nasul şi mai roşu.

— Viaţa mea face mai multe parale, dom' sublocotenent.

— M-ai adus pînă aici, îţi datorez bani. E simplu. Nu ?

— Dacă nu mă trăgeai cu sila în lan, acum n-aveai cui plăti.

Privi lung după Mercedes-ul arhaic cu roţile manşonate, ce hurduca pe şosea în drum spre Tîrg, unde Spirea grăbea spre ai săi.

Sublocotenentul Vidnescu se întoarse de la Perşoiu seara tîrziu. Apoi ieşi în oraş cu gîndul să cineze pe undeva. S-a oprit pe Dorobanţi, la un local. Un cîntăreţ de muzică uşoară i-a făcut destul de plăcută cina din mîncăruri gustoase şi nepipărate ca preţ. Orchestra, din meseriaşi cu talent şi cultură muzicală, alcătuia un tot agreabil cu tenorul virtuoz, un tînăr brunet, cu o voce caldă, dulce chiar, şi care făcea doamnele văratice-spre-tomnatice să suspine.

A mers pe jos spre locuinţă. O seară plăcută, cu un timp frumos. Era cald şi înserarea limpede te îmbia să te plimbi. Se găsea în faţa porţii, dar nu intră, pentru că recunoscuse în fata ce se apropia pe tînăra pe care dorea cu ardoare s-o mai vadă.

Avea şi o predispoziţie specială pentru o aventură de ocazie ; consumase o sticlă cu trei litre de vin alb, iar licoarea bahică îi adăuga curaj. Făcu un gest ca şi cum ar fi intenţionat să-i taie calea. Tînăra, cercetîndu-l cu coada ochiului, se angajă în mers pe un arc de cerc, tinzîndă să-l ocolească. Privirile li se întîlniră însă ; fata

se opri. Uitătura ei la început vag agresivă, deveni treptat calmă, cu mult albastru în ea.

— Vreau numai să te cunosc, fără nici o intenţie.

— Domnule ofiţer, nu e frumos să acostaţi fetele, dar în fine...

— Nu strică să ştim cine sîntem fiecare dintre noi. Sînt sublocotenentul Adrian Vienescu. În civilie sînt inginer.

— Eu sînt Andreea. Lucrez într-un atelier de croitorie şi-mi termin în aceste zile liceul în particular. Îi întinse o mînă mică, albă, cu un inel subţire din argint pe degetul inelar.

I-a simţit degetele calde şi vii. Era foarte aproape de el şi mirosea a săpun, a apă proaspătă, a tinereţe. El răspîndea miros de vin, de Birkenharwasser şi ţigări RMS.

— Doresc să fim doar camarazi, nişte camarazi apropiaţi, Andreea.

— Înţeleg ce urmăriţi, dar am un amic de vîrsta mea pe care îl respect. Acum, după ce ne-am cunoscut, doresc să plec. Se poate ?

În castanul vecin fluiera o mierlă : un ţipăt solemn de seară şi care, prin singurătatea şi tristeţea sa, o făcu pe fată să tresară.

— Sînt atît de singur, Andreea, în toată casa vieţuiesc cu o familie de rîndunele şi bătrînul meu Karl.

— Aceste cuvinte le spuneţi anume ca să suciţi minţile fetelor ce trec pe strada asta şi pe care le pîndiţi ?

Fata zîmbea ; un zîmbet rece, de circumstanţă, deloc încurajator.

— Aţi venit de pe front, din cîte bănuiesc, domnule Adrian ? !

— Acum opt ori nouă zile. Ai mei sînt duşi în comuna Perşoiu.

— N-aveţi o iubită, vreo prietenă ? V-am văzut singur, singurel.

— Acesta este motivul pentru care ţi-am solicitat prietenia. Singurătatea este pentru om o adevărată calamitate.

Pe obrazul Andreei se desfăcuse un surîs ca un trandafir alb.

— Fetele de vîrsta mea îşi doresc un bărbat autentic. Mircea al meu este încă un copil. Dar dacă leg cu dum-

neata o prietenie îl trădez. Afară de asta, nu știu să mint, Adrian, îl tutui, și are să mă prindă. Uite ce enormități rostesc. La lumina zilei n-aș fi avut curajul să spun aceste lucruri, n-aș vrea să fiu privită cînd vorbesc așa.

— Asta așa e. Cînd sîntem pe întuneric ne comportăm mai firesc, în tot ce facem. Pentru asta preferăm noaptea în multe privințe.

O îndoială mistuitoare o încerca pe Andreea. Totul i se păruse ireal; ar fi vrut să evadeze din această irealitate, dar Adrian era un bărbat plăcut, iar ea visa să trăiască o aventură adevărată, cu un bărbat adevărat, cu experiență de viață, un bărbat delicat, să învețe de la el cîte ceva care să-i folosească pentru mai tîrziu.

— Andreea, hai cu mine în casă. Începem să dăm de bănuit.

— Dacă te ascult, am să-ți las o impresie proastă.

Îi venea s-o ia în brațe, s-o sărute. Dulcea ei naivitate, proprie vîrstei, se acorda cu disprețul ei suveran pentru bărbații care trădau secretul întîlnirilor erotice.

— Nu intenționez nimic rău. Bem numai o cafea, atît.

— Să fim serioși, Adrian.

Luna solemnă iscodea de deasupra străzii, cu o năframă de argint pe ochi. Carapacea de prudență a Andreei se topea fără știrea ei.

— Ești ciudat și ambiguu, cum sînt mai ales artiștii.

— Nu fac cu tine actorie, Andreea. Rostesc numai ce simt acum.

Fata era ea însăși, avînd îndrăzneala spontană a vîrstei.

— Nu te grăbi, Andrian. Lasă-mă să hotărăsc eu ziua cînd am să vin la tine. Să nu forțăm lucrurile, altfel putem strica totul și nu vreau.

— Am să te conduc acasă. Este destul de tîrziu și pe stradă...

— Nu, te rog nu. Mircea mă așteaptă sigur pe undeva și nu vreau să te vadă. Pînă acum nu i-am dat prilejul să spună că sînt ușuratică.

Andreea plecase. Haina cazonă de pe el i se păru mai ușoară. Intră în curte ducînd cu el chipul tinerei, un chip plăcut, aproape frumos, blînd, promițător, pe care parcă îl așteptase de cînd se știa...

•

Era în tren spre Vălenii de Munte. De Andreea aproape uitase după o noapte de somn, cînd euforia de început se diluase pînă la anulare.

Drumul de la gara din Văleni pînă la locul unde funcționa instituția Athenei l-a făcut într-o trăsură. Portarul i-a dat adresa Athenei. Se terminase programul și nu putea fi decît acasă. A intrat într-o locuință cu grădină la stradă.

Nici țipenie de om. Era cald, un cald nesuferit, încît și muștele picoteau prin umbrare. Pătrunse într-un mic antreu. Pe un preș, o pisică galbenă, vărgată, se spăla leneșă, preocupată într-o doară de această îndeletnicire.

Nu știa ce să facă. Venise îmbrăcat militar. Nici un paznic canin nu-l anunțase celor de aici, dacă era cu adevărat cineva acasă. Și-a luat inima în dinți și a încercat prima ușă.

Pătrunse într-o încăpere guvernată de semiîntuneric. Deslușí pe rînd mobilele de aici. Privirile i s-au acomodat cu întunericul mai repede decît s-ar fi așteptat. Pe pat dormea Athena, pe jumătate dezvelită, cu brațul petrecut peste pieptul unui bărbat între două vîrste, care nu putea fi decît Tomescu.

Vienescu duse involuntar mîna la tocul unde avea pistolul. Primul impuls al răzbunării a trecut. Era o prostie, mai ales că nu era cu nimic ultragiat. În fond, o privea cu cine se culca, fiind liberă. S-a retras în hol, simțindu-și tîmplele zvîcnind. Pisica era tot acolo, spălîndu-și cealaltă ureche.

Totul fusese aievea ; un irevocabil sfîrșit. Athena nu-l mințise. Avea cu adevărat un iubit. Că era mult mai în vîrstă ca ea, asta era cu totul altă problemă...

Apucă drumul spre gară și descoperi o locantă. O greață care îi sporea treptat în corp îl făcu să deșerte pe gît o litră de țuică. Un localnic intră în local, vînzînd nuci noi.

— Nuci, hai la nuci, de'le noi nuci, invita localnicul pe consumatori. Ia, conașule, cinci la franc, i se adresă lui Vienescu.

Cumpără de cinci lei, fără să le numere. Era încredințat că în ruptul capului negustorul ambulant nu i-ar fi dat una mai puțin.

A mai comandat țuică, bînd aproape trei litre și mîncînd nucile cu pîine, dar ceea ce văzuse era tot atît de adevărat ca și răsăritul soarelui. Fapta Athenei punea capăt unui vis pe care voise să-l continue.

Katarina, cînd fusese la Perșoiu, se arătase încredințată că Athena avea pe cineva : asta justifica purtarea sa. Prin faptul că cele două femei nu prea se aveau bine, Adrian n-a luat nici de data asta în serios spusele mamei.

Părăsi circiuma și se instală într-un părculeț, pe o bancă umbrită de arbori, fumînd cîteva țigări una după alta. Concretă, nesuferit de reală, trădarea Athenei era limpede ca o axiomă.

Se apropia ora sosirii trenului și, de dincolo de părculeț, venea Athena însoțită de Tomescu, ținînd drumul spre gară. Au fost opriți de o femeie tînără, probabil o colegă, care avea de discutat ceva cu Athena.

Din mișcarea buzelor femeilor Adrian înțelese că Athenei i se aducea la cunoștință o știre, care, după aparențe, o neliniștea puțin. Fosta lui iubită era în dificultate.

Își aprinse iar o țigară. Sigur i se spusese că fusese căutată la lucru de un ofițer, care nu putea fi decît el, Adrian Vienescu, trimis de portar la adresa unde locuia ea.

Dacă Adrian s-ar fi arătat în acel moment, cu siguranță că Athena i-ar fi sărit de gît, și l-ar fi prezentat lui Tomescu și colegei ei drept logodnic, spulberînd astfel bîrfele care circulau pe seama ei și a bărbatului tomnatic-spre-iernatic...

Starea euforică provocată de tărie îl determina pe ofițer să încerce reflexii ciudate, mergînd pînă la limita extremă unde răul se iartă, în baza unor circumstanțe atenuante, aplicabile femeii pe care nu vrei s-o pierzi, considerînd că perfecțiunile femeii și ale bărbatului nu se pot găsi decît în picturi și sculpturi, ori în textele elogiative din romane atribuite eroilor apropiați sufletului autorului.

Athena părea fericită, o fericire ce-i transpăroa prin toate fibrele. Uitase repede că el ar fi putut-o căuta la

Văleni. El, Adrian, trebuia totuşi să-i fie recunoscător Athenei. Ea îi îndulcise viaţa pe front, ea îi furnizase energii să-şi învingă teama de a nu muri rupt în bucăţi ori carbonizat în maşinăria blindată.

Acum, cînd o vedea cu Tomescu, o nefericire de care s-ar fi lipsit bucuros îl încercuia cu tentaculele ei otrăvitoare.

Tomescu era pînă la urmă un bărbat bine, un exemplar masculin reuşit ; avea un aer de demnitate rigidă, uşor regizată, de fapt era o faţadă iscusit polisată ; un individ rămas în picioare cu zorzoanele tinereţii. Refuza cătuşele date de implacabila scurgere a timpului, de anii împliniţi, furind atît cît putea din tinereţea Athenei.

Vienescu îşi consultă ceasul şi se ridică de pe bancă. Se îndreptă spre gară. Din clipa aceea Athena era definitiv ştearsă din sufletul său, depozitată într-o debara, printre lucrurile vechi care nu-i mai făceau trebuinţă.

Tomescu s-a urcat într-un vagon de clasa întîia. Adrian a ales vagonul vecin. A scos capul pe fereastră şi Athena l-a văzut. A venit spre el, încercînd să-i vorbească. El nu auzea absolut nimic.

Privea, de deasupra ei, peronul, clădirile gării şi, dincolo de acestea, dealurile, munţii...

Vocea Athenei nu avea în ea nici un semn al trădării. De fapt ea nu-l trădase. Îl anunţase că are pe cineva. Numai că el crezuse că a glumit.

Dacă Adrian ar fi cercetat privirile ei, ar fi văzut că ele erau limpezi ca cerul primei zile la facerea lumii. El ar fi vrut să-i spună că ştie absolut totul :

„— Am ajuns pînă în dormitorul tău, dar n-am vrut să te deranjez".

N-a rostit însă nici un cuvînt. Ce rost ar mai fi avut ? Replica ei ar fi fost sigur brutală şi, poate, adevărată :

„— Eram alături de viitorul meu soţ, domnul inginer Tomescu".

A întors spatele acelei voci compusă în subconştientul său, acum, la fel ca în celelalte zile de cînd ea i-a spus că totul s-a terminat între ei. Întîmplarea îi făcea silă şi trebuia s-o uite cît mai curînd, pentru că îşi propusese să trăiască în prezent...

•

Gara de Nord se apropia cu repeziciune. Trenul se angajase pe ace cînd sună prealarma, dar își continuă drumul, garînd la un peron. Nedorită, urmă alarma aeriană cînd oamenii nici nu coborîseră.

Parașutele de balizaj căzură una după alta, marcînd perimetrul de distrus. În incinta gării mirosea a necunoscut și a primejdie cînd o sumedenie de guri de tun începură binecunoscutul concert nocturn ; primele bombe se implîntară în terasamentele șinelor.

Se iscă vacarmul obișnuit acestor situații. Adrian se aruncase la pămînt între o linie și peron.

O clădire în care pătrunse o bombă se umflă, săltată de puterea exploziei, și plesni asemeni unui paralelipiped de carton presat, risipindu-se în jur. O altă clădire fu ghilotinată.

Cînd praful de moloz se liniști, într-o stranie secțiune prin construcție, se iviseră detalii pe care numai machetele le oferă : planșee, zidurile despărțitoare ale apartamentelor, tapete, zugrăveli, mobilier...

Bombardamentul continuă. Ca-ntr-o străfulgerare, Adrian văzu cîțiva pomișori sfîrtecați de suflul unei bombe. Covorul proiectilelor aruncate de americani era urmat de moarte și suferință neputincioasă. Un alt val de avioane, alte distrugeri, apoi avioanele pieriră de pe cer...

La încetarea alarmei, sublocotenentul se opri să-și scuture hainele prăfuite. Apărură echipele de intervenții de la Apărarea Pasivă și o grupă sanitară.

O tulumbă de pompieri din partea locului gonea spre un incendiu iscat în incinta gării. Sanitarii aveau de furcă. Victimele erau triate, morții așezați la rînd, răniților dîndu-li-se primul ajutor sanitar, după care erau încărcați în ambulanțele spitalelor. Se auzeau de aici sirenele Salvărilor gonind pe străzi. O fațetă a războiului prezent în Europa și în lume era din nou actuală în cîmpia valahă...

Adrian traversă incinta gării spre ieșire. De mai peste tot se auzea vaierul răniților. Pirotehniștii făceau inofensivă o bombă neexplodată. Privi un șir de morți, fiecare surprins cu masca sa încremenită pe figură. Unui militar

venit în permisie îi muriseră nevasta și copilul care îl așteptaseră la gară. Urma acum să-i îngroape.

Cîțiva morți rămăseseră fără capete. Unii n-aveau mîini, picioare. Într-un coș de nuiele, sanitarii adunau membre răzlețite de trup. Vor trudi să le împerecheze la lumina zilei.

Un bărbat la vîrsta senectuții găsise piciorul nevestei retezat de la genunchi. Cu el în mînă, implora un felcer să-l ducă cu nevastă cu tot la spital să i-l coase la loc.

Un lucru ce impresiona. Mai toți decedații arătau gravi, inabordabili. Unuia i se mai scurgea sînge din nas și din urechi, dar privirea fixă îi era neiertătoare, ura parcă întreaga specie umană.

Civilii răposați aveau totuși o anumită particularitate, deosebindu-se de militari. Aceștia din urmă arătau asemeni morților multiplicați de mașini, diferind după criterii cantitative, după tipare care excludeau individualitatea și personalitatea respectivului...

Oamenii arătau ca în toate zilele, păreau insensibili la dramele altora. Lîngă o statuie, din pîlnia unei explozii mai duhnea încă mirosul corditei. Molozul dărîmăturilor blocase o parte din Calea Griviței.

Drumul spre Pitar Moș. Asfaltul era cald încă, încătușat de o căldură impersonală ; o căldură ce nu cunoștea trădarea ori atașamentul. Pur și simplu era cald, față de căldura umană, care acum, pe timp de război, se găsea scrisă doar în dicționare.

Locuința ridicată de Tudor era intactă, ocrotită de o magie benefică. Micul ostrov al liniștii, cum i-l dorise Tudor Katarinei, respira siguranță. Karl își arătă efuziunea destul de zgomotos.

5

De cînd se întorsese de la Vălenii de Munte, zilele parcă se dilataseră într-un mod straniu, o plictiseală pe cale să devină cronică îl încercuia cu niște zale greu de rupt. Se gîndea deseori dacă n-ar fi mai nimerit să re-

nunțe la permisie și să se întoarcă pe front. Și totuși Bucureștiul încolțit din aer, bombardat continuu, răsufla greu dar răsufla asemeni unui zimbru rănit atacat de corbi ; alerga cu ei în spinare, se scutura ostenit, căutînd lacul ori rîul salvator în care să se scufunde...

Nopțile erau de fiecare dată încărcate de neprevăzut. În timpul bombardamentelor cobora în beci, unde venea și Karl, care mîriia deseori întărîtat de fojgăiala șobolanilor. Așteptau amîndoi sau, desigur, toți cîți erau în acel subsol încetarea alarmei.

Dar îl mai reținea ceva în oraș. Poate Andreea. Fata punctuală ca o cometă, ce apărea exact la timpul ei, trecea însoțită de acel Mircea, un puștan nesemnificativ. Ea întorcea totdeauna capul privind grădina ori zîmbindu-i, atît cît să nu se deconspire, atunci cînd era pe afară, parcă cerîndu-i s-o ierte că nu e singură, că prietenul ei o ține încorsetată. Într-o doară, Mircea încercase să-i înlănțuie talia, dar ea se trase violent.

În seara asta Andreea purta o rochie dintr-un material ieftin, croit peste genunchii rotunzi și rumeniți de soare, de sub care se deduceau formele coapselor rotunde și împlinite.

Avea spatele reliefat atît cît trebuia, și se mișca armonios, decent, neprovocator, în mers. Mijlocul de viespe, sînii rotunzi, egal depărtați de stern, erau lăsați să balanseze liberi sub corsaj. Nu trecuse cu mult peste șaptesprezece ani. Avea părul într-o culoare negru-yowa, purtat în două cozi lungi ce-i treceau de scobitura taliei, gura mică, roșie, cărnoasă, bărbia delicată, fruntea rotundă, potrivit de înaltă, nasul armonios construit, toate le cunoștea pe dinafară, începuse să le compună în memorie.

Mergea lîngă Mircea cu acel mers lejer, negrăbit, înfruntînd parcă o adiere de primăvară, în care se împiedica, ca într-o mișcare pulsatorie, învingînd-o la fiecare pas.

Adrian ieșise din curte și-i urma la distanță. Tinerii se opriră în fața unei vitrine de cinema. Andreea își umezea cînd și cînd buzele, împrospătîndu-le culoarea roșie și frăgezimea petalei de trandafir.

A intrat după ei la film. Adrian s-a așezat în spatele lor. Cînd și cînd Andreea întorcea discret capul, trimi-

ţindu-i sărutări din priviri, nişte pumnale moi care îi încingeau imaginaţia...

A rulat jurnalul de război, apoi imediat primul film. Fata era atît de aproape în faţa lui, incît, dacă ar fi vrut ar fi putut s-o atingă. Se stăpîni greu. Viermele dorinţei îşi făcu treptat loc în sufletul său. El o dorea şi nu încerca nici un sentiment de vinovăţie. Se considera definitiv dezlegat de Athena, iar acest Mircea îi era complet indiferent.

În sală se făcu lumină. Tînărul era la bufet să-i cumpere ceva Andreei. Adrian se aplecă peste scaunul fetei. Ea îi dădu mîna pe care el depuse un sărut. Nici n-ar mai fi fost nevoie de cuvinte.

— Puştoaico, sînt pe punctul să mă îndrăgostesc de tine.

— Bărbaţii ca tine sînt mai practici, nu-şi irosesc timpul.

— Hotărăşte-te cînd ne vedem. Te aştept la mine.

— Bine că ai revenit cu picioarele pe pămînt.

— Am început să simt nevoia să te văd. Stau zilnic la fereastră.

— Ai nevoie de o femeie, nu de mine. Sînt atîtea libere.

— Îmi placi foarte mult.

— Îţi fac o vizită. Promite-mi că n-ai să te atingi de mine.

— Nu vreau să te mint. Dacă ai fi în locul meu, ce-ai face ? Nu ştiu ce se poate întîmpla cînd vom fi numai noi doi.

Surprinzîndu-i vorbind, Mircea a apucat-o violent de braţ, trăgînd-o după el, la cîteva rînduri de scaune mai în faţă. În tot acest timp, între tineri avu loc un schimb violent de cuvinte.

Adrian era cît pe-aci să se ridice, să se ducă la acest puştan şi să-i tragă cîteva palme pentru grosolănia lui faţă de Andreea.

Părăsi sala pe întuneric, zăbovind în faţa vitrinei cinematografului cu fotografiile filmului din programul viitor. Au ieşit şi tinerii după ce s-a sfîrşit spectacolul.

Andreea era sigură că va fi așteptată și, în învălmășeala aceea de trupuri, i-a atins brațul ca din întîmplare, ba chiar l-a prins de mînă.

Traversară șoseaua Ștefan cel Mare, Adrian la cîțiva pași după cei doi. Parcurse trotuarul Căii Dorobanților, continuă pe bulevardul Radu Beller. Ajunse la o stradă ce cobora în pantă dulce. Citi tăblița indicatoare : Serg. Velicu Duma. Era un nume de militar, poate un erou căzut la datorie.

A reținut locul unde cei doi parcă s-au mistuit. Grăbi pasul și ajunse la o curte, cu un rînd de case pe o parte. Privi peste uluca împrejmuirii.

În urma lor tocmai se închidea ușa unei marchize a unei case joase, sigur din paiantă. Văzu fîntîna cu găleată cu lanț și cu ghizd din beton, fără manivelă, grădina cu araci sprijinind roșii coapte, lujerele cîtorva porumbi, regina nopții și un gutui cu crăcile împovărate de fructe. Pe ulucă, un 34.

Dacă ar fi putut, ar fi adormit, dar n-avea chemare pentru somn. Gîndurile îl colindau la faptele serii, la Andreea...

Trecuseră zece zile de la sosirea lui în permisie. Venise de pe front cu gîndul să se căsătorească cu Athena, dar totul se sfîrșise între ei. Scrisoarea lui Pompei i-a revelat-o pe Viorela. Se întîlnise cu ea în noaptea cînd fusese rănită. A încercat s-o revadă, dar a fost refuzat de cîteva ori.

Ca o fatalitate, urma să plece pe front. Renunță să se mai înfurie împotriva neputinței de a modifica ceva. Făcuse mai înainte un duș, lăsase jetul încropit să-i biciuiască pielea. Își îmbrăcă halatul flaușat de baie, apoi, cu un pahar de coniac în față, aprinzîndu-și o țigară, se simți mai bine.

Dădu drumul aparatului de radio — un „Ilmenau—Stern—Sonneberg" — să asculte știrile de pe fronturile de luptă...

Trecuseră cîteva zile de la 25 iulie și comandant al Grupului de armate germane Ucraina Sud fusese numit generalul Friessner, care îl înlocuise pe generalul Schör-

ner. Se cunoştea în cercurile militare că Friessner raportase la Berlin că la Bucureşti se petrece desigur ceva ; înlocuirea unor comandanţi superiori români de pe front îi părea suspectă. Friessner făcuse o deplasare la Bucureşti, unde se întîlnise cu baronul von Killinger, ambasadorul Reich-ului la Bucureşti, cu Erik Hansen, şeful Misiunii militare germane, şi cu Alfred Gerstenberg, comandantul Misiunii militare a aerului.

— Se mai poate conta pe guvernul român ? l-a întrebat Friessner pe von Killinger.

Ambasadorul nu era pregătit să răspundă la întrebare, într-o discuţie concisă, unde ambiguităţile erau cu desăvîrşire excluse.

— Mareşalul Antonescu are în spatele lui întreaga armată.

— În cazul unei crize de guvern în România, v-aţi gîndit ce măsuri trebuiesc luate pentru a ţine frontul pe loc ? insistă Friessner.

— Întrucît nu se aşteaptă o criză de guvern la Bucureşti, nu m-am gîndit la aşa ceva. Dacă se va întîmpla, o să acţionăm la timp.

— Domnule general, cu o baterie de antiaeriană lichidăm orice lovitură de stat la Bucureşti, minimaliză gravitatea situaţiei Gerstenberg.

Numai că Friessner nu s-a mulţumit cu concluziile hiperoptimiste ale alor săi, şi-i comunică Führer-ului părerea sa, în total dezacord cu a celorlalţi, solicitîndu-i comanda tuturor trupelor germane aflate pe teritoriul României.

•

La mai multe sute de kilometri de Bucureşti, Adolf Hitler, Cancelarul Reich-ului, aştepta un oaspete care se lăsase greu înduplecat să vină pînă la el la invitaţiile sale repetate.

Führer-ul se plimba prin biroul său cu mîinile la spate ; era ursuz şi furios. Devenise conştient că numai o minune mai putea salva Germania de la dezastru.

Acum trecea în revistă armele secrete pe care le va arunca în luptă : avionul supersonic, bombele zburătoare,

disensiunile așteptate să răbufnească între aliați. Avea însă nevoie de timp, de un răgaz.

Fără stoparea aliaților peste tot pe unde se bătea cu ei, nu se putea discuta despre o viitoare ofensivă generală germană...

L-a invitat pe mareșalul Ion Antonescu, conducătorul statului român, la Wolfsschauze. Raportul lui Freiessner îl alarmase pur și simplu pe Führer.

Führer-ul, încă marcat de evenimentul care putea să-l coste viața, începu să-i relateze mareșalului amănunte asupra acelui atentat, cum urma să-i pedepsească pe conjurați, dînd pe seama divinității faptul că rămăsese în viață, alegîndu-se — tot un semn al cerului — numai cu o rană la mînă ; această Providență îl va ajuta să strivească și coaliția iudeo-masono-bolșevică...

În timp ce perora, străbătea imensul salon, freeîndu-și cotul rănit. Avea obrazul tras, palid. Ochii vii îi erau mistuiți de fanatism. O pauză teatrală, zăbovi în fața lui Blondi, cîinele său, apoi admiră o pictură.

Începu să vorbească repede, îmbătîndu-se cu propriile cuvinte. Vocea lui creștea și scădea după un registru straniu, tușea după un nou tic, și acesta adoptat de curînd, se îneca, țipa, alteori abia șoptea. Lipsindu-i microfoanele și amplificatoarele mînuite de tehnicieni iscusiți, din glasul lui de zile mari nu mai rămăsese aproape nimic ; o voce cavernoasă ieșită ca dintr-un butoi.

Erau de față delegația românilor și obișnuiții casei.

Vocea lui Hitler era lipsită de vigoare ; complexul care îl avea ori de cîte ori se găsea față în față cu mareșalul român îl încerca și acum. Pentru asta era furios, dar ăsta era el, Hitler.

— Vreau să cunosc, România va urma Germania pînă la capăt ? Se aud tot felul de vorbe...

Hitler se oprise în dreptul lui Antonescu. Acesta îl privea. Führer-ul arăta rău. Încărunțit mult, adus de spinare. Încerca să surprindă privirea aliatului român, să citească în ea scopurile sale, dar Antonescu era impenetrabil. Privirea sa de oțel era opacă.

Întrebarea excludea totuși din subtext orice sentimentalism și în cabinet plutea o amenințare surdă, care sporea cu fiecare clipă.

— Aş dori mai întîi să cunosc care sînt intenţiile Comandamentului german privitoare la aripa de sud a frontului sovieto-german ? Dacă trupele germane nu vor putea să ţină frontul pe linia existentă, România nu se poate angaja să meargă mai departe. Apoi, este Germania capabilă să pună într-un timp scurt capăt ofensivei aliaţilor pe toate fronturile ? Şi la urmă, ce intenţionează să facă Germania în cazul cînd Turcia va declara libere strîmtorile pentru flota aliată, sau va pune la dispoziţia aliaţilor aerodromurile sale ?

În timp ce vorbea, vîna de pe fruntea mareşalului pulsa în ritmul cordului. Nici mai mult nici mai puţin de 65 bătăi pe minut. Terminase de formulat întrebările şi-şi trecu calm, fără grabă mîna prin părul său rar, mîngîindu-şi creştetul capului.

Fermitatea românului nu avea darul să placă. Întrebările acestuia erau însă limpezi, numai că Hitler nu avea răspunsuri la fel de concise. Trebuia să ocolească adevărul, să joace iar rolul falitului asaltat de creditori, care dă impresia că este putred de bogat.

Avea nevoie ca de aer de trupele, de petrolul şi mîncarea României, pentru viitoarele încleştări cu ruşii.

Îşi îndreptă spatele tot mai gîrbovit. Deveni apoi brusc furios, se albi în obraz, ochii roşii de nesomn se tulburară.

Îl privea pe furiş bănuindu-l că ar cocheta cu ruşii şi anglo-americanii asupra condiţiilor unui armistiţiu.

— Excelenţa-voastră a pus prea multe întrebări. Eu vă întreb încă o dată, mergeţi ori nu mergeţi pînă la capăt alături de Germania ? În fond, aceasta ar fi esenţa ataşamentului dumitale ca aliat al Germaniei.

— Dacă frontul din Moldova cade, iar ruşii vor presa asupra Bucureştilor, nu-mi pot asuma nici o răspundere. Cum ar trebui să interpretez retragerea diviziilor blindate germane din Moldova ? O slăbire a interesului Germaniei faţă de România ?

— A fost nevoie de aceste divizii în altă parte, preciză Hitler. Germania nu va abandona însă niciodată România.

— Cum anume îşi închipuie domnul ministru al Afacerilor Străine al Reich-ului sfîrşitul acestui război ? i se auzi glasul ministrului de externe român.

— Mai întîi Germania va face ordine în aer, se însufleţi von Ribbentrop, apoi va aplica ruşilor lovituri decisive. Anglo-americanilor li se vor provoca în Bretania şi în Franţa pierderi de asemenea proporţii, încît războiul să nu li se mai pară o bună afacere...

6

Ion Antonescu se întorcea acasă. Înţelesese că germanii priveau cu scepticism evoluţia frontului în sectorul de sud. Se găsea în avion şi se uita afară prin hublou la nemărginirea cîmpiei. Îşi aminti de scrisoarea ce i-o trimisese Hitler la începutul anului 1942. Era în 11 ori 12 februarie. Sosise la el de curînd maiorul german Engel, aghiotantul Führer-ului. Îi adusese în dar un „Mercedes-Bentz", un turism blindat. Maşina venise însoţită de o scrisoare ; semăna cu un cec în alb pe care trebuia să-l onoreze : „...am absolută nevoie să mă ajutaţi. Sînt încîntat pentru politica progermană pe care o desfăşuraţi şi vă asigur de sprijinul fără rezerve al Berlinului, în calitatea de conducător al Statului. Eu îmi dau seama că actualul stat român îşi datoreşte existenţa, şi prin urmare viitorul, numai personalităţii excelenţei-voastre. Sînt fericit astăzi cînd mă gîndesc la clipa care, în trecut, sub impresia primei întîlniri cu excelenţa-voastră, m-a determinat să orientez politica externă germană faţă de România după excelenţa-voastră. Această hotărîre a fost — ca atîtea altele din viaţa mea — irevocabilă şi va rămîne irevocabilă pentru totdeauna. Justeţea acestei atitudini a fost confirmată de evoluţia evenimentelor din trecut..."

Îşi amintea textul pe de rost ; acel scris era viu, nu-l putea uita uşor.

Peste înfrîngerea din faţa Moscovei, Hitler a trecut extrem de uşor, considerînd-o ca pe o încetare temporară a ofensivei germane, determinată de iarna grea, iarnă care făcuse inutilizabilă tehnica germană, retragerea nemţilor prezentînd-o ca pe o operaţie impusă de necesitatea scurtării liniei frontului, ce-i permisese să scoată un

număr mare de unități militare, în scopul refacerii acestora, pentru ofensiva germană de primăvară.

„Mi-am dat acordul ca armata română să participe la campania militară din vara lui 1942 — își spuse mareșalul. Susțin și acum că am luat o decizie logică..." Își inventaria faptele, hotărîrile, opțiunile din ultimii ani cînd se împovărase cu greaua și riscanta misiune de a conduce România în vîltoarea fără precedent a evenimentelor din lume.

„...a urmat un acord cu guvernul german, ce însemnase promovarea unei politici economice în strînsă colaborare cu Reich-ul. Asta a facilitat pătrunderea, la început, a capitalului german pe porțile României, și crearea de condiții pentru subordonarea economică a țării în interesul germanilor..."

Își aminti de vizita sa în Reich. Îl străbătu o undă de jenă. Noiembrie 1940. Patosul, grandilocvența folosite atunci nu i se potriveau, dar nu se putea fără ele. Înțelesese acum că Axa este sortită pierzaniei, dar atunci era puternică. România trebuia să-și păstreze ființa națională. Și alte părți din teritoriul său erau rîvnite de vecini.

„Sînt gata să lupt cu arma în mînă împreună cu puterile Axei."

Pe atunci Italia era în război cu Grecia. Pe plajele Greciei sosise Corpul expediționar englez.

În primăvara lui 1941 diviziile germane au trecut Dunărea. Iugoslaviei i s-a cerut să adopte o atitudine fermă și definitivă față de Axă. Guvernul Drag Cvetkovič a aderat la Pactul Tripartit. Două zile mai tîrziu a fost răsturnat de generalul Dușan Simovič. Furie cumplită la Berlin. Asmuțirea Italiei, Ungariei, Bulgariei împotriva Iugoslaviei, promițîndu-li-se tuturor avantaje teritoriale: Italiei — litoralul Adriaticii, Ungariei — Banatul sîrbesc, Bulgariei — Macedonia. Antonescu nu a acceptat să ia parte la acest tîrg nebunesc.

Temîndu-se că românilor din Banatul sîrbesc li s-ar aplica același regim ca celor din partea de nord a Transilvaniei și-a rezervat dreptul să intervină în favoarea românilor dacă drepturile lor vor fi încălcate de trupele ocupante. S-a mai explicat că România nu ridică nici un fel de pretenții teritoriale față de Iugoslavia, cu care în-

trețînea din totdeauna legături de prietenie, dar, dacă trupele ungare vor pătrunde în partea iugoslavă a Banatului, atunci va da ordin armatei române să le izgonească. Pentru a evita complicațiile, Hitler a pus Banatul sîrbesc sub administrație germană.

A acceptat, după îndelungate convorbiri telefonice, să-l viziteze din nou pe Führer. Reich-ul pregătea aventura capitală în răsărit. Între Führer și Molotov, la 12—13 noiembrie 1940, au apărut dezacorduri de neconciliat.

„În calitatea mea de Führer al poporului german și Comandant suprem al Wehrmacht-ului, am luat toate măsurile — folosise el o voce patetică — pentru a nu exista surprize care ar compromite viitorul Reich-ului și al statelor aliate..."

Hitler afirmase că, în acest război, Wehrmacht-ul avea să fie echipat cu cel mai bun armament care a existat vreodată în istorie. Obținerea victoriei era sigură.

„Nu exista o altă cale atunci. A trebuit să intru în război. Hitler mi-a propus să iau comanda supremă a trupelor române și germane care vor acționa pe teritoriul Basarabiei. Am acceptat Comandamentul suprem, făgăduind să fac tot ce pot pentru a-mi îndeplini atribuțiile". Orice au spus alții atunci, și au fost mulți, foarte mulți chiar dintre cei apropiați lui care considerau că era o prostie să intre în război alături de Germania, el își păstra convingerile inițiale și acum.

Se uită iar prin sticla hubloului. Obrazul i se împurpurase. Vinișoarele roșii se făcuseră și mai vizibile. Ochii îi rămăseseră tot în culoarea oțelului.

Amintirile se țineau lanț. Războiul din răsărit. 22 iunie 1941. În aripa frontului comandată de el s-a trecut la ofensivă pe 2 iulie cu tot ce avea mai bun armata română la ora aceea. S-a ajuns la Nistru. Hitler i-a cerut la 27 iulie să lupte și dincolo de Nistru. L-a ascultat. La 6 august, la Bordicev, întîlnirea sa cu Führer-ul. Acesta i-a conferit „Crucea de Cavaler" și „Crucea de fier" clasa I și a II-a. La insistențele lui Hitler i-a promis că va ordona armatei rămase să continue operațiile în zona Odessei. La 16 octombrie, cînd sovieticii au evacuat Odessa, pentru români războiul era sfîrșit. A adus în țară aproape toată

armata, păstrînd în răsărit Corpul de munte și două divizii de cavalerie.

A urmat apoi starea de război dintre România, Marea Britanie și U.S.A. și celelalte țări aliate. Au sporit și dificultățile țării cu Berlinul. S-au încordat relațiile economice dintre țări. S-a opus tot timpul tendinței germanilor de a achiziționa mărfurile din România la prețuri derizorii. Guvernul român s-a ținut dîrz, impunînd Berlinului să achite atît mărfurile, cît și să acopere hîrtia de bancă emisă pentru plata trupelor de ocupație germană din România, totul în aur. Unii conducători ai Reich-ului anticipară statutul viitor al țării : România urma să devină o țară agrară. Göring declară că România va deveni un debușeu al produselor industriale ale Reich-ului...

Acceptase să meargă la o altă convorbire cu Führer-ul. Avionul în care se afla mareșalul român aterizase cu bine. Un cortegiu de mașini. La aeroport a venit însuși Hitler. Führer-ul avea o zi bună. Arborase figura sa radioasă și în tot timpul cît au durat solemnitățile de primire, Hitler a folosit iscusit, asemeni marilor artiști, o gamă interesantă de atitudini, zîmbete, toate studiate, alegîndu-și poziții prielnice aparatului foto...

Au mers în aceeași limuzină ; tot un Mercedes-Benz, tot blindat. Convorbirea din sala de lucru. Un scurt raport al gazdei asupra evoluției situației politice și militare pe plan mondial, cît și mersul operațiilor militare din răsărit ; totul tratat din punct de vedere german. Metamorfoza suferită de Führer era uluitoare. Vocea lui nu mai semăna cu cea de afară cînd îl primise la aeroport. Era vocea unui om obosit și îmbătrînit timpuriu, a unui bărbat cu obrajii căzuți, dar cu privirea încă vie, care frigea, o privire crudă, vicleană. Încerca să argumenteze înfrîngerile din fața Moscovei. Motiva, mințind, așa cum numai un om politic fără scupule o poate face, atunci cînd totul este pierdut :

„Am avut piedici imprevizibile cu o iarnă timpurie. În prezent, greutățile au fost depășite și tactica rusească de infiltrare și stînjenire a aducerii rezervelor a fost curmată. A eșuat speranța Angliei și a Rusiei de a impune trupelor germane o retragere napoleoniană. Pe mari sec-

toare ale frontului, armata germană e stăpînă absolută și în alte locuri se pregătește să închidă cercul în care se află trupele rusești. În linii generale, trupele germane au ocupat pozițiile dinainte stabilite pe linia scurtată a frontului."

Hitler se sculase în picioare. Părea îmbătat de tot ce spunea.

— Ce intenționează să întreprindă în răsărit excelența-voastră ?

— Mai întîi, cît ne va permite iarna, să dăm de pe acum lovituri grele rușilor ; iar după topirea zăpezilor și uscarea solului, să trecem la ofensivă. Este vorba de zdrobirea și dezarmarea ultimelor unități rusești...

„Hitler este un fanatic învederat ! În armata Kaiserului n-a fost decît caporal, iar acum își arogă calități de superstrateg, nelăsînd ofițerii de carieră să conducă armatele în luptele decisive, privîndu-le de aportul specialiștilor. Fascinația maladivă avută asupra maselor de acest bărbat șters ca persoană, exercitată odinioară prin dialogul direct de la tribună cu cei din săli ori din aer liber, electrizarea acestora, exaltarea lor pînă aproape de paroxism tinde acum să se anuleze. Personalitatea sa este crunt lovită de înfrîngerile ce se țin lanț pe toate fronturile..."

În sală, își aminti, intrase secretarul lui Hitler. Adusese o telegramă. Totul era regizat. Singapore căzuse în mîna japonezilor.

— Vă dau o veste, poate îmbucurătoare, poate tristă, și Hitler înmînă misiva mareșalului. A căzut Singapore.

Acesta o citi repede. Nu-și descoperi adevăratele sentimente.

— Japonezii profită de o șansă unică în felul ei.

Discutară apoi despre eforturile viitoare ale României în campania din primăvara lui 1942, dar și despre niște garanții de care avea nevoie pentru a se putea angaja mai departe în război.

Îl preocupa acum altceva : atrocitățile autorităților horthyste din teritoriul transilvan ocupat, scrisoarea guvernului român în care se arătau suferințele românilor din partea de țară răpită de Ungaria ; horthyștii, chiar în prezența germanilor, persecutau, împilau, umileau pe

românii de acolo, gonindu-i din orașe și din sate, expulzîndu-i sau obligîndu-i să se exileze. Mareșalul nu era adeptul acestor practici. Știa totodată că opoziția puternică a Partidului Comunist Român față de politica dusă în alianță cu Axa se amplifică și cuprinde întregul popor. Prin Decretul-lege din 6 februarie 1941, interzisese orice constituire de organizații politice neautorizate de stat, interzisese printr-un alt decret-lege orice acțiuni politice de orice natură.

„Am făcut totuși bine — se gîndi — că n-am distrus rezerva politică a țării : principalilor lideri ai PNȚ-ului și ai PNL-ului, atît de la centru, cît și de la județe, le-am acordat o anumită libertate de acțiune. Le-am înlesnit chiar să păstreze legături cu guvernele Angliei și Americii. N-am permis Gestapo-ului să acționeze împotriva acestora. Mai mult, am corespondat personal cu reprezentanții așa-ziselor partide istorice, m-am întîlnit cu ei atît la Președinția Consiliului de Miniștri, cît și în alte locuri. Le-am permis să adopte un ton ferm, antigerman și le-am garantat imunitatea.

Am simțit și simt tot mai puternică vigoarea în luptă a comuniștilor. Informațiile mele arată că comuniștii, deși sînt scoși în afara legii și-au menținut structura organizatorică, au celule de partid în întreprinderile mari industriale. Au creat legături și în unitățile militare din București, Craiova, Timișoara, Constanța, editează ziare, sînt vreo douăzeci în toată țara. Acum au o platformă de luptă și vor să ridice masele la luptă împotriva prefacerii României — zic ei — într-o anexă a imperialismului german.

Venit în țară simțea opoziția puternică a unor cadre superioare din armată, și ostilitatea unor ofițeri față de ducerea mai departe a războiului. Ofițerii superiori care îl sprijiniseră pînă atunci, cînd îi înlăturase pe legionari de la conducerea țării, acum îi făceau greutăți. Îl înlocuise pe generalul Iacobici, care îi făcuse un lung raport documentat asupra aventurii de a trimite alte trupe în răsărit. Nu putuse tolera acest act de indisciplină ; șef al Marelui Stat Major fusese numit generalul Ilie Șteflea... Continua să aibă impresia că el a avut dreptate și nu cei care i s-au opus și i se opuneau uneori cu îndîrjire...

7

Adrian se sculă în toiul nopții și privi bolta misterioasă a cerului ce se sprijinea pe curbura pămîntului ca un ceaun. Luna creștea cu zgîrcenie pe cer. „Răpirea din Serai", acel covor atîrnat pe zidul de deasupra patului în care o surprinsese pe Athena cu Tomescu, îi stăruia în memorie. Acum luna de aici, din Pitar Moș, era spînzurată de calcanul locuinței surpate de incendiu. Prin golul ferestrelor, asemeni unor orbite dezolante, venea de dincolo o lumină înșelătoare, cu ape negre în ea, în care licăreau cioburile de sticlă din moloz.

Reveni în pat și privi tavanul pe care cînd și cînd lunecau luminile tramvaielor de serviciu de pe marele bulevard. Treptat pluti între somn și trezie ; Tudor, tatăl său, se găsea în locuința veche, unde se născuse el, Adrian. Era o casă din paiantă, joasă, cu tencuiala roasă pînă la pervazul ferestrei de către Karl, cîinele curții.

Tudor avea chipul palid, supt de nesomn și boală. Ochelarii, la care unul dintre brațe era din sfoară, pe care și-o petrecea peste lobul urechii, îi avea pe nas. Tudor își luase aerul lui de mucenic, menit să-l scape de cicăleala Katarinei : venise puțin făcut, lăsase în schimb destui bani pe tejgheaua bodegii pe unde se opăcea. Ședea abătut pe marginea patului de fier, pe a cărui táblie încremenise un serafim din bronz, un serafim care trîmbița un spectacol ce avea loc în cer.

Adrian revăzu cufărul spetezuit cu șipci, care ținea loc de șifonier, mașina din tuci cu trei ochiuri și cuptor, burlanele burdușite, date cu funingine îndoită cu oțet, masa cu tăblia cu o groază de crestături făcute de el, Adrian ; erau niște șanțuri în lemnul teiului imitînd liniile și macazele tramvaielor, ce-l colindau pe Adrian la gări de călători și triaje de mărfuri unde erau și depouri. Alteori Adrian trecea prin stații mari, înfricoșătoare, cum văzuse una într-o zi, tot mic fiind, dus de Tudor, să o cunoască și să nu o uite, și în care se visa să fie, uitînd deseori să bage lingura în ciorba de cartofi, ori să-și facă temele, și de unde Katarina îl îndepărta cînd avea cocă de întins pentru tăiței, ori îi călca uniforma de străjer, sau șorțul

Depit și funda care întotdeauna îi atîrna pleoștită la un colț.

Peste drum era locuința unor călugărițe unde Adrian era dus de Katarina să-l vadă pe Iisus, cînd abia născut, gîngurind în iesle, ca oricare alt rod al omului, un prunc cu un obraz maturizat, cum bine îi stătea unui trimis al Înaltului, cînd răstignit pe cruce, un bărbat matur, cu un obraz blînd, iertător de mîntuitor. Și într-un caz și în celălalt, acel Cristos era din gips ori din lemn, cu o culoare nefirească a cărnii, o carne rozalie, roasă prin multe locuri, datorită călugărițelor excesiv de materne și care îl spălau cu leșie și venerație, să înlăture de pe el urmele sărutărilor credincioșilor.

Adrian o urma pe Katarina fără entuziasm, ținînd în mînă mănunchiul alcătuit din crengi tinere de salcie și flori de liliac. Se opriră de data asta în ușă, îndoindu-și genunchii în fața supremului sacrificiu al celui care turnase temeliile dogmei creștine.

În ziua aceea, el și Katarina trecuseră Pitar Moș-ul, înapoi la ei, întîmpinați de Karl, ce se gudură ca de fiecare dată, gata-gata să-l răstoarne. Ușa camerei era dată la perete și Tudor, învăluit în mirosul mahorcii și al băuturii, dormea. Lucra la o bina, iar banii agonisiți îi investea și în vin ; umplea de la o vinărie damigeana de cinci litri, din care bea cu parcimonie, răsfoind ziare vechi, răscoapte de soare, pînă cînd punea geană pe geană.

Nu mai făcuse baie de un an de zile, pe gît și pe picioare i se așternuse un strat gros de colb și praf de rumeguș, care, după cum zicea el, îi pria. Erika, pisica, favorita Katarinei, pîndea ghemuită, cu capul vîrît sub pat, coada mișcîndu-i-se spasmodic, puiul de șoarece neinspirat, care împins de foame și fiorul aventurii părăsea vizuina fără încuviințarea vigilentei Ruth, șoarecele-mamă, veterana locuinței, care puia de mai multe ori pe an, fiind păstrată în viață de Erika tocmai ca să-i asigure rațiile de carne pe care i le furniza...

Anii alergaseră în galop.

Tudor și Adrian erau în casă, ochii școlarului îi întîlniră pe ai pisicii, care ronțăia un șoarece, lovindu-și coada de scîndura podelei ; Ruth de sub dușumea suferea, știind că familia i se micșorase cu încă un membru ; din ochiul

șoarecului-mamă se prelingea o lacrimă care uda o floare închipuită. Tudor în schimb cugeta. Afară nu mai era vară, nu mai era cald, era în schimb o iarnă afurisită, cu zăpadă murdară în curte și pe străzi, cu o gheață vicleană pe trotuare, cu streșini apăsate de țurțuri grei și instabili. Mașina din tuci cu trei ochiuri era încinsă, iar pe ochiul mare Katarina fierbea boabe de porumb. Adrian venise de la liceu, își făcuse temele pe patul în care abia mai încăpea, unde dormea îndeosebi pe o parte, pat din dulapi de brad sprijiniți pe capre, acoperiți cu o pătură roasă, cazonă, fără desen pe ea, mirosind a levănțică, iar sub această pătură se afla nelipsita lui blăniță de miel...

Își făcuse deci lecțiile și zăbovea pe scăunelul meșterit de Tudor. Katarina lucra cu ziua la o cucoană scăpătată, unde spăla și de unde aducea mîncare în cutii de conserve. În acest fel mai acoperea și ea din golul nevoilor. De la un timp mîncau pe unde puteau. Planșeta de întins foi pentru tăiței era și ea crestată cu acele linii închipuite de circulație, și pe care însuși Tudor călătorea cu vîrful unui briceag bont, descoperind pămînturi noi, mirifice locuri neștiute încă de om, munți cu prăpăstii, cu început dar fără sfîrșit, fluvii fără maluri, cu șerpi zburători, păduri virgine cu libărci hidoase, flori carnivore, oceane cu insule atunci ivite din valurile ce mugeau ; toate îi creau o stare de beatitudine...

Numai că Tudor părăsise falsa și efemera fericire și lucra de zor, folosind masa în loc de tejghea. Adusese în cîrcă blăni de brad și de fag, cușaci groși ca o mînă, topise cleiul de oase într-o cratiță, cleiul dăduse în foc, spurcînd plita pe care prăjeau pîinea. Cumpărase cuie felurite, furnir din mahon, fieruri iuți pentru țicling. Își ascuțise sculele, le dăduse la gresie, le luase ața, plimbîndu-le gura pe o piatră dulce la atingere, ascunsă de Adrian care rătăcea sculele lui Tudor printre ale sale. Adrian îl urmărea cum taie lemnul la format, cum îl aducea la grosime, geluindu-l, rindeluindu-l, tăindu-l uluc și lamb, șmirgheluindu-l, făcîndu-i față asemeni sticlei, lipindu-i furnirul din mahon, pe care la fel îl lua la țicling și-l șmirgheluia. Katarina dintr-un ungher al său, unde împletea, iscodea la lucrul lui Tudor cu ochi nedumeriți.

Nu pricepea ce anume putea ieși din ce meșterea Tudor. Parcă șifonier închipuia omul ei, dar putea fi și altceva. Cînd și cînd, Tudor își scotea ochelarii, ștergîndu-i de sudoare cu o catifea, mai bine zis limpezea una din lentile. Cealaltă, din dreptul ochiului de sticlă, avea permanent un abur zoios, care-i ascundea globul sîngeriu. Lutul de pe gîtul său se muiase ; un pîrîiaș șerpuia în jos, croind în crusta de pămînt o albie subțire...

Tudor era emoționat ; băițuise furnirul ce arăta ca un geam lipit peste scîndurile strînse în chingi și pene din lemn, împreunate în cuie fără floare, ori în uluc și lamb.

Ce vedea Adrian era uluitor. Se născuse un perete. Uitase de examen. Un perete cu o fațetă nobilă pe afară și una albă, geluită și ea, pe cealaltă parte. Scîndurile își pierduseră identitatea de la început, se aliniaseră disciplinat sub furnir, în ursita stabilită de Tudor, care-și petrecea după ureche firul de rochița-rîndunicii crescut într-o zbîrcitură a gîtului, pe care îl aștepta să înflorească. Adrian era fascinat de panoul ce căpătase chip seducător.

Katarina nu îndrăznea să-l iscodească, știindu-l zăpăcit și iute la mînie, pentru că, isprăvind banii, bea acum borș din borcanul burduhănos, cu o cană de jumătate de litru, îndepărtînd huștiul și floarea de deasupra cu vasul de tablă.

În capul Katarinei dospeau felurite gînduri. Dacă pentru casă era obiectul închipuit de Tudor, era foarte bine. Dacă de vînzare era, vreo comandă pentru vreun mușteriu, cum nu mai lucrase pînă atunci, și așa era bine. Dacă un garderob meșterea omul ei, atunci îi vor intra în casă o groază de parale. Deși nu folosise scule pe potriva mobilei, cu priceperea și sudoarea lui uite că dădea viață unui lucru folositor, mai bine decît tîmplarii de lux.

Ei nu-i ridicase încă locuință din cărămidă cu temeiul din piatră, așa cum îi promisese cînd se însoțiseră ; nu ajunsese să-i facă, pentru că paralele nu le-au prisosit, iar dacă le-a rămas ceva, atunci Tudor le-a aruncat pe gît. Cînd avea ce munci, Tudor era la largul său, împiedicîndu-se de cîrciumile presărate în drumul lui spre casă, ca niște pieze-rele, aici, în orașul lui Vodă unde veniseră de prin Timișoara, după ce România se făcuse rotundă și mare, și unde aveau rude. Intra prin bodegi

să spele praful înghițit la binale. Şi alegea locuri ieftine, unde pe grătare cu cărbuni se frigeau : mici, patricieni, vrăbioare ; locuri sfințite de lucrători de tot felul, aduși acolo de nevoia de a trăi, răsplătindu-se pentru greul muncii cu care cîștigau banii, cu brațele lor vrednice, pentru că țineau pe umerii lor temeliile Bucureștilor...

Tudor muncea la șifonier și bea borș, un borș excelent, preparat de Katarina, din care vindea și vecinilor, atunci cînd le prisosea, uitînd să le mai ceară și bani...

Adrian era cît p-aci să calce coada Erikăi. Pisica se găsea într-o încordare maximă. Îl pasionau vînătorile. Uită chiar de Tudor, de faptul că i se răcise cleiul cînd Katarina deschisese ușa ca să toarne lăturile de la vase în strachina lui Karl și pătrunsese înăuntru un val de frig.

Tudor înjură gerul ostil. Coada Erikăi înțepenise, simțurile felinei erau încordate. Un chițcăit disperat, rîcîituri, zvîrcolituri, scîncete neajutorate, toate venite de sub pat. Puiul de șoarece, ud de emoție, se tîrî spre gîtul vizuinii în care se lăsă să cadă. Dincolo, sub dușumea, șoarecii îl sărbătoreau pe cel-care-se-întorsese ; trimful amînării dezastrului...

Imaginile se diluară, iar Adrian își descoperi dulcele liman al somnului, acolo unde era numai pace și unde substantivul război fusese șters și din dicționare și unde o colonie de fete nurlii se îmbăia într-o mare de culoarea mărgeanului și unde albi pescăruși țeseau din flori mici de pădure năframe cu care le înfășurau cînd ieșeau din apă.

•

Venise o duminică. Adrian cobori în subsol și aprinse focul la boiler, privit din multe ascunzători de ochi rotunzi și roșii, cu siguranță strănepoții lui Ruth, care invadaseră casa de cărămidă...

Lăsă un timp dușul să-i biciuiască pielea. Se îmbrăcă în civil și ieși în oraș cu gîndul s-o întîlnească pe Viorela. A luat un tramvai 20 pînă la Șosea. Arcul de Triumf. Mai departe o alee cu un drum de pămînt și altul de nisip, pe care tropăiau un pag și o roaibă, purtînd în șei două tinere doamne. Patrupedele bine hrănite își dădeau parcă importanță în trapul domol impus de stăpîne.

Privi și el, ca atîția pietoni, la relaxarea avuților, proprie secolului trecut, acum devenită un moft al unor oameni pentru care istoria bătea pasul pe loc.

A patrulat cîtva timp prin fața locuinței Viorelei. Părea să nu fie acasă. Să sune ori să nu sune ? O chestionase la telefon cum i se vindecă rana. Era pe însănătoșite. Ce altceva putea să mai inventeze, ce alt motiv de conversație ?

Ar fi vrut s-o întîlnească. Viorela avea serviciu, iar restul timpului o interesa cum și-l petrecea. Un sentiment pe care nu-l putea defini îi îndreptase pașii aici. Mai avea pregătită o întrebare : făcuse ser antitetanic ? Ori, s-a prezentat la vreun chirurg să-i prindă rana în copci, ca după tămăduire să nu rămînă o cicatrice dizgrațioasă ? Și dacă îi rămîne, ce îl privește pe el ?!, ar fi putut răspunde Viorela. Uite că îl privea, de vreme ce, în loc să citească romanul început, să-și consume timpul pînă la miezul nopții, așteptînd alarma aeriană, măsura trotuarul Viorelei.

Pînă la urmă a sunat, a repetat semnalul, dar n-a răspuns nimeni. Pe drumul de întoarcere s-a oprit la un restaurant. A apucat-o apoi spre Grădina Icoanei. Pe strada lui...

La maici era o slujbă, un cor de copii înălța rugăciuni ; vocile subțiri, cu un registru înalt, păreau nepămîntene, deschizîndu-li-se drumurile spre eterul infinit...

O altă zi, la el acasă. Începu din nou să citească din *Război și pace* : „Ziua de 25 august, după cum spun istoricii săi, Napoleon și-a petrecut-o toată călare, cercetînd terenul, studiind planurile care-i erau prezentate de mareșali și dînd personal ordine generalilor. Linia inițială a dispozitivului armatelor rusești, situată..."

Parcă sunase soneria. Întrerupse lectura. Țîrîitul se auzi mai limpede. Se găsea în niște chiloți negri de sport. Își luă repede pe el halatul de casă, în picioare papucii și se duse să vadă cine este. Era tocmai cine se aștepta mai puțin să fie : Andreea.

La „Scala", la cinematograf, cînd Mircea era dus la dulciuri, îi promisese că-l va vizita. Crezuse că folosise un truc, un expedient comun.

A poftit-o să intre. Arăta puţin emoţionată. A luat loc într-un fotoliu, trăgîndu-şi peste genunchii rotunzi rochia croită economicos. Privirile lui insistente o tulburară — aşa cum se observa pe chipul ei şi mai ales din glas.

— O surpriză mai plăcută ca asta nici că puteai să-mi faci.

— N-am să pot rămîne la tine mai mult de o oră.

— Cu ce să te servesc : dulceaţă, cafea, vin, coniac ?

— Nimic din toate astea. Am irosi timpul cu nimicuri.

Adrian tresări. În raţionamentul Andreei se petrecuse ceva. Arăta decisă să facă un pas hotărît spre el, numai că vocea ei era gîtuită de emoţie, slabă ca scoasă atunci de sub un teasc.

— Este prea multă lumină la tine. Din stradă, dacă cineva s-ar uita atent, ar vedea totul. Pentru ce mai ţii jaluzelele astea ?

Adrian se aşeză jos, lîngă fotoliul ei, mîngîindu-i genunchii.

— Nu poţi face dragoste pe lumină ? !

— Nu vorbi de aşa ceva. La aşa ceva nu trebuie să te referi atît de simplist, sfînta apropiere între un bărbat şi o femeie este o taină sacră, nu un lucru care să se comenteze, aş putea să spun că e asemeni unui fulger orbitor care acoperă cu lumină tot ce se petrece cînd un bărbat se iubeşte cu o femeie...

Andreea n-a plecat după o oră, aşa cum spusese. Rămase peste noapte la el. Părinţii o ştiau într-o excursie, de unde urma să se întoarcă a doua zi. Felul ei de a face dragoste — de început — era plin de o îndrăzneală copilărească. Andreea avea totuşi cîteva săptămîni sub optsprezece ani, fiind stăpînită de curajul şi entuziasmul vîrstei. Noaptea înclina spre a doua parte a ei. Englezii nu veniseră. Şedeau unul lîngă celălalt învăluiţi de blînda răcoare ce trecea prin sita plasei puse la fereastră.

— Ai vrut numai să fiu a ta. Tu nu mă iubeşti, Adrian.

— Tu nu poți înțelege cîtă nevoie am avut de tine.

— Aveai nevoie de o femeie, nu în special de mine, de o fată.

— Ce săracă ar fi imaginația omului, dacă lucrurile ar fi totdeauna ceea ce par. Am rostit, este adevărat, că am avut nevoie de tine, dar asta nu se referea numai la împlinirea trupească dintre noi.

— Nu ești convingător. Am fost a ta, acum nu mai prezint nici un interes, cunoști totul despre mine. Urmează rutina, plictisul obișnuinței, dacă vom continua, acel marasm care ucide dragostea.

— Andreea, dragostea are în ea ceva necurat, dar și ceva sfînt.

— Asta în cazul cînd nu este făcută dintr-un anumit interes.

— Dragostea presupune iubire, ar trebui să excludă răul, numai că fiecare dintre noi, oamenii, purtăm în noi și Binele și Răul.

— Oricum, sentimentele care m-au împins în patul tău au fost generate de binele din mine. N-aș putea face nimic sub imperiul răului, mai ales că este pentru prima oară ; i-am pus și coarne prietenului meu. Acum îmi pare rău.

— Atunci nu înțeleg pentru ce ai făcut acest lucru ?

— Pentru că mă obseda chipul tău. Venind la tine, speram să-ți pot sparge imaginea, să nu mă mai urmărească din toate colțurile sufletului.

— Ai spus foarte frumos toate astea. Dar este și adevărat ?

— Este. Cred că tu de mîine nici n-ai să mă mai cunoști.

— Andreea, rămîi la mine cît mai stau în permisie.

Clarul de lună inundase încăperea. Andreea era o femeie ascultătoare ; dovedea aceeași supunere ancestrală a femeilor orientale. Se găsea în fața oglinzii, privindu-și trupul gol învăluit în lumina aceea fantomatică, cu argint în ea.

— Aș vrea ca viitorul meu soț să-ți semene întru toate.

Neascunsa ei inocență, tandrețea cu care îl săruta pe gură, pe piept, pe obraz, se completau într-un tot plăcut, odihnitor, recreant.

Acest ideal al său, legarea vieții ei de un bărbat ca el, îi șezuse la pîndă în suflet. Se lipi de el. Era atît de aproape, nevinovat de aproape, generoasă, supusă ; întindea numai mîna și o lua. Se simțea totuși răspunzător în fața preceptelor sale de morală. Considera că el o ademenise, trezindu-i curiozitatea feminină, proprie vîrstei. Drumul ei spre serviciu și acasă trecea implacabil prin fața porții lui. Acest simț al vinovăției crescuse în sinea lui. Vădita bucurie, pentru trofeul cîștigat : noaptea ce o petreceau împreună, se diluase foarte mult. Andreea întrerupse din nou tăcerea.

— Adrian, dacă pleci pe front am să te pierd.

O altă liniște se înstăpîni, o liniște atît de adevărată, încît s-ar fi putut auzi foșnetul vegetației de pe cealaltă emisferă a pămîntului.

— Războiul este un abator uman, e o urîțenie monstruoasă.

Era dominată de teamă, o teamă căreia nu-i descoperea izvoarele. Dacă ar fi putut, ar fi oprit în loc curgerea timpului, să nu se mai sfîrșească zilele permisiei lui Adrian ; vraja care o lega de el să nu se spulbere.

— Nu mai vreau să pleci pe front, nu trebuie să mori, vreau să rămîi aici, să fii al meu, să rămînem împreună tot restul vieții.

Se exaltase și în exaltarea ei era sinceră. Ceea ce spunea venea din adîncurile ființei sale. Ineditul acestei intimități, euforia iscată de această intimitate erau la locul lor, ca și astrele de pe cer.

— Andreea, destinul nu se poate negocia. Fiecare sîntem datori cu o moarte. Mai devreme ori mai tîrziu. Moartea te găsește oriunde te-ai ascunde.

— Dacă rămîi acasă, destinul ne va fi prielnic amîndurora.

— Asta ar presupune răzvrătire, dezertare din armată. Am pierdut destui camarazi. De cîte ori am asistat la lăsarea unuia în groapă, am încercat un sentiment de vinovăție. Eu îi supraviețuisem. Fascinația morții, pe care o

simţim cînd este lîngă noi, răzbate dincolo de zona conştiinţei. Cînd se depărtează, ai revelaţia noului-născut, care reîncepe un nou ciclu de viaţă.

— Nimeni n-a venit să povestească ce-a simţit cînd a murit.

— De cîteva ori era să trec în neființă, dar de fiecare dată am ratat, ca pe o lovitură de penalti trasă prost, rămînînd în viaţă fără nici un merit deosebit. Am pierdut camarazi mai dotaţi decît mine dintre cei trimişi de mareşal în război. Este adevărat că nu ne-a spus nimeni să murim, numai că morţii sînt prevăzuţi de la început în strategia luptelor, procentual, iar moartea îşi selecţionează aceşti copii după reguli bizare, străpungîndu-i cu fontă încinsă, prefăcîndu-i în fum şi cenuşă, ori coborîndu-i pe fundul oceanelor.

Andreea asculta, păstrînd pe obraz un zîmbet cuminte, înţelegător, misterios în parte, în lumina opalescentă a camerei lui Adrian.

— Nimic nu se poate prevedea pentru eternitate, deoarece imprevizibilul poate răsturna totul ; alcătuirea unei existenţe în doi are nevoie de multe ingrediente cu care vin partenerii. Cînd acestea strică ansamblul, totul merge prost, eşuează în neînţelegere.

— Cu alte cuvinte, sîntem total nepotriviţi, Adrian.

— Tu ai spus asta. Eu nu mi-am făcut un plan pe o durată atît de mare cum ţi l-ai făcut tu. Între mine şi tine stă frontul, Andreea.

O mîngîia. Andreea fusese la ştrand, unde-şi rumenise pielea. Indubitabil, corpul său frumos arămea cearşaful, contururile sale erau fierbinţi ca însuşi jarul sfînt din care era plămădită...

Au trecut în acest fel cîteva zile. Andreea venea zilnic la el. În drumul ei spre casă se oprea, întîrziind mult după înserat. Timpul zbura iute. I-a făcut cadou o trusă străină de manichiură, un săpun, un parfum scump, toate franţuzeşti, din Franţa ocupată de germani. Andreea le-a primit greu, le considera un fel de plată pentru timpul petrecut cu el ; un preludiu al apropiatei lor despărţiri.

Timpul pentru seara asta avansase, purpuriul asfințitului se ștersese de mult de pe ramurile unui pom ornamental cu flori lila.

— Adrian, spune-mi sincer, te-ai săturat de mine ?!

— Dimpotrivă. Cu fiecare zi sînt tot mai îndrăgostit de tine.

— Minți de îngheață apele, iar eu n-am să mai pot rămîne supărată prea mult timp cu Mircea. Mama mă ia mereu la rost pe unde întîrzii.

— Este în drepturile ei. Fiecare părinte vrea binele copilului.

— Știe că sînt cu Flory, o colegă cu care învăț pentru bacalaureat. Noroc că Flory n-are telefon, altfel m-ar prinde cu minciuna.

Se înnorase. O ploaie subțiratică cădea grăbită ca oricare ploaie la începutul lui august. Amurgul avea mult liliachiu în el și așa, saturat de culoare, se tolănea prin vegetația grădinii.

— N-ai să te superi prea tare dacă n-am să mai vin un timp pe la tine ! Trebuie să ne dăm seama dacă ne lipsim unul celuilalt.

— Ai să-mi lipsești negreșit, Andreea.

— Telefonul meu de la atelier îl ai. Mai sună-mă și tu. Mă împac cu Mircea, să pot scăpa de cicăleala mamei. Mai trec eu pe la tine, Adrian, să nu facem o tragedie din despărțirea noastră. Alții s-au iubit mai mult decît noi și pînă la urmă s-au resemnat.

Andreea plecase tîrziu după miezul nopții. Trupul ei rumenit de soare, mirosul părului său pe care îl asemuia cu al florilor sălbatice de cîmpie, parfumul ei delicat de nu-mă-uita au stăruit mult timp în dormitor...

August înainta spre jumătatea lui. Zilele cîte mai avea de zăbovit Adrian în București se împuținau. Bombardamentele parcă se mai răriseră. La două-trei nopți, anglo-americanii apăreau și dispăreau de pe cer, lăsînd în urma lor morți, invalizi, oameni fără adăpost, văduve, orfani, argumente dureroase cu care grăbeau pe mareșal să se împace cu ideea unei capitulări necondiționate, capitulare

fluturată de aliaţi la Stockholm, la Ankara, Cairo, Madrid şi pe unde diferiţi emisari sondau implicaţiile ieşirii României din război.

Andreea nu mai venea la el. Era altfel decît fetele cunoscute. O sunase la atelier, dar nu voise să vorbească cu el. Fata îl preocupa.

— Hotărîrea mea să sfîrşim este irevocabilă, Adrian.

— De unde graba asta ? Abia am început să ne cunoaştem.

— Tocmai pentru asta. Nu vreau să sufăr prea mult. Cu fiecare zi mă îndrăgostesc tot mai tare de tine.

— Aceasta este un lucru foarte bun.

— Ştii că nu trebuie lăsat să apară între noi plictisul obişnuinţei, marasmul nesuferit care ucide dragostea.

— Nu mă împac cu gîndul că am să te pierd, Andreea.

— Acesta este egoism. Şi tu spuneai că eşti un bărbat generos. Adrian, hai să revenim cu picioarele pe pămînt. Tu eşti ofiţer, eşti inginer, ai mei sînt muncitori. După război n-ai să te mai uiţi la mine, ai să-ţi cauţi o fată de rangul tău, să aibă dotă.

Nici ea nu credea ce spune. Terminase liceul, era tînără, frumoasă, ştia ce vrea.

Ziua aceea fusese duminică şi ea venise de dimineaţă la Adrian. Motivase acasă că se duce cu Flory intr-o excursie. Numai că Mircea se înfăţişase la Flory, aflase adevărul, dar nu spusese alor ei nimic.

— Nu înţeleg pentru ce trebuie să discutăm despre despărţire.

— Orice lucru are un început şi un sfîrşit.

— Ce spui este o glumă izbutită. Pentru ce ne-am despărţi ? !

— Nu mai vreau să-mi bat joc de Mircea. El ştie de noi şi totuşi n-a povestit mamei absolut nimic. Îl apreciez pentru asta.

— De vreme ce nu te căsătoreşti cu el, nu-i mai da importanţă.

— Mama insistă să mă mărit cu el înainte de a pleca militar, dar eu te-aş prefera pe tine, Adrian, de sute de ori.

— Nu sînt un soţ confortabil. Mai mult, nu m-am gîndit la aşa ceva. Mi-ar trebui un timp mai mare să reflectez.

— Atunci mă căsătoresc cu Mircea și n-ai să mă mai vezi.

— Eu am considerat legătura noastră ca pe un simplu divertisment.

— O femeie nu iese niciodată cîștigată dintr-o asemenea legătură. Voi, bărbații, puțin vă sinchisiți ce se întîmplă apoi cu noi.

— Numai că te-ai iubit și cu Mircea. Îl ai pe el mai departe.

— Scuză-mă, Adrian, dar cu el n-am făcut niciodată nimic.

— Bine, dar atunci... Cine a fost primul tău bărbat?

— Cum, nu bănuiești ?! N-ai mai avut nici o fată ?.

— Sincer să-ți spun, nu. Am presupus că așa trebuie să fie.

— Adrian, am crezut că ești un bărbat adevărat, cu experiență, și tu n-ai priceput nimic din ce s-a petrecut atunci între noi.

— Să-ți spun drept, relațiile mele de acest fel au constat din întîlniri cu o femeie mai mare ca mine, eludă el răspunsul. Ce ai să-i spui lui Mircea cînd va afla că nu ești ceea ce s-ar fi așteptat ?

— Adevărul. Că am fost a ta. Te-am ales să fii primul meu bărbat, deoarece m-am îndrăgostit de tine.

— L-am privit cu atenție pe Mircea al tău. Și el va deveni un bărbat bine. Se va maturiza curînd, ai să vezi...

— Nu știu cum va fi, dar tu m-ai făcut să cunosc prima oară fiorul dragostei. Mă simt atrasă spre tine așa cum o gîză este fascinată de o floare adevărată și nu de una din hîrtie.

— Andreea, la un bărbat să ții, dar să nu-ți faci din el un idol ; iar din dragoste să nu faci idolatrie. Încearcă să fii rațională.

— Nu te aprob, pentru că eu port dragostea pentru tine în creier, n-o port în sînge. În dragoste sînt o rațională, dragă Adrian.

— Atunci nu înțeleg pentru ce nu dorești să continuăm ?!!

— Pentru că nu intenționezi să te căsătorești cu mine. Tu vei pleca în război, iar ai mei mă vor mărita sigur cu Mircea. Înțelegi ?

— Amină căsătoria asta pînă revin de pe front.

— Cine poate cunoaşte cu ce gînduri te vei întoarce din război ? Şi cit va mai dura războiul ?! Ai să mai cunoşti şi alte femei.

O clepsidră nevăzută cernea nisipul despărţirii lor. Şezuseră de vorbă avînd între ei măsuţa joasă şi rotundă. Nici nu l-a lăsat s-o sărute.

Andreea plecă în zori. Adrian a urcat-o într-o maşină de piaţă care a dus-o pînă în strada Velicu Dumea. Avea la ea cărţile după care ar fi trebuit să înveţe pentru bacalaureat.

Reveni acasă intenţionînd să doarmă cîteva ore, dar n-a putut aţipi, pentru că s-a gîndit numai la Andreea. Îl impresionase. Poate chiar asta intenţionase şi izbutise. Îi plăcuse tot ceea ce făcuse pentru el în acele zile cînd îl vizitase : îi gătise, îi spălase, călcase, îi întărise nasturii, toate îndeplinite dintr-un instinct feminin.

Cînd cerul se lumina, Adrian, nemulţumit de el, de slăbiciunea sa, se sculă şi bău cîteva înghiţituri de rom.

Afară lătra Karl. Cu siguranţă că îl necăjeau vrăbiile care îi asediau strachina cu mîncare. Karl îi amintea de tinereţea lor, de o iarnă geroasă, cînd fereastra din Pitar-Moş era pictată cu flori de gheaţă. Cîinele avea cataractă la unul din ochi, dintr-o lovitură primită cu mulţi ani în urmă. Devenise greoi, cu tendinţe de obezitate. Rămăsese zelos în manifestarea ataşamentului pentru stăpîni şi pentru casa pe care o veghea.

În iarna aceea, uşa se lipise de toc ; o glazură ca de zahăr candel provenită de la aburii răsuflării. Erika pîndea ultimul şoricel al Ruthei. Pisica fătase de curînd, pisoii crescuseră, sugînd-o pînă la vlăguire ; primea hrană puţină, iar puii şoarecelui-mamă îi completaseră hrana.

Tudor continua lucrul la şifonier, grijuliu cu al doilea fir de rochiţa-rîndunicii. Unica lor odaie se îngusta pe măsură ce şifonierul căpăta chip. Katariana se ducea rar la spălat, banii li se împuţinaseră ; aveau numai pentru pîine, gaz şi pisatul fiert în tuci.

Ochiul cu proteză al lui Tudor se tulburase mai tare, pojghiţa aceea albă, lipicioasă, se îngroşase, dar chipul îi era luminat de o bucurie interioară greu de desluşit.

• Pereții furniruiți fuseseră băițuiți și lustruiți cu schellack. Îi îmbucase, pe toți patru, în soclul de fag, și el lăcuit, fixîndu-l în cepuri. Urcat pe masă, verifica perpendicularitatea și verticalitatea operei sale. Ușile se deschideau scîrțîind, în auz, suportabil, din balamale. Își potrivi ochiul de sticlă în apele lustrului, înfășurînd în jurul frunții firele rochiței-rîndunicii, care își continuau ciclul firesc, vegetativ.

Katarina era mulțumită. Erika, în schimb, își vedea tot mai restrîns terenul de joacă al puilor ce crescuseră, ajungînd cît ghemele de lînă, din care Katarina ar fi putut croșeta o mînecă la flanelul lui Adrian... Asta nu-l privea însă pe Tudor ; el lucra fără răgaz.

Iarna se prelungea. Lipsindu-i banii, a topit niște zinc și plumb într-un ceaun, la un foc din crăci uscate de zarzăr. Le-a turnat într-o formă și l-a vîndut unui instalator. Adrian era la liceu, avea examen, venea seara tîrziu. Cu banii, Tudor a cumpărat cartofi și pîine pentru cîteva zile.

O după-amiază înzăpezită. Tudor aduse de la un văr de-al său, într-unul din buzunarele lui fără fund, preț de un kilogram de fasole uscată ; în mînă ținea, într-o țiplă, o scrumbie de Dunăre, afumată, cu lapți. Pe sania făcută din scîndură negeluită căra o buturugă. Se luptă apoi cu ea și o răpuse, abia cînd obrocul înserării așternea peste grădină funingine. Stivui bucățile lîngă gura mașinii cu trei ochiuri. La para focului, Katarina prepară iahnia de fasole cu leuștean.

Șifonierul urma să fie gata curînd. Îi bătu broaștele, îi fixă polițele, sertarele, suporturile pentru cravate și umerașe. Din banii luați după vînderea lui, Tudor urma să-i aducă în casă Katarinei tot ce-i lipsea. Chiar și lemnele cu care să dezmorțească odaia, să nu mai încremenească apa în căldare în timpul nopților geroase.

A venit dezghețul. Tudor zorea la șifonier pînă în toiul nopții. Îl vedea urcat pe masă, canonindu-se să fixeze capacul dulapului, care ieșea mereu din cepuri, forțat de lemnul ce lucra din cauza umidității mari din atmosferă...

Se desprimăvăra ; ploile cădeau pieziș și repezi. Lemnul cînd se usca, cînd se umezea. Pereții cînd se adunau,

cînd se despreunau. Ce astăzi se îndrepta, mîine se strîmba ; un adevărat coşmar.

N-a putut să-l vîndă. Descurajat, învins temporar de vremea neprielnică, îşi părăsi lucrul, aşteptînd zilele blînde, cînd lemnul se îndupleca să se lase domesticit în tiparele geometriei impuse de meşter.

I-a făcut provizoriu un loc, unde şezuseră nişte troace, învelindu-l cu ziare. Ploile s-au lungit însă pînă în vară, iar vara secetoasă a uscat lemnul de a crăpat, scălimbăindu-l de nu se mai îmbucau uşile.

Katarina urmărea cu o justificată spaimă cum de sub ziare se băşica furnirul, apoi plesnea ca un şorici prost tăbăcit.

Tudor singur cunoştea ce se petrece sub foile ziarelor cu crime pasionale, cereri în căsătorie şi ştiri externe, pe care le recitise de mai multe ori.

Deseori adormea ţeapăn în picioare, citind, cu ochelarii la ochi. Katarina, ajutată de Adrian, îl mişca ca pe o statuie de gips, încoace şi încolo, deplasîndu-l spre pat, unde-l răsturnau ; un veritabil butuc, avînd grijă să nu se vatăme firele de rochiţa-rîndunicii, pe care le înfăşurau de aripile îngerului de bronz, cocoţat în vîrful tabliei celei mari a patului...

Ziua trecuse ca şi cum nici n-ar fi fost. Adrian se culcase aşteptînd zadarnic ca Andreea să-i apară în prag, aşa cum dorea.

L-a sculat din somn un bombardament năprasnic. Spre Gară cerul se roşise de flăcările şerpuite ce lingeau norii de fum. Artileria antiaeriană rămăsese tot ineficace ; virulenţa atacului o întrecuse pe a celui anterior. Cerul era brăzdat de rîuri drepte de lumină, care se pierdeau spre îndepărtate galaxii. Rareori străluminau în blindajele superfortăreţelor.

Karl — rămas în curte — lătra la cer, de unde presimţea că vine răul, de la un duşman misterios pe care n-avea de unde să-l apuce şi să-l culce la pămînt.

Intrase în pivniţă, şezînd pe un scăunel rămas de la Tudor. Sus, deasupra, văzduhul vuia, aerul se clătina spintecat de bombele în cădere şi de plesniturile artileriei.

Găsise un manifest pe stradă ; un manifest editat de comunişti. Ştia conţinutul pe dinafară. „A sosit momen-

tul decisiv şi pentru poporul român. Prezenţa trupelor germane şi continuarea războiului hitlerist vor conduce la ruinarea ţării. Singurul drum de salvare este alungarea nemţilor din ţară şi încheierea păcii..."

Aria distrugerilor cuprindea şi zona în care locuiau Andreea şi Athena. Viorela, mai puţin. Un ciudat presentiment l-a scos din casă pe Adrian. A apucat-o mai întîi spre strada Braziliei, dintr-o raţiune subiectiv-afectivă. Dacă Athena s-ar fi găsit la greu, i-ar fi sărit într-ajutor. La ea, însă, totul era bine. Fereastra camerei sale era deschisă, iar pe semiobscurul interiorului se decupa bustul voinic al cuiva, ce aducea pînă la identificare cu Tomescu. Pentru puţin i s-a chircit inima, dar numai o secundă...

Strada Andreei era teafără, nevătămată. Căzuse o bombă într-o curte la cîteva numere mai departe ; în locul asediat de bălării, fără locatari, bomba se îngropase în pămînt, fără să explodeze. Fusese dezamorsată şi copiii îi dădeau tîrcoale ca unui balaur răpus.

Pe Şoseau Kiseleff, dincolo de Arcul de Triumf; coti pe Sandu Aldea, scurtă drumul, apucînd pe o stradelă şi ajunse pe aleea Viorelei.

De la începutul intrării totul i se păru nebulos. Nu, nu se putea ! Casa în care locuia Viorela fusese atinsă de bombă şi o echipă de la Apărarea Pasivă degaja trotuarul. Cîţiva lucrători de la U.C.B. neutralizau un hidrant ce inundase rigola. Viorela nicăieri.

Plecă şi se întoarse seara. Luna apăruse pe cer, proaspăt ieşită din primul pătrar. La lumina ei, în creştere, vila Leoneştilor arăta jalnic.

În alee se înşiruiau felurite obiecte salvate de sub dărîmături ; printre ele, cîteva din camera Viorelei. Din clădire rămăseseră numai zidurile, de pe care acoperişul fusese smuls şi aruncat într-o grădină.

Sosi un autocamion cu lucrători care urcară lucrurile pe platformă. Erau cu ei Leoneştii, de care Adrian s-a ferit să se apropie.

Peste drum de sinistru, de vila de acolo, nu mai era teafăr nici un geam. Întreaga faţadă fusese împroşcată

de schije. Trecu dincolo, ascultîndu-și sunetele pașilor egali. Începu să discute cu o femeie, să se intereseze de soarta Viorelei. Vecina era în doliu. O cunoștea bine pe Viorela. Numai că avea mort în casă. Abia atunci observă Adrian steagul și prapurul de la poartă.

Era o poveste încîlcită, cum sfîrșise unchiul ei Pantelică. Venise la București cu treburi și bombardamentul îl surprinsese în curte ; o schijă îl răpusese. Cînd s-a dat încetarea alarmei, Vișana îl găsise pe Pantelică mort, cu fața în jos. Capul îl avea aproape despărțit de trup. Telegrafiase neamurilor să vină și să-l îngroape în cimitirul din sat.

— De la casa de peste drum, reluă Vișana firul povestirii, ni s-a tras tot necazu'. Dumneata ești intelectual și pricepi. Omu' meu Stavre e concentrat, noi stăm la subsol, după puterea pungii. Primesc ceva parale de pe concentrarea asta a lui. Păzește un pod, parcă l-ar fura careva. Și acu' muri Pantelică, om în putere. Eu n-am bani cu ce să-l duc la locul lui...

— De Viorela ce mai știți ?

— E dusă la țară. Da' mai înainte să plece s-a tocmit să doarmă la mine, pînă își află altă gazdă. Și-a cărat cîteva lucrușoare scăpate de prăpăd. E fată cinstită și n-are să-nșire bărbați pe aici, în lipsa mea.

S-a întors a doua zi. Ruinele locuinței Leoneștilor îl atrăgeau poate și unde spera s-o întîlnească pe Viorela. A intrat din nou în vorbă cu recenta gazdă a Viorelei. Puțin mai înainte se urnise căruța cu Pantelică și cu doi oameni, care-l duceau undeva prin Vlașca.

Inspectă ruinele străbătînd locurile unde odinioară fuseseră încăperi. Careva scosese prizele, cremonele, parchetul, șaltărele, dușurile, chiuvetele din casa avariată...

Cînd să părăsească locul, cîțiva tuciurii tocmai se apucaseră să demonteze o sobă de teracotă rămasă într-o stare cît decît mai bună. Nu se putu stăpîni și dintr-un reflex de revoltă îi luă la zor :

— Cine v-a dat voie să luați de aici teracota ?

— Cădeau pereții pe ea și o zobea. Așa o scăparăm dă prăpăd.

— Ar fi trebuit să cereți mai întîi voie proprietarului casei.

— Dom' ofițer, casele în care locuirăm fură date la pămînt. Ne facem altele, așa cum putem, cu bani puțini, că rîd rumânii de noi că stăm iarnă-vară în bordeie. Dar cine sîntăreți ?

— Sînt stăpînul casei acesteia.

— Apăi, dom' locotenentu Pompei se prăpădi în războl.

— Asta de unde ați mai aflat-o ?!

— Păi domnu' inginer Leonescu era mușteriu' nostru. Le spoiam cazanele de aramă. Aflarăm de la coana Vișana de nenorocirea boierilor.

— Dar de domnișoara Viorela care locuia aici ce știți ?

— Dă unde să cunoaștem noi ? Noi stăm în Groapă, pă Ghiță Manolescu, un' ne ridicăm două odăi din chirpici pentru la iarnă.

Adrian plecă, lăsîndu-i pe balaoacheși în plata Domnului...

Venind spre Pitar Moș, Vienescu intîlni un fost dulgher cu care lucrase Tudor la Atelierele C.F.R. L-a poftit în casă. Îi cerea un fierăstrău împrumut din cele folosite de tatăl său. Dulgherul Vasile Potopu cunoștea o seamă de lucruri ; era tobă de politică. Aflase că se constituise o coaliție național-democrată la inițiativa comuniștilor și că în coaliția asta intraseră și partidele istorice PNȚ-ul și PNL-ul. Se vedea cît de colo că sursa lui de informare avea rădăcini pe undeva unde activau în adîncă ilegalitate comuniștii. Coaliția, după el, își propunea să acționeze pentru împlinirea măsurilor politice menite să scoată România din război și să se încheie armistițiu cu Națiunile Unite, eliberarea teritoriului național de sub jugul de ocupație și realipirea bucății din Transilvania smulsă țării prin Dictatul de la Viena. Urma alungarea cotropitorilor. România avea să restabilească raporturile tradiționale cu foștii aliați și prieteni. În sfîrșit, se punea problema reașezării instituțiilor democratice la temeliile vieții politice a statului român...

Dacă ar fi deschis aparatul de radio, ar fi aflat că, în Franța, diviziile 2 și 5 blindate franceze ocupaseră orașele Alençon și Sées. Germanii ordonaseră retragerea ur-

gentă a trupelor la est de fluviul Dives. În Pacific, trupele aliate stăpîneau muntele Santa Rosa, ocupaseră definitiv insula Guam, unde amiralul Nimitz își instalase un post de comandă. Scoase manifestul și-l parcurse din nou. Era totul foarte limpede. Textul era incitant ; comuniștii puneau ceva la cale...

8

În seara acelei zile, Adrian a avut un musafir, pe Harold Reder. Fusese la părinții săi, care se refugiaseră la Sibiu, primise un comision pentru rudele rămase în București și urma, înainte de plecare, să-i mai viziteze. Îl convinsese, în mare parte, pe tatăl său. Era hotărît să dezerteze, salvîndu-și în acest fel viața. În cazul că va fi condamnat în contumacie de autoritățile militare ale Wehrmacht-ului, la sfîrșitul războiului, care cu siguranță va fi pierdut de Reich, va fi reabilitat.

Adusese de acasă o pîine ardelenească, o sticlă de pălincă, o bucată de porc afumat și o traistă cu nuci.

Reder îmbrăcase halatul de casă al lui Adrian. Erau la masa joasă, la care în urmă cu cîteva nopți șezuse cu Andreea.

Comunicatul de la radio cu știri de pe front se terminase de mult. Reder și Adrian mai desfăcuseră și o sticlă cu bere Luther scoasă de la răcitor. Trecuse de miezul nopții și se părea că bucureștenii vor avea liniște.

— Rămîn la hotărîrea mea, Adrian. Nu mă mai întorc pe front.

Știrea pluti pe lîngă urechea lui Adrian, incoloră, lipsită de o motivație plauzibilă. El tot nu credea că Harold se decisese să treacă granița, apucînd drumul spre o țară neutră.

— Ai să renunți pînă la sfîrșit la ideea asta.

— Ar însemna să-mi ghilotinez singura șansă de a supraviețui,

— Te va prinde Gestapp-ul şi te va împuşca. Ca prizonier, îţi mai rămîne speranţa ca la sfîrşitul războiului să ajungi acasă la tine.

— Nu-mi surîde ideea să trăiesc în dosul sîrmelor ghimpate. Mă voi stabili în America de Sud, dacă Europa, prin absurd, va deveni nazistă.

— Te atrage emisfera australă a planetei ? N-ai idei rele, Harold.

— M-am săturat de război. Am luptat nenumăraţi ani în falnica armată germană. Acum vreau să mă odihnesc. M-am lăsat tîrît de un val şi acum sînt gata să mă înec, dacă nu urc repede pe uscat.

— Nu pricep, cum vei ajunge în America de Sud ?!

— Ruşii vor fi aici ; pornesc curînd ofensiva. Cînd ai mei se vor retrage, părăsesc ţara cu acte false, ca civil. Poate plec chiar mai înainte.

— Pe Brigitte cui o laşi ? Include-o şi pe ea în planul tău. .

— Am fost cu ea la Sibiu. Am discutat şi cu ai mei despre aceste lucruri, dar se lasă greu înduplecaţi. Chiar Brigitte ţine mult la părinţii săi. Dar tu, Adrian, ce-ai de gînd ? Hai cu mine în America.

— N-am chemare pentru aventură. Şi nu-mi părăsesc ţara la greu.

— N-ai nici o şansă de supravieţuire. Vei fi sigur carne de tun.

— Asta aşa e. Spune-mi, cum vei izbuti să pleci aşa departe ?

— Actele le voi face pe numele unui elveţian. Îl cunosc. Stă la Lausanne. Îi ştiu strada şi numărul. Pentru început mă duc la el. De acolo este floare la ureche să ajung în Argentina ori Brazilia.

— Deşi eşti un vizionar, te admir. Visul tău este însă voluptos. Mă rog pentru tine să poposeşti cu bine la celălalt capăt al lumii.

Harold scoase un săculeţ strîns la gură cu o baieră din cufăraşul de lemn vopsit în gri-verzuiul cazon. Îl desfăcu şi-l răsturnă pe tăblia mesei. Avea, legate cu elasticuri, pachete modeste cu bancnote în lire italiene, lire sterline, franci francezi, elveţieni, dolari, mărci germane, pesetas,

pesos, drahme, șilingi. În alt săculeț adunase vreo jumătate de kilogram de aur, două uncii de platină, monede felurite din argint.

— Cu ce ai aici, te stabilești negreșit în America. Ia-o însă și pe Brigitte cu tine. Și cînd te-ai gîndit s-o pornești din loc ?

— Mai am cîteva lucruri de aranjat. Carlo mi-a promis actele pentru vineri. Ar mai fi trei zile. Cît despre Brigitte, nu forțez nota, las lucrurile să decurgă în voia lor.

— Pînă la granița helvetă ai să te lovești nas în nas numai cu compatrioții tăi. Cu ei să n-ai încurcături.

În cameră se instalase o liniște apăsătoare. Harold vorbea ca într-o transă hipnotică. Nimic nu-l mai putea abate, în ce-l privea, de pe drumul său. Era hotărît să părăsească armata germană. Cicatricea sa de pe obraz era și mai evidentă. Harold o considera un semn de distincție, după cum strămoșii săi teutoni socoteau urmele unei lovituri de sabie, pe față ori pe corp, un fel de decorație primită pentru un act de eroism.

Mintea lui Adrian se împiclise. Părăsiseră de cîtva timp berea și beau iar palincă. Cu ochii minții, privea la dezastrul de neocolit profetizat de Harold. Vru să se ridice, dar genunchii îi deveniseră moi ca de cîrpă. Mai simțise senzația aceasta o dată, cînd un proiectil de mare calibru izbise în plin turela tancului în care se afla. Pe atunci era iarnă și tăcerea zăpezii parcă înghițise orice urmă de viață. Povara albă, un alb orbitor, îl învăluise atunci ca un giulgiu...

De fapt nu se mai găsea în cameră cu Harold. Celălalt se dusese să se culce, atunci cînd venise Brigitte să-l ia.

El se trîntise pe pat, și nu mai știa precis dacă visa ori era treaz. Era desigur vis, pentru că tunul anticar inamic scoase o jerbă de foc, dar bubuitura nu se auzi.

Cînd se trezi, privi cadranul fosforescent. Era trei noaptea. Veni la fereastră. Dincolo, casa distrusă de americani. La locul ei pentru ora aceea din noapte, luna se

împlinea treptat. Peste opt zile și jumătate intra în ultimul ei pătrar, cind partea ei luminoasă se găsea în stînga.

Încă zece zile de stat acasă. Andreea fugise din viața sa. Pe Viorela nu știa de unde s-o ia. Athena dispăruse complet și ea; se abținea, evita să treacă pe strada ei, de teamă ca la fereastră să nu-l zărească iar pe inginerul Tomescu, logodnicul... Se gîndi că ar trebui să se ducă vreo cîteva zile la Perșoiu, la Katarina...

Anglo-americanii n-au venit să bombardeze. Karl a lătrat de cîteva ori. Lui Adrian i s-a părut că aude zgomote la poartă, năzărindu-i-se că s-ar fi putut ca cei de la Gestapo să-l caute pe Harold. Nu era nimeni.

Pentru că nu izbutise să adoarmă, își reaminti de niște întîmplări petrecute în casa veche. De fapt, nu-și aminti deloc. Le trăia efectiv. Întunericul călduț și somnoros al grădinii era vag tulburat de mîrîitul agresiv al lui Karl. Zăpușeala zilei întîrzia prin camera de unde dispăruse șifonierul.

Tudor se sculă din pat, călcă tiptil să nu-i trezească pe-ai casei și ieși coborînd cele trei trepte în curte. Traversă grădina și ajunse la șifonierul acoperit cu carton gudronat. Obrazul îl avea înțepenit pe partea dreaptă : fusese atins de o pareză. Sufletul îi era ros de un sentiment de dezastru ; șifonierul însemnase viața sa, idealul său rîvnit, capodopera meșteșugului său de dulgher.

Acum putrezea în grădină, lipit de gardul vecinului. Pe rafturi, Katarina așezase cratițe și farfurii ; îl folosea ca pe un dulap de vară, fiindu-i la îndemînă lîngă masa pusă sub vița-de-vie unde mîncau. Tudor crăpă ușa și privi înăuntru. Cealaltă fusese pusă pe foc în iarna trecută. Se lăsă să cadă într-un scaun. Același gînd îi sfredelea creierul : cum putea sau ce trebuia să facă să-l termine...

Frunzișul respira blînd, exalînd un parfum dulce de salcîm în floare. Katarina făcuse de cîteva ori clătite din floarea copacului. Mai erau cîteva pe o farfurie în dulap. Le mîncă cu aerul său de om absent, împletind în trei firele de rochița-rîndunicii și răsucindu-le în jurul frunții,

cum obișnuia; își închipui coronița de premiu pe care niciodată n-o simțise nimbîndu-i munca. Ziua, albinele îi intrau lui Tudor pe sub șalul cu care își acoperea fruntea, șal cu care ferea plantele de lucrătorii din atelierul de dulgherie de la C.F.R. unde era angajat.

Tudor se războia, în ultimul timp, cu cîteva vrăbii agresive, care îndesau paie, fulgi, păr, crăci subțiri dar moarte, în rafturile dulapului, durîndu-și acolo cuiburi.

„Lasă-le în plata Domnului, îl povățuia Katarina. Garderobul este destul și pentru noi, și pentru păsări. Îl împărțim pe din două".

Tudor zîmbi unei mulțumiri ce-i trecuse prin coșul pieptului. Nimeni nu cunoștea secretul său. Își apropie privirea de peretele șifonierului. Văzu, cu toată potrivnicia întunericului, galeriile săpate în lemn de insecte și rumegușul ce se aduna lîngă soclu. El se legase de vietățile care-i rodeau munca. Le aprecia truda, perseverența, tenacitatea.

Se stîrnise vîntul, un vînt aducător de ploaie. În întunericul jilav care sporea, cîntări din priviri iuțeala cu care se deplasau insectele înșiruite pe trei rînduri ca tălpașii plutoanelor militare.

Viața colcăia în șifonier. Dădu cu ochii de vița-de-vie din care făcea vin, pe care îl bea de Crăciun și de Paște, bucurîndu-se de zilele rînduite de cultul ortodox, cît și de cele ale cultului catolic.

Reveni în casă cînd zorile picurau trandafiri galbeni și rozalii peste salcîm. Katarina dormea. Și în somn exala aceeași bunăvoință și neschimbată toleranță, pentru îndemînarea lui în meserie, așa cum puțini dulgheri de la atelierele de reparat vagoane din Triaj o aveau, ateliere unde lucra de ani buni, fără mare tragere de inimă, sub comanda meșterilor.

Adormi, avînd grijă de mănunchiul de fire de rochița-rîndunicii, petrecîndu-l cu grijă și afecțiune paternă pe după aripile îngerului din bronz, ca în fiecare noapte, temîndu-se să nu-l strivească în timpul somnului său agitat, mai ales acum. Floarea fecundată de albine rodea, producîndu-i acele gîdilături plăcute și fierbinți, iar rădăcinile i se înfipseseră adînc în pielea grumazului...

Harold încă nu plecase. Se comporta ciudat, parcă nici în Adrian nu mai avea destulă încredere. Dispărea neprevăzut, zicîndu-i că iese să-și cumpere ziare și reviste, și întîrzia cu orele, întorcîndu-se cătrănit și, deocamdată, fără acte, explicîndu-i că încă nu erau gata.

Harold înnoptă la Adrian. Dimineața băură cafeaua: un ersatz dubios, un surogat de fabricație germană. Îi spuse de data asta că se ducea să se vadă cu Carlo. Spera să pună mîna pe acte. Îl costase o groază de bani și încă nu avea nimic sigur.

La începutul după-amiezii, Adrian porni spre locuința Viorelei. Lumea de pe stradă era rară. În drumul său întîlni echipe de la Apărarea Pasivă degajînd trotuarele de moloz.

Se îmbrăcase în hainele de ofițer, pentru că în ele avea cu totul altă prestanță. Era ora cînd Viorela ar fi trebuit să vină de la birou. Și adevărat : o zări ieșind din curtea unde locuia coana Vișana și unde sfîrșise unchiul Pantelică.

L-a zărit și Viorela. Obrazul i se lumină o clipă, destul ca Adrian să se simtă încurajat.

— Mi-a spus coana Vișana că s-a interesat de mine un ofițer. M-am gîndit imediat la tine. Altcineva n-avea cine să mă caute.

— Să știi că am venit pentru că simțeam nevoia să te văd, și am dat cu ochii de nenorocirea care s-a abătut asupra Leoneștilor și asupra ta.

În fața ruinei aștepta un turism. Cîțiva oameni stivuiau cărămida recuperată. Ușile, cercevelele, tocurile erau adăpostite sub un șopron, parchetul teafăr se recîștiga de asemenea.

— Leoneștii vor să-și reconstruiască locuința pe același loc.

— Intri și tu în vederile lor ? Mă refeream la mama ta.

— Lucrurile sînt ceva mai complicate. Discutăm altă dată.

Leoneștii părăsiră locul într-un Ford cu patru locuri. I-au zîmbit șters Viorelei. Pe Adrian l-au măsurat numai

cu o privire. Roxana Leonescu avea la pălărioara de doliu, o voaletă, tot neagră.

— Să știi că am găsit plicul cu corespondența lui Pompiliu. Fusese aruncat afară din casă de suflu, i-l restitui Adrian scoțîndu-l din porthart.

— Pentru mine scrisorile astea nu mai au nici o semnificație. Am să le ard.

— Te superi prea tare dacă le-am citit ?

— Rău ai făcut. Este ca și cum ai privi dintr-un loc tainic o femeie care se dezbracă.

— Oricum, gestul de pe urmă al lui Pompei îl iartă de păcate în fața ta și a Cerului. Ți-a recunoscut copilul dîndu-i numele și dreptul la moștenirea Leoneștilor. Cred că și-a răscumpărat greșeala.

— Asta le-ar conveni părinților lui. Scrisoarea asta trebuie distrusă, ei nu trebuie să afle de ea.

— Eu în locul tău le-aș da copilul și aș avea brațele libere.

— Ce ușor îți vine să vorbești ! Pune-te în locul meu, ca mamă.

— Eu analizez lucrurile sub latura lor practică.

— Discuția asta nu-mi convine deloc, hai să vorbim despre altceva. Subiectul este strict de intimitate personală și nu te privește.

— Așa gîndeam și eu. Unde te-ai stabilit, rămîi la coana Vișana ?

— Trebuie să-mi găsesc o cameră mobilată. M-am săturat să locuiesc tot prin subsoluri. Îmi trebuie ceva mai ca lumea. Sînt înscrisă la Oficiul sinistraților. Aștept să-mi dea haine și locuință.

— Unde erai cînd a căzut bomba pe casă ?

— Dormeam. Am simțit cum se înalță acoperișul, parcă mă înălțam și eu o dată cu el. Zidurile se ondulau, s-a aprins lustra, apoi s-a stins, lăsînd în loc lumina stelelor de pe cer. Atunci am înțeles că am scăpat ca printr-o minune cu viață și că rămăsesem în stradă.

— Nu-ți face griji atîta timp cît ai prieteni de nădejde.

— Adrian, era atîta fum și praf deasupra mea, încît mi-am pierdut respirația. Cînd m-am trezit, coana Vișana îmi freca tîmplele cu oțet. M-am sculat în capul oaselor.

Eram intreagă. În mina coanei Vişana ardea o lampă cu petrol. Zicea că am stat peste două ore leşinată. Eu nu-mi dădeam seama că trecuse atita timp....

Au luat o maşină de piaţă care i-a dus pînă la „Bordei". Ar fi putut alege şi un alt loc, dar Viorela a insistat să meargă acolo. Au ales un vin alb, un Pinot-gris semi-dulceag, de culoarea aurului. Pe terasă nu era lume multă şi de unde se găseau puteau vedea lacul crescut în ultimele zile. Cei de la antiaeriană înţeleseseră că radarul avioanelor nu avea nevoie de luciul vizibil al lacului, considerat un reper indubitabil care marca vizual începutul Bucureştilor. Radiolocatoarele identificau pînă la detalii întreaga urbe a lui Bucur.

Se retraseră apoi pe insuliţa unde fuseseră surprinşi de bombardament. Îşi aprinseră ţigări, eliberînd fumul într-un aer cald şi inmiresmat de un lan vecin de trandafiri.

— Doresc foarte mult să ne apropiem sufletele, demară curajos Adrian. M-am săturat de atîta singurătate.

— La ce ne-ar folosi ? Tu mai ai citeva zile şi pleci pe front.

— Mi-ar conveni să existe între noi o prietenie trainică, atît.

Viorela işi trecu degetele lungi prin păr, nişte degete mingiioase. Privirea sa deschisă era atrăgătoare, iar pe obraz i se intipărise un aer vag defensiv, aşa cum ii stă bine oricărei fete prudente.

— Adrian, fericirea trebuie pîndită şi înşfăcată. Numai că eu nu sint în stare să aduc fericire cuiva, pentru asta stau mereu in defensivă, sub carapacea mea de rezervă, fabricată special pentru străini. Detest complicaţiile inutile, mai ales cu militari pe timp de război.

— Îţi promit că am să mă intorc, n-am să rămin pe acolo.

— Şi, inainte de a pleca, intenţionezi să te culci cu mine.

În gindurile sale tainice, Adrian asta intenţiona. Sentimentul nevoii de dragoste, al apropierii de Viorela, pu-

sese stăpînire pe el din noaptea cînd trecuseră amîndoi pe lîngă moarte. Se îndrăgostise de o femeie greu de cucerit. Andreea nu izbutise să i-o scoată din suflet. Îl devora dorința de a o vedea, de a se găsi lîngă ea. Acum, cînd ședeau unul lîngă celălalt, cînd îi simțea parfumul, același ca și rîndul trecut, recunoștea că de fapt o iubea ; dar cum putea să i-o dovedească, cum putea să-i trezească încrederea în sentimentele lui ?

Trădarea Athenei și dezertarea Andreei îl apropiaseră și mai mult de ea. Faptul că Viorela îl ținea departe, mărindu-i curiozitatea, dorința chiar, îl determina să se ambiționeze s-o cucerească. El nu s-ar fi grăbit deloc, dar timpul de zăbovit acasă era înfiorător de redus.

— Viorela, dacă accepți, ne putem căsători.

Rostise totul simplu, onest, fără emfază, așa cum îi ședea bine unui bărbat serios. Viorela rămase mută. Îl privea cu ochii ei catifelați, încercînd să-i pătrundă cuvintele.

— Mă uimește ambiția ta.

Glasul ei era limpede, lucid, ușor acid, perfect stăpînit, el nu brusca, era chiar civilizat, dar ferm.

— Îți traumatizezi sufletul mai mult decît este nevoie. Nu-ți pierde definitiv încrederea în bărbați și în oameni. Nu toți sînt la fel, nu sînt multiplicați de aceeași mașină.

— Nu mi se potrivește darul autoamăgirii. N-am cum să-mi perfecționez curajul, să încerc o nouă experiență cu un alt bărbat. Am fost înșelată de Pompei, care numai în fața morții s-a comportat ca un om. Asta înseamnă că abia atunci m-a recunoscut și pe mine, fata slujnicei de la subsol ; deși aveam și eu o licență, eram tot fata servitoarei.

— Interesant ! Din ce spui, rezultă că tu ai ținut la Pompei.

— Nu pot spune că nu mi-a stăpînit inima un timp. Pompei era un bărbat distins, inteligent, care știa să se facă agreabil. Am copilărit de fapt împreună și am făcut tot felul de năzdrăvănii. Totul s-a dus acum. Din capitolul Pompei a rămas numai Sorin, pe care Leoneștii vor să mi-l ia chiar prin judecată.

— Viorela, dar un flirt spiritual poţi accepta între noi ?

— Nu înţelegi nimic. Eu sînt ca un sol pietros. Tu vii după o decepţie, eu după alta. Sîntem amîndoi deziluzionaţi. Ce ar putea ieşi din toate astea ? ! Te-am văzut pe stradă cu o copilă, era ceva fără sare şi piper. Ce, n-a putut s-o substituie în inima ta pe Athena ? !

O clipă el rămase fără glas. Pe obraz îi alunecă o umbră de jenă. Deci îl văzuse cu Andreea. Trebuia să repare ceva.

— N-a durat decît cîteva zile întreaga poveste.

Îl considera ori nu un fustangiu ? S-a speriat şi el cît de degajat, lipsit de orice remuşcare rostise „întreaga poveste".

— De fapt nu mă priveşte absolut nimic din viaţa ta.

— Înţelege-mă, fata aceea n-a însemnat aproape nimic pentru mine. Aveam nevoie de cineva. Eram imediat după eşecul cu Athena.

— Fata aceea n-are nume ? Chiar atît de puţin preţ pui pe o fată ?

— O cheamă Andreea, un nume nesemnificativ.

— Nu-mi place cum vorbeşti despre o „fostă" prietenă, care ţi-a dat poate tot ceea ce a avut ea mai bun şi pe care acum o renegi. Spune, cu Andreea ai căutat să ştergi imaginea Athenei din sufletul tău ?

— N-a fost chiar aşa, îşi reveni el. Andreea mi-a plăcut. Ea m-a abandonat, s-a întors la puştiul ei, pe care îl părăsise diplomatic.

— Înseamnă că ai decepţionat-o.

— Încetează, Viorela. Fata simţea numai nevoia unei aventuri cu un bărbat adevărat, cum susţinea. Satisfăcîndu-şi curiozitatea, a dispărut. N-am avut argumente s-o înduplec să mai rămînă cu mine.

— Cum de te-o fi descoperit pe tine în postura cobaiului ? ! Poate unde te pricepi să ticluieşti fraze dulcege, înşelătoare, care zăpăcesc femeile slabe de înger, gîsculiţele. Apucă-te de scrie un ghid pentru sedus fetele tinere.

Îl cuprinse o mare oboseală. Drumul spre inima Viorelei era sinuos ; nu avansase de fapt nici un pas. Pesi-

mismul greu de ocolit se ridică iar la aceeași temperatură. Discreția cu care își învăluise sentimentele față de Athena și Andreea fusese denudată brutal și abil de Viorela. Eșecul demersului de a-i cîștiga încrederea îl făcu ursuz...

•

Adrian se trezise după o noapte calmă, învăluitoare. Se ridică și privi afară cerul, care adăpostea o lună ce se rotunjea cu lumină tot mai mult, numărînd zilele.

Harold încă nu plecase. Numitul Carlo nu-i adusese hîrtiile. Brigitte petrecea tot timpul cu el, trecuseră de cîteva ori și pe la Adrian. Începuse să-i surîdă și ei ideea de a-l urma, și avansaseră propunerea lui Carlo.

Adrian continua să trăiască în umbra Viorelei, așteptînd să dobîndească rolul pe care îl dorea. Pînă una-alta se mulțumea numai cu acela de simplu camarad. Se mîngîia însă cu nădejdea că, pînă la sfîrșit, Viorela se va îndupleca să-i accepte prietenia în toate sensurile, așa cum i-o propusese.

Se reîntîlnise cu totul întîmplător cu Andreea. Tînăra fată îi vorbise cu duioșia unei prietene de demult, care își amintea cu plăcere de el. Parcă trecuseră cîțiva ani. Limbajul ei nu mai semăna cu acel jargon al iubirii, ca în zilele cît șezuseră împreună. Devenise convențional, dar aducea puțin cu cel al fostelor trăiri erotice romantice, ușor forțat.

La despărțire se arătase detașată de tot ce fusese între ei ; îl cunoscuse, și de fapt asta intenționase, să cunoască un bărbat adevărat, iar după ce-și satisfăcuse capriciul, redevenise cea dinainte, se eliberase de fard și ruj, de aceste artificii înșelătoare, folosite în încercarea de a forța maturizarea, pentru a comprima timpul, a-l înfrînge cu orice preț, subordonîndu-l dobîndirii temporare a unui bărbat dintr-o generație care nu era a ei.

Atunci, la sfîrșit, s-a ridicat pe vîrfuri și l-a sărutat. Era poate o promisiune, o reangajare ca într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat să reînnoade ceea ce fusese între ei. Ori folosise un gest de tandră șiretenie, așa cum fiecare femeie face atunci cînd are vreun interes...

9

În trenul său special, Conducătorul statului român se îndrepta spre front. Ambasadorii de la Stockholm și Ankara nu-i aduseseră nici o știre optimistă privind un armistițiu separat. Era hotărît să scoată țara din război și pentru asta îl va anunța pe Führer...

Depărtările albastre din dreapta trenului erau pătate de fuioare străvezii de nori ce lunecau asemeni unor pirogi. În stînga sa, Carpații meridionali, dincolo de culmile lor, Transilvania, din care fusese smulsă o bucată de pămînt, urmare a actului arbitrar de la Viena. După dictat, Hitler împinsese Wehrmacht-ul în România.

Înfrîngerea germanilor la Stalingrad îl costase scump și pe el, mai bine zis poporul român. Germanii nu-i lăsaseră pe români să iasă din încercuire. Mai mult, folosiseră unitățile românilor ca unități de sacrificiu, pentru astuparea breșelor. Marele Stat Major român nu șezuse nici el cu brațele încrucișate ; evacuase treptat o mare parte dintre militarii români dincolo de Nistru, cu trenuri sanitare ori cu alte mijloace. Indignat îi scrisese mareșalului Meinstein o scrisoare din care rezulta că germanii nu-și respectaseră promisiunea de a furniza trupelor române tancuri și tunuri antiçar, reamintindu-i că el îi atenționase pe germani că rușii vor prefera să atace în cele două sectoare, fiind locul de pătrundere ideal pentru dezvoltarea unei viitoare ofensive.

Tot în această perioadă evadase din Germania Horia Sima, căpetenia legionarilor. Mareșalul protestase la Berlin. Hitler i-a dat asigurări, totul fusese un accident. În cele din urmă, Sima a fost prins și adus îndărăt din Italia la reședința forțată... Apoi altele : regele Mihai, manevrat de oamenii Palatului, a început să apară pe arena politică a țării. Copilul — cum îl eticheta mareșalul — vorbise, răspunzînd nunțiului apostolic Andrea Cassaulo, decanul Corpului Diplomatic, fără să-i ceară lui permisiunea, despre voința de pace a poporului român. Cuvintele lui Mihai incintau la un fel de revoltă ; dovedeau opoziția Pala-

tului împotriva sa, conducătorul statului. Regele — după părerea mareşalului — îşi cam luase nasul la purtare. Îi răsunau limpede în minte spusele lui Mihai, spuse care îl răneau prin conciziunea fiecărui cuvînt :

„Ne-aţi împărtăşit, Excelenţă, speranţa într-un an mai bun, într-un an care ne-ar aduce sfîrşitul acestui război fără precedent în istorie, care pustieşte omenirea şi ameninţă cu prăbuşirea valorilor sale morale şi materiale. Unesc urările mele celor exprimate de Excelenţa-Voastră şi ţin s-o asigur că niciodată o dorinţă nu mi-a fost mai vie decît aceea ce o am de a vedea din nou pacea şi armonia revenind printre oameni... o pace întemeiată pe justiţie, libertate şi concordie".

Cînd el părăsise sala tronului rumegînd gîndul unei răfuieli cumplite cu regele şi cercurile Palatului, a fost şunat de Killinger. Acesta protestase. I-a explicat că alocuţiunea regelui nu exprima voinţa guvernului. A trebuit să dea o dezminţire. De sfîntul Ion, ziua sa, a mai şters cîte ceva din impresia lăsată de cuvintele regelui.

„...să fiţi siguri că nu voi ceda lupta începută decît atunci cînd se va trece peste trupul meu..."

Peisajul era schimbător. Şoseaua laterală era încărcată cu refugiaţi. Se apropia de front. Mareşalul se mai întîlnise cu Hitler la Salzburg în aprilie 1943. Se urcase în maşina blindată trimisă la aeroport. Primăvara îşi făcea loc pretutindeni. Prin grădini, liliacul spuzise în alb şi lila. Un decor tămăduitor al grijilor şi veştilor proaste ce se ţineau lanţ. Ori de cîte ori venise în Germania, atunci cînd îşi făcuse timp, fusese primit cu onorurile unui conducător de ţară de mare importanţă.

Automobilul ajunse la castelul Klesßheim din Salzburg, la Cartierul general, unde Führer-ul trăia în fastul unui prinţ feudal. Reşedinţa îi apăru misterioasă şi pustie la ora aceea. Mestecenii solitari somnolau în ceaţa vegetaţiei. Se vorbea prin Germania că aici, cînd venea Hitler, şi păsările locului se trezeau la o altă oră decît suratele din vecinătăţi. Hitler cu întregul lui stat major l-au primit imediat. Totul era pregătit pentru începerea convorbirilor româno-germane.

— V-am rugat să veniţi la Salzburg pentru un motiv special, şi mă bucur că în fine v-aţi găsit timpul necesar să faceţi deplasarea, îşi presă Hitler părul în cărarea marginală, privindu-se în luciul mesei. După convingerea mea, nu există decît două posibilităţi pentru sfîrşitul acestui război : fie o victorie a Axei, fie nimicirea ei totală. De aceea va trebui să ne pregătim pentru o luptă pînă la ultimele noastre resurse.

Hitler vorbea pe un ton de parcă ar fi fost în discuţie sfîrşitul lumii. Desigur, el avea în vedere nazismul, care atunci era grav rănit şi care trebuia salvat, indiferent cu ce sacrificii şi ale cui.

— Împărtăşesc şi cu aceeaşi părere, vorbi apatic mareşalul.

— Am aici un dosar : „Mihai Antonescu". Acesta pretinde că, la convorbirile germano-române din ianuarie, atît eu, cît şi Göring ne-am fi manifestat teama de ruşi. Că ne-am arătat înclinaţi spre o pace de compromis, renunţînd la ideea de a domina Europa...

— Este o scornire a duşmanilor alianţei dintre România şi Germania. Garantez pentru onestitatea lui.

— Mai sînt dovezi că în România s-ar duce două politici : politica Curţii Regale, ce vrea să scoată ţara din război, şi politica mareşalului, care vrea să rămînă credincios Axei. Mihai Antonescu înclină spre politica Palatului.

— Vă asigur, v-am mai spus, pentru probitatea acestuia.

— Excelenţă, nu poţi face omletă fără să spargi ouă, rînji Führer-ul, deschizînd un dosar pe care scria mare : „Madrid". Apoi continuă : Ambasadorul dumitale de la Madrid a declarat că dacă n-aţi fi o ţară ocupată de germani, aţi face o pace separată cu aliaţii.

— Altă manevră a răuvoitorilor, pentru a sădi discordia între noi. Nu cred absolut nimic pînă nu cercetez cazul personal.

— Se creează în acest fel — continuă Führer-ul netulburat — impresia legitimă că Germania s-ar ascunde în spatele României şi ar tatona prin aceasta condiţiile unei păci cu duşmanii ei.

— Am să întreprind în cele două cazuri o cercetare riguroasă. Dacă ambasadorul Dimitrescu va fi găsit vinovat, va suporta consecințele. Curtea Regală nu are nici o influență asupra guvernului și nu găsește ecou în rîndul maselor. Opoziția politică, îndeosebi cea a lui Maniu, nu contează. El n-ar fi riscat să ducă tratative, el cunoaște precis, asemeni și altor oameni politici, că și-ar pierde libertatea...

Hitler a cerut ca 100 000 de evrei să fie strămutați în Crimeea, să lucreze la mine. Mareșalul i-a cerut garanții că nu li se va întîmpla nimic, că nu vor fi asasinați, deși știa că nu va trimite pe nimeni acolo ; frontul se apropia vertiginos de peninsulă...

Antonescu nu putea să nu se gîndească și la faptul că Hitler era informat asupra dialogurilor sale neîntrerupte cu liderii fostelor partide istorice. Își aminti de ultima scrisoare trimisă lui Brătianu. Recunoștea că el, mareșalul, își cam ieșise din fire.

„...afirmați că vorbiți azi în numele opiniei publice și al armatei — ați uitat însă că și la 6 septembrie 1940, și în timpul nebuniei legionare, și în ianuarie 1941, pe cînd eu mă zbăteam singur să potolesc strada, să salvez dinastia, să redresez armata, să dau pîine și adăpost refugiaților, să scap burghezia și elitele de furia străzii, fiindcă și partidele dumneavoastră, sub o formă sau alta, aduseseră țara unde o găsisem, să încerc să conving pe toți, de la americani la germani, că România îndeplinește și o funcție europeană și, în consecință, prăbușirea și catastrofa ei va păgubi și altora, dumneavoastră, domnule Brătianu, împreună cu domnul Maniu și cu toți aceia, apropiați și îndepărtați, care astăzi vă înconjoară și care reprezintă pentru dumneavoastră, dar nu și pentru țară, sentimentul public și care, cu toate că știu și ei, știți și dumneavoastră și știm cu toții, se dezbrăcaseră de curînd de uniforma de consilieri regali, de aceea a frontului renașterii calamităților românești, stăteau ascunși și trecînd strada cu teamă, se furișau noaptea din casă în casă pentru a afla ce mai este nou și a vă găsi loc de scăpare. Astăzi, cînd pericolul a trecut, cînd viața vă este asigurată, cînd credeți că tot

ce vă priveşte s-a uitat şi nu mai aveţi răspundere de dat, cînd hambarele sînt pline, cînd finanţele sînt infloritoare, cînd incasările sînt excedentare, cînd ordinea in şcoală, în biserică, în spirite şi in administraţie este pusă, dar nu în orice împrejurare asigurată, cînd căile ferate şi şoselele au fost înmulţite şi îmbunătăţite, cînd potenţialul economic a fost ridicat, cînd armata este înarmată, încadrată, instruită, disciplinată şi echipată cum n-a fost niciodată, cînd credeţi că vă puteţi sprijini pe puteri străine, pentru a lua cu domnii Angeleşti, Costineşti, Mihai Popovici, Boilă, Dobreşti puterea în contra sentimentului marii majorităţi a ţării şi a armatei, restaurînd, după ce furtuna a trecut, dictatura dumneavoastră economică şi politică, exercitînd puterea făţiş şi ocult, dictînd în interior şi luînd-o de la capăt cu jaful şi dezmăţul democratic, ridicaţi capetele, daţi sfaturi, vă prezentaţi ca salvatorii de mîine, fără să vă daţi seama că prin acţiunea dumneavoastră slăbiţi acţiunea mea, creaţi suspiciuni aliaţilor noştri şi in ţară o atmosferă de defetism antemergător altor stări catastrofale şi mai grave, pe care veţi încerca şi pe acelea să le aruncaţi în spinarea altora, după cum încercaţi să vă spălaţi pe mîini de catastrofa din 1940, aruncînd-o în spinarea regelui Carol şi a domnului Tătărăscu..."

Mareşalul reveni apoi la ce se petrecea atunci, în palatul Klessheim. Hitler îi etichetase pe români îndoielnici. Nu putea să-i dea dreptate în mod public şi nici în vreo discuţie particulară. Hitler arăta ca orice idealist deziluzionat. Şi un asemenea om este foarte periculos...

Privea iar noaptea de afară, o noapte mai vastă decît altele. Pe cer licăreau nişte stele asemeni unor mărgăritare sidefii. Îşi căută şi el steaua, aşa cum făcea şi în copilărie. Trebuia să fie pe undeva în constelaţia „Leul", aşezată în fruntea astralei. Crezuse că steaua aceea care, văzută printr-o lunetă astronomică, pulsa mai tare este a lui şi-i dădea asigurarea să-şi continue destinul. Dăduse lovitura de stat. Devenise conducătorul statului. Vanitatea sa fusese satisfăcută. Luase pe el şi cămaşa verde. Nu se putuse altfel. O îmbrăcase şi regele. Se fotografiaseră împreună. Crezuse, totuşi, că va reuşi să şi-i subordoneze, să-i facă susţinătorii ordinii sale. Fanatismul aces-

tora în îndeplinirea răzbunărilor — împotriva oamenilor politici cu care avuseseră ei inconveniente — dus pînă în pînzele albe, rasismul, șovinismul, jafurile, asasinarea lui N. Iorga în noiembrie 1940 și a altora, toate aceste trăsături, și teama că nu se vor opri doar la atît l-au determinat să se scuture de nedoriții turbulenți. Pe mulți dintre cei care au scăpat cu viață i-a trimis în linia întîi, iar căpeteniile lor s-au refugiat în Reich-ul hitlerist, acolo de unde își trăgeau izvoarele...

Reveni din nou la discuțiile permanente ce le avea cu foștii lideri politici ai așa-ziselor partide istorice. Aceștia îi cereau insistent să retragă trupele ce se mai găseau pe front. Era tot la jumătatea lui 1943, după Stalingrad. Numiții lideri ignorau însă pericolul grav care s-ar fi născut atunci pentru țară și mai ales pentru armată. Le reamintise că o parte din trupele române se aflau încă la 1 000 de kilometri de țară, că liniile de comunicații se aflau in mîinile germanilor. I-a invitat pe Maniu și Brătianu să mediteze asupra situației și să răspundă singuri la întrebarea : „Ce s-ar întîmpla cu bravii noștri soldați și ofițeri dacă conducerea statului le-ar ordona să se întoarcă în țară ?“ După părerea mareșalului, tot materialul de război al armatei române ar fi fost pierdut, iar marea majoritate a militarilor români ar fi căzut sub gloanțele germanilor. Totodată, o asemenea hotărîre ar fi atras după sine ocuparea României de către Wehrmacht, cu toate consecințele de rigoare. Mareșalul își auzi apoi vocea. Geamul se răcise și un abur fin voală imaginea grădinii surprinsă de noapte :

„...Germania are nevoie de petrolul și grîul nostru. Astăzi vin domnii Clodius și Neubacher, negociază cu noi și primesc condițiile noastre. Mîine ne vor lua și petrolul, și grîul așa cum le-au luat de peste tot, fără să dea nimic, iar tot ce producem pe ogoare și în industrii va fi luat tot de ei. Aurul va fi ridicat, bogățiile, armamentul, tineretul de asemenea... Iată perspectiva aducerii armatei în țară acum... Poate greșesc, dacă aveți aceste credințe — își aminti de textul scrisorii trimise lui C.I.C. Brătianu — și dacă puteți salva miraculos neamul făcînd ce-mi cereți,

fără nici o garanție serioasă, poftiți, treceți la conducere. Vă previn însă că în această țară mai sînt și alții care nu au trecutul dumneavoastră plin de greșeli și păcate, care au servit și servesc țara cu conștiință, care au ajuns în situații de mare răspundere, urcînd nu prin moșteniri de nume și de avere ori prin trageri de sfori politice. Au și ei dreptul să fie întrebați și datoria să se pronunțe. O țară și viitorul ei nu pot fi compromise fiindcă doi domni se intitulează șefii unor partide inexistente, condamnate și spulberate de opinia publică și pentru că acești domni au în jurul lor alți cîțiva, care umblă după putere pentru a exploata țara, nu pentru a o servi".

Să fi fost ăsta adevărul ? Îi plăcea să creadă că da. Dacă lui Maniu și Brătianu știa să le răspundă, îi era tot mai greu să se gîndească la ce o să facă atunci cînd îl vor întreba aceia pe care nu i-a întrebat niciodată. Iar aceia erau așa de mulți încît preferă să nu se mai gîndească...

Antonescu era însă conștient că acțiunile tot mai numeroase și mai energice ale maselor, conduse de P.C.R., conjugate cu activitatea protestatară a liderilor partidelor burgheze, care demonstrau cît de nepopulară devenise politica alături de Axă, întărindu-i și mai mult convingerea că puterile occidentale și sovieticii trebuiau mai departe contactați pentru scoaterea României din război...

•

Mareșalul se întorcea de pe front. Sub el, munții împăduriți, cîmpii purtînd pe umeri holde bogate. Văzuse concentrările de forțe ale sovieticilor, văzuse și blindatele germane tot mai împuținate...

Pentru a stăvili ofensiva sovietică mareșalul era conștient că ar fi trebuit să facă o mobilizare generală și să ocupe fortificațiile din zona Focșani-Nămoloasa-Galați. Acest sistem defensiv puternic organizat îi putea opri pe atacatori, în speranța obținerii unui armistițiu și a unei păci separate cu aliații, în condiții care să avantajeze în conjunctura prezentă.

Încă mai spera să găsească o soluţie care să-i justifice măcar şi în parte hotărîrile luate în cei aproape patru ani de guvernare discreţionară.

10

Într-o altă etapă a vieţii, într-o anumită noapte, Adrian ieşise în grădină fugind de cîţiva ţînţari agresivi. Era acolo, sub zarzăr, un şezlong pe care se întinse, inspirînd aerul curat al curţii.

Afară era răcoare, o răcoare îmbălsămată de respiraţia florilor. Karl veghea liniştea curţii, suferise şi el de căldura prelungită tîrziu, pînă aproape de miezul nopţii.

Tudor se adăpostise sub viţa-de-vie, lîngă garderob. Lipise urechea de perete şi asculta numai el ştia ce, într-o toană care se repeta des.

Îl văzuse jupuind furnirul de pe scîndură. Asta o făcuse în timpul zilei, pentru a urmări mai bine îndeletnicirea carilor înmulţiţi, după el, în ultimul timp, încît întrecea orice închipuire. Totul creştea în progresie geometrică, greu de strunit. Învăţase regulile creşterii progresiei de la Adrian. N-a fost deloc simplu pentru Adrian să-l lumineze pe Tudor, să-i explice cum venea cu şirurile, cu raţiile. Tudor, tot mai cenuşiu şi mai retras de oameni, umbla zi şi noapte cu turbanul pe cap, să nu stîrnească rîsul celor care-i vedeau volbura din jurul frunţii.

Şifonierul se cocîrja, se împuţina pe măsură ce rumeguşul adunat într-o ladă sporea cu fiecare zi. Mai în fiecare zi, dulgherul ridica în braţe şifonierul, să-i preţuiască greutatea. Acum făcu acelaşi lucru. I se păru că nu mai are nici o masă. Îl săltă de parcă era un fulg, parcă nu mai rămăsese nici pic de lemn din cel pus la început; totul fusese tocat de carii din cele două neamuri ce se tot războiau între ele. Îl readuse grijuliu pe pămînt, dar picioarele dulapului se făcură praf, de parcă nici n-ar fi fost, iar pereţii scîrţîiră înfundat, gata-gata să se despreune, neliniştind, vrăbiile, cele cîteva perechi, care îşi fă-

ceau acolo cuib în fiecare an. Katarina, de la un timp, nu-l mai folosea ca dulap pentru vase, pentru că nu mai suporta greutăți.

Asediul carilor era năprasnic ; insectele nu mai puteau fi izgonite de pe farfurii și tacîmuri. O luptă surdă, tenace se dădea între cari și vrăbii.

Ajungea la urechile lui Tudor vuietul vieții unei metropole surprinse în existența de noapte. Dulapul se demultiplicase. Galeriile și grotele tunelizau lemnul în toate direcțiile ; drumuri alambicate se încrucișau între ele, insectele mișunau în labirint, zorite de interese, conform legilor speciei.

Un marș. Trompetele clătinau aerul unei străzi. O defilare a vițarilor ori a făgarilor, după vreo victorie a unora asupra celorlalți. În lemnul înnobilat de munca sa se dădeau lupte aprige la scara minusculelor insecte.

Spre dimineață, pe la 4, se făcu o liniște stranie. Întreaga viață înlemni în coloniile insectelor, cînd din străfundurile pămîntului răzbătură la suprafață huruituri prevestitoare de nenorociri, ca și cum uriașe steiuri de piatră s-ar fi frecat între ele. Lui Tudor i se păru că are amețeală și se sprijini de uluca vecinului. Karl scoase un urlet prelung, înfricoșat de gemetele străfundurilor. Vrăbiile suspinară în somn, înfoindu-se să apere la nevoie cu trupurile lor progeniturile de sub ele, Erika și Ruth, amîndouă pe prispă, erau înconjurate de puii lor.

Era cutremur. Pămîntul deveni parcă gelatinos, luă forma unui val și, pe această zbircitură care se multiplică, venind una după alta, arborii, oamenii, gardurile, gîndurile lor suiau și coborau, cu tot ce mai era, ca niște dopuri de plută pe o mare furtunoasă. Lumina lunii se intensifică subit, insectele reîncepură hîrjoana dintre ele, așa cum și pe planetă se duceau războaie, după cum griverzuiul Wehrmacht-ului se revărsase ca o maree brună, întinzîndu-se pînă la Pirinei, Mediterana, Marea Neagră. Recent, conaționalii Katarinei aruncaseră butoaie cu benzină asupra Belgradului și-i dăduseră foc, pentru motivul că iugoslavii nu doreau să cînte în strună național-socialismului, păstrîndu-și vechile amiciții față de aliații occidentali.

Lupta dintre insecte sporea în intensitate. Urmări înaintarea unora, retragerea altora. Dar din lupta lor se aduna la piciorul soclului rumegușul, carnea și sîngele lemnului.

Totuși, în șifonierul devorat insectele viețuiau mai departe, creșteau, se înmulțeau, sfîrșeau decent, onorabil, fără pompă, după regulile speciei. Rumegușul se aduna lîngă ceea ce fusese pînă atunci rodul muncii lui Tudor, trecînd printr-o clepsidră imaginară, o măsură a scurgerii vieții în timp, perfectă și infinită, dus de un rîu straniu și etern, fără început și sfîrșit, măcinînd opera lui, năruind-o în sine, asemeni și omului, care uitat de moarte, se micșorează cu trecerea timpului...

Se mai petrecea un lucru care îl puse pe gînduri. Carii de un soi apucară drumul casei din paiantă, urcînd peretele coșcovit și intrînd prin crăpături tainice la lemnul de rezistență, părăsind dulapul unde fuseseră dovediți de carii de celălalt soi, fortificîndu-se acolo, prevenind invazia vițarilor, a celor care juraseră moarte făgarilor.

Tudor știa aproape totul despre făgari și vițari. În masa lemnului, asemeni nesfîrșitelor întinderi ale pămîntului, viețuiau ca și oamenii. Și pe conducătorii acestor insecte instinctele primitive nu-i fereau de drame. Era predominantă ideea de cuceriri, de distrugere a rivalilor, de a triumfa împotriva celor slabi...

Numai că din luptele dintre vițari și făgari, dulapul, cununa muncii, hărniciei și priceperii sale, fusese devorat, iar acum casa din paiantă, dacă încăierarea dintre insecte va continua acolo, va cădea pradă acelei încleștări oarbe.

Trebuia să facă ceva. Numai că împotriva insectelor nu avea remediu și în închipuire i se prefigură o altă locuință cu brîiele din piatră, ridicată din materiale fără moarte, să înfrunte timpul și carii...

Dimineața următoare a fost închisă, cu un cer îngust, tapetat de nori. Maldăre fumegoase de vapori se tîrau apărînd de niciunde, pentru a se pierde spre un orizont meschin.

Noaptea fusese calmă, anglo-americanii nu veniseră, pentru care Adrian se culcase cu ferestrele larg deschise, lăsind parfumul nocturn al trandafirilor și al petuniilor să se statornicească în dormitor.

Harold, în sfîrșit, plecase. Primise actele de la Carlo. Pentru Brigitte urma să i le trimită la Sibiu, unde se duseseră amîndoi să obțină binecuvîntarea părinților, a capilor familiilor Reder și Elpert.

Timpul se lăsa devorat cu repeziciune, iar la sfîrșitul programului Adrian se înființase peste drum de intrarea în intreprinderea Viorelei, așa cum se înțeleseseră, venind cu cîteva minute mai devreme.

Era aproape patru după-amiază cînd ea a ieșit pe poartă. Arăta puțin obosită ; cearcăne palide îi înconjurau ochii. Deși nu se fardase, era frumoasă. Se îmbrăcase la fel ca în ajun. Își salvase probabil puține obiecte de îmbrăcăminte ; majoritatea rămăseseră sub molozul dărîmăturilor.

Luară tramvaiul 12, care-i duse pînă la Piața Mare. Apoi făcură drumul pe jos pînă pe Bulevardul Elisabeta. Intrară în „Gambrinus".

În localul plin de fum erau militari români și germani, civili de tot felul, așezați la mese ori stînd în picioare. O pereche de tineri care tocmai se ridica le cedă masa. Comandară bere și crenvurști.

Viorela îl cunoscuse pe Harold Reder în casă la Adrian. Nu știa însă nimic de intențiile acestuia și ale Brigittei. Din una în alta ajunseră să discute despre prietenul său, ocolind adevărul.

— Harold a obținut o prelungire a permisiei cu încă o săptămînă.

— Nu înțeleg pentru ce nu găsești și tu ceva să mai rămîi acasă ?

— Dacă aș ști că dorești lucrul acesta cu seriozitate, aș face-o.

— M-am gîndit numai la interesele tale.

— Pentru tine nu ești chiar deloc interesată să mai zăbovesc ?

Viorela nu răspunse. Păstra pe chip aceeași expresie neutră părînd că ascunde un total dezinteres. Își aprinse

o ţigară cu un gest grăbit ce putea fi interpretat ca o semnificativă emoţie.

— Aş fi fericit dacă te-ar cunoaşte şi mama. Katarina sînt sigur că te va îndrăgi. Totul este să găseşti mijloacele s-o cîştigi.

Felul în care Adrian spusese toate acestea nu convinsese. Rostise cuvintele cu destulă stîngăcie, chiar reţinere şi ezitare. Viorela bănuia că semnificaţia propunerii lui, cea convenabilă propriilor sale concepţii, privitoare la introducerea ei în familia lui Adrian, acum cînd ea nu luase o decizie privitor la un posibil act marital, nu putea fi decît una singură. Ca să obţină mai repede ceva, Adrian forţa cursul firesc al prieteniei lor ; o dorea pur şi simplu numai ca femeie şi acest lucru nu-i convenea.

Era motivaţia ei hrănită de permanenta suspiciune, crezînd că apropierea lui Adrian de ea era dictată numai de somaţii biologice şi nu afective...

— De ce oare toţi bărbaţii urmăresc unul şi acelaşi lucru ? ! o spuse slab, obosită parcă de repetarea propoziţiei de foarte multe ori.

Întrebarea-răspuns a Viorelei îl deconcertă, trebuindu-i un timp bunişor să desluşească starea ei psihică, să poată replica în consecinţă.

— Mai înainte de un bărbat, ţi-ar trebui să consulţi un psihiatru. Eşti terorizată de o obsesie : reaua-credinţă, pe care o confunzi chiar cu bunele intenţii.

Privirea ei se schimbă brusc. Lui i se păru că citeşte în ea o rugăminte decentă, de a nu comenta izvoarele neîncrederii sale în bărbaţi, pe care şi le dorea acoperite de o tapiserie prăfuită, izvoare hrănite de o experienţă care o decepţionase, determinînd-o să stea mereu la pîndă în faţa fiecărui subiect masculin, considerat — acum apriori — un potenţial escroc sentimental. Încerca să privească prin el şi dincolo de el, să-i denudeze falsele sentimente, aşa cum le eticheta ea, scopul definitiv al fiecărui bărbat fiind mereu acelaşi — de a-i lua corpul în stăpînire ca pe oricare altă sursă de plăceri.

Cînd soarele cădea pe toboganul depărtat al orizontului, părăsiră localul. Intrară în Cişmigiu. La capătul aleii principale, în halatul lui alb, cu părul lung şi nins ca de ultimele zăpezi, astronomul amator îmbia pe cei insaţiaţi

să străbată cu gîndul nemărginirile spaţiului, să ajungă cu închipuirea pe lună, ori pe Venus, în lumi închipuite, lumi de treabă ce le împăca toate opţiunile...

Potecile erau calde şi pietrişul mărunt le scrişnea sub încălţări. Fotograful ambulant îşi pliase burduful aparatului, ascunzîndu-l sub husă, eliberînd fotografiile unui soldat pozat lîngă o bihoreancă : era un învîrtit, rămas acasă ca ordonanţă la vreun ofiţer scăpat de front.

Răspunse la salutul cîtorva ostaşi şi gradaţi ce se ridicară de pe bănci la trecerea lui şi a Viorelei ; politeţea cazonă îl indispunea, fragmentîndu-i gîndurile, fluxul verbal cu care îi explica fetei că o iubeşte, că s-a îndrăgostit sincer de ea.

— Te simţi măgulit văzînd importanţa ce ţi se acordă. Disciplina voastră militară n-ar fi posibilă fără un sîmbure de despotism.

— Regulamentele militare, chiar legile, conţin în ele porunci, fără de care disciplina, fie şi liber consimţită, nu poate stăvili anarhia.

Ocoliră lacul în înserarea albăstrie, defilînd pe sub felinare oarbe, din care scăpărau raze ftizice de lumină ; priviră lebedele pe lac.

— Mîine ori poimîine plec pentru cîteva zile la ţară, la o mătuşă.

— Dacă m-ai invita, te-aş însoţi.

— Nu te gîndeşti că mi-ai crea o situaţie specială în faţa alor mei ? !

— Aş putea fi logodnicul tău, ori colegul tău, un militar oarecare, aflat într-o permisie, care îţi ţine companie două-trei zile.

— Simplifici prea mult lucrurile. Este vorba de reputaţia mea. Ce impresie işi va face mătuşa Candra de mine?!

Se priviră în lumina palidă a felinarului în jurul căruia roiau ţînţarii, adevărată burniţă de acid azotic ce pişca epiderma acolo unde te atingea.

Într-o margine a lacului cînta o fanfară : era de fapt muzica unui gramofon : Johann Strauss delecta trecătorii cu valsul nemuritor.

Sunetele talgerelor pluteau senine, reverberîndu-şi ecourile de trunchiurile somnolente ale copacilor, îndul-

cînd şederea celor de la mese, care sorbeau după preferinţe : bere Azuga, Bragadiru, Luther, fie blondă, fie brună, lîngă o zahana bogată, numai Dumnezeu ştia cum o procurase proprietarul locantei.

Au zăbovit la o masă un timp destul de lung, apoi au pornit-o spre Ştirbei Vodă, fără grabă. Umblau pe alei ţinîndu-se de mînă. Ca ofiţer îi era interzis să ia o femeie de braţ dar tocmai pentru că făptuia ceva împotriva regulamentului îl stăpînea o dulce emoţie. Starea lui euforică crescu, nu mai simţise demult atîta încîntare.

Se întoarseră şi închiriară, deşi era destul de tîrziu, o barcă. Înconjurară cu ea lacul. Colindară mediul artificial, mărginit de sălcii şi arbori care sprijineau pe umeri zeci de decenii. Lopăta Adrian, precaut cînd împlînta vîslele în apa extrem de scăzută. Pentru el totul devenise mirific. În jurul lui era numai poezie şi vis. El şi Viorela lunecau în barcă sub un cer limpede, cu astrul nopţii răcorit de adierea brizei lacului.

Astrul îşi reflecta iluzoriu chipul în adîncimile ca inexistente ale lacului, descoperea şi lebedele albe ; nişte stranii arătări, la fel ca şi chipul tainic şi încleştat al Viorelei, ce părea acoperit cu o străveche mască faraonică.

Adrian trase sub o salcie şi se mută lîngă ea. Barca mai pluti sub impulsul inerţiei, ascunzîndu-se sub pletele ce atingeau apa şi se lipi de taluzul din piatră.

— Îmi dai voie să te sărut, Viorela ?

Nu i-a dat nici un răspuns. El i-a petrecut braţul pe după umeri. Ea şi-a îndreptat obrazul spre el ; un obraz neutru. Stînd aşa, se consumă pentru el o eternitate de desfătare ori de desperare.

Viorela s-a tras într-o parte, lăsînd între ea şi el o perdea foşnitoare din plete de salcie.

Adrian a încercat să le îndepărteze, ca să o strîngă în braţe, dar ea s-a opus, apoi spatele ei începu brusc să tresalte şi într-un licăr de lumină văzu cum i se prelinse pe obraz un firişor din cîteva lacrimi. Ceea ce se întîmpla n-avea darul să-l mulţumească.

— Te rog să mă ierţi, deşi nu înţeleg cu ce te-am supărat.

— Du-mă acasă, te rog, Adrian.

La debarcader nu mai era nimeni. Grădina de vară rămăsese pustie. Au legat barca de o dană şi au defilat prin faţa unor felinare oarbe spre ieşirea din grădină, fără să ştie exact unde se găsesc. Pe neaşteptate se dădu alarma aeriană, de undeva, de sus, cobora o paraşută luminoasă.

Ajunseră în Ştirbei Vodă. Oamenii fugeau de prin case, mulţi dintre ei îmbrăcaţi sumar. Unii luau drumul grădinii Cişmigiu. Alţii rămăseseră prin curţi, ascunzîndu-se sub pomi.

În lumina ce înflorise în apa lacului se vedeau paraşute ce coborau desenînd dreptunghiul pierzaniei. Intrară pe Luigi Cazzavillan, ieşiră pe Nuferilor, spre Cîmpineanu, Cercul Militar, alergară spre Poşta Centrală.

Se feriseră s-o apuce spre Gară. Auziră vag huruitul puzderiei de bombe ce buşeau peste Gară, Cotroceni, Triaj, Griviţa. Cîteva dintre ele deviară şi se împlîntară în Cişmigiu...

A condus-o la locuinţa doamnei Vişana. Numai că poarta era ferecată. Nu lăsase cheia la locul ei. El a sărit peste gard, a căutat-o, crezînd că a căzut pe jos, apoi s-a îndreptat spre intrarea de serviciu. Nici aici nu a descoperit însă ceea ce căuta, pentru a intra în casă.

Află însă un bilet vîrît la îmbinarea uşii cu tocul. Viorela era înştiinţată de Vişana că se dusese la neamurile lui Pantelică pentru cîteva zile. Adrian se întoarse cu misiva şi sări gardul la loc.

— Te rog să mă conduci la un hotel. Nu pot înnopta în drum.

Străzile erau stăpînite de o pace relativă. Oamenii dormeau şi ei liniştiţi. Anglo-americanii îşi făcuseră numărul. Pînă a doua zi, fiecare era propriul său stăpîn.

S-au dus mai întîi la hotel „Splendid". Era plin ochi cu germani. Au fost îndreptaţi la „Ambasador", apoi la „Union", la „Marna". Peste tot, camerele erau ocupate ori reţinute. Pe Griviţa, la un alt hotel, fetele cu tarif o priveau ca pe o concurentă.

— Viorela, nu ştiu pentru ce nu vrei să dormi la mine ?

— Eram sigură că pînă la urmă tot aici vom ajunge.

— Nu eu am generat această situație.

— Mă găsesc într-o postură teribil de încurcată. N-am nici pijama. Dacă era mai devreme, intram la „Lafayette", ori la „Vulturul de Mare" și-mi cumpăram ceva în care să pot dormi. Dacă-mi promiți să te porți ca un bărbat de onoare, rămîn noaptea asta la tine, altfel mă culc pe o bancă pe „Elisabeta" ori pe „Carol".

— De ce tocmai pe „Elisabeta" ori pe „Carol"? Sînt bănci și pe Splai!

— Pe cele două dinainte sînt mai mulți gardieni.

— Îți promit că n-am să fac absolut nimic fără voia ta...

Karl își arătă efuziunea față de cei doi cît timp Viorela se află dincolo de gard; cînd trecu hotarul, începu s-o miriie. Deveni apoi conciliant, după ce Adrian îl sudui neamical.

În casă și în spatele hîrtiei negre de camuflaj, aprinseră luminile în toate camerele. Karl îi însoțise, luîndu-și porția de mîncare. Se mai învîrti puțin pe lîngă ei, apoi îi părăsi.

— Îmi place locuința ta. Mi-ar suride o asemenea casă. Este simplă, caldă, prietenoasă, fără zorzoane inutile.

— Tot ce vezi este rodul muncii lui Tudor și al Katarinei.

— Ar trebui să-mi arăți unde dorm. E tîrziu și mîine devreme plec la birou.

— Pînă una-alta aprind focul la boiler. În acest timp fă tu o inspecție prin cămară. Pe mine m-a răzbit foamea.

Viorela trecu prin bucătărie, fără să conturbe rîndunelele. Din ce găsi acolo pregăti o cină binevenită. Descoperise conserve cazone cu carne, roșii, ouă, salată verde, cartofi. Mai întîi făcură cîte un duș meritat, apoi, la masa așternută de Adrian în sufragerie, serviră cina.

Rămaseră pe loc la o parolă în fața unui pahar de bere rece, păstrată la răcitor. Amîndoi îmbrăcaseră halate de casă.

— Dacă vrei, îți poți aduce aici lucrurile. Îți golesc camera mea. Crede-mă, te vei simți bine. N-ai nici un motiv să nu te simți.

— Mîine, pe lumină, am să reflectez la propunerea ta.

Viorela era și ea atît de aproape de el — cum șezuse Andreea cu cîteva zile în urmă — încît, cu o aparentă lipsă de premeditare, ar fi putut s-o cuprindă în brațe. În fond, fusese iubita lui Pompei, iar scrupulele ei erau cu siguranță improvizate, forțate, ba, gîndindu-se bine, anacronice.

— Nu vreau să te supăr, dar ai reflectat serios dacă îți folosește abstinența pe care ți-o impui ?

— Grijile astea lasă-mi-le mie, nu-ți mai împovăra inutil capul cu ele.

Tonul din vocea ei pendula între brutalitate și indulgență.

— Adrian, răspunde-mi sincer, ești atît de flămînd să faci dragoste, ori mă dorești atît de mult ?

Privi obrazul bărbatului, tot mai palid, atins de perplexitatea neașteptatei întrebări.

— Dacă aș fi terorizat de nevoia de a face neapărat dragoste, aș tocmi o femeie ușoară de pe Grivița, răspunse vag agresiv. Eu pe tine te doresc, Viorela. Nu știu ce este greu de priceput.

— Atunci așteaptă să-mi stabilesc un tarif.

— N-am băut destulă bere ca să nu-mi mai pot cîntări cum se cuvine vorbele ; bătu apoi în retragere. Te rog să mă scuzi. Oricum, cu tine, recunosc, este dificil de conversat.

Inflexiunile plăcute ale vocii Viorelei, sînii care i se ghiceau de sub halatul de casă, mirosul violetelor ce-l exala, toate stimulau apetitul erotic pe care Adrian și-l strunea greu.

Pe același fotoliu șezuse Andreea. De pe el o lua în brațe și o așeza pe pat, acolo unde ea își biruia sfiiciunea, devenind treptat numai dorință.

O reîntîlnise acum pe Viorela, dar se gîndea la Andreea. Îl mai obsedau și acum chipul, gura, zîmbetul, glasul catifelat, sînii ei ce refuzau sutienul și se transpăreau prin subțirimea bluzei.

Viorela era rece, distantă ; deşi atît de aproape de el, era totuşi dusă departe cu gîndurile, cu sufletul, şi chiar cu întreaga fiinţă.

— Viorela, te rog mult, dacă mă înfrînez, să nu mă consideri un fraier ori un papă-lapte.

Tachinările ei luară sfîrşit. Vocea îi deveni tandră, mîngîioasă, lipsită de orice urmă de sarcasm. Şuviţa de păr care-i cădea peste un ochi o îndepărta cînd şi cînd cu un gest care o prindea de minune.

— Ai rămas un bărbat de bună condiţie, deşi pe front te puteai abrutiza. Nu ştiu în definitiv ce să fac. Sînt dezorientată.

Viorela se ridicase. Avea în picioare nişte papuci de-ai Athenei, puţin fistichii, cu toc argintat, rămaşi la el, de care dăduse între timp. Străbătea sufrageria încoace şi încolo, mergînd fără un scop anume.

— Vreau să obosesc puţin, pentru a dormi pînă în zori.

— Atît de mult mi-am dorit să stau cu tine în casa asta, încît acum, cînd am izbutit, totul mi se pare ireal, nu mă pot fixa în acest adevăr, poate din cauza pactului dintre noi.

— Regreţi cumva legămîntul făcut ?

Zîmbetul de satisfacţie ce i se instalase pe obraz îl stînjenea. Dar şi el o deruta. Părea un bărbat ales, care se strunea riguros.

Conversaţia cu el tindea să devină măruntă, asemănătoare celei care se consuma în casa Leonescu, cînd se întreţinea cu stăpîna casei ori cu Silviu Leonescu. Nu avea pentru ce să nu se încreadă în promisiunea lui. Dorinţa lui somnola poate în spatele barierei convenienţelor impuse de angajamentul său, peste care se părea că nu va trece decît cu dezlegarea ei.

— Noaptea asta, sigur, n-au să mai vină „Văduvele negre".

— De unde ai mai scos denumirea asta ?

— Aşa li se spune în Europa bombardierelor engleze care vin pe întuneric şi distrug oraşele germane şi negermane. Cunosc denumirea asta de la Leoneşti.

— La cît să te trezesc ?

— Am uitat că ești în permisie. La șase și jumătate.

— Îți doresc somn ușor. Poți lăsa neîncuiată ușa între noi.

— Cînd este bombardament, unde te adăpostești ?

— De cele mai multe ori în subsol. Adăpostul cel mai sigur este la Poșta mare, dar sînt minute bune să poți ajunge acolo. Ce bei dimineața : ceai, lapte, ceai cu lapte, cacao ?

— Prefer ceai cu lapte. Așa m-am învățat la Leonești. Dar nu te deranja. Cumpăr ceva de la „Rochus" în drum spre birou.

— Pot să-ți pregătesc o omletă. Știu să fac omletă în flăcări. Am învățat povestea asta dintr-un film cu Jeanette Mac-Donald, cred că în „Văduva veselă" ori în „San Francisco", orașul păcatelor.

— Mă supun obiceiurilor casei. Noapte bună, prietene.

Adrian nu mai știa unde se găsește, pentru că încăperea era luminată, iar Viorela, aplecată asupra lui, îl scutura să-l trezească.

— Domnule ofițer, s-a dat deșteptarea și dumneata dormi ? !

Adrian sări din pat, destul de jenat. Nu știa cît este ceasul și-și propusese de cu seară să fie o gazdă excelentă. Orele trecuseră de șase și treizeci. În sufragerie, masa era pusă. Ea se îmbrăcase. Numai el lipsea de la gustarea de dimineață.

— Ți-am făcut ouă, ochiuri românești, așa cum mi-ai spus că-ți prepară și mama ta. Avem cafea cu lapte. Pîinea ți-am prăjit-o. N-am găsit margarina. Am niște magiun de prune. Este excelent.

— Sînt uluit de cum te-ai descurcat. Înseamnă că te-ai dus la lapte, l-ai fiert. Te-ai comportat ca o zînă ori ca o vrăjitoare.

— Hai să-i zicem ca o soră bună. Nu-mi convine să fiu altceva.

— Iar eu m-am dovedit un neajutorat. Îmi propusesem să fac toate astea. De ce nu m-ai sculat pe mine atunci cînd te-ai trezit ?

— Prin serviciul făcut vream să mă achit pentru că m-ai găzduit...

Adrian n-a mai spus nimic. Au mîncat în tăcere. Viorela era gata de plecare. El i-a pregătit un pachețel.

— Îți poți aduce lucrurile aici după-amiază, dacă vrei.

— Ții atît de mult să-ți devin chiriașă ?

— Intenționez să stai ca amfitrioană. Aceasta este dorința mea cea mai fierbinte.

— Și după ce se va sfîrși războiul, ai să uiți de toate astea.

— După aceea, urmează să avem o discuție de la suflet la suflet, să ne clarificăm opiniile, adeziunile, afecțiunile. Dar între acum și atunci mai pot fi luni, ori ani. Nimeni nu poate ști.

— N-ai întrebat-o însă pe mama ta ce părere are de toate astea.

— Facem un drum la Perșoiu și-i explicăm cum stau lucrurile.

— Trebuie să mă treci la poliție, în cartea de imobil.

— Ești sinistrată și formele se întocmesc repede.

Viorela era în pragul ușii. Adrian era lîngă ea, îi luase mîna într-a lui, i-o sărutase, dar ea încă mai zăbovea.

— Ar mai fi mama și Sorin, copilul meu. Ei unde vor locui ?

— Este loc pentru toți. Viorela, vin să te iau de la birou.

— Bine. Dăm o raită prin magazine să tîrguiesc cîte ceva.

11

Puii rîndunelelor creșteau văzind cu ochii, lecțiile de zbor aproape se încheiaseră, bătrînii își clădiseră un alt cuib, la cîteva lățimi de palmă de primul, și se așezaseră acolo.

Trecuseră două zile de cînd Viorela se mutase la el. Ezita să intre în bucătărie, ca să nu tulbure păsările din deprinderile lor. Privea cu explicabilă emoție acele vietăți

muiate în alb și negru, care săgetau aerul, străbătînd golul ferestrei spre libertatea spațiului vecin.

Viorela își mobilase camera cu lucrurile aduse de la Leonești, majoritatea cunoscute de Adrian. Plănuise să plece a doua zi la țară, la Cândra, unde spera să-i găsească pe Ruxandra și pe Sorin. Îl invitase pe Adrian pentru cîteva zile, după care urmau să se ducă la Perșoiu, s-o cunoască pe Katarina.

Își luase deci o săptămînă de concediu, iar cinci zile avea să le petreacă alături de Adrian. Pînă atunci, în prima parte a zilei s-au dus la cinema, la un matineu. Au optat pentru „Trianon". Într-o pauză vizitară bufetul cu dulciuri și răcoritoare. În galantar : prăjituri, limonadă, trufe cu gust îndoielnic, ciocolată cu iz de săpun. În sală, Erminio Macario, un comic fad, italian, ce debita gaguri insipide, avea să-i plictisească în filmul „Aer de țară". Singură Alida Vali îndulci timpul spectatorilor, în filmul „Lanțuri invizibile". Caracterul ei feminin, contradictoriu, orchestrat cu o sensibilitate dramatică, proprie marilor actrițe, salva spectacolul.

Au luat cîte o gustare la „Tic-Tac". Erau acolo adunați o groază de oameni distinși și femei elegante. La o masă, convivi cam la cincizeci de ani, impecabil îmbrăcați, fumînd țigări scumpe, discutau zgomotos pe teme literare, total absenți la cei din jur...

Au părăsit restaurantul, amestecîndu-se în furnicarul de oameni. Pe Bulevardul Elisabeta. Într-un loc, o patrulă militară legitima ostașii.

Sub umbrela unei cofetării de pe strada Carol. Căldura asfaltului fusese ostoită cu apă. Comandară înghețată din vanilie și fistic.

Mîncară fără grabă din cupe enorme, argintate. Timpul curgea lin, abstractizînd o lume înconjurătoare cu fericirile și nefericirile ei.

Viorela își aprinse un „Camel" cu bricheta ei minusculă avînd o cămilă pe ea, folosind gesturi devenite cu siguranță un tic. Un aparat de radio transmitea muzică ușoară germană și austriacă...

— Cum ai reacționa, Viorela, dacă te-aș cere în căsătorie în modul cel mai serios ? își privi el vîrful țigării ce ardea strîmb.

— Subiectul l-am consumat de mult. Chiar atît de săracă avem imaginația încît am epuizat de discutat lucruri mai serioase ? !

— Te împiedică faptul că plec pe front ?

— Nu, nu asta.

— Atunci, dacă accepți să ne căsătorim, dezertez și mă ascund pînă se sfîrșește războiul. În acest fel am să scap cu viață, glumi el.

— Mi-ai furniza o mostră gratuită de inconștiență, grefată pe o dublă eroare : căsătoria, apoi dezertarea. Nici una nu ți se potrivește.

Perspicacitatea ei nu putea fi tăgăduită. Adrian fu nevoit să bată în retragere.

— Desigur că mă comport ca un naiv. Subiectele mele anahoretice n-au substanță, nu incită la meditație, nu conving, implicit nu te impresionează.

— Căsătoria și dezertarea, domnule ofițer, sînt fapte divergente, deci opozabile. Aș deveni o mireasă cu soțul incriminat de legile aspre ale Codului penal militar. Spune, Adrian, merit un asemenea tratament ?

— Nu la asta m-am referit. Am spus și eu ceva ca să știi că sînt capabil de orice, numai să-ți dovedesc cît de mult țin la tine. Te rog să ai încredere în sinceritatea mea.

— Poate că războiul se va sfîrși curînd. Încep să se întrevadă învingătorii din ceea ce se petrece în lume. Dar ce-i cu noi, iar discutăm despre război ?

Porniră pe jos. Fără să priceapă de ce, Viorela îl rugă să-i vorbească despre Athena. I-a făcut voia, deși nu-i făcea mare plăcere. Era împotriva unui principiu de-al său, să-i povestești unei femei despre o alta. Nu putea nici s-o laude, nici s-o bîrfească. Trebuia spus ceva plat, liniar, chiar ambigu, să lipsească pe cît posibil conciziunea. Era adeptul dictonului „Lauda adusă trecutului vestejește prezentul".

— Athena, la început, a fost o minunată camaradă, o bună parteneră, însă a copleșit-o singurătatea. Acest „însă" era o găselniță fericită. Crea conflicte imaginare, în scrisorile ei, tot atîtea izvoare de discordie menite să rupă

prietenia noastră, toate, „însă", erau reacţiile acelei singurătăţi şi nicidecum reflectarea relaţiilor ei cu Tomescu.

— Curios, deşi îndrăgostit de ea, ai putut-o studia...

Se aflau în cartierul Cotroceni, unde vegetaţia se înveşmînfase în culori vesperale, exalînd aromele serii. Treceau pe străzi asemănătoare, cu vile şi grădini ca trase la indigo : fiinţele omeneşti păreau şi ele toate la fel, lunecau fără identităţi, aduceau cu nişte crochiuri : trupuri şi suflete pe un pasaj rulant.

În Grădina Botanică. Aproape de ora închiderii. Faptul că era ofiţer l-a hotărît pe portar să-i lase să intre. Priviră florile, arborii, ca fără să le vadă. Se opriră să citească cîteva înscrisuri latineşti ale plantelor şi tălmăcirile în română.

Ajunseră la seră. Prin peretele de sticlă admirară vegetaţia tropicală : portocalul înflorit, bananierul, un rodiu ce aduna atunci în granatele în pîrgă aromă şi dulceaţă. Un mandarin îl aduse pe Adrian într-o iarnă de ajun de Crăciun. O vilă îl atrăgea pe atunci cu puterea mirajului. Acolo locuia un colonel pensionar, care, în fiecare an, deschidea larg poarta şi înferecа paznicul canin. Cobora la sfîrşitul urării, împărţindu-le mere, nuci, covrigi şi cîte o mandarină. Niciodată n-a adus fructa acasă. O mînca, împărţind-o în felioare, mai întîi miezul dulce şi parfumat, sfîrşind cu coaja. Ajunul de Crăciun era pentru el de neuitat. Vitrinele magazinelor se împodobeau cu Moş Crăciuni, cu fulgi de vată. Galantarele se umpleau cu tot ce era mai frumos, mai de preţ în oraş : blănuri, mătăsuri, bijuterii, pielărie, stofe, cosmeticuri, torturi enorme, figurine uriaşe din ciocolată, fructe exotice, coloniale rarisime.

— Sera asta mă transferă întotdeauna într-o lume exotică, se extazie Adrian. Aş vrea ca toată viaţa să trăiesc alături de tine într-o pădure tropicală. Ori, dacă s-ar putea să ne găsim pe o altă planetă.

— Adrian, eşti un sentimental. Nu ştiu cum ai scăpat viu din război. Oamenii asemeni ţie mor după primele ore de luptă.

— La război este cu totul altceva. Acum nu am arma în mînă. Sînt cu tine, şi prezenţa ta mă împinge spre romantism. Omul prin esenţa lui este dominat de raţiune, asta îl deosebeşte de animale. În război am învăţat să mă

feresc, să nu mor inutil, dar nici să iau viața cuiva cînd nu este nevoie. Acum, acasă, mi-am reproiectat sufletul pe modelele civilului, ale omului paşnic, poftim : ale unui bărbat îndrăgostit.

— Asta ar fi ca şi cum te-ai reinventa ; dar şi după destui ani de pace vei fi marcat de duritatea războiului.

— Greşeşti capital, Viorela. Omul are o capacitate uluitoare de readaptare.

În începutul de noapte care îşi întindea tentaculele violacee peste grădină, arborii păreau bătuți în topaze, apoi se încenuşară, învăluiți de umbrele care sporeau în jurul lor.

Părăsiră locul. La poartă, la ieşire, Viorela întîlni o colegă. Şi aceasta vizitase grădina, însoțită de un tip între două vîrste, din administrația uzinei. Schimbară cîteva amabilități confuze. A fost prezentat şi Adrian. Însoțitorul fetei îi arătă o cordialitate artificială. Tipul avea parcată o limuzină, un Ford aproape nou, cu patru locuri, în care îşi invită amica. Ei doi porniră pe jos pînă la Cotroceni, la pod, de unde luară un tramvai spre Piața Mare.

În drum spre casă cumpărară şuncă şi mezeluri asortate de la „Rochus", din apropierea străzii Regale. Cerul, la începuturile nopții, era zgîrcit. Parcurseseră străzile parcă muiate în catran.

Intrară pe Pitar Moş. În casa în care locuiau ai lui Harold Reder era întuneric ; nici o rază cît de palidă de lumină nu indica să fie cineva acolo. Părinții lui erau tot la Sibiu.

Pe acel trotuar, Harold Reder, cînd era mic, se juca şofînd un automobil-jucărie, în forma unei limuzine de curse, primit din Germania anilor 1920. Pe el, Adrian, foarte rar îl lăsa să pedaleze şi să alerge prin dreptul maicilor, de la un capăt la altul al străzii, spre Grădina Icoanei. Karl s-a gudurat pe lîngă Viorela ca pe lîngă o viitoare stăpînă.

Mai mult încurcată de Adrian, pregăti cina, cu un Karl neliniştit ce adulmecase căzăturile de mezeluri luate pentru el, din care se înfruptă hăpăind ; începu apoi să se învîrtească, să adulmece pavajul, aerul din jur, iar hîrtia s-o întorcă pe fața cealaltă, să scheaune, să se înalțe cu picioarele pe pantalonii lui Adrian. Sfertul de kilogram de

rămășițe din lebăr, șuncă, parizer, cracauer, tobă, felurite salamuri, pentru Karl fusese un mizilic.

Se găseau în camera Viorelei. Cu adevărat, aranjamentul interiorului îi crea falsa impresie că se află dincolo, la Leonești. Fotoliile joase, confortabile, cu brațele din lemn lustruit, măsuța dreptunghiulară, cu un cristal pe ea, iar sub cristal aceeași poză, aceeași carte poștală și textul : *Tout est là*, erau la locul lor.

Pentru că Viorela se arătă curioasă, Adrian începu să-i povestească din copilăria lui, episoade din viață. Imaginile întîmplărilor defilau prin cameră. Firul epic o cuibări pe Viorela în fosta casă de paiantă, care fusese nimicită în împrejurări ciudate de cari .

Katarina era dusă pe undeva, la spălat. Tudor lucra numai în tura de noapte. Parcă auzea și acum gemetele casei din paiantă clătinată de Crivăț după ce carii se încuibaseră în lemnăria de rezistență. Tavanul se scofilcise peste niște pereți tot mai burdușiți, tot mai secătuiți de vlagă.

Garderobul agoniza și el în grădină, împlinindu-și sfîrșitul. Abia dacă mai întrecea înălțimea cotețului credinciosului Karl.

Era o noapte oarecare ce se apropia de miezul ei. Adrian se sculase să se ducă afară. Mai întîi privirile somnoroase îi poposiră pe dușumeaua, unde o zări pe Ruth, șoarecele-femeie, și pe Erika dormind întinse alături una de cealaltă. Împins de silă și de o reacție vagă de apărare voi s-o lovească pe Ruth.

Transformarea care avu loc l-a împietrit. Șoarecele-mamă, care îndestulase ani de zile stomacul Erikăi, crescu incredibil. Metamorfoza era uluitoare. Ruth parcursese milioanele de ani pe care, un specimen din grupa mamiferelor, poate morganucodon-ul, îl făcuse să ajungă la o formă apropiată hominidului ; aducea cu o femelă înaltă de un metru și ceva, atît cît se înălțaseră și hominizii care cutreierau savanele.

Nu mai avea coadă, botul i se scurtase, se ridicase într-o poziție verticală, obrazul se eliberase de păr, fruntea o avea puțin teșită, abdomenul i se răsfrînsese, atîrna puțin, urmare a zecilor de rînduri de pui fătați pînă atunci.

Erika era înspăimîntată, retrăgîndu-se din fața ciudatei arătări. Ruth, cu fosta ei coadă, o cravașă pe pisică. Erika,

biata de ea, încerca să se apere, se înfoiase, pufnea, strănuta, scuipa, își arăta colții. Totul era în zadar ; pe spinarea ei se adînceau loviturile lui Ruth ca niște brazde. În sfîrșit, pisica fu lăsată să iasă în curte.

Terorizată de frica ce-i populase fiecare părticică a corpului, lipăi apa din strachina lui Karl, apoi trecu strada în goană, mai-mai s-o lovească o mașină, refugiindu-se la Gipsy, ibovnicul ei, care viețuia pe atunci în imobilul distrus de americani.

Apoi Ruth, involuă, deveni iar șoarecele-mamă, refugiindu-se în vizuina de sub dușumea. Adrian ieși afară.

Cerul, aducător de ploaie, clipea dușmănos, vopsit în verdele viperei. Adrian privea, atras irezistibil de garderobul care îl fascina.

Un glob luminos, emanat din ce rămăsese din dulapul de odinioară, creștea asemeni stelei în perioada ei de expansie, apoi se înălță, alungindu-se, lumina lui deveni orbitoare, pentru a se stinge brusc.

Auzi apoi zgomotul țărînii căzute pe pămînt, pe locul unde șezuse dulapul. Din el nu mai rămăsese absolut nimic.

Adrian se urni ducîndu-se sub viță. Pămîntul frigea ca un jar. La picioarele sale văzu o pulbere fină provenită din lemn, carii și larvele acestora.

Incursiunea Viorelei în acel timp și spațiu s-a încheiat. Timpul se comprimă. Viorela și-l închipui acum student, ajutînd la ridicarea casei din cărămidă, pe Tudor și Katarina, după planul desenat cu creion chimic muiat în gură de Tudor.

Și, în acest timp, casa de paiantă murea lent, roasă de cari, cu mădularele rupte, prăfuite : țipetele ei de neputință, agonia prelungită, toate o înfricoșau, suferea sincer, atît cît poate suferi o ființă pentru un obiect destinat pieirii.

Viorela se culcase iar Adrian se retrase în camera lui, unde ascultă la radio știrile transmise de pe fronturi. Germanii pierdeau peste tot inițiativa în luptă. În sudul Franței se declanșase operația „Anvil-Dragon", executată de Armata 7 Americană, comandată de generalul Pach, sprijinită de puternice forțe maritime și aeriene : realizase capete de pod la Saint-Tropez, la Saint-Rachel și Saint-Maxim. Urmase o muzică plăcută interpretată de Bing

Crosby. Se apropia miezul nopţii, bariera pînă la care se prezentau anglo-americanii. Dincolo de ea, se putea dormi în siguranţă.

Îşi aminti că primise un telefon de la Harold. Îl chemase cu un aviz la poştă. Erau şanse şi pentru Brigitte.

Comută scala pe un post german. Peste tot armata germană înfrîngea inamicul ori se replia, scurta linia frontului, pentru a-şi spori densitatea de oameni şi materiale de luptă. Informa însă ascultătorii că în aripa de sud a frontului sovieto-german, în zona României s-au observat mari concentrări de forţe motomecanizate şi de aviaţie sovietice...

12

Sună prealarma. Bătu la uşa Viorelei, o trezi şi coborîră în subsol. Puţin după aceea ţiui alarma. Prin ochiul ferestrei ce unea pivniţa cu lumea de afară, vedeau o parte din cer muiat parcă într-o culoare de chihlimbar.

Tunurile antiaeriene îşi dregeau glasurile. O paraşută luminoasă, undeva, deasupra Grădinii Icoanei, cădea fără fast.

Afară se instalase parcă o dimineaţă galbenă, iar zorii muiaţi în şofran tremurau ca zgîlţîiţi de febră galbenă peste curbura pămîntului.

În acel atac de noapte s-au aruncat puţine bombe, ca într-un bombardament rutinier, cînd cheful adversarului s-a diluat, dar apăruse pe cer, aşa, să nu fie uitat.

Cînd o trezise pe Viorela, aceasta a dat o altă interpretare faptului că i-a deschis uşa. S-a ridicat din aşternut jumătate alarmată, jumătate adormită. Ripostase :

— Atît de iute îţi calci promisiunea, Adrian ? ! Îşi descoperi o voce parcă indignată, parcă resemnată.

— Hai iute în subsol. Vin americanii ! Ia pe tine halatul. Jos e răcoare !

— Te rog să mă scuzi. Rămîn aici. Dacă ar cădea o bombă, tot n-am avea ce face.

— Tu ascultă-mă pe mine ! Am mai multă experiență...

Ședeau pe două scăunele. Mirosul de guzgani, de antracit, de cocs, și de butoi devenise ceva specific subsolului. În rest, era bine. Vuietul superfortărețelor zburătoare creștea și scădea, conform unor reguli ale acusticii, amestecîndu-se cu cel al bombelor aruncate din înălțimi, reverberîndu-se în pereții subsolului.

Adăpostul format din acel beci care avea deasupra două plăci de beton, groase fiecare de cîte cincisprezece centimetri, cu fier în ele — îi proteja oarecum împotriva unor bombe incendiare de calibru mare și împotriva schijelor mari, nu și împotriva bombelor, fie ele chiar de cincizeci de kilograme, care, venite de la șapte ori zece kilometri, i-ar fi înmormîntat acolo fără doar și poate.

Se găseau de fapt în fostul atelier al lui Tudor, unde pe o panoplie se afla o sumedenie de scule : patenți, chei franceze, randaline, șurubelnițe, rindele, burghie, fierăstraie, ciocane, clești.

Prin apropiere căzură bombe, pentru că simțiră mișcarea ondulatorie a solului : adăpostul cobora și se ridica purtat parcă de un val uriaș.

Viorela nu arăta că i-ar fi frică. Mai trecuse prin ceva similar și atunci viața îi atîrnase de un capăt de ață. Lui Adrian îi parvenise spre lectură o broșurică cu felul cum trebuie să se comporte cetățenii în condițiile bombardamentului. Era editată de un centru de documentare.

Vîntul devie o parașută luminoasă care, în cădere, se apropia de Pitar Moș, de locuința lui Adrian ; intensitatea luminii crescu, încît beciul începu să se contureze, descoperind pe strănepoții lui Ruth, care se neliniștiră, foigăind prin unghere, dispărînd în galeriile lor de sub pămînt.

O bombă căreia abia i-au auzit șuierul, fîlfîi numai asemeni bătăii de aripă a unei păsări gigantice și explodă aproape. Adăpostul lor, nesigur, cu întreaga casă se curbă, urmînd legile naturii într-un tangaj periculos : păreau că se găsesc cu o corabie pe o mare furtunoasă.

Cei doi trăiră peripețiile a doi oameni agățați de o geamandură în plin ocean, săltați de valuri pe cale de domolire. Dintr-un instinct de conservare, Viorela se cuibări la pieptul lui Adrian. Explozia apropiată aduse în subsol un adevărat curcubeu din alb, portocaliu, verde, violet colo-

rind strada, copacii, casa maicilor din care Christ se transferase parcă într-un alt timp și într-un alt spațiu, pe o altă planetă...

Apoi seismul trecu. Karl începu să urle. Acum schelălăia, rîciind la fereastră să fie lăsat în beci. Plînsul cîinelui avea în el ceva jalnic, semăna cu strigătul de ajutor al unei ființe umane aflate la aman. Cîinelui îi era frică.

Și el, Adrian, ca om, trăise stări tensionale în tanc, urmare a izbirii cuirasei de proiectile dușmane, marcat de neputința de a-și schimba soarta.

În tăcerea instalată, după căderea bombei, cei doi auziră chițcăiturile șobolanilor, care adulmecaseră îndepărtarea primejdiei.

— S-a dat încetarea alarmei. Erau acum în sufragerie. Strada Pitar Moș era luminată de rugul unui imobil înalt. Calcanul rămas în picioare de la locuința bombardată se năruise.

Acele orbite hidoase prin care luna, în peregrinarea ei, își arătase de cîteva ori chipul, nu mai existau. O alee era plină de oameni scoși afară de primejdie. Se duseră și ei la locuința lovită năprasnic.

Cei de la Apărarea Pasivă alcătuiseră un cordon, în interiorul căruia pompierii lucrau de zor. În mijlocul drumului aterizase un landou în care scîncea un prunc. Plînsul sugarului, apoi gînguritul lui sfidau nenorocirea.

Părinții săi muriseră ; Se auzea că mai scăpaseră bunicul și o pisică siameză. Amîndoi, ascunși într-un dulap, cînd se năruise casa, alunecaseră cu șifonierul pe taluzul dărîmăturilor.

Supraviețuitorul își luă în brațe nepotul, de care îl despărțeau două generații. Landoul, deocamdată, era singurul adăpost al micuțului. Un copac cu coaja carbonizată își păstra coroana verde.

Trupurile unor nenorociți omorîți de suflu și dărîmături erau acoperite cu ziarele zilei, care încă mai preamăreau armata germană, socotită mai departe invincibilă.

Se aștepta camionul care să ducă victimele la morgă, unde urmau să fie identificate, apoi cei fără familii erau îngropați pe cheltuiala primăriei. Spectacolul nu era vesel, avea în el acea tragedie pe care oamenii o trăiau diferit, cu stări sufletești contradictorii.

S-au întors în casă cu sufletele grele. O cucuvea prevestea nenorociri într-un pom peste drum de imobilul năruit definitiv. Orele avansau spre trei dimineața, cînd aviatorii americani făceau poate cîte un duș la Foggia, continuîndu-și jocurile de pocher mecanic întrerupte pentru raidul de la București ; de fapt, o atenționare severă a guvernului României...

Viorela ceru un calmant. Adrian nu avea așa ceva, dar îi făcu un ceai de tei. Înainte de a adormi, bău și el unul. Era cît se poate de pornit împotriva acelora care ordonau bombardarea populației pașnice. Numai că atît englezii, cît și germanii se învinuiau reciproc de acte piraterești.

Auzise despre discursurile lui W. Churchill și Hitler ; se acuzau de încălcarea convențiilor internaționale ce protejau populațiile civile, și care interziceau bombardarea locuințelor acestora. Atît unii, cît și ceilalți nesocoteau aceste înțelegeri scrise, lovind zi și noapte orașele, casele cetățenilor, generînd panică în rîndul celor de acasă.

Incursiunile „Liberatoarelor" împotriva cetățenilor pașnici din România se amplificaseră, îmbrăcaseră formele unor represalii, somînd pe guvernanți să se grăbească, să accepte capitularea fără condiții impusă de aliați...

Se trezi iar în strigătul sirenei unei ambulanțe. Posibil ca cei de la A.P. mai scoseseră un rănit de sub dărîmături. Plînsul unei asemenea sirene îi rămăsese întipărit în memorie mult timp, ani, după ce un tramvai îi retezase picioarele lui Tudor, mai jos puțin de genunchi, cînd căzuse de pe scara vagonului sub roți. Adrian călătorea cu el, venise într-o permisie.

I-au amputat cioturile rămase, lăsîndu-i articulațiile genunchilor. După ieșirea din spital, Tudor și-a meșterit singur două proteze din lemn, izbutind să meargă după eforturi uriașe. La producerea accidentului, casa era ridicată la roșu și tencuită în interior.

Mînat de un gînd ce nu-i dăduse pace nici zi, nici noapte, folosind acele proteze în loc de picioare, Tudor a executat singur toată lemnăria ; ferestre și uși și, ajutat de Katarina, a fixat-o în zidărie.

Roșăturile de-la picioarele amputate s-au transformat în răni ce s-au infectat, apoi picioarele i s-au cangrenat. Tudor a refuzat să se ducă la doctor. S-a închis în subsol, acolo unde-și făcuse atelierul, și n-a mai ieșit.

Cînd n-a mai dat nici un semn de viață, au spart ușa, dar Tudor nu era. L-au găsit mort în grădină. Sfîrșise în picioare, ascuns de viță, pe locul unde se dezagregase șifonierul.

După-amiaza în care se săvîrșise Tudor fusese fierbinte, albită de puful păpădiilor. Adrian nu se mai gîndi la ea, ascultînd respirația ușoară a Viorelei.

Oamenii de pe afară nu se liniștiseră. Cînd și cînd trecea în mare goană cîte o Salvare, un semn supraasigurator că în subsolul blocului erau oameni vii. Adrian străpuse cu gîndul un alt văl de amintiri. Tudor era întins pe două mese în coșciugul meșterit din timp și păstrat în atelier. Odihnea sigur pe el, în sufrageria nevăruită încă, din casa nouă, ce mirosea a tencuială reavănă.

Pe lîngă defunct se adunaseră rudele lui și ale Katarinei, vecini, călugărițe de peste drum, dulgheri de la Căile Ferate, să-l privegheze pe omul care nu făcuse rău nimănui, săritor pentru toți, care n-a fost ajutat de nimeni.

Călugărițele îl jeleau pe Iisus răstignit și aduseseră flori și crengi verzi de salcie de la picioarele martirului, așezîndu-le pe coșciug, în dreptul pantofilor negri, cumpărați de Katarina de la „Taica Lazăr“, legați acum cu un băier ascuns sub pînza albă...

Preotul citi din cartea de rugăciuni, în fața unui Tudor important, cu obrazul înțepenit într-o atitudine care îl prindea. Flăcările lumînărilor pîlpîiau în adierea curții...

Tudor își împlinise idealul: ridicase casa durabilă promisă Katarinei, spălîndu-și eșecul suferit cu garderobul. Voise să moară pentru că isprăvise lucrul mult visat.

În proteze găsiseră sticlă pisată și colb adunat de pe drum. Avusese puterea să sfîrșească cu viața și faptul, cunoscut de toți cei de față, îi adăuga o incontestabilă măreție.

Căpătase o nouă dimensiune spirituală. Imaginea lui de toate zilele de pînă atunci, urmă o altă traiectorie. Dobîndise o nouă identitate, proiectată într-un timp viitor;

el nu ceruse pentru el nimic şi lăsase celorlalţi o casă solidă, salvîndu-i din aceea de chirpici, care, urmînd acelaşi implacabil destin, ca şi garderobul, se dezagrega lent, fără putinţa de a se modifica ceva...

•

Erau la ţară la Viorela, în satul Prunaru, nu departe de apa Ialomiţei. Plecaseră în după-amiaza zilei ce urmase nopţii bombardamentului. Dimineaţa, însoţind amîndoi o colegă de-a ei, vizitaseră mai multe cimitire, căutînd-o pe mătuşa acesteia, omorîtă într-un adăpost. Morţii rămîneau două zile afară, în curtea cimitirului, pentru a fi identificaţi de rude.

Defilară prin faţa a sumedenie de cadavre, trăgîndu-le de pe cap ziarul ori fîşia de pînză, batista, ori bucata de carton, pînă o găsiră.

Au recunoscut-o după rochie şi după semnul pe care îl avea la picior. Viorela şi-a părăsit colega care a rămas să îndeplinească formalităţile impuse de primărie pentru îngropăciune.

Pînă la Tîrgovişte au mers cu trenul, apoi au luat o căruţă cu doi cai, aproape de o răscruce cu o biserică. Străbătură de acolo mai bine de o jumătate de sat, pînă la mătuşa Viorelei.

Cândra, că aşa se numea sora Ruxandrei, mama Viorelei, era o femeie între două vîrste. Avea vorba iute, uneori înecată de un astm netratat la timp. Era vioaie, veselă, o gazdă bună, asemeni bărbatului ei, Aureliu. Era o femeie foarte vrednică. Îngrijea în bătătură păsări, porc. Ajutîndu-şi soţul, cultivau peticul de grădină. În tinereţe, acesta fusese meşter de binale. Şi acum mai era chemat să lucreze, mai ales pe acoperişuri înalte, cînd trebuia bătută astereala pe acoperişurile lăcaşurilor de cult, apoi ţigla ori tabla. Dar în timpul liber ajuta preotului din sat la oficierea slujbelor, fiind un dascăl destoinic. Avea o voce plăcut timbrată, puternică, cunoştea pe dinafară textele şi litaniile ce trebuiau cîntate. Au fost găzduiţi într-o odaie situată la stradă, unde-şi duseră micile lor valize, trecînd prin două încăperi, peste preşuri din cîrpe, ţesute la războaie de casă, ferindu-le cu evlavie să

nu le murdărească. Pe ziduri aveau tot felul de ştergare şi pe ele farfurii ornamentale.

Un sfînt Nicolae, o pictură naivă pe sticlă, un sfînt cu ochii apoşi, cu aura galbenă în jurul capului, privea tot timpul crunt, cu o grimasă neizbutită a meşterului care îl zămislise, urmărindu-te oriunde te-ai fi aflat în casă, aproape convingîndu-te să-i pui o năframă pe ochi pentru a scăpa de uitătura lui omniprezentă şi indiscretă.

În apropierea camerei lor era o cămară cu de toate : un butoiaş de vin, neînceput, o damigeană cu ţuică din zarzăre, alta de vişinată, borcane cu carne de porc sacrificat la ultimul Ignat, conserve făcute în casă, toate parcă te îmbiau la ospăţ.

Rudele păreau încîntate de Adrian. Era ofiţer, în armată timpul trece şi aurul sporeşte pe epolet ; adică tocmai bun pentru nepoată, un bărbat „ca la carte". Cândra era o femeie cu vederi largi. Viorela avea un copil, era nemăritată, sublocotenentul — neînsurat, aşa că mirarea mătuşii a depăşit orice margine cînd cei doi şi-au rostuit lucrurile în odăi vecine...

Grădina cultivată de Aureliu arăta ca un mic Eden ; semănaseră toate zarzavaturile trebuitoare unei gospodării ; n-aveau pentru ce să se ducă la piaţă.

Au dormit, aşa cum a vrut Viorela, în odăi separate, despărţite de o uşă cu geamuri, spre nedumerirea suspicioasei mătuşi, nemulţumită de tratamentul aplicat oaspetelui. Era încredinţată că i se ascunde ceva. Izmenelile nepoatei nu-i conveneau şi avea să i-o zică. Să pui mîna pe un ofiţer cu aur pe epolet şi să faci pe mironosiţa ; asta era prea de tot.

A doua zi, îmbrăcaţi în costume de plajă, s-au dus la gîrlă. Şi-au aşternut un macat sub o salcie, dar în aşa fel încît jumătate să fie la umbră jumătate la soare, mişcînd cuvertura după schimbarea astrului zilei pe cer. Viorela şi-a luat cu ea de la Bucureşti *Misterele Parisului* de Eugène Sue, din care citi cîteva zeci de pagini.

Privirile lui Adrian urmăriră un timp textul. Faptul că nu stăpînea bine limba franceză, ca în ultimii ani de

liceu, îl nemulțumea. Parcurse cîteva rînduri de pe o pagină : „Après son entretien avec Chourineur, Rodolphe resta quelques moments preoccupé, pensif. Fleur-de-Marie, n'osant interrompre le silence de son compagnon..."

A trebuit să revină de două ori pentru a traduce textul inteligibil. Cândra era lîngă ei. Adusese roșii, pîine caldă scoasă de la țest, un castravete despicat în patru, sărat, o bucată de brînză de oi. Toate într-un ștergar. Le așeză pe macatul Viorelei și plecă zorită de treburi, la fel de tăcută cum și venise.

În ștergar erau și o farfurie, două furculițe și un cuțit. Viorela preluă îndatoririle gazdei. Începu să spună lucruri plăcute despre Cândra, pe care o iubea parcă mai mult decît pe Ruxandra, propria mamă.

Ele două, Cândra și Ruxandra, erau fetele Sulfinei. Dar Cândra era făcută cu Pătru, un plugar, și acesta meșter de binale ; Ruxandra era copilul din flori al lui Linu, băiatul hangiului Maftei...

Veniră de la plajă. Se spălară la cișmea. Sfîrșiră iute de mîncat, iar la umbra viei, la o cafeluță pregătită de Viorela, din cea adusă de la „Iuliu Meinl", din București, se așezară la o parolă, lucru tocmai pe placul gazdei, căreia îi erau neclare destule lucruri.

— Bine te-ai gîndit, Vioraș, să vii aci în conced. E frumos rău acu pe la noi. E timpu' cînd fierbem în cazan țuica de zarzăre.

— Erau bombardamente mai în fiecare noapte.

— Dă-le, necuratului. În Prunaru n-a sunat cu „măgăoaia" niciodată. Ce morții să zobească aici ? Casele noastre le dai jos cu umăru'.

— D-asta ne-am gîndit să poposim cîteva zile la dumneata.

— Se alese prafu de casa Leoneștilor la care slugărea Ruxandra.

— Trecui pe acolo, susținu Aureliu, și n-a rămas neam din ea, toată-i zobită.

— Să dai turtă popii că scăpași cu zile d-acolo. Semn ceresc, Vioraș. Să ții și tu măcar o zi pe săptămînă post, că-ți ajută.

Viorela apucase să-i povestească Cândrei ce se petrecuse la București. De fapt și Aureliu trecuse pe la serviciu la o zi-două după nenorocire, aflase cite ceva și, gonit de treburi, se întorsese cu tot ce aflase la Prunaru.

— Abia venisem de la Scoarța, unde e copilu' dus cu mama. Și, ca un făcut, în noaptea aceea a căzut bomba în curte, lîngă casă.

— E surpată rău, aprecie și Aureliu. Acoperișul a fost săltat și dus peste pomi, de parcă acolo se afla de cînd e lumea. Ce, mi te pui cu puterea bombei ! Te face una cu pămîntu' de te nimerește, Vioraș.

Viorela o stima pe Cândra și pentru faptul că aceasta a crescut-o pînă ce Ruxandra s-a angajat în casa Leoneștilor. Tatăl ei o părăsise pe Ruxandra și plecase în America. Se angajase acolo lucrător la „Ford", făcuse ceva avere, o chemase și pe Ruxandra să vină la el cu Viorela, dar nevasta lui n-a voit. A muncit așa cum a putut și și-a dat fata la școala primară, apoi la liceu și la Academia Comercială. Totul din munca sa de slujnică ; din banii puși deoparte, a îmbrăcat-o, i-a cumpărat cărți, caiete, i-a plătit taxele școlare, fără să se plîngă nimănui că nu are ori să ceară vreun ajutor de la cineva. Numai Cândrei îi spunea necazurile, iar aceasta din puținul pe care-l avea o ajuta și pe ea, atunci cînd putea.

— Și domnu' sublocotenent Adrian iți e prieten ori iți e bărbat ?

Cândra mai pusese întrebarea asta, dar Viorela, diplomatic, ocolise răspunsul, însă mătușa ei reveni pentru a treia oară.

— Am condus-o aici, să n-o las singură pe drum. Ea mi-a cerut să stau cîteva zile, pînă îmi consum permisia, apoi mă întorc pe front.

— Înțelesei că o găzduiși pe Vioraș. Asta cum s-o mai înțeleg ?

— Locuim tot așa. Eu într-o cameră, ea în cealaltă.

— Voi trăiți împreună, dar lui Vioraș îi e frică de Ruxandra.

— Este așa cum v-am relatat, doamnă Cândra, vorbi solemn Adrian.

— Și dă ce graba asta să vă duceți ? Și aici e casă de oameni.

— V-am explicat că îmi expiră permisia. Plec îndărăt pe front.

Figura Cândrei se posomori. Îi plăcea Adrian și se potrivea foarte bine cu nepoata ei. Semănau amîndoi ca frate cu soră ; motiv să considere că sînt predestinați să se împreune cu popă și la primărie. Adrian era prezentabil și peste toate arăta să fie un bărbat serios. Ca să schimbe puțin discuția, care trena, aduse vorba de Pompei.

— Adrian i-a fost camarad de arme, a luptat la tancuri cu Pompei.

— Ce mi-a fost și cu omu ăsta, îl căină Cândra. Răposă dă tînăr, dă n-a știut nici el ce e viața. S-a dus dă parcă nici n-a existat.

— Viața e un fir dă ață, îi dădu dreptate Aureliu ,o întinzi mai mult decît trebuie și, gata, s-a rupt. Așa cu Pompei al Leoneștilor.

— Mamă Cândro, hai să nu mai vorbim de ce-a fost.

— Nu v-ar strica cîteva zile de odihnă, dacă n-ați fost dus nicăieri, îl îmbie Aureliu pe Adrian. Pentru front aveți timp destul.

— Aș rămîne, dar este singur acasă Karl, cîinele curții. Nu i-am lăsat nimic de mîncare și nici în grija cuiva nu l-am dat.

— O ! se minună Aureliu. Și nu găsește el dă mîncare ?

— Asta e un pretext nefondat, îl dezorientă afirmația Viorelei. Unchiule, poate are alte motive. Poate este așteptat de vreo fată.

— Dacă aceasta este părerea ta sinceră, atunci rămîn aici două zile, se hotărî Adrian, privind figura liniștită, fără expresie, a Viorelei, care inventase un asemenea argument ca să-l convingă să stea.

— Uite ce bine îi pare lui Aureliu. Mai are și el cu cine schimba o vorbă. O să mai vorbiți și dumneavoastră de război, o să puneți țara la cale. Noi, femeile, avem de vorbit destule.

13

Se găseau în grădina Cândrei. Trecuseră două zile. Adrian se dusese de la un capăt la celălalt al ei, însoţindu-l pe Aureliu.

Acesta îi explicase că pămîntul nisipos al locului fusese tot timpul îmbogăţit cu îngrăşămînt natural, de la oi, de la vaci.

Aureliu era priceput şi harnic în acelaşi timp. Pe fiecare palmă de sol cultiva cîte ceva ; totul era astfel pus acolo ca să poată fi văzut de soare şi udat cu apă trasă din fîntînă cu o pompă şi adusă la fiecare vrej cu o ţeavă din care porneau ramificaţii la parcelele cultivate, astfel încît apa să nu se irosească, să fie întrebuinţată cu folos, să înlesnească planta să se dezvolte, să se coacă...

Poposiră sub un nuc respectabil, a cărui coroană umbrea trei ogrăzi. Numai că aşa fusese dat : partea cea mai întinsă din acoperămîntul vegetal cădea deasupra curţii celor doi. Se aşezară pe o bancă, sub umbra rece şi odihnitoare a pomului.

— Rămii, Adrian, la noi pînă la sfîrşitul permisiei. Te întorci cu Vioraş în Bucureşti, îi propuse Aureliu, apoi plecă lăsîndu-i pe amîndoi acolo, simţind că îi stînjeneşte.

— Am abuzat prea mult de bunăvoinţa alor tăi. Apoi, serios, m-am gîndit totuşi la Karl. Ce-o face cîinele acasă singur, singurel ?

— Pretextul acesta este neverosimil. Caută altceva, Adrian. L-ai găsit singur şi, din cîte mi-ai spus, n-a murit de foame. A avut parcă grijă, din cîte ziceai, un vecin.

— Da, dar nu i-am anunţat că plec, să se intereseze de el.

— Se descurcă el. Dezgroapă rădăcinoase şi le mănîncă. Singur mi-ai spus că l-ai văzut rozînd cartofi şi ţelină. Dacă te aşteaptă o femeie, atunci este cu totul altceva.

— Ce părere îşi face Cândra că dormim separaţi ? Ce zice de mine ?

— În Pitar Moş nu stăm tot aşa ? !

— Din stradă nu se vede că ocupăm camere separate.

— Crezi că mătuşa despică firul în patru ca tine ? Uite, la noapte am să mut patul la tine, dar nu te las să te atingi de mine.

— Te-ai apucat să scrii un tratat de sexologie alegîndu-mă pe mine ca subiect ? Să ştii că nu mă aranjează postura asta.

— Nu fi copil.

— Nu mi-ar plăcea să mă considere Cândra un papă-lapte.

— N-ai nici o grijă. Să fim serioşi, Adrian. Vrei să te întorci la Bucureşti pentru cineva. În acest caz nu te reţin. Cândra însă, e liberă să creadă ce vrea. Hai să evităm o asemenea situaţie.

●

După-amiaza s-au dus la plajă. Erau pe pătură, sub acel prun tînăr cu fructele coapte, timpurii şi dulci din care Adrian mînca pe săturate. Viorela citea cu pasiune din ***Misterele Parisului***.

Adrian o văzu cufundată în lectură şi se aplecă asupra ei, sărutînd-o ; o pornire necontrolată.

— Ce se petrece cu tine, Adrian ? îl fixă cu privirea.

În ochii ei se citea jenă şi uimire, parcă şi o vagă milă.

— Un gest necugetat. Nu ştiu ce-a fost, te rog să treci peste slăbiciunea mea de moment.

Pe obrazul ei, o paloare nefirească fu urmată la puţin timp de o roşeaţă feciorelnică. Adrian, apropiindu-se mult de ea, cînd o sărutase pe gît, îi atinsese sînii şi coapsele ; întîrziase puţin pe cupa sînului stîng.

— Nu este bine cum procedezi ! şi îşi trase fusta peste costum, apoi îşi îmbrăcă bluza. Ai devenit agresiv.

A plecat înainte, lăsîndu-l să strîngă pledul. Intrară unul după celălalt în sat. Adrian zăbovi sub un corcoduş negru, unde îşi umplu cu fructe pălărioară albă de soare.

Pînă la gospodăria Cândrei erau cîteva sute de paşi. De după ulucile înalte, ochii curioşi ai sătencelor îi urmăreau.

Multe muieri îşi închipuiau că ofiţerul era tatăl copilului, tatăl adevărat. Ştirea morţii lui Pompei ajunsese şi aici, în Prunaru. Altele credeau altfel. Că locotenentul

Leo...scu o lăsase grea pe Viorela, iar acum, cînd nici nu se răcise bine celălalt, nepoata Cândrei aducea în casa mătuşii bărbat străin, de la care se va alege sigur cu un nou plod. Pînă la urmă, ce naşte din pisică şoareci mănîncă, pentru că şi Sulfina tot aşa o făcuse pe Ruxandra...

Se ajunseră unul pe celălalt.

— Mai insişti atît de mult să pleci ?

Folosise o voce blîndă, lipsită de sarcasm. Cu trecerea timpului el se îndrăgostea tot mai mult de Viorela. Nu izbutise s-o convingă că o iubeşte cu adevărat, că nu urmărea o aventură ieftină şi că dorea să se căsătorească cu ea. Începuse să se comporte în preajma ei astfel, încît să fie agreabil, aborda atitudini şi gesturi circumscrise într-un perimetru comportamental pe de-a-ntregul pe placul Viorelei ; fără să-şi dea seama, prin toate astea, îşi remodela personalitatea...

Seara a trecut pe nesimţite. Aureliu era un bărbat şi jumătate. Luptase în primul război mondial împotriva germanilor. Luptele cu aceştia fuseseră grele de la început pînă la sfîrşit. Fusese rănit şi dus prizonier într-un lagăr de la sud de Dunăre. Evadase. Apoi se bătuse din nou cu germanii comandaţi de mareşalul Mackensen. Aureliu n-avea de unde o cunoaşte, dar presa vremii consemnase faptul că acest comandant de oştiri, Mackensen, sărutase prima oară mîna împăratului Wilhelm al II-lea, introducînd moda sărutării de către ofiţerii germani a mîinii unui bărbat de către alţi bărbaţi, fie că era el Kaiser.

Cei doi vorbiră despre recoltă, despre război.

— Germanii cumpără cereale multe, direct de la producători, ocolind întreprinderile de profil ce sînt controlate de guvernul român.

— Au nevoie, nea Aurele. Armata germană este învăţată să mănînce bine. Dacă nu este hrănită, nu luptă. Soldatul german are nevoie şi de confort, spre deosebire de ostaşul român, învăţat să primească puţin şi să dea maximum. Te-ai întrebat vreodată pentru ce un ofiţer român primeşte o soldă de cîteva ori mai mică decît un ofiţer german ? Că statul român, pentru cîteva zeci de mii de germani ce staţionează în România, cheltuieşte cît pentru jumătate din armata română ? !

— Se aude că guvernul german nu prea se-ndeamnă să plătească ce cară de la noi, ar vrea să ia totul fără bani. Ce știi de asta ?

— Mereu se duc tratative cu ei. Mareșalul le-a pretins să-și achite datoria în aur, pentru că și moneda lor este supusă inflației.

— Să dea Dumnezeu să fie așa. Am o întrebare. E adevărat ce se aude că sînt aduși în țară soldații noștri teferi, slăbindu-se frontul ?

— De unde lupt eu, au venit acasă militari sănătoși. Mulți militari se întorc pentru refacere, pentru recuperare. Vin treízeci de zile, cum am venit și eu.

— Dacă este așa, înseamnă că avem o armată puternică în țară.

— Eu cu Viorela mergem în casă dacă voi ați dat-o pe politică.

Rămase afară cu Aureliu, sorbind în prize mici zărzărică ; era parfumată, limpede, cu aromă de corcodușă coaptă.

— Ce părere ai, domnule ofițer, pierd germanii războiul ?

Urmă o pauză scurtă. Adrian era puțin încurcat de întrebare.

— Ce să zic, ca ofițer, nu trebuie să fiu defetist, dar așa cum se prezintă raportul de forțe, pare că-l cam pierd.

— Așa e ; rușii au devenit atît de puternici ?

— Nu au devenit ei atît de puternici pe cît au slăbit germanii. N-au mai putut să-și refacă pierderile uriașe înregistrate pînă acum...

— Bănuiam și eu. Americanii îi pisează cu bombardamentele, că le-au pus la pămînt industria de război și transporturile pentru front...

— Ar mai fi ceva. Armata germană este comandată acum direct de Hitler. El ia decizii, se pare, în baza unor situații eronate servite de generali, care n-au totdeauna curajul să-i aducă la cunoștință dezastrul de pe front, să-i furnizeze cifrele reale ale pierderilor. Știrile proaste îl conduc, se aude, în pragul nebuniei. Și atunci toți îl mint, cît pot.

— Asta poate să ducă armata germană la dezastru ? !

— Hitler, după cum am aflat de la ofiţerii germani, nu mai dă voie trupelor să se retragă, ordonîndu-le să se bată pînă la distrugere.

— După părerea mea, face asta ca să-i întîrzie pe aliaţi să ocupe Germania. Nici eu nu-i agreez pe nemţi. Am luptat contra lor numai cu arma goală în mînă, fără muniţie. Fug nemţii de baionetă ca de dracu !

— Nea Aureliu, atunci era altceva. Ce mai faci dacă tu ai în mînă o puşcă şi duşmanul vine în tanc ? Ori coboară asupra ta în picaj, cu un avion de asalt ? Eşti pierdut. Războiul de acum înlătură bătaia bărbătească, foloseşte maşinării cu forţă mare de distrugere. Acum e un război al maşinilor...

Gazda îşi controlă cadranul ceasornicului. Chipul i se înnourase.

— Hai în casă, domnule sublocotenent, am pus destul ţara la cale. Am o arătare de radio pitită sub rufe, şi văd că eşti om de încredere. Englezii ăştia mint de-ngheaţă apele. Hai să vedem ce mai zic, îi făcu lui Adrian cu ochiul.

— Ce fel de vecini ai, nea Aurele ?

— Sînt oameni tăcuţi. Mai vine la mine un tovarăş din tîrg cu care lucrez la binale. El strînge Ajutorul Roşu. Ştii ce-i acela ?

Un Philips arhaic, cu trei lungimi de undă, apăru de sub nişte albituri. Conectă aparatul minuscul la curent şi la o antenă. Ochiul magic se însufleţi, statornicindu-se apoi bruiajul anemic, un zgomot de fond, ca şi cum cîţiva bondari se hîrjoneau în odaie.

— Cum vă aveţi cu jandarmii ?

— E după aici. Nu ne face necazuri. Iar germanii se duseră unde a înţărcat dracu...

Loviturile de gong răsunară, înecîndu-se în pereţii de chirpici. Viorela şi Cândra, înţelegînd despre ce este vorba, se apropiară în vîrfurile picioarelor, de parcă ar fi întîrziat la o vecernie.

„În Franţa se generalizează ofensiva aliată spre Sena. În sudul Franţei, Corpul 6 American se îndreaptă spre Aix-en-Provence. Divizia 1 Franceză vizează oraşele Toulon şi Marsilia. Statul-major FFI, din Île-de-France, şi Confederaţia Generală a Muncii au ordonat declanşarea

insurecţiei la Paris. Feldmareşalul von Klüge, fiind chemat la Berlin, bănuit că a făcut parte din conjuraţia împotriva lui Hitler, s-a sinucis. În lagărul de la Buchenwald a fost ucis Ernst Thälmann, preşedintele Partidului Comunist German..."

●

Era a treia, ori a patra zi şi o duminică cobora din văzduh pentru a-i aminti lui Adrian că mai avea puţin şi trebuia să fie în Bucureşti.

Urma să se prezinte la Comandament să-şi ia foaia de drum şi să se întoarcă pe front. Prin văzduh, puful coliliu de păpădie împiclise grădina, drumul spre lac şi mica peluză de iarbă.

Erau la plajă, Viorela intrase în apă şi se întorsese la mal. A stat puţin să se zvinte, apoi s-a aşezat pe iarbă, ferindu-se să nu ude cuvertura.

Adrian s-a rostogolit şi a ajuns lîngă ea. Mîinile lor s-au atins. Ea nu şi-a tras-o pe a ei. I-a cuprins palma micuţă într-a lui şi au zăbovit aşa, un timp îndelung...

— Viorela, nu încetez nici o clipă să te iubesc.

— Rosteşti mereu acest lucru, parcă temîndu-te să nu-l uiţi.

Au tăcut. El s-a sprijinit într-un cot. I-a privit îndelung obrazul îmbăiat de soare.

— Cînd ai să ajungi pe front ai să mă uiţi definitiv.

— Asta n-ai de unde să ştii.

Adrian se apropiase de obrazul ei, ar fi dorit s-o sărute apoi s-o ţină în braţe, doar atît, s-o ţină în braţe.

Ea înţelesese ce urmărea el, dar era incapabilă să facă vreun gest, să se depărteze, să-l respingă.

— Lasă-mă să te sărut, Viorela. Prin asta nu facem nici un păcat.

Ea n-a răspuns. Şi-a întors numai obrazul spre el şi l-a privit.

— Dacă vei auzi de mine că am murit, ai să ai remuşcări ?

Erau tulburaţi. Vocea lui caldă vibra, era emoţionat.

— Te comporţi ca o fiinţă slabă, încît pari un adolescent fără experienţă.

În acel moment nutrea pentru el puțină milă pe care și-o ascunse. Îi înflori pe obraz o grimasă de amărăciune; Adrian se pripea, își pierduse răbdarea.

— Pe bucata asta de plajă, acum, sînt numai bărbat, iar tu, orice crezi că ești, ori vrei să fii, nu reprezinți decît una dintre urmașele Evei. Distanța artificială pe care o menții între noi este anacronică, pentru că nefirească este concepția ta de viață, dacă ai cu adevărat o asemenea concepție.

Viorela, fără ca Adrian să insiste, îi relată pe scurt povestea Sulfinei, mama Ruxandrei, părăsită și ea de bărbatul ei. Pățania Viorelei cu Pompei era cunoscută și nu mai era nimic de adăugat.

Recunoștea că fusese poate traumatizată; destinul asemănător al femeilor din trei generații o marcase pe Viorela. În sufletul lui exista un conflict între mîndria sa de bărbat, respins continuu de Viorela, și spiritul său sportiv de a nu abandona lupta pentru a o cuceri, a o convinge că o iubește, dar, ca oricare alt bărbat, nu putea să nu-i spună ce simte, ce dorește, chiar dacă asta îl punea în situații neplăcute.

— Adrian, după acest pas ce are să mai urmeze ?

— Al doilea pas, al treilea...

— Și cînd te vei plictisi, îmi vei întoarce spatele, vei găsi o altă femeie.

— Uite, ceea ce-mi spui acum, îmi dă prilejul să reflectez.

— Și după ce te vei gîndi bine, te vei retrage diplomatic, nu ?

— Am nevoie totuși de o repliere, să-mi pot aduna gîndurile.

Viorelei i se aprinse în priviri o scînteie de triumf.

— Din cele ce spui înțeleg că vrei să ne oprim aici.

— Are sens să mai continuăm o discuție care nu duce nicăieri ? Rămînem prieteni, camarazi, iar pentru ce crezi că urmăresc o să-mi caut o parteneră de dragoste, iar pe tine am să te respect.

Spiritele lor acum alergau pe drumuri paralele, tinzînd ipotetic să se intîlnească urmare a legilor matematice la infinit ; numai că această întîlnire nu putea să aibă loc vreodată, ei se înstrăinau încă de pe acum...

Obrazul lui căpătase trăsături aspre, imobile. Pe al ei se citea umbra unei tristeţi şovăitoare. O tristeţe care îi adăuga un aer de distincţie.

Îi plăcea modul de exteriorizare al lui Adrian, îi plăcea el întreg, atunci cînd ataca frontal, cînd şovăia ori se retrăgea diplomatic, ori cînd, cuprins de o inexplicabilă timiditate, arăta dezorientat.

— Cît crezi că am putea coabita, Adrian ?

— Ca soţ şi soţie, ori ca iubiţi ?

— Ca iubiţi. Mi se pare mai firesc astfel. Şi ţi s-ar potrivi.

— Iar anticipezi un mod de viaţă ce s-ar interpune între noi, fără să ţii seama de ce gîndesc eu. Eu te vreau în primul rînd ca soţie.

— Răspunde-mi cît ai coabita cu mine, poftim ! ca soţie ?

— Să-ţi răspund, toată viaţa ? Ar suna fals, ca într-o melodramă. Nici unul dintre noi nu cunoaşte acum în ce fel se va transforma în timp, la care dintre noi va apare mai întîi plictisul şi cînd ar simţi nevoia unei înnoiri. Merită însă să fim împreună cît mai mult.

Între ei se instală o altă tăcere, şi mai lungă.

— Dar chiar dacă am ajunge la căsătorie, eu nu renunţ la ideea că trebuie să mă cucereşti mai întîi, după ce ţi-am opus cea mai tenace rezistenţă. Nu-mi place să fiu victima propriei mele slăbiciuni. Am greşit o dată în viaţă, a doua oară ştiu să mă feresc.

Tonul ei era rece, hrănit de o vădită insatisfacţie. Privirile lui se răciră asemeni timpului de afară, entuziasmul i se stinse treptat.

Un vălmăşag de nori încenuşă momentan ziua, lumina ce mai ajungea la ei se ofilise. Faţa lucie a lacului se ridă urmare a unui vînticel ce atunci se născu din senin.

Viorela se ridică şi-şi pieptănă părul cu gesturi repezi, nervoase. Adrian mai intră puţin în apă, la margine, privind dincolo de ostrov, acolo unde firul principal al rîu-

lui se grăbea spre umbrele tainice statornicite printre răchitele ce populau valea...

•

Pe aleea de piatră, îngustă, ce se pierdea la capătul grădinii, umbrele lor, în drumul făcut spre nuc, îi precedau tot mai lungi, mai nefirești. Sub peticul de cer tot mai colorat, prin coclaurile fînarelor liliecii urzeau scufii noilor născuți dintr-o lînă imaterială, tunsă de pe oi încă nenăscute.

Silueta Viorelei se decupa albă, înaltă, subțire, pe fundalul de catifea neagră a grădinii. O cuprinse pe după umeri, înțelegînd dorința ei de a fi protejată împotriva răcorii.

Pașii lor egali parcurseră silențios aleea înspre umbrarul unde mîncau ziua. Se opriră într-un loc. Nici ei nu știau pentru ce. Adrian o ținea mai departe cu brațul pe după umeri. O întoarse cu fața la el. Ea se lăsă. O sărută. Apoi ea și-a aplecat fruntea încinsă pe umărul lui.

Ceea ce se petrecea cu ea era o dulce nebunie. Buzele ei moi se contopiseră din nou cu ale lui. Viorela se înălță și-l sărută din nou. Ar fi rămas așa înlănțuiți o vecie, pînă cînd vestitorii dimineții ar fi trîmbițat nașterea zorilor, spărgînd noaptea în cioburi. Vraja însă se rupse, cînd glasul Viorelei îl aduse treptat la realitate.

— Te bucuri că ai triumfat atît de ușor, Adrian ? Tainele sărutului, ale îmbrățișării s-au risipit. Pînă la împlinirea scopului tău nu mai este decît un pas.

Viorela se văzu alături de el pe o scenă enormă, inundată cu alb, în fața unei săli de spectacol, arhiplină, cu spectatori decent îmbrăcați. Aceștia, gravi, nefiresc de gravi, o priveau mustrători. Ei doi erau materiali, erau acolo. Nu se mai putea anula nimic decît făcînd călătoria în timp înapoi, trecînd de momentul cînd s-au oprit și buzele ei se contopiseră cu ale lui, într-un sărut voluntar, fără ca el să i-l fi cerut. Totul fusese o trăire sinceră, cuvintele ei limpezi erau ceea ce crezuse că trebuie spus în acea clipă de abdicare.

— Văd că te bucuri că ai triumfat ?

— Acum te iubesc şi mai mult, Viorela. Să ai încredere în ce-ţi zic...

Se desprinseră unul din braţele celuilalt. Parcurgeau din nou aleea îngustă, urmărind şi urmăriţi de umbrele lor ce creşteau şi scădeau după cum se depărtau ori se apropiau de lumina puternică a unei lămpi agăţate sub căpriorul porumbarului.

Adrian n-avea motive să fie pe deplin fericit. Peste cîteva zile pleca pe front, deşi va mai zăbovi puţin în Bucureşti. Frontul însemna necunoscutul, haosul, abatorul uman în care era din nou azvîrlit.

Se va prezenta la regiment. Îşi va lua tancul în primire, va lupta, va simţi din nou greutatea nevăzută a carapacei de oţel, avînd inima chircită în piept ori de cîte ori un proiectil atinge cuirasa.

Mai întîrzie la marginea hotarului de vrajă a visului. Era atît de aproape de el dragostea, şi mai înainte de orice nevoia de iubire, încît îl cuprinse o iraţională senzaţie de uşurare cînd ascultă cuvintele Viorelei, dovada capitulării ei treptate.

— După ce am să-ţi aparţin şi plictisit de mine mă vei epuiza în imaginaţia ta, atunci cînd n-am să mai prezint acelaşi interes ca acum, vei dori o schimbare. Te rog să nu mă minţi, să-mi spui din timp acest lucru.

Îl încercau emoţii contradictorii. Presupunerile ei, intoleranţa, absurda neîncredere în soliditatea convingerilor lui rămăseseră intacte.

— Sper să fim în stare să păstrăm aceleaşi impresii intime unul pentru celălalt un număr cît mai mare de ani. Eu aşa întrevăd viitorul.

— Am să tălmăcesc în versiunea mea cele rostite de tine. Adică să ne găsim în centrul visului cît mai mult posibil, şi, deşi ştim că visăm, să refuzăm să ne trezim, iar peste ani nenumăraţi, cînd totul se va destrăma implacabil, să eşuăm fiecare pe banchiza sa.

În sinea lui, Adrian credea că Viorela are pe cineva. Umbra acelui bărbat se interpunea mereu între el şi ea. Nu era departe de adevăr. Acel bărbat exista : era un coleg de-al Viorelei care o asalta zilnic şi căruia nu-i dădea nici o speranţă.

— Nu-ţi cer absolut nimic în plus, Viorela. Ne oprim la aceste sărutări. Dacă mă întorc din război, şi te găsesc liberă, reluăm totul de unde am rămas astă-seară.

Cuvintele lui erau ciudate. Aşa le considera ea, nelalocul lor. Presiunea pe care el o condusese, cu abilitate, pînă aproape dincolo de limita răbdării sale, acum o curma neprevăzut, chiar puţin brutal. Rostise totul pe un ton sever, hotărît să-şi ţină cuvîntul.

— Nu m-am înşelat, Adrian. Cecul în alb te suprasatisface. Probabil că m-ai şi fişat, trecîndu-mă la lucruri perimate...

— Imaginaţia ta este în mîinile tale, n-o lăsa să o ia razna. Hai să aşteptăm prima zi de pace, apoi reluăm dialogul.

— Majoritatea bărbaţilor îşi dau cuvîntul că respectă femeile, dar şi-l încalcă. De fapt şi tu ai adoptat aceeaşi atitudine. Te priveşte ce faci şi ce nu. De fapt, nici eu nu eram ferm decisă să încep ceva serios cu tine. Aşa că nici unul dintre noi n-a pierdut prea mult...

•

Figurile lui Aureliu şi Cândrei deveniseră grave. Adrian, şi el de faţă, arborase o mină serioasă. Din cele auzite mai înainte la radio, n-aveau nici un motiv să se fericească. „Pe frontul de răsărit, în aripa sa de sud, sovieticii au dezlanţuit o ofensivă de mari proporţii, angajînd circa 90 de divizii, şase corpuri de tancuri şi motomecanizate, două armate aeriene, însumînd un milion de oameni, 1 400 tancuri, 16 000 de tunuri şi aruncătoare de mine şi 1 750 de avioane. Ruşii au creat breşe adînci în dispozitivul Grupului de armate «Ucraina de Sud», comandat de generalul Friessner."

Aparatul de radio îşi încheiase emisiunea. O explicabilă stare de agitaţie îi cuprinse. Sovieticii acumulaseră importante forţe umane şi materiale şi trecuseră la atac. Adrian, îşi consultă ceasul. Puţin peste orele 10 noaptea.

— Poate s-au suspendat concediile şi permisiile, zise el, mîine dimineaţă plec la Bucureşti.

Adrian nu dormea. Se ridică și deschise fereastra, lăsînd să pătrundă în încăpere parfumul de noapte al petuniilor. Se va stabiliza oare frontul pe linia fortificată de care se tot vorbea ? Întăriturile de acolo se înmulțiseră, se modernizaseră, se dotaseră cu arme redutabile de foc, cu cîmpuri de mine ; cazematele erau dispuse în adîncime pe cîțiva kilometri și dotate cu armament pentru a face față oricărei situații.

Dar dacă rușii lansau un desant aerian în spatele fortificațiilor, așa cum se petrecuseră lucrurile pe „Zidul Atlanticului", unde americanii au cucerit cazematele atacîndu-le de pe uscat ? Japonezii își săpaseră cazemate în adîncul solului din coral ori tuf vulcanic, dispunîndu-le pe mai multe etaje în adîncime. Toate au fost cucerite pînă la sfîrșit. Oriunde în lume, în războiul modern, fortificațiile întîrziau o armată, desigur că n-o puteau înfrînge, dar o obligau să-și încetinească ritmul ofensivei, o întîrziau, și în timpul ăsta se puteau întîmpla multe...

„Ne-am retras pe teritoriul țării, trebuie să-l apărăm cu dinții. Vom părăsi, mai mult ca sigur, pe germani. Războiul lor nu ne-a privit de fapt niciodată. Încă de la început s-a vădit nesinceritatea lor față de noi. La sfîrșitul unui asemenea război, cîștigat de germani, la masa tratativelor, dacă ar fi existat o asemenea masă, ar fi putut trece Führer-ul lor peste atitudinea fermă, peste pozițiile răspicate, peste intoleranța delegațiilor noastre față de ceea ce li s-a cerut ? Vor uita germanii că n-au putut înfeuda România intereselor războiului lor pe cît ar fi vrut, că România a pretins de atîtea ori și a primit plata în aur pentru achitarea datoriilor Reich-ului ocazionate de livrările de petrol și de grîne ? Vor putea trece peste refuzul nostru de a deporta evreii, așa cum i s-a cerut în dese rînduri mareșalului, și felul cum aceștia au fost tratați în țară la noi față de restul Europei ? Că li s-a înlesnit să ajungă în țară la ei, chiar în aceste condiții de război, luîndu-se atitudine față de șicanele ce li s-au făcut pe drum, cînd traversau peninsula Balcanică spre porturile Mării Egee ? Înlăturarea legionarilor de la putere și tot ce s-a întîmplat apoi cu această organizație susținută

și finanțată de naziști, toate astea ar putea să le uite Führer-ul Reich-ului german ? !"

Adrian nu izbutise încă să adoarmă. Tot felul de gînduri îi treceau prin cap.

„Mîine plec la București. Dacă rușii rup frontul, Bucureștii pot intra în zona de operații. Hitler a introdus tactica pămîntului pîrjolit ; lupta pînă la ultimul cartuș, pînă la ultima casă, ultima palmă de pămînt. Va deveni și Bucureștiul o a doua Varșovie ? Iar fac presupuneri fără rost"...

Zorii șovăitori irupeau de sub pleoapele mahmure ale nopții, împroșcînd pomii cu mărgele rubinii. Lumina, apoi, scăpată peste bordurile orizontului, revelă fuioarele de nori rînduite în terase, incendiindu-le cu flăcări cu pară anemică, catifelate : în satul Prunaru se năștea o nouă zi, parcă mai aparte decît toate celelalte de pînă atunci...

14

Sovieticii rupseseră frontul, declanșind ofensiva. Liniile de apărare germane fuseseră date peste cap și se întrezărea un dezastru de proporții. Cel care poruncea armatei române, mareșalul, voi să vadă la fața locului cum se petrec lucrurile. Se gîndi că era foarte importantă o convorbire cu generalul Friessner, comandantul grupului de armate germane „Ucraina de Sud", pentru a stabili măsurile militare care se impuneau pe moment, ca și cele pentru perioada imediat următoare. Așadar, zbura cu avionul la Slănicul Moldovei, unde Friessner își instalase Cartierul general. Mareșalul era furios, pentru că ceruse în mod repetat Führer-ului blindate și artilerie anticar și nu primise nimic.

Mareșalul avusese convorbiri cu Hitler între 23—24 martie, tot la Castelul Klessheim, în prezența secretarului acestuia, Paul Schmidt. Führer-ul începuse atunci prin a lăuda fortificațiile de pe Coasta Atlanticului, unde, afirma el, soldații Europei comandați de Rommel stăteau de pază, făcînd imposibilă o debarcare aliată. Discutaseră și despre Ungaria, ocupată militar de Wehrmacht.

— Dacă va fi necesar, n-am să mă dau înapoi să iau măsuri foarte dure cu orice țară, pentru ca orice primejdie pentru ducerea împreună a războiului să fie înlăturată fără menajamente.

Motivația ocupării militare a acestei țări sunase, din gura Führer-ului, ca un avertisment. Hitler cunoștea aproape totul despre activitatea lui Știrbey la Cairo, despre tratativele acestuia cu anglo-americanii.

— După atitudinea neloială a guvernului ungar, și cum România și nici Ungaria nu și-au însușit vreodată arbitrajul de la Viena, iar Italia este desprinsă de Axă, Germania consideră oportun să nu mai figureze ca semnatară a Arbitrajului. Rog pe excelența-voastră să nu amintească față de nimeni această declarație. Am s-o fac public la momentul potrivit.

Caducitatea Dictatului îl mulțumea pe mareșal. Îl stăpînea totuși un amestec de îndoială și neîncredere. Sensibilității naționale a românilor, tot mai aprinsă în ultimul timp, urma să i se dea satisfacție. Țara întreagă asistase neputincioasă la atrocitățile săvîrșite în partea ei de nord-vest sub privirile germanilor.

A doua zi, la 24 martie, Hitler și Antonescu s-au întîlnit din nou. Hitler a prezentat sinteza unei analize militare cu idei originale, concepută după tratatul lui Moltke. Începu să peroreze în fața generalilor, vorbind cu emfază, gesticulînd și arătînd tot felul de semne grafice ce însemnau armate, mari unități și unități germane dispuse conform unor concepții strategice la care ajunsese după îndelungi nopți de nesomn și de veghe.

Cei de față îl ascultau arborind diferite măști. Printre aceștia se aflau : Keitel, Göring, Antonescu, Ilie Șteflea, Jodl, Joachim von Ribbentrop, Karl Dönitz, Heusinger. În cîte o pauză se auzea căscatul cîinelui Blondi, care se plictisea nebăgat în seamă de nimeni. Hitler își privea interlocutorii, căutînd să pătrundă gîndurile fiecăruia.

— Înaintarea rușilor, concluzionă el, nu poate fi oprită decît prin forța armelor. Pentru terminarea războiului nu există decît o luptă totală, cumplit de dură, orice altă speranță deșartă slăbește rezistența națiunii.

— Pentru a lupta eficient, ar fi nevoie ca armata română să-și refacă potențialul militar cel puțin la nivelul anului 1941.

Gazda se prefăcu surdă la afirmația precisă a mareșalului.

— Germania va înființa numeroase unități militare noi și va dota armata cu armament ultramodern, promise el triumfător.

— Victoria este asigurată în acest fel, *mein Führer*, sări Jodl.

— Ambele măsuri își vor dovedi eficacitatea primăvara asta și la începutul verii, cînd Germania va relua inițiativa. Domnule mareșal Antonescu, vom duce împreună o luptă generală pînă la victoria finală.

— Noi solicităm totuși două condiții preliminare.

— O ascult pe excelența-voastră, se trase Hitler de o ureche care îl frigea, semn că ceva nu este în ordine.

— Prima ar fi de natură politică : asigurarea frontierei de vest împotriva ungurilor. A doua ar fi militară : înzestrarea urgentă a armatei române cu tancuri, tunuri anticar și artilerie antiaeriană.

Ochii Führer-ului se închiseră, apoi se deschiseră brusc, tulburi.

— Condiția politică este pe cale de realizare, datorită ocupării Ungariei de către Wehrmacht. Pentru îndeplinirea condiției militare, am și dat instrucțiuni șefului de stat major.

Numai că atmosfera, și așa încordată, era pe cale să se încingă și mai rău prin intervenția lui von Ribbentrop, care susținea că se află în posesia unor dovezi că românii ar fi stabilit contacte cu rușii și cu Occidentul pentru scoaterea României din război.

La replica mareșalului că și germanii ar fi stabilit, la rîndul lor, asemenea contacte cu adversarii Germaniei, Ribbentrop negă total.

— Aceste luări de contacte sînt periculoase, deoarece dau englezilor ideea că românii doresc pacea.

— Am să cercetez cu toată rigoarea această situație, promise mareșalul cu seriozitate, și voi lua măsurile cuvenite...

Antonescu simţi nevoia să se uite prin hublou, să vadă unde se află. Pămîntul nu se zărea, el găsindu-se deasupra plafonului de nori. În jurul său, în dreapta, nici un avion. Aparatul era înarmat şi în caz de nevoie ar fi luptat. Plecase însă în mare secret, aşa cum obişnuia în ultimul timp. Puteau apărea surprize şi să se trezească cu o întreagă escadrilă inamică...

La intîlnirea din martie, raporturile romano-germane nu se clarificaseră, dar evitase ocuparea României de către Wehrmacht. Hitler se arătase hotărît să continue războiul pînă la sfîrşit. Desolidarizarea lui de Dictatul de la Viena era lipsită de efecte practice. La un viitor tratat de pace, Reich-ul fiind înfrînt, cine ar mai fi întrebat pe foştii săi conducători ce părere au despre injusteţea Dictatului ?

Negocierile cu aliaţii nu progresau deloc. I-a chemat la el pe Alexandru Cretzianu şi Frederic Nanu, ambasadorii trimişi la Ankara şi la Stockholm. Discutase cu ei deschis, voind să se facă bine înţeles, cînd le-a cerut să tatoneze condiţiile unui armistiţiu cu aliaţii, cu Anglia, Statele Unite şi Uniunea Sovietică.

— Puteţi spune celor interesaţi că eu l-am informat pe Hitler că nu va fi tras nici un glonte asupra trupelor britanice şi americane, în cazul cînd acestea îşi vor face apariţia în România.

— Ankara şi Istanbulul gem de spioni germani, l-a avertizat Cretzianu pe mareşal.

— Acţionaţi cu multă prudenţă şi mult tact...

Spre sfîrşitul lui septembrie 1943 şi în lunile următoare, raporturile romano-germane cunoscuseră momente de încordare extremă. La 30 septembrie, ziarul *Informaţia zilei* a publicat celebrul pamflet „Baroane", semnat de Tudor Arghezi. A urmat internarea poetului în lagăr. După opinia autorităţilor, articolul ar fi atacat morala publică. Germanii şi-au sporit şi mai mult neîncrederea în Mihai Antonescu, ce era şi ministru al Propagandei şi dirija cenzura...

Antonescu primise o scrisoare de la Hitler, redactată în termeni aproape de ultimatum ; situaţia trupelor germane era precară :

„...situația Grupului de Armate «Sud» s-a înrăutățit în mod îngrijorător, Germania încercînd prin încleștarea tuturor forțelor sale să sfărîme valul bolșevic care se abate asupra Europei de Est. Solicit o contribuție masivă a României, fiind nevoie ca fiecare unitate militară românească să fie pusă la dispoziția frontului..."

Mareșalul i-a răspuns Führer-ului abia după trei săptămîni :

„România nu dispune de trupe suficient înarmate și instruite pentru a putea fi trimise pe front. Materialul de război livrat de Germania armatei române, în baza convențiilor de iarnă, este insuficient și de slabă calitate".

În sfîrșit, ca urmare a crizei de ostași germani pe front, Hitler a dat ordin să fie redus personalul auxiliar al Wehrmacht-ului de pe teritoriul României...

Numai că von Killinger se neliniștea tot mai mult. Și-a înaintat părerile personale într-o scrisoare adresată lui von Ribbentrop :

„...În România situația se ascute. O dată cu apropierea rușilor se vădește că România încearcă să se apropie tot mai mult de Anglia și America. Avem convingerea că mareșalul nu a participat la aceste încercări. În ultimul moment însă am devenit bănuitor, fiindcă este imposibil ca ceea ce se petrece în țară să rămînă necunoscut mareșalului. Consider că, dacă se reușește să se stabilizeze frontul rusesc, atunci cu siguranță situația se va îmbunătăți. Dacă nu, trebuie să ne așteptăm la dificultăți în România. Nu cred că există vreun pericol acut și că ne-am afla în România în fața unor evenimente ca acelea intervenite în Italia. Atît timp cît frontul din răsărit ține, în România nu vor interveni complicații serioase..."

Antonescu avea textul comun al Conferinței de la Teheran, dactilografiat. Îl citise de mai multe ori și simți și acum nevoia să-l mai parcurgă. Uriașa energie ce radia din conținut îl cutremura.

„Noi vom căuta cooperarea și participarea activă a tuturor statelor mari și mici, ale căror popoare s-au consacrat cu inima și cu gîndirea lor — asemeni popoarelor noastre — nimicirii tiraniei și sclaviei, asupririi și intoleranței. Noi vom saluta intrarea lor — atunci cînd vor dori să intre — în familia Națiunilor Democratice ale lumii

Nici o forţă din lume nu poate să ne împiedice să distrugem armatele germane pe uscat, submarinele lor pe mări şi uzinele lor de război prin bombardamente. Ofensiva noastră va fi necruţătoare şi crescîndă. Încheind consfătuirile noastre prieteneşti, noi aşteptăm cu încredere ziua cînd toate popoarele lumii vor putea trăi liber, neatinse de tiranie şi în concordanţă cu diferitele lor tendinţe şi propriile lor conştiinţe. Noi am venit aici cu speranţă şi hotărîre. Noi plecăm de aici prieteni în faptă, în spirit şi în ţel.

Roosevelt, Churchill, Stalin."

Mareşalul aţipise. Se făcea că se găseşte la el în cabinetul de la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, din Piaţa Victoriei. Aghiotantul intrase interesîndu-se de un lucru extrem de important. I s-a făcut legătură telefonică cu Ankara, apoi cu Stockholmul. Vorbi mai întîi cu Cretzianu. Voia să cunoască cum au avansat tratativele cu anglo-americanii. Apoi vorbi cu Stockholmul, cu amabasadorul Nanu. Aici tratativele mergeau mai bine. Sovieticii erau dispuşi să încheie armistiţiul cu România. Se întrezărea posibilitatea ca armata română să participe la războiul contra hitlerismului şi horthysmului. Oricum, el îl va anunţa pe Hitler că-l va părăsi, pentru a nu transforma pămîntul ţării într-un teatru de război...

Învăţase textul pamfletului pe dinafară. De fapt, Mihai Antonescu, ministrul său de externe şi de propagandă nu era străin de conţinutul pamfletului şi de publicarea acestuia.

„...Uită-te, mă, la mine! Baroane! Să ne desfacem hîrtiile amîndoi, eu zapisul şi hrisoavele mele scrise pe cojoc, şi tu zdrenţele tale. Scrie pe ale tale Radu ? Nu scrie !... Scrie Ştefan ! Nu scrie !... Scrie Mihai, scrie Vlad, scrie Matei ? Nu !... Păi ce scrie pe cîrpele tale ? Degetele şterse de sînge ?

Mi-a ieşit o floare-n grădină, ca o pasăre rotată, cu miezul de aur. Ai prihănit-o. Ţi-ai pus labele pe ea şi s-a uscat..."

Huruitul avionului îl trezi. Aterizase. Ajunse în uşa avionului. Sub el se afla scara care îl va duce pe teren

solid. Ca militar, cavalerist, cel mai bine se simțea pe cal ori cu pămîntul sub picioare...

Se găsea undeva prin apropierea frontului. Din depărtări ajungea la el canonada deprimantă a tunurilor. O litanie din mii de guri de foc care se abătuse cu fontă încinsă asupra liniilor de luptă germane și române...

15

I-a trezit Cândra. Discutaseră mult după miezul nopții și abia spre dimineață adormiseră. La zece, cînd soarele începuse să frigă pe cer, erau gata de plecare. Adrian insistase să treacă puțin, nu mai mult de o oră-două, și pe la Katarina, să-și ia de la ea rămas bun, s-o prezinte cu acest prilej și pe Viorela. Satul unde se găsea mama lui era la mai puțin de zece kilometri de Prunaru.

Aureliu încă din zori era dus la cîmp să cosească lucernă. Binaua se închisese și aștepta ca antreprenorul să-l cheme la treabă de cum va lua în antrepriză vreo nouă lucrare de construcții.

Cândra nu i-a lăsat să plece cu mîna goală. Într-o papornită încăpătoare le-a dat ouă în mălai. Într-alta, le-a pus brînză, carne prăjită în untură, pîine coaptă de țară, urdă dulce, două sticle de must care pișca la limbă, înfundate cu dopuri din cocean de porumb, săpun de casă, un borcan cu magiun de prune...

De la poarta Cândrei s-au urcat într-o căruță cu un cal, atelajele fiind proprietatea dascălului Procopie ; acesta s-a oferit să-i ducă în Perșoiu, pentru că interesul său tot într-acolo ducea.

Drumul de țară umbrit de pomi era colindat de rumegătoare ce traversau șoseaua de la un șanț la celălalt. Copiii le suduiau, să le îndepărteze, dar animalele își vedeau indiferente de treaba lor. Un băiețaș scosese din traistă colțul de mămăligă și ruptura de brînză din care mușca lacom, mințindu-și foamea pînă la înnoptat, cînd se întorcea cu vitele...

Katarina era în poartă. Noul soț era la Tîrgoviște și-l aștepta, fiind dus să cumpere petrol pentru lampă, sare și chibrituri.

Coborî cu ei și dascălul Procopie, om cu frica de Dumnezeu și c-un nas roșu, borcănat.

Erau în curte de puțină vreme. Katarina se dumirise că Adrian de fapt îi prezenta pe viitoarea ei noră. Era sincer emoționată. De la prima vedere, nu se putea spune că femeile erau moarte una după alta, dar nu-și manifestau nici un fel de antipatie. Se studiau numai, fiecare încercînd să-i intre în voie celeilalte.

Katarina așternu pentru masă ; copiii se grăbeau și sparse o sumă de ouă în tigaie peste bucățelele de costiță perpelită, tăiată mărunt. Viorela prepară repede o salată din roșii, castraveți și ardei gras, acrind-o cu oțet de vin. La urmă, Katarina aduse must preț de doi litri, un must care pișca la limbă, ținut pe ciment, la rece, în cămară.

Cu mîna care îi tremura, Katarina turnă în cești de pămînt țuică de zarzăre. Pe a ei o dădu de dușcă. Procopie se postase în fruntea mesei apropiindu-și zărzărica. Umplea ceașca pînă la marginea de sus și o deșertă de cîteva ori pe hăul gîtului.

În timp ce mîncau, Katarina se dădu la vorbă cu Viorela, doar-doar să afle cît mai multe de la ea, pentru că de la băiatul ei, cînd era vorba de vreo femeie, trebuia să-i tragă vorbele din gură cu cleștele...

Erau gata de drum. Katarina plînse ; copilul ei pleca pe front și auzise de la primar, de la preot, de la notar, că luptele se-ndreptau spre inima țării. Puterea nemților se năruise, asemeni unui morman de pietriș ce cădea pe taluz...

Le-a dat la drum o găină tăiată, jumulită la iuțeală. Într-o plasă din sfoară, cu ochiuri mici, le-a pus roșii mirosind a vrej, un săculeț cu nuci noi și o damigeană de must.

Pe Viorela a strîns-o la piept. Se deprinsese cu gîndul că lumea se întorsese cu dosul în sus, că tinerii probau mai întîi somierele, apoi se înfățișau la ofițerul stării civile. Poate că, de, nici așa nu era rău : mai întîi să cunoști cum te nimerești cu omul ori muierea în cauză, că pe din-

afară n-ai nici o dovadă de cum te potrivești, de este vorba de vreo „nepotrivire de caracter".

— Viorelo, mamă, Adrian al meu este băiat de treabă. E tăcut ca Tudor și îndemînatic ca mine și pe deasupra învăță și carte de e tobă de învățătură. Nici n-am știut că cresc băiat. Ședea ziulica întreagă și colinda cu vîrful briceagului prin niște șanțuri de pe tăblia mesei. Să nu-i pătezi obrazul cu necinste cît o fi dus printre străini. Să te păstrezi mîndră, Viorelo. Bărbații, mamă, caută numai să-ți ridice poalele cămeșii, i-o spuse în șoaptă. Ajung acolo, apoi te arată cu deștul. Lasă că s-o îndura Al-de-Sus să scape cu viață și să se întoarcă întreg. Țin pentru asta toate posturile date mie de părintele Capră din Perșoiu.

— Mamă, se apropie Adrian de ele, cît sînt eu pe front, Viorela are să stea la noi. Locuința ei a fost lovită de o bombă.

— Așa se și cade, maică. Locul femeii e între temeliile casei bărbatului. De ar fi trăit dragul de Tudor să vadă și el ce femeie ai ales ! Treceți, mamă, mai întîi pe la popă, înainte de plecare, să vă legați în fața Cerului. Că asta are să vă ajute pe amîndoi.

Obrazul Viorelei se îmbujoră, ceea ce făcu o impresie bună Katarinei. Viorela, după ea, avea o purtare îndoielnică, de vreme ce, fără să-și pună pirostriile pe cap, colinda prin sate cu Adrian și dormea cu el fără să fie cununați.

Credeau și ea și Procopie că era amanta lui Adrian. Misteriosul, necontenitul și subteranul fluviu al sexualității crescuse în lume, stimulat de improbabilitatea vieții în condițiile ravagiilor războiului.

Oamenii, din cîte observase și ea, simțeau nevoie de dragoste, aventurîndu-se în legături ciudate, uitînd de Dumnezeu, de obiceiul pămîntului, încălcînd opreliști date de Sus...

Se găseau în fața ghișeului casei de bilete din gara Tîrgului. Bagajele le rezemaseră de un perete. Civilii îl priveau pe Adrian cu un incontestabil respect, poate pentru tresa de sublocotenent pusă pe epolet. Un afiș scris

cu chimic, relativ descifrabil, anunța călătorii pentru București că urmau să ia un alt tren, care folosea o rută ocolită. Totul se petrecea din motive de forță majoră.

Între timp mai sosiră cîțiva permisionari, ca și el, printre care un căpitan. Cel cu trei trese de aur pe epolet deveni centrul atenției, spre mulțumirea Viorelei, care pur și simplu se arăta stînjenită ori de cîte ori Adrian saluta în dreapta și în stînga. Îl luă pe Adrian de la rînd și ieșiră pe peron. Pînă la vînzarea biletelor mai era timp destul.

Bagajele îl încurcau pe ofițer atît de mult, încît îi venea să le arunce, deși tot ce aveau la ei le era folositor. Li se făcu sete și traseră cîteva înghițituri de must.

De la un timp, un trup voinic, al cuiva, se așeză în fața luminii. Era un civil. Privirile lui Adrian se ridicară, suind de pe pantofii tălpuiți cu cauciuc de anvelopă de mașină pe pantalonii burlăniți, de o culoare nedefinită, apoi pe haina șleampătă, pătată cu ulei, cămașa cadrilată.

Mai sus aproape că nici nu mai era necesar să se uite. Nu putea fi decît Spirea, proprietarul Mercedes-ului arhaic, al „Lebedei", cum îl botezase.

Își continuă ascensiunea, depășindu-i pieptul îmblănit și nodul lui Adam, obrazul palid, prelung, păros pînă sub pomeții obrajilor. Ajunse la ochi, dar purta ochelari fumurii. Pe cap avea șapca lui ancestrală, cu cozorocul frînt.

— Ce-ți puseși ochelarii ăștia, nea Spirea ? Cît pe-aci să nu te mai cunosc. Ce-i cu dumneata aici ?

— Ce mică e lumea, domnule sublocotenent !

Ofițerul se sculă în picioare. Dădură mîna. I-a prezentat-o și pe Viorela. Era logodnica sa.

— Ce vînt te-aduce prin gară, nea Spirea ?

— Mușteriii, domnule sublocotenent. „Lebăda" e trasă în fața gării. Aflai de trenul ăla care ocolește și dădui o fugă pînă aici. Dacă aveți drum spre „Orașul lui Vodă", sînteți oamenii mei.

— Ce condiții de călătorie ne oferi, nea Spirea ?

— Platforma este ocupată, aproape toată, cu niște troace. M-a tocmit un sinistrat să i le duc la București.

Nu mai știu ce să cred. Unii fug de București, alții aleargă spre el. Lume nebună, zău așa.

— Viorela, îți surîde o călătorie cu „Lebăda“ lui nea Spirea ?

— Se pare că n-am de ales. Oricum avem același drum.

Luară bagajele și ieșiră din gară, urmați de cîțiva ostași.

— Ce bine îmi pare că te-am întîlnit, domnule ofițer.

— Să știi că i-am povestit Viorelei de dumneata. Uite că mai ai mușterii, nea Spirea. Parcă te văd că ne înghesui pe platformă.

În fața Mercedes-ului, de trei tone, mai așteptau șapte-opt militari ; printre ei, căpitanul și un locotenent, picat chiar atunci.

— Nea Spirea, am încurcat-o, după cum arată gradele.

— Căpitanul e băiat subțire, l-am văzut eu. Are să-i cedeze locul din cabină domnișoarei Viorela. Locotenentul n-are să facă nazuri.

— Și dacă îți rechiziționează mașina ? Îți dă marfa jos și urcă ostașii în ea să-i ducă la unitățile lor militare !

— N-are ordin de rechiziționare la el. O să ne înțelegem...

Mai aveau cîțiva kilometri pînă la Crevedia ! Drumul era bun, arhaicul Mercedes se tîra cu aproape cincizeci de kilometri pe oră, scuturîndu-se din încheieturi.

Lîngă Spirea călătoreau Viorela și Adrian. Căpitanul, cum se așteptase Spirea, ceruse să stea pe platformă. Se așezaseră cum putuseră mai bine printre lucruri, conform unei ierarhii căreia nimeni nu i s-a împotrivit.

Spirea trăgea deseori cîte un gît din tescovina scoasă din căptușeala hainei ; ținea volanul numai cu o mînă, cîrmind astfel mașina și ferind găurile din șosea. Manșoanele aplicate roților formau un ritm nou al hurducărilor, altul decît cel știut de Adrian.

— Ce-ai făcut la roți, nea Spirea ? Acum bat altfel de cum știam.

— Să fiu al naibii ! Ai stofă de specialist auto. Așa e. Le-am mutat în cruce, să mă dezvăț de felul cum scuturau. Mă lua somnul așa.

— Cumpără-ți și dumneata anvelope noi. Mașina ar merge lin.

— Vrei să adorm cu volanul în mînă ? Șoseaua te toropește cînd mai tragi o gură de tărie. Meserie grea condusul, domnule sublocotenent. Apoi n-am bani. De unde să procur anvelope noi. De la vreun neamț din Wehrmacht, dacă are plus de inventar ? Și de unde să-l iau pe neamțul ăsta ? !

— S-ar putea ca ocazia să-ți pice mai repede decît crezi.

— Am auzit că rușii au spart frontul în Moldova. E adevărat ?

— Din nenorocire, situația pare că este foarte gravă.

— Dacă rușii ne ocupă țara, ăștia au să facă și la noi colhoz.

— Avem rege, avem oameni politici. Afară de asta, Molotov, ministrul lor de Externe, a ținut o cuvîntare, declarînd că guvernul sovietic nu se amestecă în ordinea internă din România. Ei pătrund în țară la noi pentru a dezarma pe germani.

— N-au decît să facă pod aerian și să debarce în Ungaria. Aici, în România, îi dezarmăm noi pe germani. Parcă am fi copii.

— Acum și dumneata... Ei țintesc Berlinul. Prin Polonia e drumul cel mai sigur. Spune sincer, ți-e frică să nu-ți ia rușii Mercedes-ul ?

Spirea fu cuprins subit de o stranie euforie, infuzionată de tescovină. În el răbufnise omul care se zbătea cu viața, truditorul.

— Poate, de ce să te mint. „Lebăda" este cea care îmi hrănește copiii, nevasta și pe mine. Fără ea sînt ca fără mîini. Am mai avut un Ford, tot o rablă ; „Un cîine mocs". Numai de rable am parte. Dar ele fac parte din viața mea ; ele dau măsura existenței mele. Dacă intru în fabrică, la rînd cu toată lumea, am să devin o fracțiune dintr-un întreg. Am să execut ce-mi spune meșterul. Am să mă sting pe picioare, mă voi sfîrși lent, domnule sublocotenent...

Viorela nu asculta. Ea nu avea nici păreri. Neutralitatea ei îi plăcuse lui Spirea. Acesta opri mașina și fixă pe parbriz ștergătoarele. Le mișcă cu mîna să pornească, apoi despiedică frîna...

Începu să plouă, o ploaie timidă la început, care apoi se transformă într-o adevărată aversă. Bătaia violentă în tabla cabinei îi aminti lui Spirea de călătorii de pe platformă.

Trase mașina sub un castan sălbatic, înfipt într-un mal al satului în care abia intrase.

Porniră cînd timpul se îmblînzi. Din asfalt urca în atmosferă respirația caldă a pămîntului sub forma unor vapori alburii. Mercedes-ul hurduca aritmic, scuturăturile se îndeseau, provocate de lăsăturile drumului, tot mai greu de ocolit de un Spirea parcă jurat să le golească mai pe toate de apa de ploaie adunată acolo.

Norii se risipeau sleiți de vlagă, șterși de pe cer de un vînt cuminte ; se descoperea treptat o pată albastră a înaltului care se tot mărea pe măsură ce se apropiau de Capitală.

În Mogoșoaia plouase puțin. Întrecură un autobuz de călători de pe cursa Mogoșoaia-București, ticsit de turiști ce vizitaseră Palatul și împrejurimile.

Trecură pe sub podul de pe Grivița, o punte modestă ce acoperea șoseaua îngustată acolo, de fapt un coridor nesigur, lunecos, construit din zgîrcenie.

Spirea văzu un agent de circulație și ascunse la repezeală sticla în căptușeala hainei. Atent la condus, depăși ruinele cîtorva clădiri care la venirea lui Adrian de pe front erau case zdravene.

Adrian constată că aria ruinelor se mărea treptat. Dezastrul din jur era o dovadă că americanii îndeplineau cu precizie hotărîrile celor „Trei Mari" luate la Teheran. Numai că acolo fusese vorba de germani, de mașina lor de război.

Pe Calea Griviței nu existau armate, nici obiective militare ori fabrici de armament germane. Este adevărat că paralel cu strada erau liniile căii ferate, pe care aviatorii iankei doreau să le pustiască și din cauza impreciziei covorului de bombe erau năruite atîtea avuții modeste și sacrificate victime omenești.

Pitar Moş era aşa cum o lăsase. La Şcoala de maici era animaţie. Poate se înălţa vreo rugăciune unui sfînt catolic. Glasuri ca de serafimi ajungeau la Spirea, care, tulburat, îşi făcu pe furiş semnul crucii.

Clienţii fuseseră debarcaţi la Gara de Nord, aşa cum vruseseră. Hîriind astmatic, „Lebăda" trase lîngă trotuar. Karl se gudura de dinapoia grilajului de fier, ascunzînd o căţea scundă, pripăşită, parcă de forma unui burlan, care îi privea stingheră, cu un început de peladă.

L-au invitat pe Spirea la masă. Viorela încălzi carnea friptă şi scoasă din untură. Mai tăie pe o farfurie brînză, pe alta roşii, ceapă verde. Paharele erau pline cu ţuică din zarzăre trasă de două ori.

Stăpînul „Lebedei" se urni apoi greu ; trebuia să ducă nişte lucruri prin Giuleşti ; de acolo, lua la întoarcere un refugiat pentru Curtea de Argeş, cu întreaga lui familie.

Rămaseră singuri. În bucătărie, pe pervazul oberlicht-ului, rîndunelele vegheau puii crescuţi mărişori, care încă cerşeau mîncarea. Păsările rămaseră pe locurile lor, fără să mai zboare ca altă dată...

Adrian era decis să meargă a doua zi la garnizoană, să se întoarcă, cît mai curînd, la unitate.

— Mîine mă îmbarc în tren şi dus am fost. Direcţia, frontul...

Ochii căprui deschişi ai Viorelei aveau în ei o blîndeţe usturătoare. Se ridică şi lipsi puţin timp. Se dusese în bucătărie să facă o cafea. Îşi aprinsese o a treia ţigară, semn că era puţin nervoasă. Se întoarse, parcă ceva mai calmă, cu un zîmbet uşor ironic.

— Înţeleg că te-ai pregătit sufleteşte să cazi la datorie.

— Subiectul acesta a fost consumat în discuţiile noastre.

— Atît de puţin însemn eu pentru tine, Adrian ?

— Niciodată n-am făcut o asemenea afirmaţie.

— Atunci, pentru ce după ce m-ai cunoscut, te grăbeşti să mă părăseşti ? Să mori inutil ? !

— În război ; nimeni nu este ferit de moarte. Pe front, însă, mori atunci cînd te aştepţi mai puţin. Moar-

tea apare sub forma unei schije, a unui glonț, ori a suflului năprasnic. Sînt atîtea variante, Viorela...

Ofițerul rostea vorbele ca un automat.

— Ferindu-te să mori în mod absurd, vei fi sigur folositor viitoarei Românii ce se va ridica după război. La acest lucru te-ai gîndit ?

— Nimeni nu știe deocamdată cum va arăta viitoarea Românie.

După ce-și sorbi ultima picătură de coniac, rămase în fotoliul din camera Viorelei. Ea lipsise, făcuse un duș, se schimbase. Peste cămașa de noapte își luase un capot mătăsos. Se opri în fața oglinzii, unde se pieptănă, cu mișcări tandre, mîngîioase.

— Viorela, vrei să dormim ca la Prunaru, în aceeași cameră ?

— Nu sîntem acolo. Ai uitat ce-ai hotărît ? ! Erai speriat de consecințele ce decurg dintr-o viață în doi în afara matrimoniului.

— M-am răzgîndit. Uite, îmi asum absolut orice risc.

— În fața acestei afirmații, capitulez. Știu că-ți vei ține cuvîntul.

— Pompei, tot într-o asemenea situație a făcut aceeași promisiune ?

— Regretînd în ultima clipă și asumîndu-și răspunderea, pe Pompei l-am iertat.

— Ar trebui să evităm de aici încolo orice discuție despre el.

— Du-te la tine, Adrian. Este mai bine așa. Faptul că ai pomenit numele lui mi-a stricat tot cheful. Astă-seară nu se va petrece nimic între noi.

Cînd prima geană a dimineții a pătruns în cameră, Adrian o privi pe Viorela prin țesătura perdelei. O văzu cum se ridică din pat, apropiindu-se de oglindă și cercetîndu-și obrazul. Nici ea nu-și uzase întreg concediul pe care voise să-l petreacă împreună. El mai ținu cîteva clipe ochii închiși, dorind să nu alunge chipul ei din ultimul său vis, cînd ea își ascundea mereu obrazul pe care se întipărise acea sanctitate pe care numai dragostea i-o conferă unei femei. Adormi pentru a doua oară. Îl trezi fluierul samovarului în care fierbea apa.

16

Se dusese dimineața devreme la garnizoană. Ar fi trebuit ca a doua zi, 23 august, sau cel mai tîrziu pe 24 august, să plece la unitate.

Ofițerul cu care a discutat i-a controlat documentele, le-a puricat chiar, apoi i le restitui. Totul era în regulă. În spatele căpitanului se găsea o hartă împănată cu stegulețe albastre și roșii care marcau evoluția situației pe front. Între Adrian și căpitan se legă o discuție, ofițerul de aici se arăta destul de binevoitor.

— Unde era unitatea dumitale la data plecării de pe front ?

— Pe rîul Moldova, la nord-vest de Roman.

— Se pare că v-ați păstrat aliniamentul. Rușii forțează în direcția sud-est, spre Bîrlad, paralel cu apa Siretului.

— Deci mai pot întîrzia acasă pînă mîine, eventual poimîine ?

— Este dreptul dumneavoastră. N-am primit nici un ordin de suprimare a învoirilor. Stați liniștit pînă consumați concediul întreg. Pentru orice eventualitate, lăsați-mi adresa exactă. Dacă intervine ceva, trimit un curier să vă anunțe. Ați fost rănit. Aveți o decorație. Cu ce ocazie ați primit distincția ?

— La forțarea rîului...

— Bine, domnule sublocotenent. Puteți pleca. Vă dăm de știre dacă intervine ceva. Pînă atunci, distracție plăcută ! O salută apoi pe Viorela.

— Am onoarea, domnule căpitan. Am înțeles. O întrebare totuși. Cum vedeți evoluția frontului ?

— Bucură-te de odihnă, domnule sublocotenent. Petrece-o așa cum crezi că-ți este mai de folos și lasă-le altora acum grija frontului.

A părăsit locul cu sufletul încărcat de nesiguranță. Viorelei îi mai rămăsese și ei puțin din concediu. Își controlă buzunarul în care avea partea de soldă necheltuită.

Erau într-un 15. La Universitate, tramvaiul ocoli statuia lui Brătianu. Bucureștiul, la suprafață, arăta calm,

asemeni unei ape liniştite care săpa în adîncuri. Pietonii arătau veseli, de parcă războiul s-ar fi dus la mii de kilometri distanţă...

Avea toate motivele să se simtă bine. Îşi reaminti de un restaurant în care fusese deseori cu Harold. Era pe la Şosea. Un loc unde se mînca bine şi se asculta muzică. Cînta un tenor cu o voce de napolitan : un anume Ginno Orlando. Era doritor să-l reîntîlnească.

Cinematografele rulau non-stop. Pretutindeni, în preludiu, jurnale de război şi în toate, invincibila armată germană biruia, înainta, zdrobea, rădea totul din cale, deşi în realitate, se replia, scurta frontul pentru a-şi spori densitatea în oameni şi mijloace de luptă.

Tramvaiul mergea şi privi afară prin geamul străveziu printre afişele lipite pe el. La „Scala" juca un film german. La „Aro", un altul italian. Îşi consultă ceasornicul. Coborîră la Romană. Piaţa încăpuse pe mîinile unui furnicar de oameni. Se întoarseră acasă pe jos, voiau să se schimbe apoi să meargă la restaurant.

Bătrînul şi credinciosul Karl era asediat de căţeluşaburlan ce-l deranja în tabieturile după-amiezei. I se încurca printre picioare şi-l muşca de ureche, acolo unde îl ajungea. Vaga agresivitate, partenera lui Karl o irosea cu un cîine fără apetit...

Voi să-şi prepare ceva de mîncare, dar se răzgîndi. Era recomandabil să se ducă flămînd, să-şi facă plinul la restaurant, din preparatele unei bucătării bine cunoscute în diferite cercuri.

●

Intrară în restaurant. Chiar de la uşă mai multe perechi de ochi se aţintiră asupra lor mai ales asupra Viorelei. Prietena sa purta o rochie decoltată, etalîndu-şi umerii rotunzi şi spatele rumenit de soare. Părul lung şi-l adunase într-un coc, subliniind gîtul său frumos ; aducea şi mai uimitor cu Maureen O'Sullivan, şi poate tocmai asta era încă mai frapant.

Îşi dăduseră întîlnire aici un număr impresionant de militari germani, şi pe mesele libere tronau cartonaşele cu „Rezervat". Se vorbea în şoaptă, ca într-un conclav conspirativ. Orele avansau spre şapte seara. O pendulă

anunța consumatorii prin lovituri de gong clipa cînd orchestra își începea repertoriul.

Fură interpelați de un chelner slab, osos, înalt, între două vîrste. Ținuta, expresia condescendentă a feței nu erau în concordanță cu motivele invocate pentru a-i scula de la masă.

— Locurile sînt păstrate pentru grade superioare germane. Alegeți-vă altă masă, le zîmbi glacial : un ultimatum de fapt.

Adrian alesese două locuri protejate de o pată de umbră, întorcînd cartonașul provocator cu fața în jos. Brusc, își ieși din fire.

— Domnule, uiți că te găsești la București și nu la Berlin ori în vreun oraș ocupat de armata germană în Europa ?

— Vă rog să vă conformați, domnule ofițer. Este o zi...

— Nu e nici o zi ! Și nu vreau să mă conformez. Din contră.

Viorela se instalase pe un scaun, pe care i-l oferise Adrian și inspecta impasibilă lista cu meniuri.

— Cînd vor veni gradele dumitale germane, am să mă explic cu ele. Te scutesc pe dumneata...

— Localul a fost închiriat astă-seară de „Misiunea Militară Germană". Putem face însă o excepție pentru dumneavoastră. Poate că nu se vor ocupa toate mesele și n-o să fiți deranjat.

— Dar de cînd aliatul german rechiziționează restaurantele ? !

— De la un timp, ofițerii germani au devenit nervoși și nu ne place să avem incidente cu ei, ridică chelnerul cartonașul ostil.

— Vezi că poți reveni la sentimente mai bune ?

— Ce doresc să servească doamna și domnul ? Vă pot oferi înainte un rom, ori un coniac bavarez ; avem și ceva thuringian, o mastică cehoslovacă, un Burbon, o votcă...

— Știi ceva, dă-ne mai bine o țuică de Argeș, dar să fie bătrînă, apoi ne prepari niște șuncă fiartă în vin roșu, după aceea un pui cu ciuperci...

— Adrian, hai să ne încredinţăm gustului şi priceperii domnului chelner. Are mai multă experienţă în alegerea unui meniu.

— N-am nimic de obiectat. Oricum, văd că mai toate sînt în limba germană.

— Pentru că multe mîncăruri sînt specifice bucătăriei germane.

— N-are importanţă. Le găsiţi corespondenţe care să sune frumos şi în limba noastră. Totul este s-o faceţi cu tragere de inimă.

— Pecuniar, cred că nu aveţi probleme, domnule ? La noi totul costă între scump şi enorm. Avem aproape toate specialităţile de frunte ce se consumă acum. Respectăm topul culinar european.

— Cum te numeşti dumneata, îl întrebă pe neaşteptate Adrian.

— Emerich Storch, domnule.

— Nu-ţi face griji în privinţa asta, domnule Storch. Cunosc preţurile. Am mai călcat pe aici cu Harold Reder.

— Oh, *jawohl, jawohl !* Îl cunosc bine, pe Herr Leutenant Reder. Era clientul nostru. Şedea la masa de colo, arătă Emeric un loc retras. Venea cu domnişoara Brigitte Elpert...

Emerich Storch şedea lîngă ei cu lista de bucate deschisă.

— Mai întîi v-aş propune să luaţi o porţie de heringi umpluţi cu ciuperci, o supă de legume pasată, cu crutoane, urmate de pui împănat cu trufe, o salată asortată de fructe, îngheţată café glacé.

— Adă-ne o tămîioasă românească. Aveţi vinul, Herr Storch ?

— Sînteţi cît se poate de inspirat ! Este un vin excepţional. Mai delicat ca orice vin : mosselian, thuringian ori şuabian...

Trecuseră mai bine de două ore de cînd se găseau în restaurant. Herr Storch era un maestru în selectarea meniului ; se prezentă peste orice aşteptări. Aveau impresia că se găsesc în cele mai bune zile de pace. Tămîioasa românească l-a bine-dispus pe Adrian, încît începu să-i compună versuri Viorelei, şi încă unele reuşite.

— Ce se petrece cu tine ? O adevărată surpriză să constat că ai înclinaţii spre poezie. Dacă ai fi perseverat, instruindu-te şi muncind neobosit, cu talentul pe care se pare că îl ai, ai fi putut să publici, să te faci cunoscut.

— Nu este vorba despre aşa ceva. Cred că tămîioasa asta are în substanţa ei versuri gata distilate, cu rime, cu ritm, iar eu le rînduiesc numai, dau cuvintelor un sens, un mesaj să ajungă la tine. Tu, în chipul unui critic literar onest, dacă ai chef, apreciază efortul meu, talentul ori antitalentul meu, rîzi de platitudinile pe care le rostesc.

— Dacă aduceam un caiet cu mine, aş fi stenografiat tot ce spui. Ai recitat cîteva versuri minunate, calde, ce m-au înfiorat...

— Nu uita să treci şi faptul că, de dimineaţă, cînd te-ai trezit, erai asemeni trandafirului înrourat ce se desface mîngîiat de zorile prefirate prin plasa contra ţînţarilor.

— Nu lega, rogu-te, poezia de lucruri prozaice. Plasa contra ţînţarilor nu se acordă cu trandafir, rouă, mîngîiere. Şi Pompei mi-a închinat cîteva poezii, dar el s-a ferit să facă asemenea asocieri.

— De ce aduci acum umbra lui Pompei între noi ?

— Ca să te trezesc la realitate. Sînt conştientă că, după ce-ţi vei culege fructul rîvnit, vei uita să compui rime, să-mi mai închini versuri.

— Pornirea mea spre tine este dragoste adevărată. Ea nu are nevoie de versuri, de rime pentru a fi dovedită. Totul este ca tu să crezi ce-ţi spun. Dragostea nu are nevoie de cuvinte pentru a fi crezută. Are nevoie de fapte. Judecă-mă după fapte, Viorela.

— Deviem, Adrian. Să revenim la poezia ta rostită să-ţi paveze calea spre împlinirea acelui act pe care îl doreşti desigur, cu ardoare. Sînt sigură că ai reprezentarea forţei unui vers închinat unei făpturi sensibile, şi-l foloseşti ca pe o escrocherie sentimentală.

— N-am reprezentarea puterii versului rostit în seara asta, ori altă dată, nu m-am gîndit niciodată la folosirea lui ca mijloc de seducţie.

— Adrian, tremur numai la gîndul că mi-ar putea fi din nou înşelată încrederea, acum, cînd abia mi-am vindecat sufletul.

— Viorela să-ţi spun un secret. Compun versuri, acum cînd sînt în concediu, să uit că sîntem în război...

Viorela îşi aprinse o altă ţigară. Mîinile îi tremurau. Spusele lui Adrian o tulburaseră. Fuma cu pasiune, să-şi ostoiască surescitarea. Simţea necesitatea să adune în suflet amintirile ce o legau de Adrian, pe cele plăcute şi neplăcute, confruntările dintre ei, ce anume îi apropia şi ce îi despărţea, să poată înţelege mai bine pentru ce ideile, sentimentele, nevoia unuia de celălalt convergeau pînă la un punct, apoi divergeau ca respinse de forţe necunoscute şi ostile...

Între ei se aşternu tăcerea. Adrian putea fi socotit un bărbat delicat, poate mai delicat decît s-ar fi cerut unui ofiţer pe timp de război. Raţionamentul său era sofisticat pe alocuri. Personalitatea lui — ultragiată de maşina fără suflet ce se numea războiul.

— Viorela, ştii ce cred eu, în faţa morţii este greu să-ţi probezi personalitatea. Mai ales pe front. În armată, oamenii sînt înmatriculaţi, repartizaţi pe grupe, plutoane, companii, regimente, în formaţii militare de instrucţie şi de luptă, instruiţi să fie disciplinaţi, să se jertfească în războaiele regilor şi ale guvernanţilor, justificate de juriştii lor. Militarilor nu le este permis să descifreze dedesubturile conflictelor, ei numai duc la îndeplinire ordinele ; eul ostaşilor se subordonează eului exterior al superiorilor, unele dintre acestea din urmă nejustificat de dure, dar croite să le asigure primilor supravieţuirea. Şi eu, sublocotenentul Adrian Vienescu, recunosc că m-am transformat într-o maşină strict trebuitoare războiului.

— Te rog fă plata, Adrian. Vreau să ies la aer curat.

A achitat o notă cu o valoare cutremurătoare, unui Emeric uşor mirat de bacşişul lăsat pe farfurioară, bacşiş situat la ştacheta pe care numai Harold Reder o atingea cînd venea cu Brigitte.

Tăiară o parte din oraş, trecură pe lîngă „Oteteleşanu" şi „Cercul Militar". Viorela voia să vadă un film. Intrară la „Capitol", conduşi de plasatoare. Filmul

„Suflete în ceață", începuse. Michèle Morgan, Jean Gabin, Pierre Brasseur, Michel Simon defilară pe pînză concentrîndu-le la maximum atenția. Michèle Morgan își etala silueta zveltă și bereta băiețească pusă ștrengărește pe cap. Le plăcea expresivitatea ieșită din comun a ochilor ei, verva jocului, care o situau printre primele stele de cinema ale Franței.

La jurnalul de război, care urma să se reia, n-au mai stat și au părăsit sala. Ieșiră pe la „Cercul Militar". Ajunseră la Pomul-cu-vrăbii, la Bavaria, apoi Carlton colț cu Regală. Mai bine zis, la locul viran unde fusese odinioară blocul Carlton. Mai departe, Muzeul Simu, dincolo de muzeu, Academia Comercială. Parcurseră străzile Cometa, Roma. Apucară pe prelungirea Dorobanților, lăsînd în stînga lor „Cîmpul lui Mornand". Ieșiră la Șosea, pe lîngă Arcul de Triumf. Zăboviră puțin în fața plăcilor comemorative cu inscripțiile de pe fațadă ce evocau eroismul ostașilor români în războiul de reîntregire a neamului.

Intrară în parc și îl traversară cînd umbrele vegetației se culcușeau prin locuri tainice. Ajunseră la insula unde Viorela fusese rănită la bombardament și ocupară aceeași bancă lovită de schije. Cîteva clipe de tăcere. Adrian întrerupse liniștea.

— Viorela, prin felul tău complicat de a te purta, insensibilă tot timpul la intenția mea de a-ți dovedi dragostea, aduci cu o zeitate cioplită în marmură rece, uitată în colțul unei săli de expoziție.

— Încetează, Adrian ! Nu sînt pregătită să-ți opun rezistență, dacă mă copleșești cu atîtea metafore.

— Dar te-am zugrăvit fără să mă depărtez de realitate.

— Hai să facem un pact, dar te rog să te ții de cuvînt.

— Îmi propui un pact tocmai acum cînd în lume, toate pactele sînt călcate în picioare, cînd nimeni nu mai ține seama de le.

— Nu glumi. Uite ce te rog. Pînă pleci pe front, să discutăm ca doi camarazi, excluzînd cuvintele mari luate poate din cărți.

— Ar fi trebuit să-mi faci un glosar de cuvinte „periculoase"...

— Exclude-le pentru început pe toate care răscolesc în sufletul unei fete dragostea, fericirea, toate substantivele care trebuie să rămînă ferecate în dicționare...

— Viorela, dacă n-ai să-ți păstrezi încrederea în oameni, să-i vezi buni, de treabă, eliberați de răul din ei, ai să-ți chinui sufletul fără rost. Amintește-ți că fiecare om nu are în el numai BINE, după cum nu are numai RĂU. Totul este ca tu să cultivi binele din cei dragi ție și să barezi drumul răului.

— Te rog să încetezi. Părerea despre oameni, despre bărbați, formată pe baza unei experiențe unice, personale, n-am să mi-o schimb cu una-cu două.

— Vezi, asta e defectul tău ! Nu vrei să accepți și altă părere.

— Să sfîrșim discuția, Adrian. Eu nu vreau să-mi complic viața. Mi-e de ajuns o experiență. Ai un fel de a mă zăpăci. Te rog să mă lași. Am un copil și vreau să-l cresc, să mă ocup de el. Continuăm discuția cînd te întorci din război.

— Înseamnă că tu respingi aprioric orice gînd, sentiment, gest venite de la un bărbat, din motive egoiste închizîndu-te sub o carapace construită deliberat din suspiciune.

— Poate și asta. Prea te grăbești. Tu vrei să mă convingi în cîteva zile de dragostea ta ? Lui Pompei i-au trebuit ani întregi.

— Spuneai că te-a violat, că totul a fost împotriva voinței tale.

— Lucrurile n-au stat tocmai așa. Eu îl iubeam atunci cînd m-a forțat să fiu a lui. Fără voia mea, n-ar fi putut face nimic.

— Viorela, ești nedreaptă cu amîndoi, mai ales cu mine.

— Iartă-mă, Adrian, dar multe dintre cuvintele tale îmi străpung cuirasa și-mi vine tot mai greu să mă apăr. Sînt doar o biată femeie.

Erau acasă, în Pitar Moș. Karl și prietena sa, după ce strada se liniștea, se retrăgeau pe locul unde se dezagre-

gase dulapul lui Tudor, se giugiuleau prin lanul de rochița rîndunicii, tulburînd vrăbiile ce suspinau în somn. Cînd cei doi au intrat în curte, li s-au încurcat printre picioare, mai-mai să nu-i lase să înainteze pe aleea îngustă din dale de ciment, prin rosturile cărora creștea turta-popii, o iarbă sîrmoasă care rodea vara tîrziu, cunoscută bine de Karl, care întins pe burtă, recolta pîinișoarele vegetale rotunde, lipsindu-se în zilele respective de mîncarea Katarinei.

Adrian nici nu observase că Viorela adunase oasele de la masă și, învelindu-le în cîteva șervețele le pusese în poșetă.

Karl a prins din zbor un os, iar pe celălalt a pus scurt, laba, mîrîind agresiv către partenera lui.

Se dezbrăcară și făcură cîte un duș, cu o apă încropită, după care Viorela prepară cafele pentru amîndoi, deși ora era destul de tîrzie. Atît de tulburați erau amîndoi, încît aproape că nici nu le păsa că :

„În Moldova și Basarabia, armatele Frontului 2 Ucrainean au realizat o spărtură adîncă de 6 kilometri și largă de 120 kilometri. Rușii au ajuns la nord de Vaslui și la nord-vest de Huși. În Franța, generalul Eisenhower a aprobat ca la Paris să intre Divizia 2 blindată Franceză, comandată de generalul Leclerc. Insurecția din Paris continuă tot mai incisivă. Se dau lupte grele în cartierul Latin, în Cité, la Panthéon, în Piața Republicii, la Școala Militară, în Piața Operei și în alte zone ale capitalei franceze. Pe frontul italian, Corpul 2 Polonez din Armata 6 Britanică a ocupat partea sudică a rîului Métaure, ajungînd la Adriatică..."

— Situația este și mai gravă pe frontul nostru. Mîine trec iar pe la garnizoană și la comandament.

— Pentru ce te agiți atît ? ! Ar trebui să stai liniștit. Mai ai o zi-două de permisie și tu...

— Oamenii mei din pluton, mă vor socoti un învîrtit.

— Nu știu cîți camarazi de-ai tăi ar fi avut acest complex.

— Viorela, cum să-ți explic, echipajul unui tanc este un tot, dacă vrei, asemeni unei ființe ori altfel spus, o echipă bine sudată. Același lucru se petrece și cu plutonul ; o echipă ceva mai mare, dar tot o entitate.

— Şi de soarta celorlalte plutoane, companii, nu te priveşte ?

— Nu în aceeaşi măsură. Ne comportăm ca o echipă la sport. Celelalte plutoane, companii sînt alte echipe, cu care ne-am întrecut la instrucţie, la manevre. Cei dintr-un pluton, din aceeaşi formaţie de sport, ne cunoaştem foarte bine calităţile şi scăderile, ne suplinim, ne ajutăm reciproc. Fiecare tanc este o părticică a acestei echipe, compania este un ţesut al organismului întreg care este regimentul. Atunci cînd un tanc din pluton este avariat, organismul întreg este rănit, suferă, sîngerează...

— Aş dori să merg la culcare.

— Am crezut că te interesează.

— Este foarte interesant ce zici, dar mor de somn. Noaptea trecută am discutat aproape pînă dimineaţa. Ies pe stradă cu cearcăne la ochi şi n-am motive speciale să se creadă altceva despre mine. Hai să ne culcăm, Adrian. Sper că americanii să ne fi părăsit de tot.

— Aşa se pare. Poate se gîndesc că avem destule răni de vindecat. Un oraş distrus îşi pierde însemnătatea strategică, politică, economică.

— Să lăsăm războiul, Adrian. Să discutăm despre dragoste. Subiectul este totuşi mai tonic. Cîte femei ai cunoscut pînă la mine ?

— Eu femeile le îngrop în suflet, conferindu-le o anumită sanctitate. Este ultimul lucru care l-aş face să le aduc la suprafaţă.

— N-am pretins să le rosteşti numele. Vorbeşte-mi de ele în general. Te înţeleg foarte bine şi-ţi admir respectul pentru ce-a fost, să-l ţii lăcătuit, să nu-l readuci în actualitate.

— Ai putea tu să-mi spui cîte ceva despre prietenii tăi.

— Ce ştiu eu, ştii şi tu : Pompei, pe care l-ai cunoscut personal, şi colegul meu de la birou, Vlad Cristea, despre care n-am ce discuta.

— Aş vrea să-mi spui cîte ceva despre acest coleg.

— Subiectul acesta mă indispune groaznic. Hai să încheiem...

— Atunci pentru ce l-ai evocat ? Tu nu aminteşti despre lucruri neesenţiale. Nutreşti vreun sentiment pentru el ?

— Tipul este neimportant. Nu se comportă ca tine, deşi cînd e lîngă mine şi discut cu el cîştigă enorm, are un fel de a te capta, dar n-a reuşit să mă convingă că ţine la mine.

— Văd însă că ţi-ai irosit o groază de timp să-l studiezi.

— Lasă-l încolo, Adrian. Nu merită să ne pierdem timpul cu el. Aş vrea să-ţi spun un lucru pe care te rog să-l reţii. Tu eşti singurul bărbat cunoscut pînă acum care mă face tot timpul să vibrez. Şi acum noapte bună şi să nu uzezi de sinceritatea mea.

Adrian se strecură sub cearşaf cu un sentiment de imensă satisfacţie. Spusele Viorelei îi dăduseră speranţe pentru viitor...

17

În după-amiaza zilei de 22 august, în jurul orei 17, avionul mareşalului ateriză la Băneasa ; cînd s-a întors de pe front, îl aşteptau Mercedes-ul său blindat şi o maşină cu cei din escortă.

Trecu în goană pe Şoseaua Kiseleff, apoi automobilul opri în faţa Preşedinţiei. Mareşalul era negru de supărare. Situaţia pe teatrul de luptă din Moldova se deteriorase şi mai tare.

Era aşteptat de fostul lider şi ministru Ion Mihalache, care cerea să fie primit imediat. Discuţia a decurs aşa cum nu-i surîdea mareşalului ; Mihalache venise înarmat cu aceleaşi propuneri : încheierea urgentă a armistiţiului cu Naţiunile Unite. În insistenţa acestuia se simţea de la o poştă mîna lui Maniu şi a lui Brătianu. Dintr-un instinct de conservare şi mai puţin din convingere, simţi nevoia să stăvilească iniţiativele rivalilor săi.

— Domnule Mihalache, am să fac armistiţiu cînd am să vreau eu şi în condiţiile care îmi convin mie, n-am să mă las manevrat de nimeni.

Apoi, în gînd : „Oamenii ăştia politici sînt leşinaţi să preia puterea. Dar n-am să le ofer satisfacţia să ies din

război cu coada între picioare, iar ei să pozeze în salvatorii țării, să-și împartă fotoliile ministeriale, să reînceapă jungla și mascarada guvernării în folosul profiturilor personale, dar în detrimentul țării..."

— Rămîn în scaun — continuă tare — pînă voi preda țara pe mîna unui guvern civil, dar, deocamdată, mai așteptați.

„Vor reînvia — o spuse tot pentru el — tradițiile guvernărilor profesioniștilor, iar acești lupi flămînzi, cu ideea fixă să-și umple buzunarele cu banii din tezaurul țării, vor susține mereu că tot ce întreprind este în numele patriei, al poporului, al strămoșilor, al tradițiilor strămoșești, folosind aceeași peltea patriotardă, la îndemîna oricărui partid alcătuit din oameni politici de carieră..."

— Pînă atunci, sînt hotărît să lupt mai departe, n-am să fac armistițiu. Astea sînt ultimele mele cuvinte ! și îl concedie cu un gest al miinii...

Ion Mihalache părăsi decepționat cabinetul. Îl cunoștea pe mareșal ; știa că este coleric, momentul audienței fusese prost ales. Mareșalul venise de pe front, ce văzuse acolo îi înăsprise...

Alte preocupări : organele de Siguranță îi dăduseră recent un ziar apărut în conspirativitate, România liberă din 10 august 1944. Textul îi era proaspăt în memorie : „Partidele de opoziție — reprezentînd poporul românesc, în întregul lui — au căzut de acord asupra politicii externe pe care țara trebuie s-o urmeze... Guvernul Antonescu merge cu nemții pînă la fundul dezastrului. Blocul partidelor trebuie deci să lupte peste capul guvernului, împotriva guvernului, adresîndu-se direct nației și chemînd-o la rezistență și luptă."

•

Lătratul lui Karl l-a sculat din somn de cîteva ori pe Adrian, trimițîndu-l la fereastră. De fiecare dată, luna, formată din argint și întuneric, cernea o pulbere de staniol peste frunzișul fremătător al pomilor. Acolo, în dosul lor, în casa maicilor, cu ferestrele cernite de camuflaj, era tot pace. Rămăsese marcat de zilele copilăriei

sale cînd mergea, însoţind-o pe Katarina, să se închine acelui Crist din gips, ori din lemn. Ştia atunci că vine Paştele. Tot atunci Tudor îl lua cu el şi-i cumpăra haine purtate şi ghete, tot purtate, de la „Păduchele de aur", o prăvălie de vechituri din zona Dudeştilor...

Dar dimineaţa se născuse, şi Viorela l-a anunţat că are de făcut un drum pînă la birou, propunîndu-i s-o însoţească ; invitaţia i-a făcut plăcere. Se urcară în tramvaiul 12, din Piaţa Mare.

Ziua era frumoasă, cu un cer înalt în pieptul căruia lumina un soare fierbinte. La restaurantul „Leul şi cîrnatul" se stropise trotuarul. Se ocupaseră şi cîteva mese, iar dintr-un castron ieşeau aburi de la ciorba de burtă.

Traversară mica piaţă, pe lingă „Fîntîna Zodiacului", intrară apoi în Parcul Carol. Aleea principală era plină de copii. Aici, un civil cu obrazul prosper se imortaliză într-o viitoare fotografie cu o sătmăreancă.

Îşi abătură paşii pe la „Arenele romane". Apoi poposiră puţin la Fîntîna „George Gr. Cantacuzino", ridicată de primarul Bucureştilor din anii 1870. Viorela îşi consultă ceasul. Trebuiau să ajungă la Oficiul de Aprovizionare. S-au înţeles ca Adrian s-o aştepte pe o bancă din parc, aproape de intrare...

El se aşeză pe lemnul de pe care soarele plecase şi citi din *Gazeta sporturilor*. Urmărise, în zilele permisiei, comentariile unui cronicar sportiv referitoare la campionatul cluburilor bucureştene. Jucau între ele : Sportul Studenţesc, Juventus, Olimpia, Viforul Dacia, Vulturul de Mare, Unirea Tricolor, Mociornița ; echipe puternice, unele cantonate în dispersare, în afara Bucureştiului. Deşi război, o sumedenie de spectatori veneau pe arenele Venus, Unirea, Velodrom, ITB, ANEF, Regie.

Viorela s-a întors mai curînd decît s-ar fi aşteptat cu sacoşele pline : făină, ulei, fasole uscată, măsline, brînză, peşte conservat, toate cumpărate de la Oficiul de Aprovizionare al uzinei unde era membră cotizantă.

Urcară într-un 17, apoi de la Mitropolie prinseră un 15 pînă la „Aro", unde coborîră pe un trotuar cald şi curat. Pitar Moş. Pavajul străzii parcă fierbea de căldura instalată la acea oră. Karl şi cîinele-burlan dădură ocol neliniştiţi bagajelor Viorelei.

În cutia de scrisori găsiră o carte poştală militară. Adrian fu cuprins de nerăbdare. Citi rapid mesajul scris în termeni imperativi. Era chemat „urgent“ la Comandament, fără nici un alt comentariu, deşi cu o zi în urmă i se spusese să stea liniştit. „Urgent“ nu însemna deloc bine. Nu era însă precizată ora de prezentare. Probabil o scăpare, a furierului.

Prînziră frugal şi destupară o sticlă de vin. Ofiţerul mînca îngîndurat. Mai avea puţin de zăbovit acasă. Va pleca sigur pe front. Nu făcuse nici un pas spre inima femeii. Pe Athena o pierduse. Andreea apăruse şi dispăruse asemeni unei comete, lăsînd în urmă un siaj de amintiri plăcute : imaginea trupului ei frumos şi tînăr, glasul inconfundabil, mirosul de măr al săpunului simţit în păr, pe umerii goi, pe obraz, amintirea sărutului ei care frigea, naivitatea de a cere permanentizarea tinereţii...

Viorela se ascundea în spatele unei carapace de prudenţă, o cuirasă dintr-un material greu de răzbit. O privea, gîndindu-se că va locui în casa lui.

Cînd se va întoarce din război, dacă se va mai întoarce, spera s-o găsească aici, convieţuind în armonie cu Katarina.

Viorela, în schimb, admira o pînză prinsă într-o cadră de lemn înfăţişînd un ciobănel însoţit de un cîine, mînînd cîteva oi. Era o pînză în ulei a unui anonim, pe care Tudor o preţuia, pentru că ciobănelul era chiar el, mai bine zis capul său, ataşat corpului ciobanului, un cap luat dintr-o fotografie şi colorat de un amator...

— Ce se petrece cu tine, Viorela ?

— Reflectam că aduci întrucîtva cu păstorul. Ştii, sări ea la altceva, îmi placi ca bărbat. Exerciţi cred o oarecare fascinaţie asupra femeilor. Este totuşi ceva care mă împiedică să fac acel pas. Amîndoi ne purtăm uneori nefiresc. Nu vrem să ne dezvăluim, abia lăsăm să se întrevadă cîte ceva din ceea ce gîndim, ori simţim. Sîntem caraghioşi.

— Eu sînt încredinţat că acel Vlad Cristea te reţine, colegul tău. Eu mai curînd pe acesta l-am simţit că se interpune mereu între noi.

Discuţia mai continuă un timp pe tema asta, apoi lîncezi.

Adrian își controlă cu migală micul geamantan pe care avea să-l ia cu el. Apoi inspectă casa, căutînd ceva, un anume lucru pe care nu-l găsea. Zăbovi un timp în fața bibliotecii. Mîngîie cîteva cărți în fața cărora zăbovi. Luă *Frații Karamazov* și deschise tomul la o pagină oarecare. Citi un pasaj : „Și, smulgîndu-se din brațele lui, dădu perdeaua la o parte și fugi. Mitea o urmă beat de fericire..."

Scoase un alt volum de teatru. Shakespeare. Poposi cu privirile pe o pagină oarecare :

O, cruntă noapte am trecut atîtea ;
Vedenii hide, vise-nspăimîntate,
Încît, pe legea mea de bun creștin,
N-aș vrea să trec o altă noapte-asemeni
De-ar fi un veac de aur să-mi plătesc —,
Atît de greu de groază-a fost răstimpul.

Își reaminti un sfîrșit de an, cînd luase premiul trei și la care recitase o poezie. Avea opt ani, pentru că dădu cu ochii de ghetuțele sale purtate atunci ; ghetuțe tălpuite de Tudor. Le primise de la școală. Un fel de ajutor. Era considerat pe atunci copil sărac.

N-avusese răbdare și le-a încălțat de la școală. Pe talpă, o marcă obscură. În nici un caz „Dermata" ori „Mociornița".

Afară era lapoviță. A ajuns acasă cu tălpile desprinse de branțuri. Erau probabil, din vreun lot pentru încălțat copii morți și se rătăciseră printre cele pe care le purtau copiii vii.

Tudor pingelise apoi ghetele, așa cum se pricepuse, pentru că fețele și meșina dinăuntru meritau efortul.

Pe raftul lor, dintotdeauna, se găseau cărțile din clasa întîi. Abecedarul, aritmetica... O tăbliță din grafit, un mic burete deshidratat, de-o culoare bejulie. Le mîngîie cu afecțiune. Ele însemnaseră prima lumină, întîiele cuvinte silabisite apoi scrise, învățate. Apoi cărțile lui de premiu ; un premiu trei, unicul.

Învățase la o școală cu grădină, cu vișini, cireși, caiși, pomi fructiferi, care își aplecau, ademenindu-i pe el și pe alții, crengile, peste terenul lor de joacă.

Directoarea, minunata doamnă Begu. Dar la imaginea directoarei se asocia acel băț de alun, de care puținii abo-

nați spuneau că ustura nu glumă. O profesoară cu privirea maternă, cu răbdare îngerească, i-a învățat pe toți materiile clasei a doua.

Într-a treia i-a predat dascălul Bujoreanu, un bărbat tînăr, de treabă, care se împrietenise cu ei, și pentru care învățau de plăcere.

Spre deosebire de ceilalți, părintele Bocăneț preda lecțiile în sutană, fiind un intolerant. De pe catedră era nelipsit un băț respectabil gros ca degetul inelar.

Pradă unui tic, scuipa fire imaginare de tutun, atingînd deseori școlarul pedepsit, așezat în genunchi în fața catedrei. Era un fervent dascăl, mai ales pentru religie.

Cînta alături de ei la începutul și sfîrșitul lecțiilor „Toți cu inima curată", cu o punctualitate de metronom, psalmodiind cu vocea sa de bariton, ținînd mîinile împreunate, în semn de rugă, suspectînd codeala ori chiulul unora...

Se întoarse puțin înapoi. Cu un an. La o anumită șezătoare recitase o poezie, pe care i-o dăduse lui directoarea. Desigur, Katarina se plînsese profesoarei de faptul că Tudor venea deseori afumat de la bodegă.

Declamase poezia moralizatoare. Fusese un triumf, plouase cu aplauze. De fapt era o critică, o atenționare pentru cei care întreceau măsura la băutură...

Se scutură de amintiri. Era la el acasă, nu la școală, și nu avea opt ani. Viorela îl urmărea cu privirea, îi respecta reculegerea, ferindu-se să-i tulbure amintirile.

Îi făcu loc în cufăraș — printre rufăria de acolo — micuțului aparat de radio „Ilmenau". Rîndui apoi gloanțele în încărcătorul pistolului. Îl încătărămă, și agăță tocul de gaica centironului.

De la Grădina Icoanei luară o mașină de piață. Viorela ținuse să-l însoțească. Nu după mult, se găseau în fața unei clădiri reci, austere, păzită de un soldat.

Coborîră. De serviciu era un ofițer cu obrazul spîn, cu buzele cianotice, cu o privire rece. Îi cercetă ordinul de serviciu și cartea poștală.

— Așteptați o clipă, domnule sublocotenent.

Clipa a durat cîteva bune minute de tensiune. Ofițerul se întoarse ținînd în mînă un dreptunghi de hîrtie scris la teleimprimator.

— Din rațiuni superioare, toate trimiterile pe front s-au anulat. Rămineți în Garnizoana București, la o unitate de infanterie.

Nu era nimic de comentat. Salută scurt și părăsi biroul. Afară îl aștepta Viorela. Avea cîteva ore răgaz. Cotiră pe o arteră circulată.

Totul arăta ca în oricare altă zi de pace deplină. În spatele acestui calm uleios se simțea parcă răsuflarea curenților de mari înălțimi, ce hrăneau o neliniște dramatică, încă nevăzută, dar prezentă pretutindeni.

— Bănuiești ce se ascunde în revocarea trimiterii mele pe front ? Se petrece ceva care îmi scapă.

— N-aș putea preciza, nedescurcîndu-mă nici cît tine. Simt totuși în barometrul meu o nevăzută presiune pe care n-o pot localiza, o aprehensiune cu izvoare greu de precizat.

Ieșiră într-o piațetă curată, stropită de puțin timp, mirosind a piatră caldă și a soare. Timp avea berechet să ajungă la regiment. I se fixase ora nouăsprezece.

Galantarul unei bijuterii de pe Smârdan îi atrase privirile lui Adrian. Intrară înăuntru și, cu toate împotrivirile Viorelei, îi probă un inel din aur, cu montură de platină și un topaz de forma unui năsturaș. Ea se ridică pe vîrfuri și-l sărută, cu chipul palpitîndu-i de emoție.

— O amintire de la mine. Te rog să nu dai nici o importanță gestului și nici celui care ți l-a oferit. Să uiți totul, asemănînd bijuteria cu o pereche de papuci ușori de casă.

Porniră amîndoi pe jos, într-o plimbare ca fără țintă. Mîinile lor se atingeau în mers, inima ei vibra, totuși, caldă, emoționată.

Adrian o impresionase. Nimeni nu-i dăruise încă un inel atît de frumos și de scump, iar el își lăsase la bijutier aproape toți banii ce-i mai avea cu aceeași degajată bună dispoziție.

Deși Adrian îi spusese deseori că vrea să se însoare cu ea, nu-l crezuse. Îl cîntărise cu aceeași măsură ca pe orice militar în tranzit, un om între viață și neființă, respingînd orice idee de permanentizare, chiar sufletească, a unei angajări față de el.

Acum înțelegea poate totalul lui dezinteres. Inelul fiind poate o amuletă care să-i poarte noroc și să-i amintească de el...

Viorela se opri. Se găseau în fața hotelului „Victoria".

— Adrian închiriază o cameră. Vreau să petrecem aici timpul cît ți-a mai rămas de zăbovit.

— Bine, dar nu înțeleg ?...

— De vreme ce tu nu ai nici o inițiativă !

— Nu pricep atunci ce se întîmplă cu concepțiile tale, pe care le-am prețuit totuși, deși mi-au fost total inconvenabile ?

— Le-am abrogat pentru după-amiaza asta și numai pentru tine...

Mai aveau o oră pînă la minutul fatidic cînd trebuia să intre pe poarta regimentului. Veniseră din nou în Grădina Botanică. Se plimbau ținîndu-se de braț, alegînd drumuri ocolitoare, defilînd fără să vadă mai nimic din plantele exotice, copacii înmatriculați, cifrați, catalogați, amîndoi avînd gîndurile înmănuncheate, fixate la același lucru : acum în sfîrșit își aparțineau. Fiecare regreta că amînaseră atît de mult.

Trecură pe lîngă bustul în bronz al lui Dimitrie Grecescu. Pe o plăcuță se puteau citi o seamă de amănunte. Ei n-au vădit nici un interes că cel turnat în bronz fusese botanist, medic și profesor. Iar creația artistică era a sculptorului Dumitru Bîrlad.

Ce-i priveau pe ei toate astea ? ! Ei simțeau nevoia să-și ia rămas bun de la tot ce era acolo. Nu vedeau și nici nu auzeau nimic în afară de ei, și poate nici pe ei.

Între el și ea era prezentă tot timpul acea lumină sfîntă a dragostei, o pînză albă, imaterială, persistentă, orbitoare, care-i despărțea de restul lumii.

Luară loc pe o bancă în fața lacului artificial inundat de trestii. Orăcăitul broaștelor se constituia și el într-un zvon pulsatoriu. O chemare pentru nuntit. Nu vedeau nici zborul foșnitor al libelulelor prin aburul lacustru ; niște năluci transparente. Vocea Viorelei trecu prin pînza de lumină care îi separa de lumea vecină :

— Adrian, războiul le îngrijorează îndeosebi pe femei. Se pare că ele suferă pe multiple planuri atunci cînd își pierd soții, iubiții, frații, rudele, sufletele lor fiind mai sensibil traumatizate decît ale bărbaților.

— Ce urmărești de fapt ? o suspectă el.

— Mă gîndeam că trupul celui mort este îngropat departe de țară, nu intră în proprietatea rudelor. Cultul morților nu este în drepturile sale.

— Discuția asta mi se pare complet nelalocul ei. Hai să revenim la lucruri mai vesele, Viorela. Ai să rămîi la noi. Cînd mă întorc, te găsesc acasă ca pe o soție iubitoare.

— Și dacă nu te mai întorci ?

— Ai să locuiești ca fata Katarinei pînă la sfîrșit. Totdeauna mama și-a dorit să aibă și o fată.

— Am să stau pînă îmi găsesc o gazdă care să-mi convină.

— Înnourezi inutil despărțirea noastră. Nu-ți place mama ?

— Nu i-am găsit nici un cusur, dar nu mă agreează ea pe mine.

— Asta de unde ai mai scos-o ?

— Noi, femeile, avem al șaselea simț.

— Am convenit cu mama să locuiești în camera mea. Îți place ?

— Katarina nu știe însă că am un copil din flori.

— Ar fi trebuit să-i spun, dar n-a fost timp. Am să-i scriu, voi lămuri eu totul cu ea. Fii fără grijă.

— Și dacă, în timp ce tu ești plecat, mă căsătoresc ?

— Găsești tu o explicație plauzibilă pentru mama, așa ca să nu lezezi pe nimeni. Dar nu cred că vei face greșeala, așa cum te cunosc.

— Pentru orice găsești cîte o replică izbutită. Numai că eu n-am să pot locui mult la voi. Ruxandra îmi aduce copilul. Atunci totul are să-i displacă mamei tale. Eu însă o înțeleg mai bine ca oricine.

— Este destul loc și pentru ei. Am să-i explic mamei într-o scrisoare toate variantele posibile ale șederii tale la noi.

— Să nu faci lucrul ăsta ! Nu știu cum vor decurge evenimentele. Lasă-mă pe mine să lămuresc pe măsură ce apare ceva nou.

— Și dacă cineva îi va spune Katarinei adevărul despre copil, că este al lui Pompei ? Dacă Leoneștii află adresa ta și te vizitează ? N-ar fi mai bine să-i spui mamei că este fiul meu ?

— Faci tu toate astea pentru mine ?

— Nu-mi pare nimic deosebit. Fii liniștită, totul va ieși bine.

— Îți mulțumesc, Adrian. Ești un băiat înțelegător, dar nu pot accepta altruismul tău. Am să-i povestesc mamei tale adevărul și, în funcție de reacțiile ei, voi proceda în consecință. Mi se pare mai leal așa. Te-ai purtat corect cu mine și nu vreau să abuzez de bunătatea ta...

•

În dimineața zilei de 23 august, este convocată la Snagov o ședință restrînsă a Consiliului de Miniștri. Aici s-a hotărît retragerea armatei pe linia Carpații Răsăriteni-Focșani-Nămoloasa-Galați-Dunărea Maritimă, precum și evacuarea guvernului și a instituțiilor principale...

În după-amiaza zilei de 23 august, mareșalul și vice-prim-ministrul Mihai Antonescu au fost invitați la Palatul Regal. La orele 15 și 25 de minute, mașina neagră a lui Ică opri la scara principală a aripii Kretzulescu. Vicepreședintele Consiliului de Miniștri, scund, oacheș, în ținuta de rigoare, coborî afișînd un zîmbet palid, vag-jovial, de om cvasiînțelegător. Era totuși abătut, ușor speriat, dar forța un surîs de funcționar altruist, care ar fi vrut să facă mai mult, dar era peste tot îngrădit...

Regele, sfătuit de oamenii săi apropiați de la Curte, se hotărîse să acționeze. Chipul monarhului din după-amiaza aceea aducea, cît de cît, cu cel de pe monedele de metal de 50 și 100 de lei.

El voise să stea de vorbă cu mareșalul. Ică venise cu misiunea să-l informeze pe rege asupra discuțiilor purtate de mareșal cu Karl Clodius, despre măsurile luate de Consiliul de Miniștri ținut de dimineață.

La orele 16 și 12 minute intrară pe poarta Palatului trei mașini : mareșalul se găsea în Mercedes-ul blindat.

La intrare, se pare că s-a împiedicat de covor, fiind gata să cadă. S-a redresat. Privi pe rînd figurile pe care le întîlnea. Majoritatea celor chestionaţi, pînă a ajunge la rege, i-au servit ştiri liniştitoare ; greu de tras o concluzie.

„Toţi trişează. Cu siguranţă că unii ştiu că se pune ceva la cale. Dar ce ? Oricum, abia aştept să-i servesc regelui o lecţie de autoritate. Ultima lecţie..."

Mareşalul avea ştire despre Declaraţia din 20 iunie 1944 a semnatarilor Blocului Naţional Democratic şi de adeziunea Palatului la încheierea unui armistiţiu cu Naţiunile Unite, ieşirea României din Axă, eliberarea ţării de ocupaţia germană, alăturarea ei Naţiunilor Unite...

Regele îl pofti pe mareşal să ia loc. Acesta se aşeză lîngă generalul Sănătescu. Se descoperise şi-şi trecea degetele prin părul rar şi umed de transpiraţie. Vîna de pe frunte îi pulsa repede. Mihai se aşezase în faţa lui, îmbrăcat într-o bluză largă şi cu nişte pantaloni de casă burlăniţi. Hainele regelui contrastau flagrant cu uniforma impecabilă a mareşalului şi cu aceea a lui Mihai Antonescu.

— Ştiu că frontul în Moldova a fost spart. Ce măsuri aţi luat ?

— Inamicul a înaintat, o înaintare normală, prevăzută de mine. Într-o zi-două va fi stopat, apoi vom contraataca viguros.

— Situaţia e critică şi ar trebui să cereţi armistiţiu.

Mareşalul îşi ieşi teatral, din fire. Urzelile mareşalului Curţii, Ioan Mocioni-Stîrcea, la Palat ieşeau pregnant în evidenţă şi de data asta.

— Cer armistiţiu în condiţiile pe care le voi considera eu acceptabile.

— E prea tîrziu să ne mai tîrguim. Situaţia de pe front e grea.

— Vreau garanţii, iar dacă nu mi se dau, voi continua lupta.

— Trebuie să cereţi armistiţiu imediat.

Vocea lui Mihai era strangulată. Rolul asumat nu prea i se potrivea. Mareşalul voia să iasă bine din ultimul său act jucat la Palat. Tonul regelui era de nesuportat. Îi poruncea ceea ce are de făcut.

— Ştiu eu cînd să aleg momentul să cer armistiţiu.

— Dacă nu acceptaţi, se roşi brusc regele în obraz, ar fi preferabil să vă daţi demisia. Da. Să vă daţi demisia.

— Nu cumva credeţi că voi da ţara pe mîna unui copil ?

Pentru el, regele era încă un copil, care, sensibil şi emotiv, cuprins de trac, se bîlbîia uneori. Îl considera pe rege insuficient de pregătit să conducă ţara.

Mareşalul îl privea pe rege, îl privea pe Mihai Antonescu, care în momentul de faţă îi inspira compasiune ; era palid şi-l conjura din priviri să-şi păstreze calmul, era şi el la curent cu urzelile de la Palat, cu gîndul de a fi înlăturaţi amîndoi de la putere...

Apoi, nişte imagini i se perindau prin faţa ochilor cu iuţeala fulgerului. Generalul Rădescu. Acesta condamnase într-o scrisoare deschisă ofensa lui von Killinger adresată patrioţilor români şi pe care îl internase într-un lagăr la protestul ambasadorului Reich-ului.

„...nu poate fi ticălos patriotul român care, cu inima sîngerîndă din pricina nenorocirilor care i-au copleşit ţara, încearcă să-şi exprime gîndul asupra ceea ce crede el că ar fi bine de făcut spre a fi înlăturate o parte cel puţin din suferinţă. Ticălos este, domnule ministru, streinul căruia, neconvenindu-i atitudinea patriotului, profită de situaţiunea privilegiată ce o deţine şi nesocotind cea mai elementară îndatorire ce îi impune ospitalitatea de ce se bucură nu se mulţumeşte să-i smulgă pîinea de la gură spre a-şi potoli foamea, dar îl şi mai acoperă cu injurii şi ameninţări, încercînd astfel să-l înfricoşeze şi să facă să amuţească glasul care grăieşte..."

— Regret că nu vreţi să faceţi ce vă cer, rosti palid Mihai.

— Nu-mi voi schimba planurile : continui războiul.

— În acest caz, mă văd silit să ţin seama de voinţa poporului meu şi de a lua măsuri pentru a scoate ţara din război, pentru a o salva de la dezastru. Am hotărît să cereţi chiar astăzi armistiţiu, iar dacă refuzaţi, vă ordon să demisionaţi chiar acum.

Timpul parcă se dilatase. Suveranul se ridică în picioare şi rosti cît se poate de ferm :

— Dacă acesta vă e răspunsul, atunci sînteţi destituit.

Lucrurile se precipitară apoi. În sală pătrunse o grupă militară care îl somă pe mareşal să o urmeze.

Încercă să protesteze, să facă uz de ierarhia gradului său.

Mihai Antonescu se albise la obraz. I-a făcut mareşalului semn să nu se opună, apoi Antoneştii, cei doi, au fost închişi într-o încăpere din Palat.

Cîţiva ostaşi şi un subofiţer, executînd porunca regelui, dădură curs unui plan îndelung dezbătut de reprezentanţii Partidului Comunist Român şi reprezentanţii Palatului. Prima etapă se înfăptuise. Apoi, sub pretextul ţinerii unui Consiliu de Coroană, regele a dispus să fie chemaţi la Palat şi reţinuţi : generalul Constantin Pantazi, ministrul Apărării Naţionale, ministrul de Interne, generalul Constantin (Piky) Vasiliu, colonelul Elefterescu, prefectul Poliţiei Capitalei...

•

Sublocotenentul Vienescu a intrat pe poarta regimentului cu puţin înainte de a se primi consemnul „Pajura" de la Comandamentul Militar al Capitalei. După ce s-a prezentat la comandantul regimentului, a fost trimis la batalion. I s-a dat comanda unui pluton.

Intră în dormitorul plutonului său ; o ordine aproape perfectă. În acel moment, goarna regimentului sună adunarea. Îşi consultă cadranul ceasului de la mînă şi alergă şi el pe platou...

Era după-amiaza, tîrziu. Companiile se aliniaseră în faţa comandanţilor şi se dădea raportul. Dădu şi el raportul comandantului de companie, locotenentului Teodorescu...

O comunicare importantă ; Comandamentul Militar al Capitalei transmitea consemnul „Stejar — Extremă urgenţă". Trupele române intrau imediat în dispozitivul de luptă.

Pe obrajii tuturor se citea gravitatea clipei. Se dublă paza, se distribui muniţia...

Ştirile despre arestarea mareşalului au ajuns la statul-major al Misiunii Armate Germane de uscat. Acesta i-a

comunicat lui von Killinger că s-a întîmplat ceva cu cei doi Antonești, Ambasadorul Reich-ului, Manfred von Killinger, însoțit de consilierul Stelzer, s-a prezentat la rege. Mihai i-a informat că guvernul Antonescu a fost demis și s-a constituit un nou guvern, sub președinția generalului Sănătescu. Regele i-a cerut să comunice Berlinului că România a hotărît să iasă din război și dorește ca trupele germane să părăsească în liniște teritoriul țării.

Von Killinger, stăpînit de furia neputinței, bătu cu pumnul în masă ; insistă ca Antoneștii să fie imediat eliberați, amenințînd, că, în caz contrar, „România va fi transformată într-o baltă de sînge".

Atitudinea reprezentantului Reich-ului, menită să-l intimideze pe suveran, nu-și făcu efectul. După plecarea oaspeților belicoși, o dubă cu cîțiva luptători de la Formațiunile Patriotice gară în fața unei uși a Palatului. Cei doi Antonești fură îmbarcați și transportați la o casă conspirativă, asigurîndu-li-se paza corespunzătoare de către activiști ai Partidului Comunist Român...

Sublocotenentul Adrian Vienescu, la fel ca și alți ofițeri, stăteau în incinta regimentului, în fața pavilionului în care se află adjutantura. De unde se găsea, vedea aprinse luminile Bucureștilor ca în zilele de pace ; o baie de lumină înlăturase obrocul hîrtiei negre de camuflaj... Apoi se adunară pe lîngă aparatul de radio. Ascultară „Hora Unirii" și toți simțiră furnicături în inimă. Glasul suveranului — cules de pe o placă — îi ținu un timp cu inimile încleștate de emoție :

„...Români, în ceasul cel mai greu al istoriei noastre, am socotit, în deplină înțelegere cu poporul meu, că nu este decît o singură cale pentru salvarea țării de o catastrofă totală ; ieșirea noastră din alianță cu puterile Axei și imediata încetare a războiului cu Națiunile Unite... România a acceptat armistițiul oferit de Uniunea Sovietică, Marea Britanie și Statele Unite ale Americii... Poporul nostru înțelege să fie singur stăpîn pe soarta sa. Oricine s-ar împotrivi hotărîrii noastre liber luate și care nu atinge drepturile nimănui este un dușman al neamului nostru..."

Chipurile ofițerilor erau grave, solemne.

18

În vreme ce la București evenimentele se precipitau, la reședința lui, Hitler se găsea în dormitor după un sfîrșit de zi agitat. Führerul se odihnea în buncăr, la etajul inferior, format din optsprezece camere. Venise la Berlin pentru că trebuia să se găsească în nucleul fierbinte al evenimentelor. Înainte de culcare se plimbase prin cameră să admire picturile italiene în fața cărora zăbovea atins uneori de extaz. Cu aproape două ore înainte își luase pilulele pentru somn și digestie, îmbrăcase pijamaua și se privise îndelung în oglindă. Obrazul și-l descoperi supt de frămîntări, palid, pătat de ficatul suferind. Umerii feței erau pămîntii, mustața tunsă scurt, despicată deasupra buzei de sus se împestrițase de firele cărunte. Verifică exactitatea cărării, purtată pe o parte. Trebuia să arate și în somn ca în fotografiile agățate în toate sălile, birourile, cazărmile, pe fațadele clădirilor, în bivuacuri, în lăptării, gogoșerii. Simțise iar teribila durere de cap ostoită de bromură.

În sala de conferințe, lungă de aproape douăzeci de metri, tapisată cu mătase portocalie și mobilată cu un confort deosebit, aerul avea prospețimea celui din grădina castelului Kleissheim.

Mesajul de la București, despre răsturnarea politică și militară a României, fusese trecut în jurnalul telefonic. Erau în sală Joachim von Ribbentrop, generalul Heusinger, șeful adjunct al Statului-major, Wilhelm Keitel, șeful Înaltului Comandament al armatei germane, Hans Fritzsche, redactorul-șef al DNB-ului, convocați de Führer pentru orele cinci dimineața. Aflaseră știrea zguduitoare ce afecta întreaga peninsulă balcanică. Înțeleseră că trebuie să se ia rapid o hotărîre. Nu îndrăznea nimeni să-l trezească pe Führer. Nu i se putea tulbura somnul, mai ales pentru o știre proastă. A sosit și Goebbels, chemat de Keitel și de Bormann, veniți între timp. Luaseră loc în jurul mesei de conferințe, așteptînd apariția lui Hitler. Führer-ul simțea de la un timp nevoia să-i vadă tot timpul aproape, să-și sporească curajul pe care-l pierdea treptat în acest război devenit dur, în care înfrîngerile se ți-

neau lanț. Cu cincisprezece minute înainte de ora cinci se ivi amiralul Karl Donitz.

La cinci apăru Hitler, cu obrazul puhav, cu părul pieptănat ireproșabil, cu ochii ce nu mai erau apoși — cum îi avusese seara tîrziu cînd se despărțise de ei — ci vioi mulțumită medicamentelor și injecțiilor tonice. În gură mai păstra un rest al pilulei pe bază de stricnină și atropină, preparată conform rețetei doctorului Morell.

Ridică mîna ca răspuns la salut. În cealaltă ținea ochelarii cu rama de baga. Își privi oamenii atent : și aici, în cel mai intim anturaj, se putea strecura trădarea, lașitatea, corupția. Văzu SS-iștii înarmați și se liniști.

I s-a raportat pe scurt despre situația din România. A cerut amănunte. În tot acest timp, figura i-a rămas imobilă. Brusc însă, obrazul îi deveni stacojiu, ochii i se dilatară, maxilarele i se încleștară, reliefîndu-i oasele feței. Cu pași ca de automat se plimbă în fața planiglobului.

Cu mîna dreaptă își frecă cotul stîng care îl durea încă de pe timpul rănii căpătate la atentatul de la Rastenburg.

Făcu niște gesturi ca de magician, ca și cum ar fi anulat tot ce se afla pe teritoriul României. Atinse niște simboluri ce semnificau mari unități germane staționate în Bulgaria și Serbia și le transferă în zona Bucureștilor. Părea mulțumit.

Își privi colaboratorii apropiați cu acel licăr în ochi cu care îi vrăjise ani de-a rîndul. Din nou vigoarea îi înlănțuise corpul, se simți bine, era sigur că va birui. Încerca să desprindă de pe figurile alor săi puterea de trăsnet a deciziei pe care o luase el, Adolf Hitler, în acel moment de răscruce a războiului. Nu văzu nimic. Își bombă pieptul, parcă s-ar fi găsit în fața aparatelor de filmat care i-ar fi imortalizat figura ca în timpurile bune.

Călcînd pe covor cu pas măsurat, Hitler ordonă măsurile ce urmau a fi întreprinse imediat.

Se retrase apoi în apartamentul său, urmat de cîinele alsacian, Blondi. Voia să se convingă dacă tratatele de strategie și tactică militară îi îndreptățeau hotărîrea. O rugă pe Eva Braun să-i ceară secretarului său volumele respective.

Se retrase în biroul său particular cu cele trei tomuri. Deschise mai intîi cartea lui Moltke, apoi pe cele ale lui Schlieffen și Clausewitz și se afundă în lectură...

•

Lupta cu germanii adăpostiți în sat continua întețită. Schimbul de focuri dura de un timp, fumul exploziilor păta aerul. Gloanțele — asemeni unei ploi repezi de vară — cerneau locurile, răspîndind mirosul de putred și de moarte.

Infanteriștii comandați de Vienescu atacaseră dispozitivul german, iar acum se găseau în adăposturi individuale, camuflate cu crăci de salcie.

Era un răgaz de luptă și Vienescu își încărcă arma, ascultînd păcănitul gloanțelor în magazie. Luptele din ultimele zile se ținuseră lanț, îl obosiseră, irosise o mare cantitate de energie fizică și nervoasă.

Acum, în cele cîteva clipe de relaxare, deschise buzunarul tunicii și scoase o țigară. Degetele întîlniră din nou fotografia Viorelei. Zîmbetul ei narcotizant, de pe fotografie, traversa timpul și spațiul, zăbovind în groapa sa de luptă.

Se despărțise de ea și sărise în plin război cu germanii.

O clipă de neatenție și, gata, viața i se putea curma într-un adăpost individual. Respingea un asemenea gînd, mai mult, îl ignora, așa cum majoritatea tinerilor ignoră faptul că viața este finită, că are un capăt al ei, și speră, cred cu încăpățînare că în ce-i privește pe ei, viața va fi eternă.

Își aprinse o altă țigară. Cortinele mișcătoare ale amintirilor îl aduseră îndărăt cu două sau trei zile, cînd unitatea la care a fost trimis a primit ordin să ocupe un dispozitiv de luptă. S-a deplasat la obiectivul ce trebuia cucerit. Patruzeci și opt de ore încheiate luptase cu germanii ce se agățau de clădirile în care își avuseseră sediile ori fuseseră cazați.

În dimineața zilei de 25 august a fost zdrobită rezistența de la Școala Superioară de Război. Pe 26 august, unitatea lui Adrian luptase în parcurile Filipescu și Bonaparte. În același timp, armata înfrînsese rezistența nemților ce se întăriseră in hotelurile Grand, Princiar, Societatea Schne-

ker. O grupare inamică incercase să pătrundă în București, dar a fost capturată...

Ra-ta-ta-ul unei arme automate îi curmă gindurile. Ridică privirea, atit cit să nu ofere o țintă sigură vreunui lunetist inamic. O mitralieră vrăjmașă trăgea din spatele unei magazii năruite...

Între timp, satul se populase cu foșnete ușoare. Adrian privi prin răritura tufei sale mimetice. Nu era chip să te ridici. „Țara nimănui" era bîntuită de plumbi.

Focul concentrat al armelor dușmane, pitite prin pătule ii impiedica pe români să inainteze. Pe un aliniament retras de luptă creșteau și scădeau limbile de foc ale tunurilor. Aerul tremura intruna injunghiat de proiectilele ce colindau chiaune pe traseele lor.

Într-un tirziu, tunurile nu se mai auziră. În locul lor, grohăiau brandurile ; gheizere murdare din pămint, pucioasă, fum și vegetație dizlocată se-nălțau antrenate de explozii.

Apoi ziua se mohori, pe chipul ei fumuriu, incendiat prin multe locuri, călătorea moartea ce cosea cu furie nestingherită.

Pentru eliberarea așezării, infanteriștii români fuseseră sprijiniți de două tancuri, care, după incheierea luptelor de la București, au fost trimise în nord.

Blindatele, două Skode, comandate de Vienescu, au fost lovite de tunurile anticar inamice. Tancul pe care luptase Adrian avea șenila ruptă și se aștepta sosirea transportoarelor blindate cu cei de la grupa tehnică.

Dar mai aveau de zăbovit. Pină una-alta, tanchiștii luptau iar ca infanteriști. Sublocotenentul comanda o companie alcătuită din ostași cu diferite specialități.

Încleștarea în acest colț de țară nu era deloc ușoară. Inamicul se agăța cu disperare de fiecare casă, de fiecare gard, de fiecare palmă de pămint.

Un răgaz de liniște. Adrian nu dormise aproape deloc din noaptea de 23 august. Numai lupte pină acum. Discursul regelui apăruse și în presă. Îl păstra în buzunarul tunicii.

Cuvîntarea avea in ea intreaga sensibilitate românească, transpusă in cuvinte, de intocmitorii ei :

„...Ordon armatei şi chem poporul să lupte prin orice mijloace şi cu orice sacrificii... Oricine s-ar împotrivi hotărîrii noastre liber luate şi care nu atinge drepturile nimănui este un duşman al neamului nostru. Toţi cetăţenii să se strîngă în jurul tronului şi al guvernului pentru salvarea patriei... Români, dictatura a luat sfîrşit şi cu ea încetează toate asupririle. Noul guvern înseamnă începutul unei ere noi, în care drepturile şi libertăţile cetăţenilor sînt garantate şi vor fi respectate.

Alături de armatele aliate şi cu ajutorul lor, mobilizînd toate forţele naţiunii, vom trece hotarele impuse prin actul nedrept de la Viena, pentru eliberarea pămîntului Transilvaniei noastre de sub ocupaţie străină...

Cu deplină încredere în viitorul neamului românesc, să păşim hotărîţi pe drumul înfăptuirii României de mîine, a unei Românii libere, puternice şi fericite..."

Acalmia dintre beligeranţi se spulberase şi se declanşă un iad de explozii, de fum cu miros de pucioasă. Din ambele tabere căzură oameni ale căror suflete rămaseră să pribegească printre mărăcinii din „ţara nimănui", apoi o altă linişte rău-prevestitoare dilată nefiresc ziua, de se putea auzi şi ticăitul cosmic al timpului.

Şi din nou mirosul greu al pulberei negre colindă uliţele satului, greu încercat, exploziile proiectilelor ambelor tabere produseră răni adînci în dispozitive. Automatele declanşaseră adevărate sambe ale morţii, minuitorii lor vînîndu-se reciproc...

Altă pauză părelnică. Din nou explozii de brand şi din nou tăcere. Vienescu îşi aprinse o nouă ţigară, stînd chincit pe fundul gropii. Podelele mişcătoare ale timpului îl conduseră în ziua de 24 august, la drumul făcut de plutonul său la locul unde intervenea să dezarmeze germanii aciuaţi într-o clădire. Lupta se terminase şi ocupară un alt dispozitiv de bătaie. Într-un repaus ajunse şi la plutonul lui un ziar, *România liberă*, care-şi cîştigase cu sînge dreptul de a se naşte ; un ziar editat şi tipărit pînă atunci în ilegalitate. Se impunea o nouă dimensiune a nevoii imperative de a cîntări faptele. Urma să se desfăşoare o luptă nemiloasă împotriva hitleriştilor, care se cramponau, la ordinul lui Hitler, să nu părăsească ţara.

„În ciocnirea inevitabilă cu forțele hitleriste — se spunea în ziar — Partidul Comunist din România cheamă muncitorimea, țărănimea, intelectualii și pe toți cetățenii României la luptă fără cruțare cu toate armele, împotriva dușmanului de moarte al poporului român, pentru asigurarea viitorului său..."

Gîndurile îi săriră la altceva ; la Viorela, la cele cîteva ore petrecute cu ea înaintea zilei insurecției. Subiectul acesta îl atrăgea.

Avusese cu ea o întîlnire și el întîrziase. Ea îi zîmbise nemustrător, îi acceptase motivațiile. Amurgul din seara aceea fusese ca la carte, cu stele de zi ce-și desenau siluetele albe, pulsatorii, pe noua haină a inserării. Se întîlniseră la „Lupoaica Romei" ; o găsise descifrînd inițialele : S.P.Q.R. — Senatus Populusque Romanus *. Comentară opera anonimului etrusc, despre Lupa Capitolina, simbolul Romei. Evitau amîndoi să se refere la sentimentele unuia față de celălalt, ancorîndu-se în mitologie, referindu-se la Remus și Romulus, la lupoaică, la regele uzurpator, apoi la Rem și Rom cînd crescuseră. La trasarea granițelor Romei cu fierul plugului, la încălcarea acesteia în glumă de către Rem, lupta dintre ei, moartea mitică a lui Rem...

Părăsiră lupoaica și făcură o plimbare plăcută ajungînd la Monumentul Aviatorilor. Viorela era exasperant de informată și ținea ca la întîlnirea lor să etaleze acea doză de erudiție proprie oamenilor care merg cu ochii deschiși, mari, pe lîngă fapte și locuri ale istoriei. Adrian trebui să-și depoziteze în memorie numele sculptorilor : Lidia Kotzebue și Iosif Fekete care făcuseră monumentul din bronz, cu figuri alegorice personificînd aviatorii căzuți în luptă și cu acel Icar cu aripile larg deschise, părînd gata să zboare. Citi numele celor care își frînseseră aripile, între anii 1912 și 1938, în numele unui crez, acela de a sfida înălțimile și a le cuceri pentru oameni...

Se găseau pe lacul Herăstrău, sub cerul negru de catifea. Superfortărețele aliaților veniseră la ora obișnuită. S-au tras instinctiv sub bradul complice, sub care mai stătuseră, vag luminați de parașutele ce pluteau asemeni unor corăbii aprinse ce eșuau spre pămînt.

* Senatul și poporul roman (lat.).

Viorela privea cerul, odihnindu-se în curbura brațului său.

Pe irișii catifelați ai ochilor ei lunecau bombardierele americane ; ea încropise o rugăciune creștină, cu un context precis, în care și Adrian era, de data asta, circumscris : să supraviețuiască acelui bombardament.

Viorela era tot mai atrăgătoare și mai misterioasă, deși nu ascundea, dar nici nu revela ceva. Dădea numai impresia că promite totul, fără să dea nimic în același timp. Îl privea ; atît. Îl privea, fragmentîndu-l într-o succesiune de imagini. Fiecare dintre aceste fragmente era expediat să escaladeze un munte enorm înveșmîntat cu pini și cu stînci, cu pante abrupte, unde în vîrful lui se găsea Viorela care picta lumea, cu tente sumare, alcătuite dintr-o pastă densă, redînd viața dincolo de aparențe, din culori sumbre, cu o imaginație magistrală...

Momentele de vrajă dispărură, totul reveni la normal. Lumea se reîncarnă în ceea ce fusese, cu pinii din jur, cu lacul vecin, cu malul argilos căptușit cu gazon ; un mal în pantă, cu banca cu încrustații pe ea, cu ei doi care pînă atunci nu făcuseră nici un progres unul spre celălalt...

Din locul său de veghe, sublocotenentul Vienescu descoperi un ochitor german cocoțat într-un fînar. O undă nouă de emoție îl trecu și transpiră. Și celălalt îl cerceta prin lunetă. Pata galbenă de pe retina lui Adrian era sigur unită printr-o linie dreaptă cu a germanului.

Glonțul celuilalt veni înaintea ecoului, înfigîndu-se în buza adăpostului său. Din nou mirosul de criptă trecuse pe lîngă el. Firul lichid de sudoare de pe spate se îngroșă și-l simți coborînd spre centură.

Lîngă el se afla sergentul Theodor Mocanu, un refugiat din partea de nord a Transilvaniei ; era înalt, blond, slab, cu vocea joasă, domoală, și mersul negrăbit. Acasă, în Maramureș, lucrase dogărie, alături de tatăl lui și de un frate. Fusese expulzat din comună de către autoritățile horthyste o dată cu un mare număr de români. În București, trăsese la un unchi. Aici muncise dulgherie. Recrutase, făcuse instrucție, apoi fusese trimis la o unitate de blindate. Și el fusese vărsat la regimentul în care lupta Vienescu. Ofițerul îi era comandant direct și n-avea pentru ce să se plîngă. Din contră...

Un nou glonte izbi pămîntul la cîteva palme de unde se găsea Adrian. Lunetistul îi pusese gînd rău. Ar fi fost o adevărată nebunie să se ridice. Mai mult ca sigur că cel din fînar îl pîndea. Hitleristul își crestase poate pe un glonț tresa lui ori pe cea a sergentului Mocanu...

Nu voia să-și riște inutil viața, pentru că sinuciderea nu i se potrivea ; registrul curajului său, al eroismului, chiar al datoriei, șchiopăta ; acea cătare de deasupra negurii țevii îl teroriza.

În groapa sa, sergentul Mocanu își răsuci o nouă țigară. Ofițerul își aprinsese și el una. De fapt, el îi aruncase lui Mocanu țigara. Groapa sergentului era la cîțiva pași. Legase foița și tutunul laolaltă cu o pietricică, într-o bucățică de ziar, aruncîndu-le cu precizie în adăpostul acestuia. Nu era prima oară cînd făcea acest lucru...

Între timp, vacarmul luptei îmbrăcă straie noi. Luptele colorară în movuliu crepusculul și așa murdar de fumul incendiilor, crepuscul din care picurau, în depărtarea cîmpiei, asemeni unor lacrimi întunecoase, bombe incendiare peste un sat eliberat de români...

Lui Vienescu i se făcuse cald ; de sub casca de metal îi șiroia sudoarea pe obraz. Avea privirea ațintită pe cer, pe un cer pătat de fum ce se ștergea treptat.

Personalitatea lui și chiar cutezanța i se diluau ; nu mai era cel care comanda plutonului de tancuri, ori echipajului său, sigur pe el, pe ordinele sale. El era acum vînatul, era pîndit să se arate pentru a fi lichidat.

Timpul nu ședea pe loc, iar peste sat noaptea se oploșea ca o caracatiță sătulă, ieșită dintr-un puț cu cerneală indigo. Vienescu contempla un felinar aprins de stăpînul unei gospodării în care se aflau germani.

Ochiul galben, ca de bufniță, devenise un reper pentru orice ghiulea care ar fi năruit însă agoniseala omului, care îl atîrnase intenționat de sagiac, numai să fie localizat inamicul și bombardat.

Alte gînduri ieșeau la suprafață din imensul rezervor al amintirilor. Zilele fierbinți ale începutului revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă.

În cîteva zile, revoluția de eliberare se generalizase în întreaga țară. Conform împuternicirii date de Hitler gene-

ralului Gerstenberg, acesta trebuia să înăbușe insurecția din București, apoi să formeze un guvern filogerman. A ordonat bombardarea Capitalei care a ținut două zile.

Și în Vest germanii aveau necazuri. Cu două zile înainte, Divizia 2 Blindată franceză intrase în Paris. Generalul Dietrich von Choltitz, comandantul german al Marelui Paris, s-a predat generalului Leclerc și colonelului Rol-Tanguy, gest pentru care familia sa din Germania devenea prizoniera Führer-ului. Englezii trecuseră Sena cu diviziile 15, la sud de Rouen. În sudul Franței, americanii ocupaseră orașul Avignon. Ca urmare a insurecției românilor, trupele germane din Grecia și zona Mării Egee se retrăgeau. Guvernul finlandez ceruse guvernului sovietic să accepte începerea unor noi negocieri în vederea încheierii armistițiului, iar guvernul ungar, într-o ședință extraordinară, decisese continuarea războiului alături de Germania nazistă...

Noaptea fusese caldă și umedă, cu brazde luminoase ce inspectau văzduhul deasupra luptătorilor căutînd avioanele, călătorind în eter cu viteze înspăimîntătoare. Cînd și cînd luminau gospodăriile satului. Vuietul disperat al sirenelor, șuierul proiectilelor spre ținte, exploziile, toate adunate într-un șuvoi sonor se consumau pierind spre capătul cîmpiei...

Pentru veghea asta, cînd lui Vienescu îi era imposibil să doarmă, amintirile despre Viorela deveneau un fel de drog, un anestezic, ce-l transfera într-alt timp, într-o altă dimensiune, proprii unor clipe plăcute. Era prima seară după ce se mutase la el. El ședea în fotoliul cu brațele din lemn lustruit, în fața mesei joase, dreptunghiulare, acoperită cu cristal, pe care erau cele două cești cu cafea și păhărelele cu coniac. Îl ademenea cu o bunăvoință derutantă, cu care încerca să-l sufoce. Refula o îmbiere, uneori ostentativă pe care și-o retrăgea cînd el, părăsindu-și prudența excesivă, venea în întîmpinarea ei...

Aici, însă pe front, spre amiază, presiunea românilor crescu și germanii se repliară pe alte poziții, de unde începură o luptă de întîrziere, obligîndu-i să-și sape adăpos-

turi individuale, să treacă în apărare. Fixară mai departe inamicul pe aliniamentul său de repliere...

În acest fel mai trecură destule ore. Din spatele perdelei de stejari, care proteja satul dinspre nord-vest, ziua alerga zăludă, cu trandafiri în păr de culoarea sîngelui pe ulița pîndită de pericole. Adrian își mascase adăpostul individual cu mărăciniș și cu crengi verzi, în timp ce lunetiștii germani mai lichidaseră cîțiva ostași români.

Atît el cît și sergentul Mocanu se găseau în cătările dușmanului. Știau acest lucru și între degetele sergentului tremura ultima parte a unei țigări aprinse, răsucite în ziar.

Mocanu trecea iar printr-un moment greu. Se știa pîndit, dar nu aflase unde era locul pîndarului cu glonțul în țeavă. Nevastă-sa Maria îl dorea reîntors acasă din război. Îl voia și întreg, așa cum a plecat...

Se cunoscuseră de tineri și aveau un copil împreună. Familia ei — din stirpea lui Kelemen, gospodari onorabili, dar puțin habotnici — avea casa la cîteva lungimi de prăjină de a lor. Sentimentele tinerilor se maturizaseră, apoi se iubiseră, se luaseră, înfruntînd prejudecățile bătrînilor. Cînd au intrat horthyștii la ei, Maria a fost și ea declarată indezirabilă. Theodor a luat-o cu el la București, îngroșînd rîndurile celor peste două sute de mii de români cărora Hitler le refuzase întoarcerea acasă, la cererea mareșalului Antonescu, după ce ocupase militar Transilvania de Nord...

Vienescu localizase din nou pe lunetistul german care-l pîndea. Încercă să-i joace o festă, punîndu-și casca în țeava puștii și ridicînd-o atît cît era nevoie. Germanul n-a reacționat. Poate n-a sesizat mișcarea.

Plouase mai înainte și groapa se muiase. Bocancii i se năclăiseră într-un glod mocirlos. Apoi cerul se spălă de nori pe o mare suprafață, iar ciotul de lună, ivit atunci pe cer, făcea să-i lucească țeava puștii, casca de oțel și treseIe de ofițer...

Se declanșă instantaneu un infern sonor din gloanțe și proiectile de brand, făcînd să tresalte începutul de noapte, reanimînd umbrele militarilor care se înfruntau...

Cîteva ore de pace, un fel de armistițiu nedeclarat, le îngăduiră militarilor ambelor tabere să-și adune morții

şi să-şi îngrijească răniţii. Morţii au fost coborîţi apoi în gropile comune, săpate adînc într-un pămînt argilos. Răniţii luară drumul furgoanelor sanitare şi al spitalelor militare de campanie...

Deşi bîntuită parcă de strigoii celor căzuţi, noaptea era totuşi suportabilă. Vienescu ieşise din groapă. O dată cu cina servită la miezul nopţii de popotari, căpătară cîteva înghiţituri de rom şi raţia de ţigări...

Mîncaseră şi zăboveau la taclale la adăpostul unui zid, rămas drept în picioare ; îl foloseau ca pe un scut, păstrînd însă în mîini armele cu glonţul vîrît pe ţeavă.

— Este unul care vrea să vă ia mirul, dom' sublocotenent.

— Îl pasc şi eu, caporal Pavel. Îl ştiu. Stă cocoţat într-un coşar.

— Aveţi luneta la armă. Miruiţi-l cînd vă intră în cătare.

— Asta şi vreau. Voi feriţi-vă capetele, că nu-i de glumă...

Pacea nopţii intrase în drepturile ei. Zidul constituia un adăpost sigur, militarii ieşiţi din dispozitiv îşi aşternuseră foile de cort pentru odihnă la poalele lui. Vienescu rămase şi el afară peste noapte. Poziţia fiind preluată de altă companie, scăpase astfel pentru cîteva ore de adăpostul individual mocirlit, cu miros de urină...

Primul somn, un somn iepuresc, îl colindă pe ofiţer acasă, în grădina din Pitar Moş ; Viorela, cu flori albe de pădure împletite în păr, plutea prin aer într-un zbor lin spre imobilul năruit de bombă.

— Te aştept, te aştep, aşte, aş... îi vorbea peste umăr, părăsind în urma ei un parfum inconfundabil de Chipre...

În zilele pînă la plecarea lui pe front, relaţiile dintre ei fuseseră guvernate de o înţelegere senină ; zilele cînd veniseră de la Prunaru şi Perşoiu şi zăboviseră în Bucureşti. Visul era paradoxal, pentru că atunci Viorela se arătase realistă, precaută, parcimonioasă, în tot ceea ce afirmase ; nu pomenise nici un cuvînt despre Pompei, nici despre Vlad...

Aici, în noaptea de faţă, sergentul Mocanu rămăsese de pază. Îşi găsise un reazem şi, cu mîna sprijinită de pistotul-mitralieră, moţăia, aflîndu-se între somn şi trezie.

La un moment dat, un zgomot venit din direcția germanilor îl făcu să-și ascută auzul. Se ridică cu simțurile încordate.

În aer plutea primejdia. Nu era prima oară cînd inamicul se inflitra în liniile românilor, surprinzînd în somn cîte un ostaș pe care îl înjunghia.

Zgomotul se repetă. Nu trebuia să se pripească. Sergentul se lipi de perete. O pietricică, apoi alta, călcate de un bocanc cazon, trădă prezența cuiva.

În fine, umbra unui militar cu cască model german apăru, lungindu-se peste camarazii adormiți. Din locul unde se găsea, sergentul era ferit de privirile celuilalt. Era sigur un militar german rătăcit de ai săi, ori vreun maniac plecat să ucidă. Îi văzu lucind în mînă pumnalul. Distanța dintre vrăjmaș și cel mai apropiat camarad de-al său era de doi metri.

Mocanu își trase ușurel baioneta din teacă. Dușmanul era tot mai vizibil. Sergentul arcui brațul, adunîndu-și în el toată puterea. Îl destinse violent, proiectînd fierul ucigaș în trupul dușmanului. Un pîrîit de cartilagii străpunse și celălalt se prăbuși horcăind.

Zgomotul alarmă camarazii, trezindu-i din somn. Se ridică și sublocotenentul Vienescu. I se raportă despre ce fusese vorba. Pavel scoase cîteva obiecte din buzunarele rănitului.

Era un Felwebel, un oarecare Rudi Weltzer. Nu se mai putea face nimic pentru el.

Obrazul i se întuneca treptat, un obraz pe care se imprimase surpriza izbiturii violente, durerea instantanee simțită.

Mai mult ca sigur că era un concentrat. Militarul, fără voie, se comportase ca un sinucigaș. În nici un caz nu arăta să fie vreun candidat la eroism.

Adrian îl privi. Cel dispărut își dobîndise odihna iresponsabilă a morții. Nu avea nimic în plus ori nimic în minus față de confrații săi uciși. Își cucerise acea egalitate pe care numai moartea o dă oamenilor.

Neamțul isprăvise misterios, dar într-un mod cu totul inconștient descoperise adevărul fundamental de care nimeni nu scapă : sfîrșitul...

19

Vienescu ațipise în adăpost învăluit de o tăcere relativă, tăcere spulberată de o detunătură. Vreun deget apăsase involuntar trăgaciul.

Instantaneu, fulgere de toate mărimile inundară cîmpia. Grohăiturile detunăturilor de brand se ținură lanț, întrecute de explozia unui butoi cu benzină ce proiectă pe cer pata unui înger cu un obraz decăzut, alungat din Paradis.

Vacarmul sonor continua. Dîrele trasoarelor liniară noaptea cu dungi portocalii. Brandurile și tunurile măriră cadența. Proiectilele se spărgeau aiurea, pe unde nimereau.

Un proiectil de brand explodă aproape de groapa lui Pleșoi, luminînd obrazul prelung și ciupit de vărsat al împrospătătorului din echipajul tancului în care luptase cîteva ore sub comanda lui Vienescu.

Lunetiștii germani nu se odihneau nici ei, vînînd tot ce se descoperea în cătarea puștilor. Un glonț vufăi la cîteva degete de buza gropii lui Vienescu, trezindu-l din somn.

Ceva se petrecuse. Probabil vînătorul său avusese o halucinație. Se scutură de mahmureală, atenționîndu-i pe Mocanu și Pleșoi să se ferească. Inamicii lor erau treji...

Pe Dumitru Pleșoi îl încercă nevoia acută să iasă afară. Îl apucase iar pîntecăraia și nu mai putea amîna. Își desfăcu brăcinarul, se chinci și se ușură cum putu, încercînd apoi un sentiment de tihnă. Mai sorbi încă o înghițitură de rom, să-și dreagă burta. Cu trei-patru zile în urmă împlinise 25 de ani.

La încorporare fusese trecut la o unitate de tancuri. Venea dintr-un sat de țărani pricepuți în cultivarea legumelor, din Băleni. Roșcovan la chip, cu părul creț și sîrmos, puțin spre roșu, Pleșoi era potrivit de stat, voinic, lat în umeri. Ochii vag bulbucați, nasul mare și o cicatrice în pometul obrazului, îl făceau inconfundabil. Lucrase cot la cot cu tatăl său și alți patru frați mai mari pînă cînd aceștia, unul după altul, au fost chemați la cătănie și tri-

nişi să lupte în război. Pentru fiecare dintre fraţii săi, Saveta, mama lor, ieşise la ulucă, strigată de Stavre, factorul poştal, care îi înmînase cartea îndoliată bătută la maşină. El, Aurică Pleşoi, crescuse odată cu Lenuţa, fata vecinului dinspre şosea : cu cîtva timp înainte de a fi încorporat, se furişaseră pe cărarea vecină rîului Ialomiţa şi, într-o tăvălitură de iarbă crudă şi flori mărunte de cîmp, încercaseră fiorul începutului.

Aici însă, în marginea satului năruit pe jumătate, salvia alburie se unduia verde şi aromată ca în oricare altă zi de pace. Albine alertate zumzăiau inspectînd potirele florilor, dar muşte dezgustătoare, pline de muşiţă, dădeau tîrcoale plutonierului neamţ mort, ce luase culoarea pămîntului, umflîndu-se clipă de clipă...

Pleşoi mestecă la nesfîrşit un biscuit cazon ce refuza să-i alunece pe gît. Mocanu îşi potrivi pe pîine o felie de şuncă împănată, tăind-o în bucăţi mărunte, mîncîndu-le în silă în vecinătatea neamţului răpus de el.

Pe deasupra gropilor de luptă se stîrnise un vînt călduţ ce aducea miros de latrină şi de zăcători pline ochi cu borhot...

Pentru scurtă vreme se instală o pace înşelătoare. Profitînd de răgaz, Vienescu ieşi din adăpost şi se rezemă de zidul care îl masca. Orice sunet suspect, altul decît cele venite de la ai lui, îl obliga să ia arma în mînă, gata s-o folosească...

Răgazul de luptă se prelungea. Aşteptau să le vină într-ajutor tancurile, pentru a grăbi sfîrşitul bătăliei. Pîndeau şi un transportor blindat cu specialişti care să le repare carul de luptă, dar mari speranţe nu-şi puneau în grupa tehnică ; aceştia aveau de furcă, nu glumă, cu blindatele vechi, recondiţionate şi aduse pe front să sporească puterea de izbire a infanteriştilor...

Într-o pauză de luptă Adrian observă la cîţiva paşi de el prezenţa vieţii. Vrăbiile se scăldau în ţărînă. Altele pîndeau gîndăcei paşnici, omniprezenţi, „vaca-domnului“, ce urcau şi coborau, împerechindu-se, pe scoarţa copacului.

De la ploaia ce căzuse în urmă cu cîteva ore, o rîmă prost inspirată, depărtîndu-se mai mult decît ar fi trebuit de locul ei de baştină, se perpelea pe pămîntul zvîntat, care n-o mai primea. O scăpă de suferinţă un pui de vrabie lacom şi întreprinzător, înghiţind-o în reprize.

În ziua care a urmat, zorii despuiau noaptea de vălurile cenuşii, albind coapsele dimineţii, spălîndu-le cu o spumă trandafirie.

Sublocotenentul localiză iar lunetistul german care îl vîna. Simţi că îşi pierde respiraţia. Prea aducea totul a fapt ieşit din comun.

Inamicul îşi proteja luneta cu palma, apărîndu-şi privirea de soare. Se ivise o nesperată şansă. Adrian îl luă pe inamic la ochi, încredinţat că n-are să-l rateze; celălalt a tras însă mai iute, dar moartea l-a ocolit şi de data asta pe ofiţer.

Atît de puternic era sentimentul de ură pe care îl simţea pentru rivalul său încît se înspăimîntă cînd înţelese. Apelă din nou la o ramură de salcie, repetînd un vechi şiretlic, îşi momi adversarul.

Alt glonţ al celuilalt porni spre el lunecînd pe casca de oţel. Deci asta era. Vrăjmaşul, din cauza soarelui se afla în dificultate.

— S-ar putea ca Dumnezeu să fie de prin partea locului, mormăi Adrian.

La cîţiva paşi de ofiţer, un alt membru al echipajului din tancul său, caporalul Grosu Silvică, trăgător la puşca-mitralieră, uitase că este în vizorul lunetistului german. Se ridicase să-şi potrivească tufa mimetică.

Izbitura plumbului l-a aruncat pe spate, apoi ceva cald i-a năvălit în gură. Urmară clipe de groază, de deznădejde. Picioarele i se înmuiară. Ar fi dorit să strige, să ceară ajutor de la ofiţer. Horcăi. Atît numai. Chemarea răsunase în subconştientul său şi se depozită acolo. Plumbul îi străbătuse gîtul, distrugîndu-i un centru nervos. Se stinse în tăcere.

Vasile Roşca era numai soldat, dar era un mecanic-conductor priceput, bun luptător, cu aptitudini războinice ca ale unui infanterist. Văzuse sfîrşitul lui Grosu şi mînia îi spori, pentru cîteva secunde, dorinţa unei răzbunări imediate.

Ridicînd capul deasupra adăpostului zări o uniformă verzuie în gura fînarului. Fixă, pripindu-se, arma în direcția aceea, ochi, înălțîndu-se atît cît nu trebuia.

Celălalt nu l-a iertat; i-a trimis un glonț în cap; plumbul pătrunzîndu-i pe la rădăcina nasului. A simțit probabil izbitura de ciocan a proiectilului între ochi; de fapt, explozia propriului creier.

Sublocotenentul a înțeles ce se petrecuse lîngă el. S-ar fi cerut să se răzbune, dar nu se grăbea să acționeze. Mai înainte de toate trebuia să-și stăpînească nervii.

Lunetistul îl aștepta cu răbdare pe el, orice greșeală îi putea fi fatală. Lupte va mai avea el destule, dar acum pendula între nevoia de a-și descărca ura împotriva celuilalt și prudență.

Divina indiferență, poate chiar exagerata nepăsare în fața pericolului de moarte în care se afla, îl determinau totuși să nu se pripească.

Pulsul îl avea grăbit. Trebuia să lase să se scurgă cîteva minute. Din lupta dintre el și celălalt, avea să cîștige cu siguranță cel care se domina, care nu ceda nervilor...

Ziua se înălța pe cer, luînd poate cu ea și răsuflarea proaspătă a tanchiștilor morți puțin mai înainte. Prin fața adăpostului ofițerului, un val de liniște își făcu loc de care se agăță un timp, pentru că îi făcu bine; liniștea aceea avea în ea pace, înțelegere, relaxare, speranța de a trăi...

Era din nou stăpîn pe el și recurse la același șiretlic, sprijinind casca metalică într-o margine a gropii. Cînd celălalt perforă oțelul căștii, îi potrivi cu repeziciune cătarea armei în piept și trase...

Dar glonțul nu-i făcu nici un rău inamicului. I se păru apoi că insul și-a pierdut mințile. Îl văzu zgîriindu-și ceva pe patul carabinei, o linie.

Vienescu ochi din nou, ținîndu-și o secundă răsuflarea. Eliberă glonțul. Germanul, lovit în stern, se frînse de mijloc, făcu o tumbă și căzu fărîmînd o treaptă de la scara ce suia la fînar...

În fîșia sa de luptă au mai fost doborîți doi lunetiști inamici. Ultimul își prinse în palme capul însîngerat. Vienescu și Mocanu le veniseră de petrecanie la amîndoi.

Din formația comandată de ofițer muriseră cam o treime din ostași : el, sublocotenentul Vienescu, rămăsese în viață fără să aibă niște merite deosebite.

Privea Feldwebelul tăiat de Mocanu, care se înnegrise, și încerca o senzație de vomă. Îi spuse lui Pleșoi să-i acopere obrazul cu un ziar, să nu-l mai vadă. Fără cap, cu miinile pe lîngă corp, cu balta de sînge închegat ce făcuse mușiță, cu cizmele cazone de la care lipsea o potcoavă, cel răpus devenise mai puțin incomod.

Echilibrul de forțe se răsturnă în favoarea românilor, cînd, în fine, le săriră într-ajutor două blindate și un autotun.

Au luat cu asalt locurile întărite ale germanilor, obligîndu-i să se retragă și să părăsească cele cîteva tunuri anticar.

Apoi unitatea de infanterie germană, sub presiunea continuă a tancurilor și infanteriștilor transformați în desant, bătu în retragere și părăsi satul.

Luptele mai continuară. Acoperit de Pleșoi și Mocanu, Vienescu pătrunse în ograda primarului, unde se încuibaseră germanii. S-a tras asupra lor și fu nevoit să dezamorsese două grenade, să le expedieze celor dinăuntru.

Pătrunseră apoi în locuință. Un soldat inamic agoniza ciuruit de schije. O altă ușă sări în lături, și rafala pistolului-mitralieră făcu liniște. Mai aruncă o grenadă în ultima dintre odăi, de unde ajunseră la ei blesteme și vaiete.

Un ostaș român care încercase să ia lupta pe cont propriu, venind de afară și escaladînd tocul unei ferestre, a fost fulgerat de o armă...

Ieșiră din subsol trei tineri imberbi, toți cam la optsprezece ani, din Hitlerjugend. Aruncară armele și ridicară miinile.

Ofițerului îi mai era rezervată o surpriză. În beciul din care ieșiseră tinerii, doi hitleriști țineau sub amenințarea armelor cîțiva săteni. I-au convins să se predea, neexistînd altă alternativă.

În marea lui majoritate, inamicul se retrăsese în direcția pădurii vecine, spre care porniră cîteva plutoane de infanteriști și blindatele. Din trupa de urmărire făcea parte și Vienescu, însoțit de cei doi tanchiști.

Rafalele armelor, explozia proiectilelor de brand se

auziră o parte din noapte, cît timp au durat operațiile de curățire a pădurii...

O altă pauză de luptă. Era dimineață, ostașii, subofițerii și ofițerii mîncaseră ce avea fiecare prin raniță. Mulți își aprinseseră țigări. Dulcea otravă a nicotinei le mai alunga somnul și neodihna din ultimele zile, cînd fiecare dormise cum apucase în adăposturi.

Un ziar trecu pe la militari din mînă în mînă ; un ziar apărut în acele zile, adus la postul de comandă. Adrian Vienescu parcurse un text incitant, care izbutise să-l captiveze :

„...de acum înainte înțelegem să fim stăpîni pe destinele noastre. Hotărîrea denunțării tratatelor de alianță cu puterile Axei și încetarea stării de război cu Națiunile Unite sînt expresia voinței întregului popor român... Țara întreagă dorește pacea. Dar voința de pace a României nu înseamnă nici dezarmare, nici teamă. Orice piedică pusă în drumul înfăptuirii năzuințelor spre pace și libertate ale poporului român va dezlănțui o luptă fără milă și fără cruțare din partea tuturor forțelor armate și populare..."

Se trînti cu spatele în iarbă, retrăind secvența unei lupte din noaptea ce trecuse. Se afla în pădure. Încercase din nou fiorul pericolului, cînd, foarte aproape de el, explodaseră niște grenade și cînd flăcările exploziilor agățaseră parcă de obrajii oamenilor săi niște măști de războinici arhaici.

N-au mai primit nici un ordin de luptă deocamdată. Germanii părăsiseră Valea Prahovei, îmbarcîndu-se în autocamioane. Un sfert dintre cei scăpați cu viață erau răniți.

Apucaseră un drum ce urca la o trecătoare, care i-ar fi scos dincolo de Carpați, drum considerat sigur, pentru că ocolea șoselele circulate aflate în stăpînirea românilor.

N-au ajuns niciodată dincolo, în Transilvania, fiind capturați de avangărzile Armatei a 4-a Română ce se îndreptau spre Transilvania. Printre germanii capturați se aflau și cei care comandaseră atacurile trupelor germane asupra Bucureștilor...

20

Sublocotenentul Vienescu a revenit acasă după cîteva săptămîni. Luptase în Transilvania într-un tanc, dar blindata fusese avariată, iar el rănit destul de serios la un braţ.

Trecuse printr-un spital, i se scosese fragmentul de fier din muşchi şi primise cîteva săptămîni de concediu pentru refacere ; trebuia să meargă însă la pansat, rana supura şi se închidea destul de greu.

Părăsise deci unitatea de infanterie, care urma să intre în componenţa unei divizii ce acţiona în zona Mureşului.

Venise la el, fără să anunţe pe nimeni, pentru că nici el nu ştiuse cînd va fi trimis la Bucureşti, să fie spitalizat. Katarina, după toate aparenţele, nu era în Bucureşti. Viorela era dusă la serviciu, era singură, nici un semn că s-ar fi mutat la ea Ruxandra, mama ei, şi nici copilul...

Karl nu arăta deloc ca un cîine care ar răbda de foame. Cîinele-burlan plecase, ori nu era prin apropiere. Apăruse în schimb fata Erikăi, pisica fugită de acasă în noaptea cînd Ruth suferise acea stranie metamorfoză, crescînd enorm, luînd înfăţişarea unui magot, şi cînd o cravaşase nemilos. Rîndunele ieşiseră din ţară, în voiajul lor anual, sezonier...

I-a telefonat Viorelei, spunîndu-i că a sosit într-o permisie, că o va întîlni, dacă nu are nimic de obiectat, pe banca unde mai aşteptase şi altă dată, în Parcul Carol.

Afară era un cald plăcut de septembrie. Gutuii erau îngreuiaţi de rod, crăcile lor aplecîndu-se îmbătate de parfumul fructelor.

Apăru Viorela. S-a bucurat, aşa i s-a părut, cînd l-a văzut că a sosit acasă. Numai că venise însoţită de colegul ei, de Vlad Cristea.

Individul nu i-a plăcut din capul locului : era înalt, slab, cam spelb, cu privirea aprinsă, părea măcinat de un foc interior. S-a aplecat şi i-a sărutat mîna Viorelei. I-a spus, fără să-i pese de el, de Adrian, că o ascultă şi se retrage pentru că l-a rugat ea, spunîndu-i că a doua zi vor avea o amplă explicaţie.

O rugă să nu întîrzie prea mult cu Adrian. Se depărtă pe una dintre alei măsurîndu-l pe ofițer cu o privire de sus.

Viorela s-a arătat puțin stingherită, apoi l-a scuzat pe Vlad Cristea, făcîndu-l zăpăcit și excentric, dar avea o groază de calități care îi anulează gesturile necontrolate. Se obișnuise cu el. Ce era important : tipul îi era Viorelei complet indiferent....

Adrian a despovărat-o de sacoșa în care tîrguise cîte ceva de la Oficiul de Aprovizionare și porniră spre ieșirea din parc.

Nu se putuse reține să nu comenteze cît de bine o prindeau fusta albă, pe talie, și bluza cu flori mici, roșii, la fel ciorapul croșetat, atunci lansat de modă, un ciorap fără dungă, pantoful decupat, alb, cu tocul înalt, ce ințepa asfaltul.

Trecură pe lîngă Fîntîna cu Zodiacuri, apoi inspectară vitrinele cu fotografii dintr-un film american ce rula la grădina cinematografului „Odeon". Adrian îl văzuse înainte de război, un film cu Spencer Tracy : „Căpitanii curajoși". Spectacolul începea după căderea întunericului. Era destul de așteptat. Renunțară, gîndindu-se să-l vizioneze la o altă oră.

Porniră pe jos, în dorința de a se răcori cu o bere. S-au hotărît pentru „Gambrinus". Abia au găsit o masă. Germanii dispăruseră din restaurant, apăruseră în schimb sovieticii și cîțiva militari englezi. Au zăbovit un timp, apoi părăsiră bine dispuși locanta.

Merseră un timp, surprinzînd neschimbat eternul du-te-vino al orașului, deși războiul se purta tot pe teritoriul țării, iar germanii și maghiarii încercau să rupă frontul la Defileul Mureșului, folosind numeroasele blindate ale unei divizii...

Rănile războiului, mai ales cele recente moștenite de la germani, se vedeau la tot pasul. Fuseseră lovite de vendeta vandalică ordonată de Hitler : Palatul Regal, Ateneul Român, Teatrul Național, Opera Română, Teatrul Comedia, Fundațiile Regale... Înșiruirea putea continua, germanii nu făcuseră economie de bombe...

Restaurantul „Trocadero" fusese și el izbit. Acum era în reconstrucție, spre satisfacția obișnuiților locului. Au

ajuns în Pitar Moş încă pe lumină, eliberîndu-se de sacoşa incomodă.

— De ce ţi-a spus Vlad Cristea să nu întîrzii cu mine ?

— Nu cunoaşte că locuiesc la tine, Adrian. Te rog schimbă discuţia. Nu-mi face deloc plăcere să vorbesc despre el. Vream să-ţi spun că nu mi-aş fi închipuit că sînt atît de răzbunători conaţionalii lui Harold. Din ce spuneai tu, Harold este un băiat de treabă.

— Germanii sînt oameni de treabă. Defectul lor este că se inflăcărează repede. Sînt tare incomozi ca adversari, oriunde îi întîlneşti.

Adrian aflase că se semnase Convenţia de armistiţiu, şi anume, în ziua de 13 septembrie 1944, orele 5, de către mareşalul Uniunii Sovietice, Rodion Malinovski, împuternicit de guvernele Uniunii Sovietice, al Marii Britanii şi al Statelor Unite ale Americii, şi cei patru delegaţi romîni : Lucreţiu Pătrăşcanu, generalul Dumitru Dămăceanu, Barbu Ştirbey şi Ghiţă Pop. În Convenţia de armistiţiu se preciza că de la 24 august ora 4, a-m. România a încetat cu totul operaţiile militare împotriva Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice, pe toate teatrele de război, a ieşit din războiul împotriva Naţiunilor Unite, a rupt relaţiile cu Germania şi sateliţii ei, a intrat în război şi duce războiul de partea puterilor aliate împotriva Germaniei şi Ungariei, cu scopul de a restaura independenţa şi suveranitatea României. Era prevăzută obligaţia pentru statul român de a pune la dispoziţia frontului 12 divizii de infanterie, inclusiv forţe navale şi aeriene. România, poporul român şi guvernul român, principalele partide din ţară, hotărîseră să îndeplinească condiţiile armistiţiului cu o scrupuloasă lealitate şi sinceritate, declara Lucreţiu Pătrăşcanu într-un interviu acordat lui Duncan Hopper, de la Reuter.

Cît timp Adrian a făcut o inspecţie sumară în casă, căutîndu-şi şi pregătindu-şi îmbrăcămintea de civil, Viorela s-a ocupat de cină. Citi apoi scrisoarea Katarinei trimisă Viorelei. Mama lui nu se grăbea să vină acasă. Katarina îl sfătuia pe Adrian, despre care ştia că se va întoarce, aşa cum îi scrisese, dintr-un spital zonal militar, să aibă grijă de Karl şi de Erika. Urma să apară şi ea în cîteva zile.

Dădu drumul aparatului de radio. Prinse un post german. Se părea că germanii şi ungurii contraatacau în Transilvania şi obţineau chiar succese.

„...Armata 2 Maghiară, întărită cu mari unităţi germane, a atacat Armata 4 Română aflată în curs de afluire pe dispozitivul operativ din Podişul Transilvaniei, pe direcţiile Cluj—Alba-Iulia şi Tîrgu-Mureş—Tîrnăveni. S-au dat lupte grele pentru ocuparea Defileului Mureşului...“

Găsiră într-o damigeană tulburel adus din Perşoiu, pe care Viorela nu-l luase în seamă. Din vorbă în vorbă ajunseră la Vlad Cristea. Acesta, deşi respins, se ţinea scai de Viorela, asaltînd-o pînă la exasperare. Insul folosea o tenacitate dezarmantă şi o perseverenţă morbidă. Uza de tot felul de pretexte să-i stea în preajmă. Era insensibil la afronturile ei, luîndu-le pe toate în glumă.

— Numai tu îl poţi descuraja, Viorela.

— Ce n-aş da să izbutesc. Tipul este de o impertinenţă nemaiîntîlnită. Zău, crede-mă, nu mai ştiu cum să procedez.

— Voi n-aveţi un stăpîn ? Plînge-te şefului tău.

— Acesta face haz de situaţie. Vlad fiind neînsurat, iar eu de asemenea, liberă, apreciază că ar trebui să ne căsătorim, el se oferă să ne fie naş.

— Transferă-te atunci la o altă instituţie.

— Crezi că, dacă vrea, nu mă găseşte şi acolo ?

— Dă-l pe mîna Poliţiei, apără-te şi aşa !

— Dar el nu încalcă legea. Nu este violent, nu mă insultă.

— Poate şi tu îi dai ocazia să creadă că ar avea vreo şansă.

— Pardon. Mă port cît se poate de corect.

— La tine în birou se ştie că ai un copil ?

— Bineînţeles că nu. Pentru ce să fi trîmbiţat ?!

— Spune-i acest lucru adoratorului tău, să-l descurajezi.

— Află că într-o zi, exasperîndu-mă la culme, i-am spus adevărul. Ce crezi ? Nu l-a impresionat deloc ! Tot este mai bine să plec de acolo. Nu văd altă soluţie ca să scap de el.

— Individul ştie unde locuieşti ?

— M-a însoţit pînă în Pitar Moş.

— L-au văzut vecinii, maicile ? se temu o clipă Adrian.

— Cred că da. Mă urmăreşte pînă intru în curte.

— I-ai dat într-un fel speranţe, dacă se ţine ca umbra după tine.

— Poţi bănui ce doreşti, dar individul nu e întreg la minte.

— Dacă îl văd că te mai inoportunează, am să-l pocnesc.

— Faci cum doreşti, dar n-ar trebui să te cobori la mintea lui. I-am spus că sîntem căsătoriţi, nelegitim, ca să termin odată cu el. În felul acesta speram să mă slăbească. Parcă mai tare s-a aprins.

— Am să-i certific, dacă îl mai văd, că ne căsătorim curînd. Îi voi spune că avem copilul împreună. Cu asta l-am terminat.

— N-are să te asculte. I-am povestit tot ce a fost între mine şi Pompei, atunci cînd nu bănuiam cum vor evolua relaţiile noastre.

— Pentru ce era nevoie să-i divulgi aceste secrete ?

— Am sperat că-l îndepărtez. Individul însă este complet insensibil.

— Acestui Vlad îi lipsesc sigur cîteva doage de la cap.

— Vlad este diplomat. M-a ameninţat că are răbdare pînă cînd — între noi — va apare plictisul inerent, cînd legătura noastră va trena...

— Cunoscîndu-mi sentimentele, cred că insul va muri pînă atunci de bătrîneţe.

Rămasă singură Viorela trase perdeaua de voal. Hîrtia de camuflaj fusese scoasă de la ferestre. În acel moment, luna arginta obrazul Christului cioplit în lemn şi răstignit pe cruce, opera lui Tudor, o copie a Christului maicilor, privit îndelung de el cînd venea la călugăriţe să le desfunde chiuvetele ori să le repare încuietorile la uşi.

Christul îi amintea Viorelei de Sulfina, bunica ei, ocrotită de Vasile, bătrînul care o crescuse, pentru că în pod, în odaia ei, era şi acolo un Christ pe hîrtie colorată, răstignit şi împuns în coastă de un soldat roman.

Vasile se tocmise argat şi din simbrie o creştea pe Sulfina, fetiţa găsită la o troiţă pe cînd avea cîteva luni.

Vremea se stricase și un vînt stîrnit de iele umfla acoperișul hanului care gemea ca strîns de un pumn uriaș. Un fulger tăie cerul ocolului luminîndu-l cu o săgeată albă, imaterială.

Argatul aprinse mahorca răsucită în hîrtie de ziar și trase în piept un fum zdravăn. Geamul se aburise și-l șterse cu dosul mînecii.

Era duminică, ziua lui de odihnă. Jupînul i-o nesocotise întotdeauna, pentru că de fiecare dată mai era cîte ceva de făcut în han.

În prăvălie zăboveau mușterii ; după călcătură, erau țărani veniți de la tîrg cu parale frumoase luate pe juncanii vînduți acolo.

Vru să coboare, dar își mută gîndul o vreme. Oamenii pălăvrăgeau cu jupînul de față, iar Sulfina le înșira măsurile de tărie pe masă.

O căruță venită dinspre Crevedia străbătea cocoașa podinei avînd pe capră țărani cu căciuli de miel înfundate pe frunte, semn că se răcise afară și vîntul tăia la obraz.

A doua zi, Vasile își rînduise să doboare salcîmul, să-l împartă cu joagărul, apoi să despice lemnul în părți potrivite să încapă în vatra sobei de cărămidă din han...

Vasile părăsise rădăcina scării, încrucișîndu-și pașii cu Maftei. Jupînul era băut bine și-i duhni în obraz a drojdie.

— Să bușumezi caii spre ziuă, Vasile. Mîine în zori mă reped la Buftea. Să fie și sania gata pentru cazul c-ar da afară alba.

Știa ce treburi avea Maftei în Buftea, dar ținea pentru el. Negurile serii îi șopocăiau în fereastră ; în han se duse glonț la lampă și o însufleți. Trecu în curte și aprinse felinarul de lîngă stănoagă. Dădu ocol hanului, străbătînd curtea învăluită de piela murdară a nopții ce se îndesea. Vîntul grebla norii de pe cer, alungîndu-i spre Dunăre. Avusese un an afurisit.

Se betegise la piciorul bolnav și urca destul de greu scara. Patul era plin cu stelnițe și nu le dovedea, parcă mai tare puiau.

Norii se adunaseră la loc, așa că și luna dispăru un timp mărișor. Felinarul din fața prispei părea că-și dă

duhul. Se ridică pe un scaun şi-l întremă. De stănoagă erau legaţi cîţiva cai...

Venea sigur iarna; prin aer, mirosul albei tîrcolea locurile. Niciodată n-o găsea pe plac. Tot iarnă fusese cînd i-a sfîşiat boaşa schija unei grenade la asaltul unei redute otomane. Iarnă a fost şi după aia, cînd, parcă venită de la Talpa-Iadului, l-a lovit damblaua de i s-a uscat treptat piciorul, de n-a mai fost bun la lucratul pămîntului.

Pentru asta s-a tocmit argat la Maftei. Trase un gît din rachiul ardelenesc primit de la un tîrgoveţ şi pitit sub laviţă. Oftă...

Sulfina nu trecuse de şaisprezece ani dar era bine împlinită la trup. De cînd se ridicase puţin, îi luase multe dintre corvezi, înlesnindu-l. Floarea — jumătatea jupînului — nu prea se îndemna la treabă, fiind suferindă. Avea ceva la inimă, o vînă pe gît aşa de tare i se zbătea că într-o zi, pe cînd dormea, pisica s-a repezit s-o muşte de acolo, crezînd că stă să iasă vreun şoarece. Ea numai potrivea gustul mîncărilor, împărţea carnea în bucăţi, ţinea cheile de la cămară, unde numai ea intra.

Greul muncii cădea pe umerii Sulfinei şi ai lui Vasile, că pentru asta aveau masă, casă şi simbrie...

Iar clincăi clopoţelul. Intrară alţi cîţiva muşterii. Le ieşeau aburi din gură, semn că se răcise şi mai tare afară. Vasile, după ce se mai învîrtise prin han, urcă scara ţinîndu-se greu de balustradă, uşurîndu-şi piciorul beteag.

Ajunse la el dangătul bisericii de la şosea. Vecernia se isprăvise, aşa că numai vreun împieliţat de copil trăgea de funia clopotului mare al bisericii.

Mai era puţin pînă la Crăciun şi trebuia să facă rost, cu bani, se înţelege, de covrigi şi nuci, pentru colindători. Mere adunase el, din merii din ocol, şi le înşirase prin pod să miroasă locul frumos şi să ţină pînă la Florii.

Toate astea le plătea din punga sa, pentru că jupînul nu se amesteca, îl lăsa să se descurce cum poate, iar el nu se putea lipsi de datinile din copilăria lui, obiceiul trebuia dus mai departe.

Uneori chema prichindeii în pod şi laolaltă cu ei şi cu Sulfina cîntau colindele. Se mai gîndea că unii copii erau

nevoiași, cu părinți fără dare de mînă, copii de țărani cu pămînt puțin, ori fără pămînt deloc.

Astora le împărțea mai mulți covrigi, nuci și mere, să fie primite de sufletele bunei și bunului său, care îl crescuseră, pentru că mama și tatăl său se săvîrșiseră puțin după ce l-au avut pe el, cînd s-a prăbușit peste amîndoi un copac trăsnit.

Auzi ca prin ceață glasul cocoșesc al lui Linu, fiul lui Maftei.

— Trezește-l pe Vasile, am o vorbă cu el. Și ce te aprinseși așa, Sulfino, că n-ai văzut umbra unui tigru ?!

Jos, în han, fata se cutremură cînd își simți atins mijlocul. Îi ținea mereu calea și nu găsea vorbe potrivite să-l alunge. De, era feciorul lui Maftei. A alergat pe prispă să-i treacă din spaimă. Nici de rîndu' ăsta n-avea să-l pîrască Floarei ; ea fiind puțin surdă, trebuia să-i strige la ureche.

Își aminti sfaturile lui Vasile, repetate des, mai ales de cînd se mărise. Să nu-i lase pe bărbați să-i ciupească pieptul, să n-o strîngă în brațe, să-i opărească, de are apă clocotită la îndemînă. Că toate cele omenești se fac la timpul lor și nu e bine să le zorești. Să încerci salteaua, dar mai întîi să treci cu bărbatul pe la biserică și la primărie, să fii în rîndul lumii.

Numai că Linu, băiatul jupînului, nu era străin. El se putea numi neam de-al lor, chiar mai mult. Din banii agonisiți, din simbrie, ea își va face un rost în viață, cumpărîndu-și pămînt și o pereche de boi, să se poată lua după lege și credință cu un om...

Ea mamă și tată nu avea. Îl știa numai pe Vasile de cînd începuse să cunoască. El îi fusese și mamă, și tată, frate și soră...

Sulfina voia să urce scările, cînd în fața lui Linu și a lui Maftei apăru Vasile. Jupînul se cam făcuse, îi turuia un lucru spus pînă atunci de cîteva ori, dar bătrînul nu prea asculta.

— Bagă de seamă, Vasile, să nu se uroaie salcîmul peste ulucă, că vedem ce n-am mai văzut. Prinde bine funiile de crăcile groase. O fi el ciolpan, dar mai are putere să te zobească sub el...

•

Ca de fiecare dată, Vasile își împiedicase ușa, care, scălimbăiată fiind, nu se împlinea în toc. El acu era de fapt treaz, că somnul se depărta tot mai mult de el.

I se păru că prinde cu auzul pașii cuiva, niște pași cu călcătura ușoară, furișați spre hotarul depărtat al coridorului, unde-și avea Sulfina odaia. Mintea îi frigea de teamă pentru bruma de bani dosiți la loc tăinuit.

„De n-ar fi hoții !“ i se învălmășiră negre gîndurile în cap. Îi trecură fiori de gheață prin lungul spinării. Banii lui agonisiți îi păstra într-o cutie de tablă, fostă cîndva de tutun, ferecată cu lacăt unguresc și ascunsă în golul unde fusese o cărămidă lîngă sagiacul podului.

Iarăși se opinti ușa în toc. Împielițatul de vînt își freca pulpana de zidul lung al hanului. Un vîrtej de aer, îmbibat cu zăpada ce se pornise afară, șfichiui oblonul ferestrei.

Afară, în ger, mestecenii se unduiau gemînd din toate mădularele, arcuindu-se tot mai rău sub umărul rece al viforniței.

Ieși în pod și ajunse la tainiță. Scoase cutia de acolo. Lăcățelul era neatins. În lumina zăpezii ce albea fereastra, vîrî cheița în broască și desferecă comoara. Banii — împachetați așa cum îi știa...

Din nou, același picior de om, ori de Ucigă-l-Toaca, apăsă podeaua. Părul rar îi era ud de sudoare ; se ridică greu, abia găsindu-și echilibrul de care se lipsise cît timp șezuse chincit la înălțimea sagiacului...

Viorela se opri la acest stop-cadru. Totul se tulbură apoi, imaginea se împîcli, înălțîndu-se peste marele bulevard, pierzîndu-se spre o margine a orașului de unde se ajungea sigur la Crevedia...

•

Așa cum le fusese înțelegerea, Adrian a venit s-o ia pe Viorela de la serviciu. Nu s-a mai așezat pe banca din Parcul Carol, ci s-a amestecat printre pietonii care așteptau tramvaiul. După un timp începură să iasă muncitorii și funcționarii de la fabrica unde lucra.

Era zi de simbrie şi o groază de neveste îşi pîndeau bărbaţii, să le scurteze drumurile, ferindu-i de bodegile presărate pînă acasă. Staţia se umplea şi se golea de călătorii S.T.B.-ului.

Viorela ieşi în stradă însoţită de Vlad Cristea ; individul îl călca pe nervi. Adrian se feri să fie văzut, deşi ar fi putut să se arate. Poate se gîndise că Viorela, nedescoperindu-l la locul unde erau înţeleşi să vină, va pleca cu Vlad, iar el îi va urmări.

Ea a rămas hotărîtă pe loc, discutînd vehement cu bărbatul acela. Colegul se dezlipi greu, de parcă ar fi fost bătut în cuie, uitîndu-se mereu îndărăt, motiv pentru Adrian să profite de o împrejurare favorabilă, ca să se arate, de parcă atunci coborîse din tramvai.

— Credeam că ai uitat de întîlnire, tocmai voiam să plec.

Se simţea puţin stînjenit pentru neîncrederea sa. Demnitatea lui era pusă în joc ; roşi ca un licean. Totuşi bravă :

— În felul tău de a fi există destule zigzaguri, Viorela.

— Ce vrei să insinuezi ?

— Ai ezitat între a te duce cu Vlad şi a mă aştepta pe mine...

Plecară, apucînd pe drumul ce ducea la una din intrările parcului. Viorela se porni pe un rîs provocat de neîntemeiata suspiciune a lui.

— O femeie cînd vrea să înşele, are o multitudine de prilejuri pe care şi le construieşte. Nu trebuie să iasă de la birou însoţită de cel cu care are de gînd să se culce. Hai să fim rezonabili.

Trăia un moment de amară tristeţe. Suferea sincer. Începuse să ţină la Adrian, iar Vlad o tracasa tot mai mult, nu putea să scape de el. Numai că Adrian avea îndoieli asupra loialităţii ei. În fine, nu vedea cum i-ar putea proba că îi este credincioasă pînă în pînzele albe, şi nici nu era convinsă că este obligată să o facă. Intrară în parc şi începură să coboare treptele.

Se plimbară pe aleile umbroase şi discutară tot felul de lucruri ; părerile ei despre viaţă, despre prietenie, erau toate oneste, totul dovedea că se putea conta pe ea.

Se păstră tot timpul veselă. Avea umor, știa să selecteze lucrurile serioase de cele neesențiale, catalogîndu-le riguros, după criterii interesante, singulare...

— Iartă-mă, Viorela, dar îmi este imposibil să mă împac cu gîndul că aș putea să te împart cu cineva. Cred că dorința asta a mea este dictată de afecțiune. Asta înseamnă la mine dragoste.

— Poate însemna și egoism. Adrian, hai să consultăm mai întîi viitorul. Dacă este încărcat cu tot felul de incertitudini ?!

— Nu încerca să mă introduci într-un domeniu transcendental. După mine, soarta și-o construiește fiecare om, cărămidă cu cărămidă. Ea exclude fatalitatea, neprevăzutul...

— Altceva, Adrian. Ai să te plictisești repede lîngă mine. Sînt o femeie neinteresantă. Sînt nesociabilă, irascibilă, obositoare...

— Nu te mai ponegri atît. Am trecut de două ori pe lîngă moarte, am biruit-o, așa că am destulă putere să suport toanele tale. N-am să mă plictisesc lîngă tine. Eu sînt adeptul trăirilor intense. Citeam undeva că ființele omenești trăiesc cu adevărat numai atunci cînd ating cea mai înaltă tensiune a potențialului lor...

— Adrian, faptul că ai supraviețuit pînă acum în război, dovedește că ai fost ajutat de noroc. Ar trebui să profiți, să-ți trăiești viața din plin. Să nu ți-o închizi lîngă una ca mine.

— A fost și hazard, dar, deși nu mă pot lăuda cu asta, mi-am însușit meseria supraviețuirii. Am ucis eu înainte de a fi ucis. Dar acesta pot spune că este lucrul cel mai odios de care se poate crampona un reprezentant al făpturilor raționale. Și totuși, imperativul fiecărui ostaș este acela de a-și suprima adversarul.

Erau aproape de Piața Victoriei. Intenționaseră să se plimbe, apoi să cineze la „Bufet". Trebuiră însă să se oprească. Dinspre Bonaparte venea un șir lung de prizonieri germani. Așa cum arătau, n-aveau darul să entuziasmeze pe nimeni : nebărbieriți, cu hainele soioase, împovărați de ranițe, valize, foi de cort, mantale, saci cu tot felul de lucruri.

Mergeau fără să păstreze cadența, vegheați de ostași înarmați. Germanii deveniseră niște simpli oameni debarasați de orgolii, de aroganța de odinioară, se despodobiseră de morga prusacă impusă de regulamente, de a poza în superoameni de tip hitlerist...

Civilii, ce se găseau acolo, fără să pregete, începură să le împartă prizonierilor din ce aveau asupra lor : bani, țigări, mîncare.

Adrian nu se putu nici el stăpîni. Scoase pachetul de țigări și-l dădu celui mai apropiat prizonier. Parcă îl vedea printre captivi pe Harold Reder, bunul său prieten. Ochii alungiți ai Viorelei creionați decent, vădeau cît este de intrigată. Izbucni :

— Nu împărtășesc altruismul acesta ostentativ. Mi se pare o comedie a umanitarismului. Fariseism. Germanii ăștia au fost și mai sînt dușmanii noștri. Ar trebui să ne comportăm cu ei ca atare, nu să-i îndopăm cu țigări și cu mîncare. Totul aduce a spectacol de operetă. Ție îți place ce se petrece în stradă ?

— Tu n-ai de unde să cunoști ce simte un militar dezarmat și înfrînt. Ce crede el despre soarta lui, ce se petrece cu el, dacă-și va mai revedea vreodată pe ai săi și altele. Viața în prizonierat nu e pension...

— Exagerezi și complici lucrurile mai mult decît e necesar. Prizonierii aceștia își urmează destinul. De cînd au început războiul, pentru mulți moartea sau viața au devenit simple întîmplări, pe care un om pe front oricît ar voi nu le poate ocoli ori întîrzia. În fond, aceștia sînt niște hitleriști care au scăldat Europa într-o baie de sînge. După mine, fiecare dintre ei își merită soarta.

— Nu știu ce este astăzi cu tine. Tu n-ai suflet rău, dar cred că vrei să pari interesantă. Joci un rol care nu te prinde.

— Nu joc nici un rol. Spun ce-mi trece prin cap și ce simt acum...

Atenția le-a fost atrasă de o tînără femeie cu un copil în brațe, un copil care scîncea. Tînăra privea atentă prizonierii, parcă doritoare să afle pe cineva. La un moment dat, obrazul i se însufleți.

Trecînd printre rînduri, se opri în fața unui milita din Wehrmacht. Germanul rămase și el nemișcat, impin apoi încolo și încoace de cei din spate. Ieși din rînd e femeia, ai cărei ochi înotau în lacrimi.

Femeia plîngea de-a binelea. Adusese copilul să-ș vadă tatăl, înaintea acestei lungi călătorii în prizonierat. Copilul îl recunoscu. Obrăjorul i se destinse și un zîmbet larg, ca un trandafir, îi înflori pe față.

Ostașii de pază n-au intervenit. Înțeleseseră că asistau la un crîmpei de viață important și lăsară lucrurile în voia lor.

Germanul porni cu copilul în brațe, avînd tînăra femeie lîngă el. Merseră așa un timp. În sufletele celor doi dăinuia o emoție caldă, crispată, voalată de incertitudinea viitorului ce-i aștepta.

— Te aștept oricît, Rudi. N-am să mă mărit cu nimeni. Îți cresc copilul. Ai să vii și tu curînd. Războiul se va termina repede.

— Am să-ți scriu prin Crucea Roșie.

Totul decurgea decent. Suferința ei, dacă sufletul îi era încercat de suferință, era stăpînită de puterea cu care se înarmase pentru întîlnirea cu Rudi.

Femeia a rămas pe loc. Ochii i se uscară. În jurul ei, o mulțime de pietoni. Încerca să potolească plînsul copilului, care pornise cînd Rudi l-a trecut din nou în brațele ei ; cu o batistă mică făcea semne prizonierului...

Adrian s-a uitat un timp după tînărul care, în timpul petrecut la București la vreo baterie de artilerie antiaeriană, cunoscuse o fată, se iubiseră, așa cum se pot iubi doi tineri din orice parte a lumii, iar rodul acelei prietenii urma să-și aștepte tatăl plecat departe...

Adrian și Viorela o apucară pe Kiseleff. Mai văzură un timp femeia, apoi se estompă și se pierdu printre trecători...

La începutul șoselei, pe drumul de nisip, doi călăreți, un bărbat și o tînără doamnă, struneau caii la trap mărunt. Pentru aceștia, deși era război, timpul parcă încremenise, era numai pace și tihnă ; perechea cu stare se relaxa la adăpostul armelor mînuite de flăcăii ce luptau să izgonească inamicul de pe pămîntul Transilvaniei...

•

Se întorceau de la restaurant : lumina rumenă a toamnei topea o parte a apusului de deasupra copacilor ce mărgineau Şoseaua şi vîrfurile caselor de pe Banu Manta.

Mergeau tăcuţi unul lîngă celălalt, fiecare gîndindu-se la altceva. Prietenia cu Adrian venise într-un moment cînd Viorela îşi pierdea treptat încrederea în bărbaţi. De aceea nu îndrăznea să se lase prea mult antrenată. Îşi explica legătura cu Adrian mai ales dintr-o necesitate şi atracţie fizică, mai puţin datorită afinităţilor spirituale.

Plimbarea pe jos le-a făcut bine amîndurora. Trecură pe lîngă Şcoala de maici. Luminiţa aprinsă la călugăriţe dovedea că maica de serviciu era la post, citind şi recitind rugăciunile sfinţilor, cărora le încredinţa tainele sufletului, obţinînd puterea să biruie singurătatea...

Erau în pragul camerei Viorelei. Fata îl rugă ceva neprevăzut :

— Te rog, ia de pe perete tabloul lui Tudor. Parcă mă înfăşoară ca un giulgiu. Găseşte-i un alt loc. Mi-e imposibil să-l suport în vecinătatea mea.

O măsură atent cu privirea. Nu-i plăcea ceea ce-i ceruse, dar îi va face voia. Glasul ei nu trăda ostilitate. Chipu-i frumos, provocator, radia o pasiune ce-l învăluia, îi umplea sufletul, deşi îl contrariase cererea de a îndepărta tabloul.

— Dacă ţii atît de mult, am să-l aşez undeva în debara.

— Faci tu asta numai pentru că te rog eu mult ?

— Poate că astfel am să te conving că te iubesc.

— Mă îndoiesc că mă iubeşti, de vreme ce mă respecţi atît de mult. Nu mai insişti ca înainte, mă eviţi, poate pentru că eu sînt atît de sucită. Uneori nici eu nu mă înţeleg. Uneori şi mie îmi par stranie.

— Viorela, cînd faci dragoste cu unul cu mai puţină experienţă ca tine, te cuprinde un fior plăcut că împărtăşeşti din experienţa ta celuilalt, conducîndu-l pe drumul pe care uneori se nasc marile pasiuni.

— Te referi la ce ţi-am spus atunci la hotel, că nu eşti deloc interesant, şi acum mi-o plăteşti. Nu ierţi niciodată nimic.

— Ești o femeie care excelează prin ignorarea voită a partenerului, coborîndu-l cu știre într-o stare de inferioritate.

— Dar de ce nu mai insiști, așa cum făceai mai înainte ?

— Pentru că vreau mai întîi să te merit, apoi să te doresc mult, mult de tot, să te adun în suflet picătură cu picătură...

— Asta înseamnă că vor trece ani și ani pînă cînd... Dar ce faci ? Nu știam că ești chiar atît de decis. Ce faci, domnule sublocotenent !... Îmi rupi ciorapii... Ei, uite...

21

Ceața cu care începuse ziua persista în orășel, se cramponа de urbe, învăluind casele, grădinile, drumurile într-o piclă asemeni unui ceai cu lapte. Sporită și de fumăraia locomotivelor de manevră ce într-un du-te-vino neobosit tractau la rampa de descărcare vagoane-platformă care gemeau sub greutatea tancurilor.

Era și ger, un ger de crăpau ouăle de corb. Crăcile pomilor și stîlpii de lemn pentru curent păreau muiate în zahăr candel. Decorul alb, imaculat, învelea totul într-o hermină : promoroaca se întinsese ca o glazură rece, ce scrîșnea sub bocancii cazoni ai tanchiștilor...

Din orășelul Serniky, din Cehoslovacia, unde debarcau tancurile românilor, și pînă la Hron, unde se afla linia frontului, erau pe puțin douăzeci de kilometri. Debarcarea blindatelor decurgea conform prevederilor. Monștrii de oțel, vopsiți în straiele iernii, coborau unul după altul panta rampei, aliniindu-se apoi pe plutoane, companii...

Adrian plecase la unitate după cîteva săptămîni de la sosirea lui în București. Unitatea lui a luptat pînă la Dunăre, pe străzile Budapestei, cucerind de la hitleriști și horthyști case și străzi. În ziua cînd a ajuns la Dunăre, el, Mocanu și Pleșoi au fost trimiși în țară și înrolați în Regimentul 2 Care de luptă ; i s-a dat o subunitate, iar

echipajul tancului a fost completat cu un radiotelegrafist și un mecanic-conductor...

Noaptea trecea greu și începuse să fulguiască tot mai tare, înmuind gerul, care-și făcuse loc în oraș. Rulau spre punctul de concentrare al mijloacelor de luptă străpungînd perdele de zăpadă. Amprentele șenilelor se ștergeau iute după ce tancul se depărta ; omătul alb și pur se refăcea cu tenacitate...

Vienescu asistase, asemeni tuturor comandanților de plutoane, la debarcarea tancurilor, avînd grijă ca mijloacele de luptă să ajungă repede și fără incidente la locul de concentrare...

Luă parte cu emoție la coborîrea Skodei sale pe rampa din lemn, o mașină cîrpăcită ce supraviețuise luptelor din răsărit și care acum revenea la locul de obîrșie ca să contribuie la dezrobirea pămîntului natal.

Tancul fusese lovit de mai multe ori, chiar perforat, incendiat, dar îi era dat să trăiască. Cîteva echipaje sfîrșiseră în pîntecul de fier al „bătrînei doamne", dar asta nu împieta asupra moralului actualului echipaj al Skodei, gata să intre în luptă.

Pentru început, tanchiștii fură încartiruiți în niște baracamente unde popotarii le serviră hrană rece. Mulți reușiră să fure cîteva ore de somn, binevenite după oboseala zilelor de drum cu trenul.

Sublocotenentul Vienescu încercă și el să se odihnească pe o saltea de paie, culcîndu-se echipat, așa cum se găsea.

N-a fost însă chip să pună geană pe geană ; se ridică pe marginea somierei și-și aprinse o țigară, savurîndu-i gustul și mirosul altfel decît în vagonul de marfă în care călătorise.

Din păcate, godinul din baracă era rece, burlan nu avea ; îl luaseră germanii în retragere, un fel de șicană pentru urmăritori, și-l striviseră sub roata unui autocamion.

Ușa încăperii, smulsă din țîțîni, fusese pusă pe foc, ca și cercevelele ferestrelor. Patul lui Vienescu era așezat într-un loc cît se poate de neprielnic, bîntuit de curent, dar, oricum, era mai bine decît afară, sub cerul liber. Căldura trupurilor și răsuflările lor și fumul țigărilor îndulceau oarecum răceala care stăpînea în încăpere.

Se declanşă concertul de sforăituri care îl necăjea pe Vienescu mai tare decît sunetul inconfundabil al rostogolirii roţilor peste şinele căii ferate, pe tot timpul cît durase călătoria cu trenul, izbirea tampoanelor unele într-altele, patinarea repetată a locomotivei Pacific, la demarări, trasă îndărăt de marea greutate a armamentului ce împovăra platformele.

Vedea şi acum uriaşa garnitură care ducea numai o parte din blindatele Regimentului 2 Care de luptă, format la început din 131 de tancuri şi autotunuri, de fapt efectivul unei brigăzi.

Numai că o parte din tancuri urma să fie preluată de sovietici, fără echipaje, pentru a întări puterea lor de izbire ; 41 de maşini de luptă erau deci ataşate unei unităţi de infanterie. Restul urma să se concentreze lîngă localitatea Ruzavice.

Sublocotenentul picotea, dar în acel somn-nesomn se găsea tot în tren şi se apropia o gară. Tampoanele se îndesară, comprimînd arcurile, trenul se adună în faţă, apoi se opri pe un peron îndepărtat. Le-a deschis uşa un marmitier.

Foile de corturi aşternute pe podea se ridicau la colţuri din pricina curentului. S-au înşirat la uşă cu gamelele şi au primit cîte un polonic de ceai fierbinte, pîine cazonă, rece, sfărîmicioasă, slănină sărată, conserve de fasole, marmeladă, în raţii pentru cîteva zile, pînă la o nouă haltă. Au coborît cîţiva şi-au procurat ţigări pentru toţi...

Reluă apoi visul de la capăt, o secvenţă dintr-o rolă mereu aceeaşi : pornirea, apropierea de gară, oprirea, oblonul dat la o parte, marmitierul, şirul, ceaiul, polonicul, pîinea, slănina...

Era la el în pat, dar se găsea într-alt vis. Zăboveau într-o gară. Frontul se apropiase mult, intraseră în Cehoslovacia. De pe cîteva platforme se descoperiră mitraliere antiaeriene, pentru a înfrunta inamicul aerian. Pe cer se măreau cîteva avioane germane. Alarma a rămas fără urmări ; garnitura plecă netulburată, continuîndu-şi călătoria...

Vedea prin fereastra de aerisire prizonieri germani şi unguri, în şiruri nesfîrşite, mărşăluind spre est, numai spre est. Printre ei, mulţi războinici de elită, învederaţi luptă-

tori pentru idealurile celui de-al treilea Reich. Acum se tîrau apatici, fără cadență, la fel ca cei din Piața Victoriei, la București.

Unii așteptau într-o gară, stînd pe jos, să fie îmbarcați în trenurile de marfă. Erau nerași, obosiți, murdari, în haine ponosite. Erau poate printre ei unii care aduseseră acasă trofee din țările cucerite în stil fulger, nazist, dintre cei considerați, mulți ani, în lume, de neînvins.

Prin șanțurile de pe marginea șoselelor zăceau aruncate felurite arme, ca într-un arsenal de fier vechi.

Sublocotenentul visa mai departe. Era în vagonul cu miros de fîn, de sudoare și efecte cazone. Numai că baracamentul în care se găsea se zgîlții din încheieturi ; pe drumul din vecinătate treceau autocamioane militare grele, remorcind piese de artilerie cu tragere lungă, muniție, rampe pentru rachete, Katiușa, cisterne cu combustibili, manutanța.

N-a mai fost chip să adoarmă pînă spre dimineață din cauza tremurului magaziei în care erau adăpostiți.

Timpul era posac. Ningea fără contenire, vătuind pămîntul cu omăt. Casele se albiseră pe acoperișuri, păreau pudrate cu o făină albă. Același alb îmbrăca parcurile, gulera muchia zidurilor, învelea crăcile copacilor, albea grădinile, relicfa turelele tancurilor. Și deodată goarna regimentului sună deșteptarea. Dimineața la începutul ei...

Intr-o iuțeală greu de imaginat s-a făcut înviorarea, echiparea, raportul de dimineață, îmbarcarea în tancuri. Micul dejun urma să se ia în timpul marșului...

Ninsoarea parcă mai slăbise și compania lui Vienescu era la drum de un timp. Se îndreptau spre Ruzavice. Chepengurile erau ridicate și aerul aspru al lui februarie pătrundea în tanc.

Adrian ședea în turelă, bătut de vîntul tăios ce sufla dinspre Tatra Mare. Repeta comenzile comandantului companiei cu glas tare.

Marșul continua. De unde ajunsese, frontul se animase și mai mult, pămîntul și cerul, acolo unde se înfrățeau, duruiau de parcă ar fi încăput într-un malaxor care le mă

cina. Trîmbe chihlimbarii de fum pătau norii joşi care nu prevesteau nimic bun.

Spre prînz au ajuns în zona de concentrare a forţelor şi mijloacelor de luptă, dar aveau de aşteptat destul pînă sosea ultimul tanc.

În zilele următoare începu instrucţia de luptă, simulînd situaţii concrete, cît mai apropiate de realitate. Ofiţerii şi gradaţii efectuau suplimentar aplicaţii pe hartă, reconstituind viitoarele trasee sau situaţii posibile ; trecerea apelor prin vaduri, pe pontoane, pe podurile existente, întregi, care puteau suporta greutatea blindatelor, escaladarea cotelor înalte de teren.

Gerul nu ceda şi, în aerul rece ca lama de brici, tanchiştii simulau variante de bătaie în cooperare cu infanteriştii sovietici, alături de care urmau de fapt să forţeze liniile de rezistenţă germane. Aveau de luptat cu un inamic dur, călit la şcoala războiului-fulger, înarmat pînă în dinţi, cunoscător al tuturor locurilor.

În timpul pauzelor de instrucţie, echipele mobile de depanare revizuiau tancurile înlăturînd defecţiunile şi prevenind pe cît posibil altele ce puteau apărea în următoarea cursă pe terenuri nesigure, potrivnice...

În anumite răgazuri citeau revistele, scrisorile sosite de acasă. Mulţi primeau pachete. Treptat, se restabiliseră legăturile tanchiştilor cu lumea civilă, harnică, tenace, înrolată într-un front al activităţii paşnice ce susţinea eforturile celor de aici.

În ziare puteau citi ştiri despre eroismul armatelor române şi sovietice ; se enumerau oraşele eliberate. Se făceau comentarii despre felul cum erau primiţi eliberatorii români în Ungaria şi Cehoslovacia, se releva ataşamentul populaţiei eliberate de sub nazişti, jertfele de sînge ale românilor trimişi să lupte departe de ţară pentru cauza onestă a Naţiunilor Unite, pentru înfrîngerea fascismului în lume.

Adrian purta la el aparatul de radio german, adaptat de către Chiriac la instalaţia electrică a tancului cu care prindea posturile de radio cu o claritate uluitoare.

De data asta victoriile obţinute de ostaşii Naţiunilor Unite, în care erau şi ei înrolaţi, erau şi ale lor, bucuriile

dar și insatisfacțiile acestora le trăiau cu intensitate. Știrile ascultate erau de la un capăt la celălalt optimiste.

„Trupele Națiunilor Unite înaintează peste tot, spre inima Reich-ului ; zilele Germaniei hitleriste sînt numărate. Aliații n-au renunțat la clauza capitulării necondiționate privitor la germani și japonezi. În partea de nord a continentului, sovieticii declanșează o mare ofensivă spre Marea Baltică. În vest, americanii au cucerit orașul Köln. Pe frontul italian, trimișii Americii suie pantele munților Acidola, Madonna di Brasa și della Croce. Armata 8-a Britanică a eliberat localitatea Torre di Primaro..."

Semnalul declanșării ofensivei peste Hron era iminent. Apele rîurilor Cehoslovaciei începuseră să se dezghețe, crescuseră în mătcile lor, terenul era desfundat, iar tancurile grele manevrau anevoie pe aceste terenuri...

Între-un răgaz, Mocanu Theodor și Augustin Moraru își îngrijeau cu dragoste paternă armamentul și instalația de propulsie mecanică a blindatei, avînd grijă să înlăture din fașă cele mai mici defecțiuni, care le-ar fi putut face surprize în timpul luptelor ce urmau. Mecanic-conductor era Augustin Moraru, în civilie șofer-mecanic. Bătea la 28 de ani și lucrase într-un atelier de automecanică la Timișoara. Tatăl lui Moraru venise în Banat din Brașov, în tinerețea lui, se căsătorise acolo, și n-ar mai fi putut să-l urnească nimeni.

Moraru era de statură mijlocie, bine legat, cu păr negru, bogat, pieptănat peste cap. Ochii, de asemenea negri, vioi, erau adumbriți de niște sprîncene unite la rădăcina nasului. Considerat unul dintre cei mai destoinici șoferi-conductori ai regimentului, se pricepea ca nimeni altul la manevrarea tancului pe orice fel de teren, oricît de accidentat ar fi fost, și pe orice intemperii. Întîmplarea a făcut să ajungă în echipajul lui Vienescu...

Prin aer pluteau rele prevestiri sub forma unor nori cu chipuri hide, duși de vînt peste Hron și Ruzavice, adăugîndu-se gemetelor surde venite din rărunchii lichizi ai pămîntului.

Echipajul tancului lui Vienescu se găsea în repaus șezînd pe foaia de cort la palavre. Povestea anecdote și re-

cordul îl deținea soldatul Chiriac, un constănțean, după unul din părinți, grec la origine. Brunet, sprîncenat, cu fruntea dreaptă, cu gura subțire, ochii mari, nasul frumos arcuit, era în civilie radiotelegrafist. Juca și fotbal la Elpis din Constanța. Terminase anecdota cu o poantă hazoasă. Rîdeau copios, mai ales Aurică Pleșoi.

Pămîntul se zbicise bine și pe trunchiul copacilor sute de gîze scoase de soare suiau și coborau, atrase de lumină și de blînda căldură pe cale de statornicire.

Scurtă vreme tabăra tanchiștilor se află în alarmă. Au primit vizita cîtorva Dornier-uri ce-au trecut razant pe deasupra lor fără să deschidă focul. De parcă niște musafiri sosiți pe nepusă masă deodată sînt inoportuni și se retrag, cu sau fără scuze de rigoare.

Avioanele dispărură înghițite în fumuriul depărtat al cerului de dincolo de Hron, unde zarea se clătina amețită de fum și de bubuituri năprasnice.

Germanii ripostau ferm, spulberînd chiar și orice speranță de escaladare a rîului într-o zonă unde apa făcea o buclă spre vest și unde ridicaseră o sumedenie de întărituri.

Tanchiștii români știau că rolul lor în luptele ce urmau începea cu sprijinirea Armatei 7 de Gardă sovietică. În aplicațiile tactice, s-a insistat asupra rolului tanchiștilor români ca forță de șoc pe direcția loviturilor principale, ca deschizători ai infanteriștilor pentru izbirea, încercuirea și distrugerea inamicului, înainte ca acesta să se poată replia, ori retrage spre vest.

Se concentrau treptat tot mai multe mijloace de luptă necesare traversării apei, late pe alocuri, cu maluri abrupte. Apăruseră mai înainte pontonierii, pontoane, cabluri, cupoane de drumuri din lemn. Semnele indicau că ziua marii încercări se apropie ; momentul pentru stabilirea capetelor de pod peste Hron, unde nici germanii nu ședeau cu brațele încrucișate, aducînd tot timpul întăriri și consolidîndu-și pozițiile...

Urmase o după-amiază mai calmă, ce încheiase o zi grea de instrucție : tanchiștii luaseră cu asalt o cotă de pe un mamelon al solului, cu pantă înclinată, ca simpli infanteriști, folosind pistoalele-mitralieră, grenade oarbe ;

cînd ajunseră sus, în vîrf, zdrențuiră — la ordin — manechine umplute cu paie, simulînd o luptă pe viață și pe moarte cu un inamic îndărătnic...

Echipajul Skodei sublocotenentului Vienescu a fost învoit pentru odihnă toată durata după-amiezei, urmînd să se prezinte seara la apel. Au plecat cu toții, în afară de Chiriac, la Ruzavice, aflînd că există niște localuri cu băuturi slab alcoolizate și unde se mînca un fel de pastramă numai bună cu bere.

Chiriac rămase în tabără lîngă calul pomeran, un cal pripășit pe lîngă tanchiști, venit de niciunde, cu însemnele unui regiment german arse cu dangaua pe crupa voinică. Calului îi plăceau biscuiții cazoni, iar Chiriac îi dădea să mănînce unul cîte unul.

Era un cal voinic, bine țesălat și bușumat, înalt, cu o coamă bogată. Ținea coada ușor ridicată, formînd o buclă elegantă, apoi o lăsa să alunece ca pe un tobogan imaginar, arcuit, desenînd un „S“ cu două arce inegale.

Cei din Skoda lui Vienescu îl botezaseră Joseph-pomeranul. Patrupedul a adoptat repede numele, și dădea semne de supunere la apelativul folosit.

L-au călărit cu rîndul, făcînd rost de o șa care nu prea se potrivea cu spatele robust al calului. După cîteva zile, mai toți își ungeau cu pomadă preparată în Ruzavice interiorul coapselor pentru a-și vindeca roșăturile.

Pornise și Chiriac în plimbare, după ce plecase ultimul din servanții lui TX-31 — Skoda lui Vienescu. Strînse șaua în chingi, îi dădu cîțiva biscuiți lui Joseph și ieși călare în afara împrejmuirii din sîrmă într-un trap lent, egal, un trap valsat.

După cîteva minute de asemenea mers, cu un tangaj periculos, Chiriac începu să simtă cum îi urcă în gît ciorba de varză cu tăiței, pe care o ferecă cu mari eforturi sub nodul lui Adam.

Încercă să-l strunească, dar animalul nu-și ieșea din pas, parcă era în manej, executînd un număr de dresură.

Chiriac sălta în șa dar nu se putea sincroniza defel cu mișcările ondulatorii ale calului, fiind tot timpul în

contratimp, sporind treptat iritarea coapselor, încă nevindecate.

Abia aștepta să apară primele case din Ruzavice, apoi să ajungă la locanta unde îl așteptau camarazii de pe bătrîna Skodă.

Drumul însă parcă nu se mai sfîrșea. Și răsfățatul Joseph îl ducea, în același săltat greu de suportat, zguduindu-i toate măruntaiele. Își simțea și sîngele cum suie și coboară, ca un lichid într-un tub.

Poziția soarelui se schimbase și ea. Dădu totul pe seama amețelii. Mai văzuse el un cal mergînd astfel cînd era copil la un circ care își întinsese cupola în Constanța. Calul, un mustang negru, se rotea în manejul arenei, în acordurile muzicii, mimînd dansuri lente, vreo patru ori cinci la număr, aplaudat frenetic de constănțeni...

Și ca un făcut, casele din Ruzavice se topiseră în ceața zării, într-un relief modificat și el. Nu era lucru curat cu Joseph. A încercat să-l oprească. A izbutit.

A pornit din nou, dar și-a ales tot același pas, ba puțin mai iute. Îi venea să sară de pe cal, dar pierduse o groază de timp și voia să mai prindă o oră-două lîngă camarazi, să se distreze un pic, după o săptămînă obositoare de instrucție.

Drumul cotea. Ieșise din șosea, la o răscruce unde se afla o tăbliță indicatoare și intrase pe un drum de țară. Desluși în limba locului numele unui orășel cu totul altul decît Ruzavice.

După toate probabilitățile, acolo scria Vildavice. Cum de rătăcise drumul, nu-și putea închipui. Indicatorul era scris citeț, și în limba germană, pentru orientarea de pînă atunci a celor din Wehrmacht.

Urmase direcția pe care o mai folosise de cîteva ori spre Ruzavice. Îi trecu prin minte dacă nu cumva vreun drac de copil se jucase și rotise indicatorul, făcîndu-l să apuce altă direcție...

Își făcu cîteva calcule, îl opri pe Joseph, căutînd un punct de reper pentru a tăia drumul și a ajunge totuși la Ruzavice, ori în cel mai rău caz la Veradice, dar să se întoarcă pe lumină în locul de dispersare al regimentului.

Calea pe care se găsea părea să cotească în direcţia primului oraş în care voia să ajungă. O urmă şi atinse curînd acel cot ; Joseph îşi alesese acum un alt mers, care îl ameţea şi mai tare.

Şi, totuşi, după ce calul dădu colţul, nedumerirea lui Chiriac nu se risipi, pentru că urmă imediat altă buclă a drumului, apoi alta, parcă imitînd mersul legănat al pomeranului...

Se auziră împuşcături nu prea departe de el. Iar apăru un cot, ceva mai larg. Joseph se nelinişti şi începu să fornăie.

Tanchistul privi soarele care se apropia de amurg. Peste o oră şi ceva avea să se întunece. Un nou cot, scurt, numai bun să fii atacat prin surprindere, un răchitiş şi în acea clipă auzi nechezat de cal.

Dar nu Joseph era autorul. Un altul. Rînchezase şi pomeranul, un fel de răspuns. Auzi tropotul celuilalt. Joseph încetase să mai valseze, potrivindu-şi trapul obişnuit.

Drumul parcă se curma, întrerupt de o vegetaţie atunci înmugurită, dintr-un desiş de răchite, o adevărată perdea.

Trecuse locul acela frunzos şi surpriza a fost năucitoare. A amuţit, pentru că în ruptul capului nu s-ar fi aşteptat la aşa ceva.

În faţa lui, se afla un soldat din Wehrmacht, înarmat, călare tot pe un pomeran. Şi el, şi celălalt ridicară spontan mîinile într-un gest de supunere, cum că fiecare se considera prizonierul celuilalt.

Germanul călare, era şi el tînăr, nu atingea douăzeci de ani, se ţinea greu în şa.

O dată surpriza trecută îşi înfipseră mîinile în pistoalele-mitralieră atîrnate pe piept. Nici unul nu făcu uz de armă. Se priveau. Atît. Şi în priviri nu aveau nimic duşmănos...

Era primul german în carne şi oase cu care se confrunta direct Chiriac. Dacă pomeranul său ar fi fost dresat să meargă îndărăt, l-ar fi îndemnat s-o facă, să se retragă, să nu-l mai vadă pe celălalt.

Germanul trăia cu siguranţă aceleaşi sentimente de insecuritate. Dar cum de putuse trece prin liniile sovieticilor? Cum-necum, uite că trecuse şi se trezise cu el pe cap.

— Nu tragi în mine, eu nu trag în tine. Eu plec îndărăt, tu pleci la tine. Tu eşti la ai tăi, eu trebuie să stră-

baţi printre ruşi la ai mei, îl ului străinul, vorbindu-i într-o română acceptabilă.

— Este tare complicat să treci iar printre ruşi. Apoi ai şi Hronul. Uite, te iau prizonier şi-ţi faci un culcuş cald într-un lagăr.

— Ţie îţi este de glumă. Eu ai avut misiune aici. Trebuie să raportez ce-ai făcut. Plec să dai raportul, apoi eu te întorci la tine.

„Nu eşti deloc fraier, Fritz ! Mă iei de ciocîrlan ! Omul e simpatic pînă la urmă şi sîntem amîndoi în aceeaşi situaţie. Numai că el a intrat în liniile noastre. Dar nu înseamnă că sînt laş dacă nu-mi risc inutil viaţa. Nici cu un neamţ în plus, nici cu unul în minus, Reich-ul nu cîştigă acest război. Ce încurcătura dracului !..."

— Eu te retragi. Tu eşti militar de cuvînt şi nu te iei după mine, ori să tragi pe la spate. Este un treabă sportiv, ca între tineri.

Uluitor. Pomeranul său, tot alb, geamăn parcă cu Joseph, începu să se depărteze de-a-ndăratelea, pas cu pas ; era desigur un cal dresat care putea fi strunit din frîu. Dispăru lent după un răchitiş alburiu...

Chiriac, nestăpinindu-şi un impuls, deşi se înţelesese cu cercetaşul german să se retragă amîndoi, îşi smulse arma de la piept şi, izbind cu tocurile bocancilor în burta lui Joseph, îl îmboldi s-o ia la trap.

N-a fost însă chip să-l urnească. L-a rugat, apoi i-a dat un biscuit, la izbit iar, dar nu l-a putut îndupleca. Chiriac sări din şa şi alergă în ciuda rosăturilor dintre coapse...

Trecu de cot, dar pe celălalt parcă îl înghiţiseră apele Hronului. Auzi un schimb de rafale de pistol-mitralieră, apoi armele amuţiră.

Sigur, germanul care o rupea binişor româneşte se întîlnise cu ruşii. Aceştia nu se purtaseră cu el cu mănuşi. Vru să se întoarcă, dar auzi, sacadat, potcoavele lui Joseph. Sunetul lor surd, clămpănitul inconfundabil îl trădau, venea singur spre el, întru salvarea sa...

La început se bucură ; se va întoarce pe lumină la unitate. Nu mai era timp să se ducă la locanta unde petreceau camarazii lui.

Joseph trecu pe lîngă el la pas, apoi iuţi mersul şi porni la trap. Calul înnebunise. Îl strigă. Alergă după el. Joseph iuţi şi mai tare trapul. Îşi spori şi el iuţeala, atît cît putea, dar distanţa dintre Chiriac şi cal se tot mărea. Drumul cobora spre Hron. Vocea lui se înălţă, apoi scăzu, tot mai răguşită. Joseph era cînd lăudat, cînd blestemat, cînd implorat, să stea locului...

Văzu siluetele verzui ale sovieticilor, „balalaicile" acestora ţintindu-l pe Joseph. Îi venea să le strige aliaţilor să nu tragă, că este Joseph al său, mascota tanchiştilor de sub comanda sublocotenentului Vicnescu.

Dar calul părăsise poteca ce cobora la Hron, copitele lui nu mai rupeau faţa moale a pămîntului. Joseph se înălţă într-o plutire lină, trecu apa Hronului, pătrunzînd în liniile germane, urmărit şi de privirile uimite ale sovieticilor din linia avansată de luptă...

22

Se apropia ziua cînd Regimentul 2 Care de luptă avea să se apropie de Hron, în zona de concentrare de lîngă Veradice, unde urma să se instaleze în viitorul cap de pod.

Sovieticii începuseră să tatoneze malul drept al Hronului, bombardîndu-l rutinier, simulînd traversări în cîteva locuri ale rîului...

Dimineaţa care a venit părea mai blîndă ca toate celelalte. Sunetul imperativ al goarnei i-a scos mai devreme ca de obicei pe tanchişti din barăci şi din corturi.

A urmat raportul de rigoare. Comandantul regimentului făcu o ultimă verificare a stării de pregătire a efectivului înaintea încleştării cu inamicul, încleştare ce putea avea loc din clipă în clipă.

Comandantul îşi cunoştea oamenii. Mulţi dintre ostaşi şi ofiţeri luptaseră pentru dezarmarea hitleriştilor din Capitală. Alţii se bătuseră pentru eliberarea Văii Prahovei, alţii la forţarea Someşului. Blindatele ce supravieţuiseră luptelor din ţară cu germanii fuseseră readuse la o stare bună de folosinţă...

Au fost inspectate tancurile, autotunurile, mașinile blindate de recunoaștere, transportoarele blindate. Se raportară date asupra muniției, carburantului, grupei tehnice de reparații.

Totul decurgea bine. Tanchiștii înlemniseră în formație, privind departe, în zare, străpungînd vălurile timpului încă nenăscut. La începutul luptelor pe chipurile militarilor se putea citi dîrzenie, curaj, abnegație, devotament, disciplină — calități morale trebuitoare pentru adjudecarea victoriei. Mulți aveau prinse pe tunici medalii și însemnele tributului de sînge ; dovezi ale unui apropiat trecut de luptă, demn, ostășesc.

Colonelul văzu cîteva „Bărbăție și credință" cu spadă clasa a II-a și „Virtutea militară" clasa a II-a. Simți nevoia să rostească cîteva vorbe la începutul unui drum greu, pentru mulți un drum fără întoarcere. Ceru fiecăruia să-și facă datoria ostășească, să-și respecte jurămîntul, să dovedească tenacitate, spirit de sacrificiu, măiestrie în luptă.

Sentimentul plenar al datoriei ostășești era prezent. Avea știre de iscusința tanchiștilor dovedită la instruire. Roadele urmau să se împlinească pe un pămînt depărtat de țară, într-o luptă justă, închinată unei cauze drepte, pentru eliberarea poporului frate cehoslovac, așa cum, pînă la rîul Ypoli, ostașii români o făcuseră pentru eliberarea pămîntului Ungariei ocupate de hitleriști.

S-a dat ordinul de rupere a rîndurilor și tanchiștii au refăcut acoperămîntul mimetic, schimbînd și amplasarea blindatelor. Monștrii din oțel se înveșmîntaseră în culorile primăverii, acel kaki închis, folositor mimetismului, adesea salvator a nenumărate vieți omenești...

Sublocotenentul Vienescu se întinsese pe salteaua de paie în care începuseră să fojgăie stelnițele trezite după iernat.

Se învelise cu mantaua, foia groasă de cort o așternuse pe pat, pentru a pune o barieră între ei și nesuferitele lighioane.

Era noapte bine, în jurul său sforăiturile creșteau și scădeau în intensitate după reguli ciudate. Ochii minții

îl desprinseră din cadrul frust în care se găsea, ducîndu-l într-alt loc, unde era vară, iar Katarina și Tudor erau duși la o serbare.

Atunci se trezise în toiul nopții. Apropiindu-și ochii de cadranul ceasului deșteptător, desluși mai întîi cele trei majuscule negre — „C.F.R.“, apoi limbile muiate în fosfor de Tudor, pe care le asemui cu doi șerpișori verzui, marcînd tipsia lumii, rotindu-se și împărțind-o în noapte și zi, în dimineață și seară, în timp de școală, de odihnă, de joacă.

Pe scurt, era două noaptea. Două noaptea fusese și în ultimul film văzut la „Aro“ cu Boris Karlof. Filmul se numea : „Fiul lui Frankenstein.“ Un cuțit îi trecu prin inimă, pentru că personajul de vis rău, de care vorbea ziua, ca de orice lucru banal, îl îngrozea după lăsarea întunericului ; acum se găsea într-un colț al camerei.

Din clipa aceea n-a mai fost capabil să se gîndească la altceva, decît la imboldul să se afle afară. S-a strecurat printre gratiile de la fereastră.

A respirat ușurat, pentru că deasupra lui avea cerul nemărginit, un spațiu ce se întindea la dreapta, la stînga, înaintea și înapoia sa și care putea fi extins, dînd la o parte clădirile de pe Pitar Moș, apoi pe celelalte, pînă la infinit. Așa, Frankenstein nu mai umplea locul restrîns al cămăruței în care ședea el ; aici nu mai era atît de înfricoșător în comparație cu distanțele proteguitoare.

Ieși la poartă, urmat de Karl și Erika. Nu mai era nici singur. Karl era o putere, era prietenul său, deși acel Frankenstein sugrumase în film un cîine gigantic, de cîteva ori mai mare decît Karl, ca pe un pisoi.

În stradă. La maici era lumină, iar maica de gardă la post, îi vedea silueta, mai bine zis profilul. Capul cu gît și umeri îi cădeau peste cartea de rugăciuni, dedicate sigur sfîntului Anton.

Nu trebuia să-l vadă maica de pază. O cunoștea pe Katarina, care era obișnuită acolo, le ajuta adesea pe maici la curățenie, mai ales în preajma sărbătorilor, și primea de la ele mîncare, lapte, chiar bani.

Maica a ieșit în prag, apoi s-a întors să moțăie pe carte. Adrian s-a ferit de ea ca de foc. L-ar fi recunoscut și l-ar fi spus Katarinei.

A alergat desculț și în cămașa de noapte pînă la linia tramvaiului. La ora aceea nu trecea nici unul. S-a întors apoi în curte urmat de Karl și de Erika.

L-ar fi luat în casă pe Karl, dar acesta n-ar fi trecut nici mort printre gratii. Deci, înăuntru rămăsese Frankenstein. S-a hotărît să se urce în vișinul turcesc, copt, și la care ziua n-avea acces din cauza lui Tudor.

A rămas în pom, păzit de Karl care mînca și el din ce-i scăpa lui din mînă. Adrian se ospătă pînă n-a mai putut respira. Deasupra orașului tocmai se iveau zorile. În prima geană de lumină Frankenstein își pierdu puterea, mitul i se destrămă ; Adrian trecu la loc printre gratii, lăsîndu-i afară pe Erika și pe Karl...

Mulți ani după aceea Katarina și Tudor nu și-au putut explica ce cale apucaseră vișinele. Au dat-o pe seama unor înaripate ciudate, păsările mîncaseră o sumedenie de fructe și lepădaseră sîmburii, pe care îi descoperiseră prin iarbă.

Cum pasărea este socotită o părticică din Dumnezeu, Katarina a crezut, după ce s-a sfătuit cu maicile de peste drum, că i se arătase un „semn". Și ca semnul să se împlinească, nu trebuie să-l tulburi, așa că s-a mulțumit să tacă, ferindu-se, se înțelege, să cerceteze dacă și alte pricini mai ajutaseră la dispariția vișinelor...

A doua zi sublocotenentul se găsea înconjurat de echipajul tancului, și de aproape întregul său pluton într-o locantă din Veradice, unde mai băuseră o bere slovacă cum numai la fabrica Azuga se făcea în țară.

Îi invitase el pe toți, chiar dacă își lăsa acolo întreaga soldă. În felul acesta ostașii se legau și mai mult între ei, spiritul de echipă sporea, iar rezultatele la instrucția pregătitoare a luptelor erau și mai bune.

De cînd cu fantastica lui aventură, radiotelegrafistul Chiriac era subiectul general al discuțiilor din pluton, din companie și chiar din batalion.

Încercase să povestesacă faptele așa cum se petrecuseră, adevărul-adevărat, dar nimeni nu-i da crezare. Cine ar fi putut accepta că pomeranul trecuse Hronul în zbor ? !

A apucat destule zile proaste după ce-și deschisese sufletul, devenise oaia neagră a plutonului.

Unii socoteau că i s-a tulburat mintea. Se vorbea chiar să fie trimis în urma frontului, pentru a fi tămăduit într-un spital zonal.

Salvarea i-a venit de unde nici nu se aștepta. În Veradice se afla și unitatea din care făceau parte ostașii sovietici ce deschiseseră focul asupra germanului infiltrat în liniile lor. Trei dintre ei răspîndiseră aceeași poveste ciudată, cu traversarea pomeranului în zbor a rîului Hron.

Întrucît comentariile în jurul întîmplării tindeau să ia proporții, doi ofițeri, ingineri electroniști, consultîndu-se îndelung cu comandanții de companii, au explicat tanchiștilor că povestea cu calul pomeran era un secret militar.

Joseph nu fusese de fapt cal, ci un aparat de zbor construit aidoma cailor pomerani folosiți de armata germană, cu aparatură sofisticată de înregistrat și fotografiat trimis în liniile germane pentru a aduna informații...

Berea era acidulată, iar tejghetarul, cu o dexteritate de profesionist, umplea duzina de halbe, încît nu lipsea, și nici în plus nu era, un milimetru de lichid măcar, de parcă măsura totul cu șublerul...

Și, în atmosfera îmbietoare a locului, chipurile tanchiștilor păreau parcă muiate într-o apă liliachie. Băieților li s-a făcut foame. Li s-au adus aperitive așezate cu dificultate printre sticlele și paharele de pe mese.

La recomandarea proprietarului locantei, Vienescu comandă pentru fiecare o porție de tăiței cu varză și găluște cu brînză de vaci, foarte nimerite pentru *vecere*, cum numise cina lor în graiul locului.

Chiriac a luat povestea de la început. Asculta a doua oară și birtașul. Stăpînul locantei era euforic. Auzise de întîmplare, iar pe radiotelegrafist îl socotea un tip extraordinar, un electronist de primă mînă, dacă a putut să programeze animalul să zboare peste Hron, dincolo, la germani, să culeagă informații.

Fără să-i pese mai dădu de la el, în gest de prețuire, un rînd de tăiței cu varză la toată lumea și un rînd de bere. Un tanchist citi o listă de bucate în slovacă și vru să guste și alte feluri de mîncare. I se mai asociară și alți cîțiva.

Birtașul le-a făcut poftele, el retrăgîndu-se lîngă Chiriac și rugîndu-l să ia povestea de la început, tot descusîndu-l privitor la programul calului. El, birtașul, făcuse o școală de electrotehnică, citise mult și avea dincolo de raftul cu băuturi un mic atelier cu tot felul de aparate de radio desfăcute; lucra, i-o spuse foarte conspirativ, numai lui Chiriac, la o invenție, ceva pentru captarea semnalelor din cosmos, semnale provenite de la planeta Venus, zicea el, care, urma să probeze, era locuită...

La un moment dat, lui Aurică Pleșoi îi scăpară niște bani mărunți pe jos. Se aplecă să-i caute, dar nu-i găsi pe toți.

Intrigat, se uită pe dedesubt și Teofil Chiriac. Acestuia i se păru că altcineva decît Pleșoi i-a atins moletiera. Mîngîierea catifelată, parcă insinuantă se repetă.

Hangiul se aplecase și el. Puțin alarmat, Chiriac privi din nou. Hangiul nu mai era, rămase în schimb sub masă o pisică, care patrula printre picioarele tanchiștilor.

O prinse și o ridică în poală. Pisica era mare, tărcată, cu un aer foarte caraghios, poate unde îi lipsea o ureche. O puse jos, iar pisica porni iar să colinde frecîndu-și blana și lustruind moletierele tanchiștilor, zăbovind ici-colo, unde descoperea cîte o bucățică de costiță.

Birtașul, în excesul său de zel, le-a adus suplimentar iahnie de fasole cu costiță și murături. Birtașul Pepicek, un bărbat și jumătate, se apropiase de români, avea și el un văr prin București, legător de cărți, Anton Mahacek, și îi întrebase de cîteva ori pe bucureșteni dacă au auzit de vărul său, mirîndu-se că nu le este cunoscut, pentru că juca fotbal într-o echipă înscrisă în campionat și cînta în corul Tipografiei C.F.R.

Berea devenise tot mai gustoasă, ostașii îi apreciau aroma. Uitaseră de pățania lui Chiriac și discutau despre evenimentele zilei. Pepicek, birtașul, ca orice slovac patriot, avea îngropate o pușcă și muniție la rădăcina unui pom.

Încerca să se facă înțeles, cum că, la nevoie, li se va atașa lor, tanchiștilor, și va lupta cu arma în mînă alături de ei.

Pe seama acestei decizii mai dădu un rînd, care, de fapt, avea să fie achitat tot de sublocotenent. Avusese o

mică emoție : germanii traversaseră în cîteva locuri Hronul, dar fuseseră respinși, producîndu-li-se mari pierderi.

În locantă, fumul parcă se mai îndesise. Se rîdea, se încheiau pariuri, în două locuri se juca copeică, într-alt loc unii se hlizeau cu gura pînă la urechi ; aveau leații cărți de joc cu femei goale...

Orele înaintaseră și se ordonă retragerea. Se sculară cu regretul că petrecerea s-a sfîrșit. Erau și amețiți: de bere, dar și de voia-bună ce sălășluise în bună vecinătate la masă, îngreunați de porțiile uriașe de tăiței cu varză și fasole cu costiță. Un tanchist scăpă un vînt năprasnic ce alungă pisica fără ureche sub tejghea, unde în noaptea aceea a și fătat...

În amurgul cît mai rămăsese se încheie ziua, a început forțarea Hronului. Atacau înspre apus, iar aerul spurcat de explozii și fum aducea cu o draperie murdară.

Pe fundalul acelui cer, apăru mai întîi un Tigru regal, o matahală de 52 de tone, producînd celor de pe malul stîng al Hronului o adevărată surpriză. Vienescu abia avu răgazul să vadă țeava hidoasă îndreptată spre el și-i comandă lui Moraru să sporească viteza...

Lupta dura de cîteva ore. Infanteriștii sovietici se agățau de malul vestic al Hronului, neizbutind să se fixeze bine acolo.

Între timp tancurile românilor trebuiau să neutralizeze mitralierele și armele automate germane care-i opreau pe infanteriști să lărgească, atît cît se cerea la început, capul de pod.

Cînd încleștarea era în toi, apărură ca din pămînt tancuri germane Pantera.

Mulțumită unei manevre rapide, dar și inspirate a lui Moraru, un proiectil german „mîngîie" numai blindajul lateral al Skodei. Placa groasă a tancului se ondulă, dar nu cedă la impact.

Un seism local cuprinse carul de luptă ; undele cu frecvența și amplitudinea izbiturii trecură prin metal, prin

craniile şi mădularele tanchiştilor, asemeni celor care străbat pămîntul în timpul seismelor.

Un obuz expediat de la tunurile anticar străbătu blindajul tancului german, explodînd înăuntru. Fumul gros şi unsuros ce ieşi prin spărtură dovedea că acolo nu mai este viaţă. Vienescu se scutură de oroare...

Întunericul a curmat tentativa de sporire a capului de pod, iar coloşii din oţel au rămas pe poziţiile ocupate, în aşteptare.

Aurică Pleşoi şi Mocanu verificară starea armamentului de la bord, apoi îşi aşternură pentru odihnă.

Noaptea n-avea cum să treacă, deoarece pentru Pleşoi n-a fost nici o noapte. Era o zi plină ce se derula grăbită, aşa cum i se întîmplase şi în tanc, în timpul luptei, cînd negura ţevii tancului german scăpărase de atîtea ori, iar obuzele loviseră blindajul lateral, sub unghiuri nepericuloase pentru Skodă ; mulţumită manevrelor îndemînatice ale lui Augustin Moraru, scăpase neatinsă...

Dar în visul său, într-o altă secvenţă de viaţă soarele înclinase spre asfinţit poate mai mult decît le-ar fi trebuit lor, şi el cu Lenuţa se ridicară de pe tăvălitură de lîngă apa Ialomiţei.

Roşeaţa din obraz o făcea mai frumoasă. În păru-i auriu se mai zbenguiau raze de soare. Era la cîţiva paşi înaintea lui. Deşi nu-i folosea, se aprindea tot văzîndu-i mişcarea egală în mers a spatelui sub fusta strîmtă orăşenească şi simţindu-i mirosul busuiocului din păr. O ajunse.

Îi prinse obrazul în mîini, sărutîndu-i gura cărnoasă, rozalie, ce-i dezvelea în acel surîs, atît cît trebuia, dinţii mărunţi şi albi, ca nişte perle mici, iscusit şlefuite.

Lenuţa mergea desculţă, voind să simtă mîngîierea colbului sub talpă. Îşi ferea piciorul de la gleznă la genunchi, să nu i-l rumenească arşiţa, trăgînd pe el jambiere din ciorap gros, cum obişnuiau femeile fudule din partea locului.

Tot în vis. Alt stop-cadru. Pleşoi era la tun, cu obuzul vîrît în culasă. Închizătorul se defectase. Era coşmarul cu care deseori se confrunta în somn. Proiectilul străbătu blindajul Skodei. Explozia. Totul se preschimbă în alb, apoi în roşu, în portocaliu. Lumina se recompuse, deveni iar

de un alb orbitor, și acel alb violent i se statornici definitiv sub pleoape cînd, escaladînd turela, sperase să-și salveze viața...

Aceeași lumină se instalase acum afară. Venea o dimineață nesigură, cu miros de moarte...

Pauză de încetare a lucrului la întreprinderea unde lucra Viorela, la vremea prînzului, puțin peste orele treisprezece. Soneriile de prin ateliere zornăiră un timp, anunțînd muncitorii că se isprăvise programul schimbului de dimineață.

Salariații începură să coboare, adunîndu-se în locurile unde oamenii desemnați citeau un Apel-Chemare apărut în ziarele de dimineață.

Afară, în stradă, se formă apoi o coloană din salariații uzinei. Apărură pancarte cu lozinci și portretele unor conducători politici, reprezentanți ai muncitorilor, țăranilor și intelectualilor.

Luna februarie fusese plină de evenimente. În țară, în multe locuri, țăranii trecuseră la înfăptuirea reformei agrare pe cale revoluționară. Pămînt așteptau și soldații ce luptau împotriva germanilor. Generalul Rădescu, în ședința Consiliului de Miniștri, își exprimase nemulțumirea față de grăbirea reformei agrare. A urmat adunarea de la „Aro", unde generalul Rădescu a proferat amenințări ; era ziua de 16 februarie, o zi cețoasă și relativ rece. Sala cinematografului era arhiplină ; o mare parte dintre cei veniți au rămas în stradă, ascultînd discursul la megafoane.

„În situația pe care o am, mă voi opune cu toate puterile. Dacă este necesar să ajungem la război civil, ca în Grecia, îl voi face, domnilor, oricare ar fi rezultatul..."

A urmat riposta hotărîtă a muncitorilor.

„...Nu vrem să fim tîrîți în prăpastia războiului civil — a replicat un muncitor. Vom împiedica prin toate mijloacele de a se transforma lupta din interior în război civil..."

Frontul Național Democratic a protestat apoi energic, urmare la desființarea de către Rădescu, în înțelegere cu regele Mihai, a trei subsecretariate de stat, din care unul era condus de un comunist, considerînd că decretul-lege

contrasemnat de Rădescu era un act dictatorial, și s-a dezis de acest act. S-a cerut demisia lui Nicolae Rădescu și a miniștrilor național-țărăniști și național-liberali. Primul ministru însă n-a demisionat.

Era 21 februarie 1945. Au urmat manifestații organizate de comuniști, care au cerut regelui să aprobe formarea unui guvern F.N.D.

Cam așa se petreceau lucrurile în țară în timp ce armata sîngera pe frontul antihitlerist, continuînd lupta, după eliberarea teritoriului României, alături de sovietici, pe pămîntul Ungariei și al Cehoslovaciei. În aceste zile, Regimentul 2 Care de luptă se afla în fața Hronului, pregătindu-se să intre în luptă alături de Armata 7 de Gardă sovietică...

Coloana în care se găsea Viorela a parcurs strada Cuțitul-de-Argint, Rahova, a ieșit pe Splai, Operetă, Victoriei, tăind Bulevardul Elisabeta, pînă la statuia singuratică a lui Carol I ce domina piața Palatului Regal. În coloana uriașă ce coborîse Dealul Filaretului, care mai întîi se adunase în piața gării, erau muncitori ceferiști din gara Filaret, muncitori de la Fabrica de chibrituri, Monetăria Națională, Tipografia C.F.R., Phenix, Stela, Fabrica de butoaie etc...

Piața era plină de lume ; oamenii veniți la apelul F.N.D. cereau regelui să aprobe primenirea guvernului...

După înlăturarea dictaturii antonesciene, oamenii răsuflaseră ușurați. Încheiaseră o etapă istorică, în care patria sîngerase, dar țara, poporul, depășiseră greul, păstrîndu-și intactă ființa națională.

La scara planetei, omenirea întreagă parcurgea și ea secolul XX, un secol sîngeros, corupt, zgomotos. Se simțea pretutindeni în lume nevoia imperioasă a unei înnoiri, a unei resurecții, nașterea unei lumi mai bune, mai generoase, în care viața, demnitatea omului să fie respectate, inegalitățile frapante dintre oameni, dintre națiuni, să dispară, să nu mai fie unii prea bogați și alții prea săraci ; guvernele să se facă peste tot exponentele intereselor alegătorilor, să se așeze în slujba celor care le-au pus la cîrmă...

Aceleași sentimente le încercau foarte mulți oameni. Numai că, din clădirile Prefecturii Poliției și ale Ministe-

rului de Interne s-au tras focuri de armă în demonstranţi. Au căzut cetăţeni veniţi aici pentru că aşa le-a dictat conştiinţa şi care ceruseră primenirea guvernului, înlăturarea acelora care se opuneau cursului istoriei acestor locuri, cum se prefigura ea atunci.

Atentatorii trăseseră din locuri tăinuite, dispărînd fără să fie pedepsiţi. Mulţimea s-a retras pe străzi lăturalnice, iar după încetarea împuşcăturilor a revenit în Piaţa Palatului. De pe tribune improvizate şi pe platforma unui autocamion, au vorbit cadre de conducere ale P.C.R.-ului şi P.S.D.-ului...

Consiliul Naţional al F.D.P. şi-a exprimat public protestul împotriva atacării demonstranţilor. Miniştrii F.D.P, printr-un memoriu adresat regelui, au condamnat cu tărie acţiunile întreprinse de elementele reacţionare patronate de generalul Nicolae Rădescu.

În numele P.C.R., Lucreţiu Pătrăşcanu spunea : „Noi am plecat să demonstrăm paşnic, dar am fost întîmpinaţi cu focuri de armă. Sîntem provocaţi. Îndemnul nostru : fiecare din noi să se considere de astăzi înainte un soldat, pentru ca să înfăptuim cu forţa noastră, a maselor populare, adevăratul guvern al F.D.P."

S-a cerut demiterea imediată a guvernului. Membrii Academiei Române şi cîţiva profesori universitari, printre care Mihail Sadoveanu. C.I. Parhon, Traian Săvulescu, Simion Stoilov, dr. N. Hortolomei, dr. N. Gh. Lupu şi alţii, au trimis o telegramă regelui cu referiri la evenimentele petrecute în Piaţa Palatului la 24 februarie. „Considerăm că atare acţiuni de reprimare a liberei exprimări a voinţei naţionale, determinarea conflictelor interne de natură a duce la război civil sînt incompatibile cu interesele naţionale şi cu un regim de adevărată democraţie..."

In şedinţa Consiliului Naţional al F.D.P. s-a decis să se ţină mai departe în Bucureşti şi în oraşele de reşedinţă a judeţelor întruniri şi demonstraţii, iar la sate să se intensifice acţiunile de preluare a pămînturilor de către ţărani...

La 28 februarie, generalul Nicolae Rădescu a demisionat, regele a încercat să impună cîteva guverne con-

venabile cercurilor Palatului. În acest sens a cerut sprijin misiunilor diplomatice ale S.U.A. şi Angliei. În locul unei soluţii concise, a primit un răspuns echivoc, cum relatează biograful regelui Mihai, Artur Gould Lee :

„Dacă nu-ţi parvine de la noi, pînă la orele şase seara, nici un mesaj — i-au încredinţat regelui o parolă — atunci formează un guvern sub preşedinţia doctorului Petru Groza, aşa cum vi se cere, numai lista guvernului să fie echilibrată."

Regele a aşteptat în zadar, dar n-a primit nici o ştire. La ora şase devenise limpede pentru consilierii săi intimi că trebuia să se supună cererilor formulate de F.N.D.

Au urmat alte manifestări. Piaţa Mare devenise o tribună a celor adunaţi aici şi care cereau regelui să aprobe cabinetul F.N.D.

Viorela se găsea deci alături de salariaţii uzinei unde lucra. Era 6 martie. Venise şi ea dînd urmare apelului citit în *Scînteia*.

„Cetăţeni ! Veniţi la marea întrunire populară de azi, 6 martie orele 2 d.m., în Piaţa Naţiunii, să manifestaţi pentru salvarea ţării prin instalarea guvernului Petru Groza".

Suflarea oamenilor aştepta răspunsul regelui privitor la aprobarea listei unui guvern F.N.D. Sub presiunea valului revoluţionar, regele aprobă lista propusă de dr. Petru Groza. Vestea a fost adusă mulţimii de către Lotar Rădăceanu.

Imensa adunare a izbucnit în urale ; o dezlănţuire de bucurie nemărginită încununa lupta eroică a poporului. Adunarea populară organizată de F.N.D. pentru a impune noul guvern s-a transformat într-o manifestare de bucurie pentru victoria obţinută.

S-a trimis şi o moţiune a adunării : „... Noi, opt sute de mii de cetăţeni din Bucureşti şi plugari din judeţele Ilfov, Ialomiţa, Vlaşca şi Teleorman, reprezentînd toate categoriile sociale, precum şi exponente autentice ale armatei, ofiţeri şi soldaţi, întruniţi astăzi, 6 martie 1945, în marea adunare cetăţenească — se spunea în moţiunea adoptată — salutăm instalarea guvernului Groza, guvern

de concentrare democratică, şi ne angajăm să-l sprijinim din toate puterile noastre, pentru stîrpirea fascismului şi refacerea ţării...".

Manifestaţia se încheiase şi imensa mulţime de oameni s-a îndreptat spre Piaţa Palatului şi Piaţa Victoriei, unde au avut loc impresionante manifestaţii de simpatie faţă de noul guvern...

Viorela a fost condusă, aşa cum se petreceau lucrurile de la un timp, pînă aproape de casă. Vlad Cristea accelera presiunile asupra ei, cu fiecare zi o asedia mai tare; găsea prilejul să fie în preajma ei.

— Ţi-am spus şi-ţi repet, nu vreau să fiu prietenă cu tine. Îl aştept pe Adrian să se întoarcă de pe front. Ce este greu de priceput ?

Vlad Cristea fusese promovat de curînd şef de birou.

— Dacă nu-mi dai pace şi te mai ţii după mine, plec din uzină.

— Nu înţeleg de ce nu-ţi cunoşti interesele. De ce nu eşti realistă ? Dacă vrei, ne putem căsători imediat.

Vlad Cristea era totuşi un bărbat plăcut, dar pe Viorela o interesa numai faptul că prezenţa acestuia, deseori, îi întreţinea buna-dispoziţie. Tăcerea ei calculată neutraliza asaltul vorbelor lui spumoase. Suferinţele ei speciale, cauzate de atitudinea Katarinei faţă de Ruxandra şi de copil, aproape ostilă, constituiau puntea pe care ar fi putut-o folosi Vlad în drumul ce ducea la inima ei.

— Pentru ce nu vrei să înţelegi că-mi eşti tare dragă ?

— Este o problemă care nu mă interesează.

— Timpul are să te convingă că am spus numai adevărul.

— Orice ai spune nu-mi produce nici o emoţie. Din contră...

Viorela era copleşită de singurătate. Adrian o hrănea cînd şi cînd cu cîte o scrisoare. Multe dintre ele ea nu le primise, fiind ascunse de Katarina. Copilul lui Pompei era sîmburele nemulţumirii. Visase altceva pentru băiatul ei.

Motivaţiile lui Adrian, nu se ştie prin care împrejurare, nu ajunseseră la Katarina. Viorela se plînsese Ruxandrei

și Cândrei, dar acestea nu i-au dat nici un sfat practic. Aurelim rămăsese la țară, lîngă pogonul său de pămînt. Evenimentele din țară, confiscarea moșiilor îl făceau să spere că va primi în viitor și el un pogon-două, pentru a se pune puțin pe picioare.

Viorela se hotărîse să plece din Pitar Moș, să-și caute o locuință, unde să-i aducă pe Ruxandra și pe copil. Nu se gîndise deloc că în felul ăsta îi dădea apă la moară Katarinei, iar Vlad găsea un motiv în plus să se țină scai după ea.

— Cred că pînă acum nici un bărbat nu te-a iubit atît de mult.

— Dragostea ta mă sperie, Vlad. Insistențele tale sînt nefirești. Apoi, eu sînt plină de defecte.

— Te iubesc, dacă vrei să cunoști, în special pentru imperfecțiunile tale.

— Adrian ar fi spus toate astea mult mai frumos decît tine.

Simțea sporindu-i aprehensiunea pe măsură ce se apropia de locuința Katarinei.

— Te rog să te oprești. Nu vreau să am discuții cu Katarina.

Erau pe Pitar Moș. La poartă, zări silueta Katarinei. Ședea de vorbă cu o maică. Era prea tîrziu. Îl văzuse desigur și pe Vlad.

— Nu știu pentru ce ții atît de mult să-mi faci netrasa. Ești un om îngrozitor ! Am să plec la altă întreprindere.

Vlad s-a oprit. Viorela mai făcuse cîțiva pași buni. A salutat cele două femei și s-a strecurat pe lîngă ele în curte.

— Viorela, mamă, o reținu Katarina. Mă mir cum de nu nimerești singură drumul acasă și ai nevoie de coadă după tine...

— Am fost la manifestație și colegul meu a ținut să mă conducă. Sînt tot felul de oameni pe stradă la ora asta.

— Degeaba vrei s-o dregi, mamă. Te văd vecinii și-ți ies vorbe. Și maica Clara te-a văzut cu înșubăitul și sapcaliul ăsta. Să-și caute femei libere. Tu ai un copil și-l aștepți pe Adrian în casa lui părintească.

Şi-au pus masa, mîncară amîndouă cina în muţenie, apoi Viorela se duse în camera ei. Văzu o modificare care o nemulţumi. Portretul lui Adrian dispăruse de pe zid şi reapăruse Tudor, cu volbura învîrtită în jurul frunţii, dînd iar un aer de cavou încăperii.

•

Viorela se sculă să privească oblonul ferestrei în care bătea zăpada. Dar ferestrele casei din Pitar Moş nu aveau obloane. Şi afară se desprimăvăra. Şi nu ea era la fereastră, ci bunica ei, Sulfina...

Numai că Vasile se sculase cu greu de pe laviţă şi se dusese la ochiul de geam, din cîte îşi amintea din povestea Ruxandrei, care la rîndul ei îşi aducea aminte din ce auzise de la Sulfina.

Pe bătrîn îl necăjeau gemetele podinei sub călcătura cuiva. Revenise la pat, dar se ridică din nou. Scoase de sub pătură piciorul beteag, cel sfrijit, cu carnea stafidită pe el, apoi pe cel zdravăn. Legă nojiţele de izmene, trase iţarii, desprinse bîta din cui, se pipăi de cuţit şi trase zăvorul.

Aplecat de spinare, înfruntă curentul podului care îi umflă pepţii cămăşii. Şarpanta hanului, apăsată de zăpadă, gemea ca o muiere în dureri !

Coridorul, aşa cum îl ştia, şi acum era pustiu. Un mieunat, ca scos de împieliţatul, îi împietici limba în gură într-un semn al crucii pe care nu-l prea brodea.

— Pisica Floarei e în călduri, bat-o norocul. I s-a făcut de mîrtan. Iar îi înec puii în găleata spurcată de lături, şi-mi încarc sufletu' de păcate, scuipă Vasile cu silă în bezna podului.

Reveni pe laviţă, înfundîndu-şi greu capul în căpătiiul tare. I se păru iar că geme careva prin apropiere. Parcă era cînd oftat, cînd gemut, dar un gemut fără durere în el, mai mult, cu bucurie. Îşi aminti că îl mai auzise, fără să vrea, la coana Floarea, cînd dăduse peste ea cu jupînul dezveliţi pe un pat...

— Să aibă fierbinţeală fata ? îi năzări brusc lui Vasile.

Iar se ridică din pat ; îi era tot mai frig. Ajunsese în faţa odăii Sulfinei ; uşa era împiedicată pe dinăuntru.

Așa mai gemuse fata cînd suferise de friguri, cînd era mică, puțin după ce o culesese de lîngă troiță. Mirosea o sulcină și florile galbene, presărate de careva pe scutecele ei, le mai avea și acum ; se uscaseră între filele cărții de rugăciuni.

— Tu gemi, Sulfinico ? Ai fierbințeli ?

Urmară cîteva clipe de tăcere ; o liniște stelară.

— Nu ți-e bine, fata taichii ?

— Te aud, nene. Dar pentru ce măsori podul în loc să dormi ?

— Mă treziră niște gemete. Le-oi fi scos tu în somn.

— O fi podul, nene. Geme totdeauna cînd e vînt.

— Așa e. Zici că are în el suflet de om...

Vasile s-a împăcat. Tîrșindu-și piciorul lovit de dambla, trecu la el, strecurîndu-se sub velințe, așteptat de stelnițele flămînde...

●

Lampa mai era caldă. O stinsese Sulfina cu puțin înainte, suflînd în coșul sticlei. Ultimii mușterii, doi țărani tineri, neînsurați, îi căutaseră vorbă, ieșind greu din han, mai-mai s-o ciupească de țîță, sub privirile aprinse ale lui Linu, băiatul hangiului.

Vasile despicase cîteva buture neînvățate cu toporul. Dăduse și omătul din fața ușii grajdului, de la privată și de la intrarea în han. Ieșea cam la oră o dată, și la fiecare rineală găsea destulă așternută.

Sulfina șezuse toată seara ca pe jăratic. Linu, ajuns la vremea cătăniei, îi șoptise să-l aștepte că vine negreșit. Deunăzi, Vasile îi prinsese zgomotul încălțărilor pe podină ; fusese cît p-aci să-i dovedească.

Îi era rușine de bătrîn, care o credea cinstită și o ferea de flăcăii ce intrau în han, și cînd colo... Numai că Linu îi căzuse cu drag. Pe el deschisese ochii, iar fructul dragostei era miere curată.

În prima noapte i s-a împotrivit și Linu numai a dormit lîngă ea, iar cînd s-a trezit, la primul cîntat al cocoșilor, parcă nici usturoi n-a mîncat și nici gura nu i-a mirosit. I-a poruncit să nu ducă vorba asta la Maftei și Floarea, și nici Vasile să nu afle. Linu a dat vina pe tulburelul înăsprit, băut fără măsură...

Cînd ai lui Linu şi cu Vasile erau duşi la o vecernie, băiatul hangiului a dat fuga în pod. A luat-o mai întîi cu binişorul, i-a sărutat mîinile, picioarele, obrazul, gura, ridicîndu-i poalele rochiei şi atingîndu-i cu degetele un loc neatins decît de Vasile cînd era mică şi o îmbăia.

S-a luptat cu Linu cît i-a stat în puteri, l-a zgîriat, el i-a sfîşiat cămaşa şi a dezgolit-o la ţîţe. Ea luptîndu-se mai departe, el a lovit-o peste obraz, ameţind-o. Fetia i-a rămas fără apărare.

Linu era bărbat în puterea cuvîntului, amînase armata de cîteva ori, fusese încurcat cu cîteva femei pînă atunci, cu una dintre ele trăise peste un an, părăsind-o pentru o vădană.

Nopţile următoare n-a mai venit la ea, nici prin cîrciumă n-a mai luat-o în seamă. Linu i-a povestit totul lui Maftei la un păhărel de ţuică, iar jupînul s-a aşezat de atunci cu mizeriile pe Vasile.

Numai că noaptea, uitînd de tot ce se petrecea ziua, după ce bea alături de Maftei jumătatea de vin roşu, Linu dipărea în pod la Sulfina, pîndind să se culce Vasile, ori să fie dus cu treburi prin sat, trimis de Maftei sau de Floarea. Cu două zile în urmă, Sulfina simţise mişcîndu-i ceva în pîntec ; aducea cu fluturarea de aripă a unei pasări mici de pădure.

I-a spus lui Linu. Acesta s-a înfuriat. S-a răstit la ea că nu i s-a plîns cînd nu i-a venit sorocul la vremea lui. Relaţiile dintre Sulfinica şi Linu se înăspriră.

— M-oi înşela, Linule, o întoarse ea, cînd îl văzu pămîntiu în obraz. Mi-o fi bolborosit lintea în maţe, n-o lua şi tu în serios.

La cîteva nopţi după aceea uitară amîndoi de spaima trasă. Timpul se mai înseninase şi vîntul cald topea pe rînd ultimele zăpezi. Pisica Floarei fătase şi Vasile înecase puii în găleata cu lături, aşa cum făcea de fiecare dată, la porunca lui Maftei.

Era un întuneric aproape deplin în odaia Sulfinei, numai prin ochiul de geam al lucarnei luna muiată în vitriol cădea pe umerii şi spatele lui Linu ; suspinele uşoare ale femeii ce urmau ritmul erotic erau înghiţite de icnelile lemnăriei podului în care se opintea cînd şi cînd vîntul locului.

•

Nu mai trebuia să ardă lemne în godin. Venise primăvara bine şi pomii erau în floare. Pe din afară, hanul „La trei mesteceni" îşi albise obrajii cu var. În casă, sus, la el în pod, bolea Vasile. De cîteva zile bea numai apă, ca un cîine rupt de lupi.

Fără voia sa dăduse peste Linu în patul Sulfinei. Fusese un întuneric afurisit şi crezuse că-i un străin. Avea un lemn de alun la el, ca pe mînă de gros, şi-l altoise în lungul spinării. Bărbatul voinic icnise din rărunchi, sărise din aşternut, frînt într-o parte, dar îşi revenise iute şi, luîndu-i bîta, pînă să se dezmeticească Vasile, Linu o potrivi pe şira bătrînului, lovindu-l pe unde apuca.

Vasile şi-a pierdut cunoştinţa la ultima lovitură. Luat la rost de Sulfina, Linu o izbi şi pe ea de o prăvăli pe laviţă. Dăduse cu palma lui grea şi nu-şi controlase măsura. I-a aruncat vorbe grele în obraz, că s-ar fi înţeles cu Vasile să dea peste ei, să-l forţeze s-o ia de nevastă, ori să-i stoarcă bani lui taică-său ori, mai rău, să aibă probe de purtat prin judecăţi.

— Bine, conaş Linule, n-aveai atîtea muieri date la bărbat, ce-ţi trebui copila asta ?! Nu te-ar mai răbda Dumnezeu !

Linu părăsise odaia Sulfinei, iar Vasile, mai mult tîrîndu-se pe podelele podului, ajunse la el şi împiedică uşa pe dinăuntru.

Nu mai era de zăbovit la jupîn Maftei. Dar pe ce drumuri să apuce ? Dacă Sulfina ar fi fost muiere în toată puterea cuvîntului, s-ar fi dus la oraş şi şi-ar fi găsit de lucru într-o fabrică. La oraş este mai lesne să te împreuni cu un om ; sînt destui care nu pun mare preţ pe fetie ; aici la sat toată lumea aşteaptă cămaşa miresei să aibă motiv de clevetealǎ pe seama însurăţeilor.

Auzi zgomote pe coridor şi despiedică uşa. Intră Sulfina ; îi aducea fiertură într-o oală de pămînt şi o bucată de mămăligă pe un fund de lemn. Obrazul copilei era pienit de milă...

•

Se trezi în lătrăturile lui Karl. Limbile deşteptătorului arătau cinci şi un sfert. La şase şi jumătate, Viorela ponta

îşa la ceasul de pontaj. Uitase să tragă storurile la fereastră şi încăperea primise prima îmbrăţişare de lumină a zilei. Se spălă, îşi înviora obrazul, se îmbrăcă şi îşi luă poşeta. Era la uşa de la intrare.

— Nu mănînci nimic, Viorela ?! îi atinse mîna Katarina.

— Îmi cumpăr ceva pe drum.

— Mîncarea se strică pe cimentul cămării şi tu pleci flămîndă.

— Cînd o să-mi fie foame, am să cer să-mi daţi.

— Îi scriu lui Adrian că respingi tot ce iese din mîna mea. Mănînci în oraş cine ştie cu cine şi mai cine.

— Mă grăbesc, doamnă Katarina, se desprinse de ea Viorela, lăsînd-o fără răspuns pe prima treaptă a scării.

Karl şi Erika o conduseră pînă la graniţa curţii. O apucă spre linia lui 16. Peste drum, maicile împărţeau lapte cîtorva nevoiaşi, deşertîndu-le polonicul în ce avea fiecare, şi dînd şi cîte un sfert de franzelă. Karl trecu şi el strada şi lipăi laptele dintr-o lăsătură a asfaltului, cum făcea în fiecare dimineaţă.

Un cerşetor care era la rînd îl îndepărtă cu cîrja, să-i facă loc şi Erikăi, ce se milogea fără să apuce şi ea. Karl mai găsi un loc unde se adunase puţin lapte şi se apucă să curețe mica adîncitură de lichid, lingîndu-şi botul cărunt, mîrîind la Erika...

23

Unitatea sublocotenentului Vienescu ocupă poziţii de luptă la mai puţin de cinci sute de metri de Hron. Deplasarea s-a făcut pe întuneric, iar locul ales era împădurit, ferit de privirile aviatorilor.

Blindatele aşteptau sub frunzişul proteguitor, nu prea departe de Veradice, ordinul de intrare în luptă. Diviziile de infanterie sovietică începuseră, încă din zori, forţarea Hronului, într-un loc unde rîul avea aproape cincizeci de metri ; apa venise mare după ploile din ajun.

Germanii se apărau furibund. Tancuri Tigru şi Panthera, postate în locuri fixe, fuseseră transformate în ve-

ritabile citadele, dînd mult de furcă sovieticilor. Românii urmau, așa cum știau bine, să însoțească armata sovietică de gardă, dincolo de capetele de pod pe cale să fie constituite.

Încercările din ajun, cît și cele din zilele precedente fuseseră infructuoase. Atacurile erau acum mult mai bine pregătite ; se ținea seama de experiența acumulată pînă atunci.

Se hotărîse ca blindatele românilor să aștepte întunericul și numai atunci să intre în capul de pod, gata creat ; trebuia evitată, pe cît posibil aviația germană de asalt și tunurile anticar.

Regimentul de tancuri se împărțise în două. Un batalion coopera cu Divizia 93 Infanterie, iar celălalt cu Divizia 375 Infanterie.

Capul de pod, instalat pe malul de vest al apei, era precar. Oricînd putea fi lichidat. Se dădeau lupte grele spre a-l păstra. Infanteriștii erau cînd respinși, cînd se fixau de teren, pentru a-i împinge pe germani pe amplasamentele lor anterioare.

Pe la sfîrșitul zilei fură trimise două automobile blindate românești de recunoaștere, pentru a stabili dacă podul improvizat de sovietici peste Hron putea fi folosit. Păreau că există șanse să fie trecut cu lucrări minime de consolidare, lucrări începute aproape imediat.

În primele ore ale nopții, tancurile plutonului comandat de sublocotenentul Vienescu intrară în capul de pod, însoțite de infanteriști. Ofensiva fu ordonată imediat după revărsatul zorilor ce aveau să vină.

Atacul era în plină desfășurare. Înaintau greu, împiedicați de șanțurile anticar, de rețelele de sîrmă ghimpată, de cîmpurile de mine...

Abia spre amiază terenul fusese curățat în parte de mine, însă rezistența nemților deveni furibundă. Infanteriștii sovietici aveau mult de furcă ; păcănitul agasant al mitralierelor grele, grohăitul grețos al brandurilor, piu-piu-ul metalic al armelor de infanterie, șuierul de năpîrcă al proiectilelor, pe toate tonurile, deveniseră o mică apocalipsă ce se tot prelungea...

Odată lăsat întunericul, și lupta a slăbit din intensitate. Se cîștigase puțin teren. A doua zi, ofensiva a fost

luată de la capăt. Sovieticii perseverau în vînarea tunurilor anticar. Se angajă o luptă oarbă cu cîteva tancuri germane îngropate în luncă. Le-au sărit într-ajutor avioanele de asalt sovietice care, zburînd la rasul copacilor, le izbiră de moarte.

La amiază, capul de pod sporise, permițînd introducerea de noi forțe. Se născuse o fisură largă, prin care pătrunseseră tancurile românilor. Printre acestea, Skoda lui Vienescu și alte două blindate din plutonul său.

Primiră ordin de la comandantul companiei să reducă la tăcere două tunuri antiaeriene inamice care, acționînd acum ca tunuri de cîmp, le dădeau mult de furcă atacanților.

Vienescu își făcu rapid un plan de bătaie, pe care îl transmise subordonaților. Terenul denivelat era acoperit în parte de o vegetație pipernicită și de arbori rari.

Folosind cu iscusință denivelările solului și obstacolele întîlnite, puteau să se apropie foarte aproape de inamic, neoferindu-i suficientă vizibilitate pentru tir susținut.

Timpul începu să alerge cu pași uriași. Ajunseseră în raza de bătaie a tunurilor antiaeriene și servanții deschiseră focul asupra tancurilor. Proiectilele mușcau solul tot mai aproape de blindate.

Urma apoi o nouă porțiune de teren, unde tancurile aveau o acoperire naturală, pe care urmau s-o străbată fără a fi în pericol. Dar pînă atunci mai era. Echipajul Skodei se găsea în plină acțiune. Parcă luptau de cînd e lumea.

Un proiectil inamic izbi carapacea de oțel. Pielea se încreți pe trupurile servanților. Vocile tanchiștilor deveniseră nefirești. Doar glasul lui Chiriac părea mai... terestru, atunci cînd repeta ordinele comandantului. Ofițerul luase în grija sa cercetarea terenului și folosirea mitralierei. Uitaseră de zilele frumoase cînd zăboviseră la Veradice, de pățania lui Teofil Chiriac, cu calul pomeran. Totul acum se destrăma, risipindu-se în rezervorul memoriei...

Cîțiva copaci ascundeau bine inamicul, într-o porțiune a terenului în care ajunseseră parcurgînd zona unde tancurile nu puteau fi văzute de tunarii germani.

Începu un urcuș dificil, pentru ca blindatele să ajungă la cota tunurilor. Viteza era redusă, șleaul care ducea la o localitate apropiată fiind folosit de căruțe și autovehicule.

Inamicul începu să se arate. Aveau de înfruntat trei tunuri pe jumătate ascunse în dosul unor măști trainice din saci cu nisip. Unghiul rampei și vegetația răzleață alterau și ele mult vizibilitatea.

Sublocotenentul Vienescu ordonă schimbarea direcției de înaintare. Lumina din tanc scăzuse de la un timp, fețele celor din echipaj căpătaseră parcă alte identități.

Moraru Augustin își dovedea cu prisosință calitățile de șofer-conductor experimentat, manevrînd rapid pe traseele optime, aducînd tancul în poziții care să-i ofere inamicului unghiuri precare de ochit.

Drumul urca acum aproape pieptiș. Ofițerul renunțase la cel inițial, pentru că străbătea o distanță apreciabilă fără acoperire naturală suficientă. Suiau un șleau lat de bușteni ca scos în cale de providență.

Aviația română de recunoaștere semnalase drumul, dar harta dată lor, la plecare, abia îl denumea. Tancul și autotunul, care acționau împreună cu Skoda lui Vienescu, apucaseră pe un drum ocolitor, pentru învăluirea inamicului prin flancul stîng.

Augustin ieși cu blindata la cîteva sute de metri depărtare de vrăjmaș. De data asta inamicul se arătă în cîmpul periscopului. Vienescu văzu și două mitraliere în vecinătatea tunurilor. În același timp apărură tancul plutonierului Flușcă și autotunul lui Sirianu.

Nu era nici o clipă de zăbovit. Skoda își continuă drumul, trecînd printre doi copaci, o strîmtoare periculoasă, pe care o lăsă în urmă, zgîlțîind arborii din rădăcini.

Skoda deschise focul. Urmară salturi repezi cu opriri scurte pentru foc. Tunurile germane răspunseră prompt.

După cîteva schimburi de proiectile, un tun german fu lovit în plin. Se iscă puțină panică la inamic, curmată de șuierul obuzelor ce continuă și mai îndrăcit.

Skoda cîștiga tot timpul teren. Opririle dese, expedierea obuzelor, continuarea drumului sub un unghi care să ofere o suprafață cît mai mică de ochire, sincopele și revenirile motorului la schimbările bruște de turații, tangă-

rile repetate, toate creau celor din tanc aceeași senzație care o au navigatorii pe o mare furtunoasă.

Primul tun inamic se vedea tot mai bine. Apoi și al doilea tun, cu servanți cu tot. În sfîrșit, trei Oppel-uri de remorcare, în vecinătatea tunurilor, staționau în pante favorabile cuplării...

Adrian manevră declanșatorul mitralierei și spicele gloanțelor împroșcară unul dintre Oppel-uri, incendiindu-i rezervorul de benzină. Altă derută în tabăra inamicului, de care profită Vienescu. Încă o mașină de remorcare fu aprinsă.

Augustin manevră cu abilitate, urcă alți cîțiva metri și dobîndi înălțime. Două obuze, unul după celălalt, fură expediate în direcția românilor. Din fericire, scăpară cu obrazul curat. N-au mai apucat să trimită un alt obuz pentru că Vienescu mitralie servanții.

Una dintre gurile de foc inamică rămasă pe poziție se angajase în luptă cu autotunul lui Sirianu. Drumurile proiectilelor trimise unul în celălalt alcătuiau o rețea nevăzută de linii ce se nășteau și sucombau instantaneu.

Un obuz izbi în plin autotunul. Cuirasa i se sparse și muniția explodă aruncînd blindata în aer. Prima celulă din organismul viu, plutonul lui Vienescu, pieri ca și cum nici n-ar fi fost. O căldură molcomă, cu miros de ulei, se răspîndi în jurul autotunului.

Ultimul tun inamic abondonă lupta. Un subofițer și cîțiva servanți ieșiră din poziție cu mîinile ridicate. Numai că românilor le-a fost dat să trăiască o surpriză. Dintr-un Oppel săriră cîțiva nemți, care se repeziră la piesa de artilerie abandonată de camarazii lor și, cu o iuțeală uluitoare, expediară un proiectil care lovi tangent Skoda lui Vienescu.

Totul fusese fulgerător. Mocanu rămăsese cu mîna împietrită pe închizătorul tunului în care Pleșoi vîrîse proiectilul.

— Înainte ! tună metalic glasul lui Vienescu.

„Înainte... nainte... inte !..." repetară ecourile ce se amplificau de pereții de oțel.

— Treceți peste tun ! urmă neclintită comanda.

„Treceți peste tun !... peste tun... tun !..." se reverberară ecourile de carcasă.

La inamic se instală deruta. Glasul mitralierei fusese auzit de nemți, un glas rece, tăios, fierbinte la izbitură, cînd gloanțele îi împroșcară. Skoda mai recepționă un proiectil.

Lovitura frontală o stopă aproape, parcă primise un pumn năprasnic în plin obraz, apoi cutia de viteze își reluă rîșnitul nisipos. În încăperea din oțel începu să miroasă a fier ars.

Luîndu-și avînt, Skoda răsturnă tunul, îngropînd în pămînt mitraliera care se reînsuflețise o dată cu piesa de artilerie.

Un servant care scăpase de glonț a fost prins sub șenile și strivit. Vienescu a întors capul să nu mai vadă spectacolul dezgustător de la cîțiva pași de el...

În capul de pod recent creat intrară tancurile întregului batalion. Cum inamicul se retrăsese, companiile de blindate primiră ordinul să-l urmărească, nepermițîndu-i să se fixeze și nici să se dezlipească. Și celălalt batalion al regimentului avea un ordin asemănător.

În această situație, înaintarea tancurilor românești continua pe două direcții de învăluire, urmărindu-se prinderea germanilor în clește.

Acoperișurile caselor din țiglă ale orașului Milavcek vopseau o parte din cer în cărămiziu. Turlele mai înalte ale cîtorva clădiri tremurau în aerul cald al zilei. Așa cum se putea observa din tancuri, germanii ridicaseră din timp întărituri.

Plutonul lui Vienescu, din care lipsea autotunul lui Sirianu, după ce se alimentă la rîndul său cu carburant și cu muniție, ocupă o poziție centrală pe direcția de atac. Batalioanele de tancuri, cele două, se regrupaseră, luptau acum pe o singură direcție de izbire.

Infanteriștii care forțaseră Hronul fuseseră trecuți în linia a doua, pentru refacere, locul lor fiind preluat de Divizia 141 Infanterie sovietică.

Orașul Milavcek începu să se arate cu o sumedenie de detalii, cu copacii săi înalți, și turlele ascuțite și arămii, decupate pe un cer murdărit de fum.

La început tancurile primiră ordinul să încercuiască așezarea, apoi să pătrundă pe cîteva direcții convergente de atac, să împartă inamicul în grupări mai lesne de lichidat.

Pentru început, artileria sovietică dezlănțui un baraj de foc, o grindină încinsă ce preschimbă terenul din fața urbei într-un peisaj lunar, slăbind considerabil eficacitatea întăriturilor germane ridicate pe cîteva semicercuri de apărare.

Sosi ordinul de înaintare. Cooperau cu alte două plutoane de tancuri și se desfășurau pentru atac, lăsînd spații între blindate, spații acoperite de autotunuri cu foc. Mijloacele de luptă erau însoțite de infanteriști sovietici : formații tactice eficiente în încleștarea cu inamicul...

Privirile lui Vienescu cercetau locurile unde erau ascunse punctele de foc ale nemților. Perforase apărătoarea unui tun anticar german, ucigîndu-i servanții. Un faustpatron împărtăși soarta tunului. Un tanc românesc fu și el incendiat. Tanchiștii coborîră și, adăpostiți în spatele altor blindate, luptară ca infanteriștii.

Străpunseră linia inamică. O mitralieră germană fu sfărîmată de un tanc românesc. Alt tunar fu zdrobit de o șenilă. Ca aievea, i se păru lui Augustin că din țărînă se ridică trupul unui bărbat tînăr, fără uniformă, un trup alb de om pur, îmbăiat în sînge și țărînă, înălțîndu-se spre un nor jos care îl învălui ca un giulgiu...

Atacul continuă. Tancurile plutonului ofițerului Vienescu fixară inamicul pe o nouă cotă. Lupta pozițională mai dură un timp, atît cît le-a trebuit infanteriștilor sovietici ca să dezlănțuie un atac fulgerător din flanc. Schema tactică izbutise. Nemții au fost dați îndărăt. Tancurile mai înaintară o distanță binișoară și-i încolțiră pe nemți între două focuri. Lupta deveni dramatică, fiecare cuib de rezistență fu redus la tăcere. Cădeau oameni din ambele tabere...

O mare parte dintre cei încercuiți, izbutiră să se salveze printr-un ieșind, prin care, cu autocamioane și moto-

ciclete, se retraseră rapid, părăsind o cantitate mare de armament și muniție...

Înserarea întîrzia ca un făcut să mai vină, o înserare așteptată pentru ca valurile ei răcoroase să se aștearnă peste obrajii ostașilor încinși de febra luptei...

Localitatea a fost cucerită a doua zi după lupte grele, germanii dezarmați, iar locuitorii începură să iasă din ascunzători, vădind o explicabilă prudență. Și în jurul Skodei lui Vienescu se adunară cîțiva localnici. Slovacul Honza, a cărui locuință fusese năruită de un proiectil, își degajase intrarea într-un subsol unde locuia cu ajutorul tanchiștilor se împrietenise cu echipajul blindatei.

Pe lîngă Honza se mai strînseseră și alții, care furnizau militarilor români știri importante privitoare la locurile pe unde se mai găseau ascunși germanii în oraș...

În primele ore ale nopții se făcură reviziile tancurilor, aprovizionarea cu muniție și carburant. În noaptea aceea popotarii serviră hrană caldă ; evenimentul s-ar fi cerut stropit cu puțină băuturică. Tot Honza i-a scos din încurcătură. S-a făcut luntre și punte și, trecînd pe la cîteva cîrciumi, s-a întors cu cinci damigene cu vin.

Plutonul lui Vienescu se încartirui în parcul umbros din vecinătatea unei școli, sub ai cărui copaci se odihniră și blindatele.

Servanții bătrînei Skode aveau iar sub picioare teren solid. Vienescu, însoțit de Mocanu, Augustin, Pleșoi și Chiriac, urcară treptele școlii dinspre curte și ajunseră la un culoar luminat. Era cu ei și Honza. Adrian sesiză existența și aici a mirosului creolinei, ca și în școala unde învățase el. Era o curățenie exemplară ; podelele claselor erau date cu bradolină. Spre capătul coridorului era mai multă lumină, și printr-o ușă deschisă, răzbăteau mirosuri de tinctură de iod, de camfor și gemete de oameni suferinzi.

Honza i-a prevenit că germanii amenajaseră în școală o infirmerie, un mic spital de fapt, pentru răniții netransportabili. Așa ședeau lucrurile, aveau să se convingă imediat.

În sala de sport, în fața căreia ajunseseră, fuseseră instalate paturi de campanie și cîteva mese pe care doctorul, plecat acum, operase răniții. Totul era luminos, curat, alb ; spiritul de ordine german era prezent.

Localul amenajat în spital arăta destul de confortabil în comparație cu spitalele de campanie adăpostite în spații improvizate, prin magazii, barăci, hambare, unde cei cu răni grave se odihneau pe paie pînă cînd erau duși, după operație, în locuințe rechiziționate anume. În fine, răniții de aici erau ceva mai norocoși decît alții...

În prima sală în care intrară, pe un perete, atîrna și portretul în culori al Führer-ului. Sub el spînzura un steag german. Mai era acolo, pe undeva, și o cruce roșie, simbolul spitalului. Vienescu ordonă despodobirea zidului de steag și portret. Ordinul fu executat de Pleșoi, care lăsă numai însemnul spitalicesc.

Vienescu urmărea să-și odihnească plutonul peste noapte într-un spațiu acoperit. Noaptea era rece și vîntoasă. Încropi în acest sens un dialog cu Feldwebel-ul în halat, cadru sanitar după aparențe. Folosi germana, cunoștințele sale de germană, dar primi și ajutorul lui Honza care tălmăci improvizat.

— Vreau să-mi încartiruiesc plutonul în sala de festivități, am nevoie de pături și saltele, cu împrumut pentru o noapte. Mîine dimineață le primești îndărăt, la număr.

— Aici este spital, nu hotel. Căutați alt loc de dormit !

Nu se arăta deloc ospitalier neamțul.

— Credeam că se poate discuta cu dumneata omenește.

— Nu este îngăduită o cazarmă lîngă o infirmerie. E pericol de a-mi contamina bolnavii. Este interzis de legile sanitare.

— Ăsta e nebun de-a binelea, se necăji Honza, vorbindu-i în românește lui Vienescu. Ar trebui să schimbi foaia cu el.

— Pleșoi, individul ne crede niște papă-lapte, zîmbi verde Moraru.

— Domnule sublocotenent, își alipi călcîiele Pleșoi. Știu cîteva vorbe de dulce în germană, lăsați-mă să le exersez cu băiatu'.

— Hai să-i dăm şansa să se dezmeticească, îl refuză Vienescu. Spune, se adresă din nou plutonierului, ne dai ceva pe care să dormim şi să ne învelim ? Trebuie să-mi odihnesc oamenii.

— Voi, tanchiştii români întreceţi mult măsura.

Augustin pricepea şi el puţină germană şi îi sări ţandăra.

— Dom' sublocotenent, daţi-ni-l pe mînă. Omu' ne ia peste picior.

— Potoliţi-vă, băieţi ! Ce grad ai în armată, infirmier ? se prefăcu Vienescu neştiutor asupra treptei ierarhice militare a neamţului.

— Tunica e în faţa voastră. N-aţi învăţat pînă acum gradele din armata germană ? Am luptat împreună trei ani şi ceva.

— Lasă dumneata ce-a fost, îi vorbi calm Vienescu. Înţeleg grija dumitale pentru bolnavi, dar conformează-te dorinţei noastre. Care este numele dumitale ?

— Sînt Feldwebel Rudi Müller, şeful acestui spital german ! şi îşi alipi călcîiele bocancilor într-un ţac perfect.

— Uite ce este, *Herr* Feldwebel, adu-ne pături şi saltele imediat !

— Nu primesc ordine de la un ofiţer inamic. Sînt cadru medical, apărat de convenţia de la Haga.

— Feldwebel Müller, te declar prizonierul meu !

— Legile de umanitate vă dictează să-mi lăsaţi libertatea pentru a-mi îngriji răniţii. Apoi, şcoala este ocupată cu spitalul meu.

— Feldwebel Müller, pe frontul de răsărit ai fost ?

— Am fost, ce legătură are cu ce discutăm acum ? !

— Generalul Keitel a scos prizonierul rus de sub jurisdicţia Convenţiilor de la Haga. Acum, aici, pot şi eu să decid ce regim îţi aplic. Hai să isprăvim, *Herr* Müller. Uite, îţi dau cîţiva băieţi să te ajute, să aducă în sală cele trebuitoare pentru odihnă.

— Eu înţeleg că n-am altă ieşire şi cedez. Nu mă pot împotrivi la atîtea arme. Faceţi ce vreţi cu şcoala asta.

Înainte de a se culca, sublocotenentul inspectă micul spital. Erau circa douăzeci şi opt de răniţi, majoritatea netransportabili. În timp ce vorbise cu infirmierul, gemetele se curmară puţin pentru ca apoi suferinţa să nu

mai poată fi stăpînită, oamenii se lăsau pradă nevoii de a-şi despovăra trupul şi sufletul de durere.

Pleşoi şi Chiriac primiră ordin să se ducă pînă la furgonul sanitar sovietic, de unde aduseră pansamente, morfină, sulfamidă şi tinctură de iod, toate solicitate de infirmier.

Sublocotenentul Vienescu se întinse pe o saltea care mirosea a cloroform. Îşi concentră voinţa să adoarmă. I-a fost greu, foarte greu. Ar fi voit să tragă deasupra lui întunericul, să-l folosească ca o cuvertură.

Mirosul creolinei îi reamintea de şcoala unde urmase clasele primare, de sala de şezători, o sală parcă geamănă cu aceasta, cu aceleaşi scaune pe care le aşezau pînă în apropierea scenei; o scenă pe care recitase poezii de atîtea ori, ori cîntase în corul dirijat de profesorul de muzică Dogaru.

Adrian nu luase nici un premiu întîi ; nici o asemenea coroniţă nu i-a înconjurat fruntea. Tudor, atît cît se pricepuse, socotea că premiile nu erau totdeauna răsplata exactă a muncii.

Îşi reaminti de cărţile de şcoală pe care Katarina i le cumpăra toamna, înainte de începerea şcolii, şi i le îmbrăca în hîrtie albastră, lipindu-le etichete cu chenar, pe care el, Adrian le completa cu cerneală.

Zîmbi unui gînd ce-i revărsă o vreme nostalgia copilăriei în suflet. De cum primea cărţile Adrian le citea pe nerăsuflate. Apoi revenea la cărţile împrumutate de la Harold, ori cumpărate de pe la anticari, din economiile provenite din banii primiţi de Katarina pentru gustarea de la şcoală.

Revăzu în vis, pentru că în vis se găsea bătrînul invalid ce poposea în faţa şcolii cu un căruţ, unde pe o tavă avea piftele de cartofi, pudrate cu zahăr, păstrate calde în acea tavă sub care erau cărbuni aprinşi. Fumul ieşea pe micul horn şi acum.

Cîinele invalidului şedea la cîţiva paşi, urmărind copiii care mîncau, aşteptînd cu demnitate bucăţica de chiftea pe care o scutura de praf înainte de a o înghiţi...

Promovase totdeauna cam pe la sfîrşitul primei treimi, din totalul elevilor. Cît despre premianţi, din toţi cei care avuseseră pe cap coroniţa, numai cîţiva terminaseră cîte

o facultate. Majoritatea deveniseră funcționari obscuri, eșuați prin cîte un birou pardosit cu praf.

O anumită zi, tocmai acum cînd n-avea nevoie de ea, se instalase în această sală tot de serbări dintr-un oraș cehoslovac. Avea de recitat o poezie ; nu-și mai amintea autorul, pentru că, pe timpul cînd învățase primele clase primare, învățătorul nu insista totdeauna să rostești și numele poetului.

La șezătoare veniseră sumedenie de părinți. Printre ei Katarina și Tudor, instalați în primele bănci. Adrian era într-a doua, clasa unde învățătoare era directoarea. Poezia sa cu mesaj fusese aleasă de directoare. Un mesaj civic, care nu făcea nimănui rău, nici chiar lui Tudor.

Îi spusesem lui Marin, ia mai lasă sticla-n pace,
Tot gil-gil nu-ți vezi, săracé, nasul roșu de pelin ?
El la mine, ce zici, drace ? Și-ncepu pe drum să joace.

Morala era cusută cu ață albă. O aluzie la cei care întreceau măsura. Tudor rîdea, pentru că Adrian rostea cu nevinovăția lui de copil ceea ce Katarina îi spunea mai în fiecare seară cînd venea afumat.

Adrian se afla în scenă, stînjenit de luminile rampei, de acele beculețe care îi pătrundeau în miezul creierului și pe care n-avea cum să le îndepărteze, iar în spatele acelor luminițe se aflau Tudor și Katarina.

L-am găsit într-un spital. Marine, tu aici, dar ce-i
cu tine ? ! ! Și aștept răspuns și stau.
Sînge el scuipînd în fine ; Toți acei ce minte n-au,
Pat ca mine... !

Au izbucnit aplauze. Multe din femeile prezente erau răzbunate. Mai tare băteau din palme bărbații care se simțeau cu musca pe căciulă. Unele neveste evitau privirile bărbaților, adesea crunte, bănuind că au fost aduși anume să asculte poezia...

Îi sări somnul. Ce-i trebuise lui acest vis ! Se găsea într-o școală primară dintr-un orășel slovac recent eliberat, de unde soldații Reich-ului fuseseră alungați, dar în graba retragerii își lăsaseră Führer-ul și drapelul spînzurați pe un perete. Apoi, în micul ostrov de pace statornicită în orășel, în sala în care poate de asemenea se

organizau serbări cu părinții, Adrian se cufundă în apele blînde ale somnului, alungînd din memorie războiul.

Poposi într-o recreație mare, la școală, așteptînd după doi colegi, să cumpere piftele de cartofi rumenite, pudrate cu zahăr farin, fierbinți, într-o lună de iarnă. Simți dogoarea cărbunilor aprinși ce ardeau molcom sub tavă. Cîinele negustorului ambulant, un cîine potrivit ca mărime aștepta ca de fiecare dată bucățica de piftea. Apăru un sergent de stradă și negustorul șonticăindu-și piciorul de lemn dispăru în vifornită urmat de cîinele care privea cînd și cînd îndărăt...

24

Se apropiau de rîul Zitava. Drumul era rău, desfundat ; fuseseră obligați să atingă cote înalte ale terenului, făcînd deplasări manevriere grele, pentru învăluirea și întoarcerea vrăjmașului.

În două atacuri de noapte rupseseră apărarea inamicului, apoi respinseseră din mișcare contraatacurile furibunde ale acestuia.

Skoda comandată de Vienescu cobora și urca panta înclinată și sinuoasă ; Teofil Chiriac avea aceeași senzație de rău de mare pe care o încercase de mai multe ori în largul portului Constanța.

Aveau ca obiectiv forțarea Nitrei, numai că pînă la acest rîu mai aveau de trecut și Zitava, pe malul căreia se găsiră curînd.

După un bombardament necruțător, combinat, artilerie și tancuri, blindatele trecură dincolo de apă, într-o conlucrare ireproșabilă cu pontonierii și infanteriștii sovietici. Cuceriră orășelul Jitkaty, înfrîngînd unitățile germane adăpostite în spatele întăriturilor.

A doua linie de apărare germană n-a mai putut fi cucerită în ziua aceea : românii și sovieticii fură obligați să se oprească pe aliniamentul atins și să treacă în apărare în vederea declanșării atacului...

A doua zi dimineață, în zori, reluară lupta cu un tir năprasnic de obuziere și branduri. Proiectilele mușcau cu

sete din aliniamentul inamic întărit. În tot cursul după-amiezii s-au dat în continuare lupte grele. Artileria antitanc a ţinut blindatele la respect o bună bucată de timp. Nici infanteriştii n-au putut să se apropie prea mult de întărituri ; germanii, avînd flancurile protejate, se cramponau de poziţii...

S-a hotărît ca tancurile să sprijine infanteriştii sovietici în atac, păstrînd sub foc concentrat punctele germane întărite. Unul cîte unul, cuiburile de foc inamice au fost distruse. Apoi, sub un foc acoperitor, declanşat de autotunuri, plutonul lui Vienescu porni...

Avea misiunea să fixeze vrăjmaşul pe direcţia lui de atac, iar alte două plutoane să-l învăluie din mers.

Manevra a izbutit. Lipsiţi de aportul artileriei anticar, germanii bătură în retragere. Cuiburile lor de mitralieră fură depăşite de tancuri şi căzură pe rînd pradă autotunurilor şi abililor infanterişti sovietici...

●

După ce primiră datele de la cercetarea mobilă a Regimentului 2 Care de luptă, tancurile românilor pătrunseră în noul cap de pod creat de sovietici. Spre dimineaţă, cînd cerul abia se spărsese într-o margine şi pe cînd zorile se revărsau în implacabila şi matinala lor călătorie, valea luă brusc foc.

Artileria germanilor începuse prima, încercînd, printr-o contrapregătire puternică, să lichideze capul de pod de pe malul drept al Nitrei. Skoda lui Vienescu intră în luptă alături de întregul pluton. Vîntul aromat al semănăturilor alunga ceaţa clorotică, la adăpostul căreia se pripăşiseră germanii care-şi ridicaseră întărituri la iuţeală...

După focul de tatonare, se dezlănţui un adevărat iad. Glasuri ascuţite şi repezi de automate se întretăiau cu clănţănitul mitralierelor şi al brandurilor, cu păcănitul ritmat al autotunurilor.

Concertul devenise nesuferit şi pentru cei obişnuiţi cu aşa ceva. Nici o gură de foc nu irosea muniţia. Exista dorinţa obsesivă de a ucide, de a distruge mijlocul inamic de luptă, într-un cuvînt să producă avarii şi pierderi de vieţi omeneşti cît mai mari.

Lupta creştea în intensitate. Priveliştea era grandioasă. Încleştarea avea loc pe o întindere de cîmpie ce se desfăşura armonios în toate planurile depărtărilor. Fuiorul obuzelor colinda bezmetic de la unii la ceilalţi. Chiriac privea prin vizor, minunîndu-se de coloritul exploziv a doi fluturi pictaţi fastidios de natură ce se alergau prin faţa ferăstruicii într-un ritual de cununie diurnă...

Tăcerea instalată o vreme fu sfîşiată de huruitul tancurilor care, susţinute de artilerie, dezlănţuiseră un atac rapid şi incisiv.

Vienescu continua înaintarea, avînd grijă să nu se desprindă prea mult de grosul trupelor. Depăşise un cuib de mitralieră, apoi înlătură din luptă un tun anticar.

Nemărturisita groază de moarte sălăşluia în sufletul fiecărui militar. Teofil Chiriac uitase cu totul de fluturi; cîmpul de luptă devenise tot mai cenuşiu, un cenuşiu combinat dintr-o infinitate de semitonuri, apoi cenuşiul acela se ridică în eter.

Tancul urca o pantă abruptă, cu pămînt argilos care se lipea de şenile; traversau un deal cu o înălţime apreciabilă, acoperit ici-colo cu stînci şi brazi semeţi, deal presărat cu case solitare, drapate în vegetaţie.

Coborîră un drum povîrnit, trecînd pe lîngă zidul crăpat al unei construcţii.

Germanii se retrăgeau pe noi poziţii, dezlipindu-se treptat de atacanţi şi apărîndu-se cu o ariergardă abilă, cu misiunea de a întîrzia urmăritorii, cu care angaja lupte violente, pentru ca în acest timp cît mai mulţi militari să poată ieşi din punga ce tot se îngusta.

Sosi noaptea. Trebuiau să treacă dincolo de deal, apoi să pătrundă într-o strungă, să cadă germanilor în spate. Două plutoane de tancuri primiră ordin să escaladeze masivul muntos din dreapta trecătorii, printre care şi cel comandat de Vienescu.

Urma să fie folosită o cale cercetată în timpul zilei de patrula mobilă de recunoaştere a românilor. Inamicul trebuia prins între două focuri, al românilor şi al sovieticilor, care asaltau curmătura la începutul ei dinspre est.

În misiunea respectivă, li s-au alăturat şi două transportoare blindate date de batalion.

Drumul forestier era abrupt și desfundat, aproape impracticabil, dîndu-le mult de furcă. Au fost nevoiți să improvizeze punți de trecere peste porțiuni de teren prăbușite, folosind bușteni și cabluri...

Dimineața porniră pe panta ce cobora destul de abrupt, la fel ca la urcare, de la cota 1300 de metri, printr-o vale împădurită. Soarele se ridicase bine pe cer, lumina astrului deveni tot mai puternică, repartizînd culorile de negru și alb, alteori de cafeniu și violet pe siluetele pinilor și ale stejarilor...

Cînd lupta în trecătoare era în toi, tancurile căzură în spatele vrăjmașului, tăindu-i retragerea. Germanii luptară pînă la ultimul om, pînă la ultimul cartuș, ca și cum, pentru ei, atunci ar fi început războiul, întîrziind cît s-a putut înaintarea românilor și sovieticilor...

În faptul serii ajunseră în fața unui orășel. Localitatea aducea cu un tablou pictat în violaceu. Desenul și culoarea erau obținute dintr-o multitudine de tonuri, din tente aplicate prin tușe mărunte, suprapuse. Soarele, ostenit de alergătura de pe cer, căzuse după un clin al orizontului. Conform semnelor ce li se arătau, germanii se ambiționau să nu cedeze orașul. Scoseseră pietrele din pavaj și ridicaseră cu ele baricade. Întinseseră și rețele din sîrmă ghimpată. În locuri greu de reperat amplasaseră tunuri anticar și faust-patron-uri.

Ar fi fost de preferat să se fi așteptat zorile, pentru că două autotunuri care încercaseră să pătrundă fuseseră rapid incendiate.

Deși văzduhul nu era prea sigur, cîteva avioane românești de vînătoare și bombardament atacară inamicul mitraliind și aruncînd bombe de calibru redus, producînd apărătorilor pierderi însemnate...

Ordinul sunase limpede: pînă dimineața orășelul trebuie cucerit. A doua zi urma să se pregătească traversarea Vahului, o apă lată de aproape o sută de metri, trecerea neputîndu-se face decît pe pontoane și, cu siguranță, sub focul aviatorilor și artileriștilor germani.

Numai că aviatorii români aruncară peste așezare parașute luminoase, aducînd aici o dimineață timpurie, la

limpezimea căreia atacanții puteau localiza inamicul. Casele și arborii căpătară înfățișări de fantasme.

Infanteriștii sovietici deschiseseră de cîtva timp focul, făcînd salturi repezi și scurte, sub acoperirea blindatelor și armelor automate. Într-un avînt greu de stopat, pătrunseră pe străzile orașului. Escaladară garduri, cuceriră poduri de case, trecură ca pisicile pe șarpante repezi, intrară în subsoluri, scoțînd din coclauri abia accesibile un inamic încăpățînat, jurat să nu cedeze, să nu piardă și care, totuși, treptat-treptat înțelegînd că nu mai are de ales, părăsea terenul...

Tancurile și autotunurile intrară și ele în localitate, lichidînd cuiburile de mitraliere inamice ori tunurile anticar, luptînd pas la pas cu sovieticii.

A doua zi, bătălia a continuat și mai aprinsă. Sovieticii și românii cîștigau teren anevoie, învingînd și respingînd un adversar încă puternic, dîrz, curajos, abil, ce se bătea cu disperare, ce nu se ferea de moarte, uneori căutînd-o. Tanchiștii, mulți dintre ei, luptară în numeroase situații și ca infanteriști...

În după-amiaza celei de-a doua zile, după ce în prima ei parte germanii își intensificaseră contraatacurile cîștigînd și ceva teren, trebuiră pînă la sfîrșit să cedeze și să se retragă.

La adăpostul blindatelor, infanteriștii și geniștii sovietici se infiltrau pînă la locurile inamice întărite. Vîrfurile înaintate ale tanchiștilor și infanteriștilor atinseră ultimele case ale orășelului. În față, cît vedeau cu ochii, urma o vale împădurită și de dincolo de ea, ajungea pînă la ei răsuflarea răcoritoare a Vahului....

Veni o altă noapte. Orașul era iar luminat de sus, iar siluetele militarilor ce se pîndeau într-o luptă surdă, perseverentă, neiertătoare, jucau contorsionate pe fațadele clădirilor, pe garduri, crescînd ori scăzînd, scurtîndu-se ori alungindu-se, alcătuind un joc halucinant de lumini și umbre care, nu se știe prin ce efect al apei morții, se reflectau în pînzele cerului, la orizont, deasupra apei Vahului...

O casă, în care germanii se fortificaseră, astfel că sovieticii nu puteau pătrunde, fu supusă loviturilor unui tun. După primele proiectile, practic, la acel număr al

străzii nu mai exista nici un imobil. Rămăsese în schimb un morman de dărîmături cu miros de canal, de sub care, cînd și cînd, răzbăteau înjurături într-un argou cazon.

Skoda Tx-31 se răfui cu inamicul ascuns într-o altă clădire. Mocanu trăsese, la ordin, trei obuze. La ultimul, întreaga construcție se ridică, ca înălțată de o mînă uriașă, apoi locuința se umflă, luă forma neregulată a unui poloboc cu cercurile plesnite și crăpă în punctul culminant al ascensiunii, apoi se dezagregă, împărțindu-se și revenind la sol, împroșcînd în jur cu moloz și pulbere de nisip...

Blindata lui Vienescu se găsea pe strada Solanek, luminată de un tanc românesc care ardea. N-ar fi trebuit să zăbovească pe acolo, pentru că la numai cîteva secunde după ce au fost descoperiți, porni spre ei o flacără albăstrie ca o coadă luminoasă de cometă.

Întunericul oblăduitor i-a ajutat însă. O a doua lovitură se îndreptă spre Skodă, dar și de data asta vrăjmașul a ratat ținta.

Un al treilea proiectil n-a mai sosit, deși tanchiștii nu aveau nici un merit. Rafala unei arme automate trasă dintr-o lucarnă, după cum au observat ulterior, redusese inamicul la tăcere.

În sfîrșit, luminară cu farul tancului locul de unde plecaseră proiectilele și descoperiră doi nemți atîrnînd peste un zid scund, prăbușit, alături de țeava antitanc.

Punctele germane de rezistență au fost cucerite unul după altul. Orașul intră în miinile eliberatorilor...

Împușcăturile încetaseră în orășel, și se instalase o liniște de parcă niciodată nu se trăsese cu arma pe acolo. Locuitorii, și ei greu încercați, începură să iasă de prin ascunzători. Trăiseră zile și nopți de coșmar, așteptînd clipă de clipă să fie alungați naziștii...

Militarii germani care supraviețuiseră, printre care numeroși și ușor răniți, părăsiseră strada principală păziți de infanteriștii sovietici, cu destinația gara apropiată, unde urmau să fie triați. Morții erau adunați pe trotuare, așteptîndu-se mașinile mortuare...

La ora amiezii, tanchiştii erau încolonaţi în faţa unei marmite din care marmitierul, un carelian, le deşerta în gamele caşa îndulcită cu zahăr şi pîine cazonă.

— Haraşo, haraşo, tavarâş offizier ! răsturnă el polonicul vîrfuit cu arpacaşul fiert şi îndulcit, în gamela ofiţerului Vienescu.

Carelianul era asistat de un sergent-major rus, cu o figură aspră, care scotea dintr-un sac colţucul de pîine, vigilent să nu ia careva de două ori, pentru că avea porţiile socotite riguros.

— *Hitler kaput, Reich kaput*, scoase un altul un salam din sin, pe care îl rupse în două, dîndu-l românilor. Tanchist român *haraşo !*

— Ce zice Ivan ? îl descusu Chiriac pe Augustin.

— Nu ştii pînă acum ce înseamnă *haraşo* şi *kaput ? ! !*

— Cunosc, dar vroiam să te aud. De astă-noapte n-ai mai scos o vorbă. Credeam că ţi-au luat graiul şi auzul zgomotele din tanc.

Se aşezară pe marginea unui trotuar şi mîncau caşa. La cîţiva paşi mai încolo, morţii încă mai zăboveau în aşteptarea camionului. Pe obrazul unui german, Vienescu citea parcă întreaga desnădejde a militarului înfrînt. Murise cu ochii deschişi, doi ochi apoşi, privind fix spre un nicăieri...

Terminară de mîncat şi-şi spălară gamelele la un hidrant lăsat deschis. Echipajul Skodei Tx-31 gusta aroma unei ţigări pe acelaşi trotuar eliberat între timp de morţi. Totul arăta altfel, parcă niciciînd nu existaseră cadavre la cîţiva paşi de ei.

O tînără, însoţită de o alta, a întins spre tanchişti un buchețel de toporaşi. Prima avea ochii mari, căprui. Vienescu le-a zîmbit, mulţumindu-le, folosind cele cîteva cuvinte germane ştiute.

— *Danke schön, Fräulein.*

— *Bitte schön, Herr Kamerad Offizier.*

— Cînd părăsiţi oraşul ? li se adresă într-o română aproape exactă aceea care tăcuse, plecîndu-şi privirea.

— De ce n-aţi vorbit în româneşte de la început ? !

— Am vrut să vă fac o surpriză plăcută. Cred că am izbutit...

— De unde ştiţi româneşte atît de bine ?

Chiriac, Augustin, Pleșoi și Mocanu, văzîndu-și comandantul discutînd cu cele două tinere, se abținură să glumească.

— Am locuit în nord, în Bucovina. Tata este bucovinean, mama austriacă. Războiul ne-a prins la niște rude

— Cum vă numiți ?

— Eu sînt Franka, prietena mea se numește Zuska. Sîntem verișoare de gradul doi. Ne înțelegem foarte bine.

— Zuska este germană, vorbește bine nemțește din cîte înțeleg.

— Este cehă, din Praga. Acum stă la mine. Au prins-o luptele aici. Acum nu mai poate ajunge acasă. Voi cînd porniți după germani ?

— Pentru ce graba asta ?

— Să se poată duce Zuska acasă. Nu știe nimic despre ai săi. Ultimele zile au fost un coșmar. Nu pricepeam cine este învingător și cine este învins.

— Cred că te bucuri că am ieșit noi biruitori ? !

— Bineînțeles, spuse Franka și își schimbă greutatea pe celălalt picior. Ne-am săturat de germani. Abia așteptam să fie goniți.

— Dar germanii sînt bărbați manierați, chipeși, interesanți !

— Nu glumiți cu mine. Ne-am săturat de ei, ca stăpîni. Afară de asta, de cînd ne-au ocupat țara, ne-au rechiziționat casele, atelajele, au luat aproape toată mîncarea din oraș să-și hrănească soldații, iar noi ședeam ore întregi pe la cozi să cumpărăm pe cartele pîine și marmeladă. Pe deasupra, erau aroganți, mergeau pe stradă țanțoși ca păunii.

— Cîți ani ai, Franka ?

Fata roși. Întrebarea părea că nu-i face plăcere.

— La toamnă împlinesc șaptesprezece ani.

Echipajul Skodei s-a retras discret. Discuția avansa, devenise amicală, ofițerul lor părăsise tonul cazon, modula altfel cuvintele, privirea îi lucea, avea în ea un fel de 'vino-ncoa'.

— Ești domnișoară în toată puterea cuvîntului !

— Abia așteaptă să devină majoră, chicoti Zuska.

— Va sosi şi ziua aceea. Pînă atunci terminaţi-vă şcoala, învăţaţi bine, să vă faceţi o carieră, le spuse el serios.

Pe lîngă ei trecu camionul mortuar ce adunase pe cei căzuţi în luptă de pe o altă stradă. Copitele cailor clămpăneau parcă un ritm dureros.

— Caii nu prea par mulţumiţi de misiunea ce le-a fost încredinţată.

— La ce te referi, Franka ? fu surprins de observaţia fetei.

— Au în priviri o infinită tristeţe. Rar tare nenorociţi.

— Animalele de povară au de obicei o asemenea privire.

— Da, dar pe mine m-au impresionat.

— Urmezi la liceu, Franka ?

— Sînt în ultima clasă.

— Şi verişoara ta, Zuska ?

— Tot în ultima, vorbi Zuska pentru ea. Eu învăţ la real.

Îi răspunsese în germană, Franka traducîndu-i întrebarea lui Adrian. Zuska era puţin încurcată, toată discuţia o purta vară-sa.

— Uite, pentru că în tanc florile voastre s-ar ofili, vi le restitui. Voi ştiţi să le îngrijiţi mai bine ca noi.

— Le-am cules pentru voi. Sînteţi cei care aţi luptat pe strada Solanek, unde locuim. V-am recunoscut după iniţialele tancului.

— Deci, aşa ! Sîntem cunoştinţe mai vechi.

— Mi-a fost teamă pentru voi. Din adăpostul nostru am văzut lupta. Ştiam de militarii germani care vă pîndeau. Aţi avut noroc cu bunicul, care a tras în ei.

— Mi-ar face plăcere să-l cunosc, Franka.

— Este la primărie cu alţi oameni din oraş. Vor să prindă pe cei care au colaborat cu germanii în aceşti ani şi au făcut atîta rău oamenilor.

— Atunci să-i mulţumeşti bunicului din partea noastră.

— Tu cum te numeşti ?

— Sublocotenent Adrian Vienescu.

— Numele tău mic este evocat în cartea de istorie.

— Eu n-am nici un merit. Tatăl meu mi l-a ales.

— Eşti din Bucureşti ?

— Ai ghicit.
— Dacă ajung vreodată la tine în oraş, am să te caut.
— Bucureştiul este mare. N-are să-ţi fie tocmai uşor.
— Am să întreb la cazarma de tancuri cine a fost în tancul Tx-31.
— Ar fi o cale. Ar mai trebui să mă întorc şi viu din acest război.
— Dacă păstrezi toporaşii, ei au să te ferească de moarte.
— Bine, aşa am să fac.
— Eşti căsătorit, Adrian ?
— Nu. Dar pentru ce trebuie să ştii ?
— Ai desigur iubită...
— M-am înţeles cu o fată să mă aştepte. Nu crezi că întrebările tale au depăşit un anumit prag ?
— Dacă pînă ajung eu în Bucureşti, tu te căsătoreşti cu ea, am să aflu şi nu te mai caut. Soţia ta poate să fie geloasă. Nu-mi plac dramele.
— Termină-ţi mai întîi şcoala. Uite adresa mea din Bucureşti. Să-mi scrii după ce ţi-ai luat bacalaureatul. Sper să aibă cine să-ţi răspundă.

Fetele îl părăsiră. Echipajul asistase mut la discuţie. Cînd s-a apropiat de comandant, nici unul n-avea privirea insinuantă. Adrian s-a ferit să facă vreun comentariu. Era şi el puţin contrariat de felul cum decursese conversaţia cu Franka.

Urmat de tanchişti, se deplasă la capătul străzii Solanek. Fetele înaintaseră mult. Franka şi Zuska păreau tare departe şi mici. Le văzură intrînd într-o casă, în apropierea tancului românesc avariat grav, de care se apropia un transportor blindat.

Fetele s-au mai întors o dată. Apăru din direcţia opusă un bărbat înalt, drept, în etate. Probabil bunicul, cel care trăsese în servanţii faust-patron-ului. Le-au făcut toţi trei semne cu mîna, după ce fetele schimbară cîteva cuvinte însufleţite cu el. Tanchiştii au răspuns în acelaşi mod. Apoi s-au întors la Skoda lor...

Îşi întinseră foile de cort pe trotuar, ca să fure cîteva ore de somn. Ziua trecuse repede. Restabiliseră starea iniţială de pregătire a mijlocului lor de luptă.

Mai trecură pe strada Solanek, dar fetele nici pe la fereastră nu s-au mai arătat. Își petrecură timpul refăcindu-și, pe cît era posibil, înfățișarea, s-au bărbierit pe rînd în oglinda lui Mocanu, s-au spălat la o cișmea, și-au periat hainele, mai-mai să le lustruiască, iar la sfîrșit, după lăsarea întunericului au luat masa de seară apoi s-au pregătit de odihnă.

Afară era călduț, aerul era îmbălsămat de mirosul florilor timpurii de liliac. În acel aer tanchiștii își răcoreau obrajii supți de neodihnă și luptă.

Într-un pom, ciripitul drăgăstos și gureș al unei familii de vrăbii amintea oamenilor trîntiți pe jos că viața își urma cursul. Cînd și cînd, piuitul puilor ce suspinau în somn părea să exprime mulțumiri celor de pe foile de cort, pentru liniștea lor acum asigurată de tanchiștii de la care ajungea la cuib mirosul pulberei negre, al fumului și al unsorii.

25

Însoțit de echipajul său, străbătu Maximilianstrasse, venind dinspre Alter Botanicher Garten, pentru a le face pe plac servanților care insistaseră pentru o mică plimbare.

În față li se deschidea, sobru Maximilianbrüke. Trecură peste pod și ajunseră în Max-Weber-Platz, de unde, apucînd-o la dreapta, în imediata apropiere a Kirchenstrasse, se afla berăria.

Zgomotul și fumul de țigară se amestecau cu mirosul efectelor cazone, cu cel de alcool, și de apă de colonie ieftină, și toate i-au întîmpinat de la intrare.

Abia s-au așezat și de masa lor s-au apropiat două tinere, obișnuite ale localului. Locotenentul Reder se făcu că nu le observă. Martin Junker, ochitorul-trăgător, și Feldwebel-ul Konrad Marssel în schimb intrară în vorbă cu ele, oferindu-le cîte un scaun.

Harold se prefăcu mai departe indiferent. Discuția n-a durat prea mult și cocotele îi părăsiră. Chelnerul aduse

un al doilea rînd de bere tanchiştilor, care tot nu căzuseră la o înţelegere asupra a ceea ce aveau să mănînce.

Berea era cam apoasă, sigur fusese înmulţită de barman pentru a putea servi mai mulţi clienţi în momentele respective de criză.

Fumau şi beau bere într-un spaţiu tot mai saturat de aburii băuturilor şi de fumul ţigărilor. Barul era înţesat cu militari.

Profesioniste drăguţe intrau şi părăseau localul însoţite de amatorii cu care se înţeleseseră asupra preţului, după ce băuseră cocoţate pe scaunele înalte, rotative, alături de clienţi prezumtivi.

Chelnerul, chemat de Roder, se postase în spatele lui ; părea că nu va părăsi locul fără să ia comanda.

— Doriţi o gustare la bere, ori să vă servesc prînzul ?

— Să fie ceva cald preparat la iuţeală, opină Harold. Sîntem grăbiţi *Herr* chelner.

— Vă fac la iuţeală cîrnaţi bavarezi, friptură de porc sau mîncare bavareză cu varză dulce. Vă pot prepara şi ceva austriac, de pe meleagurile Führer-ului nostru drag : un şniţel vienez, o salată de peşte ?...

— Aveţi atîtea bunătăţi, că mi se face rău, surîse rece Harold. Nu văd pe nici o masă ceva din tot ce-aţi înşirat aici !

— *Herr Leutenant*, noi apreciem şi sprijinim uniforma militară, trupele noastre de elită. „SS"-ul, după părerea patronului, şi mai ales voi, tanchiştii, veţi cîştiga războiul. Fulgerele voastre îi vor topi pe toţi inamicii.

— Am auzit ce bunătăţi aveţi pe aici, lasă-ne să ne hotărîm.

— Mă chemaţi. N-avem pentru oricine asemenea preparate. Carnea o dăm numai celor mai buni fii ai Reichului. În primul rînd militarilor de pe front. Ei duc greul războiului.

— Ce zici, *Herr Feldwebel*, chelnerul ăsta pare un mare patriot. Se vede după consideraţia ce o poartă uniformei noastre.

— Să nu ne arate numai o falsă simpatie, iar în realitate să aibă o părere contrarie, hrănită de alte credinţe, *Herr Leutenant*.

— Ăştia sînt cei mai periculoşi, *Herr Feldwebel*.

— Aşa e, *Herr Leutenant*. Pe ăştia n-ai de unde să-l apuci, dar, mai devreme ori mai tîrziu, tot se demască şi atunci...

— Hai să hotărim ce mîncăm. Ce părere ai, caporal Schmidt ?

Friederich Schmidt era originar din Köln, era mecanic-auto de meserie. Bătea la 27 de ani. Fusese încorporat, instruit şi făcuse campania din Polonia, apoi în Franţa şi Iugoslavia. Luptase aproape trei luni cu americanii şi canadienii, începînd cu încleştările de pe „Zidul Atlanticului" şi după aceea îl transferaseră de la Wehrmacht la divizia de blindate „SS" Totenkopf. Fusese rănit, spitalizat, se vindecase, acum făcea parte din echipajul lui Harold Reder. Era însurat cu Agathe Einholtz, o farmacistă din Dessau, cunoscută într-o permisie. Agathe urma să aducă pe lume un copil. La ultima permisie petrecuse cu ea două săptămîni într-un sat, feriţi de bombardamentele de noapte ale anglo-americanilor. S-au întors rapid în Dessau, Agathe fiind rechemată la serviciu. Acum, cu degetul muiat în bere, Schmidt scria iniţiala „A", de la Agathe.

— Ceva rapid, *Herr Leutenant*. Un cîrnat cu varză călită ar fi ceva nemaipomenit. Varza dulce nu-mi place, chiar dacă ne aflăm în patria bavarezilor.

— Dacă Schmidt recomandă cîrnatul, mă înscriu şi eu, îşi dădu adeziunea Konrad Marssel, care părea indiferent la ce i se va pune pe masă.

Feldwebel-ul Marssel ajunsese la treizeci şi ceva de ani. Luptase pe mai toate fronturile. Era thuringian. Credea în Germania Mare, în geniul lui Hitler. Intrase în N.S.D.A.P., apoi în „S.S.". Avea două fetiţe, pe Margit şi pe Eva. Soţia sa, Inge, o bună germană, gospodină, femeie de treabă, harnică, credincioasă, lucra ca vînzătoare într-o papetărie.

— Soldat Alfred Junker, ce vrei să mănînci ? îl chestionă Harold.

— Dacă şi *Herr Feldwebel* îi face cheful lui Schmidt, trec şi eu de partea majorităţii. Tot cîrnat, domnule locotenent Harold.

Chelnerul aduse comanda, făcînd cu greu loc farfuriilor pe tăblia mesei, înghesuind paharele de bere, urîndu-le tradiționalul : „*Mahlzeit !*".

Uniforma neagră a tanchiștilor, cei doi „SS", ca niște fulgere, atrăsese atenția. Mulți îi priveau ușor ironic. La început, cînd victoriile Germaniei se țineau lanț, uniforma asta era socotită o culme a eleganței masculine și o îmbrăcaseră chiar și germani distinși, unii din familii bune. După înfrîngerile de pe front, uniforma brună se depreciase, prestigiul ei scăzuse enorm. Dar, din lipsă de arieni pur-sînge, fuseseră îmbrăcați și așa-zisele „corcituri", care nu mai erau prototipurile de mîine ale populației germane, superoamenii...

Erau în berărie indivizi care priveau admirativ și încrezători pe tanchiștii diviziilor blindate „SS". Aflaseră, cine știe de unde, că aveau în dotare ultimul prototip de tanc : Tigrul regal de tonaj foarte greu, căruia nici Boozuka americană — se zvonise — nu-i putea străpunge platoșele de oțel.

— Mai luăm un rînd, domnilor camarazi ? îi consultă Reder.

Chiar și Alfred Junker, cunoscut că nu-i plăcea berea — băutura tradițională germană — se alătură întregului echipaj.

— Este răcoritoare, deși nu aduce cu berea băută în grădină, în vecinătatea unui liliac înflorit, face totuși bine la cîrnatul ăsta puțin cam sărat.

Alfred Junker ajunsese la 26 de ani. De cînd fusese încorporat într-un divizion de tancuri și pînă în ziua aceea, sfîrșitul lunii martie 1945, luptase tot timpul, cu mici întreruperi. Făcuse parte din *Afrikakorps*, la fel ca și Harold. Ajunsese în Răsărit, tot alături de acesta. Unitatea i-a fost retrasă în Germania pentru refacere și soarta decisese să-l reîntîlnească pe Harold. Acum făcea parte din echipajul lui. Junker era îndrăgostit de Gerda, recepționera unui hotel din München. O cunoștea dinainte, pe cînd Gerda era încă o fetiță. La ultima permisie observase că fata înflorise. O ceruse de soție. Părinții ei s-au opus și atunci s-au logodit în taină. Cele două fulgere de pe petlițe o înfricoșaseră pe mama Gerdei, iar tancul li se părea a fi un sarcofag pe șenile...

Urmau să achite nota şi Harold chemă chelnerul. Consumaţia era calculată şi plăti din soldă cu bancnote nou-nouţe, recent emise de Reichbank. I-a lăsat un rest mare celui care le servise bunătăţile.

La ieşire s-au înţeles ca, după trei ore, să se reîntîlnească la podul Ludwigbrüke. Nu se admiteau întîrzieri.

Harold se despărţi de echipajul său, din care lipsea radiotelegrafistul Franz Gründstein. Ochise el mai de mult un bar de zi populat cu fete frumoase, nu departe de Blumenstrasse. Intră şi comandă un coniac franţuzesc. I s-a servit băutura dintr-o sticlă dosită sub tejghea : o captură, cu siguranţă.

După nici cinci minute, se apropie de el o fată subţire la corp, fardată ţipător, cu mult bordo pe pomeţi, cu sînii mari şi şoldurile subţiri. În timp ce se urca pe scaunul înalt al barului, îşi aprinse o ţigară lungă cu un gest imitat de la vreo stea de cinema.

— Vă place acelaşi coniac ca şi mie, *Herr Leutenant.*

— Este o simplă întîmplare, *Fräulein* ?...

— Lizzy, *Herr* ?...

— Harold Reder, este numele meu trecut în acte. Dumneata ?

— Lizzy este numele meu pentru acest bar.

— Dar în afara acestui loc ? Cum te numeşti de fapt ?

— Gertrude. Dar să lăsăm prezentările, nu mă mai descoase. Fiecare poate înşira o poveste cît de cît credibilă. Venisem să te întreb dacă vrei să facem puţină dragoste ?

— Pentru ce altceva aş fi intrat aici ?

— Nu fi răutăcios, Harold. Ce v-aţi face voi, militarii, fără noi ? Şi, de altfel, nu pari deloc o victimă inocentă. Nu barul acesta te duce la pierzanie, ci moravurile de aici.

— Începi să devii interesantă, Gertrude. Eşti angajata localului ?

— Nu. Sînt flotantă. Vin numai incidental, ca şi acum.

— Mai există şi alte modalităţi, mai onorabile de a-ţi cîştiga existenţa ?

— Pe ce lume trăieşti, omule ? Oamenii ocupaţi şi cu bani n-au timp de irosit cucerind o femeie. Eu sînt gata

cucerită. Ofițerii, cum ești tu, n-au timp de pierdut. Pricepi ?

— Nu-ți priesc, se vede, programul și munca într-o fabrică.

— Facem prea multă teorie. Mai bine comandă-mi un coniac.

Harold se conformă. Femeia aducea întrucîtva cu Brigitte Elpert. O lăsase în România, pentru că nu-i sosiseră actele.

— Pentru ce bem ? ridică paharul femeia.

— Că ne-am cunoscut, pentru tine și pentru viață !

Sorbiră amîndoi pînă la sfîrșit lichidul auriu, privindu-se în ochi. Harold mai comandă. Gertrude era plăcută și pe deasupra isteață.

— Unde locuiești ? o întrebă Harold în ușa barului.

— La zece minute de mers pe jos. Am însă abonament la un hotel pentru o cameră. Nu este cine știe ce, dar acum, cînd atîtea locuințe sînt distruse de bombardamente...

Gertrude nu părea să fie prea cunoscută, ori münchenezii erau niște oameni discreți. Mergeau unul lîngă celălalt. Era o fată citită ; terminase chiar liceul. Logodnicul și-l pierduse în luptele cu partizanii lui Tito, în Herțegovina. Nu părea prea afectată.

Intrară într-un hotel de mîna a treia, cu geamurile lipite cu benzi de hîrtie. La recepție, Gertrude primi o cheie de un tip arhaic, cu tăbliță pe care era ștanțat un număr. Recepționerul îi ceru lui Harold chiria pentru o zi, făcîndu-l atent că este vorba numai de o oră. Îi solicită și legitimația.

— Vă înregistrăm numai, nu vă reținem actul. Mulți ofițeri se îmbată, fac gălăgie, și-i deranjează pe cei luați în pensiune.

— Drept cine mă iei, domnule portar ?

— Acum au intrat în „SS“ și germani de la periferia Reich-ului.

— Măsoară-ți cuvintele ! Tot ce spui se întoarce împotriva dumitale. Îți fac onoare că intru în șandramaua asta.

Portarul se intimidă. Era un om în vîrstă, un german de modă veche și nu prea îi avea la inimă, este adevărat, pe „SS"-iști.

Gertrude urca ușurel scara de lemn. O urmă fără tragere de inimă. Treptele scîrțîiau agasant. Ajunseră la o ușă și fata răsuci cheia în broască. Intrară. Încăperea era modestă, cu podea de scîndură vopsită în cafeniu. Pereții, tapetați cu un model cu sturzi. Patul din metal, avea o tăblie înaltă pe care ședea cocoțat un teuton în armură. Somiera, deasupra cu o saltea afinată în care dispăreai aproape, nu-l îmbia mai deloc. Pe un scaun, un lighean de porțelan și o cană înaltă cu mori de vînt și fete olandeze în port tradițional. Cana era plină cu apă de culoare rozalie, care trăsnea a hipermanganat de potasiu. Pe masă, într-o sticlă pîntecoasă, zice-se cu apă bună de băut, lui Harold i se păru că vede mormoloci. Lîngă sticlă, un patefon englezesc, cu binecunoscuta emblemă a discului — cîinele care ascultă goarna unui gramafon și alături, textul cu majuscule : „His Master's Voice".

Fata puse pe taler placa așezată la îndemînă. Ar fi trebuit să ia poziție de drepți, să salute și să cînte și el : „Horst-Wessel". Harold a săltat brațul patefonului, oprind rotirea discului.

— Din ăștia-mi ești, domnule ofițer „SS" ?! Devii interesant.

— Altă placă nu ai ? Nu este locul pentru imn.

— Bine, bine. Nu te știam atît de conformist. Asta sper că îți va conveni, și scoase din șifonier alt disc, învelit în țiplă.

După primele acorduri, Harold tresări plăcut surprins. Văzuse filmul în Africa, ori în Italia, nu-și mai amintea unde. Era vorba de „Serenada din Valea Soarelui". Parcă îi avea în față pe Sonja Henie și John Payne. Da, era sigur acum. Îl vizionase la București, într-o permisie, cu Adrian Vienescu, înainte ca acesta să plece pe front. Gertrude fredonă un vers, de care își aminti și el foarte bine.

— „Spune, hamal, unde e *Chattanooga Choo-Choo*"...

Locotenentul se relaxă. Se simțea chiar bine. Un bine de unde începea nesiguranța. Își descheie tunica la nasturi. Privirile sale căpătaseră un luciu ciudat.

— Deci așa, *Herr Offizier* „SS" ? ! Îți place muzica americană ? !

— Gertrude, nu facem aici politică. Ora asta a și zburat...

Harold se simțea bine pentru că își amintise de Brigitte. Și de ce tocmai acum ? Pentru că în după-amiaza aceea a mers cu el acasă și s-au iubit. Era prima dată. Și acest lucru nu se putea uita ușor. A ținut să-i cumpere flori Hannei, mamei sale, care era dusă la o vecernie la Sfîntul Iosif, la catedrală.

Aduse acul din nou la începutul unei spire. Gertrude aștepta îmbrăcată, așa cum venise. Ședea pe pat, puțin intrigată.

— De ce nu preiei inițiativa ? îl somă aproape.

— Dacă ai să te dezbraci, am s-o preiau. Așa, cum ? !

— Dar nu-i timp de așa ceva. În orice clipă poate suna prealarma. Adăpostul cel mai sigur este la douăzeci de minute de aici.

— O romancă nu m-ar trata astfel. Și acolo sînt bombardamente.

— Harold, au trecut treizeci de minute. Fii rezonabil.

— Scoate-ți măcar sutienul.

— Of, *mein Gott !* De unde ai luat apucăturile astea ? Izbuti să-și scoată la iveală sînii. Să nu-i atingi. Îmi alăptez copilul...

Totul se terminase. Ce căuta Gertrude aici cînd avea un copil de țîță ? ! Ce făceau autoritățile de nu o ajutau ? Tatăl copilului murise în luptă cu partizanii. Gertrude era ariană curată, ar fi trebuit ajutată. Ori ca e fier rău ? Dar ce-l interesau pe el toate astea ? Irosise niște bani, dar ăsta nu era un motiv să disece firul în patru.

— Tatăl său este tot münchenez, ori mai bine zis a fost.

— De ce n-ați folosit anticoncepționale ?

— Harold, te prefaci, ori uiți că folosirea acestora constituie un atentat împotriva Reich-ului ? ! Rudolf era un blond veritabil, un arian curat...

— Hai să ne îmbrăcăm și să liberăm camera.

— Uite ce e, ai început să-mi placi. Ne vedem la bar pe la miezul nopții. Ori, mai bine, ne întîlnim direct aici.

Cu banii pe care mi i-ai dat, petrecem toată noaptea, dacă n-are să fie bombardament. Dar, spune-mi, ești german de aici, ori de pe unde ? Ai un accent aparte.

— Sînt de la periferia Reich-ului. Din grupul etnic german din România. Acolo m-am născut și am crescut.

— Ciudat. De români se aud lucruri bune. Balcanicii sînt de pe acum singurii bărbați pe care te mai poți bizui.

— N-am să pot veni la noapte. Unitatea mea pleacă mîine pe front.

— Atunci, așteaptă. Cobor să plătesc pentru două ore. O bună germană nu-l lasă să plece pe un ofițer de tancuri care are complexe, mai ales că eu le-am provocat. Ești un tip cerebral și ai nevoie de timp.

— Gertrude, lăsăm lucrul acesta pentru după război. Sînt așteptat de oamenii mei...

Tanchiștii de pe blindata SS-250, de sub comanda lui Harold Reder, s-au întîlnit cum fuseseră înțeleși la podul Ludwigbrüke. Harold a sosit în ultima clipă, din cauza Gertrudei. Reușise pînă la urmă să-l determine să rămînă. Apoi, tot ea, i-a comandat o mașină de piață și l-a condus pînă la locul întîlnirii. Harold a oprit mașina în fața unei cofetării, de unde a ieșit cu o cutie uriașă cu bomboane de ciocolată, cumpărată la suprapreț ; era o marfă adusă pe sub mînă din Elveția.

O bătrînică vindea narcise în ușa cofetăriei ; i-a luat toate florile din coșul femeii. S-au sărutat la coborîrea din taxi în fața unui echipaj amețit de frumusețea Gertrudei, pe care o și considerau logodnica lui Harold. Marssel putea jura că ofițerul se căsătorise atunci, plătind taxa de urgență necesară, atît de trainice și durabile păreau relațiile dintre cei doi...

Gertrude a plecat repede cu aceeași mașină cu care venise. Harold aflase și pentru ce se grăbea ea de data asta : trebuia să-și alăpteze copilul. Și așa întîrziase mai bine de o oră...

Echipajul tancului o apucă pe Innere Wiener Strasse, apoi pe o scurtătură din Rosenheimerstrasse. La cîțiva pași de ei se afla stația de autobuz.

Sosi mașina care îi ducea aproape de poarta cazărmii. Ajunseră la unitatea de tancuri înainte de ora, mai bine zis de minutul fatal.

Camarazii din dormitor se distrau : jucau dame, șah, table, pocher, deși jocurile de noroc erau ca și interzise.

Harold ar fi putut să se ducă la popotă să mănînce, dar n-avea nici un chef. Simțea nevoia să se gîndească la Gertrude, la corpul ei alb, subțirel, la sînii rotunzi de care nu se atinsese, la toate aceste amănunte care îi alungaseră toate complexele...

26

Ofițerii din camera în care locuia Harold dormeau tun, în afara celor care jucau cărți într-un colț. Sublocotenenții Weber Krausse și Kurt Hoffmann fuseseră și ei în oraș, băuseră zdravăn, aerul în jurul lor era viciat de aburii alcoolului...

Tot treaz era și locotenentul Peter Füssel, dar și el arăta obosit. Patul lui Harold se afla aproape de ușă, așa că el a fost cel care a auzit bătăile discrete și s-a dus să deschidă.

Era caporalul Gründstein care ii aducea sticla de coniac pe care i-o dăduse în păstrare. Radiotelegrafistul se duse să se odihnească, iar el trase o gură zdravănă de tărie, să se ajute să doarmă neîntors.

Îl simpatiza pe Gründstein, caporalul cu pistrui cafenii, ce se evidențiau și mai tare pe figura lui veșnic palidă. Avea vreo 22—23 de ani și era un radiotelegrafist excelent. Franz era fiul unui negustoraș din Torgau. Cum arăta cu părul blond-roșcovan, tuns scurt, cu cărare marginală, mai curînd firav decît atlet, cum s-ar fi cerut unui arian, cu ochelarii de vedere cu multe dioptrii, ascunzîndu-se în spatele lentilelor, cu felul său de a despica firul în zece, neînsușindu-și nimic ca exact pînă nu demonstra rațional perfecțiunea noțiunii, atrăsese atenția cuiva de la contrainformații, care — deși el Harold îl luase pe garanție — îi explorase riguros arborele ge-

nealogic. Numai că Franz fusese găsit „curat“ pînă la a treia generație. Peter Füssel adormi și el ca un buștean. Krausse și Hoffmann renunțaseră și ei la joc și, vîrindu-și capetele sub pături, începură să sforăie supărător.

Harold se trezise cînd ofițerii stinseseră lumina și deschiseseră ferestrele drapate cu hîrtie neagră. Gîndurile îi zburau cînd la femeia de care se despărțise, cînd la plecarea regimentului său pe front, regiment ce făcea parte din compunerea unei divizii de blindate „SS“.

Dar altceva îl obseda. Încercase să evadeze din Europa nazificată, să dezerteze din Wehrmacht, pentru a pleca în Brazilia ori Argentina.

Se dusese la părinții lui, refugiați la Sibiu, să-și ia rămas bun. De fapt, zăbovise așteptînd pașaportul Brigittei. Petrecuse trei zile minunate alături de ea și ai săi. Urma să mai aștepte o zi-două. Discutase cu Carlo prin telefon. Părinții n-au fost de acord cu el. Despărțirea de Hanna — mama lui — a fost cea mai grea. Pentru ea și pentru tatăl său era, de fapt, un trădător.

— Harold, acum ți-ai găsit să părăsești Germania, cînd e la greu ? Ce fel de german ești tu ? ! Dacă vom continua să luptăm, dușmanii noștri vor stima mai mult Germania, îi vor acorda mai mult respect decît dacă ne închinăm lor, dacă trădăm țara de unde am venit aici, dacă o vindem.

— Mă consider jumătate român. Și românii au ieșit din război.

— Cred că n-ai de gînd să intri în armata română, să tragi în ai tăi. Dacă faci asta, te omor cu mîna mea ! se aprinse Eric.

— Fii liniștit. Pur și simplu părăsesc Europa.

— Ai în vine sînge german. Uiți că străbunicii tăi au colonizat pămînturile de aici în numele Germaniei ? ! De ce părăsești acest pămînt ?

— Nu împărtășesc vederile celui de-al III-lea Reich.

— Reich-ul nu este Germania, fiule ! Nici eu nu-l iubesc pe Führer.

— Reich-ul a început războiul și văd că Germania trebuie să-l sfîrșească, să salveze ce mai este de salvat.

— Asta așa este, îi dădu dreptate Eric. Germania și-a luat pe umeri trecutul, prezentul și viitorul ei. Ea nu mai

are nevoie de Hitler, care a însîngerat-o, dar trebuie să iasă demn din război. Hitlerismul este mort acum, dar Germania viitoare abia se plămădește, iar voi, tinerii de azi, veți fi viitorul ei...

— Astea trebuia să i le spuneți lui Hitler, nu mie.

— Fiule, Germania are nevoie de o pace onorabilă, iar dacă nu se bate pe viață și pe moarte cu aceeași dîrzenie, cu același eroism și spirit de sacrificiu, n-are s-o aibă. Nu uita că trădătorul poartă totdeauna pe frunte un stigmat care nu se spală niciodată.

— Dragă Harold, eu mai spun și altfel, interveni iar Hanna. Dacă toți germanii ar părăsi acum Germania, ce s-ar alege de ea ?! Dacă însă fiii ei, cu mic-cu mare, vor lupta pentru ea pînă la sfîrșit, Germania viitorului se va înălța, i se va da locul pe care și l-a cucerit prin luptă, prin sacrificiu, prin jertfa ei de sînge. Popoarele eroice, ia și tu istoria, au fost totdeauna stimate de învingători. Un învingător nu se poate lăuda că a doborît un laș, un fricos, un trădător...

A zăbovit cîteva zile, timp în care i-a încolțit în suflet nehotărîrea : să plece, ori să se întoarcă pe front ? Prezența Brigittei i-a făcut bine în tot acest timp. Evenimentele de la 23 August l-au găsit la Sibiu. Ca un făcut, s-a întîlnit în stradă cu comandantul său care era în retragere. 25 august ! L-au luat și pe el. Dacă ar fi refuzat să meargă, l-ar fi împușcat ; în oraș erau destui germani și n-ar fi avut nici o șansă să scape cu viață.

De cînd avusese discuția cu Eric și Hanna, frontul se deteriorase și mai tare, sovieticii intraseră în Pomerania Orientală și Silezia Superioară. Trupele Frontului 4 Ucrainean, cu care avusese și el de-a face, erau acum la Bratislava, lîngă granița Austriei. În Vest, americanii desfășurau o amplă ofensivă spre Rin ; luptele se duceau în Renania, armatele lor se apropiau de Düsseledorf. Numai o minune putea salva Reich-ul. Toate armele noi pe care contase Führer-ul nu aduseseră nici o schimbare. Bombele zburătoare V_1 și V_2, după surpriza la prima lor folosire, cînd produseseră îngrijorare la Washington și Londra, găsindu-se apoi mijloacele de a li se diminua efectul, atît în aer, cît și la sol, se depreciaseră. Acum se urmărea cucerirea și distrugerea rampelor de lansare a

rachetelor. Tancul Tigrul regal, noul tun de cale ferată, avionul cu reacţie Messerschmitt 111 nu mai puteau modifica situaţia de pe teatrele de război.

Teritoriile ocupate erau pierdute unul după altul. Resursele naturale şi umane ale Reich-ului se micşorau cu fiecare zi. Presiunea militară, politică şi economică a aliaţilor, creşteau întruna.

„Numai o minune mai poate salva Germania", îşi spunea el, acum, cînd ruşii se apropiau de Viena, iar trupele anglo-americane înaintează în Cîmpia Padului. Deşi Reich-ul ocupa Norvegia, Danemarca, o parte din Olanda, de unde mai lansăm rachetele V_2, Austria, o parte din Cehoslovacia, şi Iugoslavia, în cea mai mare parte efortul principal al aliaţilor este ocuparea rapidă a Germaniei, a Berlinului.

O noapte răcoroasă agoniza nu departe de pantele înzăpezite, sechelele unei ierni alungate treptat-treptat spre piscuri.

Unitatea lui Harold Reder se deplasa spre locul de concentrare a diviziilor blindate „SS". din apropierea oraşului Rosenheim. Au ajuns aici pe înserat. Li s-a servit hrană caldă de la bucătăriile mobile, remorcate de Oppel-Blitz-uri.

Harold se afla în cortul lui. Îşi completase jurnalul cu însemnări personale, apoi îl răsfoi, oprindu-se la paginile care aveau pentru el o deosebită însemnătate : Capitolul Africa, unde făcuse o parte din război în Afrikakorps, sub comanda generalului Erwin Rommel.

Ora 1 noaptea, în ziua în care Rommel declanşase ofensiva împotriva Armatei 8-a Britanică, în zona El-Alamein, pentru a ajunge în Egipt ; germanii intenţionau să intercepteze în Canalul de Suez un convoi de 100 000 tone de carburant. A doua zi, Divizia 15 Tancuri germană, încercase să recucerească Alam-el-Halfa, dar a fost respinsă de Divizia 22 Blindată engleză.

În zilele următoare, generalul Montgomery porneşte contraofensiva, germanii şi italienii sînt net depăşiţi în blindate şi motomecanizate de englezi şi obligaţi să se replieze pe linia El-Taqu-Bab-El-Qatuara. Aceste retrageri

elastice, cum le botezaseră strategii naziști, aveau să continue pînă cînd rămășițele unităților germane vor fi închise în spatele sîrmelor ghimpate din Tunisia ; aceeaș soartă o va avea și generalul Jurgen von Armin, trimisu lui Hitler, ca un contracandidat al lui Rommel.

Locotenentul Reder își aminti și de zilele bune petrecute în Africa, în localitatea El-Agheila. Acolo a cunoscut-o pe Hamida, o libiancă frumoasă.

Fusese rănit o dată cu Alfred Junker, servantul-încărcător. Alfred, și el, se cuplase cu Fatma, tot o libiancă Urmaseră convalescența, exercițiile de mers, pînă s-au vindecat. O anumită zi. Ajunsese cu Hamida aproape de deșert ; abia coborîseră din mașina decapotabilă și se pornise vîntul de seară, care nivela zbîrciturile dunelor. S-au întors tot cu mașina și au virat spre țărm. Aici briza înfiora plaja.

Nu prea departe se găsea un restaurant ținut de un sudanez. Băuseră arak. Lichidul amestecat cu apă căpăta culoarea laptelui de cocos. Îl beau în prize mici, transportați într-o lume imaginară, părîndu-li-se că sorb o dată cu tăria cu gust de mastică întreg Levantul și o dată cu el tainele sale ; Hamida părea cioplită din întuneric și înțelepciune.

Erau în vecinătatea unui pîlc de palmieri, care sprijinea pe coroanele lui îndrăznețe amurgul cu secretele lui aduse din lumea colindată pe unde trecuse. Dincolo de orizont continua orașul, hotelul rudimentar, camera lui de la etaj, împărțită cu Hamida, ce venea la el din dragoste și devotament.

Au părăsit mașina în fața hotelului și s-au plimbat un timp, ca un exercițiu pentru piciorul rănit. Felinarele cu gaz licăreau slab sub un cer jos, violet, pe care lunecau răsturnate vapoarele de pe Mediterana.

Se găsea cu Hamida, dar el, mînat de un gînd, despăturise în memorie harta cu operații militare. După El-Alamein, germanii duseseră lupte grele cu englezii. Cele cinci sute de tancuri cerute Führer-ului de Rommel nu sosiseră. Îi venise în schimb bastonul de mareșal, ca și cum bucata de lemn ar fi putut înlocui blindatele. Englezii depășeau cu de trei ori forțele și mijloacele de luptă germane aflate în Africa de Nord.

La Roma se analizase dezastrul din Africa : participaseră Rommel, Kesserling, Göring și mareșalul Cavallero. S-au adus grave acuzații italienilor și s-a decis părăsirea pozițiilor de la El-Agheila înaintea sosirii Armatei 8-a Britanice. Răniții de la El-Agheila au fost evacuați în Italia, iar de acolo în Germania. Harold a fost trimis în România, apoi în Răsărit, după dezastrul de la Stalingrad.

Seara petrecută cu Hamida nu se terminase. Îi ceruse s-o conducă în satul ei. N-o putuse refuza. S-au întîlnit și a doua zi. Era o serbare, iar o fanfară, din italieni și cîțiva libieni, cînta patetic și fals. A ascultat o arie din „Aida". Fusese cuprins de un sentiment de singurătate. Muezinul recita lălăit Ebed-ul, iar pe turlele minaretului înflorea o după-amiază ca oricare alta. Pînă atunci, Harold parcursese un drum bunișor pe scara urcătoare a vieții.

Intrase în armata germană dus de entuziasmul tinereții, de frumusețea uniformei lui „Hitlerjugend", primită de la un văr de-al lui Eric, pe care n-o putuse îmbrăca în public din cauza sentimentelor antihitleriste ale românilor... Cînd sosise în Africa, peisajul îl vrăjise : nu se mai sătura să privească imensitatea mării calde, plajele cu palmieri. Îl frapase o curiozitate locală : felinarele cu gaz îmbrăcate în verdeață. Apoi dunele, cămilele, bivolii, grădinile de portocali și mandarini, bananierii, arborii de piper, arborigenele înfășurate în burnusuri, armonia mișcării șoldurilor nubiencelor, care dansau pe jumătate goale într-o pivniță din port tapetată cu damasc, volutele de fum ale narghilelelor. Îi plăcuse dulceața opiului luat în doze mici.

O alesese pe Hamida ca parteneră de dragoste, plăcîndu-i pudoarea ei amestecată cu ipocrizie. Ducea în nări mirosul de susan și de sudoare din locuința ei. Se minuna de sănătatea animalică a celor cinci frați și trei surori ai Hamidei.

Îl înfiora, dimineața, misterul deșertului, paradoxul dintre canicula de peste zi și sfîrșitul de noapte, ce înveșmînta cu brumă casele nomazilor din deșert.

Îl entuziasmaseră și pe el visul lui Rommel, exaltarea din cuvintele lui, iminentul salt peste Suez, cucerirea Alexandriei, apoi supunerea Sinaiului, a Țării Sfinte, inva-

darea pămînturilor dintre Tigru şi Eufrat. După care, c
încununare: tancurile lui Rommel urmau să pornească
spre Iran, spre Caucaz. Suezul ar fi intrat în stăpînirea
Reich-ului; Canalul, această cezariană în trupul Africii
prin care Orientul se avîntase prematur în lume...

Deşi era de dimineaţă, Harold comandase porumbel cu
orez, mîncarea sa preferată, şi un pahar de arak. În acele
ore îşi ştersese din minte orice gînd despre război. Muezinul cînta imnul de slavă lui Allah ca în fiecare zi. O
aştepta pe Hamida.

Ecourile mării se reverberau printre frunzele penate
ale palmierilor; valurile se rostogoleau cu punctualitate pe
ţărm. Hamida lipsea de două zile şi o dorea. Nefiind cu el,
o descompunea în imagini succesive şi chinuitoare de plăceri. În fine, apăru şi parcă tăcerea ţărmului începu să
palpite. Îi comandă dulceaţă din flori de portocal şi prăjituri cu susan.

— Effendi Harold, i se adresă patronul, plecîndu-şi fesul roşu. Luaţi puţin arak şi pentru acasă. Este sîngele alb
al deşertului.

Hamida fuma absentă parcă de la tot ceea ce se petrecea în jurul ei. Harib, patronul localului, puse un disc:
un cîntec plîngăreţ arab.

Harold împlinise 25 de ani, Hamida avea 20, dar arăta
ca o femeie de 30 de ani. Se plimbau prin oraş. Pe strada
o sumedenie de uniforme de-ale Wehrmacht-ului. Peste
tot civili germani şi italieni, care erau aici cu „treburi", într-un oraş prăfos, cu un jeg galben, omniprezent, pe strada
principală, dintr-un praf fin de nisip ce se lipea de pavaj,
de garduri, de acoperişuri, aşternîndu-se pe tulpinile şi coroanele pomilor, acelaşi care curgea din gîtlejurile uliţelor
ce coborau panta dealului. Trecură pe lîngă o pădurice de
portocali.

În acelaşi loc, nelipsitul, omul sfînt — un hipnotizator, cînta dintr-un fluier. În jurul lui se adunaseră o
sumedenie de arabi. Îi aruncă un piastru într-o strachină.

Cîţiva copii albi înălţau zmeie colorate, care întruchipau păsări, zmeie aduse din Europa, făcînd cu ele tot felul
de fiţe, descurajînd puii de arabi ce se canoneau să ridice
de la pămînt nişte turcaleţe greoaie, din hîrtie soioasă...

S-au mai plimbat un timp, trecînd pe lingă o plantație din dafini ce arătau ca muiați în fosfor. Harold o cuprinse pe Hamida pe după umerii aurii în timp ce admirau piscina unui italian îmbogățit de pe urma războiului. Lîngă bazin, sute de anemone pulsau în grădină ca o pulbere astrală...

Amintirile îi evadau mai departe din substanța memoriei. Hamida se lipise de el, făcînd parcă un corp comun cu al său. Ajunseră pe plajă, într-un loc unde nu-i vedea nimeni. În privirile ei se citea apetitul sexual.

O admira și o respecta pentru că nu făcea nici un secret din corpul ei. Fusese partenera unui ofițer italian, parteneră de dragoste ; un aviator doborît de un Spitfire englez. Femeia îi zîmbi cu o candoare firească. Trupul ei brun și dur se acorda însetat cu al său, așa cum plantele deșertului tînjesc după apă...

Ședeau mai departe pe nisip, puțin osteniți. A condus-o apoi acasă, hotărît să înnopteze la ea. L-a dus în odaia ei. Aerisită, mirosea a pustiu și a septembrie, luna cînd Montgomery pregătea ofensiva împotriva germanilor, iar Hitler înlocuise la comandă pe generalul german List, preluînd nemijlocit conducerea ofensivei de ocupare a Stalingradului.

„Alexandria și Stalingrad, mormăi Harold în cort, au însemnat începutul prăbușirii Axei Roma-Berlin. Ele, aceste două orașe, erau cele mai depărtate de bazele Wehrmacht-ului. Două orașe cu nume de oameni de stat și conducători militari".

Cînd goarna a sunat deșteptarea, Harold era odihnit. Izbutise să fure cîteva ore de somn. Încă îi mai stăruia în gînd chipul Hamidei.

Coloana de blindate se urnise. Trecuse de orașul Rossenheim, avînd ca țintă un triaj apropiat, unde tancurile se îmbarcau în trenuri, ferind drumurile naționale ce brăzdau podișul Bavariei, supravegheate de aviația aliată. Ocoliră lacul Chiem, pe la sud, avînd o priveliște încîntătoare : Alpii Bavariei cu vîrfurile încotoșmănate cu ză-

pădă. După-amiaza, la începuturile ei, se arăta caldă. Pentru că străbătuseră distanța de marș într-un timp scurt, li s-a acordat un supliment de odihnă activă. Era mult soare și timpul favorabil i-a îndemnat să joace volei. Au întins plasele, au trasat hotarele cîtorva terenuri și au organizat un campionat.

Fiecare galerie își susținea în mod sportiv-cazon echipa. Jucătorii, în maiouri și chiloți negri de sport, luptau cu ardoare, cînd alarma aeriană sună direct.

Franz Gründstein, fiind de serviciu, captase un mesaj venit din eter și descătușă junghierul sirenei ; Hurricane-le trecuseră Alpii. După un „Rupeți rîndurile !", se îmbarcară în tancuri, pornind spre acoperămîntul verde al copacilor din apropiere.

N-au ajuns toate să se adăpostească. Cele rămase la loc descoperit acceptară lupta. Mitralierele antiaeriene intrară în funcțiune, trăgînd într-un inamic dificil, iute, ce coborîse mult și bombarda blindatele. Un Hurricane fu atins și lăsă pe cer o dîră neagră de fum. Un altul luă foc. Explodă. Trei blindate fură și ele imobilizate. Un tanc ardea. Un alt Hurricane, revenind neașteptat, mitralie supraviețuitorii.

În fine, apăru și o escadrilă de Messerschmitt-uri care angajă o luptă pe viață și pe moarte cu cîteva aparate inamice.

Cînd zgomotele încleștării se risipiră, blindatele porniră, părăsind cîteva autotunuri și o grupă tehnică. Aceasta avea să înmormînteze victimele și să repare, dacă mai era posibil, tancurile. Avea apoi să-i ajungă din urmă...

Trenul a mers toată noaptea. Spre dimineață au trecut fosta graniță a Austriei, depășind orașul Salzburg. Podișul era semănat cu cereale. Verdele crud al cîmpului ascundea tancurile înveșmîntate cu acoperăminte mimetice.

Ziua, garniturile cu tancuri fură adăpostite într-o stație neînsemnată de pe lîngă lacul Atter.

Făcură plajă, înotară, în afara celor de la pază și de la apărarea antiaeriană, care supravegheau cerul, ascultînd

comunicatele germane periodice despre situația aeriană a Reich-ului.

Se știa aici că diviziile lor de blindate „SS“ 25 și 26 „Totenkopf“ urmau să-i înfrunte pe rușii ce țînteau orașul Viena. Între timp, Danzig-ul fusese cucerit de sovietici, iar în zona Fulda-Oder se dădeau lupte grele între americani și germani. O divizie blindată atacase Kessel-ul. Francezii forțau și ei Rinul, la vest de Karlsruhe. Se auzea că Eisenhower ar fi adresat lui Mödel o propunere de capitulare.

Știrile oricum erau defetiste, substanța lor neavînd darul să entuziasmeze. Franz Gründstein, la aparatura sa, căreia îi mărise aria de captare, prindea felurite posturi, selectînd atît cît putea știrile difuzate de inamic, dar mai toate contraziceau flagrant asigurările Führer-ului, cum că victoria finală s-ar găsi mai aproape de Germania ca oricînd, pentru că rușii și americanii se vor încăiera pînă la urmă.

Sosise noaptea, trenurile cu blindatele se puseră în mișcare, înaintînd pe calea ferată vecină cu rîul Traun, spre Lintz, apoi mai departe, spre Dunăre. Aici, tancurile urmau să fie debarcate și să treacă fluviul pe un pod de vase...

27

Imediat ce s-a înnoptat, blindatele porniră într-un ritm iuțit. Mai aveau de parcurs, pe teren descoperit, mai bine de două sute de kilometri pînă la locul presupus pentru intervenție. Exista pericolul de a fi atacați de avioanele anglo-americane, ori de cele sovietice.

Ziua și-au petrecut-o la sud de Linz, în podiș, folosind adăpostul natural al lizierelor de pădure din apropierea Dunării.

Timpul se menținea frumos și mecanicul-conductor Friederich Schmidt își revizui mașinăria, gresînd piesele în mișcare. Era pasiunea lui să-și păstreze motorul într-o perfectă stare de funcționare.

Schmidt avea state vechi ca tanchist. Războiul îl făcuse, la început, în Polonia. Scăpase de atunci din trei tancuri incendiate ; o performanță rarisimă. Căzuse prizonier, în luptele din Franța, dar fusese recuperat după cîteva zile de germani. Își aminti de campania din Polonia, pentru că peisajul aducea întrucîtva cu cel de acolo. Mai mult, două tinere întîlnite pe drum semănau pînă la confuzie cu fetele cunoscute într-un sat polonez, cu Wanda și Marika...

Își reaminti de acel septembrie cald, cînd trecuse frontiera și cînd, pînă seara, ajunseseră la 20 de kilometri de Vistula. Rezistența polonezilor a crescut treptat, dar în ziua a patra de război blindata lui a atins fluviul ; trecînd peste apă, a intrat în capul de pod. A luat parte la luptele pentru încercuirea Varșoviei, pătrunzînd în Capitală, cucerind prin luptă casă cu casă.

În acest timp, francezii și englezii din Corpul Expediționar trecuseră granița Reich-ului, dar zăboveau — numai ei știau de ce — în fața fortificațiilor liniei Siegfried.

Polonezii s-au îndreptat, într-un exod care a durat cîteva săptămîni, spre România : civili, militari, tineri, bătrîni, cu armament, cu lucruri, fiecare cu ce putuse lua cu el ; apoi, majoritatea trecură în Grecia, și, mai departe, în Anglia ori în Africa.

După ce Polonia a capitulat, armata de tancuri din care făcea parte și Friedrich Schmidt a fost trimisă în Vest, pentru a apăra, cum li s-a spus, zona industrială a Germaniei de o posibilă invazie franceză și engleză, dacă ar fi fost străpunse fortificațiile...

Într-un amurg ce creștea cu repeziciune, tancul SS-250 comandat de Harold fusese îmbarcat pe o platformă de cale ferată. Ofițerul era în turelă și fuma. Simțea nevoia să discute cu cineva și-l chemă la el pe Schmidt, căruia Alfred Junker i-a luat locul la partida de șah cu Franz Gründstein.

— Ce ziceai despre vecinătățile astea, Schmidt ?

— V-am mai zis, mie mi se pare că seamănă cu ce-am văzut prin Polonia.

— Este o idee...

— Poate unde m-am gîndit astăzi la războiul cu polonii. N-am putut dormi bine. Nu știu dacă v-am spus, am luptat acolo pînă la 28 septembrie, cînd au capitulat.

— În războiul cu polonezii s-a produs primul impact între războiul în mișcare și cel de poziție.

— Am o amintire grozavă în treaba asta. Ne-a atacat un escadron de cavalerie. A fost un masacru în toată legea, domnule locotenent, Oameni și cai sfîrtecați. Unii cădeau răpuși de mitraliere, și alții veneau după ei ca într-un delir. Și tot așa, mai departe, pînă ce cîmpul s-a umplut de cadavre. Să mă bată Dumnezeu dacă am priceput, ori dacă pricep măcar acum, pentru ce polonezii nu înțelegeau că n-au nici o șansă. A fost ceva în genul kamikaze. După mine semăna cu o sinucidere în masă.

— Schmidt, tu ai niște amintiri grozave, pe cinstea mea !

— Un cavalerist față în față cu o blindată ! E nebunie curată.

— Polonezii nu erau pregătiți pentru confruntarea cu o armată ultramecanizată ca a noastră. Credeau că vor face un război de poziții, ca în 1916. La fel s-au înșelat și francezii. Apoi englezii, rușii și americanii, studiind campaniile Armatei Germane și-au fabricat armament care să-l contracareze pe al nostru, adoptînd și strategii și tactici adecvate.

— Domnule locotenent, dacă am fi invadat Anglia, după cucerirea Franței, am fi cîștigat războiul cu siguranță.

— Nici acum nu-i timpul pierdut, Schmidt. Îi zdrobim pe ruși în cîteva lupte, apoi ne întoarcem în vest, la anglo-americani și-i aruncăm în mare.

— Se zice că în politică n-o ducem prea bine, domnule locotenent.

— Dacă avem tancuri și avioane, ne putem lipsi de politică, caporal Schmidt, se amestecă în discuție Feldwebel-ul Marssel.

— Așa e, *Herr Feldwebel*. Germanii sînt soldați buni. Dacă armata e formidabilă, ne putem lipsi de politică, opină Harold.

— Dar Führer-ul se pricepe ca nimeni altul în politică.

— Iertați-mă, *Herr Leutenant*, muie vocea Schmidt, Führer-ul este mai bun politician, ori mai bun strateg, pentru război ?

— Este și una și alta, Schmidt. Numai că generalii nu-l înțeleg bine, ori mulți dintre ei, cum se aude la noi, la trupa de jos, nu aplică ce zice dînsul. El este primul strateg dintre strategi, fiind chintesența național-socialismului german, căută Marssel să lămurească un lucru de extremă importanță.

— Are școală militară ca dumneavoastră, *Herr Leutenant* ? nu se lăsă Schmidt, care voia să-și explice anumite lucruri.

— Cine ar avea pregătirea necesară să-l mai învețe ceva pe *mein* Führer, se amestecă iar Marssel, cînd el are sub comanda sa pe toți feldmareșalii și mareșalii Reich-ului ? ! !

— Dar ce grad a avut *mein* Führer ? abia șopti Schmidt.

— Asta nu știu, se degajă Harold. Marssel, știi dumneata ?

— Caporal, *Herr Leutenant !* replică în doi peri Marssel.

— Exclus, îl contrazise Harold, știind că Marssel era un nazist habotnic, informator la contrainformații.

— Este așa cum v-am zis. Führer-ul n-a fost ridicat în grad pentru că i se cunoșteau convingerile politice național-socialiste. Nici acum n-a admis să i se confere vreun grad militar. E tot caporal. Abia la sfîrșitul războiului, după victorie, își va alege unul...

— Ofițerii Kaiserului s-au temut ca de foc de Führer. Pentru asta l-au vîrît în închisoare. *Herr Feldwebel*, eu n-am pregătirea dumitale politică, dar cum vă explicați că Führer-ul îi lasă acum pe dușmani să pătrundă în inima Germaniei ? De ce nu măturăm avioanele aliaților de pe cer ? se făcu Harold că nu înțelege ceva anume.

— Totul e planificat de *mein* Führer. Îi așteptăm să-și concentreze forțele într-un singur loc, apoi îi strivim pe toți cu tancurile.

— La așa ceva nu m-aș fi gîndit, se prefăcu uimit Schmidt. *Mein* Führer este de-a dreptul genial. Numai un geniu putea concepe o astfel de...

— Caporal Schmidt, du-te și schimbă-l pe Junker, îi ordonă Harold. Curînd ajungem la Dunăre și debarcăm. Uite, se arată fluviul. Dar nu înțeleg pentru ce ne depărtăm de Viena ?

— O fi intervenit vreo modificare, *Herr Leutenant*. Fruntaș Gründstein, ce-ai aflat despre transbordare ?

— După toate semnele, rușii ar fi ajuns sub zidurile Vienei, scînci Franz. S-ar da lupte la periferiile orașului.

— Înseamnă că *mein* Führer vrea să-i zdrobească acolo pe dușmani, se auzi, moale, vocea lui Schmidt. Este locul cel mai nimerit acolo...

— Așa e, Schmidt. Diviziile noastre de blindate au să-l facă praf pe Ivan. Va fi ceva mai grozav decît ai văzut tu în Polonia.

— Iartă-mă. Marssel, simți Harold nevoia să întrebe, nu înțeleg absolut deloc cum se va petrece tot ce profetizezi.

— Nici nu e nevoie, *Herr Leutenant*. Să-i lăsăm grija asta lui *mein* Führer, care gîndește pentru noi toți. Despicarea firului în zece este o meteahnă iudaică, de care noi, național-socialiștii, ne-am debarasat de mult. Noi trebuie să tragem bine cu tunul, atît...

Debarcară fără evenimente deosebite și trecură Dunărea, tăind podișul prin dreptul orașului Sankt Pölten, la sud-est de orașul Krems.

Prin noaptea hapsînă răzbăteau glasurile tunurilor sovietice care atacaseră Viena dintr-o coastă. Barajul de foc năștea flăcări pe cer care aduceau cu inflorescențele de liliac.

Urmînd ordinele superiorilor, blindatele s-au adunat într-un ținut împădurit pentru a înnopta, cu care ocazie

se făcu alimentarea cu carburanţi şi împrospătarea cu muniţie. Mecanicii şi depanatorii revizuiră blindatele cu migală nemţească.

Locul ales le-a adus noroc, pentru că aviaţia sovietică de asalt survolase regiunea din vecinătatea Vienei, dar camuflajul natural i-a ferit de orice surpriză neplăcută.

Harold Reder ajutat de Junker şi-a pregătit un aşternut din frunze, peste care a întins foaia de cort ; ţinea să doarmă sub cerul liber, asemeni multor tanchişti.

Avusese program administrativ obligatoriu : spălat, bărbierit, văcsuit cizmele, întărit nasturii. Harold s-a ras la ultimele licăriri ale zilei şi grăbindu-se s-a tăiat cu lama ştirbită bine, atingîndu-şi cicatricea, o amintire din Africa.

Crestătura i-o provocase un glonţ ce-l rănise în casa Hamidei... Şi totuşi Hamida însemna pentru el Orientul, Africa, cerul tot timpul azuriu, palmierii maiestuoşi, fructele parfumate, în sfîrşit, căldura de coastă ostoită de briza marină. De amintirea Hamidei se lega şi cicatricea care îi însemnase obrazul pentru tot restul vieţii...

Îl chemase insistent în seara aceea să vină la ea. Camera ei era la fel de sărăcăcioasă ca şi cele în care locuiau fraţii, părinţii şi bunicii ei. Le cumpărase celor mici bomboane, susan şi dulceaţă din fruct de mandarin...

A aşteptat-o, întinzîndu-se pe patul scund, punîndu-şi braţele drept căpătîi. Pereţii erau văruiţi în culoarea bananei. Lampa cu petrol lumina slab încăperea. Hamida deschise fereastra şi mirosul bălegarului fermentat de cămilă pătrunse la ei.

Harold şi-a adus aminte că are arak într-o sticlă şi, la insistenţele Hamidei, şi-au turnat să bea. Mai înainte se certaseră. Harold o văzuse cu un tînăr înalt, cu un obraz aspru, ars de soare, un european după toate aparenţele. Raşid, fratele fetei, li s-a alăturat şi toţi trei au început să discute cu aprindere. Hamida devenise suspectă, intrase în legătură cu cineva ostil lui. Dar cu cine ? Harold începu să facă pe gelosul. Voia s-o tragă de limbă. Nu recunoştea să se fi întîlnit cu un străin.

Ar fi putut s-o dea pe mîna Gestapo-ului, dar simţul aventurii l-a îndemnat să acţioneze singur. Hamida lua însă totul în glumă.

— Harold, iubirea s-a hrănit tot timpul din gelozie.

— Poate că da, dar nu abate discuția. Vreau să cunosc cu cine mă traduci ? Dacă merit eu să-mi pui coarne. Ori vrei să mă părăsești ?

— Nu m-am gîndit să te părăsesc, Harold. Sînt însă mihnită. Gelozia ta este alimentată de neîncredere. Eram cu un algerian cunoscut și de ai mei, e prieten cu Rașid. Îmi cerea niște bani împrumut, să-și cumpere un motoraș pentru barca de pescuit. Ești mulțumit ? Acum știi totul.

În ciuda protestelor Hamidei, Harold a închis fereastra dinspre curte, apoi s-au mutat într-altă odaie, de data asta la stradă, o cameră pentru oaspeți.

A trebuit să scuture cearceaful pe care se adunase nisip fin. Prin fereastra larg deschisă pătrunse mirosul greu al florilor de migdal.

După puțin timp se făcu frig și Harold simți iar pe pleoapele care refuzau să se închidă, atingerea rece și grea a vîntului deșertului ce înfiora și pescărușii de pe plajă...

•

După arak au băut niște spumante, să mai dilueze din tărie. Tot în seara aceea i-a dăruit o bijuterie veche de argint, cu o lucrătură fină, pentru care ea s-a bucurat ca un copil.

Ar fi voit să doarmă, dar graba Hamidei de a stinge lampa nu-i spunea ceva bun. Discutară tot felul de lucruri, el povestindu-i, să-i treacă somnul și toropeala ce-l strîngea tot mai mult cu cleștii săi narcotici.

Fereastra camerei, în care se găseau, dădea spre mare. Ajungeau la ei răsuflarea apei și dansul valurilor ce licăreau dincolo de parapet.

Îl intriga excesul de voluptate al Hamidei, nevoia ei de a fi ținută tot timpul în brațe, în sfîrșit faptul că l-a reținut de cîteva ori cînd a vrut să se ridice...

Sub impulsul unui imbold nelămurit, înlătură brațele femeii, se ridică din pat și privi afară. Între mare și casă zări niște umbre ; se gîndi că poate a întrecut măsura cu arakul, ori poate nopțile africane fabricau fantasme.

Povestise Hamidei despre fenicieni, greci, foști coloniști ai locurilor, despre cartaginezi, egipteni, romani, toți cîți cuceriseră și apoi cedaseră teritoriile triburilor vechi hamite. Pe aceste țărmuri pe care ei se plimbau, îi explicase Harold, călăriseră pe cai vandalii, bizantinii, arabii, iar mai tîrziu turcii, care și-au extins imperiul otoman și pe acele locuri, părăsindu-le după luptele lor cu italienii în 1911. Pămînturile libiene au primit atunci numele de Tripolitania, și-l păstraseră pînă cînd intraseră în stăpînirea englezilor comandați de Montgomery...

Afară se înnourase și, spintecînd Mediterana în două, un fulger inundă grădina cu o lumină imaterială, muind dafinii în culori spectrale. În străfulgerarea semnului ceresc îl zări pe Rașid.

Închise fereastra, cînd un alt trăsnet, depărtat, despică marea. Grădina se albi, vegetația părea muiată într-un lichid lăptos. Harold zări în această perdea apoasă umbra unui ins ce tocmai dădea colțul casei Hamidei.

Femeia îl înlănțui cu brațele, atîrnîndu-se de el și trăgîndu-l să se ghemuiască sub el, acolo, pe pămînt. Începu să-i turuie, cu o voce precipitată, despre obsesiile și fantasmele ei, atunci cînd fulgeră, pentru că în grădina sub flori și copaci, odihnesc scheletele războinicilor nomazi — așa cum aflase de la el — ce au înfruntat năvălitorii veniți dinspre Nil, și pe alții ce-și ancoraseră corăbiile la țărm.

Îl stăpînea o ciudată îngrijorare. Graba și tulburarea ei prevesteau parcă un pericol. Se degajă brutal din brațele femeii și deschise fereastra să iasă fumul lemnului exotic și al rășinei care îl amețiseră.

Își armă pistolul-mitralieră. Deci bănuielile nu-l trădaseră. Hamida îl vînduse. Biruindu-și împotrivirea, se echipă cu iuțeala fulgerului.

Avea tot timpul dinaintea ochilor, chipul individului cu fizionomia europeană care stătea de vorbă cu Rașid și Hamida.

Își aminti apoi că individul se apropiase mult de el, în învălmășeala de gură-cască din preajma unui povestitor libian care psalmodia o melodie, în timp ce trei fete sub

zece ani dansau, aproape goale, cu mişcări ritmice, sălbatice, fascinante. Harold trebuise să plece, pentru că mulţi băştinaşi îl priveau ostil.

Era gata echipat, de la cizme la tunică. Strîngea patul pistolului automat, cu piedica trasă. Aştepta.

Zgomotul unor paşi furişaţi, scrîşnetul pietricelelor sub bocancul cazon se repetă. Hamida privea cu ochi temători. Un picior izbi uşa aproape smulgînd-o din ţîţîni şi în prag apăru individul cu un Brenn gata de tras.

Harold nu mai stătea în dreptul ferestrei, ca să nu poată fi reperat. În spatele omului acela mai răsări o umbră şi încă una. Acolo unde o părăsise, căzută pe jos, Hamida înlemnise parcă.

— Predă-te şi-ţi lăsăm viaţa ! fu somat în limba germană.

În clipa următoare Harold se lungi la pămînt şi trase. Gloanţele lui loviră din plin. Ceilalţi n-au mai putut riposta. Plecase, probabil de la al treilea un singur plumb care-i crestă pometul obrazului.

Dincolo de duşmanii ce agonizau, Raşid căzuse în genunchi, implorînd mila germanului, iar în spatele lui — mama şi tatăl Hamidei...

I-a buzunărit pe atentatori, dar n-a găsit nimic. Ulterior a aflat că erau englezi dintr-o unitate de comando aduşi de un submarin poposit în larg. Debarcaseră să-l captureze pe el şi încă doi ofiţeri germani, stat-majorişti la Cartierul General al lui Rommel.

Cînd zorile irupeau, friguroase şi roşietice, Harold sub ameninţarea armei i-a dus pe Hamida şi Raşid la Comandament. Femeia plîngea, implorînd clemenţă, jurîndu-se că ea şi Raşid habar n-aveau de ceea ce fusese pus la cale.

Drumul devenise trist şi anost. Lipsit de tandreţea Hamidei, nu se mai bucura de dunele şi livezile de portocali ce defilau prin faţa lui, nu-i mai trezea aceeaşi caldă şi plăcută stare de extaz revelarea treptată a deşertului ce atunci, la un capăt al său, se descoperea violaceu, apoi pe măsură ce soarele îl lumina devenea rozaliu, galben şi la urmă în alb, străluminînd intr-un alb solar, obositor.

Imaginea dulce a Hamidei o îngropase în deșert, în oaza în care trăia tribul ei nomad și unde adesea au dormit în cort.

I-a predat pe amîndoi Gestapo-ului. În drum spre hotel; pilpîirile irizante ale arșiței îi pătrundeau în creier. Și acum îl mai încerca un amestec de milă și dezgust, simțite ori de cîte ori își amintea de femeia care voise să-l predea dușmanilor Reich-ului.

A aflat după un timp, printr-un camarad de arme, că Hamida și Rașid au fost spînzurați după cîteva zile, la Tripoli, în urma unei judecăți sumare, ca dușmani ai celui de-al treilea Reich...

28

Zorea prin crîngul de stejari o dimineață nici mai bună și nici mai rea decît celelalte de pînă atunci. Aviația română de recunoaștere adusese știrea că inamicul ridicase numeroase întărituri pentru a stăvili carele române de luptă.

Batalioanele de tancuri, sprijinite de infanteria și de artileria sovietică, atacaseră pe direcția loviturii principale și, după cîteva asalturi prelungite, eliberaseră Bratislava. Dar mai înainte de Bratislava, asaltaseră cu succes și Ruzany, Viesk, Zascany, Cenitra, Tomcky...

După ce trecuse Morava pe pontoane, sub focul incisiv al artileriei germane, la 7 aprilie, unitatea sublocotenentului Vienescu avusese de furcă pentru a învinge rezistența germanilor de la Falschdorf, însoțind Divizia sovietică 409 Infanterie.

Regimentul 2 Care de luptă, pînă să pătrundă pe teritoriul Austriei pierduse un număr important de tancuri, autotunuri și automobile blindate de recunoaștere. După lupte, care s-au desfășurat între 7 și 10 aprilie, blindatele române — în strînsă cooperare cu aliatul sovietic — participaseră și la eliberarea unor orașe de dincolo de Morava : Fielsdorf, Eilpisberg, Heinendorf, Mutwilleberg.

În zorii zilei de 10 aprilie vîrfurile de atac ale unităților de tancuri se găseau la periferiile orășelului Foltersdorf...

După-amiaza zilei ce se tîra după ei părea că nu se va mai sfîrși. Soarele rămăsese spînzurat undeva pe cer în depărtările cîmpiei. În fața Vienei, germanii se băteau cu osîrdie pentru fiecare palmă de pămînt, pentru a întîrzia cucerirea orașului, iar zgomotele luptelor ajungeau aici schiloade.

În afara orășelului, blindatele, ca niște ogari la pîndă, așteptau semnalul de atac. Dar ordinul de luptă nu s-a dat, așa că au înnoptat în cîmp deschis, pîndind localitatea ascunsă în depresiune.

O pînză de ceață fumega deasupra văii și trase după ea dimineața, desfăcînd pleoapele grele de neodihnă ale militarilor. Întreaga noapte, germanii ridicaseră întărituri, punînd în poziție de apărare importante mijloace de luptă.

•

S-a ordonat executarea unei recunoașteri suplimentare de către cercetarea autoblindatelor. Ca urmare, din aliniamentul tanchiștilor se desprinseră mijloace mobile, escamotate cu frunze de puteai jura că sînt tufe masive, propulsate.

Spre bucuria tuturor, băieții s-au întors cu bine. Izbutiseră un lucru demn de laudă : se apropiaseră de dușman, evaluaseră forțele și mijloacele lui de luptă, aducînd date importante pentru încleștarea ce avea să vină...

Artileria scurmă metodic pozițiile trupelor hitleriste. Fură lovite puternic amplasamentele nemților de avioane sovietice cu două motoare.

Cînd liniștea nu se înstăpînise încă, pe teritoriul năprasnic bombardat pătrunseră pionierii pentru a demina coridoarele de pătrundere a tancurilor...

Dacă la început albastrul zilei colorase chipul înaltului în tente botticelliene, pe măsură ce ziua se deșira din caier, pînzele cerului se încenușau. Armele automate vrăj-

mașe, transformaseră deminatorii în ținte vii, curmînd viața multora.

Chiriac captă în cască ordinul de atac. Plutonul său intra în acțiune. Abia se urniră, că germanii porniră asupra lor un tir violent. Tancurile de sub comanda lui Vienescu reduseră la tăcere numeroase guri de foc inamice.

Autotunurile făceau și ele treabă bună ; loviturile lor erau precise. Infanteriștii eliminau, pe cît posibil, vînătorii de tancuri inamici și pe servanții cuiburilor de mitralieră ; foloseau cu pricepere pavăza de oțel a blindatelor, denivelările terenului, ca și pîlniile exploziilor.

Spre amiază, tancurile pătrunseră în oraș. Skoda lui Vienescu se angajă pe o stradă cu copaci umbroși și case zugrăvite în culori reci, deprimante. Nu se zărea țipenie de om, locuitorii păreau duși pe o altă planetă. O tăcere rău prevestitoare ce anunța ambuscade. Era atîta liniște, de puteai auzi scîrțiitul bătrînei Terra, învîrtindu-se pe axul ruginit al polilor...

— Caporal Augustin, muțenia asta îți miroase a bine ?

— Dom' sublocotenent, trebuie să se întîmple ceva.

— Ce naiba face bătrîna aia în stradă ? Nu e în firea ei pesemne.

— Stop, Augustin ! Foc !

Pe străzi se dădeau lupte grele. În cîteva locuri izbucniseră incendii. Într-un răgaz de luptă, cînd încleștarea mai scăzuse, Skoda întîlni un tanc și un autotun românesc scoase din luptă.

Servanții săriseră din blindată, luptaseră ca simpli infanteriști și acum zăceau fără viață, după ce culcaseră la pămînt destui pedestrași inamici...

Ajunseră într-o piață a Foltersdorf-ului, dominată de o biserică. Erau de fapt în centrul orașului. Părăsite în dezordine, tot felul de materiale de luptă dovedeau graba în care se retrăseseră germanii.

Păstrînd contactul cu vrăjmașul, plutonul sublocotenentului Vienescu ajunse la bariera dinspre vest ; misiunea sa se încheia acolo. Nu aveau ordin de urmărire, orășelul fiind eliberat, așa că blindatele se opriră, mîrîind parcă mulțumite de retragerea Tigrilor și a Panterelor.

Urmau să se regrupeze. Potrivit ordinului, Vienescu își conducea Skoda spre piața orășelului. Nu-i venea să creadă cînd întîlni un autocamion al Wehrmacht-ului înțesat cu militari.

Un ordin scurt și tunul și mitraliera Skodei poziționară autocamionul, a cărui cale de retragere fusese închisă. Nu era nici un minut de pierdut.

— Foc de avertizare, ordonă ofițerul, și țesătura gloanțelor mitralierei fluieră amenințătoare la rasul cabinei șoferului.

Chiriac aștepta cu mîna pe trăgaci. Un militar inamic neinspirat expedie un mic proiectil de faust-patron, sprijinit de tabla cabinei. Spre norocul românilor, n-a nimerit ținta. Chiriac trase și el. Gloanțele sale răniră destui inamici, iar cel imprudent fu redus la tăcere.

— *Halt, halt, bitte schön, Herr Kamerad rumänisch*, se lungi afară un braț fluturînd o batistă.

Vienescu deschise chepengul turelei și ieși. Ordonă nemților într-o germană acceptabilă, să coboare. Urmară îndemnul mai bine de jumătate dintre ei. Cealaltă parte erau răniți, mai mult sau mai puțin grav.

Sosiră două grupe de infanteriști sovietici pe motociclete. Se iscă o discuție ; un ofițer german, maior, avînd gradul cel mai mare, ceru să fie considerați prizonierii românilor. Așa ceva nu era posibil, dar parlamentarea continua :

— Insistăm să fim luați prizonieri de români nu de ruși.

— După asta veți cere băutură și dansatoare, făcu o glumă Vienescu.

— Noi v-am adresat rugămintea la modul serios, rîcană germanul.

— Nu la modul serios am formulat replica, se scuză românul. Dumneata pari să uiți că ai statut de prizonier, fără dreptul de a mai pune condiții.

— Eu am cerut protecția dumitale ca ofițer. Am acest drept.

— Cererea dumneavoastră n-o putem îndeplini. Noi n-avem infanteriști proprii. Tancul meu are misiune de

luptă, nu putem însoţi prizonieri, domnule maior. Deci n-aveţi altă alternativă.

Sovieticii înconjurară prizonierii. Armele germanilor erau în praf.

Între timp, apăru şi un căpitan sovietic de infanterie. Ştia bine româneşte. Dintr-o ochire înţelese despre ce este vorba.

— Sînt ai voştri, tovarăşe ofiţer, îi dădu în primire Vienescu.

•

Skoda părăsi locul. Chiriac primi ordin să ia legătura cu comanda batalionului. Li s-a ordonat misiunea de a reduce la tăcere cîteva puncte de rezistenţă. Vienescu îşi adună blindatele într-un loc dat, transmiţîndu-le ordinul de luptă.

Interveniră, bombardînd o clădire solidă cu trei caturi, din care germanii nu păreau dispuşi să iasă. Schimbul de focuri a durat mai bine de o oră, pînă cînd construcţia a fost transformată într-un morman de moloz.

Lupta se încheiase : supravieţuiau trei militari inamici, scoşi dintr-un beci de ostaşii sovietici cu grenade fumigene...

După ce oraşelul fusese curăţat de resturile trupelor hitleriste, a urmat un atac furibund al aviaţiei germane, care a durat două ore încheiate. Venind de pe un aeroport apropiat, cale de cîteva minute, avioane Stukas lansară în picaj grenade şi bombe, cu intenţia de a nimici blindatele românilor.

Mitralierele antiaeriene intrară în funcţiune, împiedicîndu-i pe aviatorii inamici să ţintească cu precizie ; multe bombe căzură pe locuri virane, pe case, ori născură cratere uriaşe în caldarîmul străzilor.

Au fost avariate şi o serie de tancuri. Incendiile iscate luminară oraşul o mare parte de noapte.

Cîţiva rechini ai aerului fură doborîţi, iar unul căzu chiar în oraş, distrugînd o sumedenie de case la locul impactului...

Bombardamentul s-a oprit, noaptea a trecut însă fără ca tanchiştii să fi închis ochii.

Se apropia ora prînzului şi blindatele, odată refăcută starea de luptă, erau gata să-şi continue înaintarea. Recunoaşterea română transmisese, după zborurile făcute, că de orăşel se apropie un număr impresionant de tancuri grele, cam două divizii germane...

Înserarea, totuşi, părea că adusese în localitate o pace definitivă. Oamenii se mai liniştiseră.

Pe lîngă plutonul lui Vienescu se adunaseră localnici, ca de altfel pe lîngă toate tancurile. Un cîrciumar, cu rude prin Bucovina, unul John Skripsky, pusese la bătaie cîteva butoaie cu bere, îmbiind ostaşii să-şi potolească setea.

Care mai de care se grăbea să declare cu vehemenţă : *Reich kaput, „SS“ kaput. Blitzkrieg kaput. Heil Östrreich, Heil Rumänien !...*

Cuvintele, dorinţele, opţiunile nu stricau nimănui. Ele erau rostite de bărbaţi şi femei din toate generaţiile. Cît erau ele de sincere, asta era cu totul altceva. Poate destui dintre aceştia aplaudaseră şi anexarea Austriei la marele Reich. Cuvintele erau rostite în vecinătatea tunurilor şi mitralierelor carelor de luptă, a armelor de foc calde.

Dar bunăvoinţa oamenilor putea însemna şi o relaxare dintr-o nevoie firească după încleştarea armată ; mulţi civili se apropiaseră de tancurile românilor, de ostaşii îmbrăcaţi în combinezoane ce miroseau a benzină şi praf de puşcă, cocoţaţi pe namilele de oţel cu care îi alungaseră pe nemţi.

Locuitorii se aşteptaseră ca tancurile să fie ruseşti, dar blindatele aparţineau altei armate ; multe tancuri semănau pînă la confuzie cu cele germane, de un tip mai vechi, iar printre ele erau multe Skoda. Toate arătau însă cîrpăcite, revopsite, cu răni noi peste cele vechi. Mai toate luptaseră prin văgăunile Europei, dar se ţineau bine în puterea noilor stăpîni ; nişte bărbaţi tineri, majoritatea bruneţi şi nu numai din cauza fumului şi a unsorii ; toţi erau însă bine legaţi la trup, aveau voci uşor cîntate şi calde.

Veniseră în stradă, aduse de curiozitate, fete tinere şi femei. Unele aduseseră flori albe, care, în înserarea ce cobora lent, arătau ca perlele pămîntului.

Multe dintre flori se odihneau pe trupurile tancurilor, altele se găseau în miinile tanchiştilor. O fată nurlie se ridică pe poante şi sărută un român pe obraz ; un sărut ca o adiere de primăvară.

Eliberatorii oraşului se arătau prietenoşi, veniseră dintr-o insulă a latinităţii, cea mai depărtată de fostul imperiu roman ; aceşti tineri şi bărbaţi în toată firea erau darnici, împărţeau cu localnicii tutunul copt în cîmpia Dunării, pîinea ori cutiile de conserve.

29

Dimineaţa se clătina mahmură pe umerii moi ai cerului din care burniţa, cînd diviziile de tancuri „SS" făcură un popas la vreo cincizeci de kilometri de Viena, înşirîndu-se pe marginea unei şosele, sub un acoperămînt noros ca o funingine lichidă. Traversaseră şoseaua Viena-Gmünd, oraş la graniţa cu Cehoslovacia, intraseră în Cîmpia Moraviei, Markfeld, după numele ei de obîrşie, bogată în păşuni şi culturi de sub care mustea ţiţeiul ce acoperea partea de nord-est a Austriei, între Dunăre şi Morava.

Timpul era frumos ; un cald îmbietor stăpînise pînă în dimineaţa aceea regiunea. Colindau locurile miresmele vegetaţiei şi vagul presentiment al încleştării ce urma să aibă loc. Trebuiau să ajute trupele hitleriste din faţa Vienei, încolţite din trei părţi de sovietici, să nu cadă în încercuire. Mugetele tunurilor ce se înfruntau, bufniturile de rău-augur al exploziilor, bîntuiau regiunea asemeni stafiilor...

Caporalul Alfred Junker vorbea cu Friedrich Schmidt despre zilele lor frumoase de război.

— Am trecut prin francezi, Friedrich, ca prin şvaiţer. În două săptămîni am fost pe Champs-Elysées.

— Ce vremuri, Alfred ! Pe atunci eram invincibili.

Marssel trăgea cu urechea. Nu-i plăcea discuţia servanţilor, trebuia să tragă cu urechea.

— Prima oară, noi, germanii, am lansat unităţi de paraşutişti — de mari proporţii — în Belgia şi Olanda. Spec-

tacolul a uluit lumea. Ziarele incendiaseră privirile cititorilor. Strategii aliaţi o băgaseră pe mînecă. Adusesem războiul dintr-un alt timp, dintr-un viitor inaccesibil celorlalţi, dintr-o istorie viitoare a planetei, Schmidt.

— *Kolosal !* În cinci zile, Olanda a fost la pămînt, i se înăspriră trăsăturile obrazului lui Junker. Aliaţii erau debusolaţi. Churchill, *sir* John Dill, Edouard Daladier, Paul Reynaud şi mareşalul Gamelin s-au hotărît să ne facă faţă. Înţelegerile lor au fost de fapt, pentru armatele franceze încolţite de noi, un balon de săpun, la fel ca şi pentru Corpul expediţionar englez.

Schmidt îşi reaprinse ţigara şi scuipă un fir de tutun lipit pe buză. Retrăia intens acele zile ale gloriei naziste.

— Îţi mai aminteşti ? reluă Alfred. Roosevelt a cerut Senatului să aprobe un prim credit de 900 milioane de dolari pentru înarmare. Rizibil, nu ? ! Pe atunci puteam cuceri lumea.

— Am străbătut Belgia, Olanda, Franţa, cucerindu-le într-un galop de sănătate, scutură scrumul ţigării Schmidt cu un tic împrumutat de la un ofiţer superior, un „von" pentru că avea în el ceva seniorial. La 17 mai am intrat în Bruxelles. A urmat apoi dezastrul englezilor de la Dunquerque. Parisul s-a declarat oraş deschis, continuă Schmidt, etalîndu-şi cunoştinţele despre faptele istoriei la care luase parte.

— Englezii i-au lăsat pe francezi cînd au dat de greu. Tipic englezesc ! Reich-ul n-ar fi părăsit un aliat la aman, afirmă Alfred.

— Englezii au luptat tot timpul, pînă la ultimul francez, grec, norvegian, olandez, rînji Marssel.

— Englezii, presupune Junker, s-au speriat. Dacă nu-şi retrăgeau Corpul expediţionar pe insule, sigur l-am fi capturat ori distrus.

— Ne-a mers din plin şi în continuare. Italia a intrat şi ea în război contra Franţei. Pentru Norvegia ne-au trebuit numai cîteva zile.

— Ce nostimă poveste a mai fost şi rechemarea generalului Weygand din Siria ca să comande armata franceză în curs de destrămare totală !...

— Ştii, atunci blindatele noastre au hotărît soarta războiului, Alfred, îşi arogă un aer de specialist Schmidt. Luptam pe vremea aceea sub comanda generalului Guderian, cînd am atacat înălţimile din zona Champagne.

— Eu am servit, interveni Marssel, în armata lui Kleist. Noi am depăşit Parisul pe la est, tăind retragerea francezilor spre sud.

— Am cucerit linia Maginot, atacînd-o din spatele fortificaţiilor. Am ocupat unul după altul Saint-Dizier, Langres, Besançon, Belfort. Viteza noastră de înaintare a fost năprasnică.

— Aşa a fost, Alfred. La 17 iunie, continuă Marssel, francezii au cerut pace. A venit Pétain, noi însă am înaintat pînă la linia strategică ce ne convenea.

— Ce timpuri, *Herr* Marssel ! oftă Friedrich.

— Englezii erau consternaţi. Se aşteptau să le vină rîndul, rînji Marssel în lumina albăstrie a tancului, dar, apogeul nostru abia acum începe. O să vedeţi...

— Zile colosale, *Herr Feldwebel*, mai ales cînd am defilat pe sub Brandenbürger Thor. Führer-ul a întins Franţei învinse şi Angliei, încă în picioare, cîte o mînă caldă, prietenească, se amestecă Harold.

— Păcat. Churchill a scuipat mîna Führer-ului, se mînie Marssel, Halifax a crezut că ne va speria, afirmînd că doreşte să trăiască în pace cu noi dacă ne retragem de peste tot. Utopic, moşulică ăsta, rînji plutonierul.

— Complet nerealist, *Herr Feldwebel*, aprinse altă ţigară Harold.

— Blocarea Angliei de pe mare a fost un lucru perfect, la fel şi bombardarea sudului insulei engleze. N-am înţeles pentru ce n-am debarcat să cucerim Anglia ? se miră Schmidt.

— A fost o trădare de-a generalilor, aprecie Marssel, aşa cum au fost atîtea. Dacă debarcam în insulele britanice, sfîrşeam războiul.

— După bombardamentele noastre, în semn de represalii, englezii au atacat şi ei Wilhelmstrasse, apoi au distrus uzinele Siemens-Halske, venind noaptea ca hoţii, cu

80 de avioane Hampsden, reaminti Junker un fapt care lăsase pe atunci răni în inimile germanilor, uluiți de cutezanța insularilor, pe care îi cam subapreciaseră.

— Îmi amintesc de vorbele Führer-ului rostite a doua zi după ce englezii distruseseră atîtea obiective, îi luă vorba din gură Marssel. „...am încercat să-i menajez pe englezi, dar ei au considerat umanismul meu drept slăbiciune. Le vom răspunde pentru asasinarea femeilor și copiilor germani, spulberînd orașele lor de pe suprafața pămîntului..."

— Așa a zis, *Herr Feldwebel*. Am făcut zob Liverpool-ul, am bombardat Londra cu 1000 de avioane. Un adevărat recital pe cerul Angliei, se entuziasmă Schmidt.

— Numai că undeva s-a greșit probabil, opină Junker. La incursiunile noastre de noapte am pierdut cam de două ori mai multe avioane decît englezii, irosind o groază de aparate de zbor și mulți aviatori. Numai așa au luat insularii în stăpînire cerul Angliei.

— Asta pentru că americanii și-au vîrît coada în războiul nostru, suspină Schmidt, ajutîndu-i tot timpul pe englezi cu vase. În Bătălia Angliei am pierdut 2375 de avioane, iar Royal Air Force 733.

— Este sigur o calomnie la adresa Luftwaffei, sări Junker.

— Și eu cred la fel, pară Schmidt, pentru că englezii sînt regii mincinoșilor. Mai au un defect : cobesc mereu și li se izbîndește...

— Asta cu cobitul n-am mai auzit-o, recunoscu Junker.

— Declinul nostru tot englezii l-au prorocit. Retragerile noastre pe mai toate fronturile de luptă.

— De unde ai luat cuvîntul „retras", se alarmă Marssel.

— Mi-a scăpat vorba, *Herr Feldwebel*. Am vrut să spun repliat.

— Această repliere face parte din ideea glorioasă a celui mai mare strateg militar din toate timpurile, a lui *mein* Führer...

Harold Reder se apropie de servanți. Erau aprinși la față. Cu siguranță că discuția era interesantă. Se temea

pentru Junker, cel care luptase cu el în Africa și în Răsărit, să nu cadă în vreo capcană ; auzise ultimele cuvinte ale lui Marssel, care „elucida“ lucrurile.

— Vă atrag, văd bine, zilele glorioase ale armatei germane.

— Și acum sînt tot glorioase, apăsă pe cuvinte plutonierul.

— Nu mai aduc, totuși, cu acelea cînd armata germană supunea o țară în două-trei săptămîni, așa cum pronostica *mein* Führer de fiecare dată și cum se adeverea ca o fatalitate.

— Acele timpuri bat din nou la ușă, *Herr Leutenant*.

— Pe ce te bazezi, *Herr Feldwebel* ?!

— Pe adevărurile rostite de ministrul Propagandei, Göbbels.

— Aceeași părere o am și eu, domnule locotenent, sări Schmidt.

— Pentru asta ne batem acum la porțile Vienei ? !

— Așa a prevăzut *mein* Führer. Cînd va decide el, vom merge din nou la Stalingrad, ori în Creta, ori la Alexandria, vorbi cu patos Marssel.

— Ne-am retras să-i prindem in cursă, să le pricinuim pierderi catastrofale, conform strategiei Führer-ului, i se asocie Schmidt.

— Schmidt a făcut cerere de primire în NSDAP, îi înflori un zîmbet larg pe obraz lui Marssel. Este tocmai copt să fie adus in rîndurile militanților noștri.

— Bravo, Schmidt ! Este o notă bună pentru tine. Ai toate șansele să devii un soldat disciplinat al NSDAP-ului.

— *Herr Feldwebel* m-a convins să-mi dau adeziunea, redîndu-mi astfel lumina ochilor. Mergeam orb peste tot, dar acum lucrurile au prins adevăratele lor sensuri. Acum lumina este lumină și întunericul este întuneric, așa cum le zugrăvește *mein* Führer.

— Trebuie însă neapărat să ai copii cit mai mulți ; fiind arian curat ești obligat să te înmulțești. Au murit pe front o groază de arieni și aceștia trebuie înlocuiți.

— Eu am luptat împotriva ruşilor, dar n-am simţit nici o clipă că le-am fi cu ceva superiori. Şi ei sînt albi la faţă, blonzi...

— După clasificarea doctorului Göbbels, ei sînt o rasă inferioară pentru că s-au corcit cu asiaticii. Şi asiaticii, prin definiţie...

— Dar japonezii sînt din Asia, şi ne-am aliat cu ei!

— Japonezii sînt arienii Asiei, caporal Junker. Să nu uiţi asta! Sînt o rasă pură asiatică, altfel nu ne-am fi aliat cu ei.

— Încep să nu mai înţeleg. Criteriile astea mi se par confuze.

— Ce este greu de priceput? Toţi duşmanii noştri sînt rase inferioare, subrase, corcituri ce trebuie stîrpite. Lumea viitoare trebuie populată cu arieni de seminţie germanică, cu germani curaţi.

— Deci şi cu japonezi? Am înţeles că şi ei sînt arieni, se exaltă şi Junker, care pentru un timp fusese captivat de discuţie şi tăcuse urmărindu-i pe cei doi.

— După mine, asta va fi numai în prima fază. Odată războiul cîştigat, împreună cu japonezii trebuie să analizăm structura genetică a locuitorilor Asiei pe care o vor supune şi chiar pe a lor.

Trecuse o vreme de cînd discutau vrute şi nevrute, tolăniţi în şanţul drumului.

Harold scoase dintr-o tainiţă a cufăraşului său de lemn o sticlă cu vin de Mosela; o surpriză care încîntă echipajul.

— *Deutschland über alles!* toastă Marssel înfiorat.

— Şi pentru Führer! i se asocie Junker.

— Trăiască invincibila armată germană, licită Schmidt.

— Şi pentru eroii germani căzuţi peste tot în lume, picură Harold vin, fără să vrea, peste un muşuroi de furnici...

•

Comandanţii celor două divizii de tancuri trecură de la un capăt la celălalt al coloanei. Un aghiotant, se vedea

treaba, avînd în mînă o goarnă cu pîlnie, le explica tanchiştilor misiunea de luptă pe care urmau s-o îndeplinească.

— *Achtung ! Achtung !* Veţi intra în luptă în zona oraşului Foltersdorf. Aveţi de înfruntat o brigadă de tancuri româneşti şi o divizie de infanterie sovietică. Căutaţi permanent lupta cu inamicul, atrageţi-l în ambuscade, distrugeţi-l. Apoi vom despresura Viena, zdrobindu-i pe ruşii care o asaltează.

Glasul se auzea şi prin instalaţia de radio a tancului. Gründstein dăduse tare sonorul. Asistase la discuţia echipajului. Dar gradul său mic îl excludea să aibă păreri. Era murdar de ulei pe obraz şi pe mîini. Îl prinsese soarele şi pistruii îi ieşeau în evidenţă. Oricine putea bănui că un strămoş de-al lui Franz Gründstein fusese de faţă cînd cocoşul biblic sărise din fiertură şi-l stropise pe obraz cu apă opărită. Schmidt şedea lîngă el, fumînd raţional ; instalaţia de ventilaţie funcţiona defectuos şi o menaja.

— Schmidt, am nişte presimţiri afurisite, i se plînse Franz.

— Vorbeşte mai încet. Ceea ce spui e chestie de mititica.

— Aştept un copil de la Gerda. Aş vrea să-l cresc eu, Schmidt.

— N-are cine să te oprească. În nici un caz românii, pe care îi lichidăm din primul foc. Apoi terminăm şi cu ruşii de la Viena. Avem ac şi de cojocul acestora. Beneficiem de cele mai puternice blindate din lume.

— Nu ştiu de ce, dar nu-mi plac deloc românii ăştia. Ce-or căuta aici ?

— O să-i zdrobim, îl îmbărbătă şi Junker, care auzise discuţia.

— Franz, să nu uiţi că în război guvernează legea care pe care. N-o să-i lăsăm pe români să-şi arate talentele, promise Schmidt.

Faptul că trebuiau să se bată cu românii îl contraria pe Harold. Tanchişti români ? ! Tancuri româneşti în Austria?! Nu s-ar mira ca bunul său prieten Adrian Vienescu să fie şi el aici. Acest gînd îl asocie cu altul. Dom-

nișoara Elpert, devenise doamna Brigitte Reder. Se căsătoriseră la Sibiu...

Tancul rula acum pe un drum neted ca în palmă. Soarele ieșise între timp dintr-un învălmășag de nori, redînd lucrurilor culoarea firească.

Inspecta din turelă acel drum silențios, chiar lin, parcurs în marș constant. La ultimul popas intrase într-un sat cu înfățișare pașnică, neatins încă de război. Băuse acolo apă de la fintîna arteziană din fața bisericii catolice.

În pronaos se găsea o raclă de sticlă și în raclă o sfîntă mumificată. Mina mucenicei rămăsese de fapt un ciot de culoarea șarpelui afumat. Și acel ciot, numai trei falange, era sărutat de credincioșii care lăsau pfenigi lucitori ce zornăiau într-o cutie cu lăcățel, pentru răscumpărarea păcatelor.

Harold și-a lipit buzele de acel ciot cu miros de criptă. S-a rugat să scape din război, să se întoarcă teafăr la Brigitte, în România, să rămînă lingă ea...

În zarea fumurie a orizontului începură să se arate casele orașului Foltersdorf. Harold nu auzise pînă atunci că există un asemenea orășel, dar de vreme ce așa mărturiseau indicatoarele de pe șosea...

Destul de îngrijorătoare erau rugurile incendiilor de la periferiile Vienei care întîrziau înserarea, păstrînd-o departe, la beteliile orizontului. Se apropiau de aliniamentul infanteriștilor germani, care de o zi și o noapte țineau pe loc pe români și sovietici...

Prăfuit de colbul drumului, Harold ședea în turelă simțindu-și gura și nasul uscate. Bîntuit de sete apelă la bidonașul cu rom. Privi apoi prin lunetă „țara nimănui". Se dumiri repede. Între beligeranți se instalase deocamdată o pace relativă.

Teritoriul dintre oștiri începuse să semene după cum arăta instrumentul optic, cu peisajul unui corp ceresc, presărat de cratere.

În sfîrșit, la marginea orășelului, identifică tancurile românilor ; aduceau cu niște buldogi scurți, dormitînd pe poziții, în așteptarea încăierării.

Ciudat, foarte ciudat ! Aflînd că tancurile sînt românești lui Harold i se revitaliza ideea dezertării. Avea o ocazie unică. Să treacă la români pe picioare ori cu tancul. Dar era posibil ? Dacă ar fi trecut acum, asta ar fi însemnat și izbăvirea lui, poate chiar rămînerea sa în viață : războiul naziștilor nu mai avea nici un viitor ; și el lupta de fapt pentru o cauză pierdută. Chiar dacă ar fi fost victorioși în încleștarea cu românii, chiar dacă ar mai fi cîștigat cîteva bătălii, războiul lor era tot iremediabil pierdut. Și Führer-ul știa acest lucru, dar amîna, atît cît putea, ziua răfuielilor, ziua cînd urma să dea socoteală în fața lumii de faptele sale... Nu discutase nici măcar cu Junker ideea asta. Ar fi trebuit să-i amenințe pe toți cu moartea, să-l oblige pe mecanic să deturneze tancul, să treacă în liniile românilor. Greu de realizat.

Ideea evadării i-a amintit de Stoffel, un unchi de-al Brigittei stabilit la München. În zilele cît șezuse în ultima permisie la el, Stoffel primise o citație de la Gestapo. Omul era terorizat de frică. În înscris nu se menționa pentru ce este convocat. Prin echivocul citației, asupra lui plutea o amenințare surdă.

Harold l-a însoțit la Gestapo, unde uniforma de ofițer „SS" a făcut impresie. Unchiul avea de ridicat cîteva mii de mărci de la bancă, moștenire de la un nepot mort în împrejurări misterioase în Elveția.

Rudi Stoffel era profund îndurerat, dar suferința i se îndulcise numai prin faptul că nu era implicat în nimic ilegal, din punctul de vedere al Gestapo-ului putîndu-se întoarce acasă...

Harold dorea mai mult ca oricînd să supraviețuiască. Stoffel trimisese Brigittei o scrisoare, cît și părinților lui Reder, folosind un cunoscut din Elveția, în care le explica la toți că Harold lupta într-o divizie de tancuri. Răspunsul n-a întîrziat să vină în Germania. Harold avea toate motivele să fie fericit.

Brigitte aștepta un copil. Urma să fie tată. Trebuia să rămînă în viață. Pentru asta era obligat să învingă în toate confruntările directe cu inamicul. Învingînd el, adversarii săi vor părăsi viața. Ei și ?! Ce-i pasă de ceilalți?

Era obligat să-i lichideze, altfel murea el. Era mai bun el decît ceilalţi ? Ce-i păsa lui de asta ! Nu există nici un cîntar care să diferenţieze valorile celor răposaţi. Criteriul fundamental fiind „care pe care". Destul pentru secolul acesta corupt şi zgomotos...

Frazeologia sforăitoare a corifeilor nazismului despre onoare, Führer, pămîntul sfînt al Germaniei, mormintele strămoşilor, din nefericire — şi mai ales la început — atinsese sufletele multor milioane de germani ; mulţi creduli şi sentimentali ; poluase chiar minţile unor oameni importanţi. Harold era încercat de un amestec de îndoială şi hotărîre de a lupta.

Pendula mai ales între ideea de a trece la români ori de a lupta împotriva lor, pentru a nu trăda armata germană, a nu se trăda pe el...

Hamida ?! Ce căuta acum în gîndurile sale ? Ea nu mai exista, dar o purta în subconştientul lui. Îi fusese supusă, ca femeie, dar îl trădase, poate unde era german. Ajutase un englez, un duşman al ţării sale. A o fi iertat, ar fi însemnat să nu fi pedepsit dubla ei trădare : a lui şi cea a Germaniei. Două trădări fuseseră prea mult...

Ochii ei enigmatici, atunci, îl imploraseră s-o ierte, să-i salveze viaţa, acolo, în faţa biroului Poliţiei Secrete de Stat, să-l salveze şi pe Raşid. Frica, umilinţa, ura neputincioasă i se întipăriseră pe obraz...

— De ce ţii atît de mult să mor, *efendi* Harold ? l-a întrebat, privindu-l în ochi, în timp ce mergeau la poliţie, cu o uitătură de cîine bătut. Am fost sclava ta, ţi-am dat totul. Lasă-mi viaţa, *efendi* Harold ! I-a căzut chiar la picioare, prinzîndu-i genunchii cu braţele.

Aproape că îl înduplecase cînd apăruse poliţistul german. Acesta a ridicat-o de la pămînt lovind-o cu bastonul de cauciuc.

Îşi propusese să nu se mai gîndească la ea ; fusese de mult aruncată la lucruri trecute. Şi totuşi amintirile despre ea lunecau avînd în ele acel narcotic pe care îl simţea de fiecare dată în sîngele său, atunci cînd corpul ei dur, cioplit într-un lemn exotic, îl îndestula cu dragoste...

Se dădu alarma. Nişte avioane sovietice de asalt apucaseră în direcţia lor. Pentru că le lipsea artileria anti-

aeriană, şi cum inamicul se îndrepta spre ei, se răspîndiră şi se pregătiră de o luptă acerbă.

Avioanele aveau însă zvastici pe aripi şi alarma se revocă. În schimb, românii şi ruşii aveau de furcă cu aviaţia lor, care aruncă o ploaie de bombe peste poziţiile din apropierea oraşului ce se pregătea de înnoptare...

•

Se fixă ca moment al declanşării atacului orele cinci dimineaţa. Semnalul începerii : apariţia pe cer a unei frunze de palmier în culoarea ei naturală.

Această frunză apăru la momentul stabilit şi fără o pregătire de artilerie, atacară pe trei direcţii : una viza axul orăşelului, celelalte două ocoleau localitatea, pentru a sfărîma divizia sovietică de infanterie.

Socoteau ca, pe la orele prînzului, blindatele românilor să fie distruse pînă la una, iar orăşelul Foltersdorf să fie din nou al Reich-ului nazist. Mai departe, aşa cum ştiau cu toţii, continua bătălia pentru Viena...

30

Primele batalioane de tancuri trecură prin intervalele lăsate de infanteriştii germani; soarele abia aprindea cuta orizontului. Blindatele se înşiruiseră pe trei coloane de marş, conform planurilor dinainte stabilite. O parte dintre infanterişti se transformară în însoţitori de tancuri.

Cînd germanii se apropiară la distanţă potrivită de aliniamentul român, gurile de foc din cele două tabere îşi descătuşară glasurile.

În tancul SS-250, comandat de Harold, domnea un optimism nefiresc, răspîndit de romul băut înaintea atacului. Începuse vînarea tunurilor sovietice anticar. La plecarea din orăşelul austriac în care poposiseră la lumina zilei, Tigrul-regal se împodobise cu un crocodil care ţinea între fălci o Skodă românească, pictate de Gründstein.

Tigrul fu zguduit de o lovitură năprasnică, recepționată în turelă. Îi nimerise un proiectil anticar.

— Nu trag deloc rău, mîrîi Marssel. A fost un semn de la Ivan.

— E o Skodă. Am localizat-o. În stinga, la zece grade, lîngă șopron. E aproape de ea și un tun anticar.

Tunul greu al Tigrului bubui de două ori. Un colț al construcției lîngă care se afla Skoda căzu. Praful de moloz tulbură vizibilitatea. Tancul inamic intrase într-un unghi mort.

O nouă lovitură, venită de data asta de la Skoda care ieșise din norul opac de praf aproape, zgîlții Tigrul regal, roșindu-i tola frontală de oțel. Gründstein și Friedrich petrecură clipe de tensiune.

— Fir-ar să fie, Marssel! Skoda asta se întrece cu gluma. Este de o impertinență specific balcanică, se-nfurie Harold. Fă-i de petrecanie, altfel cine știe de ce boroboață e capabilă.

— Asta și încerc, domnule locotenent, dar n-am de unde s-o apuc. Îmi lunecă în palme ca un țipar.

— Parcă a fost proiectil de 88 mm! Nu ți s-a părut?

— Românii sint echipați cu tunuri cu performanțe sporite.

Un nou obuz fluieră pe lîngă turela Tigrului, izbind o Panteră și umplînd-o de scîntei. În jurul lor, tancurile se angajaseră în luptă, unele din marș, cu scurte opriri pe loc, altele din poziții statice. Aerul se limpezi în jurul Skodei; văzură că blindata românilor din nou își schimbase locul.

— Skoda asta mă calcă pe nervi. Hai s-o terminăm.

Friedrich manevră în zigzag. Se mai trăgea asupra lor și dintr-un tanc românesc îngropat pe jumătate în pămînt. Gluma se îngroșa bine...

— Fir-ar să fie! strigă Harold, intrigat. Unde este aviația noastră, să coopereze cu noi? Tocmai acum lipsește la apel.

— Sint alte locuri unde situația alor noștri este mai grea. Pînă la sfîrșit ne descurcăm noi și fără Stukas-uri.

Rafala unei mitraliere grele punctă marginile ambrazurii. Gründstein simți că-l trec fiori reci de-a lungul spinării. Un obuz de 110 mm le-ar fi semnat sfîrșitul dacă i-ar fi lovit frontal. Harold văzuse tunurile sovietice anticar cu tragere rapidă, tractate de Studebak-uri. Comanda celor două divizii nu era informată cum trebuie asupra dotării de luptă a sovieticilor și românilor. Lupta nu era atît de ușoară și trebuiau să se întrebuințeze serios ca să-i poată înfrînge.

Skoda care îi atacase atît de curajos manevra într-un unghi dificil de reperat.

— Românul fuge de luptă ! hohoti Marssel.

— S-au întrecut pe ei și acum s-au speriat de curajul avut, concluzionă Harold, încălzindu-se treptat în acel început de luptă, uitînd complet de ideea de a trece să se predea cu tancul.

Al doilea proiectil al lui SS-250 trecu razant pe lîngă Skodă.

— Marssel, trei grade la stînga !

Lovitura Tigrului izbi oblic turela Skodei, pulverizîndu-se într-un gheizer de scîntei. Un al doilea proiectil îi rupse șenila.

Blindata avariată, în mișcarea de rotire pe loc, le arătă dinapoiul grăsuliu. Românii se pregăteau de o luptă pozițională. Dar obuzul expediat de Marssel le distrusese rezervorul. Șerpii lacomi ai flăcărilor lingeau carcasa.

Nemții văzură ridicîndu-se turela și tanchiștii ieșiră cu hainele arzînd pe ei. Încercară mai întîi să se stingă, dar rafalele trase de Harold îi culcă la pămînt.

Totul durase cîteva secunde...

Tigrul regal lupta alături de ceilalți monștri de oțel, apropiindu-se metru cu metru de centrul orășelului. Fiecare intersecție, alee, autocamion, blindată răpusă erau folosite cu iscusință de apărători, escamotîndu-se, manevrînd rapid, spre a întîrzia inamicul. Românii foloseau cu pricepere configurația terenului, a străzilor, a caselor, a

grădinilor, contraatacînd, fixîndu-i pe germani, învăluindu-i, atrăgîndu-i în ambuscade...

După lupte înverşunate care durară toată după-amiaza, germanii intrară în stăpînirea unui sector din Foltersdorf.

Tigrul lui Harold luptase în cele mai dificile situaţii, dar de fiecare dată biruise.

Veni înserarea. Într-o pauză a luptei, Harold se uitase prin vizor la morţii înşiraţi pe trotuar, morţi care, mai mult ca sigur rămăseseră acolo după luptele din zilele precedente...

Pe o stradă înfundată, intrară din nou în luptă, deşi noaptea se lăsa iute. Pe strada mare se întîlni cu un autotun românesc. Lupta a fost scurtă. Românul expedie fulgerător două proiectile, care lunecară pe platoşa lor, săpînd un şanţ, ca într-o aşchiere cu o freză uriaşă.

— Ăsta nu-şi cunoaşte lungul nasului, Marssel. Amuţeşte-l !

— Fac tunel prin el. *Herr Leutenant*, mîrîi plutonierul.

Obuzul de 110 mm expediat de Marssel străbătu blindajul autotunului, subţirel pentru puterea proiectilului. Explozia muniţiei din interior îl clătină îngrijorător, apoi prin spărtura largă ieşi un fum gros cu miros de carne pusă pe jăratic. Harold se scutură de oroare cînd inhală mirosul...

Pătrunseră pe o altă stradă, mai largă. Tigrul comandat de Harold, la fel ca încă altele din cele două divizii, aveau blindajul supradimensionat, nişte tancuri experimentale, considerate invulnerabile pentru orice calibru de tun anticar, ori tun montat pe altă blindată...

Lupta continuă şi o parte din noapte. Tancul lui Harold intră într-o intersecţie. Păcăniturile şi bubuitul tunurilor formau un concert asurzitor şi opresant. Nici echipajul locotenentului nu era scutit de emoţii, cu toată securitatea dată de blindajul Tigrului regal. Ori de cîte ori era lovită cuirasa, obrazul lui Junker se albea, întrecîndu-i în paloare pe ceilalţi, în afara lui Marssel, al cărui obraz devenea violet în lumina albăstrie din interior.

Altă stradă. Parcă pe aici nu trecuse războiul ; dar nu se vedea ţipenie de om ; cetăţenii şedeau probabil ascunşi

prin locuri tainice. Luna urcase pe cer, o lună schiloadă, atinsă parcă de ftizie.

Se ghiceau trotuarele curate, florile de prin grădini, trandafirii îmbobociți în roșu și alb, agățați de garduri metalice ; totul era specific orașelor germane și austriece „ordine, curățenie, disciplină de fier". Numai că la capătul străzii, în fața unui magazin de coloniale, o grămadă de cadavre aștepta camionul mortuar. Văzură mai multe pisici trecînd strada, cu irișii verticali aprinși...

Tigrul, ca un animal setos de sînge, se furișă, parcă ferindu-și zgomotul pașilor, doritor să-și surprindă victima și s-o sfîșie. Intră într-o altă intersecție, luminată ca prin minune de cîteva lămpi, unde lupta era indecisă.

Trei blindate germane erau încleștate cu alte trei românești.

Harold se hotărî să intre și el. În momentul acela era scoasă din luptă o blindată românească. Reder își alese adversarul. Era tot o Skodă. Dar și ea îl zărise și acceptă înfruntarea directă, deși era curată sinucidere ceea ce făcea.

Tigrul deși recepționă o lovitură piezișă în turelă, nici nu se sinchisi. Blindajul se înroși totuși în locul respectiv. Înăuntru mirosi a fier încins. Fusese un proiectil de 75 mm ori chiar 88 mm. Un alt tanc, făcînd o manevră rapidă de întoarcere, le expedie două proiectile de 75 mm.

Marssel ripostă fără să lovească de moarte Skoda. Asupra lor se trăgea din două tancuri. Abia atunci observară că în piațetă mai apăruse un autotun blindat, iar Harold rămăsese ca și singur. Nu puteau da îndărăt și primiră lupta. Reculul tunului, fumul de la gazele arse, mirosul pulberii, al eșapamentului erau tot atîția factori stînjenitori.

Înlăturară din zonă un alt tanc românesc. Angajă bătaia cu următorul, căruia îi perforă turela, lichidînd servanții care ieșiseră prin chepengul de evacuare.

Apăru un nou adversar, tot o Skodă. Harold, într-o fulguială de lumină prielnică, citi inițialele de pe turela acesteia Tx-31. Era învăluită de o ceață fumigenă alimentată continuu, și din această tulbureală tunul Skodei trosni

de două ori, atît de repede, încît lui Harold i se năzări că românul avea proiectilele puse pe bandă, ca la mitralieră. Loviturile fuseseră servite însă unei Pantere din vecinătatea lui Harold, pe care au incendiat-o. Pînă cînd se dezmetici Marssel, tunul Skodei bubui din nou. Tigrul încasă o lovitură puternică în blindajul lateral, greu totuşi de străpuns, umplînd intersecţia de scîntei...

•

În blindata comandată de sublocotenentul Vienescu domnea o atmosferă optimistă. Pînă în momentul cînd se petrec faptele, scăpaseră nestrăpunşi de vreun obuz şi nici nu călcaseră peste vreo mină ascunsă în caldarîm; lupta devenea însă cu fiecare moment tot mai fierbinte.

Teofil Chiriac era puternic marcat de încleştare. De fiecare dată cînd blindajul Skodei era izbit de un proiectil, cît de mic ar fi fost, ori numai la auzul exploziilor apropiate, sufletul i se închircea, socotind că i-a sosit ceasul de pe urmă. Prin ambrazură văzuse izbucnind o jerbă uriaşă de foc dintr-un tanc lovit, apoi trîmba de fum unsuros se lăţi, acoperind o parte din stradă, ajungînd la ei...

Un tanc inamic tot creştea, adunîndu-se parcă bucăţică cu bucăţică din topitoriile iadului. Tunul celuilalt scuipă foc înainte de-a apuca ei să tragă. Skoda, lovită în plin, parcă primise un pumn zdravăn în plină figură.

Mocanu expedie un proiectil inspirat şi Pantera luă foc. Se deschise chepengul, apăru o mînă, un cap acoperit de şlemafon, apoi căzură amîndouă înăuntru, învăluite de flăcări.

Lui Chiriac i se păru însă că tanchiştii incendiaţi se ridicară din blindată, ca nişte siluete străvezii, cu salopetele pe ei, avînd aripi scurte, negre, şi acele siluete se uitau la trupurile lor pămînteşti cu milă şi bunătate eternă...

Urcară o rampă cu unghiul destul de aspru, spre un dincolo, unde urma să fie o piaţetă, cum sunau informaţiile primite prin radio de către Chiriac. Ca punct de reper aveau biserica din Foltersdorf. Infanteriştii germani scoseseră piatra din pavaj.

Cînd Skoda urca, din rampa străzii cobora un autotun german. Rapid, Vienescu se încredință că nu picaseră într-o ambuscadă. Un prim proiectil tras la o oprire scurtă, le fluieră pe deasupra turelei. Un al doilea se înfipse în pămînt la o mică distanță, făcînd, spre norocul lor, să explodeze o mină.

Tx-31 se ridică și coborî pe unduirile străzii, mișcat de un seism modest. Augustin crezu că vede, ori chiar a văzut vîrfurile copacilor și cerul de deasupra lui. Explozia minei le salvase viața.

Mocanu trase cu sete un obuz și încă unul. De al doilea n-ar mai fi fost nevoie, pentru că primul perforă blindajul autotunului. Au așteptat să vadă dacă mai dă vreun semn de viață, dar se părea că a încremenit acolo pentru vecie.

Ajunseseră aproape la marginea orașului; așa cum li se ordonase, urmau să ia parte la această luptă nocturnă pe un loc întins, unde aerul, pe măsură ce avansau, devenea tot mai tulbure : era sticlos asemeni unei gelatine.

Skoda Tx-31 surprinse o Panteră descoperită. O avarie fără să aibă probleme, apoi, urmărită de noroc, mai incendie un autotun care, deși lovit, nu părăsise bătălia...

Se defectase o șenilă pentru care Mocanu coborîse din blindată. Cînd defecțiunea fusese remediată, Mocanu n-a mai apucat să urce pe tanc, pentru că o schijă l-a rănit grav la picior.

Un obuz venit din tunul unui Tigru fluieră pe deasupra turelei Skodei. Poziția ocupată de Tx-31 nu-i oferea condiții optime pentru o confruntare cu germanul, așa că Vienescu preferă să părăsească cîmpul de bătaie.

Trecu printr-un loc viran, dărîmă un gard de lemn, apoi un zid de cărămidă, de fapt tot o împrejmuire, pudrîndu-se cu praf de tencuială, cu moloz și ieși într-o stradă laterală. Skoda se opri și, rotindu-și turela, ținti ieșirea prin care ajunsese acolo...

•

Mocanu fusese rănit destul de grav. Văzuse cu ochii lui lupta dintre tanc și autotun, apoi retragerea propriului tanc, el rămînînd pe locul unde căzuse.

Se rostogoli cum putu spre trotuar, se înălţă pe el, apoi se tîrî la planul înclinat care ducea la gura unui beci. La capătul pantei, unde ajunse curînd, se mai găsea cineva.

Se însera şi distingea tot mai greu cealaltă fiinţă omenească, trîntită ca şi el şi fără îndoială rănită.

Două brichete scăpărară în acelaşi moment, de parcă ar fi fost înţelese. La lumina celei aprinse de Mocanu căpătă forme un infanterist german. Sigur că şi celălalt l-a identificat pe el. Nici unul nu avea asupra lui vreo armă. Mocanu izbuti primul să-şi tragă afară briceagul din buzunarul salopetei. Germanul se scotoci cu mîna liberă şi-l scoase pe al său. Românul îi desfăcu limba mare. Celălalt avea necazuri : prinse lama între dinţi, dar oţelul îi scăpă la loc.

— Lasă-l dracu, acolo ! auzi germanul îndemnul românului, într-o nemţească stricată. Ruginitura ta nu face cît o ceapă degerată.

— Tu ai vrut prima dată să mă spinteci, mîrîi neamţul într-o română acceptabilă.

Fitilul germanului pîlpîi de cîteva ori, apoi se stinse. Îşi scutură nervos bricheta după care o reînsufleţi.

— N-am zis că te tai, se disculpă în română Mocanu, noi doi am încheiat războiul.

— N-ai spus, dar vrei s-o faci. Ţii cuţitul ăla desfăcut !

— Uite, mă lipsesc de el. Dar ce curge atîta sînge din tine ?!

— Tu nu eşti doctor. Îmi dreg genunchiul şi reintru în luptă.

— Spune-mi mai bine dacă ai vreo sfoară prin buzunare.

— Bănuiam că ajungi aici. Ai chip de sugrumător, se trase înapoi neamţul.

— Baţi cîmpii, omule, se scotoci Mocanu prin salopetă.

Nu găsi ce căuta. Germanul era rănit grav la genunchi. Sub el creştea o pată sleită de sînge.

— N-am ce-mi trebuie. Rupe-ţi mîneca de la cămaşă, să te leg.

— Vrei să-mi furi uniforma, apoi să te strecori în rîndurile noastre...

— Omule, oraşul e ocupat de români. Vreau să te ajut, să te bandajez, altfel nici sfîrşitul acestei nopţi n-ai să-l apuci.

— N-ai trusă medicală. Ai să mă infectezi şi o să fie şi mai rău.

Dar pînă la urmă îşi sfîşie mîneca de la cămaşă.

Se tîrîră amîndoi, pătrunzînd printr-o uşă scundă în adîncul beciului. Era răcoare şi îi trăsnea damful băuturilor de aici. Mocanu descoperi nişte tescovină cu care spălă rana deschisă a neamţului.

— Cum te cheamă, domnule camarad ? îi oferi Mocanu sticla de tărie.

— Kurtz Günderlicht, dar lasă-mi rana în pace. Ai o mînă de măcelar, se schimonosi de durere, cînd Mocanu i-o ştergea cu grijă.

— Eşti însurat, Kurtz ?

— Herr Kurtz ! Nu vreau să mă tutuiesc aşa iute cu tine.

— Bine, *Herr* Kurtz. Răspunde-mi, eşti însurat ?

— Am şi doi copii, pe Uwe şi Johann. Uff!

— De unde vorbeşti aşa de bine româna ?

— Sînt din Sighişoara. Adică am fost. Acum stau în Dresda.

— Eşti un german bogat, cu doi băieţi, Herr Kurtz. Ce-i faci cînd se vor face mari ?

— Sînt de pe acum ai lui *mein* Führer.

— *Herr* Kurtz, iartă-mă, dar eşti într-o ureche.

— Ce e cu rana mea ?

— Ţi-am oprit hemoragia. Dacă nu faci infecţie, eşti un german norocos. Dar genunchiul tău nu arată deloc bine din cîte îmi dau seama.

— Sînt bun de carne. Apoi răchia asta ce fumegă pe gît mă lecuieşte. Nu-mi fac probleme. Pe tine cum te cheamă ?

— Sînt sergentul Mocanu Teodor, tanchist.

— Te-a aruncat explozia din tanc, schiţă o strîmbătură Kurtz.

— Remediam o pană şi am fost rănit. Am rămas pe afară pentru că tancul meu a intrat imediat în luptă. Am să te bandajez acum. Dacă ţii la Uwe şi Johann, să nu faci infecţie.

— Ce căutaţi voi aici, în Austria ?

— Pentru că n-aţi plecat din ţara noastră cu binele, ne-am luat după voi, să schimbăm cîteva vorbe cu arma.

Caporalul Günderlicht era alb ca varul. O durere sfîşietoare îi schimonosise obrazul. Ţinea maxilarele încleştate. Mocanu îl văzuse la lumina palidă a unui bec ce ardea ca printr-o minune şi se scotoci prin buzunare, în căutarea a ceva anume.

— Ai găsit acolo morfină, *Herr* Mocanu ? Ori cauţi otravă ?!

— Dacă era să te omor, nu te mai bandajam ! Ia, gîndeşte-te !

— Spune drept, ştii unde să înfigi acul seringii ?

— Nu-ţi face griji. Ia fiola asta şi bea-o.

— Ai haz, *Herr* Mocanu.

— Rana ta este foarte serioasă. Lucrul acesta îl înţelegi şi tu. Afară de asta, repet, pentru noi s-a sfîrşit războiul. Între noi este acum pace, nu mai sîntem duşmani, vreau să te ajut. Aşa sîntem noi, românii, omenoşi. Înţelegi ce spun, Kurtz ?

— *Herr* Mocanu, dacă dau ruşii peste noi, pe mine mă vor împuşca ?

— N-am să las pe nimeni să te atingă. Te socot prizonierul meu.

Băură toată sticla şi mai destupară o alta. Se simţeau amîndoi bine, se încălziseră, şi durerile membrelor rănite se mai ostoiseră.

— *Herr* Mocanu, pentru ce bem răchia asta?

— Aş zice că, mai presus de orice, să bem pentru viaţă, pentru dragoste, pentru oamenii de treabă de pe pămînt, pentru toţi copiii lumii.

— Îmi place ce-ai zis. Şi eu vreau să triumfe în lume viaţa, speranţa, înţelegerea, credinţa în bine. Să se ducă la dracu războiul, moartea! Am ameţeli, Herr Mocanu. Fierbinţeala asta mă dă gata. Dacă mor, însemni locul unde am să fiu îngropat. Îţi dau adresa mea din Dresda, să le scrii lui Uwe şi Johann unde sînt, să mă caute. Faci tu fapta asta?

Se auzi tropăit de bocanci. Prin apropiere se dădea o luptă. Răpăiră arme. Se auziră voci, o dată germane, altă dată ruseşti. În beci, cei doi se vedeau cînd prizonierii unei tabere, cînd ai celeilalte. Un bocanc trînti uşa de perete. Urmă o linişte stelară, timp de una-două secunde. Două pistoale-mitralieră îşi lungiră gîturile spre cei doi răniţi...

Brancardierii îi ridicară pe tărgi. Mocanu şi Kurtz fură transportaţi la un spital de campanie...

Tancurile germane s-au retras din orăşelul austriac. În locul lor, cîteva escadrile de avioane declanşară un bombardament ce crescu treptat în intensitate. O puzderie de bombe căzură peste casele, străzile, aşezămintele locului, fără alegere.

Cetăţenii din Foltersdorf trăiră o noapte grea. Junkers-uri 88, zburînd la joasă înălţime, îşi descărcară pe rînd bagajele de bombe. Străfulgerările exploziilor împărţeau cerul în felii. Cîteva case ardeau fără ca nimeni să poată interveni.

Tancurile românilor, adăpostite pe sub coroanele bogate ale copacilor, încercau să nu fie recunoscute, ceea ce în mare parte le-a reuşit.

Sublocotenentul Vienescu şedea în tanc, locul cel mai sigur. Numai că atacul unui Junkers viza exact acel loc.

Pesemne că vreun observator german de prin apropiere transmitea avionului amplasamentul său. Fură nevoiţi să-şi schimbe poziţia în plin bombardament. Manevra le-a izbutit. Cei din echipaj erau însă trişti pentru că Mocanu fusese rănit şi evacuat.

Spre dimineaţă bombardamentul a încetat. Orăşelul arăta rănit mai peste tot. Într-o pauză, cînd tanchiştii aşteptau întărituri pentru a continua atacul spre vest, unde aveau de înfruntat unităţi puternice de tancuri, Vienescu, însoţit de Teofil Chiriac, făcu o scurtă vizită lui Mocanu.

Au găsit curînd spitalul. Sergentul avea patul lîngă al lui Kurtz, un neamţ, şi al unui sergent-major sovietic. Toţi trei aşteptau să fie operaţi. Între timp li se făcuse ser antitetanos. Pierduseră mult sînge, dar din păcate lipseau cele necesare pentru transfuzii. Sublocotenentul înţelese că cei trei se împrieteniseră. Îşi goliră, fără nici o remuşcare, buzunarele de ţigări, atît el, cît şi Chiriac.

Mîncară frugal din ce mai avea în raniţă. În locul sergentului Teodor Mocanu, echipajul a fost completat cu sergentul-major Afrusinei, un ochitor-trăgător scund de stat, de prin părţile Bucovinei. Şi în lumina sfîrşitului de noapte, Afrusinei era tot blond. Avea nasul cîrn, ochii albaştri. Era îndeminatic, vorbea repede, întretăiat uneori, cu un accent de prin părţile Solcăi. Adusese ca zestre, în lada sa de cătană, două sticle cu o tărie ce întrecea pălinca ardelenească. Echipajul Skodei l-a primit ca atare.

Diviziile germane contraatacară din nou : încleştarea începu cu şi mai mare violenţă. Blindatele inamicului pătrunseră şi înaintară în oraş, cîştigînd teren. După lupte aprige, românii fură nevoiţi să se retragă spre inima oraşului.

Skoda învinsese în luptă directă un tanc Pantera care-i dăduse de furcă ; ocoli apoi craterul unei bombe, trecînd printr-o grădină care dădea dintr-o stradă într-alta... A ajuns într-o nouă poziţie, la ordin, angajîndu-se în cîteva alte lupte din care servanţii au scăpat teferi.

Se apropia noaptea şi luptele continuau cu aceeaşi virulenţă. Cerul spre Viena era sîngeriu, la ora înserării pă-

rea incendiat ; sovieticii pătrunseseră în periferia capitalei Austriei.

În Foltersdorf şuierul proiectilelor de toate neamurile devenise un fel de respiraţie agonică a locului. Liniile întrerupte ale trasoarelor, jerbele scurte de foc ale brandurilor, păcănitul ca de ciocan pneumatic al tunurilor, răpăitul mitralierelor şi al pistoalelor-mitralieră se repetau ca secvenţele sonore ale unui film luat mereu de la capăt.

Bătălia devenise tot mai crîncenă. Se înregistrau pierderi grele de ambele părţi ; blindatele românilor aveau de luptat cu un inamic numeros, bine dotat, cu experienţă îndelungată în încleştări armate, care nu cunoştea teama, decis să iasă victorios cu orice preţ.

Skoda comandată de Vienescu se confruntase cu Tigrul lui Harold în întîlniri mai mult ori mai puţin directe, fără să fie lovită decisiv ; de fiecare dată, ca printr-un făcut, terminase cu bine încleştarea.

Tancurile germane se retraseră din nou înapoia aliniamentului infanteriştilor. Lupta se arăta indecisă, încleştarea cu blindatele românilor era peste aşteptări de grea.

Românii dovedeau o manevrabilitate şi o forţă neaşteptată de atac, dovedeau dîrzenie, curaj, eroism. Tanchiştii români erau iscusiţi, aveau un dezvoltat sentiment al datoriei ostăşeşti, posedau spirit înnăscut de sacrificiu Tenacitatea făcuse din ei un adversar redutabil.

Harold se gîndea şi el la Skoda, acel Tx-31 cu care se confruntase de cîteva ori ; blindata românilor le dădea tot mai multă bătaie de cap. Skoda avusese noroc: de fiecare dată, scăpase de lovitura fatală...

În toiul nopţii se găseau pe malul concav al unui pîrîu pierdut în cîmpie, un pîrîu cu şopotul plăcut în auz, ce se vărsa într-o apă mai importantă care îşi cîştigase o identitate.

De unde se afla, Harold vedea cerul de deasupra Vienei. Diviziile lor de tancuri nu puteau sări deocamdată în

apărarea orașului — așa cum primiseră ordinul la început — din cauza românilor care îi înțepeniseră aici, în acest orășel neînsemnat.

Mîncase ce-i pusese popotarul în gamelă și acum ședea pe marginea apei de unde îi venea o duhoare de neînțeles. Intrigat, îl chemă la el pe Junker și pe Schmidt.

Folosind lanternele, mascîndu-le pe cît posibil, tanchiștii descoperiră la mal, adus de apă, un cadavru. Era un infanterist de-al lor. I-au golit buzunarele de acte și l-au îngropat. Infanteristul fusese un rezervist dintre cei veniți sub arme la recenta mobilizare generală hotărîtă de Hitler...

Noaptea era cu lună, o lună cu un chip prelung și scofîlcit. Echipajul Tigrului ședea întins pe foile de cort. Urma o nouă zi grea de luptă cu românii.

Harold îi cunoștea din răsărit. Aici însă, împotriva lor, luptau cu înverșunare, parcă aveau o răfuială din timpuri imemorabile. Gîndul de a trece în rîndurile românilor îl părăsise aproape definitiv pe Harold.

Marssel nu dormea nici el ; i se diluase mult entuziasmul dinaintea luptei. Românii îi spărseseră în cioburi încrederea într-o victorie lesnicioasă.

Cînd iar se retrăseseră din oraș, pentru a nu se expune atacurilor vînătorilor de tancuri români și ruși, ardea un Tieger german. Pe chepeng îi ieșea un fum vîscos ca de pe hornul unui crematoriu ; funinginea aderase durabil la piatră. După ce totul se va liniști în acest oraș încercat, dîra aceea neagră, unsuroasă, lipită pe calcanul casei, va fi o mărturie a pierderilor mari suferite pentru a birui pe români într-un oraș austriac. Marssel era catolic și, ca atare, nu accepta incinerația. Se gîndea adesea, că și el putea muri carbonizat în tanc, o consecință firească a incendierii, ori a exploziei muniției. Se cutremură imaginîndu-și trupul scrumit și pus într-un sac mortuar, cu o etichetă de metal la gură, cu datele lui matricole.

La plecarea lor de la München, Marssel intrase în confesionalul unui pastor, un om al lui Dumnezeu. L-a rugat

să-l dezlege de păcate ; pleca la o luptă grea cu rușii. De români n-a zis nimic.

Se spovedise, enumerînd în minte pe cei nimiciți de el cu tunul și mitraliera. Erau destui. Omorîse o sumedenie de infanteriști, numai așa, să se distreze, deși mulți n-aveau arme și ridicaseră brațele. Da, nu era bine să-i lase in viață in spatele frontului, asta se petrecuse în Răsărit unde armatele partizanilor erau mai eficiente uneori decît cele de pe front.

Rămăsese singur în sacristie. Sfîntul Anton ținea în brațe un copil Iisus. Era un sfînt Anton redus ca înălțime, iar el sculîndu-se în picioare, îi văzu tonsura prăfuită. Încercase să-și limpezească conștiința. Nu mai făcuse acest lucru de mult, poate de cînd intrase în NSDAP. Acum ajunsese în această unitate de tancuri. I s-a cerut o adeziune ? Părea o simplă formalitate. A fost botezat și i s-a dat pumnalul cînd a jurat, la miezul nopții, în catedrala unde stafia lui Erik Păsărarul plutea în naos ca un abur jilav și stăveziu.

A luptat un timp scurt și pe „Zidul Atlanticului". Aliații au pulverizat pur și simplu faimoasele fortificații. Dezastrul din Vest a început imediat după debarcarea aliaților.

A fost rănit în luptă pe șoseaua Périere-Saint-Lô. Făcuse parte din Corpul 84 german, comandat de von Choltitz. Tot atunci, mareșalul Erwin Rommel, comandantul lui Harold Reder în Africa, fusese rănit într-un bombardament și internat în spitalul de la Bernay. El, Marssel, spre șansa lui, a scăpat agățîndu-se de un camion în retragere...

31

Cînd Harold s-a trezit, foaia de cort era acoperită de o rouă ce puțea a sulf. Și-a băut ceaiul de dimineață, apoi ofițerii au fost convocați de comandant.

Li s-a invocat din nou nevoia de a învinge, pentru Führer, pentru patrie, pentru poporul german. Trebuiau să ocupe rapid Foltersdorf-ul, orășelul obscur din depresiune, să distrugă pînă la ultima blindatele românilor, apoi, spre Viena...

Patosul patriotard era folosit tot timpul : glia străbună, pămîntul sfînt al Reich-ului, liniștea poporului pașnic german ce trudea zi și noapte pentru război, construind tancuri, avioane, muniție.

Li s-a amintit că spiritul Führer-ului este lîngă ei, îi călăuzește în luptă, voința, măreția „Lui" erau chezășii ale victoriei. Stația de amplificare transmitea imnul național-socialist al lui Horst Wessel...

Srigătele de salut ale unei biruințe mult-așteptate de tanchiști plutiră prin aer îndelungă vreme :

„Heil Hitler ! Heil, Sieg, heil, Sieg !..."

●

Începură contraatacul cu o violență greu de imaginat. Două coloane învăluiseră mai întîi orășelul pe la nord și pe la sud, împingînd îndărăt unitățile sovietice de infanterie.

În felul acesta, tancurile românilor erau prinse într-un clește de oțel în Foltersdorf. Spre prînz, situația de front era tot mai defavorabilă românilor.

Se angajaseră lupte tanc contra tanc. Ușor de anticipat — din punct de vedere german — cine să învingă și cine să fie nimicit. Blindatele germane pătrunseseră pînă în centrul orășelului. Un număr important de care de luptă românești erau prinse în pungi unde luptau pe viață și pe moarte...

Încleștarea sporea tot mai mult în intensitate ; un iad din foc și pucioasă luase în stăpînire localitatea și vecinătățile. Și unii și alții foloseau cele mai diferite scheme tactice, șiretlicuri de manevră, atacuri din mers, lupte de poziție, ambuscade, învăluiri, toate se succedau fără ca cineva să le mai conceapă. Inventivitatea lucra pur și sim-

plu ca urmare a necesităţilor de moment, reflexele dobîndite în confruntări anterioare acţionau în largul lor.

Mai repede decît ar fi crezut, Skoda apăru în faţa Tigrului regal. Parcă ieşise din pămînt ; era prezentă iar blindata care îi produsese destule coşmare lui Harold Reder.

Parcă destinul i-a scos-o în bătaia tunului. Pentru a treia, ori a patra oară, ofiţerul îi ordonă lui Marssel distrugerea Skodei. Şi Vienescu, în tancul său, dăduse ordin sergentului-major Afrusinei să distrugă Tigrul regal.

Schimbul rapid de focuri dintre cele două blindate n-a rănit de moarte nici una din ele. Ultimul proiectil expediat de Marssel roşi placa frontală din oţel a Skodei ; pentru servanţii români căldura spori insuportabil. O ursitoare nevăzută începuse să socotească clipele grele prin care treceau acum cei din bătrîna Skodă...

32

Pocnetele aproape suprapuse a două tunuri abătură atenţia lui Harold. Mitraliera unui autotun îi încolţise dintr-o coastă şi le căuta rezervorul. Tigrul era în primejdie. Pericolul apăruse din senin şi fireşte, atunci cînd avea mai puţină nevoie de el.

Se roti scurt şi trase fulgerător. Perforă autotunul românesc ; în acelaşi timp, lansă o ceaţă fumigenă consistentă, care să tulbure ţinta mişcătoare pe care o reprezenta blindata lor. Ieşi apoi dintre cele două focuri...

Mai mult de două treimi din oraş căzuse în mîinile germanilor. Pocnete de tunuri se auzeau prin toate cartierele.

Compania din care făcea parte şi Tigrul comandat de Harold continua lupta, dar ea se desfăşura pe alte modele decît şi le dorise. În orăşel apăruseră un număr de tunuri anticar româneşti care le dădeau mult de furcă blindatelor „SS" germane.

Ceva mai tîrziu, urmînd parcă un destin, Skoda lui Vienescu se întîlni iar cu blindata cu inițialele SS-250. Moraru manevră rapid, atît cît îi permiteau mecanismele atinse de bătrînețe, oferind o țintă precară inamicului. Și, în clipa aceea, Afrusinci expedie adversarului un prim proiectil.

Al doilea nu l-a mai trimis pentru că i s-a blocat tunul. Pentru echipaj clipele se dilataseră, deveniseră minute, ore. Lansară ceață fumigenă și manevrară sub acoperirea ei... Augustin stăpînea fiecare tresărire a blindatei. Trebuia să dipară din raza de reperaj a „SS“-iștilor...

În tancul său, Harold era încredințat că de data asta Skoda n-are să-i mai scape. O urmă fără grabă, dorind să guste pe îndelete agonia românilor. Era un soldat experimentat, iar narcoticul victoriei îl simțea acum în sînge și în creier, îl îmbăta, uitînd că numai cu cîteva ore mai înainte avusese credința că n-are să mai scape cu viață din lupta ce se va da.

Feldwebel-ul Konrad Marssel trăia o altă stare ; amestecul de teamă, lașitate, curiozitate, invidie și ură, se reînsufleți în el la vederea Skodei grele românești, un model depășit ca performanțe de luptă, dar desigur modernizat de români. Era momentul să tragă în ea, dar Harold i-a ordonat să mai aștepte, deși fiecare clipă conținea încă doze inegale de imprevizibil...

— *Herr Leutenant*, Baba-Skoda trebuie făcută pulbere.

— Ai răbdare. E în agonie. Intrăm după ea în ceață. E a noastră oricum.

În sufletul lui Harold încolțise nesiguranța, dar nevoia egoistă de a învinge cu orice preț, hrănită de vanitatea sa de războinic, era mai tare decît prudența ori poate tracul ce i-l hrănea acest tanc învechit.

Tigrul regal intră prudent în ceață ; Skoda era însă departe. Un autotun românesc venit de niciunde îi lovi dintr-o coastă. Proiectilul le izbi placa laterală înroșind-o. Marssel fixă inamicul prin grila de ochire și percută.

Numai că proiectilul lor n-a explodat. Marssel înjură porcos. La mijloc era sigur un act de sabotaj al vreunui prizonier rus care lucra într-o pirotehnie.

Expedie un al doilea. De data asta autotunul virase brusc, așa că nu-l atinse. Un al treilea proiectil — în fine — le-a străpuns blindajul, explodînd înăuntru...

•

Skoda lui Vienescu își pierdu urma intrînd pe o stradă înfundată, unde avea de înlăturat hiba care blocase închizătorul.

Pleșoi rămăsese ascuns la capătul drumului, înarmat cu o legătură de grenade, două sticle cu benzină și cîteva calupuri de trotil. Din tot ce avea își confecționase două cocteiluri ucigătoare chiar pentru Tigrul regal, dacă acesta ar fi urmărit Skoda, și pentru oricare alt tanc.

La adăpostul acestui paravan, servanții Skodei se apucară să remedieze defecțiunea. Cu acest prilej inspectară și rănile tancului, care nu erau puține. Era lovit în mai multe locuri ; blindajul se decălise, în metal apăruseră cîteva fisuri...

Sfîrșiseră ce avuseseră de făcut și se pregăteau să-l îmbarce pe Pleșoi. O clipă de tensiune. O explozie puternică venind de la capătul străzii ajunse la Skodă. De acolo se răspîndea un nor de fum care vicia vizibilitatea.

Auziră rafalele pistoalelor-mitralieră, printre care îl recunoscură pe al lui Pleșoi... Apoi o liniște relativă luă în stăpînire capătul străzii...

Cînd ajunseră acolo, constatară că Pleșoi căzuse la datorie. Servanții unui autotun avariat, zăceau și ei pe caldarîm. Autoblindata ardea cu un fum înecăcios. Totul era consumat. Îl traseră pe Pleșoi pe trotuar, să nu-l strivească vreun tanc...

La cîțiva pași de locul luptei descoperiră un aruncător de flăcări al cărui servant, un ostaș sovietic, murise. Rezervorul era plin pe jumătate și le putea folosi.

L-au luat cu ei, iar Chiriac se oferi să-l deservească el, avînd instrucția necesară. Pentru asta rămase afară, pe cuirasa tancului, singura lui protecție devenise masca turelei...

Ajunse la ei huruitul crescînd al șenilelor unei blindate. Skoda lor se opri. Stopă și celălalt. Se lăsă o liniște de s-ar fi auzit zgomotul firului de iarbă străpungînd crusta pămîntului cînd iese la lumină. Și această liniște urla în sufletul fiecărui tanchist. O cămașă de proiectil se rostogoli și sparse tăcerea.

Zgomotul se amplifică în imaginația fiecăruia, pînă la echivalența exploziei unui proiectil. Se relaxară treptat și se instăpîni cu totul o altă stare. Urmă un regres al tensiunii nervoase și se simțiră mai bine ; un bine la marginea răului...

Erau gata să reinceapă lupta și se urniră apucind pe o stradă largă pe care nu mai fuseseră, trecură prin strîmtoarea dintre un autotun românesc și un Tigru german, un răposat gigant pe șenile. Amîndouă piesele de luptă erau inerte una lîngă cealaltă, probabil din prima zi de luptă...

Pe turela tancului atîrna moale unul dintre servanți. O pisică pe jumătate sălbăticită se cățărase pe tanc, atrasă de mirosul cadavrului. Chiriac o sudui și felina il privi cu ură.

Afrusinei ii expedie cîteva gloanțe, însă animalul scăpă nevătămat ; traiectoria gloanțelor il ocoli. Jerba de flăcări trimisă de Chiriac însă n-a iertat-o și pentru asta imaginea pe care o oferea animalul nu era deloc agreabilă.

— Pisicile astea au și îndeletniciri necurate, o înjură Afrusinei.

— Sînt pe jumate sălbatice, le apără sublocotenentul.

— Fiara n-alege soiul cărnii, dom' sublocotenent, interveni Chiriac.

— Înainte, Augustin ! Pisica asta are darul să mă indispună.

Erau însă așteptați cu răbdarea leului de munte care își așteaptă victima să ajungă în locul unde nu mai are nici o șansă...

Tigrul regal ieşi dintr-un loc viran şi le aţinu calea. Vinatul se preschimbă in vinător. Nici unul dintre ei nu se mai grăbea, nici unuia nu-i trecea prin gind să ocolească lupta. Tunurile blindatelor se îndreptară unul asupra celuilalt. Al Skodei bubui primul. Afrusinei nu ezitase, proiectilul său se pierdu însă printre două case, lovind o faţadă. Cel al Tigrului preschimbă în scintei blindajul frontal al Skodei ; un mănunchi de schije trecu la servanţi...

Blindata românilor, deşi avariată, continua să înainteze. Harold nu mai ştia ce să creadă. Bătrîna Skodă, deşi rănită mortal, venea spre ei. Marssel mai trase un proiectil. Trupul Skodei fu zguduit din rărunchi, dar nu se opri. De necrezut. Continua să avanseze.

Junker şi Schmidt, privind prin vizor, s-ar fi jurat că aveau de-a face cu o stafie. Nimeni din echipajul românilor nu mai putea fi în viaţă, pentru că în pîntecul Skodei apăruse a doua rană urîtă cu marginile zdrenţuite.

— Să fiu al naibii, Marssel, Skoda asta e un sarcofag pe şenile. Numai motorul trăieşte în măruntaiele ei, se miră Harold.

Tigrul-regal stopă. Gründstein auzea in staţia sa bîzîitul de fond al staţiei Skodei, a cărei lungime de undă fusese decodată. Şi în clipa aceea Harold îl văzu pe Teofil Chiriac, înarmat cu aruncătorul de flăcări, apărînd din spatele turelei.

Mai important era ca Tigrul să pornească fulgerător în marşarier, pentru evitarea coliziunii. Comandă manevră, dar jerba de flacără se lungi afumîndu-i periscopul.

Apoi flacăra se mută pe blindajul frontal, unde mai fuseseră loviţi. Tigrul pornise în marşarier, vizibilitatea pentru echipaj era aproape zero.

Şi vizorul ambrazurii fusese atins de foc. Vedeau vag Skoda înaintind spre ei, parcă împinsă de duhurile răului. Harold încercă să deschidă chepengul.

Metalul frigea înfiorător. În acel moment, tunul Skodei, aplecat mult, expedie un proiectil, lovindu-le blindajul frontal care deveni purpuriu...

Harold înţelese primejdia : tancul se transforma treptat în topitorie. Un proiectil trecu prin metalul adus aproape la limita de topire şi explodă...

Harold auzise explozia şi urletele servanţilor loviţi de moarte. Şi el avea cu siguranţă mai multe găuri în abdomen. Atinse cu mîna locurile calde de sînge. Era grav rănit, dar trăia încă...

Îşi aminti de moartea lui Leonescu. El, Harold, era mai grav rănit decît fusese acesta. Se apropie de tun, aşa cocîrjat cum putu încercînd să vîre un proiectil pe ţeavă.

Îl încercară, pe rînd, îndoiala că va apuca ziua următoare, apoi furia de a nu mai putea schimba nimic ; sfîrşitul era de neocolit ; şi deprimarea îi tăie respiraţia. Se consolă apoi, în gînd, aşteptîndu-şi sfîrşitul, un sfîrşit ca al atîtor militari morţi în război.

— *Herr Leutenant*, lăsaţi-mă să expediez proiectilul în Skodă.

Crezuse că Schmidt murise, dar nu, era în viaţă. Îl văzu sculîndu-se, desprinzîndu-se din Schmidt cel căzut, dîndu-l pe el la o parte, vîrînd un proiectil în chiulasă. Schmidt era şi el rănit mortal...

— E o prostie ce faci, Schmidt. Nici cei din Skodă n-o duc mai bine ca noi. Lasă-le o şansă măcar. Nu vezi, nici ei nu mai trag...

Schmidt părea că nu-l aude. Percută. Proiectilul porni şi străpunse carapacea blindatei românilor. Ce rost mai avusese ? !...

Cînd locotenentul Reder avea aceste halucinaţii, un alt obuz de 75 mm plecat din Skodă pătrunse prin ruptura blindajului şi explodă. Harold se simţi rupt în bucăţi, în părţi mici, gelatinoase şi risipite peste tot.

O negură cleioasă învălui locul, mormîntul din metal. Negura creştea, înstăpînindu-se definitiv pentru toţi cei din tanc...

Skoda se izbi de Tigrul regal care înţepenise. Motoarele nu mai funcţionau şi trupurile rănite ale blindatelor se opriră...

Orăşelul era mîngiiat de un crepuscul sîngeriu, ce-şi prelungea razele peste cîmpul vecin, străbătut de blindatele germane, care scăpate cu viaţă din bătălia cu românii se retrăgeau, urmărite îndeaproape. Infanteriştii sovietici reintraseră în orăşel, curăţind locurile de rămăşiţele trupelor hitleriste...

Era noapte tîrziu cînd localnicii ieşiră pe la porţi, oferind din nou, ca în prima zi, flori învingătorilor şi zîmbete calde ori mai puţin calde. Poate, unii dintre ei, dăduseră flori şi germanilor, atunci cînd victoria părea că nu le va scăpa...

Sublocotenentul Vienescu avea să mai rămînă cîtva timp pe meleagurile unde era să-şi piardă viaţa. După victoria tanchiştilor români din oraşul Foltersdorf, în jurnalul de operaţii al Regimentului 2 Care de luptă se puteau citi următoarele note lapidare :

În interiorul localităţii Foltersdorf, „ostaşii noştri au angajat lupte tanc contra tanc. Prin felul în care s-a desfăşurat această luptă, s-au evidenţiat marile virtuţi şi însuşirile personalului regimentului. Lupta de aici rămîne memorabilă. Ea a fost cea mai grea din toate luptele duse".

Într-un ordin de zi al generalului sovietic Brijinev, comandantul Brigăzii 27 Tancuri, în cadrul căreia a acţionat temporar regimentul român, se menţionează :

„În toate operaţiile purtate, ofiţerii, subofiţerii şi trupa Regimentului 2 Care de luptă, comandat de domnul colonel Zătreanu Stan, au dovedit o disciplină de fier, spirit de organizare, vitejie în lupte şi conştiinciozitate în îndeplinirea datoriei..."

Sublocotenentul Vienescu fusese grav rănit la un picior. Numeroase schije îi pătrunseseră în piept, braţe, picioare, dar nici una nu-i atinsese vreun organ vital.

Teofil Chiriac, imediat după sfîrşitul luptei, l-a scos afară din tanc, dîndu-i primul ajutor. Rana de la picior era serioasă. Avea o gaură urîtă sub genunchi şi o a doua la articulaţia gleznei. Scăpase printr-un miracol, pentru că

o bucată de metal îi străbătuse tunica, trecuse prin scoarțele groase de carton ale carnetului în care își nota întîmplările petrecute, și se oprise în mușchiul pectoral, în dreptul inimii. Cînd l-a tras din tanc Chiriac, ajutat de un infanterist sovietic, Adrian Vienescu era leșinat și singera abundent. I s-a făcut de urgență o morfină. Și-a revenit și a cerut militarilor din jur să scoată echipajul din tancul german.

Deși luptele nu încetaseră și se puteau trezi cu vreun atac german, i-au făcut hatîrul. Au avut noroc, pentru că la fața locului au venit un car de luptă românesc și un autotun.

N-a fost deloc surprins cînd Harold, ori ce mai rămăsese din el, a fost așezat pe o foaie de cort. L-a recunoscut imediat. Tot timpul bănuise că în Tigrul regal se afla acesta.

Întreaga confruntare dintre cele două blindate aducea pînă la confuzie cu jocurile copilăriei, cînd Adrian și Harold, aleși căpetenii, după căderea amurgului, își tatonau aptitudinile războinice în lupte simulate, multe dintre ele încheiate cu păruieli...

Sub supravegherea lui Chiriac, Adrian a fost spitalizat de urgență în baraca unde se găseau Mocanu și Kurtz. Ofițerul Vienescu a fost operat la piept, scoțîndu-i-se schija ce ajunsese foarte aproape de inimă. Din alte părți, i-au extras de asemenea fragmente de fier.

Intervenția chirurgicală a fost făcută pe viu, pentru că se isprăvise morfina. Chiriac a zăbovit destule ore lîngă el, pînă cînd comandantul companiei l-a repartizat la alt tanc, care a pornit a doua zi în urmărirea germanilor...

Noaptea de după operație parcă nu mai avusese capăt. Avea ca vecin un artilerist de la anticar, un caporal cu ambele picioare zdrobite de o șenilă. N-a fost chip să ațipească.

Tunarul, un tînăr de douăzeci și ceva de ani, asediat de dureri atroce, nu-și găsea locul perpelindu-se și răsturnînd

odată cu el, la fiecare pendulare, picioarele zobite, pe care le ura. Gemea, și se ruga întruna repetînd aceeași frază, obsedant : „Tăiați-mi-le, scăpați-mă de dureri !" Dimineața a încetat să se mai roage, a încetat să se mai vaite, a încetat să mai fie...

I-a venit rîndul la operație și lui Kurtz Günderlicht. Făcuse cangrenă, așa că a fost nevoie să i se chiureteze rana de la picior pînă la os. Genunchiul deocamdată îl avea compromis.

Nici sergentul Mocanu nu părea să scape prea ușor. I se scoseseră schijele, dar glezna și genunchiul erau de-aci înainte surse de suferință continuă. Articulația fusese înțesată de bucățele mici de fontă.

Doctorul, un tînăr de treizeci și ceva de ani, fără o practică îndelungată în chirurgie și ortopedie, abia s-a încumetat să opereze piciorul lui Vienescu. Ar fi vrut să-l transfere la un alt spital, dar pacientul era în pericol să facă o cangrenă. L-a curățat pînă la os, fără să ia prea în serios nervul sciatic. Doctorul l-a asigurat că, o dată cu vindecarea, țesutul nervos se sudează de la sine. Oricum, Adrian nu-și simțea piciorul stîng.

— Doctore, se petrece ceva ciudat cu piciorul meu.

— Se va rezolva, după ce veți relua progresiv mișcarea. Nervul sciatic a fost secționat de schijă ; fiți pe pace, se va vindeca.

Grozave garanții îi dăduse doctorul ! Nervul sciatic se va reînsufleți. Dar putea el crede, oricîte eforturi ar fi făcut, că lucrurile vor sta așa ? Merita să trăiască însă și să se încredințeze că doctorul spunea adevărul.

În noaptea respectivă i-a fost rău. Avea febră mare. Se trezise la un moment dat și la masa de operații activitatea era mai însuflețită decît în timpul zilei. Bolnavii dormeau, în afara celor care-și așteptau rîndul la cuțit.

Doctorul și sora Lucreția lucrau la lumina a două lămpi cu reverber ce luminau cît de cît masa chirurgicală. La lumina aceea, figurile cadrelor medicale păreau enorme, mîinile aduceau cu tentacule ca de caracatiță, bisturiul

lumina rece, metalic. Sora Lucreția ștergea cînd și cînd fruntea doctorului de sudoare și mușamaua de sînge, aruncînd în coșul de răchită părțile amputate.

În delirul lui, se văzu pe sine răstignit pe masă : urma amputarea piciorului. Durerea îl copleșise. Își vedea chipul pe tavanul din lemn al barăcii, care căpătase sticliri de oglindă. Își zărea ochii dilatați, buzele palide, arse de febră.

Masa pe care se afla semăna cu o cuvă pentru disecție. Imaginea se voală. Medicul îi unse piciorul cu tinctură de iod. O bandă de piele de lățimea unei palme, i se coloră în maroniu, înconjurîndu-i perfect subgenunchiul.

Sora se găsea lîngă Adrian. Pentru ce nu era lîngă doctor ?! Doar nu era operat la piept ori la cap...

Avea vreo patruzeci și ceva de ani, era voinică. Masca bunătății o avea și acum agățată pe figură ; putea fi socotită o desăvîrșită samariteancă. Privirea ei însă avea aceleași luciri ca oțelul bisturiului. Lucreția îi vorbea blînd, rostea cuvinte menite să topească orice inimă chiar de piatră să fi fost, făcîndu-l pe om blînd, ascultător, cuvios, smerit...

În lumina lămpilor, bisturiul luci în mîna doctorului ca un ochi de năpîrcă în clipa cînd se fixă pe banda vopsită cu iod. Cuțitul se roti fulgerător secționînd profunzimile cărnii, crestînd osul de jur împrejur, carnea, tendoanele, ligamentele, vasele de sînge, tot.

Durerea ascuțită, care urmă în rotire oțelul ascuțit ca briciul, îi smulse un răcnet. Neașteptata și violenta suferință i-a ridicat trupul de pe masă într-o zvîcnire care putea compromite totul.

O lovitură năprasnică în plină figură îl readuse la orizontal. Rămase inert, ca într-o anestezie totală, făcută cu un narcotic paralizant. Ferăstrăul înainta ca într-un lemn de esență moale, străbătîndu-i osul sub genunchi. Nici o durere. În schimb o gîdilătură plăcută care încetă, cînd piciorul tăiat fu aruncat la coș...

Sublocotenentul Vienescu s-a trezit năpădit de o transpirație rece. Era dimineață și sora Lucreția se aplecase deasupra lui. Vecinului său — un infanterist — i se amputase piciorul, și în noaptea delirului privise țintă la operația acestuia.

33

În apartamentul Führer-ului, de sub Cancelaria Reichului, din Wilhelmstrasse, abia se auzea foșnetul climatizării. Precisă, cu exactitate de metronom, venea și aici litania tunurilor grele sovietice.

Luptele ajunseseră la ceva mai mult de o sută de metri de Cartierul General al Führer-ului. Orice șansă de a-i respinge pe ruși se pierduse. Totul era sfîrșit ; cele mai bune armate germane fuseseră nimicite, Luftwaffe fusese măturată de pe cer. Berlinul era bombardat din aer și de pe uscat, iar ocuparea Capitalei Germaniei hitleriste, urmare a efortului uriaș al Armatei Roșii, revenise sovieticilor...

Führer-ului i se făcuse injecția, după baia caldă, odihnitoare. Rămăsese în fotoliu, cu privirea ațintită în gol. Își amintea că îi convocase pe apropiații săi ; voia să le aducă la cunoștință niște hotărîri socotite de el foarte importante. Urma să se vadă cu von Ribbentrop, W. Keitel, E. Kalterbrunner, Doenitz, Jodl, Göbbels, Himmler...

Sosise momentul decisiv, nu mai putea amîna ; utopica speranță că americanii cu sovieticii se vor încăiera pe Elba, eșuase. Americanii ajunseseră primii la fluviu și-i aștepta pe aliații din răsărit.

Hitler era încredințat că regretele erau la fel de inutile ca și portretul său într-o casă devastată de incendiu.

Pleoapele grele, ca la reptile, îi acopereau ochii. Era conștient că parcurgea ultimul segment de viață. El iubise Germania fanatic, îi voise binele în concepția sa. Pentru

el era limpede că Germania îl trădase pe el și nu el Germania; moartea fanatismului său se apropia cu pași repezi. Iar acum, la urmă, va pedepsi Germania, lipsind-o definitiv de el, pentru că nu-l merita. Torentul nesfîrșit al popularității sale, a lui Hitler, germanii i-l îngropaseră, în troienele de zăpadă din fața Moscovei, sub zidurile Stalingradului, la El-Alamein, la Mortain-Falaise, unde se lăsaseră bătuți. Forțele obstrucționiste, care îi contestaseră dreptul său divin de-ai duce pe germani în paradisul meritat, îl trădaseră și pe plajele „Utah", „Omaha", „Gold", „Juno" și „Sword", din fața „Zidului Atlanticului". Încercaseră să-l și asasineze, prin colonelul von Staufenberg, la Rastenburg. Gîndurile îi zburară apoi la aliații săi. „Ducele Mussolini, nu mai era întreg la minte; măreția trăită de el alături de mine i-a distrus viața obișnuită, într-un secol, la jumătatea lui, un secol ce mi s-a opus, și care n-a înțeles ce forță nemaipomenită ar fi fost o singură rasă pe planetă, o rasă superioară, singura stăpînă a Terrei, o rasă albă, din oameni viguroși, semănînd între ei ca multiplicați de o mașină genetică, posedînd cultura național-socialistă. Nici ducele nu provenea dintr-o rasă pură, avea în el ceva oriental, poate maur. Ciano în schimb, avea un aer șocant european... Rommel m-a trădat și el, asemeni altora; el, unul dintre cei mai iscusiți generali, a fost un maestru al prefăcătoriei. El, care comanda grupurile de armate «B» de pe «Zidul Atlanticului», a întîrziat inadins riposta împotriva englezilor și americanilor, lăsîndu-i pe aliați să acumuleze tot mai multe forțe. Bine că s-a sinucis, scăpînd de rușinea ghilotinei ori a ștreangului..."

Hitler se îmbrăcase, își pieptănase cărarea într-o parte, întinzîndu-și părul albit bruse, mai ales după invadarea Germaniei de către aliați. S-a lăsat iar să cadă în fotoliu. Pe tapetul peretelui se afla un portret în mărime naturală. Nici lui nu-i plăceau portretele mari, uriașe, dar era o chestiune de gust a celor care-l făcuseră atît. Cei care îl zugrăviseră, deși el era potrivit de stat, îl văzuseră uriaș. Nu-i oprise, pentru că poporului german îi era necesar un idol,

acest idol era gigantic în sufletul militarilor și al tineretului german.

La 22 aprilie ținuse la Cancelarie ultima întrunire operațională. Luaseră parte Keitel, Jodl, Borman și Krebs, cînd rușii pătrunseseră spre Alexandre-Platz. S-a hotărît aducerea din vest, în zona Potsdamului, a Armatei 12-a a generalului Wenck, pentru întărirea Armatei 9-a. La rîndu-i, gruparea de armate a generalului „SS" Steiner trebuia să execute o contralovitură împotriva forțelor sovietice ajunse în nordul Berlinului. Numai că și aceste ultime speranțe i s-au năruit. Himmler luase legătura cu contele Bernadotte, președintele Crucii Roșii suedeze, în vederea medierii unei păci separate cu aliații occidentali. Dar răspunsul era același, ca de fiecare dată : capitularea fără condiții.

Unde mai greșise ? Poate n-ar fi trebuit să trimită armata în Africa ; nenorocita sa obsesie de a cuceri colonii, de-a stăpîni țări calde, cu țărmuri exotice. Cu diviziile pierdute acolo ar fi ocupat Stalingradul încă din toamnă și ar fi trecut Volga înspre Siberia. A mai fost atras în Africa și de italieni, care visaseră să stăpînească pămînturile vechii Cartagine. Era incoerent, trecea de la una la alta. Considerase Rusia sovietică un colos cu picioarele de lut ; s-a așteptat ca poporul rus să facă o contrarevoluție. Nu s-a petrecut așa ceva. Mai mult, poporul rus a luptat cu un eroism greu de imaginat. Apoi au mai fost și japonezii, care n-au vrut să intre în război contra rușilor. El, Hitler, a avut de înfruntat gerul, partizanii, noroaiele, întinderea uriașă a stepei...

Îi trecu un fior prin corp ; iar Mussolini. Ce destin ? ! Prins lîngă satul de munte, Dongo, cînd încerca s-o șteargă în străinătate cu Clara Petacci. Au fost executați prin împușcare de către partizani ; a doua zi au fost spînzurați cu capul în jos în „Piazzale Loreto", alături de colaboratorii săi apropiați.

„Poate ca Berlinul să mai reziste. Are să fie de bun-augur numirea feldmareșalului R. Student comandant al Berlinului. Wenck și Steiner n-au putut despresura ora-

șul. Am să scot tot tineretul hitlerist să apere orașul, dacă bătrînii s-au săturat de război. Copiii aceștia îmi aparțin, sînt ai mei, sufletele lor bat în pieptul meu. Dacă fiecare copil din Berlin ar ucide un singur dușman, aș cîștiga războiul cu rușii...".

— Nu te simți bine, Dolfy ? îl trezi din acel somn-ne-somn Eva Braun. Iar mormăi în vis. Ai luat prafurile ?

Hitler tresări. Se visase, acum la urmă, într-o sală uriașă, plină cu oamenii săi cu care pornise de pe stradă. Cînd sfîrșise discursul, izbucniseră acordurile imnului național-socialist compus de Horst Wessel. Mormăise și el alături de ei :

„Sus steagurile ! Strîngeți rîndurile !
S.A. defilează tăcut, în pas decis
Camarazi..."

Comuniștii ! ! ! Cît îi mai ura, cît i-a mai vînat, cîți dintre cei pe care i-a dovedit nu i-a ucis ! Și acești comuniști au împresurat Berlinul ca într-un clește, acești comuniști i-au terfelit măreția, grandoarea, acești comuniști au dovedit superioritatea sistemului lor social, acești comuniști îi vor dicta condițiile capitulării, vor lua loc la masa tratatelor de pace, alături de americani și englezi, pe locurile rezervate învingătorilor...

Îndărătnica Eva era tot lîngă el, îl suspecta, îi ținea mîna într-a ei. Și ea avea ochii obosiți de neodihnă. Vorbise în somn, probabil, ea ascultase tot ce spusese, dar nici o clipire în ochii ei nu trăda că ar ști ceva. Și cîtă măreție trăise în ultimul lui vis ! Ocupase Europa, Africa îi aparținea, Asia la fel, America era și ea o colonie. Africa, dar ce-i trebuiau lui atîția negri ? Cu japonezii făcuse joncțiune în Birmania. S-ar fi putut întîlni cu ei în India, ori dincoace de ea, dar India o voise, strălucirea trecutului acestei țări îl atrăgea. Mesopotamia și Asiria deveniseră protectorate germane, dărîmase din nou Ierusalimul și arase locurile vechii cetăți sfinte. Iar pe acest loc viran i se ridicase lui o statuie uriașă din bronz, alături de bustul

modest al împăratului Titus, cel care dărîmase înaintea sa același oraș. Australia revenise japonezilor, arianii Asiei, dar o să mai vadă el...

Ținea mult la Eva, ca il răsplătise, deși nu cucerise plajele Mediteranei unde ar fi interpretat pe Cleopatra într-un film german, nici junglele nepătrunse ale izvoarelor Nilului, unde s-ar fi turnat o nouă versiune germană a lui „Tarzan". Pe Johnny Weissmüler, acest „lord" al junglei, l-ar fi adus cu siguranță să-i fie partener. Știa că ea îl idolatriza. Își legase viața ei de a lui și nu-i ceruse nimic din tot ceea ce ar fi putút el să-i ofere. O mulțumea faptul că era amanta stăpînului Europei. Idealul vieții sale fusese să ajungă o stea celebră de cinema, dar îl abandonase în vecinătatea acestui om in jurul căruia se învîrtise ca un fluture atras de lumina unei sticle de lampă. Ea îl urmase, îi mai îndulcise viața, pentru că el o dorea, i-a fost imposibil să mai fugă de el. Înțelesese tîrziu, cînd îi căzuse în mînă o carte despre bolile psihice, că avea de-a face cu un megaloman, atins de paranoia puterii și, în ultimul timp de frica de trădare, de înșelăciune, legate de persoana sa...

— Am ațipit după ce mi-am luat prafurile, Eva.

— Înseamnă că n-ai făcut baia.

— Cred că nu. Nu știu. Nu mai sînt sigur.

Se așeză alături de el și-l mîngîie pe păr cu o afecțiune maternă, încercînd să-i alunge de pe obraz toată jalea înfrîngerilor pe care le simțea pe propria lui piele și care nu se mai sfîrșeau.

— Îți este atît de greu să uiți că rușii sînt la cîteva sute de metri de Cancelarie ?

— Vor să mă prindă viu, să mă răstignească ca pe Iisus.

— Jodl susține că pînă mîine seară Berlinul va fi despresurat.

Eva știa că lui Adolf i se strecurase ca un șarpe în creier ideea sinuciderii. Privindu-l bine, observă acel zîmbet spectral, care îl însoțea și în somn, zîmbetul dina-

intea morții. Îl iubea așa cum era, nu cum își închipuia el că este, pentru că, în definitiv, nu era nici ideolog, filozof, pictor, strateg, economist, general. Primul război mondial îl surprinsese în armată, ajunsese caporal. Apoi intrase în mișcarea național-socialistă, partidul său pornise de pe stradă, propovăduind revanșa. Urmase perioada de după luarea puterii : asasinate, șantaje, marșuri, reînarmarea, boicotarea tratatelor ce încorsetau Germania, internarea în lagăre a comuniștilor, a evreilor, a intelectualilor indezirabili. Războiul al doilea mondial, un război declanșat de Hitler, ascensiunea, ocuparea militară a Europei, apoi regresul...

Îi plăcuse la Dolfy colacul saturnian al grandorii din jurul capului, pentru aceasta ea trăise într-o lume abstractizată, în care asemeni unei umbre îl însoțise pe Adolf prin bunchere, cancelarii, castele, urmărind himera stăpînirii lumii — de fapt un munte uriaș din nisip ce lunecase tot timpul pe taluzul său...

Împărțise cu el, așa credea ea, victoriile și amărăciunile, dospind în ea sentimentul toleranței și al nevoii de-al îmbărbăta. Vibrase spre el cu o dragoste nevăzută, plină de resemnări, lăsîndu-se cînd părăsită, cînd redescoperită de el, în colțul ei unde totdeauna o găsea...

O privea, atît, o privea. Dintr-o femeie, Eva devenise o stare sufletească ; ea îl odihnea, din ea își trăgea energiile folositoare pentru a suporta, în ultimul timp, înfrîngerile de peste tot.

— Astăzi vom duce la capăt ce ți-am promis.

— Fiind dorința ta, mă supun, Dolfy.

Eva avea obrazul liniștit ; rămăsese la fel de atrăgătoare și misterioasă cum o cunoscuse cu mulți ani în urmă. Îl mîngîie pe păr.

— Te urmez oriunde vrei tu, numai să nu împărtășesc soarta Clarei Petacci. Sărmana de ea ! Mi s-a părut o femeie la locul ei.

El îmbătrînise mult în ultimul timp. Obrajii îi căzuseră. În mustață și sprîncene îi apăruseră nenumărate fire

albe. Hitler, fără ca ea să știe, și le cănea. Nu mai semăna nici pe departe cu fotografia oficială atîrnată peste tot, în brutării, lăptării, gogoșării. Umerii îi căzuseră, îl durea destul de tare cotul rănit. Se văita de cap, iar izvorul durerilor nu era cunoscut: sigur, medicul său personal, Morell, îl mințea...

Eva reflecta: aura din jurul lui Dolfy se veștejise. Aflase de lagărele de concentrare, de crematorii, de gropile comune.

— Nu pot îndura rușinea unei capturări, Eva. Poți să înțelegi?

— Cînd iubești pe cineva, îl urmezi pînă în pînzele albe.

— Vorbim ca într-o scenă de film.

— Ideea ta cum s-o sfîrșim este curată melodramă, Dolfy.

— Eram sigur că mă pot bizui pe tine. Vom rămîne în istorie.

— Sînt un om simplu, și măreția nu mi se potrivește. Am fost fericită că am trăit în umbra ta, strălucind din lumina ta, eu n-am avut lumină proprie. Și pe scenă aveam nevoie de lumină multă...

Brusc, Hitler fu cuprins de o stare de venerație pasională.

— Stăpîna sufletului meu, regina mea, am aici testamentul, scoase o hîrtie bătută la mașină din buzunarul de la piept al halatului de casă. Să ți-l citesc. L-am numit pe Dönitz succesor, Cancelar pe Goebbels, pe Seyess-Inquart ministru al Afacerilor Externe: Bormann va fi șef al Partidului Național-Socialist, iar F. Schörner, comandant al armatei. Dau Reich-ul pe mîna acestor oameni credincioși...

Se opri din citit, nevoit să-și tragă respirația. Părul îi căzuse pe frunte, ud de transpirație, mîna îi tremura, era palid, durerea din ceafă îl obliga să închidă des ochii. Ea îl privea cu ochii rotunzi, albaștri-căprui, cu obrazul alb,

puțin oval, trecîndu-și degetele subțiri prin părul blond, tăiat scurt. El continua să citească :

— ...soția mea și cu mine am decis să murim pentru a evita rușinea unei capturări, îi tremură glasul, tuși să și-l dreagă, evitîndu-i în acest timp privirile. Noi dorim ca trupurile noastre să fie arse imediat pe locul unde timp de 12 ani mi-am desfășurat cea mai mare parte din munca mea.

Îi citi apoi cum înțelegea el să-și împartă averea, dar Eva nu mai asculta nimic... Va sfîrși lîngă el, așa cum și-o dorise dintotdeauna, incinerați. Dolfy rămînea și după moartea sa — cu încăpățînare — un învederat nesocotitor de legi...

— M-ai numit soția ta, nu cumva s-a strecurat o eroare ?

Adolf făcea și acum actoric. În ușă apăru discret un secretar de-al său care, folosind un glas dres, limpede, îl anunță :

— A sosit *Herr* Walter Wagner, ofițerul stării civile.

— *Frau* Junge este ?

— Da, domnule Cancelar. Sînteți așteptat de toată lumea.

Adolf Hitler și Eva Braun se găseau în fața lui Walter Wagner. Salonul era luminat feeric, ca pe timpurile bune ; de fapt, nu-l mai interesa că deasupra, Cancelaria era tot mai strînsă în cleștele rușilor. Momentul cuceririi Cancelariei era de domeniul viitorului, cînd el nu va mai fi. Aveau ca martori pe Goebbels și Borman. La întrebarea dacă consimt să se unească, să fie soț și soție, răspund, pe rînd, da ! Li se arată care sînt obligațiile și îndatoririle unuia față de celălalt. Sînt puși să semneze în registrul stării civile. Hitler o sărută pe tîmplă pe Eva. Iscălesc și martorii.

Se umplu paharele cu șampanie. Cineva se plimbă cu tava cu fursecuri. Figurile celor de față sînt grave. Goebbels își tîrăște palid și emoționat piciorul beteag, sînt de față și Frau Goebbels și copiii lor.

O bombă căzută pe aproape, de calibru greu, o detunătură năucitoare, semnifică acordul ori dezacordul cerului ori al iadului la această unire. În paharul lui Adolf curge puțin moloz din tavan.

Hitler dictă apoi testamentul, pe care îl știa pe dinafară :

— *Frau* Junge, sfîrși el, te rog să trimiți cîte o copie după testament lui Dönitz și testamentarului legal...

Era ziua de 29 aprilie 1945, ziua cînd Adolf Hitler — caporalul zugrav — cum îl numiseră aliații — bîntuit de o paranoia evoluată agravant, făcîndu-și un țel în viață din supunerea omenirii, pentru a-i da chipul nazist, pentru care muriseră circa 40—50 de milioane de oameni, iar alte milioane de locuitori ai planetei fuseseră mutilați, acest Hitler care decisese exterminarea în lagărele germane — adevărate abatoare umane — a peste 12 milioane de oameni, hotărîse să se otrăvească, apoi să i se dea foc trupului cu benzină.

Momentul se dorea solemn ; cîinii cărora li se dăduse cianura zăceau neînsuflețiți. Hitler înghițise și el, după Eva, fiola cu otravă.

34

Din imensa hală de producție fusese adunat șpanul de metal provenit de la așchiere și stivuit peste cel din curte, în locul anume hărăzit. Soneriile uzinei anunțară în toate secțiile încetarea lucrului, cu aproape o oră înainte. Viorela își închise și ea lucrările în sertare, apoi coborî treptele ce duceau de la birouri la locul indicat pentru adunare.

Oamenii începură să se strîngă, mulți își căutau locurile unde se obișnuiseră să stea în asemenea împrejurări. Lozincile fuseseră înnoite. Pe cablurile ce traversau hala de lucru apăruseră acum altele, cu un conținut adecvat manifestării ce se pregătea. În mijlocul sălii, se montase

o mică estradă de unde atelierul imens se vedea în toate direcţiile. Multe priviri parcurgeau literele mari, roşii, ale înscrisurilor, ce atingeau o jumătate de metru înălţime.

„Trăiască 9 Mai, ziua victoriei împotriva fascismului în Europa !"

Pe alte benzi, alte înscrisuri, cu litere tot de culoarea flăcărilor, ţineau mereu treze conştiinţele celor de faţă.

„Trăiască România liberă şi independentă ! Trăiască Partidul Comunist Român ! Trăiască Armata Română !"

Posturile de radio de pe toate meridianele transmiteau că se semnase capitularea necondiţionată a Germaniei hitleriste. Politica de tergiversare a germanilor de amînare a capitulării luase sfîrşit. Pe 8 mai, la Comandamentul general sovietic din cartierul berlinez Karlshorst, situat în localul unei şcoli militare, s-a semnat actul de capitulare necondiţionată a forţelor armate germane.

Salariaţii uzinei în care lucra Viorela umpluseră sala şi înconjuraseră estrada ocupată de reprezentanţii muncitorilor de aici. Se auziră lozinci rostite cu o spontană sinceritate :

„Moarte fascismului !" „Trăiască frăţia între popoare !"...

Calda euforie ce-şi avea izvoarele în dorinţa de a trăi, de a exista, în pacea în care urma să se instaureze în lume se împlinea...

— Stimate tovarăşe, stimaţi tovarăşi, îşi potrivi glasul secretarul de partid. Astăzi a luat sfîrşit cel de-al doilea război mondial în Europa şi cu el o mare parte din suferinţa popoarelor implicate în conflict.

Şi armata ţării noastre şi-a adus aportul substanţial la înfrîngerea Germaniei hitleriste şi a Ungariei horthyste, dînd un tribut generos de sînge, luptînd cot la cot cu glorioasa Armată Roşie pentru eliberarea teritoriului ţării noastre, a teritoriilor Ungariei, Cehoslovaciei şi a unei părţi din teritoriul Austriei, ajungînd pînă aproape de

porţile Vienei. Ziua de 9 Mai 1945 este o mare sărbătoare a omenirii contemporane...

Scurta alocuţiune s-a încheiat, urmată de puternice aplauze. Au vorbit şi cîţiva muncitori şi funcţionari, aplaudaţi şi aceştia. Pe chipurile celor de faţă radiau fericirea, speranţa într-o pace trainică în lume. Dintr-un colţ al sălii, unde se afla corul uzinei, se auziră primele versuri ale „Internaţionalei". Cîntul cuprinsese toată sala. Viorela, lîngă care venise Vlad Cristea, şeful ei de birou, cînta şi ea.

Era pretutindeni caldă încredere în viaţă, în lumea ce se năştea atunci în Europa şi în toate colţurile planetei unde se credea sincer în dreptul fiecărui individ de a se simţi liber, de a se bucura de fericirea terestră, fericirea de a trăi...

„Hai la lupta cea mare, rob cu rob să ne unim !
Internaţionala, prin noi s-o făurim !..."

Mitingul s-a încheiat, s-a redactat o telegramă pentru a fi trimisă guvernului instaurat la 6 martie 1945. Muncitorii şi funcţionarii uzinei erau emoţionaţi. Multe femei aveau lacrimi pe obraz.

Viorela o pornise spre casă şi, ca de fiecare dată, nu putuse scăpa de compania lui Vlad Cristea. Pomii erau în floare, alţii se scuturaseră, florile ornamentale, albe şi movulii, care apăreau una pe zi, colorau locurile în alb şi lila. Cireşele de mai se pîrguiau sărutate de soare. Ajunseseră pe aleea pietruită cu dale. Din loc în loc, în stînga şi în dreapta lor, bănci care te invitau să te odihneşti la răcoare. Mergeau unul lîngă celălalt, conversînd, fără să le pese că erau văzuţi.

— Cînd soseşte Adrian Vienescu al tău ?

— Nu ştiu ce s-o fi întîmplat cu el. Ar fi trebuit să apară.

— Va trebui să-i explici că totul s-a încheiat între voi.

— Știu mai bine ce am de explicat și ce nu.

Viorela aflase că Adrian era internat într-un spital. Fusese operat și a doua oară, urma să fie trimis într-un spital din țară. Katarina știa precis ce se petrece cu Adrian, dar nu i-a relatat nimic atunci cînd s-a interesat despre el.

— Spuneai că nu poți stabili nici o punte de discuție cu ea.

— Este o chestiune care mă privește numai pe mine.

— Poate că Adrian a sosit de pe front. Scrisoarea primită de mama lui era parcă de prin luna aprilie, dar, în sfîrșit...

— Dacă Adrian s-ar găsi în București, m-ar căuta la uzină.

— Poate că și-a schimbat gîndurile. Nu-l mai interesezi.

— Nu cred. Nu este el omul să se lase purtat de vînt...

Viorela căzu pe gînduri. Înțelesese că Adrian încă nu se restabilise. Îi scrisese că are probleme cu însănătoșirea unui picior, dar că totul merge spre bine. Dar dacă venise și maică-sa o încondeiase atît de tare, încît nu mai dorea să dea ochii cu ea ?

— Vreau să ne căsătorim, chiar dacă acum nu mă iubești îndeajuns. Cu timpul ai să ții la mine și dragostea noastră se va consolida.

— Vlad, lucrurile sînt mult mai complicate decît le vezi tu. Țin la Adrian ; cînd vine acasă, totul între mine și tine ia sfîrșit...

În drumul pe aleea principală, felinarele aprinse timpuriu, violară amurgul sidefiu ce se statornicea treptat în parc, odată cu o răcoare neobișnuită, ca pentru o toamnă la sfîrșitul ei.

— Avem atîtea de realizat împreună și irosim zi după zi, fără să ne gîndim la noi. Trebuie să treacă un secol să te conving că te iubesc ?

— Vlad, eu nu mă pot aventura într-un mariaj cu tine. Nici o aventură, mai ales, nu-mi surîde. Tu ești un bărbat ușuratic, din cîte se aud.

— Te-am cerut mai întîi în căsătorie. Asta nu reprezintă o garanție a intențiilor mele oneste ?

— Strivești noblețea și gingășia unei iubiri sub banalul unirii cu acte ; văzînd că nu-ți merge altfel, ești capabil să te însori cu mine. Am răbdare să apară Adrian. Dacă el și-a schimbat gîndurile, ori și-a găsit pe altcineva, deoarece Katarina l-a ațîțat împotriva mea, numai atunci voi renunța la el. Asta nu înseamnă că te voi prefera...

Părăsiseră de mult parcul, luaseră un tramvai 12 din care coborîră la Palatul C.F.R. Erau în stație. Vlad Cristea devenise insistent.

— Te rog să nu mă mai conduci. Știi că stau într-o zonă deocheată a Griviței. Te văd vecinii și-mi ies vorbe fără să am vreo vină.

— Și dacă lui Adrian n-are să-i surîdă că l-ai așteptat ?

Vlad rostise vorbele cu o voce pierită. O condusese pe Viorela pînă la Piața Mare unde se urcaseră în tramvai, fără să dea prea mare atenție la ceea ce se petrecea într-o curte unde se găseau militari convalescenți ce mișunau care încotro ; un spital zonal pentru recuperarea capacităților fizice...

•

Tramvaiul în care s-au urcat Vlad și Viorela plecase din stație. Printre convalescenții îmbrăcați în halate de molton cărămiziu, sprijinit într-o cîrjă, Adrien Vienescu parcurgea distanțele prescrise de medicul ortoped. Se ajută de cîrjă pentru a nu obosi piciorul atins de anchiloza urmată de secționarea nervului sciatic. Putea merge și nesprijinit, dar nu pe distanțe mari, întreaga greutate a corpului lăsată pe piciorul bolnav nu-i pria. Îl vizitase cu o zi înainte Katarina, care îi adusese cîte ceva de acasă. Pe Viorela n-a vrut s-o anunțe, Adrian dorea s-o întîlnească doar atunci cînd el se va găsi din nou în plenitudinea forțelor sale fizice. Vienescu ieșise la gardul metalic cu puțin înainte ca cei doi să treacă prin fața lui. Asta era ora cînd Vlad o conducea pe Viorela în stație, după ce se plimbau

de fiecare dată prin parc. Şi acest lucru se petrecea cam de două ori pe săptămînă, iar în ultima, cam la două zile...

●

Ajunsă acasă, se gîndise la ultimele cuvinte ale lui Vlad. Cînd l-a respins din nou, trăsăturile acestuia deveniseră aspre ; şeful său de birou exteriorizase ce simţise în acel moment, farmecul volubilităţii sale pierise, lăsînd loc expresiei categorice a şefului care vrea să aibă totdeauna dreptate, iar cînd nu are, să i se dea. Oricum, Vlad era imprevizibil...

Se dezbrăcase şi de data asta stînd în faţa oglinzii. Recunoştea că nu este o frumuseţe de să-ţi taie respiraţia ; locuia într-o mansardă sordidă pe Calea Griviţei, şi într-o asemenea cameră sărăcăcioasă nici o femeie nu putea arăta prea bine. Aici o aruncase roata vieţii.

Adrian urma să vină acasă. Imaginea lui îi stăruia mai departe în suflet, aşa cum arăta la despărţire în faţa regimentului, unde a coborît, rugînd-o să rămînă în maşină, să se întoarcă în oraş. Existenţa lui Vlad nu izbutise să-l clintească definitiv de acolo, dar oricum o deruta, pentru că insul o preocupa mai mult cu fiecare zi...

Afară începuse să plouă. În faţa ferestrei, de fapt geamul unei lucarne, se înălţau cîţiva mesteceni ; acum păreau bătuţi în diamante şi safire albăstrii. Admira aceste pietre preţioase închipuite de ploaia piezişă, care încetini treptat, pînă se opri de tot. Cît de iute alerga timpul !...

Vedea, de unde se afla, grădina restaurantului „Marna" ; sub pălărioarele multicolore ale umbrelelor se aşezau clienţii obişnuiţi ai localului. În faţa hotelului „Marna" nu se stropise pentru seară. Aversa rezolvase şi acest lucru.

Rămase la fereastră. Nu-i plăcea, dar ce altceva să facă ? De la cinema „Model" părăsea sala un rînd de spectatori. La cinema „Marconi" juca un film cu Harry Piel.

Cu o zi înainte îi permisese lui Vlad s-o conducă pînă în apropierea locuinţei. Mai precis, au intrat în plăcintă-

ria grecului Bedros, din apropierea cinematografului „Volta-Buzești"...

Plăcintarul, ca de fiecare dată, nu avea nici un fel de plăcintă, dar, pentru că se așezaseră la o masă, fură obligați să mănînce pricomigdalele de pe o farfurie, pentru că oricum li se puneau la socoteală. Cînd să termine, le mai așeză în față tot pe atîtea. Le-a explicat, rugîndu-i să-și păstreze firea, că a te adăposti în plăcintăria lui costă. Le-au părăsit în mare parte acolo, deși Viorelei nu i-ar fi prins rău dacă le-ar fi luat la pachet, numai că ar fi făcut impresie proastă.

Reveni cu gîndurile în mansardă. Privind atentă prin fereastră, urmări o frunză parcă suspendată între cer și pămînt, legănîndu-se în cădere. Își scoase cerceii, ascultîndu-le clinchetul cînd îi rîndui pe noptieră. Luă două tablete de somnifer. Își îmbrăcă alene cămașa de noapte. Mai înainte trase perdelele. Cămașa mirosea a colonie de violete. Ca de fiecare dată, se pieptănă. Firele de păr alb se înmulțiseră în părul său lung. Cîtă nevoie avea de dragoste ? ! Nu putea să ia nici o hotărîre pînă nu revenea Adrian. Vlad nu era o frumusețe, cu obrazul său palid și ochii albaștri-albicioși. Avea însă mari perspective de avansare... Fusese primit de curînd în partid, vorbea frumos în ședințe, exercita asupra ei o reală fascinație atunci cînd lua apărarea celor obidiți, celor umili și exploatați, citind din „Împărat și proletar"...

Se găsea în pat și lumina portocolie a veiozei o obosea la lectură. Era pe la jumătatea cărții lui Choderlos de Laclos : *Les liaisons dangereuses* ; de cîtva timp, textul începuse să se tulbure în lumina veiozei.

Închise cartea, pentru că literele și cuvintele îi jucau prin fața ochilor. Stinse veioza și în obscuritatea mansardei apăru Adrian militar. Tresări violent și se trezi, cînd imaginea lui se curbă, contorsionîndu-i-se, risipindu-se apoi printre mestecenii ale căror umbre pătau un perete. Și printre acele contururi imprecise zări în dosul lor hanul în care copilărise bunica ei, Sulfina. O văzu pe aceasta

tînără, neverosimil de tînără și speriată ; intrase în odaia bătrînului care o culesese de sub troiță, crescînd-o, avînd grijă de ea ca de propriul său copil și iubind-o ca pe ochii lui din cap.

— Dormi, neică Vasile ? repetă întrebarea a treia oară.

— Nu-mi arde de somn, Sulfinică. tu alunecași prea de tînără în păcat. Acu'_nu știu pe ce căi să apuc. Are să te ia Linu ?

— Ce să zic, nene ? ! zău nu știu. Cînd e făcut îmi promite că mă ia. Că ar fi vorbit cu jupîn Maftei de lucru' ăsta. Alteori, că nu.

Vasile credea în bunătatea jupînului. Spera ca Maftei să nu-i arunce în drum. Chiar dacă Linu, care o necinstise, n-o va lua, are să-i găsească el un băiat.

— De ce nu te arătași din vreme la o moașă ?

— Vorbii deunăzi cu coana Floarea. Mamă-sa susține că n-am rămas grea cu Linu, că m-ar fi ghemuit sub el vreunul din mușterii, și acu arunc vina pe fii-su...

— Cînd se va naște copilul, au să aibă grijă de el. Nu ții să-l iei de bărbat. Unde prînzesc două guri, mai încape și a treia. N-o mînca ăla mic cît un bou ! !...

Planul vedeniilor Ruxandrei se răsturnă și se înfiripă un altul. Apăru jupîn Maftei răcnind. Floarea încerca să stingă furia soțului. Prăvălia era închisă, așa că-și puteau da drumul.

— Ziceam că minți că ești borțoasă ? ! Dar ți se mări pîntecu'. Vrei să intri cu fundu' gol în averea mea ? ! Numai șontorogu' ăsta de Vasile te-a pus la cale să faci asta.

— Neica Vasile n-a știut nimic, jupîne. scînci fata, șezînd pe marginea treptei de lemn ce ducea la pod. Nu-i spusei că Linu îl pîndea, să nu știe că se urca în pod peste mine.

— Taci, 'mnezeii mă-tii de cățea! Că și mușterii te adulmecă.

— De unde ai născocit vorba asta, jupîne?! Nu știu în viață alt bărbat în afara lui Linu. Că de eram umblată, n-ajungeam aici. Linu poate zice sub jurămînt că prima oară am fost a lui.

— Linu face patru ani la marină, apoi se reangajează vaporean. Pleacă zilele astea. Ia-ți gîndu' de la el.

— Să-l țină Dumnezeu pe unde o fi, muie glasul înecat Sulfina. M-oi descurca eu. Nu-i bag nici o vină, dar nu mă mai murdări atît.

— Să-ți faci calabalîcu' și să ștergi putina d-aci. Ia-l și pe șontorogu' de Vasile cu tine. El mi te aduse să-mi faci neliniște în han, să-mi ici somnul.

— Nu-ți mai urca răul la creier, Maftei, încercă să-l domolească Floarea. Dă-i cît ne-a fost vorba și urcă-i într-un faeton. Și unde a dus mutu iapa, să se piardă și ei. Țara asta e mare, că ne acoperi hanu de ocară...

— 'Mnezeii mă-tii, se înfurie iar Maftei, lovind-o peste obraz. O să-și rîdă mușterii de Linu, că n-am știut să-i deschid ochii la timp și l-am lăsat să alunece în noroiu vostru.

Fata își acoperi obrajii cu palmele; pămîntul se învîrtea cu ea. Gura îi crăpase și îi sîngera. Nu plîngea, rămăsese prăbușită acolo, pe treaptă, cu gîndurile tulburi.

— Mîine vă luați catrafusele. Să dispăreți și să nu mai aud de voi. Floareo, cînd pleacă, dă-i simbria pe șase luni, și gata cu ei!

În noaptea aceea jupînul rămase în cîrciumă. Deschisese și veniseră mușterii. Se simțea bine și bău cu doi dintre ei, făcîndu-le cinste, așa cum obișnuia foarte rar.

Apăru în cîrciumă și Linu. Vasile coborîse, se așezase la o masă, comandase băutură în văzul și auzul celor de față, plăti înainte și-și răsuci o țigară într-o foiță cu filigran. Hotărîse să plece a doua zi cu Sulfina, cu sau fără faeton. O vor lua amîndoi pe șosea, vor opri o căruță și se vor tocmi să-i ducă o parte din drum, dacă nu tot. În

Bucureşti, că acolo se vor duce, vor găsi ei patru pereţi unde să pună capu' jos pînă cînd Sulfina va aduce pe lume copilul. După aia o va mărita el cu un băiat care să n-aibă pretenţii la avere. Iar copilul îl va creşte el, atît cît va trăi...

Linu zăbovi un timp la tejghea, apoi se furişă în pod. Sulfina nu se culcase, pentru că Vasile îi auzise ceva mai înainte călcătura sfioasă pe podină. Clienţii plecară pe rînd. Privirile jupînului se împiedicau mereu de Vasile, în timp ce clătea ţoiurile şi cinzecile...

Nu-şi dădea bine seama cît a trecut, cînd Vasile auzi un strigăt slab venit din odaia Sulfinei ; parcă pe el îl chema în ajutor. Îşi înălţă capul de pe tăblia mesei : Maftei nu mai era, se dusese să se culce. Iar se repetă acea chemare într-ajutor. Parcă era glasul Sulfinei.

— Ticălosul de Linu o răstoarnă cu forţa pe laviţă...

Se ridică, urcă greu treptele scării. Era în faţa uşii Sulfinei. Vocea ei se stinsese, parcă gîtuită. Se înfipse cu umărul în tăblia uşii, o răzbi, mai-mai să se prăvălească dincolo, în odaie. Nu-i veni a crede ochilor. Sulfina atîrna într-o frînghie, cu vîrfurile picioarelor abia atingînd podeaua. Odaia se cufundă brusc într-o negură.

Orbecăi pînă la frînghia pe care o reteză în faţa lui Linu. incapabil să zică ceva. Fata căzu neînsufleţită. Cuţitul fulgeră pentru a doua oară, înfigîndu-se în pieptul odraslei hangiului. Totul se petrecu atît de repede, încît Vasile n-avusese timp să judece. Linu se prăvăli într-un genunchi, gemînd şi scoţîndu-şi cuţitul din rană. Obrazul i se albea treptat. sîngele venit din belşug îi păta cămaşa.

— Mă tăiaşi de moarte, şontorogule, n-ai să scapi tu de mînia tatii. Ocna are să te mănînce pînă la sfîrşitul zilelor.

— Moarte pentru moarte, Linule. Ţi-o făcuşi cu mîna ta.

— Strigă după tata, să-mi aducă un lecuitor !

— Îţi trebuie popă, Linule ! Fii blestemat, ticălosule !

Sulfina zăcea fără suflare. Vasile o ridică așa cum era, neștiind nici el de unde găsise atîta putere, și o așeză pe laviță. Linu horcăia, trăindu-și ultimele clipe.

Coborî în cîrciumă și trase o sticlă cu tărie dintr-un raft, punînd pe tejghea prețul ei. Își alese o masă și băubău, să-și limpezească mințile. Și, în timp ce bea, i se părea că soarbe livezile cu pruni de pe dealurile pe care copilărise.

Somnul aproape îl fură și n-ar fi putut spune cît timp să fi trecut ; coșul sticlei de lampă se afumase. Îl trezise ceva cleios care îi udase părul. Își trecu mîna prin el și în lumina tulbure a lămpii înțelese că era sînge. Privirile îi alergară la tavan. De acolo, dintr-un loc, picura sînge pe un ciot de stalagtită moale, nesigură, ce se alungea, rupîndu-se în sloiuri ce cădeau pe masă.

— E sîngele lui Linu, nenorocitul de el ! îl afurisi iar Vasile.

Urcă treptele, cît putu de repede, și intră la Sulfina. O găsi stînd în genunchi, cu privirile ațintite la Maica Domnului dintr-o icoană. O liniște pe care n-o știuse niciodată i se revărsă în suflet : era minune dumnezeiască ce avea înaintea ochilor.

— Mă rugam Fecioarei pentru sufletu' lui Linu. Tu i-l luași ?

— Erai fără viață cînd îl lovii, Sulfino. Crăpă un ticălos.

— A plătit scump, dar este tatăl copilului de-mi mișcă în burtă.

— Atîrnai în funie cînd am intrat aici. Și omora două suflete.

— La beție Linu își pierdu mințile, nene, satana îl mînă.

— Fă-ți bagajele. Mîine, pe lumină, să fii departe, să nu te mai ajungă jandarmii.

— Unde să mă duc, nene ? ! Fără dumneata sînt ca fără lumina ochilor.

— Pleacă iute d-aci cu copilul pe care-l aduci pe lume. Cine știe ce-i dă prin cap jupînului. Eu mă predau la post...

Sulfina părăsi hanul, ducînd într-o legăturică agoniseala de o viață a lui Vasile. Bătrînul se despărți de Sulfina la răscrucea de drumuri, de dincolo de sat, de unde panglica șoselei mari cotea, ținînd drumul spre Capitală. O sfătuise să nu se urce în vreo căruță, să ajungă încă pe întuneric la oraș, că avea picioare bune, să umble pe străzi și acolo unde găsea bilet de închiriat cu pat în cameră să se oprească. Orice femeie trecută prin viață o va înțelege și o va ajuta să aducă copilul, suflet nevinovat, pe lume. Apoi Vasile luase, așa cum îi spusese la despărțire, drumul postului de jandarmi...

35

Trecuseră două ore după prînz, lumina aurie îi făcea bine, în ziua caldă, pe care o intîlnea de data asta, era lumina străzii sale, cunoscută de cînd era mic, avînd în ea culorile zidurilor, ale gardurilor, pomilor, trandafirilor încă în floare, era lumina lui de acasă, și în acea lumină un zmeu din hîrtie șifonată, gălbuie, desena pe cer volute sofisticate, mînuit de un prichindel ieșit din casa lui Harold, din acel imobil cu multe familii. Adrian avu o strîngere de inimă. Nu știa dacă vreodată va putea privi în ochii părinților lui, ori chiar ai Brigittei. Taina morții lui Harold o va duce cu el în mormînt.

Se apropie de poarta metalică. Spera să fie deschisă. Abia ieșise din spitalul de pe strada 11 Iunie, amenajat în localul unde funcționase cîndva un seminar de popi; fusese internat cîteva săptămîni bune, unde fusese transferat de la Spitalul de Zonă Interioară 303. Îl vizitaseră acolo de mai multe ori Katarina și tatăl său de-al doilea. La Arad, într-un alt spital de tranzit i se mai făcuse o operație, fără ca nervul sciatic să-i poată fi cusut, așa cum fusese asigurat. Abia dacă mai simțea piciorul : i se recomandaseră nenumărate exerciții, pentru a-l reînsufleți. Iar el, increzător, făcea tot ce-i spunea medicul.

Poarta era neîncuiată. Karl şi Erika îl întîmpinară cu o exagerată efuziune.

Katarina nu era acasă şi zăpuşeala zilei rămăsese afară. Deschise larg ferestrele să aerisească. Intră în odaia în care locuise Viorela. Nu mai era acolo nimic din ceea ce-i aparţinuse. În bucătărie, cuibul rîndunelelor fusese stricat. Nici urmă de păsările de altădată.

Ieşi în curte ; grădina era neîngrijită. Mîna mamei nu mai era prezentă ca înainte, cînd trăia Tudor. De cînd cu noul ei soţ, şedea mai mult la ţară, ori la Cîmpina, unde-şi avea el rosturile.

În fine, era acasă, viu, întreg, e drept cu un picior pe care nu se mai putea bizui ca înainte, dar pe care putea călca, urmînd, dacă s-o putea, să-l tămăduiască. Fusese totuşi un norocos. Zeci de mii de ostaşi români căzuseră în luptele pentru eliberarea Transilvaniei strămoşeşti ori pe pămînturile Ungariei, Cehoslovaciei, Austriei de nord-est, eliberate de sub hitlerişti. Cumpărase de la chioşc un ziar, o *Românie liberă*. Guvernul democrat de la conducerea ţării se gîndise la cei care luptaseră departe de ţară şi care acum se întorceau. Textul l-a emoţionat sincer. Îl ţinea minte aproape pe dinafară :

„Dragi ostaşi ! În numele guvernului şi în numele poporului român, salut cu dragoste şi cu bucurie reîntoarcerea voastră pe pămîntul patriei. Faptele voastre de arme vor rămîne neşterse în istoria neamului. Întorşi în ţară, fiţi mai departe ostaşi ai idealului de construcţie a unei Românii libere, democrate şi independente."

Ieşi în curte şi o parcurse de la un capăt la celălalt. Fiecare loc îi amintea de Viorela. Peste drum, un loc viran în locul imobilului distrus de bombă, ascuns de panouri. Pe scînduri, tot felul de afişe.

Aprinse cazanul boilerului. Iar îşi aminti de Viorela. Toate gesturile lui erau din repertoriul celor făcute în prezenţa ei. O aştepta să apară din clipă în clipă. Se îmbrăcă cu un halat pe care îl purtase şi ea. Viorela era mai departe peste tot. Cotrobăi prin cămară şi găsi ceva de mîncare, să-şi astîmpere foamea. Urma ca a doua zi să se pre-

zinte la o unitate militară şi să predea tot ce mai avea pe fişa de inventar. Apoi, comisia medicală...

Cind afară incepuse să se însereze, ieşi să facă o plimbare în oraş ; curtea şi grădina, în amurg, arătau ca o junglă liliachie. Soarele vopsea cerul spre apus în roşu-violet ; lumina era îmbietoare, romantică, o lumină indecisă ce amesteca ziua cu noaptea. Erika ronţăia un şoarece ; cu siguranţă un strănepot de-al inepuizabilei Ruth.

Karl l-a părăsit la granița curţii, rămînînd în spatele gardului. Ca ieşită din pămint, ii apăru în faţă, nici mai mult, nici mai puţin, Andreea. Nu ştia ce să creadă, dar era Andreea. A ezitat între a se face că nu o cunoaşte sau de a o lua în braţe ş-o sărute. A optat pentru o formulă protocolară, rece, de circumstanţă.

Purta o rochie deschisă la culoare, o rochie ce-i acoperea genunchii rotunzi şi bronzaţi. Mijlocul îl avea tot de viespe ; sînii rotunzi, egal depărtaţi de stern, se balansau discret sub materialul insuficient de opac al rochiei. Părul, de data asta, îl avea tăiat scurt, decolorat de soare, şi-i dădea un aer distins, care i se potrivea.

— Trec în fiecare seară pe strada ta de cînd s-a terminat războiul. Ştiam că te voi întîlni într-o bună zi.

— Unde este Mircea ?

— Am terminat cu el îndată după despărţirea noastră.

— Crezi că ai făcut bine ?

— I-am mărturisit cele ce s-au petrecut între noi doi. Nu ştiu încă să mint un bărbat. Aşa cum nu m-am aşteptat, n-a spus nimic alor mei.

— Nu trebuia, Andreea.

— Era băiat bun şi n-am vrut să-mi bat joc de el.

— Şi acum te-ai căsătorit, văzu el o verighetă pe inelarul Andreei.

— Nu, este un inel întors. Îl port aşa, să descurajez pe unii amatori de aventuri. Cum a fost în război, Adrian ?

— Cum vezi ! M-am ales cu o infirmitate pentru întreaga viaţă.

— Arăţi minunat, Adrian ! Eu nu-ţi observ defectul de la picior, pentru că eşti tu, acelaşi dinainte, dintotdeauna.

— Andreea, cred că ai totuși un prieten. N-ai stat singură tot acest an. O fată frumoasă ca tine nu putea fi lăsată în pace.

— Ai să rîzi de mine, dar nu m-a mai interesat nici un bărbat. Te-am urmărit peste tot cu gîndul, pe unde luptau tancurile voastre.

— Nu trebuia să faci acest lucru.

— Știu că ai pe cineva, Adrian. Am văzut-o și eu pe tipa care a stat la tine. De la un timp n-o mai zăresc. Te-ai căsătorit ?

— Sînt hotărît să mă însor cu ea. Uite, ți-am mărturisit tot.

— Este o tipă bine, dar copilul acela e al tău ?

— Intri în prea multe amănunte. Să ne oprim. Tu cu ce tramvai mergi acasă ? Tot cu cinci ?

— Tot. Locuiesc acolo unde știi și tu. Își consultă ceasul. M-am înscris să dau la fără frecvență, la Academia Comercială. Am un curs și nu vreau să pierd începutul orei.

— Îmi place că ai asemenea preocupări. Foarte frumos, Andreea !

— Mai știi ce ți-am spus atunci seara cînd am mai venit la tine ? Sînt curioasă dacă îți mai aduci aminte. Ți-am spus un lucru foarte important în ceea ce privea viitorul prieteniei noastre.

— S-au petrecut atîtea de atunci... Recunosc, uite, am uitat...

— Să-ți reîmprospătez eu memoria. „N-ai să te superi prea tare dacă n-am să mai vin un timp pe la tine. În acest fel o să ne dăm seama dacă simțim lipsa unul altuia". Ei, ți-ai reamintit, Adrian ?

— Vag, foarte vag. Poate că ai zis și așa ceva. Știi, atunci...

— Mi-ai simțit lipsa în acest răstimp, Adrian ?

— Nu știu ce să zic, să nu fac vreo gafă. Nu vreau să te jignesc.

— Am înțeles. Încerci să fii diplomat. Tu mie mi-ai lipsit, Adrian. M-am gîndit tot timpul la tine. Nu m-ai su-

rat nici o dată înainte de a pleca pe front. Mai ai numărul meu de telefon ?

— Cred că da. Mai lucrezi tot acolo ?

— Deocamdată, da. Dar sînt sigură că l-ai uitat chiar de atunci.

Andreea s-a urcat într-un tramvai. El s-a îndreptat spre centru. Oamenii întîlniți uitaseră de război, pe un bulevard luminat *a giorno* ; domni, doamne, tineri, tinere, într-un du-te-vino tihnit, pe noile timpuri de pace. În drum spre Universitate, poposi în fața cinematografelor întîlnite. La „Aro" rula „Balada Siberiei", la „Scala" rulau cele două serii cu „Ivan cel Groaznic".

Parcurse bulevardul. Se aprindeau una după alta luminile de noapte. Pe uluca ce astupa locul viran unde fusese altădată blocul „Carlton", o sumedenie de afișe cu reclame de magazine, teatre, cinematografe. Se înnourase între timp și un fulger incendie bulevardul. Un altul crăpă bolta cerului de deasupra Cișmigiului, aprinzînd totul în jur. Intră într-o cofetărie de lîngă „Trianon". Înăuntru, o lume amestecată...

Ploaia încetase și pietonii umplură iar trotuarele. Părăsind cofetăria văzu într-o femeie tînără pe Viorela. Îi trecu pe chip o umbră de bucurie ; căută s-o ajungă. Nu era deloc simplu. Mergea cu greutate ; umărul drept i se ridica și cobora cînd sprijinea piciorul în pămînt. În fine, o acostă și... Nu era ea. Indignarea de pe chipul acesteia îi provocă o revoltă spontană. Femeia îl disprețuia, îl considera neserios...

Luă tramvaiul 15 și cobori la „Școala Politehnică". O apucă pe strada Pîrcălab, trecu printre tarabele zarzavagiilor din „Matache Măcelaru". Fabrica „Cehoslovaca" era neclintită. Apoi spre „Coșna-Cireșoaia". Pe Fundătura Buzești. La cîteva case, locuința fraților Rădulescu.

Intră și poposi cîtva timp la ei. Fusese coleg de liceu cu Aurel Rădulescu. Se cunoșteau și cu Harold. Amîndoi scăpaseră teferi din război. S-au dus toți trei la grădina restaurantului „Marna", unde au zăbovit o vreme reamin-

tindu-și o sumedenie de lucruri. Chiar de Harold. Adrian le povesti acestora episodul luptei care l-a adus față în față cu prietenul din copilărie. Sfătuit de aceștia, s-a hotărît să înmîneze părinților actele și conținutul din lădița lui Harold găsită în tanc. Știa și locul exact unde fusese înmormîntat. Despre Viorela n-a scos un cuvînt. Cît despre Athena, deși l-au întrebat, a trecut repede peste acest subiect, cu totul și cu totul perimat...

S-au despărțit și s-a întors pe jos acasă. La Școala de maici era încă lumină. Două, mergînd una în spatele celeilalte, se întorceau din oraș, cu un mers lin, eteric, cu obrazuri neprihănite, avînd sufletele eliberate de tarele lumești...

Grădina îl primi parcă întinzînd brațele ei verzi, călduțe, spălate de ploaie. Regina nopții pulsa — alături de petuniile albe — veritabile astraluri simetrice ale celor de pe firmament, înmiresmînd aerul cu mirozna lor tîrzie...

Își propunea ca a doua zi s-o caute pe Viorela. Atît de tare dorea s-o vadă, încît n-a închis toată noaptea ochii ; gîndurile lui o compuneau și-o risipeau, dar mai înainte o treceau prin ipostazele în care o cunoscuse...

Se apropia ora cînd ar fi trebuit să plece de acasă, cînd pe neașteptate, sosi Katarina. Mamă și fiu se bucurară sincer de revedere.

A trebuit să renunțe să se mai ducă. Katarina venise cu o groază de merinde de la țară. Nici ea nu prea știuse bine ziua cînd Adrian părăsea spitalul. Adevărul este că el a forțat externarea, din cauza Viorelei care trecea acum zilnic, însoțită de Vlad Cristea, prin fața grilajului metalic...

Evitară subiectul dificil pentru amîndoi : Viorela. După prînz, pierdură mult timp cu tot felul de amănunte privitoare la gospodăria de la Cîmpina, unde Katarina intenționa să se stabilească definitiv. La un moment dat,

Adrian n-a mai avut răbdare să aştepte explicaţiile Katarinei, aşa că atacă direct :

— De ce nu mai stă la noi Viorela, mamă ?

Katarina trase adînc în piept un fum de ţigară, scutură scrumul. Cînd vorbi, glasul îi tremura uşor. O apăsa o mare greutate.

— Mamă, hai s-o spunem p-aia dreaptă. Mie nu mi-au plăcut anumite lucruri la fata asta. Am vrut să-i intru puţin în suflet, am mai schimbat cîteva vorbe nelalocul lor. Ea s-a închis în ea, aşa cum se închid plantele de cresc pe locuri secetoase...

O altă pauză. Fiecare dorea să ştie ce se petrece cu adevărat în conştiinţa celuilalt, în ce măsură spunea ce gîndeşte.

— Adrian, mamă, cît ai fost tu în spital, n-am îndrăznit să te necăjesc. Ţi-am zis abia la urmă că se petrece ceva cu Viorela. Mamă, nu trebuia să-ţi ascundă că are un copil din flori.

— Ştiam asta.

— Dar tu nici însurat n-ai fost !

— Convenisem să ne căsătorim. Nu copilul mă impiedica s-o fac.

— Voi, bărbaţii din ziua de azi, v-aţi prostit, mamă ! Cum să creşti plodul altuia ?! Ce, tu nu eşti capabil să faci un copil cu o femeie ? Trebuie să iei unul gata făcut ?

— Îmi făcea şi mie unul, dar uite că ai stricat ceva pe care cu atîta greutate îl construisem. De ce n-ai avut răbdare să vin acasă ?

— N-avea nici gîndul la un cămin al ei. Toată ziua sta cu ochii în oglindă. Da banii pe cremuri, pe odicolon, pe roşu d-ăla de buze, pudre. Şi n-avea farfurii, linguri, un cuţit. Să-i fi făcut tu toate astea ? Nici de gătit nu-i ardea. Dragostea bărbatului trece prin burtă, mamă. Dacă nu-l hrăneşti, cum trebuie, n-ai bărbat de-adevăratelea...

— Astea-s copilării, zău aşa !

— Dar, mai mult decît toate astea, o aducea acasă un hăndrălău. Chiar dimineaţa, în văzul străzii, o lua de la

colț, unul spelb, cu părul în culoarea asinului. Eram de rîsul maicilor de peste drum. Și-ai lui Harold s-au luat de gînduri. E lucru dracu, mamă. Omu' să se respecte. I-am spus, mamă, dacă ăsta e așa de mort după tine, du-te de stai cu el și nu mă face de ocara străzii...

— Dacă nu se ferea de nimeni, înseamnă că avea conștiința curată. Mamă, hai să încheiem. Mie îmi place așa cum este. E limpede ?

— Înseamnă că nu ești în toate mințile, băiatu' mamii. Nu era Viorela pentru tine. Tu n-ai fost însurat, ai dreptul să iei o fată liberă, fără coadă, fără hangarale. Cine știe cine o mai fi tatăl copilului ?! Deși copilul e suflet nevinovat. De ce să poarte păcatele părinților ?

— Mamă, eu o vreau pe Viorela. Cu copil, fără copil, mă-nsor cu ea. Dumneata de ce n-ai stat nemăritată și l-ai luat pe nenea ăsta ?

Obrazul Katarinei păli. Era punctul ei slab. Fusese pețită de niște rude, așa își legase viața de noul său bărbat de la Cîmpina.

— Nu-mi mai purta atita de grijă. Mă descurc singur.

— Ești nevinovat la femei, mamă. Ai cunoscut cîteva pînă acum și-ți pică mucu' după asta. Nici frumoasă din cale-afară nu e.

— Poate că semăn cu tata.

— Tudor a fost un bărbat adevărat. Pe mine m-a luat fată cuminte. Și n-am ieșit din vorba lui. Mergeam un pas în urma lui, pentru că el era crucea întreagă, iar eu, ca femeie, eram jumătate de cruce...

— Dar cu nenea ăsta te-ai schimbat ! La dumneata cam cîntă găina.

— Nu se arată el in fața ta, că ești ofițer, iar el în armată a fost doar căprar. Cînd sintem numai noi, atunci în ocolul nostru cîntă tot cocoșul...

Adrian n-a mai răspuns. În sinea lui considera că maică-sa era vinovată de neînțelegerile dintre cele două femei. Gîndi că trebuie să facă imposibilul s-o convingă pe Katarina să o aducă îndărăt pe Viorela. Asta era prima și ultima sa hotărîre privitoare la cazul de față.

A doua zi, imediat după ora prînzului, s-a dus la uzina unde lucra Viorela. A chemat-o la poartă. Văzîndu-l emoţionat, s-au strîns în braţe şi s-au sărutat în faţa portarului. Era în civil.

Fusese reformat. I se făcuseră formele de trecere în civilie. Urma să i se fixeze o pensie pentru invaliditate, dar cu dreptul să lucreze ca inginer. Era o perspectivă...

Viorela l-a rugat s-o aştepte. Adrian s-a plimbat prin parcul vecin, ducînd cu el ultimele cuvinte ale unui portar limbut, căruia Adrian îi dăruise un pachet de ţigări. Acesta îi turuise despre Vlad Cristea, care o aştepta zilnic, ori aproape zilnic, pe Viorela, conducînd-o acasă...

La sfîrşitul programului, Viorela a venit însoţită. Individul se arăta nemulţumit, mormăia numai el ştia ce, făcînd o scenă pe care o suporta greu, ori aşa lăsa să se înţeleagă. Adrian s-a ridicat de pe bancă, venindu-le în intîmpinare. Îi amorţise piciorul rănit de atita şedere şi la primii paşi a şchiopătat destul de rău. Faptul n-a scăpat neobservat. Pe obrazul lui Vlad apăru un zîmbet ambiguu, fără o semnificaţie anumită. Totuşi nu voia să plece.

— Vlad, te rog să fii rezonabil ! Vreau să rămîn singură cu Adrian. Te-am prevenit din capul locului !

Urmă o pauză stînjenitoare. Vlad nu se aşteptase poate ca Viorela să fie atit de categorică. Îşi reveni, chipul i se îmbujoră nefiresc.

— Atunci am să trec deseară pe la tine să ne explicăm.

— N-ai pentru ce să te deranjezi.

— Nu pot suporta gîndul că te găseşti singură cu el în casă.

— Te priveşte dacă poţi suporta ori nu ! Cu asta am încheiat ce aveam de zis. Acum, du-te !

— Viorela, mă pot explica cu insul ăsta ca între bărbaţi, se pregăti Adrian să-i trîntească un pumn în falcă individului pisălog.

— Vă rog ! Purtaţi-vă civilizat. Vlad, lămurim lucrurile mîine, în pauza de prînz. Acum te rog frumos să ne laşi singuri.

Vocea ei încerca să se impună, dar nu prea reuşea.

— Bine, este ultima oară cînd accept să mai discuţi cu cetăţeanul ăsta. Spune-i să-şi vadă de treabă. Altfel îi spun...

— Nu este absolut nimic serios între mine şi tine. Vorbeşti fără noimă...

Viorela şi Adrian trecură pe lîngă „Fîntîna cu Zodiacuri", continuară drumul pe Şerban Vodă şi ajunseră în Splai. Se deciseră repede şi luară un 15 care îi lăsă la intersecţia dintre strada Polizu şi Griviţa. Urcară scările imobilului în care locuia Viorela ; lemnul scîrţîia iar aerul era îmbîcsit de miros de conopidă fiartă şi de urină de pisică. Ajunseră la mansardă, pe culoarul din care porneau cîteva uşi.

Încăperea locuită de Viorela era o cameră de circa 14 metri pătraţi. Într-un colţ, despărţit cu o draperie, se găsea un duş, numai cu apă rece, într-alt spaţiu, un fel de firidă, sub o lucarnă înaltă, instalase bucătăria, adică o masă, un dulap, două scaune, un primus, o lampă cu gaz. Pe tavanul înclinat din scîndură, lipise afişele unui film sovietic. Prinsese acolo în cuie vase de bucătărie : cratiţe, lingura de supă, strecurătoarea, tocătorul, tigaia.

Adrian cercetă mai departe cu privirile. Ce căuta Viorela aici ?! Patul cu o cuvertură sigur de la Leoneşti, cele două fotolii, măsuţa dreptunghiulară, acoperită cu cristalul sub care se afla şi aici cartea poştală cu acele rotunduri, toate la fel.

Pe ziduri, tapetul era pătat în multe locuri, o imagine nelipsită în mai toate casele asediate de stelniţe, un lighean, pe jumătate plin, ieşise de sub dantela cearşafului. Pe masa cu trei picioare, ovală, zăceau amestecate : carafa cu apă, un colţuc de pîine uscată, o bucată de brînză...

Adrian era impresionat. Cît de mult trebuie că se supărase pe Katarina, ca să renunţe la locuinţa din Pitar Moş şi să se mute în mansarda asta ?!

— N-am ştiut că insişti să vii cu mine, că făceam puţină ordine. Am aici o poziţie centrală, Dinicu Golescu este la doi paşi, de unde îl iau pe 12 care mă duce pînă sus, pe Dealul Filaretului.

— Într-adevăr, nu este Athénée Palace, dar se poate trăi.

— Este atita mizerie aici, că nu-mi vine să mă apuc să deretic.

— Pentru ce atîtea explicații ? Te întorci în Pitar Moș și scapi de toate astea. Mama este aproape hotărîtă să locuiască la Perșoiu.

— Adrian, tu ești un bărbat rațional, n-ai nevoie de multe explicații ca Vlad. Nu plec de aici nicăieri.

— Spune-mi, să știi că nu mă supăr, este ceva între tine și Vlad ?

— Pînă în prezent, absolut nimic. Doar că m-a cerut în căsătorie.

— Atunci totul este în ordine. Uite, te cer și eu de soție.

— Ai obținut consimțămîntul Katarinei ?

— Nu fi caustică. Sînt destul de mare să mă însor după capul meu.

— Se pare că mama ta n-are aceeași părere despre tine.

— Zilele acestea am să te împac cu mama. Sînt sigur că vă veți înțelege bine amîndouă.

— Înseamnă că habar n-ai despre niște divergențe apărute între noi.

— Te vei muta îndărăt la noi și totul va intra pe făgașul cel bun.

— Crezi că poți decide singur toate astea ?!

— Îmi lipsește numai asentimentul tău, dacă bineînțeles, infirmitatea cu care am venit din război nu este o piedică pentru tine.

— Nu vorbi copilării. Estetica mersului tău ar fi ultimul lucru care m-ar preocupa acasă ori în lume. Mă aflu într-o dilemă fără ieșire. Pînă acum Vlad n-a însemnat mai nimic pentru mine. Abia așteptam să vii tu, să te văd, să te primesc aici la mine, să mă scapi de el, să mă iei și să mă duci oriunde, numai la Katarina nu. Acum, cind ești din nou acasă, eu mă gîndesc la el, îl aștept să bată din clipă in clipă în ușă, să strige să-i deschid că-mi face o scenă.

— Spui numai prostioare. Trăieşti sub influenţa discuţiei de pe stradă. Hai să părăsim acest subiect. Spune-mi, ce face copilul ?

— Bunicii îl revendică, vor să-mi deschidă proces. Vor să mi-l ia. Au pus mîna pe o copie a scrisorii lui Pompei, notificată, de la notar. Nu ştiu ce să fac. Îmi promit o sumă mare de bani dacă li-l dau. Mama nici nu se gîndeşte să-l dea de lîngă ea ; a investit atîta afecţiune în copilul ăsta, cred că ar muri.

— N-o lua aşa în tragic. Lasă-le Leoneştilor copilul. Vom avea copiii noştri, iar mama ta va avea la bătrîneţe destulă mîngîiere.

— Te-au trimis părinţii lui Pompei la mine, de pledezi cu atîta patos cauza lor ? Adrian să ştii că-ţi răceşti gura de pomană. Ori prezinţi varianta unui posibil mariaj între noi propus de Katarina ? ! !

— Vorbeşti copilării. Eu te iau de nevastă chiar dacă ai avea trei copii. Nimeni nu ne poate împiedica să îmbătrînim ca soţ şi soţie.

Viorela îi puse degetul pe buze într-un gest conciliant, oprindu-l să mai spună ceva. Adrian se aprinsese, i se făcuse cald şi-şi ştergea cînd şi cînd fruntea cu batista.

— Viorela, te iubesc cu trecutul, cu prezentul, şi viitorul tău, în care sper să ocup un loc important. Nici nu ştii cît te doresc.

— Cum de poţi iubi o femeie pătată ca un... leopard, glumi ea.

— Fetiţa mea, te iubesc pentru toate virtuţile şi viciile pe care le-ai avut, le ai şi le vei dobîndi, pentru binele şi răul din tine.

Viorela desfăcu dopul unei sticle de coniac şi turnă în două pahare. Băură avînd între ei o atmosferă neprielnică. Adrian se ridică brusc de la măsuţă apropiindu-se de peretele pe care era o fotografie de grup. Vlad, într-un plan apropiat, se aplecase mult peste Viorela, aducea în acest fel cu o umbrelă deschisă.

— Viorela, răspunde-mi sincer, ai ceva pentru acest Vlad Cristea ?

— Vreau să fiu loială cu tine. Ţin puţin la el, cum ţin şi la tine, dar nu-l iau ca model de bărbat ideal care mi-ar trebui.

— Asta să n-o faci niciodată și pentru nici un bărbat. Nu știu atunci, raportîndu-te la mine, ce atitudine ai putea adopta.

— Aceeași, Adrian. Femeia trebuie să fie ea însăși totdeauna, să nu devină un apendice al bărbatului, să stea pe picioarele ei.

Adrian se întoarse de la fotografie ; umărul drept îi coborî și i se ridică la cei cîțiva pași făcuți, mai rău decît pe stradă.

— Vlad al tău pare un trofeu prost împăiat.

— Nu fi caustic. Același lucru l-ar putea spune și el despre tine.

— Are ceva de ins care dă din coate ca să se ridice oricum.

— E cu capul pe umeri, Adrian. Băiatul ăsta va ajunge departe.

— Cu el ai fi dispusă să te căsătorești ?

— Nu i-am dat un răspuns precis. Era foarte important să discut mai întîi cu tine, să-mi clarific mie însămi anumite sentimente.

— Și ți-ai cristalizat opțiunea : ai ajuns la concluzia să ne căsătorim, să facem drumul în doi pînă la sfîrșitul vieții ?

— N-am vrut să te pun în fața unui fapt împlinit.

— Viorela, spune-mi sincer, ce urmărești tu de fapt ?

— Am fost la părinții lui Vlad, aceștia mă acceptă cu copil, ne-au dat binecuvîntarea, dar i-am spus lui Vlad că încă nu sînt decisă.

— Frumos ! Poate unde mai existam și eu. Mi-ai promis că mă aștepți, așa că n-ar fi fost loial din partea ta să te găsesc căsătorită ! Parcă nu mai ești femeia de care m-am despărțit cînd am plecat pe front.

— Viața e într-o continuă prefacere ; noi, oamenii, trebuie să luăm de la ea tot ceea ce ne poate da... În jurul nostru se petrec acum lucruri noi, chipul acestei țări, al societății noastre se va schimba. Totul curge, Adrian. Eu nu mai sînt Viorela de acum un an de zile, cînd ți-am spus că te aștept oricît. Te-am așteptat, vezi bine, dar numai ca să-ți spun că nu-mi mai pot imagina o căsătorie cu tine. Acest lucru l-am înțeles abia acum, după venirea ta.

— Pentru că am această infirmitate ?

— Nu fi caraghios. Nu pentru asta, ci pentru că pur şi simplu nu mai sînt în stare să continui cu tine. Este peste puterile mele. Eu am un trecut, am o familie, mama mea a fost slujnică, mama ei, tot slujnică, a fost culeasă de sub o troiţă, ţi-am povestit viaţa ei. Eu sînt singura care am evadat din categoria socială a alor mei. Katarina ştie toate astea, s-a interesat peste tot. Este mamă şi o înţeleg. Apoi copilul, Adrian, copilul lui Pompei, nu este al tău. Oricît am vrea, nu merge. Căsătoria noastră s-ar funda pe nisip. Nu merge, şi gata Adrian...

— Pur şi simplu, ridici obstacole imaginare. Toate astea n-au nici o valoare, nu sînt argumente să reziste unei logici sănătoase. Ce e cu tine, de fapt ? Eşti persecutată de ideea că între noi ar fi piedici de netrecut. În raţionamentul tău e ceva defectuos, nu eşti sinceră cu mine.

Viorela plîngea, ducea batista la ochi cu gesturi repezi, furioase. Ochii ei căprui-deschis, catifelaţi, se uscară însă repede, retrăgîndu-şi lacrimile în izvoarele de unde scăpaseră pentru puţină vreme...

Era definitiv respins şi gîndul acesta îl strivea. Un surîs lipsit de maliţiozitate îi cută un timp obrazul. Viorela începuse să-l îndrăgească sigur pe Vlad. Era o noutate supărătoare pentru el. Katarina îi speriase dragostea ei pentru el. Nu ştia cum mai putea repara acum ceva. Lipsa ei de logică, de înţelegere, de încredere în posibilitatea de îndreptare a lucrurilor, ori poate reaua-credinţă, toate îl blocau.

— Argumentele tale sînt şubrede, n-au consistenţă.

— Eşti un superficial ! Povestea noastră, a mea şi a ta, e o poveste de viaţă. Nu mai face te rog, matematică din sufletul meu.

În multe privinţe, Viorela era schimbată în bine. Gîndea mult mai matur, iar el trebuia să recunoască, rămăsese un incurabil sentimental. Simţise acest lucru de cum văzuse strada, casele, curţile, grădina, pe Karl şi Erika. În război îşi făcuse datoria cu prisosinţă, trăise intens, nu o dată viaţa îi atîrnase de un fir de păr. Izbutise să supravieţuiască şi revenise acasă. Defectul său de acum, de la picior se va rezolva poate, în timp. Important era că trăia, că va munci, era sigur că va avea multe de făcut,

știa că țara se avînta treptat pe drumul vindecării rănilor războiului. Îi rămînea însă de rezolvat problema aceasta afectivă spinoasă : căsătoria cu Viorela. Spiritul ei, din cîte se putea observa, se ascuțise și mai mult decît îl știa. Se făcuseră mutații în concepția sa despre viață, despre existență. Incertul, provizoratul îi repugnau. Totul trebuia să fie solid, stabil. Gîndirea ei sănătoasă transpărea și nu încerca deloc să și-o ascundă.

— Adrian, ți-am spus tot ce-am avut pe suflet. Ești un bărbat deștept, spuneai că ai fost tare la matematică. Înțelege că n-am nimic de revocat, de aminat, ori de infirmat în ecuația asta simplă, cu o singură soluție.

— Aceeași spaimă te domină, frica de a nu fi mințită. Te înșeli, dar din păcate n-am cum să te vindec...

— Deocamdată sînt complet inaptă să iubesc pe cineva, după ce am înțeles că nici cu tine nu pot înfiripa un cămin. N-am să mă hotăresc curînd pentru alt bărbat. Trebuie să mai treacă un timp, cine știe cît...

— Înseamnă că nici lui Vlad nu i-ai promis ceva precis. Asta mă face să consider că nu sînt irevocabil respins.

— Nici lui Vlad și nici unui alt bărbat nu am dat cecuri în alb. În primul rînd, trebuie să mă regăsesc pe mine, cea dinaintea aceleia care a început să țină la tine, pînă cînd Katarina a risipit increderea într-un viitor al nostru, al meu și al tău, viitor pe care-l voiam cimentat prin acte, parafe, numere de înregistrare, pe formulare tip cu filigran ; adică certificatul de căsătorie...

— Din cele ce spui acum, înseamnă că mai pot nădăjdui...

— Adrian, hai, fii om de înțeles. Povestea noastră este definitiv încheiată. Ce tot vorbesc cu tine de cîteva ore ? !

— Trebuia să aștepți să vin de pe front ca să-mi spui toate astea ? ! Cu o scrisoare expediată Regimentului 2 Care de luptă rezolvai mai simplu.

— Să fiu sinceră, Adrian, în timpul cît tu ai lipsit, Vlad nu m-a slăbit nici o clipă. De fapt, îl cunoșteam înainte de a te fi întîlnit pe tine ; eram însă numai colegi. În acest an, Vlad nu m-a lăsat nici să respir. Nu știu ce n-am făcut să-l îndepărtez. Perseverența lui m-a înfrînt; mai rău, m-a făcut să simt nevoia să fie lîngă mine. Poate

unde mă omora și singurătatea, pentru că plecarea ta pe front a creat un gol imens, pe care scrisorile tale nu l-au putut umple. După ce am părăsit casa ta, gîndurile tale, chipul tău, au pierit treptat din inima și din gîndurile mele. Acum însă, cînd tu ai apărut, cînd ești lîngă mine, Vlad își păstrează locul neschimbat în sufletul meu. Simt nevoia să fie el lîngă mine, nu tu. Vai, cît de aspră pot să fiu ! Nu mă condamna, te rog ! Nu te mint.

— Dacă spui adevărul, înseamnă că lucrurile stau foarte rău.

— Adrian, te-am așteptat, ne-am văzut, și m-am convins că nu pe tine te vreau. Adrian, îl iubesc pe Vlad. Sînt foarte caraghioasă, nu ?

Se auziră bătăi în ușă, care crescură treptat în intensitate.

— Du-te, te rog ! Pe Vlad, gelozia îl poate scoate din fire.

— Ai să-l păstrezi la tine pînă mîine dimineață ?

— Nu știu, nu cred că am să o fac. O să te conducem pentru început la tramvai. Oricum, noaptea asta n-am să-l opresc. Fii rezonabil, nu-mi face o scenă. Te implor, în numele a ceea ce a fost între noi.

Plecară împreună. Coborîrea pe scară era dificilă pentru Adrian. Vlad îl susținu, apucîndu-l de braț. Mirosul urinei de pisică părea și mai agresiv. Viorela aprindea des chibrituri, luminînd slab treptele șubrede din lemn, ce păreau gata să se prăbușească.

Adrian porni acasă pe jos. Intenționa să intre într-o cîrciumă să se îmbete. Renunță. Nu rezolva nimic. Era limpede. Legătura de dragoste cu Viorela luase sfîrșit. Simțea o apăsare în coșul pieptului, care îl făcea să respire greu.

Viorela nu mai era Viorela de care se despărțise la plecarea lui a doua oară pe front. Se înstrăinase de el în mare măsură. Cu siguranță că între ea și Vlad se statornicise ceva. Nu-l privea ce anume, și nici de cînd. Era absolut lipsit de importanță...

La despărțire, pe stradă, Viorela s-a ridicat pe vîrfuri și l-a sărutat pe obraz ca pe un frate ori ca pe un străin. Mai repede ca pe un străin. Iar gestul l-a dus la capăt ca pe o corvoadă.

Şi dacă povestea asta era doar o înscenare ? ca ripostă la faptul că mama lui n-a vrut-o în ruptul capului de noră, făcîndu-i traiul de acasă imposibil ? Dacă atitudinea Katarinei o determinase să-şi caute o altă soluţie de viaţă, în afara lui ?...

Ajunse în Piaţa Amzei. Dincolo, la cîteva zeci de paşi, bulevardul luminat ca înainte de război, populat cu oameni de treabă, cu femei frumoase, multe dintre ele tinere, libere...

Adrian îşi bombă involuntar pieptul, ca pentru o ţinută cazonă, corectîndu-şi pe cît putu şi mersul. Nu era ceea ce se cheamă un bărbat frumos. Era însă tînăr, scăpase cu viaţă, aşadar un privilegiat. Cîntărind trădarea Viorelei şi comparînd-o cu faptul că supravieţuise, părăsirea lui pentru acel Vlad i se păru mai uşor de suportat.

Trecu pe lîngă o fată tînără, care aducea uimitor cu Andreea. Andreea ! O văzuse cîteva ore mai înainte prin faţa casei lui, evitînd să mai privească fereastra deschisă în cadrul căreia se găsea el.

Sigur ! Andreea ! Ce orb fusese ! Îl aşteptase să se întoarcă de pe front. Aşa se înţelegea din conversaţia lor. Îşi aminti de cuvintele rostite de ea pe vremea dragostei lor.

„Nu săr în sus de bucurie că pleci pe front, Adrian. Poate sînt egoistă, ori m-am îndrăgostit foarte tare de tine. Adrian, nu trebuie să mori, vreau să fii al meu, numai al meu, pentru tot restul vieţii..."

Bucureşti 1986—1988